HOMÉROS

ÍLIAS

Přeložil Otmar Vaňorný[1]

OBSAH

ÚVOD

ACHILLEŮV HNĚV

ZPĚV I.

Thetis

BOJE BEZ ACHILLEA

ZPĚV II.

1. Sen. Zkouška

Achaiové chystají se do boje

Výčet achajského loďstva

Pochod Trójanů. Výčet jejich vojsk

ZPĚV III.

2. První den bitevní — nerozhodný Smlouva. Paridův souboj s Meneláem

ZPĚV IV.

Porušení smlouvy. — Nové nepřátelství

ZPĚV V.

[1] Převzato z: Homéros, *Ílias*, Praha 1934.

Diomédés

ZPĚV VI.

Hektór v Tróji. Andromaché

Glaukos a Diomédés

ZPĚV VII.

Hektorův souboj s Aiantem

ZPĚV VIII.

3. Druhý den bitevní. — Achajci poraženi

ZPĚV IX.

Poselství

ZPĚV X.

Noční výprava

ZPĚV XI.

Třetí den bitevní: Achajci na hlavu poraženi

ZPĚV XII.

Boj o zeď

ZPĚV XIII.

Nepozornost Diova Poseidón zjednal Achaiům převahu

ZPĚV XIV.

Porada vůdcův achajských

Zeus usne. Trójané zahnáni

ZPĚV XV.

Zeus procitne a zjedná zase Trójanům vítězství Hektór zapaluje achajské lodi

ZPĚV XVI.

Patroklos

Trójané zapalují achajské loďstvo

Sarpédón

Patroklova smrt

ZPĚV XVII.

Boj o mrtvolu Patroklovu

ZPĚV XVIII.

Thetis u Achillea

Achilleus zachrání mrtvolu Patroklovu

Sněm Trójanů. Púlydamás

Nářek nad Patroklem

Nová zbroj Achilleova

Štít

Ostatní zbroj

ACHILLEUS V BOJI

ZPĚV XIX.

Achilleus se chystá do boje

ZPĚV XX.

Bohové jdou do boje

Aineiův souboj s Achilleem

Achilleus porazí Trójany na hlavu

ZPĚV XXI.

Boj Skamandrův s Achilleem

Boj bohů

Útěk Trójanů do města. Apollón oklamal Achillea

ZPĚV XXII.

Pád Hektorův

ZÁVĚR

ZPĚV XXIII.

Patroklův pohřeb

Hry

Koňské dostihy

Pěstní boj

Zápolení

Běh

Zápas kopím

Házení diskem

Střelba z luku

Házení kopím

ZPĚV XXIV.

Hektorův výkup a pohřeb

PŘEHLED ZPĚVŮ ÍLIADY

SLOVNÍČEK

ÚVOD

OSNOVA BÁSNĚ. Kostra osnovy Íliady je tato: Dokud se Achilleus účastnil bojů, Hektór, statečný vůdce Trójanů, po několika rozhodných porážkách neodvažoval se pak už boje s Achajci; vyváděl vojsko jen před Skajskou bránu, a nanejvýš k dubu, který stál před hradbami. Ale když v desátém roce války Achillea urazil král Agamemnón, vůdce vojska, a nikdo z achajských knížat se Achillea neujal, tu pokořený Achilleus prohlásil, že se dále války neúčastní. – Následky toho byly strašlivé: Jakmile Trójané zvěděli, že Achilleus bojovat nebude, ihned vyšli směle z brány a svedli opět s Achajci boj na trójské pláni. První bitevní den byl sice nerozhodný, ale již druhého dne byli Achaiové na hlavu poraženi. Achajská knížata poslala sice k Achilleovi prosebné poselství, Agamemnón mu nabízel vzácné dary, ale uražený hrdina zamítl dary i smír. V příštím boji (třetího bitevního dne) byli Achajci úplně poraženi, ano zahnáni až k lodím, které Hektór již již zapaloval. V této svrchované tísni Patroklos, nejmilejší přítel Achilleův, prosil – z Nestorova návodu – rozhněvaného reka – když už sám nechce pomoci, aby mu půjčil svou zbroj, a dovolil mu vyrazit s Achilleovým vojskem na pomoc Achaiům. Hrdina svolil, ale poručil Patroklovi, aby jen zahnal Trójany od lodí, ale pak aby se hned vrátil. Patroklos však neposlechl Achilleova rozkazu a pronásledoval Trójany až k městu, ale tam byl od Hektora zabit.[1] Achajci stěží zachránili jeho mrtvolu. Úspěch Patroklův byl tedy jen chvilkový a statečný tento hrdina zaplatil jej smrtí. Tu teprv povstal k boji Achilleus, porazil Trójany a Hektora v souboji zabil. – Tedy: s Achilleem vítězství a bezpečí, bez Achillea porážka a nebezpečí.

Z této kostry by čtenář soudil, že pouhá nepřítomnost Achilleova postačila, by Hektór Achajce porazil.

Ale průběh událostí je v Íliadě jiný. Ani Hektór, ani Trójané Achaiů sami neporazili.

Hektór podle líčení básníkova byl nejsilnější a nejstatečnější ze všech Trójanů, postavy obrovské a podobou krásný. Trójané ho ctili jako boha. Bojoval vždy v prvních řadách s nezadržitelnou prudkostí a zuřil jako sám Arés, bůh války, jako požár v horských lesích. Kdykoliv o něm mluví básník sám neb ústy některého reka, vždy se o něm vyslovuje jako o hrdinovi nepřemožitelném, který vysoko vyniká nade všecky reky trójské i achajské kromě Achillea a jest jediným jeho důstojným sokem. – Achilleus sám ho nazývá statným a nejlepším z Trójanův a připouští, že by mohl být od něho v boji zabit (viz XXI. zpěv). Ale ve skutečnosti, tj. v bitvách, Hektór nikdy nad žádným předním rekem achajským nezvítězil, a nijak nevynikl

ani nad jiné přední hrdiny achajské, neřkuli nad Achillea. Aiantu Telamónovci a Diomédovi téměř vždy podléhá.[2]

Ani *trójské vojsko* nemohlo Achajce porazit. Básník sice uznává jeho statečnost a bojechtivost a nazývá Trójany obratnými, statnými jezdci, podobnými bohům, ohni, byli důstojní odpůrci Achaiů, ale bylo jich méně a nemohli v boji Achaiům odolat.

Tedy ani Hektór, ani jeho Trójané nemohli Achajce porazit – ani za nepřítomnosti Achilleovy.

Ale plán básně nutně vyžadoval porážky Achaiů: Král Agamemnón i ostatní Achajci měli být potrestáni za urážku Achilleovu.

Lidskými však silami nemohli být poraženi – jen vyšším řízením. Ale ani ostatní bohové mimo Dia nemohli jim způsobit porážku. Nebyli jednotní: jedni pomáhali Trójanům, druzí, mocnější a silnější, Achaiům. Kdo tedy? *Jen nejvyšší bůh Zeus.* Tím se stala rozhodujícím činitelem v básni vůle nejvyššího boha Dia, jemuž vše se musilo podřídit. Thetis totiž, Achilleova matka, vyprosila si od něho, by tak dlouho Trójané vítězili, dokud by Achaiové nedali Achilleovi za urážku dostiučinění a pokořenou jeho čest opět nepovznesli.

Takto byla národní i vojenská čest Achaiů zachována a plán básně mohl být proveden. Achaiové byli sice poraženi, ale nikoli statečností Hektorovou a jeho Trójanů ani svou vlastní zbabělostí, nýbrž Diovou vůlí. Z vůle Diovy dálo se všecko, co se dělo po dobu hněvu Achilleova-proti ní nebylo nic platno ani největší rekovství a svrchovaná obětavost nejhrdinnějších reků achajských a celého vojska.

Ale ani Achaiové nemohli sami, bez Achillea, přemoci Trójany. Důkazem toho měl být první bitevní den, kdy ještě Zeus do bojů nezasáhl (II–VII). Výčtem achajského loďstva a vojska i trójského vojska (II), jakož i líčením prvé bitvy (III–VII) měla být ukázána veliká převaha Achaiů, takže nebylo ani pomyšlení, aby Trójané sami Achajce porazili, ale ukázalo se také, že ani největší, podivuhodná statečnost předních reků achajských i celého vojska nestačila k tomu, aby Trójanům připravila porážku, když nebojoval Achilleus.[3] Básník tím chtěl ukázat nevyhnutelnost Achilleovu a jaké neprozřetelnosti, ano zločinu se Agamemnón svým pychem dopustil. To jest úkol této části Íliady.[4]

Jak vidíme, je tato část velmi důležitá a pro Íliadu významná a je zcela nesprávné pokládat ji za pozdější přídavek a vylučovat z Íliady. Jest nevyhnutelnou částí básně a jistě náležela hned od počátku k osnově a básnickému plánu Íliady. Byla složena z vnitřních důvodů a z potřeb básně samé.[5]

Vraťme se k Hektorovi! Z výkladu nahoře podaného si ovšem snadno vysvětlíme rozpor, který jest mezi chválou, kterou básník Hektora zahrnuje, a mezi jeho ne zrovna slavnými skutky válečnými – dokud nezakročil Zeus.

Básník však Hektora nutně potřeboval: V bojích, jak jsou líčeny v Íliadě, způsobil vítězství pravidelně mohutný rek (např. Nestór, Meleagros). Měli-li dle plánu Íliady Achaiové být poraženi, básník potřeboval k tomu silného reka trójského, který by tuto porážku provedl – ovšem s pomocí Diovou. Proto jej vylíčil jako reka statečného a silného, ale národní hrdost řecká nepřipouštěla, aby napořád vítězil – dokud Zeus do bojů nezasáhl.

ACHILLEŮV HNĚV je pramenem všech dějů Íliady a hlavním jejím obsahem. Kolem něho se otáčí vše, co se v básni děje, jako kolem své osy. Básník vlastně opěval jen tento hněv a učinil jej sloupem celé básně. Proto se musil pokusit o to, aby jeho vznik a vývoj vykreslil tak, aby čtenář viděl, že byl odůvodněn, nevyhnutelný a spravedlivý, a že Achilleus ani jinak jednat nemohl. Propukl sice až v desátém roce války, ale jeho zárodky byly staré, snad už od jejího počátku. Apollónův mor, vlastní jeho zdroj, byl jen poslední příčinou jeho výbuchu: *Homérův Agamemnón* byl mocný král a statečný bojovník, ale nadmíru pyšný, pánovitý, ješitný a domýšlivý a nesmírně sobecký. Raději způsobil ohromné škody sobě i vojsku, než by byl povolil, když viděl odpor proti své autoritě. *Achilleus*, vůdce thessalských Myrmidonů, byl ze všech nejsilnější a nejstatečnější. V boji byl nepřemožitelný, takže se Trójané ani neodvážili s ním bojovat na pláni trójské. Když tedy boj s nimi nebyl možný, Achilleus konal válečné výpravy do krajin okolních. Zbořil dvacet tři města a pokaždé přinesl nesmírnou kořist, kterou vždy odevzdal králi k rozdělení. *Celý zdar války a blahobyt vojska závisel na něm.* Každý ho velebil a nanejvýš ctil – mnohem více než krále. To bylo ješitnému Agamemnonovi velmi nepříjemné: nebyl to on, který vojsku zaručoval vítězství a kořist, nýbrž krásný syn Thetidin. Mimoto byl Achilleus nanejvýš přímý, co na srdci, to na jazyku – a přímost ta pocházela z naprosté poctivosti. Všecko by byl spíše snesl než přetvářku, šalbu a lest. Také si byl vědom své ceny a důležitosti. Uznával sice královu autoritu a podřizoval se jeho rozkazům, ale jinak si vedl samostatně. Byl spíše *vedle* krále než pod ním. To všecko Agamemnona velmi hnětlo a bylo by mu bývalo milejší, kdyby Achillea ve vojsku ani nebylo, ale nemohl proti němu pro jeho oblíbenost zakročit. Ale kde mohl, vždy Achillea odstrkoval. Z toho všeho se vyvíjelo mezi nimi napětí, které se stupňovalo – malý podnět stačil, aby spor propukl.

Vlastní příčina sporu, jak ji líčí Homéros, je tato: Do tábora přišel Apollónův kněz Chrýsés a prosil, aby mu za výkupné byla vrácena zajatá jeho dcera. Ale král jej drsně odbyl a vyhnal, ačkoliv ostatní všichni byli pro to, aby prosbě vyhověl. Král se tím dopustil přečinu přímo

náboženského: potupil prosebníka, a k tomu kněze, čímž urazil samého Apollóna. Na prosbu Chrýsovu seslal bůh na vojsko mor, který hubil lid po devět dní. Mor tedy zavinil král, jedině král. Toho si byl sám vědom, a věděli to i všichni ostatní. Proto král nechtěl svolat sněm, poněvadž se bál výčitek. Jednání jeho bylo zbabělé a krále nedůstojné. Ale mor trval už příliš dlouho, a král ani prstem nehnul, aby jej odvrátil. Tu desátého dne Achilleus, který se na to už nemohl dívat, svolal sněm sám, ježto měl vedle krále největší vážnost. Agamemnón přišel sice také, ale s hněvem v srdci, neboť svolávat sněm náleželo králi. Když pak věštec Kalchás, zajistiv si dříve pomoc Achilleovu, veřejně prohlásil, že mor zavinil král a že musí Chrýseovnu vrátit a boha smířit, byl sice král ochoten Chrýseovnu vrátit, ale žádal za ni okamžitou náhradu. Toto královo sobectví Achillea nanejvýš překvapilo. Člověk, který zavinil mor a smrt tolika nevinných lidí a nijak se nepřičinil o zažehnání pohromy – chce ještě náhradu! Ale potlačil svou nevoli a mírně poukazoval k tomu, že Achajci nemají, z čeho by mu náhradu dali. Ale zpupný král pohrozil, že si ji tedy vezme sám, třeba dar Achilleův. To bylo přespříliš! Za to, že chtěl odvrátit od lidu mor, král jej uráží, a dokonce mu hrozí, že mu odejme dar, kterého si sám dobyl a při dělení mu jej přiřkli Achajci. Tato králova zpupnost jej do té míry popudila, že ho již již chtěl mečem probodnout. Stěží se zdržel. Spor mezi Achilleem a králem Agamemnonem končil úplnou jejich roztržkou.

Čteme-li pozorně líčení básníkovo, vidíme, že Homérův Achilleus jednal skrz naskrz poctivě. Svolávat sněm ovšem bylo právem královým, ale když král po celých devět dní sněmu nesvolával a nic nepodnikal na odvrácení hněvu božího, a lid napořád hynul, tu jej svolal Achilleus z lásky k lidu a choval se na něm nanejvýš šetrně a taktně, přemáhal se, co jen mohl, ale novými a novými nájezdy královými byl popuzován k hněvu. A přece dal se k prudkosti strhnout teprve tehdy, když byl nešetrně a těžce uražen. Nejcitlivějších stránek jeho povahy dotýkal se král s největší nešetrností: podezříval ho ze šalby, které právě Achilleus k smrti nenáviděl, a když Achilleus pohrozil, že odpluje domů, Agamemnón to zlomyslně vyložil jako útěk – Achilleus, a utíkat! – a dodal, že oň nestojí, že je zbytečný. Tak přední ozdoby jeho povahy, na kterých si nejvíce zakládal, jeho poctivá přímost, hrdinství, nepřemožitelnost v boji a jeho nezbytnost – to vše bylo potupeno a pošlapáno, a největší rek, záštita celého vojska, byl před veškerým vojskem neslýchaně ponížen. Ale největší pych byl na něm spáchán tím, že mu Agamemnón dal násilím odnít krásnou zajatkyni Bríseovnu, kterou Achilleus miloval a chtěl pojmout za choť.

Avšak také Achilleus, když už v něm konečně vzplanul hněv, krále neslýchaně potupil: nazval jej opilcem, drzým jako pes, nestoudným a zbabělcem, čímž ho dohnal k neústupnosti a násilnému skutku. Jeho roztržka s králem byla úplná.

Ale Achilleus rozešel se i se všemi ostatními Achajci. Každý znal jeho cenu a každý viděl, jak těžce jej král uráží, a přece nikdo se ho neujal.

Každý čtenář Íliady vidí, že hněv Achilleův byl odůvodněn, nevyhnutelný a spravedlivý a že Achilleus jinak ani jednat nemohl.

POETICKÁ IDEA.[6] Ale bylo také dobře setrvat ve svém hněvu i tenkrát, když byl národ v nebezpečí zkázy a lid hynul pod rukama vítězných nepřátel?

Bylo dobře odepřít pomoc, když král, šlechta i lid uznali svou vinu, odprošovali uraženého reka a žádali o pomoc – zvláště když každý věděl, že záchrana celého vojska na této pomoci závisí?

Když byl Achilleus od krále uražen, žádal od matky Thetidy, aby došla k Diovi a vyžádala si od něho pomoci Trójanům, „aby achajský lid byl zatlačen k lodím“. Ale nevyslovil se určitě, *jak dlouho* měl Zeus Trójanům pomáhat. O dostiučinění se nezmínil. – Snad je měl přece na mysli – aspoň tomu tak rozuměla matka Thetis, která žádala Dia, by vrátil synovi čest a dával Trójanům *tak dlouho* vítězství, až by jej Achajci opět poctili. K tomu Zeus také přivolil.

Z toho by čtenář soudil, že podmínkou smíru byla satisfakce Achilleovi, tj. že Achilleus bude zase bojovat, jakmile se mu dostane dostiučinění.

Ale i zde je průběh událostí jiný: Achaiové *dávali* Achilleovi skvělé dostiučinění a král mu nabízel skvostné dary – ale Achilleus odmítl smír i dary a vstoupil do boje tehdy, když padl jeho přítel Patroklos.

Co zamýšlel básník tímto obratem děje?

Smírné poselství vypravila k Achilleovi rada šlechty achajské na popud nejváženějšího svého člena, Nestora – nikoliv Agamemnón sám. Bylo to poselství, abychom tak řekli, achajského národa, a posly byli přední rekové a zároveň Achilleovi velmi milí, Odysseus, Aiás, syn Telamónův, a Foiníx, starý Achilleův vychovatel. Jejich vyjednávání věnoval básník většinu IX. zpěvu, více nežli 600 veršů.

Proč vynaložil básník tolik péče a místa na vylíčení této scény? U Homéra nic není nadarmo, nic bez účelu. *Básník chtěl ukázat, že Achaiové učinili všecko, co jen bylo možné, pro usmíření rozhněvaného reka.* Lid achajský utíká se k němu ve své tísni o pomoc. Rada šlechty již tím, že

k němu vypravila prosebné poselství, uznala jej za nejpřednějšího reka, dávajíc tak najevo, že nikdo z nich, ani nejsilnější a nejudatnější, není s to, aby odvrátil hrozící zkázu. Přišel i první ze všech reků, Aiás, i milý Achilleův vychovatel Foiníx, král nabízel přeskvostné dary. Co se mělo stát ještě víc? Bylo to přece dostiučinění, jakého si jen mohl přát, byla to pocta neslýchaná: lid, přední šlechta i s králem prosí v pokoře za odpuštění a pomoc. A důvody, které poslové přednesli, byly tak přesvědčivé! Nikdo se nedivil, že jej urazilo potupné jednání královo a obojetné jednání šlechty. Ale to byla přec jen osobní věc – v tak hrozném nebezpečí Achilleus *měl* stísněným krajanům pomoci. Neměl nechat tolik lidu hynout pro svou *osobní* urážku.

Básník patrně chtěl ukázat, že Achilleus přestoupil pravou míru a porušil to, co bylo každému Řekovi životním příkazem: „Ničeho příliš!“

Svou tvrdohlavostí nejenže způsobil Achaiům nesmírné škody, nýbrž potrestal krutě i sám sebe ztrátou nejmilejšího přítele. Pak teprve obrátil. Dříve nechtěl vyhovět prosbě Achaiů, pak nabízel smír sám a ve shromáždění vůdců odsoudil hněv Agamemnonův i svůj, poněvadž jim oběma přinesl tak bolestné ztráty.

To jest poetická idea Íliady, která vedla básníka k jisté úpravě dějů, jak jsme to právě viděli v případě Achilleově.

Tuto poetickou ideu vidíme i při jiných osobách: při Agamemnonovi, Patroklovi a Hektorovi: Hrdina uchvácen vášní neb zaujat touhou, třeba nejšlechetnější, překročí míru, a přesto, že jest varován, setrvá ve svém bludu a přivodí si tím pohromu, buďto smrt, jako Patroklos a Hektór, neb jinou ztrátu a neštěstí, jako Achilleus a král Agamemnón, ale pak uzná své poblouznění a hledí je napravit, třebaže hlavní ztrátu již napravit nemůže. Agamemnón svou neústupností způsobil vojsku strašlivou porážku a ztratil tolik statečných bojovníků, Achilleus pak způsobil smrt svého milovaného Patrokla. Uznali svou chybu a hleděli ji napravit, ale král neodčinil smrt vojínů padlých jeho vinou, ani Achilleus přítelovu ztrátu.

Tato poetická idea je podkladem a pojítkem hlavních událostí Íliady, kolem ní se všecko točí.

Ale ať se nikdo nedomnívá, že by ji básník stavěl do popředí *k poučení* čtenářů, že snad podle ní děje básně uspořádal za tím účelem, *aby* „si z toho čtenář vzal příklad“. Takového účelu básník naprosto neměl: *je to idea poetická, ne etická.* Poučení si ovšem může z Homéra vzít, jaké kdo chce, ale básník po této stránce poučovat nechtěl.

Odkud vzal básník tuto poetickou ideu? Ze života! Byla životním zákonem lidu řeckého (jako je posud i našeho). Denně jevil se tento zákon v lidském životě, který jím byl zcela prolnut, a nikomu nebyl neznám. Básník si ho tedy nevymyslil ani nezavedl do poesie něco nového a neobyčejného. Učinil jen to, co dělal a dosud dělá lid, že totiž lidské činy z tohoto stanoviska posuzuje a si vykládá. Poetická idea je *vnitřnímpojítkem,* kterým básník děje uměle stmelil, vnitřním proto, že je v povaze dějů samých, ba dokonce v povaze života: Vždyť lidé napořád tak jednají, vedeni vášní, pýchou, sobectvím atd. Všecky ty neobyčejné věci, o kterých čteme v Íliadě, jsou právě následky osudné této lidské chyby – nedbání pravé míry. Básník je přemýšlivý umělec, který k nim hledá jejich proč, jejich vnitřní příčinu.

Obsahem Íliady jest Achilleův hněv a jeho následky, poetická idea je *vnitřním pojítkem a vysvětlením* událostí básně.

* * *

Připomínám čtenářům, kteří se takovými otázkami nezabývají, že nesmíme osoby a jejich skutky posuzovat, jako by skutečně byly bývaly takové, jakými je básník vylíčil. Nejsou to osoby historické, nýbrž poetické. Historik hledí vyzkoumat povahu osob, doby, okolností atd., a z ní pak vysvětluje jejich činy. U básníka to bývá naopak. Báseň je umělecké dílo vybudované na nějaké poetické ideji. Aby provedl svůj básnický plán, básník sám upravuje řeči, skutky, ano i povahy osob své básně dle své poetické idey. Nesmíme tedy měřit osoby tyto hodnotami etickými – například horšit se nad špatným charakterem té oné osoby nebo vychvalovat charakter jiné –, nýbrž mít na paměti, že všecky řeči, skutky, ano i povahy osob jsou dílem básníkovým, tj. že básník sám takové vytvořil, protože jich k účelům své básně potřeboval. Zřetel náš musí být obrácen jen k tomu, zdali básník svému poetickému úkolu dostál, zdali vše dobře motivoval, zdali děje přirozeně jedny z druhých vyplývají, i z povah, jak je básník vytvořil.

Hlavním motivem Íliady je spravedlivý, neúprosný hněv Achilleův a jeho následky. I musil básník vše tak upravit, aby se tento hněv jevil čtenáři nutným a spravedlivým. Proto musil Agamemnón jednat sobecky, pánovitě a dopustit se na poctivém Achilleovi neslýchané, bezohledné křivdy, proto se ani vůdcové achajští nepostavili na obranu uraženého reka: Kdyby se byl Agamemnón choval k Achilleovi poctivě a spravedlivě, jak by byl býval možný Achilleův hněv? A kdyby se ho vůdcové achajští byli ujali, jak by se byl mohl hněvat i na ně? A kdyby se byl Achilleus dal smířit prosebným poselstvím, jak by byl mohl nastat obrat událostí? Jak by byla možná Ílias? – Básník potřeboval sobeckého, pánovitého,

nespravedlivého a neústupného Agamemnona, jako spravedlivého, obětavého, ale prudkého a stejně neústupného Achillea. A tak je to ve všem.

Vše je líčeno přirozeně a pravdivě. S nevyrovnatelnou jemností a psychologickou bystrostí kreslí básník jednání svých osob: vše je tak přirozené ve svém vzniku, vývoji i zakončení! Čtenář chápe činy i slova hrdinů a cítí s nimi i v jejich poblouznění. Chápe, proč král i Achilleus se rozčilili, chápe také, že když někoho zaslepí vášeň, že je těžko rozvášněnému slyšet varovná slova rádcova, a nediví se tedy, že jeden ani druhý neposlechl dobré rady starého Nestora a že ani později Achilleus neposlechl dobře míněných slov Odysséových a Foiníkových (jejichž ústy mluvil básník), nýbrž že setrvali ve svém bludu. Až když si způsobili kruté ztráty, pak teprv poznali svou chybu a hleděli ji napravit.

* * *

Ale básník nelíčí duševní stav rozbory psychologickými, jako to dělají moderní romanopisci, nýbrž prostým sestavením dějů, z nichž pak je duševní stav osob patrný. Podáme o tom dva příklady.

Příčiny jednání krále i hněvu Achilleova jsme už pověděli. Ale i příčiny, *proč Agamemnón velmi záhy poznal svou chybu a proč se opět Achilleus ještě více zatvrdil,* pozná čtenář jasně z líčení Homérova: Agamemnón provedl svou, ponížil Achillea a svou moc ukázal. Ale brzy viděl, co provedl. Již na sněmu jej Nestór upozornil, že ani nemá práva brát Achilleovi Bríseovnu, poněvadž mu ji při dělení dali Achajci, a napomenul ho, aby Achillea netupil, poněvadž je záštitou Achaiů. Neposlechl sice, ale záhy viděl následky. Po Achilleově prohlášení, že bojovat nebude, nastala jistě všeobecná sklíčenost, kterou nemohl nepozorovat. A Trójané? Hned jak uslyšeli, že Achilleus nebude bojovat, vyšli směle z brány a svedli bitvu na trójské pláni. Achajci měli sice v boji převahu – Diomédés konal divy udatnosti a Aiás ukázal se v souboji silnějším než Hektór – ale Trójané přemoženi nebyli. Král už viděl, co ztratil. A po druhé bitvě, ve které byli Achajci na hlavu poraženi, ztratil král nadobro hlavu a radil k útěku. Kde jest jeho pýcha a chlubné tvrzení, že Achilleus je zbytečný? A když Nestór navrhl prosebné poselství k Achilleovi, král pokorně vyznával svou vinu a nabízel převzácné dary!

Achilleus naproti tomu se ve svém hněvu jen utvrzoval. Byl cholerik a nezapomínal tak snadno, když mu někdo ublížil. Plných šestnáct dní seděl ve stanu sám a sám, jen s Patroklem. Někdy konejšil svůj zármutek hrou na loutnu a zpěvem, ale většinou věšel krásnou hlavu a přemýšlel o svém ponížení: Co se po celých devět let na ně na všecky nalopotil, co nocí probděl, jak se ho Trójané báli, jak lehkou učinil Achaiům vojnu, co jim nanosil kořisti – a teď za to všecko

tohle! Ve stanu se naň neusmívala krásná Bríseovna – teď se s ní kochá zpupný Agamemnnón, a ona s pláčem naň vzpomíná v cizím stanu. Jak od něho nerada šla, ubohá! Takto se trápil plných šestnáct dní, a nikdo k němu nešel – ještě ho nepotřebovali. Až teprve šestnáctého dne večer, po strašné porážce, přišli ho prosit – tedy z nouze; dřív o něm nevěděli! – Prosba jejich jej spíše podráždila, než umírnila. Kdyby byli přišli dřív, než bylo zle, a kdyby byl dal Agamemnón opravdovou lítost najevo – snad by se uražený hrdina byl smířil. Nebylo tedy divu, že pomoc odřekl.

Zbývá ještě, abychom si promluvili o dvou nejušlechtilejších zjevech Íliady, o Patroklovi a Hektorovi.

I oni překročili míru a byli za svůj přestupek stiženi nejstrašnějším trestem, ztrátou života, ale nepřekročili míru ze vzkypění vášně jako Achilleus i Agamemnón, nýbrž z pohnutek nejšlechetnějších, jakých bývá člověk schopen, to jest ze snahy pomoci jiným i na úkor vlastního prospěchu a blaha. Smrt obou je přímo tragická.

Patroklos. Co přimělo tohoto mírného, ke všem vlídného a povolného hrdinu, že překročil míru?

Není snadno vniknout v jeho stav duševní v oněch rozhodujících chvílích, ale není to nemožné, přidržíme-li se líčení básníkova a zbytečně se od něho neodchýlíme.

Achilleus zamiloval si Patrokla ze vší mysli a duše své a téměř s ním srostl. Patroklos byl mu druhým já. Sám praví (XIX) nad mrtvým Patroklem, že by ho nemohlo potkat horší neštěstí, ani kdyby mu zemřel otec nebo i syn. Vyrostli spolu a jejich povahy se doplňovaly. Patroklos býval Achilleovi vždy po vůli a vykonával ochotně vše, čeho přítel od něho žádal, nikdy se s ním nepřel a nikdy mu neodporoval. Věděl, že Achilleus je vznětlivý a prudký, a když vzkypí, že se leckdy unáhlí, ano dopustí se i nespravedlnosti a viní i nevinného, ale byl přesvědčen, že jej Achilleus z té duše miluje. Achilleus mohl se tedy domnívat, že s ním Patroklos ve všem souhlasí. A právem. Patroklos rozuměl duši svého přítele, chápal oprávněný jeho hněv a neměl mu za zlé, že se stranil bojů. Rád s ním prodléval ve stanu, zpíval s ním hrdinské písně a jistě ho i všemožně těšil. Achilleus byl si jist, že Patroklos ve všem s ním souhlasí, cokoli koná. Ale tentokrát se mýlil. Dokud Achaiům nehrozilo svrchované nebezpečí, byl ovšem s Achilleem zajedno. Ale když hrozila zkáza celému vojsku i loďstvu, tu ovšem Patroklos nemohl souhlasit s tím, že Achilleus odepřel veškeru pomoc a odmítl smír, ačkoli každý věděl, že on jediný je s to, aby záhubu odvrátil. Ze slov Patroklových (XVI) je patrno, že obecné blaho Achaiů kladl

nad soukromou urážku. Patroklos byl přesvědčen, že Achilleus *měl* v tak velikém nebezpečenství potlačit svůj hněv a krajany zachránit.

Pravé smýšlení Patroklovo projevilo se ve chvíli, kdy předstoupil před Achillea se žádostí, aby mu půjčil svou zbroj a vojsko a dovolil mu Trójany zahnat od lodí. Nesmírné nebezpečí, ve kterém se ocitli Achaiové, do té míry jej dojalo, že vypukl v pláč, vytkl Achilleovi, že se nechce smířit (XVI) a nazval jej bezcitným se srdcem zatvrzelým, jako by se ani nebyl narodil z lidského otce a z božské matky, nýbrž z bezcitného moře a ze strmých skal. Nazval jej rekem zlým, z něhož nemá nikdo užitku ani z lidí souvěkých, ani pozdějších, když v tak hrozném nebezpečí nechce zbavit Achajce nevyhnutelné zkázy. Takový hněv, jakým se Achilleus dal ovládnout, nadobro zatracuje a s důrazem od sebe odmítá (XVI). Patroklos nemůže ani pochopit, že by někdo s lidským srdcem mohl být tak nesmiřitelný a necitelný, a vysvětluje si chování Achilleovo nanejvýš tím, že se jeho přítel obává nějaké věštby, kterou mu snad svěřila matka Thetis.

Byl to pravý výbuch citů, které Patroklos až dosud násilně potlačoval a které teprve v této rozhodující chvíli vyrazily z jeho nitra. Jaké bylo jeho rozčilení a jak veliká bolest nad neštěstím Achaiů, když tento mírný muž, který dosud vždy jen povoloval a nikdy nic příteli svému nevytýkal, najednou se odvážil tak trpkých a přímých výčitek! A ejhle! – Achilleus se naň nerozhněval! Patrně uznával jejich důvodnost a spravedlnost[7]a v něm samém se už delší dobu připravoval obrat smýšlení.

V takovémto stavu duševním Patroklos předstoupil se svou žádostí před Achillea.

A když přítel jeho prosbě vyhověl, jediná byla jeho touha, aby odčinil pohromu, kterou Achilleus Achaiům způsobil svým zatvrzelým hněvem, a pomstil se nad Trójany, kteří tolik Achaiů připravili o život. Jako lítý démon vrhl se v nejhustší dav nepřátelský. – Trójané spatřivše zbroj Achilleovu, nejprv se zarazili, ale nevidouce v rukou Patroklových strašný Achilleův oštěp z pélijského jasanu, poznali, že to není Achilleus. Rozvinula se strašná bitva, ve které Patroklos ve spojení s ostatním vojskem achajským zahnal Trójany na útěk.

Avšak nezachoval výstrahy Achilleovy, který mu přikázal, aby toliko zahnal Trójany od lodí, ale pak hned aby se vrátil. Patroklos pronásledoval nepřátele dál: hnala jej do boje touha po pomstě nad Trójany. Touha ta byla tak mocná, že vše ostatní ustoupilo do pozadí – i rozkaz Achilleův.

Achilleus neměl zprvu ani tušení, co tak mocně hýbe duší Patroklovou a co ho tak úsilně žene do boje. Vždyť nemohl zprvu ani pochopit, že by se i jen rmoutil nad pohromou Achaiů. Nanejvýš se obával, že by ho k dalšímu pronásledování Trójanů mohl přivést zápal boje a vítězství nad Trójany (XVI).

Důvody, kterými Achilleus přítele zrazoval od pronásledování Trójanů k městu, byly dva: Kdyby Patroklos Trójany úplně přemohl, připravil by Achillea o dostiučinění, poněvadž by ho pak už Achajové nepotřebovali, a kdyby se příliš přiblížil k městu, a dokonce se pokusil o dobytí trójských hradeb, mohl by na sebe popudit některého z bohů, kteří přáli Trójanům, zvlášť Apollóna. Těchto důvodů *měl* Patroklos dbát: vědělť, jak Achillea trápí pokoření, kterého se mu od Agamemnona dostalo před celým vojskem, a jak prahne po dostiučinění a navrácení pokořené cti. Tolik ohledů by byl měl mít ke svému příteli. Kdyby byl Patroklos býval mysli klidné, jistě by byl býval Achilleovi po vůli, jako vždy jindy. Ale v okamžiku nejhroznějšího nebezpečí a horoucí touhy po pomstě nebyl toho schopen. Celou jeho bytost zaujala touha pomoci Achaiům a pomstít se nad Trójany. A v tom zbloudil a překročil míru. Byl raněn slepotou, o které Homéros tak často mluvívá, ale slepotou nesobeckou, šlechetnou, vší úcty a chvály hodnou.

Tak mocné zanícení nemohlo vzniknout náhlým vzplanutím, nýbrž probudilo se mnohem dříve, rostlo a zesílilo do té míry, jak je vidíme ve chvíli, když předstoupil před Achillea se svou žádostí. Vzniklo v něm už tenkrát, když Achajové byli po prvé poraženi v druhém dni bitevním (VIII). Ale nejvíce naň účinkovalo prosebné poselství, jemuž byl přítomen (IX). Prosby a důvody všech tří vyjednavačů (Odysséa, Foiníka, Aianta) byly pravdivé a přesvědčivé a vryly se hluboko do jeho srdce. Patroklos nesouhlasil s Achilleem, ale bál se mu to říci. A snad by se k tomu ani nebyl odhodlal, kdyby ho k tomu nebyl podnítil Nestór (XI). Bylo to třetího bitevního dne, kdy Achaiové byli na hlavu poraženi, kdy čelní rekové poraněni odešli z bojiště, achajské vojsko prchalo a Hektór s Trójany se chystal zapálit lodi. Jaký tu div, že touha po pomoci Achaiům a po pomstě nad Trójany vzplála mocným plamenem a zaujala veškeru bytost Patroklovu a vše ostatní ustoupilo do pozadí? – Patroklos hnal Trójany k městu, a pokusil se dokonce o dobytí hradeb. Apollón jej odrazil a varoval (XVI), Patroklos ustoupil, ale pak se vrhl do řad trójských a tak zuřivě je ubíjel, že tím donutil Apollóna k zakročení (XVI). Patroklos padl – ten šlechetný, ke všem vlídný a ode všech milovaný Patroklos.[8]

Tak i zde, jako všude jinde, je líčení básníkovo přirozené a pravdivé. I Patroklos chybil, i on překročil míru, i on byl varován a mohl se chybě vyhnout, ale vše se vyvíjelo přirozeně z duše a povahy Patroklovy a z okolností, ve kterých byl. Mohli bychom si na jeho místě počínat jinak?

Hektór. Duchaplně jest vylíčen i osud Hektorův. I on překročil míru, ale dopustil se bludu téměř bez vlastní viny. Poznal, že Zeus pomáhá Trójanům a vrhl se nadšeně do boje, doufaje, že pomocí Diovou Achajce porazí a souženou vlast osvobodí. Hektór se nemýlil: Zeus opravdu Trójanům pomáhal, ale Hektór nevěděl a nepoznal, že tato pomoc je dočasná – nepozoroval, že mu Zeus dává vítězství teprv od té chvíle, kdy Achilleus přestal bojovat. V tom byla jeho chyba, ale ne chyba mravní, nýbrž vzešlá z nepoznání. Hektór spoléhal se na Diovu pomoc i po Achilleově návratu do boje. Důvěra tato stála ho život. I on byl varován od Púlydamanta, který mu radil, aby vojsko bylo zavedeno do Tróje a obrana dála se za hradbami, Hektór mohl se ctí poslechnout rady Púlydamantovy. Nikdo by mu to byl nevykládal ve zlé. Ale rozjařen úspěchy válečnými a spoléhaje na pomoc Diovu odbyl příkře Púlydamanta. Hlavní však pohnutkou tohoto počínání byla touha, aby nepřítele porazil a vyhnal, a tak svou vlast, tolik let již týranou, osvobodil. – Teprv když Trójané byli strašně poraženi a v zmatku prchali do města, poznal svůj blud, ale bylo již pozdě. Nemohl se teď spasit do města, poněvadž by ho nejen Púlydamás, nýbrž kdekdo vinil z této strašné porážky a ze ztráty tolika životů, a on, dosud ode všech přímo zbožňovaný obránce Tróje, stál by před lidem jako viník a jeho škůdce. Stud, nesmírný stud mu bránil vejít do města. Proto se raději odhodlal k souboji s Achilleem, chtěje buď zvítězit, nebo padnout, ale se slávou, před samým městem. Čekal tedy na Achillea, ale bez naděje na úspěch, spíše se strachem nežli s odvahou – vždyť dosud nikdo Achilleovi neodolal. Sám to zakusil v dosavadních s ním srážkách, i v dnešní, a viděl i nynější porážku. Také nářek rodičů, kteří mu předpovídali smrt, pustí-li se s Achilleem do boje, spíše jeho statečnost podlomil, nežli vzpružil. Není tedy divu, že se dal na útěk, jakmile strašného nepřítele spatřil. – Není čtenáře, který by necítil soustrasti s tímto hrdinou, zvláště když jej bohyně Athéné oklamala a vydala jej Achilleovi téměř bezbranného.

Podali jsme jen ukázku, jak máme takovýmto částem Íliady rozumět. Homéra nelze číst povrchně ani zběžně, nýbrž čtenář musí uvažovat nejen o každém místě zvlášť, ano mnohdy o každém výraze. Jen takovýmto čtením dopracuje se pravého porozumění našemu velikému básníku. – Jen probůh ať nikdo nečte a nevykládá si Homéra podle nějaké teorie!

ACHILLEŮV HNĚV

ZPĚV I.

O hněvu Péléovce, ó bohyně, Achilla zpívej,
příčině běd, jenž bez počtu ztrát byl Danaům zdrojem,
množství chrabrých duší jim za kořist předhodil Hádu —
reků — a na pospas psům neb dravým k hostině ptákům
pohodil jejich těla — toť Diova dála se vůle
od té neblahé chvíle, kdy prudkým se rozešli svárem
vládyka Agamemnón i Achilleus, hrdina slavný!
Kdopak z bohů to byl, jenž svedl je k zápasu svárem?
Létin a Diův syn.
Ten na krále zanevřev hněvem,
po vojsku mor jim roznítil zlý — lid napořád hynul,
neboť milého Chrýsa mu zneuctil, božího kněze,
Átreův syn: kněz přišel, chtě v achajském táboře lodním
milou vykoupit dceru, a nesmírné výkupné nesl.
Chrýsés v pravici své měl vínek na zlatém žezle
Apolla, Jistého Střelce, a prosil Danaů všechněch,
Átreovců dvou však především, vévodů vojska:
„Átreovci a druzí, ó Achajci holení krásných,
bozi ať popřejí vám, již bydlí v olympských domech,
trójské vyvrátit město a domů šťastně se vrátit,
avšak dceru mou milou mi vydejte, přijměte výkup,
Apolla, Jistého Střelce, se bojíce, Diova syna!“

Tehdáž ostatní mužstvo to schválilo, Achajci všichni,
božího kněze mít v úctě a skvostné výkupné přijmout,
jedině Átreovci se hlas ten nelíbil v srdci,
nýbrž ho vyháněl drsně a příkrou přidával hrozbu:
„Starče, ty hleď, bych v loďstvu tě já již nestihl tady,
buďže bys nyní tu dlel, neb po druhé opět sem přišel —
sic pak božský vínek a žezlo ti prospěje málo!
Nevydám dívčiny té! — spíš dříve ji postihne stáří,
u nás, v paláci mém — až v Argách, daleko vlasti,
chodící kolem stavu a ke mně se družící v lůžku.
Odejdi! Nezlob mne už! — sic ve zdraví nevyjdeš odsud!“
Řekl, i zhrozil se stařec a poslechl rozkazu jeho,
pak šel po břehu tiše — a hučící šumělo moře. —
Potom popošel stranou a vroucně se k Apollu Foibu,
Látóny kadeří krásných to synovi, modlil ten stařec:
„Vyslyš mě, Stříbrnoluký, ty mocná záštito Chrýsy,
ochránce přesvaté Killy a mohutný Tenedu vládce,
Sminthee, jestliže chrám jsem někdy ti k libosti zřídil,
nebo jsem tučné někdy ti spálil ze stehen maso
z obětních býků a koz — rač toto mi splniti přání:
Odpykej za slzy mé lid danajský střelami tvými!“
Těmito prosil slovy — i slyšel ho Apollón Foibos:
S olympských povstal výšin a kráčel, rozhněván v srdci,
lučiště na pleci maje a toulec zamčený kolkol.

Rázem řinkot šípů se rozzvučel, jak se dal v pochod,

s plecí rozhněvaného. — I kráčel podoben noci.

Konečně opodál lodí si usednuv, vystřelil šipku:

hrozný zazněl zvuk, jak lukem stříbrným střelil.

Nejprve jejich mezky a ohaře napadal rychlé,

ale pak po lidech též své hrotité metaje šípy,

bil je a bil: jim hranice těl den ze dne tam plály.

Lítaly po devět dní vším táborem bohovy střely —

v desátý konečně den dal svolati Achilleus vojsko:

Héré bělostných loktů to vštípila do jeho mysli,

o lid se achajský bojíc, když viděla umírat mužstvo.

Avšak když se už sešli a všichni se v hromadu shlukli,

Achilleus rychlý v běhu tu povstav, promluvil takto:

„Myslím, Átreův synu, že nazpět zahnáni odsud,

domů se vrátíme zas — — jen jestliže uniknem smrti! —

vskutku-li válka i mor nás Achajce hubiti bude.

Pročež jakéhos věštce neb kněze se optejme na to,

nebo i hadače snů — též sen má od Dia původ —

aby nám děl, proč takový hněv bůh Apollón pojal:

zdaž je to slib, proč rozhněván jest, neb slavnostní žertva —

chtěl-li by snad, když bezvadných koz neb beránků mladých

obdrží obětní dým, nám hroznou odvrátit zhoubu!“

Tak tedy Achilleus pravil a usedl.

V středu jich povstal

Kalchás, Thestorův syn, všech věštců daleko první,

znalý všeho co jest, kdys bývalo, všeho co bude.

Vždyť též achajským lodím byl vůdcem do země trójské

vlastním uměním věštím, jež obdržel od boha Foiba.

Tento, muž moudré mysli, se ujal slova a pravil:

„Achille, Diovi milý, ty velíš příčinu říci,

pročže se Apollón vládce tak rozhněval, Nemylný Střelec.

Dobrá, povím to tedy — však rozvaž a přísahou potvrď,

že se mne od srdce rád chceš zastati, rukou i slovem:

Jistěže muž, jak myslím, se rozhněvá, který je mocným

všechněch Danaů vládcem — a všechno ho poslouchá mužstvo.

Příliš mocný je král, když k slabším zahoří hněvem:

kdyby i tentýž den snad potlačil vzplanutí hněvu,

přece jen ve své hrudi i později podrží záští,

dokud nesplní pomstu — ty uvaž, chceš-li mne chránit!“

Achilleus rychlý v běhu mu odvětil těmito slovy:

„Směle jen božský soud nám vypověz, ať je to co chce!

Apollón Diovi milý buď svědkem, kterého vzýváš,

kdykoli božské soudy nám Danaům zjevovat hodláš,

nikdo že, dokud žiju, a dokavad očima vidím,

na tebe u dutých lodí svou těžkou nevztáhne ruku

z Danaů, jak jsou tady, byť mínil’s i Agamemnona,

který z Danaů všech jest nejvíc zajisté mocný!“

Tehdáž odvahy nabyl a pravil neklamný věštec:

„Není to slib, proč rozhněván jest, též není to žertva,

nýbrž — božský kněz, jejž zneuctil Agamemnón:

nevydalť milou dceru a nechtěl přijmouti výkup.

Proto nám seslal strasti — a ještě jich Apollón sešle!

Také Danaům dřív on bídnou nevzdálí zhoubu,

dokud nevrátí otci té dívčiny jasného zraku,

bez výkupu, a darmo, a nepošlou slavnostní žertvu

do Chrýsy — *tak* bychom snad jej získat mohli a smířit.“

Tak tedy Kalchás pravil a usedl.

V středu jich povstal

bohatýr Agamemnón, syn Átreův, přemocný vládce,

nevole pln, mrak zalil mu hruď, jež hněvem se mocně

plnila — strašný žár, jak plamen, z očí mu sálal. —

Kalchanta ze všech nejdřív pak oslovil — se zhoubou v očích:

„Proroku zlý! — jak živ jsi mi libé neřekl věštby!

Vždy je ti milé v srdci jen trýzeň člověku věstit!

Šťastného nic však dosud jsi nevyřkl, aniž kdy splnil!

Zas teď takovou věštbu tu Danaům veřejně hlásáš,

jim že prý Nemylný Střelec jen proto teď působí strasti,

já že jsem skvostný výkup prý přijmout od otce nechtěl

za dívku, Chrýsovu dceru — chciť mnohem raděj ji samu

v domově mít — vždyť výš než Klytaiméstru ji kladu,

vlastní manželku z mládí, jíž nezadá ani dost málo

postavou těla ni vzrůstem, ni rozumem, umělou prací.

Ale i tak jsem hotov ji vydati — když to tak lépe —

já přec národa zdar mám na mysli, nikoli zhoubu! —

hned však čestný podíl mi připravte, abych tu nebyl

bez daru z Achaiů sám — toť věru by nebylo slušno:

neboť vidíte všichni, že dar můj uchází jinam!“

Slavný Achilleus rychlý mu na to dal odpověď tuto:

„Átreův synu, ty’s slavný, však sobecký nad lidi všecky!!

Jakpak ti má dát dar lid danajský v zápase chrabrý!?

Nevímeť, že by kde plen, všem společný, v hojnosti ležel!

Kořist, jež z dobytých měst nám připadla, rozdána všecka,

od lidu nelze však žádat, by opět ji sbíral a snášel —

Ty však pro tuto chvíli ji vydej — bohovi kvůli!

Třikrát a čtyřikráte ti splatíme, jestliže bohdá

trójské hrazené město nám Zeus dá vyvrátit jednou!“

Přemocný Agamemnón mu odvětil těmito slovy:

„Jenom se tak — vždyť přímý jsi muž, rek *podobný bohům,*

Achille, *přetvářet* nechtěj! — Mne *nepřelstíš*, aniž mne *zklameš*!

Či snad bys chtěl, bys dar měl sám, však *já* abych takto

s prázdnýma rukama seděl — že dívku mi vydati radíš?!

Ovšem — dá-li mi dar lid danajský v zápase chrabrý —

vybraný, po mé chuti, a důstojný, v náhradu za můj —

Kdyby však nechtěl ho dát — pak *já as sám* si ho vezmu —

možná že tvůj, snad i Aiantův dar, neb Láertovcův,

vezmu si sám — ten jistě se rozlítí, ke komu přijdu.

— — —

Ovšemže o věci této si promluvit můžem i jindy…

Avšak černou loď teď stáhněm na jasné moře,

veslaře pečlivě do ní si opatřme, slavnostní žertvu

naložme, Chrýsovu dceru tam zaveďme, dívčinu sličnou;

výpravy některý z vás buď vůdcem, z poradců lidu,

Aiás či Ídomeneus neb Odysseus, hrdina slavný,

nebo snad Achille ty, jenž nejstrašnější jsi z mužů,

abys nám Svémocného zas usmířil obětí svatou.“

Rychlý Péleův syn, naň posupně pohleděv, pravil:

„Nastojte! Nestoudnost jest tvůj plášť, ó sobecká duše!

Jakpak tě s ochotou má kdos poslouchat, z Achaiů tady,

buďto se na cestu dát, neb s mužstvem bojovat silou!?

Já přec Trójanům kvůli jsem nepřišel, kopiníkům,

válčit naproti nim — vždyť ničím vinni mi nejsou:

neboť nikdo mi skot z nich nezabral, ani mé koně,

nikdo mi v hrudnaté Fthíi, té pěstounce statečných mužů,

nezničil úrody mé, vždyť velký dělí nás prostor:

množství stinných horstev a dálné hučící moře — — —

s tebou, ty nestydo velká, jsme vytáhli, abys měl radost —

bychom pomohli tobě — i bratrovi — peská ty hlavo,

navrátit čest — však na to ty nehledíš, na to ty nedbáš!

— — —

Teď mi tu dokonce hrozíš, že podíl mi osobně vezmeš,

pro nějž mnoho jsem zkusil — a pak mi jej Achajci dali!

— — —

Beztoho stejného s tebou tu jakživ podílu nemám,

kdykoliv lidnaté město lid achajský Trójanům zboří,

ač má pravice tuhle vám vykoná nejtěžší práce

ve válce divé vřavou, však kdykoliv k dělení dojde,

tvůj dar mnohem je větší — já malý, přece však milý,

ke svým si odnáším lodím, jsa zemdlen námahou války.

Teď však do Fthíe půjdu, vždyť mnohem bude mi lépe

domů na křivých lodích se navrátit — nemám už chuti,

když mám zneuctěn být, jen jmění a statky ti shánět.“

Jemu zas Agamemnón dal odpověď, vládyka mužstva:

„Utíkej, když tvá mysl tě pobádá, nebudu já tě

prosit, bys pro mne tu byl — vždyť jiní budou tu se mnou,

kteří budou mě ctít — sám Zeus však všemoudrý zvláště.

Z králů živených Diem jsi nejvíc mi protivný ze všech:

vždycky ti rozkoší jsou jen sváry a války a půtky! —

Sílu-li velikou máš — vždyť bůh mním tobě ji skytl.

Domů jdi se svým loďstvem a se svými vlastními druhy,

vládni si nad Myrmidony — mně na tobě záleží málo!

Lhostejná je mi tvá zlost — má hrozba je naopak tato:

Jako mi Apollón Foibos teď odnímá Chrýsovu dceru,

kteroužto na své lodi a se svými vlastními druhy
odešlu — takto si já zas sličnou Brísovu dceru
odvedu ze stanu sám, dar *tvůj,* bys dobře to věděl,
oč jsem mocnější tebe, a zhrozil se příště i jiný,
za rovna se mnou se míti a ke mně se veřejně rovnat.“
Řekl, a Péléovec se rozlítil — uvnitř mu srdce
v zmužilých prsou jeho se na dvé rozmýšlet jalo,
zdali by břitký meč měl vytasit od statné kyčle,
ostatní zaplašit všecky a probodnout Agamemnona,
či by měl potlačit vášeň a zlost svou vzkypělou zdržet.
Co on přemýšlel takto i ve svém srdci i v mysli,
právě když velký meč již tasil — Pallas v tom přišla:
Héré bělostných loktů ji poslala s nebeských výšin,
oba je milujíc stejně a v srdci je na péči majíc. — —
Přistoupila odzadu k němu a vzala ho za rusé vlasy,
jemu jen patrná jsouc — z těch druhých jí neviděl nikdo.
Užasl rek — pak chvatně se obrátiv, ve mžiku poznal,
že to je Athénská Pallas, neb strašněji zableskly oči —
pak se k ní ozval takto a pravil perutná slova:
„Copak že’s opět přišla, ó rozenko bouřného Dia?!
Zpupnost snad Agamemnona chtíc viděti, Átreovce?
Avšak tohle ti řeknu, a také to splněno bude,
záhy že za svůj pych svým vlastním životem splatí.“
Pallas jiskrných zraků mu na to zas pravila toto:

„Utišit přišla jsem já tvou vášnivost, dáš-li si říci —
Héré bělostných loktů mě poslala s nebeských výšin,
oba vás miluje stejně a v srdci vás na péči majíc.
Pročež zanechej boje a netas pravicí meče,
zato však můžeš slovy jej pohanět — jak se i stane!
Neboť tohle ti řeknu, a také to splněno bude:
třikráte tolik darů se jednou ti dostane skvostných
za tento dnešní pych — teď kroť se a spravuj se námi!“
Achilleus rychlý v běhu jí odvětil těmito slovy:
„Rozkaz zajisté váš, ó bohyně, splniti dlužno,
kdyby i sebe kdo víc byl rozezlen — vždyť to tak lépe:
kdokoli božských rad jest poslušen, rádi ho slyší.“
Řekl, a pravici těžkou hned na jilci stříbrném zdržev,
zarazil velký meč zas do pochvy, ochotně dbaje
Athénské Pallady slov, jež na Olymp odešla nazpět,
v palác bouřného Dia a do středu ostatních bohů.
Znova pak Péléovec se obořil na Átreovce
výpadem hrubých slov, neb dosud nemírnil hněvu.
„Opilec ty’s! — Tvé oči jsou psí, však zaječí srdce!
Ani kdy do války jíti a s lidem v krunýř se odít,
ani se v zálohu ukrýt, jda s předními Achajů reky,
jakživ’s odvahy neměl — toť smrtí zdá se ti býti! —
Inu, toť vynáší víc, nám v achajském táboře širém
každému podíly brát, když promluví naproti tobě!

Z národa tyjící král! — — —

— — — Však lidem nicotným vládneš — —

sic bys byl, Átreovče, teď naposled potupu spáchal!

Avšak tohle ti řeknu a ztvrdím přísahou velkou:

Přisahám při tomto žezle — to nikdy už listí a větví

nevydá, když již jednou svůj pahýl nechalo v horách,

ani již nezkvete nikdy, vždyť nožem sloupáno s něho

veškero listí a kůra — teď synové achajští zase

nosí je v pravicích svých, když soudí — neboť jim řády

Diovy chrániti jest — toť velká ti přísaha bude:

Ó však po Achillovi lid achajský zatouží jednou,

jak tady jest — však nebudeš pak, byť truchliv, mu moci

pomocen být, až četný lid vám pobíjen bude

Hektorem, zhoubcem mužstva — ty uvnitř se užírat budeš,

nevole pln — vždyť muž, všech nejlepší, od tebe znectěn.“

Domluvil Péléovec a berlou o zemi mrštil,

pobitou zlatými nýtky kol dokola, sám ale sedl.

Átreův syn byl rozzuřen též.

V jich středu tu povstal

Nestór mluvící libě a zvučný Pylanů řečník,

neboť se nad med sladší mu s jazyka linula mluva.

Také vymřelo dvé již rodů smrtelných lidí,

kteří zároveň s ním kdys zrozeni byli a vzrostli,

před časy, v posvátném Pylu — teď vládl už třetímu rodu.

Tento, muž moudré mysli, se ujal slova a pravil:

„Běda! Toť velké hoře se na zemi achajskou valí!

Ó, jak Priamos vládce by zajásal se syny svými,

s ním též Trójané druzí by radostí zplesali v srdci,

kdyby tak dostali zvěst, jak vy se tu svářite spolu,

kteří předčíte v radě a také předčíte v boji!

Pročež dejte si říci, vždyť věkem mladší jste oba! —

Já přec ve styku byl, již před časy, s lepšími reky,

nežli jste teď, však nižádný z nich mnou nezhrdl nikdy.

Dosud takových mužů jsem nespatřil, aniž kdy spatřím,

jako byl Peirithoos a Dryás, vládyka lidu,

Kaineus a Exadios a Polyfém podobný bohům,

Théseus, Aigeův syn, muž rovný nesmrtným bohům —

muži to nejsilnější, již vyrostli z pozemských lidí!

Silní to mužové byli a válčili naproti silným,

naproti divochům horským a strašně je potřeli všechny.

Přec však byl jsem i já jich spojencem, z Pylu k nim přišed,

z ciziny, z dálné země — a sami mě pozvali k sobě.

S Kentaury v boj jsem pustil se sám.

Ó, s těmi by nikdo

nemohl bojovat z těch, kdož nyní na zemi žijí!

Přec však dbali mé rady a poslechli, když jsem co řekl.

Vy též poslušní buďte, vždyť líp jest poslušen býti!

Nechtěj, vládyko lidu, ač mocný's, bráti mu dívku!

Nech mu ji, když mu ji jednou lid achajský za poctu přiřkl!
Ty však, Péleův synu, se nechtěj hádati s králem,
urputně — větší má čest než veškeří ostatní lidé
žezlem vládnoucí král, jenž od Dia důstojnost dostal!
Ty-li máš velkou sílu — vždyť božská tě zrodila matka,
on zas mocnější jest, neb většímu vladaří počtu.
Átreův synu, ty zvlášť kroť vášnivost! — Já tě však také
prosím, bys na Achillea se nezlobil, který tu přece
mocnou záštitou jest nám Danaům od zhouby války!“
Přemocný Agamemnón mu odvětil těmito slovy:
„Všecko to pravdivé jest, cos pravil, milený starče!
Avšak tuhle ten člověk chce nad nás všecky tu býti,
všech nás tady být pánem, a všechněm chtěl by tu vládnout,
všechněm rozkazy dávat — a tomu se sotva kdo poddá!
Jestliže kopím házet mu věční bohové dali,
proto mu dávají právo, by urážky na nás chrlil?!“
Jemu tu do řeči skočil a odvětil Achilleus slavný:
„Toť bych zbabělcem věru a ničemou zváti se musil,
kdybych v každé věci ti ustoupil, cokoli řekneš!
Jiným zajisté tohle si předpisuj — mně tu však nekaž,
neboť nebudu já, jak doufám, poslouchat tebe!
Jinou ti věc však povím — ty na mysli přemítej o ní!:
rukama nebudu já boj začínat — pro pouhou dívku —
s tebou ani s kým jiným — vždyť vzali jste, co jste mi dali,

avšak z ostatních věcí, jež u lodí rychlých mi leží,

z těchto mi docela nic bys neodňal proti mé vůli.

Zkus to jen, je-li ti libo, ať také to poznají tito:

rázem ti temná krev kol kopí vytryskne mého!“

Když tak vzdornou řečí se dost již napřeli spolu,

povstali, čímž též sněm byl rozpuštěn u lodí rychlých.

Ke stanům Péléovec a ke svým souměrným lodím

kráčel s Menoitiovcem a se svými vlastními lidmi.

Do moře Átreův syn dal rychlý stáhnouti koráb,

dvacet veslařů vybral; pak naloživ slavnostní žertvu

pro boha, Chrýsovu dceru tam posadil, dívčinu sličnou,

Odysseus, důvtipný rek, pak za vůdce výpravy vstoupil.

Oni tu do lodi vešli a vlhkou se plavili drahou.

Lidu pak Átreův syn dal rozkaz poskvrnu smýti:

oni ji smývali tedy, a poskvrna stékala v moře.

Oběti býků a koz pak vzdávali Apollu Foibu,

slavné to bezvadné žertvy, a na břehu vlnivé tůně

dým až k nebesům stoupal a v kouři se do kruhu točil.

Tím teď v táboře lid byl zaměstnán. —

Vládyka lidu

nemínil odložit čin, jímž v rozbroji Achillu hrozil,

nýbrž k Talthybiovi a k Eurybatovi se ozval,

kteří héroldi jeho a obratní druhové byli.

„Do stanu Achillea se vydejte, Péléovce,

za ruku Brísovu dceru mi přiveďte, dívčinu sličnou!
Kdyby však nechtěl jí dát — pak já as sám si ji vezmu,
s velkou přesilou přijda — a to mu pak hroznější bude.“
S těmito slovy je poslal a příkrou přidával hrozbu. —
Po břehu vlnivé tůně se na cestu vydali tiše.
K stanům když Myrmidonů a k jejich korábům přišli,
nalezli jej, jak před stanem svým, hned při lodi černé,
seděl. — On nikterak rád jich neviděl, Achilleus slavný.
Poslové strnuli strachem a před králem v uctivé bázni
stanuli, aniž co řekli — a také se neptali na nic.
On však to poznal v mysli a těmito slovy se ozval:
„Héroldi, vítáni buďte, vy poslové Dia a lidí,
přistupte! — Vy přec nejste mi viníky, nýbrž jen vládce,
který posílá vás sem pro dívku, Brísovu dceru.
Patrokle, potomku Diův, jdi přivést dívčinu onu,
dej jim ji — ať si ji vezmou — však sami nám za svědky buďtež
u všech blažených bohů a u všech smrtelných lidí,
také před samým králem, tím surovcem, jestliže jednou
mne bude potřeba zas, bych zapudil od lidu jeho
bídný zmar — vždyť zuřivý jest jen na škodu jiným:
neboť není schopen, by zpředu i zezadu poznal,
jak by mu achajský lid moh’ bezpečně u lodí válčit.“
Řekl, a Patroklos povstav, jsa poslušen přítele svého,
ze stanu Brísovu dceru jim přivedl, dívčinu sličnou,

tu pak héroldům vydal.

Ti odešli k achajským lodím,

dívčina s nechutí velkou šla s průvodci.

Thetis

Ale pak rázem

Achillu vytryskly slzy; — i sedl si od druhů stranou

na břehu zpěněné tůně — a na třpytnou hladinu hledě,

horoucně k milé matce se modlil, vzpínaje ruce:

„Když jsi mě zrodila, matko, jen k velice krátkému žití,

čest přec také mi měl bůh Olympský alespoň dáti,

svysoka hřmící Zeus, však nyní mne nepoctil vůbec,

neboť mi Agamemnón, syn Átreův, přemocný vládce,

poskvrnil čest — vždyť *můj* má dar, jejž sám mi byl odňal.“

Tak k ní promluvil s pláčem.

Jej slyšela vznešená matka

v hlubinách mořských vod, jsouc u svého starého otce.

Kvapem z pěnivé tůně se vynoří, podobna mlze,

naproti synovi svému si usedne, plačícímu,

měkce ho pohladí rukou, dí slovo a promluví takto:

„Copak že pláčeš, dítě? Ký smutek vnikl ti v duši?

Povídej, netaj to v mysli, ať oběma nám je to známo!“

Achilleus rychlý v běhu jí odvětil, vzdychaje z hloubi:

„Vždyť ty to víš! Nač vykládat věc, jež dobře ti známa?

K Éetiónovu městu jsme přitrhli, ke svaté Thébě,

město jsme zbořili z kořen a v tábor jsme přivezli všecko.
Kořist si danajský lid hned rozdělil vespolek správně,
vladaři Chrýsovu dceru však vybrali, dívčinu sličnou.
Přišel zakrátko Chrýsés, kněz Apolla, Jistého Střelce,
k Achaiům oděným kovem, chtě v jejich táboře lodním
milou vykoupit dceru, a nesmírné výkupné nesl.
Chrýsés v pravici své měl vínek na zlatém žezle
Apolla, Jistého Střelce, a prosil Danaů všechněch,
Átreovců dvou však především, vévodů vojska.
Tehdáž ostatní mužstvo to schválilo, Achajci všickni,
božího kněze mít v úctě a skvostné výkupné přijmout,
jedině Átreovci se hlas ten nelíbil v srdci,
nýbrž ho vyháněl drsně a příkrou přidával hrozbu.
Kněz pak, roznícen hněvem, šel nazpátek.
Modlitbu jeho
vyslyšel Apollón Foibos, byľ v srdci mu nadmíru milý.
Vystřelil zhoubný šíp v lid danajský: padalo mužstvo,
hustě druh za druhem zmíral. I lítaly bohovy střely
širým táborem všude.
Tu Kalchás, výborný věštec,
vykládal božské soudy, jež vnukl mu Nemylný Střelec.
Hned jsem prvý byl já, jenž radil smířiti boha.
Hněvem tu Átreův syn byl zachvácen: zvednuv se rychle,
řečí mi pohrozil zlou — jež skutkem stala se právě:

Achajci jasného zraku s ní kvapem na lodi rychlé
plují do města Chrýsy a vezou bohovi oběť —
mně však, ze stanu mého, teď královi poslové právě
odvedli Brísovu dceru, již Danajci dali mi darem.
Ty tedy, můžeš-li ovšem, se zastaň chrabrého syna,
na Olymp vystup k Diu a popros ho, jestliže v srdci
Kronovec slovem kdy tvým byl potěšen, nebo snad skutkem.
Vždyť přec v otcově domě jsem každou chvíli tě slyšel
s chloubou vyprávět nám, jak Kronovce, vladaře mraků,
jediná z věčných bohů jsi bídné zbavila zhouby,
tenkrát, když bohové druzí jej svázat v Olympu chtěli,
Zemětřas Poseidáón i Athénská Pallas i Héré.
Tys však, bohyně, přišla a Dia jsi zbavila vazby,
neboť na velký Olymp byl od tebe storuký pozván
Briareós, jak bozi jej zvou, však lidmi je všemi
Aigaión nazýván jménem a sílu má větší než otec:
Po bok Kronovci Diu se posadil, vznešený v tváři;
jeho se bohové lekli a Dia už nemohli svázat.
Toto mu uveď v paměť a přisednouc, uchop se kolen,
zda by se odhodlat chtěl svou pomocí Trójanům přispět,
aby byl achajský voj kol zátoky zatlačen k lodím,
stále jsa klán — ať veškeren lid má krále až po krk,
aby též Agamemnón, syn Átreův, přemocný vládce,
poznal svůj blud, bylť muž, všech nejlepší, od něho znectěn.“

Thetis pak, roníc slzy, mu dala zas odpověď tuto:

„Proč jsem tě zrodila k strastem a chovala, milené dítě?

Kéž by ti bývalo dáno dlít u lodí v bezpečí, bez slz,

poněvadž ten tvůj věk jest kratičký, nevalně dlouhý!

Takhle však život máš krátký a ze všech nejvíce strastí —

ano, jen k osudům zlým jsem v paláci zrodila tebe!

Já však na Olymp sněžný se vypravím, k vladaři blesků,

abych tuto tvou žádost mu přednesla, dá-li si říci.

Ty pak prodlévej zatím zde u lodí, střelhbitých v plavbě,

na lid hněvej se dále a války se úplně zdržuj!

Zeus totiž k Ókeanu se odebral na hody včera

k hrdinským Aithiopům — a všichni s ním odešli bozi;

teprv dvanáctý den zas nazpět na Olymp přijde.

Tehdáž vydám se já v dům Diův s kovovým prahem,

obejmu kolena jeho, a doufám, že si dá říci.“

Takto se ozvala k němu a odešla.

Syna tam svého

nechala s hněvem v srdci, že násilím, naproti vůli,

dívčina s krásným pásem mu odňata.

Odysseus zatím

se svatou slavnostní žertvou se blížil s korábem k Chrýse.

Když pak konečně s lodí se v hluboké zátoce octli,

ihned svinuli plachty a složili do lodi černé,

stěžeň sklonili lany a konec do vidlí dali,

chvatně, pak na stanoviště svůj koráb přihnali vesly,
potom spustili kotvu a spěchali uvázat lana,
sami pak vystoupli z lodi, a vyšedše na mořský příboj,
Foibovi, Jistému Střelci, pak vyvedli slavnostní žertvu.
Potom z mořské lodi též Chrýsova vystoupla dcera,
kterou důvtipný rek, král Odysseus, k oltáři vedl,
otci ji do rukou dával a tato mu promluvil slova:
„Chrýse, mne Achaiů král sem posílá, vládyka mužstva,
abych ti vrátil dceru, a svatou slavnostní žertvu
za lid Foibovi vzdal — snad vladař smíří se opět,
který žalostnou strast teď na mužstvo achajské poslal.“
Řekl a vydal mu dívku, a stařec s radostí přijal
nazpět milenou dceru.
Ti svatou slavnostní žertvu
bohovi stavěli v řad kol pevného oltáře jeho,
potom si umyli ruce a ječného nabrali zrní.
Hlasitě tehdáž Chrýsés se modlil, pozdvihnuv ruce:
„Vyslyš mě Stříbrnoluký, ty mocná záštito Chrýsy,
ochránce přesvaté Killy a mohutný Tenedu vládce:
jako jsi vyslyšel dřív mou modlitbu, když jsem tě prosil,
opět zjednal’s mi čest, lid danajský navštívil’s krutě,
tak rač, prosím, i nyní mi splnit toto mé přání:
od lidu dardanského už mrzkou záhubu odvrať!“
Těmito prosil slovy — i slyšel ho Apollón Foibos.

Když pak skončili prosbu a na čela nasypán ječmen,
zvířatům nadzdvihli hlavy, je skláli a kůže jim stáhli,
vyřízli ze stehen maso a kolem je pokryli lojem,
v dvojí jej složivše vrstvu a čerstvé maso naň dali.
Pálil to na dříví kmet, jenž přiléval jiskrné víno,
u něho jinoši stáli a v rukou vidlice měli.
Když pak ze stehen maso již spálili, předkrmí snědli,
krájeli ostatní části a na rožně nabodše kusy,
pozorně upekli všecky a potom stáhli je s rožňů.
Jakmile skončena práce a jídlo již hotovo bylo,
jedli, a z hostiny duch měl radost, dělené stejně.
Když pak žízeň a hlad již nadobro zahnali všichni,
víno až po samý kraj jim jinoši v měsidlo vlivše,
dali je po řadě všem, když bohům ulili z číší.
Zpěvem po celý den pak hleděli Achajci jaří
usmířit Apollóna a zpívali chvalozpěv krásný,
chválíce Svémocného, ten slyše to, těšil se v duši.
Když pak zapadlo slunce a nastal večerní soumrak,
tehdy si u lodních lan již ke spánku ulehli všichni.
Zora když růžových prstů se zjevila s úsvitem jitra,
v širý achajský tábor se vydali na cestu opět.
Apollón, Svémocný bůh, jim poslal příznivý vítr,
oni pak vztyčili stěžeň a bílé napjali plachty.
Zadul do středu placht jim Zefyros, po obou stranách

vlna, jak letěla loď, kol boků šuměla bouřic.
Po vlnách koráb se hnal, svou dráhu si kupředu klestě.
Avšak když již potom se v tábor vrátili širý,
nejprve černý koráb si na souš vytáhli z vody
vysoko na břežní písek, a podpěry opřeli o něj,
sami pak po svých stanech a lodích se rozešli zase.
On však hněval se dále, jsa u lodí střelhbitých v plavbě,
Achilleus rychlý v běhu, syn Péleův, potomek Diův,
nikdy však do schůze lidu již nechodil, zdoby to mužů,
nikdy též do války nešel — a v milém srdci se trápil,
v stanu jsa sám, však na mysli měl jen válečnou vřavu.
Ale když od doby té již dvanáctá zasvitla zora,
tehdy se bohové věční zas vrátili na Olymp strmý,
všichni a v čele jich Zeus.
Však Thetidě nevyšlo z mysli,
co jí byl uložil syn. Hned vznesla se nad vlny mořské,
zrána, a k velkému nebi a k vrcholům Olympu stoupla.
Kronovec vidoucí v dálku tam seděl, vzdálen jsa druhých,
na hoře vrcholů plné, kde strmělo nejvyšší témě.
Thetis si naproti sedla a objala kolena jeho,
levicí, pravou rukou se dotekla Diovy brady,
prosíc Kronovce Dia, a pravila k vladaři takto:
„Jestliže, otče ty Zéve, jsem z bohů ti prospěšna byla
slovem někdy neb skutkem, rač toto mi splniti přání:

Navrať mi synovi čest, jenž dostal nejkratší život
ze všech: král Agamemnón mu nyní, vládyka mužstva,
poskvrnil čest — vždyť jeho má dar, jejž sám mu byl odňal.
Pročež *ty* ho teď pocti, ó všemoudrý Olympský Zéve:
potud vítězství Tróům rač dávati, až by mi opět
poctili Achajci syna a s úctou k němu se měli!“
Kronovec, oblačný Zeus, jí neřekl na to ni slova:
seděl’ a dlouho byl tich.
Však Thetis těsněji ještě
přitiskla kolena jeho a řekla mu po druhé zase:
„Určité přec dej slovo — a přisvědč — nebo mě odbuď:
žádný strach přec nemusíš mít! — — bych věděla takto,
kterak ve sboru bohů jsem bohyně nejméně ctěná!“
Kronovec, oblačný Zeus, pln nevole, odvětil takto:
„Neblahá bude to věc! — vždyť ve zlou mě doženeš vůli
s Hérou, až hanlivou řečí mě potom drážditi bude,
neboť beztoho pořád mě ve sboru nesmrtných bohů
kárá a do očí tvrdí, že Tróům ve válce straním.
Ty však nyní si pospěš a odejdi, sice tě spatří
Héré — toto pak *mou* jest péčí, abych to splnil.
Pohleď! Hlavou ti svou teď přikývnu — v záruku jistou:
taká, ode mne aspoň, je u bohů největší ze všech
záruka: nemohuť potom již odvolat, nemohu zklamat,
nemohu nesplnit též, když k něčemu přikývnu hlavou.“

Domluviv Kronův syn, svým tmavým obočím kývl.
Ihned kadeře božské se shrnuly do čela vládci
s božské nesmrtné hlavy — a velký Olymp se zachvěl.
Oba se po radě té zas rozešli — bohyně Thetis
v hlubokou mořskou tůni se s jasného Olympu vrhla,
Zeus šel v obydlí své.
Hned povstali bohové všichni
z křesel před otcem svým — z nich žádný odvahy neměl
nevstat, když přicházel on, než každý zdvihl se před ním.
Tak tam na své křeslo se posadil.
Dobře však Héré
viděla na vlastní oči, že Thetis s ním poradu měla,
bohyně třpytivých nohou, jež mořského starce je dcera.
Ihned k Diovi vládci se ozvala jízlivou řečí:
„Kdo to zas, úskočníku, měl z bohů poradu s tebou?!
Vždy jen milé ti jest, když můžeš se ode mne vzdálit,
tajné vymýšlet plány a stanovit — nikdy ses ještě
nemohl odhodlat k tomu, bys řekl mi záměry svoje!“
Otec bohů a králů jí na to zas odvětil takto:
„Ani si nemysli, Héro, že veškery myšlenky moje
zvíš, ač žena jsi má: toť náramně ztěžka ti půjde!
Co však slušno ti jest, bys slyšela, zajisté nikdy
žádný z bohů a lidí se o tom nedoví dříve.
Ale co *já* bych *sám* chtěl stanovit, opodál bohů,

po tom, po každém zvlášť, pak nepátrej ani se neptej!“

Bohyně výrazných zraků mu pravila, vznešená Héré:

„Jaké’s to pravil slovo, ty Kronův přehrozný synu!

Vždyť přec dávný čas již nepátrám, ani se neptám,

nýbrž docela volně si přemítáš, o čem ti libo,

teď však hrozně se bojím, že řečí ti změnila mysl

Thetis třpytivých nohou, jež mořského starce je dcera:

ráno si naproti sedla a objala kolena tvoje,

té’s as v záruku kývl, že Achilla, jejího syna,

poctíš, a četný lid chceš Danaům u lodí zhubit.“

Kronovec, oblačný Zeus, zas těmito odvětil slovy:

„Stále jen, nezkrotitelná, máš domněnky, po mně jen slídíc.

Přec však docela nic tím nesvedeš — naopak spíše

vypadneš ze srdce mého — a *to* ti pak hroznější bude.

Když však to takové jest — pak patrně jest mi to milé —

ty však sedni a mlč — buď poslušna rozkazu mého!

Co jest v Olympu bohů, ti všichni ti prospějí málo,

přijdu-li blíž, bych na tebe vztáh’ své nezdolné ruce!“

Bohyně výrazných zraků se zhrozila, vznešená Héré;

ihned mlčky si sedla a milé přemohla srdce.

Hněvem tu v Diově domě se zjitřili nebeští bozi.

První počal pak řeč bůh Héfaistos, umělec slavný,

Héře se bělostných loktů chtě lichotit, milené matce:

„Neblahá bude to věc, nám bohům nesnesitelná,

vy když do takých sporů se dáváte — pro lidi smrtné,

pokřik ve sboru bohů tu tropíce! — Ani už rozkoš

nebude z hostiny skvělé — a nízkost nabývá vrchu.

Mateři já bych radil, ač sama je velice moudrá,

k Diovi, milému otci, být povolná, aby se opět

otec nepouštěl v hádku, a takto nám nezkazil hody!

Neboť kdyby tak chtěl král Olympu, velitel blesků,

s křesel sraziti nás! – máť ze všech největší sílu!!

Ty však k němu se právě hleď lichotit něžnými slovy:

hned pak bude i k nám král Olympu laskavé mysli!“

Takto jí děl. Pak povstal a krásný dvouuchý pohár

mateři do ruky dával a tato k ní promluvil slova:

„Trp jen v zármutku svém, má matičko — hleď se však vzchopit,

abych se nemusil dívat, jak máť, již miluji z duše,

trýzněna jest — pak já, byť truchliv, nebudu moci

pomocen být — jest těžká věc chtít zápasit s Diem.

Vždyť mě už jednou Zeus, když chtěl jsem pomáhat tobě,

v Olympu za nohu chytil a shodil s božského prahu.

Po celý den jsem letěl, a teprv k západu slunce

spadl jsem na ostrov Lémnos — když měl jsem už dušičku malou.

Tam pak Sintijští muži mě padlého pozvedli rychle.“

Héré bělostných loktů se usmála ke slovům těmto,

s úsměvem pravicí svou pak přijala od syna pohár.

Ale pak pravým směrem i druhým veškerým bohům

naléval sladký nektar, jejž čerpal z měsidla v číše:
Bouřný smích v tom vybuchl z úst všem blaženým bohům,
jakmile Héfaista zhlédli, jak po síni supá ztěžka.
Takto pak po celý den tam tehdy až k západu slunce
jedli, a z hostiny duch měl radost, dělené stejně,
z krásné se těšíce loutny, již v rukou měl Apollón Foibos,
ze zpěvu Mús, jež pěly a krásným se střídaly hlasem.
Když pak sluneční zář již večer zapadla jasná,
všichni se rozešli k spánku a každý k obydlí spěchal,
tam, kdež přeslavný bůh jim každému, dovedný mistr
Héfaistos, krásný dům byl zbudoval umělou myslí.
Zeus šel ke svému lůžku, král Olympu, velitel blesků,
na němž i jindy si lehal, kdy sladký ho pojímal spánek.
Na ně si vstoupil a spal — s ním zlatotrůnná i Héré.

BOJE BEZ ACHILLEA

ZPĚV II.

1. Sen. Zkouška

Ostatní bohové spali, i mužové, váleční jezdci,
tehdáž po celou noc — Zeus nespal sílivým spánkem,
nýbrž na mysli své jen přemítal, kterak by reka
poctil a četný lid blíž korábů Danaům zhubil;
konečně záměr tento se jevil mu nejlepším ze všech,

že by měl klamný Sen být poslán Agamemnonu —

proto se ozval takto a pravil mu perutná slova:

„Povstaň rychle, Sne klamný, a k rychlým jdi achajským lodím:

do stanu Átreovce hleď vstoupiti, k vladaři mužstva,

úplně do slova všecko mu vypověz, jak ti to velím:

Achajce kadeří dlouhých mu rozkaž vyzbrojit k boji,

kvapem, ježto by moh' teď dobýt trójského města,

Ília širokých tříd, vždyť bohové v olympských domech

nejsou už různé mysli: jim všechněm změnila ducha

Héré prosbami svými, a Tróům jsou určeny strasti!“

Řekl, i odešel Sen, když Diův uslyšel rozkaz:

k rychlým achajským lodím se kvapným kročejem blížil,

potom k vladaři mužstva se odebral, kterého zastal,

kterak ve staně spal, když božský jej obestřel spánek.

Stanul nad jeho hlavou, jsa podoben Néléovci

Nestoru, kterého král měl z kmetů v největší úctě.

Jeho si božský Sen vzav podobu, takto se ozval:

„Spíš, ó Átrea synu, jenž chrabrý byl válečný jezdec?

Neslušno jest, když po celou noc spí vládyka rádce,

kterému lid jest svěřen a tolik má starostí v srdci!

Pročež rychle mě slyš, vždyť přicházím s Diovým vzkazem,

který, ač daleko jest, má soucit a útrpnost s tebou:

Achajce kadeří dlouhých ti velí vyzbrojit k boji,

kvapem, ježto bys moh' teď dobýt trójského města,

Ília širokých tříd, vždyť bohové v olympských domech
nejsou už různé mysli: jim všechněm změnila ducha
Héré prosbami svými, a Tróům jsou určeny strasti
od Dia.

Ve své mysli to zachovej, aby to potom
nevyšlo z paměti tvé, až sladký Tě opustí spánek!“
Takto se ozval k němu a odešel; jeho tam nechal
přemítat na mysli o tom, co nikdy se nemělo státi. — — —
Myslilť, že ještě ten den hrad Priamův povalen bude,
bláhový — nemělť zdání, co hodlal Kronovec provést:
úpění velké a žal měl v úmyslu seslati ještě
v lítém zápase boje, jak na voj jeho, tak trójský.
Procitl ze spaní král — hlas božský mu dosud zněl v uších,
potom se posadil zpříma a jemnou oblékl sukni,
lepou, zrobenou nově, a velkým se zahaliv pláštěm,
konečně na nohy lesklé si přivázal opánky krásné.
Stříbrem zdobený meč pak na svá pověsiv plece,
vzácné po otcích žezlo si odnesl, nezrušitelné,
které do ruky vzav, šel danajským táborem lodním.
Sotvaže božská Zora se k výšinám Olympu vznesla,
ohlásit Diovi světlo i druhým nesmrtným bohům,
héroldům zvučných hlasů dal vladař svolávat vojsko
Achaiů kadeří dlouhých, by na sněm k poradě přišli:
tito je volali tedy, a oni se scházeli kvapně,

dřív však poradu vůdců dal svolati, zmužilých v boji,
u lodi Nestora krále, jenž rodem pocházel z Pylu.
Tyto si vladař svolal a chytrý jim rozkládal záměr:
„Přátelé, božský Sen teď právě se ve snách mi zjevil
za doby božské noci, a slavnému Nestoru tuhle
krásou, vzrůstem těla a velkostí nejspíš se rovnal.
Stanul mi nad mou hlavou a důtklivé slovo mi řekl:
‚Spíš, ó Átrea synu, jenž chrabrý byl válečný jezdec?
Neslušno jest, když po celou noc spí vládyka rádce,
kterému lid jest svěřen, a tolik má starostí v srdci!
Pročež rychle mě slyš, vždyť přicházím s Diovým vzkazem,
který, ač daleko jest, má soucit a útrpnost s tebou:
Achajce kadeří dlouhých ti velí vyzbrojit k boji,
kvapem, ježto bys moh’ teď dobýt trójského města,
Ília širokých tříd, vždyť bohové v olympských domech
nejsou již různé mysli: jim všechněm změnila ducha
Héré prosbami svými, a Tróům jsou určeny strasti
od Dia. — Ve své mysli to zachovej!‘
Toto mi praviv,
odletěl ze stanu opět, a sladký mě opustil spánek.
Pročež danajský lid teď do boje dostati zkusme!
Nejprve, jak mám právo, je hodlám návrhem zkusit:
na lodích s četnými vesly je vybídnu prchnouti domů,
vy ale se všech stran jim domluvou brániti hleďte!“

Takto jim vladař pravil a usedl.

V středu jich povstal

Nestór, Néleův syn, jenž kraloval v písečném Pylu.

Tento, muž moudré mysli, se ujal slova a pravil:

„Poslyšte, přátelé milí, vy Danaů vůdci a rádci,

kdyby nám takový sen kdos jiný z Achajů hlásil,

nazvali bychom ho lhářem, a tím se ho chránili spíše,

takto však viděl ho ten, jenž nejvíc je z Achajů mocný,

pročež danajský lid teď do boje dostati zkusme!“

Když tak promluvil k nim, šel napřed z poradní schůze,

druzí zvedli se také a poslechli vladaře lidu,

králové vládnoucí žezlem — a již se i hrnulo mužstvo.

Kolik je včelních rojů, když v hustých se rozlétnou hejnech,

které opět a opět se rojí z dutiny skalní:

v chumáče podobné hroznům se kupíce nad květy z jara,

lítají v četných hejnech — ty napravo, ony zas vlevo,

tolik zástupů vojsk též po mořském vysokém břehu

od lodí dutých a stanů se v řadách kupředu bralo

po tlupách do schůze lidu.

A Diova poslice, Pověst,

plála a budila lid, jenž rychle se do schůze sešel.

Bouřila neklidně schůze, a vespod duněla země,

kterak si sedalo mužstvo — vše hlučelo — héroldů devět

křičíce tišili lomoz, by nechali konečně přece

vřavy a vyslechli řeč svých králů živených Diem.
Stěží se usadil lid, pak po řadách znenáhla ztichl,
přestav hlučeti již.
Vtom přemocný vládyka mužstva
povstal, v pravici žezlo, jež Héfaistos uměle zrobil.
Héfaistos Diovi vládci je daroval, Kronovu synu,
Kronovec průvodci Hermu je daroval, Argovu vrahu,
Pelopu, zdatnému jezdci, je věnoval Hermeiás vládce,
Átreu, vladaři lidu, je opět daroval Pelops,
Átreus je při smrti své dal Thyestu, boháči bravem,
Thyestés Agamemnonu je zanechal, aby je nosil,
četným ostrovům mořským a celému Argolsku vládna.
O ně se vládyka opřel a mluvil k Argeiům takto:
„Přátelé, danajští reci, již Areu sloužíte v bitvách,
Kronovec, velký Zeus, v svou těžkou mě zapletl šalbu,
ukrutník! — vždyť přec dříve mi slíbil, přikývnuv hlavou,
já že se vrátím z války, až hrazené Ílion zbořím.
Teď si však zhoubný klam zas vymysliv, dává mi pokyn,
bez slávy vrátit se v Argos, když množství lidu jsem ztratil.
Tak se to mocnému Diu as nejspíš zlíbilo v srdci,
který tolika měst již pobořil vysoké hradby,
ale i zboří ještě, vždyť moc má největší ze všech.
Pak však bude to hanba, až o tom i potomci zvědí,
marně že achajský lid, tak zdatný, v takovém počtu,

nicotnou válčil válku a pořád se potýkal marně
s odpůrcem velice skrovným — a není viděti konce.
Kdybychom totiž chtěli, my Achajci, s Trójany všemi
svatou sjednati smlouvu a sečíst se jedni i druzí:
aby se Trójané sešli, co v městě je domácích lidí,
nás však, danajský lid, zas v desítky rozdělit všechen,
aby byl desítce každé vždy jeden číšníkem Trójan,
mnohá desítka, myslím, by neměla číšníka potom.
O tolik, myslil bych já, jest synův achajských více
nad trójský lid, jenž v městě je usedlý — ale jsou četní
spojenci z mnohých měst jim na pomoc, válčící kopím:
tito mě od cíle pudí a přes mou snahu mi brání
z kořen vyvrátit Tróju, to krásné lidnaté město. —
Devět velkého Dia již let nám minulo právě — —
také lodní trámy už zpuchřely, ztrhána lana,
doma pak manželky milé a malá robátka naše
ve svých komnatách sedí a čekají — naše však dílo,
pro něž přišli jsme sem, jest takhle nám bez konce pořád —
pročež nyní se tím, jak poradím, spravujme všichni:
prchněm na lodích domů a do milé otcovské země:
Ília širokých tříd již beztoho dobýti nelze!“
Toto jim vládyka řekl a radost v duši jim vzbudil,
všechněm vojínům prostým, již nebyli přítomni v radě.
Tábor lidu se hnul jak dlouhé na moři vlny,

na pláni íkarských vod, jež vzbouří Euros a Notos,
kdykoli z Diových mračen se rázem přižene na ně.
Jako když Zefyros vpadne a vysokým osením pohne,
s prudkostí do něho duje, a klasy se dopředu kloní,
takto i všecken sněm byl rozpoután, s náramným křikem
všickni se k lodím hnali — mrak prachu se pod jejich kroky
zdvíhal a stoupal vzhůru — a jeden druhého nutkal,
aby se chopili lodí a vtáhli je na jasné moře:
Ihned čistili rýhy — a lomoz k nebesům stoupal,
kterak spěchali domů a pod loďmi podpěry brali.
Tenkrát by Achaiům odjezd i naproti osudu nastal —
v tom však k Athéně Héré se ozvala důtklivým slovem:
„Hrůza, ó nezmožitelná, ty Kronovce bouřného dcero,
takto-li opravdu domů a do milé otcovské země
po širém mořském hřbetě již uprchne achajské vojsko!?
Či by snad Priamu králi a Trójanům nechali k chloubě
krásnou Helenu z Argu, jíž kvůli tam Achajci četní
v Tróadě nalezli smrt — své otcovské vzdáleni země!?
Ty tedy bez meškání se odeberˇ k achajským vojskům,
mluv k nim vlídnou svou řečí a zdržuj každého zvláště,
nedej, by v mořskou tůň své prohnuté koráby stáhli!“
Pallas jiskrných zraků slov Héřiných poslušna byla:
sestoupla s olympských výšin a na zem se spustila skokem,
načež k achajským lodím se krokem blížila kvapným.

Našla tam Odysséa, jenž Diu byl důmyslem roven,
stát — však černé lodi se nechápal, palubou kryté,
poněvadž hrozná žalost mu svírala srdce a mysl.
Pallas jiskrných zraků tu přistoupila k němu a řekla:
„Zchytralý Odyssée, ty z Láerta potomku Diův,
takto-li prchnete domů a do milé otcovské země!? —
Do lodí s četnými vesly se opravdu vrhnouti chcete!?
Což byste Priamu králi a Trójanům nechali k chloubě
krásnou Helenu z Argu, jíž kvůli tu Achajci četní
v Tróadě nalezli smrt — své otcovské vzdáleni země!?
Ty tedy k achajským vojskům se odebeř, neváhej déle,
mluv k nim vlídnou svou řečí a zdržuj každého zvláště,
nedej, by v mořskou tůň své prohnuté koráby stáhli!“
Řekla, on postřehl zvuk, jak Pallas mluvila k němu:
pustil se v běh, dřív odhodiv plášť — ten se země zvedl
hlasatel Eurybatés, muž Ithačan, průvodce jeho.
Potom však vladaři mužstva sám Odysseus naproti přišed,
vzácné po otcích žezlo mu odebral, nezrušitelné,
které do ruky vzav, šel danajským táborem lodním.
Byl-li to král, jejž potkal, a muž to byl nad jiné přední,
po každé vlídným slovem jej zadržel, přistoupiv k němu:
„Bláhový, není slušno, jak zbabělec chvěti se bázní!
Naopak! Sám zas sedni, a jiným usednout poruč!
Patrně nevíš dobře, co vladař zamýšlí v srdci:

zkoušíť achajské syny — však brzy je trestati bude!
Nebyl každý v radě a neslyšel, co nám tam řekl?
Jenom ať ve hněvu svém pak netrestá achajské syny!
Diem živený král má vášeň nadmíru prudkou:
od Dia jeho je moc — jej Zeus má všemoudrý v lásce!“
Avšak kdykoli shledal, že křičí některý z lidu,
po každé žezlem ho praštil a takto se rozkřikl na něj:
„Hlupáku, tiše tu seď! Buď poslušen rozkazu jiných,
kteří zdatnější jsou — ty’s bez síly, zbabělý člověk!
Jakživ nejsi nic platen ni ve schůzi vojska ni v bitvě!
Vždyť přec není to možné, by každý tu Achajec vládl:
Nedobrá vláda je mnohých — jen jeden vladařem budiž!
Jeden buď král, když nebeský Zeus, syn lstivého Krona,
žezlo a práva mu dá — svým lidem po právu vlásti!“
Tak tam táborem chodil, jak velitel, oni však nazpět
od svých lodí a stanů se opět hrnuli na sněm,
s hlukem, jak příboj vln, jež valí se z hučící tůně,
při břehu vysokém ječí, a nesmírné burácí moře.
Ostatní usedli všichni a po řadách znenáhla ztichli.
Thersítés, jediný sám, tam láteřil, bez míry žvaně,
který na mysli své měl mnohá neslušná slova,
do větru, naproti řádu, by hádat s králi se mohl,
kdykoli jen se mu zdálo, že směšným co Achaiům bude —
největší šereda ze všech, co pod hradby Ília přišli,

šmaťhavý, na nohu chromý, a vzadu měl oboje plece
nahrblá, směrem k prsům byl sražený, temeno hlavy
nahoře smáčknuto měl — pár chlupů mu vyrostlo na něm.
Nejvíce Odysséu i Achillu protivný býval:
neboť je tupíval zvlášť.
Však tenkrát se vládyku mužstva,
ostrý vyraziv křik, jal haněti, na něhož tehdáž
nesmírně hněval se lid, v svém srdci jsa popuzen na něj.
Thersítés, hlasitě křiče, se sápal na krále takto:
„Načpak si, Átreovče, zas stěžuješ, čeho si žádáš?
Bronzových nádob je pln tvůj stan, máš přemnoho přece
dívek ve svém staně — a vybraných — které ti vždycky
Achajci dáváme nejdřív, když vezmem nějaké město!
Či snad ještě i zlata máš potřebu? — jež by ti někdo
z Trójanův, statných jezdců, sem přinesl k výkupu syna,
jehož bych v poutech ti já neb jiný přivedl Achaj?
Mladou děvu snad chceš — bys mohl ji obejmout v lásce,
kterou pro sebe zvlášť bys podržel?
Není však hezké,
aby kdo velitel jest, nás Achajce ve zkázu vrhal. — — —
Změkčilci, bídné skety! Vy Achajky — nikoliv muži!
Domů na lodích raděj se vydejme! — Jeho tu nechme,
v Tróji — by tyhle své dary moh’ stráviti!
— Bude pak vidět,

zdali mu *my* též v něčem jsme na prospěch, nebo snad nejsme
jemu, jenž Achillu právě, ač mnohem je chrabřejší nad něj,
poskvrnil čest — vždyť jeho má dar, jejž sám mu byl odňal!
Eh! — ten nemá žluč v svých útrobách — chabý to člověk! —
sic bys byl, Átreovče, teď naposled potupu spáchal!“
Tak tedy potupnou řečí i samému vladaři mužstva
takový „Thersítés“ lál!
Vtom přiskočil Odysseus slavný,
posupně pohleděl na něj a prudkou ho pokáral výtkou:
„Thersíte, nestoudná hubo, ty křikloune, veřejný mluvko!
Ticho! — sic zajde ti chuť sám jediný s králi se hádat!
Není věru, jak myslím, zde horší nad tebe člověk,
ze všech, co s Átreovci kdys připluli pod hradby Tróje —
sice bys takto nás krále tu pořád nevláčel hubou,
nedělal bys nám výtky a o náš se nestaral návrat.
Vždyť přec nevíme jistě, jak na konec dopadne všecko,
dobře-li, či snad špatně se synové achajští vrátí. —
Proto-li na Átreovce teď láteříš, vladaře lidu,
sám jen nečinně sedě, že rekové achajští jemu
hojné dávají dary? A proto ty s potupou mluvíš?
Avšak tohle ti řeknu a také to splněno bude:
ještě-li jednou tě bláznit tu zastihnu, takhle jak nyní,
potom ať Odysséu již nesedí na plecích hlava,
ani ať Télemachovým už nejsem nazýván otcem,

jestli tě nechytnu potom a milé ti nestrhnu roucho,
ten tvůj plášť, tvou sukni i oděv kryjící hanbu,
potom výpraskem mrzkým tě nezpráskám řádně a odsud
ze schůze k rychlým lodím tě s pláčem nebudu hnáti!“
Řekl a tím svým žezlem ho po zádech, přes obě plece,
praštil.
On celý se zkroutil, a slzy mu vyhrkly proudem,
pružina podlitá krví mu rázem vyvstala ze zad
pod ranou zlatého žezla.
On sedl a hrůzou se zachvěl,
v bolestech — rozpačit hleděl a s očí slzy si utřel.
Lid, byť truchlivý byl, přec zasmál se od srdce nad ním.
Takto pak pravil ten onen a na svého pohlédl druha:
„Hleďmež! Bez počtu již nám dobrých vykonal skutků
Odysseus, bitvy nám řídě a dávaje návrhy dobré.
Tohle však nejlepší jest, čím Achaiům posloužit mohl,
když teď rouhači tomu a hubaři přetrhl tlachy.
Sotva ho drzý duch již ponukne, po druhé zase,
aby svou hanlivou řečí se pouštěl do hádky s králi.“
Tak tam hovořil lid.
Vtom povstal, v pravici žezlo,
Odysseus, bořitel měst. S ním Pallas jiskrných zraků,
podobu hérolda majíc. Ta mlčet kázala lidu,
aby jak první ho z nich, tak poslední slyšeli vesměs

synové achajští řečnit, by radu pak uvážit mohli.
On pak, muž moudré mysli, se ujal slova a pravil:
„Tak! — teď naposled ještě by Achajci, Átreův synu,
ze všech smrtelných lidí tě nazvat nejhorším chtěli,
ne však vyplnit slib, jejž byli ti slíbili slavně,
z Argolska, pastviště koní, se plavíce do trójské země,
ty že se vrátíš z války, až hrazené Ílion zbořiš.
Vždyť tu jak malé děti neb ženštiny, pozbyvší mužů,
vespolek skuhrají žalem a touží vrátit se domů!
Ovšem také je trapné, když někdo se omrzen vrací:
vždyť když jeden jen měsíc kdo meškά, manželky vzdálen,
na lodi s četnými vesly, jest nevrlý, jestliže někde
zimní ho zdržuje bouře a vzduté vlnění mořské.
Avšak *nám* již devátý rok jest v oběhu právě,
tady co meškáme stále. — A nemám to Achaiům za zlé,
že jsou při lodích křivých již mrzuti — ale i takto
hanba to jest, tak dlouho tu být, však s prázdnou se vrátit!

— — —

Vydržte nějakou dobu a počkejte! — Zvěděti chceme,
pravdu-li Kalchás věstí, či nikoliv, přátelé milí!
Neboť v paměti své přec chováme — všichni jsme byli
svědci, kdo sudičkou smrti až dosavad odvlečen nebyl:
Jako by předevčírem — neb včera se v Aulidě loďstvo
sjíždělo, Priamu králi a Trójanům záhubu nesouc.

My kol dokola zdroje a na četných oltářích svatých
bezvadné slavnostní žertvy jsme vzdávali nesmrtným bohům
pod krásným platanu stromem, kde pramen vyvíral třpytný.
Velký tu zjevil se div: byl strašný to, po hřbetě rudý
had, jejž Olympan sám, jak patrno, na světlo poslal:
zpod jeho oltáře povstal a k platanu rychle se vztyčil,
na němž holátka vrabčí se krčila, ptáčata něžná,
schoulená v listech stromu, až na jeho nejvyšší větvi.
Osm jich na počet bylo, máť devátá, rodička jejich.
Had tam holátka žral, jež bolestně pištěla strachem —
jejich rodička kvílíc, kol milých lítala dítek — —
ji, jak nad nimi lkala, had svinuv se, za křídlo chytil.
Když pak holátka vrabčí a jejich matku již sežral,
Olympan, který ho poslal, jej učinil znamením zřejmým:
Zeus, syn lstivého Krona, jej totiž proměnil v kámen.
My tam s podivem stáli a hleděli, co se to stalo,
jak ten hrozný tvor nám v božské zasáhl žertvy.
Avšak vzápětí Kalchás nám hlásal veřejně věštbu:
‚Copak jste ztichli tak náhle, ó Achajci kadeří dlouhých?
Nám přec všemoudrý Zeus ten zázrak projevil velký,
který se splní pozdě, a pověst nezajde o něm!
Jakož tuhle ten had teď sežral vrabčata s matkou —
osm jich na počet bylo, máť devátá, rodička jejich —
rovněž po tolik let též nám jest v Tróadě válčit,

Ílion širokých tříd však v desátém zboříme roce.‘
Takto tam mluvil Kalchás, a teď se to splňuje všecko.
Pročež zůstaňte všichni, ó Achajci holení krásných,
tady, až pevné Tróje se zmocníme, velkého města!“
Řekl a hlasitě jásal lid achajský, bouřlivý ohlas
z lodí ozval se kol, jak Danajci válečně vzkřikli,
neboť schválili řeč, již promluvil Odysseus božský.
Nestór, Gerénský jezdec, v jich středu se uchopil slova:
„Běda! Toť opravdu již jak chlapcové mluvíte v sněmu,
malí, jimž válečné činy jsou úplně lhostejny ještě!
Kamže se podějí smlouvy, kam svaté přísahy naše!?
Nechať v ohni se octnou vše úřady, záměry mužů,
oběti čisté a pravice stisk, v něž měli jsme víru!
Naplano, prázdnou řečí se hádáme, žádnou však radu
nalézt nemožno nám, ač dlouhou v sněmu jsme dobu.
Ty zase, Átreův synu, jak předtím rozhodnou vůlí
vůdcem v zuřivých sečích i nadál Danaům budiž!
Těch pak, jednoho, dvou, nech zahynout, kteří by chtěli
za zády Achaiů radit — však *to* se jim nezdaří nikdy! —
k návratu do Arga dřív, než ještě se přesvědčit můžem,
zda slib bouřného Dia je lživý — anebo není.
Pravímť, že Kronovec Zeus nám přisvědčil, nad jiné mocný,
v tehdejší den, v němž na lodích svých lid danajský vyplul
na mořskou tůň, zlou zhoubu a smrt všem Trójanům nesa,

blýskaje po pravé straně a dobrá znamení jevě.
Proto ať nižádný z vás teď nekvapí vrátit se domů,
dokud trójská žena se každému neoctne v loktech,
dokud by Heleny naší jim nesplatil vzdechy a trýzeň.
Pakliže za každou cenu se někdo chce do vlasti vrátit,
nuže, ať černé lodi se uchopí, palubou kryté,
aby tak dřív než druzí své smrti a osudu došel!
Králi, ty uvažuj sám, však poslyš i rádcovy rady,
neboť zamítnout nelze můj návrh, který ti dávám:
Rozděl vojsko dle kmenů, dle rodů, vladaři lidu:
rod tak pomůže rodu a kmenové pomohou kmenům.
Jestliže učiníš takto, a poslechne danajské mužstvo,
poznáš, kdo zbabělec jest jak z prostého lidu, tak z vůdců,
také kdo zdatný je muž, vždyť válčiti o sobě budou,
poznáš, zda z božské vůle se nemůžeš Ília zmocnit,
či jen zbabělstvím mužů a malou znalostí války.“
Přemocný vládyka mužstva mu odvětil těmito slovy:
„Kmete, ty opět předčíš svou radou danajské syny!
Kéž bych jen, otče ty Zéve i Athéno, kéž bych jen, Foibe,
takých společných rádců měl deset ve vojsku našem,
tu by hrad Priama vládce byl skácen za krátkou dobu,
silou pravice naší jsa vyvrácen z kořen a dobyt!
Mně však bouřný Zeus, syn Kronův, přisoudil strasti,
neboť v neplodné hádky a různice pořád mě vrhá!

Tak jsem právě se já dal do sporu — pro pouhou dívku —

s Achillem vzdornou řečí — a tím jsem ho urazil první.

Jestliže opět jednou se shodneme, nebude jistě

Trójanův záhubě zlé již průtahu — ani dost málo.

Nyní jděte však jíst, ať můžem počíti bitvu!

Dobře si nabruste kopí a připravte štíty si dobře,

každý dobře ať z vás dá rychlým nažrati koňům,

každý dobře svůj vůz ať prohlédne, na válku myslí,

abychom po celý den pak válčili v zápase lítém,

neboť nebude pak již přestávky — ani dost málo,

leda až nastane noc, jež roztrhne zuřivost mužů.

Zpotí se leckomu řemen, jenž kolem prsou je napjat

s pavézy kryjící muže, a ruka mu zemdlí kol kopí,

zpotí se leckomu kůň, až potáhne hlazený povoz.

Koho však opodál lodí bych spatřil, kterak se snaží

někde tu při lodích křivých se zdržovat, tomu by věru

nebylo potom snadno, by spasil se od psů a ptáků!“

Řekl, a hlasitě jásal lid achajský: nejinak vlny

při břehu vysokém ječí, když Notos je nárazem zbouří

u skály vyčnívající, již pořád bičují vlny

útokem každého větru, ať odtud či odjinud duje.

Porůznu táborem lodním se rozešli, povstavše s místa,

potom vznítili ohně a po stanech snídani snědli.

Oběťmi každý kmen své vlastní uctíval bohy,

prose, by ušel smrti a lítého Area vřavě.
Býka však Agamemnón, syn Átreův, vládyka mužstva,
tučného, pětiletého, vzdal za oběť mocnému Diu,
vůdce pak k oběti zval, všech Danaů velmože přední:
Nestora ze všech nejdřív a vladaře Ídomenéa,
pak též Aiantů dvé, pak slavného Týdéovce,
šestého Odysséa, jenž Diu byl důmyslem roven.
Přišel i králův bratr, sám od sebe, bojovník statný:
věděl ve hrudi své, jak bratr je zanesen prací.
Všichni tu obstoupli býka a ječného nabrali zrní,
mocný pak vládyka mužstva se modlil ve středu jejich:
„Slavný, veliký Zéve, tam na nebi, vladaři mraků,
nechať nezajde slunce a nepřijde večerní soumrak,
dřív než Priamův krov bych povalil, od kouře černý,
s výše, a krásné dveře mu spálil planoucím ohněm,
dřív než Hektorův háv bych roztrhal na samé kusy
na hrudi ostrým kopím, a četní druzi kol něho
na tvář do prachu padli a do půdy zaryli nehty!“
Řekl, však Kronovec Zeus té prosby mu neplnil ještě,
přijal sic od nich žertvu, však bez konce stupňoval strasti.
Když pak skončili prosbu a ječmen vysypán všechen,
zvířatům nadzdvihli hlavy, je skláli a kůži jim stáhli,
vyřízli ze stehen maso a kolem je pokryli lojem,
v dvojí jej složivše vrstvu, a čerstvé maso naň dali.

Potom bezlistým dřívím to nadobro pálili všecko.
Předkrmí nabodli potom a drželi nad žárem ohně.
Když pak ze stehen maso již spálili, předkrmí snědli,
krájeli ostatní maso, a na rožně nabodše kusy,
pozorně upekli všecky a potom stáhli je s rožňů.
Jakmile skončena práce a jídlo již hotovo bylo,
jedli a z hostiny duch měl radost, dělené stejně.

Achaiové chystají se do boje

Když pak žízeň a hlad již nadobro zahnali všichni,
Nestór, Gerénský jezdec, k nim počal mluviti takto:
„Slavný Átreův synu, ty mocný vládyko mužstva,
teď již nemařme čas svým hovorem, ani už dlouho
nechtějme odkládat čin, jejž bůh nám na ruku dává.
Vzhůru! Ať héroldi jdou, ať po lodích svolají mužstvo
Achaiův oděných kovem, by opět sešlo se vojsko.
My ale, jak jsme tu vesměs, se achajským táborem širým
rozejděm, bychom co nejdřív se v prudkou pustili bitvu!“
Pravil, a Átreův syn byl srozuměn, vládyka mužstva:
héroldům zvučných hlasů dal rozkaz svolati mužstvo
Achaiů kadeří dlouhých, by ihned chystali bitvu;
tito je volali tedy, a vojsko se scházelo kvapem.
Vládcové živení Diem, již kolem vladaře byli,
s rychlostí řadili vojsko, a Pallas tam jiskrných zraků
převzácnou aigidu měla, vždy nesmrtnou, nestárnoucí,

s které vůkol sto střapců se třepetá z ryzího zlata,
všecky jsou pleteny krásně a každý je v ceně sta býků.
Z aigidy sršela zář, jak Pallas kvapila vojskem,
budíc vojíny v pochod a každému vštípila sílu,
aby pak válčil stále a s Trójany zápasy sváděl.
Rázem každému boj byl milejší, nežli se vrátit
do milé otcovské země a odplout na dutých lodích.
Jako je viděti zář už zdaleka, sžíhá-li zhoubný
požár na vrchu hor svým ohněm rozsáhlé hvozdy,
podobně z množství kovu, jak kupředu kráčela vojska,
daleko zářící třpyt skrz nadvzduší do nebe vnikal.
Nejinak křídlatí ptáci, když v četných přiletí hejnech,
jeřábi, divoké husy a labutě s dlouhými krky,
na lýdské Ásijské louce kol Kaystru, proudivé řeky,
lítají vpravo i vlevo a peruťmi svými se pyšní,
kupředu sedají s křikem, že louka se ozývá hlučně,
podobně od lodí dutých a od stanů zástupy mnohé
v údolí skamanderské se valily, pod nimi země
duněla strašným zvukem, jak kráčeli, muži i koně.
Na louce skamanderské pak stanuli, zdobené květy,
bez počtu — bylo jich tolik, co z jara je listí a květů.
Kolik je nesčetných much, když v hustých slétnou se hejnech,
v pastýřské ohradě stájní se hemžíce semo i tamo,
v jarní čas, když nádoby jsou zas plněny mlékem,

tolik naproti Tróům se stavělo v rovině širé
Achaiů kadeří dlouhých a dychtilo rozdrtit soky.
Jako as stáda svých koz, jež kolem se porůznu pasou,
pastýři rozdělí snadno, když někdy se na pastvě smísí,
podobně vůdci sem tam své vojíny různili v řady
na pochod v lítou seč.
V jich středu syn Átreův mocný
hlavou i pohledem svým byl podoben vladaři blesků,
pásem byl Areu roven a prsoma Poseidónu.
Jako je ve stádě býk, jenž nejvíc vyniká ze všech,
tur — ten ze všech krav, když sejdou se, vyniká nejvýš,
takovým Átreův syn byl vytvořen od Dia tenkrát;
vynikalť v takém množství a vyčníval nade vše reky.
Výčet achajského loďstva
Nyní mi povězte, Músy, jež bydlíte v olympských domech,
neboť jste bytosti božské, jste při všem, všecko i víte,
my však pouhou zvěst jen slyšíme, aniž co víme,
kteří vůdcové vojska a vladaři Danaů byli.
Počtu bych nemohl říci ni zevrubně vyčísti jména,
kdybych i deset měl úst, měl deset jazyků v ústech,
hlas měl nezničitelný a v prsou kovové plíce,
kdybyste, Olympské Músy, jež bouřného Dia jste dcery,
neřekly počtu mi všech, kdož pod hradby Ília přišli.
Nejdřív korábů pány i veškeré koráby vyčtu:

Boiótů Péneleós a Léitos vůdcové byli,
potom i Prothoénór a Klonios, Arkesiláos —
všech, jimž skalnatá Aulis i Hyrié obydlím byly,
také Schoinos a Skólos a Eteón stráněmi hojný,
Thespeia město a Graia a rovinný Mykaléssos —:
oněch, kdo bydlili v Harmu a v Erythrách, Eilesiu,
ve městě Eleónu a v Hýle a v Peteónu,
v Ókale, v Medeónu, jenž velmi je výstavné město,
v Eutrési, Kopách a v Thisbě, kde hojnost holubů žije,
ve městě Korónei a v travnatém Haliartu,
všech, již v Platai byli, kdo v Glísantě obydlí měli,
také, kdo v Dolních Thébách byl usídlen, výstavném městě,
v Onchéstu, svatém sídle, kde háj má Poseidón skvostný,
oněch, kdo v Midei byli a v bohaté révovím Arně,
v nejzazším Anthédoně, kdo bydlil v přesvaté Níse.
Jejich padesát lodí tam připlulo, do každé lodi
po stu a dvaceti celkem se vměstnalo Boiótů jarých.
Kdo byli v Asplédonu a v minyjském Orchomenu,
vůdcem byl Askalafos a Jalmenos, z Area rodem,
matka jich Astyoché je zrodila, cudná to panna,
v paláci Aktora vládce, když do horní vstoupila síně,
Areu, silnému bohu, jenž potajmu v lásce ji objal.
Třicet korábů dutých jim v řadách k Íliu plulo.
Schedios s Epistrofem byl vévodou fóckého mužstva,

Ífíta, chrabrého reka, to synové, z Naubola rodem,
kterýmžto Kyparissos a Pýthó, skalnaté sídlo,
Panopeus obydlím býval i přesvatá Krísa i Daulis,
kterým v Anemórei byl příbytek, v Hyampoli,
kteří při jasné řece své obydlí, Kéfísu, měli,
kteří v Lilai dleli, jež u zdroje Kéfísu leží.
Čtyřicet černých lodí s tím lidem k Íliu plulo.
Vůdcové fócké řady teď horlivě stavěli v šiky,
které se chystaly v boj blíž Boiótů, po levém boku.
Nad Lokry rychlý Aiás, syn Oileův, tehdy byl vůdcem —
menší, ne tak velký jak Aiás Telamónovec,
nýbrž daleko menší, ba malý, s brněním lněným,
avšak z Hellénů všechněch i z Achaiů nejlepší kopím.
Bydlili v Opoentu a Kalliaru a Kýnu,
jiní v Augeiách luzných a v městech Bésse a Skarfě,
jiní v Throniu, Tarfě, kol ručeji Boagria.
Čtyřicet černých lodí s tím rekem k Íliu plulo
Lokrů, jejichžto sídlo je naproti Euboi svaté.
Kteří v Euboi byli, lid Abantský, dýšící silou,
v Chalkidě, v Eiretrii a v Histjai, bohaté hrozny,
v Kérinthu na břehu mořském a v strmé osadě Díu,
kteří v Karystu byli a ve Styrech měli své sídlo,
těmto zas Elefénór byl vévodou, Areův soudruh,
zrozený z Chalkódonta, král Abantů zmužilých v boji.

Rychlí s ním Abanti táhli, však s dlouhými vlasy jen vzadu,
statní v zápase kopím, již oštěpy napřaženými
dychtili odpůrcům svým kol prsou prorazit krunýř.
Čtyřicet černých lodí s jich vůdcem k Íliu plulo.
Kteří v Athénách měli své obydlí, výstavném městě,
v území Erechthéa, jejž bohyně Athénská Pallas
pěstila, Diova dcera, a živná ho zrodila země —
v Athénách dala mu sídlo v svém vlastním bohatém chrámě,
kdež jej žertvami býků a beranů smiřovat hledí
po každé athénská mláď, když rok zas s rokem se sejde —
těmto syn Peteóův byl vévodou, Menestheus vládce,
jemuž naprosto nikdo se nerovnal z pozemských lidí
v řadění potahů s koňmi a oděnců chráněných štíty;
Nestór byl jediný sok, však ten byl staršího věku.
Padesát černých lodí s tím rekem k Íliu plulo.
Aiás ze Salamíny měl s sebou dvanácte lodí,
které postavil v místě, kde athénské stanuly šiky.
Kteří bydlili v Argu a v Tíryntě hrazeném pevně,
v Asině, Hermioně, jež u velké zátoky leží,
v Troiziéně, v Éionách i ve vinném Epidauru,
kdo byli v Aigíně sídlem a v Másétu, Achajci jaří,
těmto zas Diomédés byl vévodou, hrdina statný,
také Sthenelos rek, jenž pocházel od Kapanéa,
třetí pak Euryalos je provázel, podobný bohům.

Mékistheus jeho byl otec, muž vladař, z Talaa rodem.
Všickni ti pod Diomédem šli do války, hrdinou statným.
Korábů osmdesáte s tím lidem k Íliu plulo.
Všem, již v Mykénách měli své obydlí, výstavném městě,
v Korintě bohatství plném a v Kleónách výstavných krásně,
v luzné kdo Araithyrei a v Orneiách měli své sídlo,
ve městě Sikyónu, kdež Adréstos vladařil dříve,
oněm, kdo v Hyperésii a ve strmé Gonoesse,
kteří v Pelléně byli, kdo sídlo své v Aigiu měli,
po celém Aigialu a v okolí Heliky širé,
vévodil Agamemnón stu korábův, přemocný vládce,
Átreův syn — s ním lid šel nejlepší, nejčetnější,
k Íliu — potom i sám, vzav na sebe odění třpytné,
pyšně se rozhlížel kol, byltě ze všech nejlepší reků,
poněvadž byl z nich první a největší družinu vedl.
V kotlině lakedaimonské kdož bydlili, rozsedlin plné,
ve Fáře, Spartě i Messe, v níž hojnost holubů žije,
kdo měl v Brýseiách sídlo a v Augeiách, líbezném městě,
kdo byl v Amyklách, v Helu, jenž leží na břehu mořském,
kdo byl v lakónské Lai neb v okolí Oitylu bydlil,
těmto zas Meneláos byl vévodou, bojovník statný,
nad loďmi nad šedesáti.
Ti zvláštní tvořili vojsko,
kterým procházel sám, své vlastní odvaze věře.

Nutkal vojíny v boj, vždyť hořel žádostí v srdci,

aby již Heleny své jim splatil vzdechy a trýzeň.

Kteří sídlili v Pylu a v Áréně, líbezném městě,

kdo měl za sídlo Thryon, brod alfejský, výstavné Aipy,

kterým Kyparisséeis a élidská Amfigeneia,

Pteleos město a Helos a Dórion, u něhož Músy

s Thamyrem, pěvcem thréckým, se potkavše, vzaly mu zpěvnost,

jdoucímu od Oichalie a Euryta oichalského,

neboť drze se chlubil, že zvítězí, kdyby i chtěly

pět s ním o závod Músy, jež bouřného Dia jsou dcery.

Z hněvu mu odňaly hlas — tím ovšem vzaly mu také

božský zpěv, dar hudby mu též byl s paměti smazán.

Těch zas Nestór kmet byl vévodou, Gerénský jezdec.

Dutých devadesáte mu v řadách korábů plulo.

Kdo byli v arkadské zemi a pod strmou Kyllénskou horou,

při rovu Aipyta krále, kde lid jest válčící zblízka,

Feneu, v Orchomenu, jenž četným je bohatý bravem,

ve městě Stratii, v Rípě a v Enispě šlehané větry,

kteří v Tegei dleli a v líbezné Mantinéi,

kteří též v parrhasském kraji a v Stymfélu obydlí měli,

těchto byl Agapénór, syn Ankaiův, velitel mocný,

spravuje šedesát lodí, a četní do lodi každé

arkadští mužové vstoupli, již dobře se vyznali v bitvách,

neboť sám Achaiů král jim daroval, vládyka mužstva,

koráby palubou kryté, by třpytné přepluli moře,
slavný Átreův syn, vždyť plavectví nebyli zvyklí.
Kteří však v Búprasiu a v Élidě bydlili skvělé,
kolika Hyrmíné zemím jest hranicí, Ólenská skála,
kolika Aleision a Myrsinos, ležící nejdál,
ti měli vůdců čtvero, a deset za každým vůdcem
rychlých korábů plulo, a mnozí v ně Epejci vešli.
Jedni z nich od Amfimacha a Thalpia vedeni byli,
ten byl z Kteata syn, ten z Euryta — z Aktora vnuci,
třetích syn Amarynkeův byl velitel, Diórés silný,
čtvrtí pod Polyxeinem šli do války, podobným bohu,
vzešlým od Agasthena, jenž pocházel z Augeia vládce.
Kdokoli od Dúlichia a z Echín posvátných přišli,
lidnatých za mořem výsep, jež naproti Élidě leží,
těm syn Fýleův, Megés, byl vévodou, Areu rovný,
jemužto jezdec Fýleus, muž Diovi milý, byl otcem,
z hněvu však na otce svého se stěhoval do Dúlichia.
Čtyřicet černých lodí s tím rekem k Íliu plulo.
Odysseus, chrabrý rek, byl velitel nad Kefallény,
kteří v Ithace byli a v Néritu chvějícím listy,
na Krokylejské výspě a drsné na Aigilipě.
Kdo byl v Zakynthu sídlem neb bydlil na výspě Samu,
kteří na souši byli a protějším pobřeží mořském,
těchto byl Odysseus vůdcem, jenž Diu byl důmyslem roven.

Dvanácte hrdina ten měl korábů červených lící.
Aitólů vůdcem byl Thoás, syn vládyky Andraimona,
kteří v Pleuróně byli a v Ólenu, Pyléně sídlem,
v Chalkidě, pomořském městě, a skalnatém na Kalydóně.
Oinea, chrabrého reka, už nebyli synové živi,
sám též naživě nebyl ni rusý už Meleagros,
tož bylo Thoantu dáno, by nad lidem aitólským vládl.
Čtyřicet černých lodí s tím rekem k Íliu plulo.
Kréťané s Ídomenéem šli do války, oštěpem slavným,
všichni, kdo bydlili v Knósu a v Gortýně, hrazeném pevně,
v Mílétě městě a v Lyktu a v Lykastu bílého lesku,
také v Rhytiu, Faistu, jež města jsou k bydlení vhodná,
jiným, kdo na Krétě bydlí, v níž měst jest čítáno ke stu,
těm tedy Ídomeneus byl vévodou, oštěpem slavný,
Mérionés jak Arés, bůh válečný, vražedník mužů.
Černých osmdesáte s tím lidem korábů plulo.
Z Rhodu pak Tlépolemos, syn Héráklův, krásný a velký,
devět přiváděl lodí a Rhoďany, vojíny mužné.
Kdo měli na Rhodu sídlo a na tři se dělili kmeny,
v Lindu a v Iélýsu a v Kameiru bílého lesku,
ti tedy pod Tlépolemem šli do války, oštěpem slavným,
kterého Astyocheia kdys Héráklu silnému počla.
Z Efyry od Selléentu, když mnohá pobořil města
reků živených Diem, ji za choť si přivedl domů.

Když pak vychován byl v svém paláci stavěném pevně,
otcův vlastní strýc byl zakrátko od něho zabit,
hrdina Likymnios, již stárnoucí, Areův soudruh.
Nakvap si vystavěv lodi a hojné shromáždiv mužstvo,
vyhnanec, na moře vstoupil, vždyť synové druzí a vnuci
silného Hérákléa mu za vraždu hrozili pomstou.
Přišel pak na cestách svých až na Rhodos, snášeje strasti.
Na tré podle svých kmenů lid od něho usídlen všechen.
Záhy pak Kronovec Zeus, jenž vladaří bohům i lidem,
ve velkou pojal ho lásku a ohromným zahrnul jměním.
Níreus z ostrova Sýmy tři souměrné přivezl lodi,
Níreus, jenž z Aglaie matky a Charopa vládce se zrodil,
Níreus, nejhezčí muž, jenž pod hradby Ília přišel,
ze všech Danaů druhých, krom Achilla, slavného reka,
jenomže sláb byl tělem a skrovné bylo s ním mužstvo.
Kdokoli z Nísýru výspy a z Krapathu byli a Kasu,
z Kou kdo Eurypylova a z ostrovů Kalyden byli,
Feidippos všechněm těmto a Antifos vůdci se stali,
Thessala synů to dvé, jenž pocházel z Hérákla vládce.
Třicet korábů dutých jim v řadách k Íliu plulo.
Nyní vypočtu lid, jenž v pelasgickém byl Argu,
kteří v Alopě, v Alu a v Tréchíně měli své sídlo,
ve Fthíi, v Helladě širé, v níž krásné ženy se rodí,
Helléni, Myrmidonové i Achajci zvali se jménem.

Vévodil nad jejich loďmi rek Achilleus, nad padesáti.
Bojů však plných smutku z nich žádný na mysli neměl,
chyběl' rek, jenž vedl by v boj jich bojovné řady:
slavný Achilleus rychlý teď u lodí nečinně seděl,
pro dívku kadeří krásných se hněvaje, Brísovu dceru,
kterou si v Lyrnéssu vybral, když mnohé vytrpěl strasti,
Lyrnéssos vyvrátiv z kořen a thébské mohutné hradby,
usmrtiv Epistrofa a Mynéta, oštěpem slavné,
syny to Euénovy, jenž pocházel ze Selépia.
Pro tu tam meškal a lkal — však brzy měl povstati opět.
Kdo měl Fylaku sídlem a Pýrasos zdobený květy,
svatý to Démétřin okres, a Ítónu, matku to bravu,
Antrón, pomořské město, a Pteleos posetý travou,
těch zas Prótesiláos byl bojovným vojvodou dříve,
dokavad žil, však černá zem jej tehdy už kryla.
Po něm zůstala choť, jež tváře si drásala žalem,
zůstal i bezdětný dům.
Jej zabil dardanský vojín,
právě když se své lodi chtěl seskočit — z Achaiů první.
Bez vůdce nebyli přec, byť po králi velice prahli,
nýbrž velení vzal rek Podarkés, Areův soudruh.
Otec mu Ífiklos byl, syn Fýlakův bohatý bravem,
chrabrého Prótesiláa to z jedněch rodičů bratr,
mladší zrozením svým — bylť nad něho lepší a starší

bojovný Prótesiláos, muž hrdinský — nikterak tedy
nebyl bez vůdce lid, byť po něm, rekovi, prahl.
Čtyřicet černých lodí s tím rekem k Íliu plulo.
Kteří ve Ferách byli, kde Boibéjské leželo pleso,
také v Glafyrách, Boibě a v Iólku, výstavném městě,
nad těch koráby velel syn Admétův, nad jedenácti,
Eumélos. Admétu králi jej zrodila vznešená paní,
Alkéstis, nejhezčí z dcer, jež vladař Peliés zplodil.
Oněm, již v Thaumackém městě a v Méthóně obydlí měli,
ve městě Meliboi a v drsnatém Olizóně,
Filoktétés byl vůdcem, jenž mistr byl ve střelbě z luku.
Sedm jen korábů měl, však padesát veslařů v každý
vstoupilo, mistrů v střelbě, a tím též v zápase silných.
On však na výspě meškal a kruté útrapy snášel,
na svatém ostrově Lémnu, kdež od synův achajských nechán,
ranou trápen jsa zlou, již had mu byl zasadil vodní.
On tam ležel a lkal — však zakrátko na Filoktéta
u svých korábů dutých si Achajci vzpomenout měli.
Bez vůdce nebyli přec, byť po králi velice prahli,
vedlejší Oileův syn, rek Medón, velení převzal,
kterého bořitel měst, král Oíleus, z choti měl Rény.
Kteří bydlili v Trikce a v Ithómě terasovité,
kdo patřil do Oichalie, v níž Eurytos oichalský vládl,
nad těmi velení mělo dvé synův Asklépiových,

Macháón, Podaleirios, již výborní lékaři byli.
Třicet korábů dutých jim v řadách k Íliu plulo.
Lid, jenž do Ormenia byl příslušný, do Asteria,
kdo byl při Hyperei a na bílých Titanu vrších,
pod synem Euaimonovým šel do války, pod Eurypylem.
Čtyřicet černých lodí s tím rekem k Íliu plulo.
Všichni, kdo v Argisse byli a v Gyrtóně obydlí měli,
v Ortě a v Élóně městě a patřili do Olossona,
vedeni od Polypoita, šli do Tróje, chrabrého v bojích,
syna to Peirithoova, jejž Kronovec nesmrtný zplodil:
slavná Hippodameia jej počala Peirithoovi,
v onen památný den, když kosmaté divochy ztrestal,
které z Pélia vyhnal a zatiskl k aithické zemi,
nikoliv sám, bylť s ním též Leonteus, Areův soudruh,
chrabrého Koróna syn, jenž opět se z Kainea zrodil.
Čtyřicet černých lodí s tím lidem k Íliu plulo.

Gúneus zrozený v Kyfu měl s sebou dvacet dvě lodi,
s nímžto šli Eniénové a udatný Peraibů národ,
kteří si zřídili byt kol Dódóny, drsnaté zimou,
kdo též pěstili pole kol luzného Titarésia,
řeky, jež krásným proudem se do řeky Péneiu vlévá;
s Péneiem stříbrných vírů svých vod však nemísí v jedno,
nýbrž jak nějaký olej se rozlévá po jeho vrchu,

výtok jsa styžských vod, jež hrozným jsou přísahy svědkem.
Prothoos nad Magnéty, syn Tenthrédonův, byl vůdcem,
kteří bydlili v místech, kde Pélion chvějící listím,
kde též Péneios jest — těm velel Prothoos rychlý.
Čtyřicet černých lodí s tím rekem k Íliu plulo.
Ti tedy vůdcové vojska a vladaři Danaů byli;
který však z nich byl nejlepší všech, rač, Múso, mi říci,
z mužů samých i koní, již připluli s Átreovci!
Z koňů nejlepší byli, jež syn kdys Férétův míval,
teď je však Eumélos řídil — ti letěli rychle jak ptáci,
téhož věku a srsti a se hřbety stejnými na vlas.
Apollón Stříbrnoluký je vychoval v pérejské zemi:
byly to kobyly obě a nosily Areův postrach.
Z mužů Telamónovec byl daleko nejlepší ze všech,
dokud se Achilleus hněval — neb ten měl největší sílu.
Tací byli i koně, již vozili Achilla reka.
Avšak hrdina tento byl u křivých korábů mořských,
nečinný, na Átreovce jsa rozhněván, vladaře lidu,
jeho pak bojovné mužstvo se chodilo na příboj mořský
bavit házením disku a vrháním oštěpů lovčích,
nebo i střelbou z luku — a koně tam u vozu každý
klidně si škubal jetel neb mířík rostoucí v mokru.
Povozy, pečlivě kryté, tam pánům nečinně stály,
ve stanech, poněvadž muži, když bojovný chyběl jim vůdce,

sem tam táborem vojsk jen chodili, bez boje jsouce.
Kráčel voj, jak veškerá žeň když požárem vzplane,
pod ním duněla zem jak pod Diem, vladařem blesků,
kdykoliv na Tyfóea se hněvaje, půdu kol šlehá,
v Arimech, u nichžto má, jak praví se, Tyfóeus lože —
podobně od jejich noh, jak kráčeli, duněla půda,
silně, a s velkým kvapem si plání razili cestu.
Pochod Trójanů. Výčet jejich vojsk
Íris rychlá jak vítr tou dobou s poselstvím přišla
od Dia bouřného k Tróům a zprávu jim nelibou nesla.
U brány králova domu se ve schůzi radili právě
Trójané v hromadu shluklí, i mladí muži i starci;
Íris rychlá v běhu tu ke králi přišla a řekla,
hlasem Polítu rovná, jenž syn byl Priama vládce —
ten byl na zvědách právě, a nohám střelhbitým věře,
na vršku mohyly číhal, v níž pohřben kmet Aisýétés,
kdy asi ze svých lodí se vyhrne achajské vojsko.
Jeho si podobu vzavši, dí Íris ve běhu rychlá:
„Pořád milé ti jsou jen daremné řeči, ó starče,
jako by dosud byl mír — vždyť povstala urputná bitva!
Já přec často a často se účastnil zápasů mužů,
avšak tolik lidstva — a takého — nikdy jsem nezřel.
Vždyť jich bez počtu jest, jak na stromech listí neb písku,
když tak táhnou plání, by válčili naproti městu.

Tebe však vybízím zvlášť, ó Hektore, takhle to učiň:
množství spojených vojsk jest v našem velikém městě,
řeč však různá je lidí, již světem jsou rozseti všude:
těm nechť velitel jejich vždy poroučí, který je vede,
lid svůj rozdělí v čety a pak jej vyvede k bitvě.“
Hektór poznav dobře, že bohyně mluvila k němu,
ihned rozpustil sněm — lid honem pro zbraně kvapil.
Dokořán odemkli bránu a vojsko se hrnulo z města,
pěšky i na svých vozích, a velký se ozýval lomoz.
Strmý jakýsi vršek se zdvíhá v popředí města,
stranou, na širé pláni, a s každé strany je volný;
smrtelní ovšem lidé mu říkají Batieia,
bozi však Myríny rov, jež bývala obratná v boji;
tamo se zástupy Tróův a spojenců dělily v řady.
Velký jiskřící přilbou byl Tróů velitel Hektór,
Priamův syn, s ním lid byl nejlepší, nejčetnější,
který k boji se řadil, jsa dychtiv zápasu kopím.
Dardanům Anchísův syn byl vévodou, Aineiás statný,
Anchísu od Afrodíty kdys zrozený, bohyně jasné,
která se na stráních Ídy s ním snoubila — bohyně s mužem —
nikoli sám, šloť do boje s ním dvé Anténorovců,
Archeloch, Akamás rek, již v každé se vyznali bitvě.
Kteří v Zelei byli, až pod krajním výběžkem Ídy,
zámožný trójský lid, jenž tmavou pil z Aisépu vodu,

nad těmi slavný rek měl velení, Lykáonovec
Pandaros, kterému luk sám Foibos daroval kdysi.
Kdokoli z Adrésteie a z území Apaisu byli,
kdo byli od Pityeie a od strmé Térejské hory,
Adréstos byl jim vůdcem i Amfíos s brněním lněným,
Meropa perkótského to synové, kterýžto ze všech
nejlíp věstiti uměl a nechtěl dovolit synům
do války záhubné jít — však nechtěli poslušní býti:
sudičky mrákotné smrti je totiž v záhubu vedly.

Kteří v Perkótě městě kol Praktia obydlí měli,
kteří v Abýdu, v Séstu a v Arisbě bydlili skvělé,
těmto byl Ásios vůdcem, syn Hyrtakův, záštita mužů,
Ásios, Hyrtakův syn, jejž přivezli z Arisby koně,
hnědí, postavy velké, až od řeky Selléentu.
Pelasgův oštěpem slavných šly oddíly pod Hippothoem,
ty, již mívaly byt kol Lárisy, hrudnaté země,
vedl ten hrdina slavný a Pylaios, Areův soudruh,
synové Pelasga Létha, jenž pocházel z Teutama rodem.
Akamás vojíny thrécké a hrdina Peiroos vedl,
všecky, jimž hranicí jest svým vodstvem Helléspont proudný.
Kikonů válčících kopím byl Eufémos velitel vrchní;
Troizénos jeho byl otec, syn Keadův, živený Diem.
Palonů s křivými luky byl vrchním Pýraichmés vůdcem,

zdaleka, od Amydónu, kde širý Axios teče,

Axios, nejhezčí z řek, jež tekou po půdě zemské.

Velení nad Paflagony měl hrdina zmužilé duše,

z Enetů Pylaimenés, kde divocí mezci se pasou,

všemi, již v Kytóru byli a v Sésamu měli své sídlo,

na březích u Partheniu své skvostné obydlí měli,

v Aigialu a Krómně a vysokých na Erythínech.

Válčili pod Epistrofem a Odiem Halizónové,

přišlými z Alyby dálné, kde vzácného stříbra je domov.

Ennomos znalý ptákův a Chromis veleli Mýsům,

ale ni věštbou z ptáků se černé nevyhnul smrti,

nýbrž pravicí svou jej rychlý Achilleus zabil

v řece, v níž napořád klál též jiné vojíny trójské.

Frygové od Askania a Forkýna vedeni byli

z dálné askánské země a toužili po boji v seči.

Méonům opět Mesthlés a Antifos vůdci se stali,

synové Talaimenovi, jež Gýgajské zrodilo pleso;

také Méony vedli, již žijí pod horou Tmólem.

Kárům mluvícím drsně se stal zas vévodou Nastés,

těm, již v Mílétu byli a na Fthíru, listnaté hoře,

u proudů Maiandrových a na strmých Mykaly vrších;

od Amfimacha a Nasta byl lid ten do boje veden,

od Amfimacha a Nasta, dvou synů Nomíonových.

Nastés zdobený zlatem jak dívka se do války vydal,

bláhový — žalnou zhoubu mu nemohlo odvrátit zlato,
nýbrž pravicí svou jej rychlý Achilleus zabil,
v řece, a zlaté šperky mu statný hrdina odňal.
Nad Lyky hrdinský Glaukos a Sarpédón velení měli,
přišlí z Lykie dálné, jíž vírný protéká Xanthos.

ZPĚV III.

2. První den bitevní — nerozhodný

Smlouva. Paridův souboj s Meneláem

Když pak už každý kmen byl seřazen se svými vůdci,
Trójané s velikým křikem a povykem táhli jak ptáci.
Podobně jeřábů křik zní pod klenbou vysokých nebes,
kteří unikše zimě a dešťům nesmírně dlouhým,
k proudům Ókeanovým se rozletí s velikým křikem,
nesouce zhoubu a smrt všem mužům Pídimužíkům,
s kterými ihned zrána se v zhoubný pouštějí rozbroj.
Zato však achajský voj šel potichu, dýchaje silou,
s touhou v hlubinách srdce, by jeden druhého chránil.
Nejinak na vrších hor, když Notos rozestře mlhu,
pastýřům nijak milou, však zloději milejší nad noc: —
tolik jenom je vidět, co někdo by kamenem hodil —
podobně od jejich noh, jak kráčeli, kotouče prachu

vstávaly — s velkým kvapem si plání razili cestu.
Když tak na sebe jdouce, již docela nablízku byli,
Paris, podobný bohům, šel do boje Trójanům v čele,
na plecích pardalí kůži a křivé lučiště nesa,
měl též meč, dvé kopí, jež končila bronzovým hrotem,
kterými v pravici mával a vyzýval veškery vůdce,
chce-li kdo tváří v tvář s ním vejít do strašné řeže.
Bojovný Átreův syn, jak Parida před sebou spatřil,
kterak se v popředí vojsk k nim blíží dlouhými kroky:
jako se potěší lev, když velké nalezne zvíře,
buďtože paroháč jelen, či divý se naskytne kanec —
když má hlad — lev požírá jej, byť psové ho rychlí
hleděli odtamtud zahnat a za nimi jinoši jaří —
taktéž zaplesal on, když Parida rovného bohům
spatřil na vlastní oči, vždyť doufal zlosyna ztrestat:
ihned s povozu svého, i se zbrojí, seskočil na zem.
Jakmile podobný bohům jej spatřil před sebou Paris,
kterak se vpopředí zjevil, tu v milém zaražen srdci,
nazpět v soudruhů dav zas couval, prchaje smrti.
Hada-li uvidí muž, hned sebou trhne a couvne,
v lesních úvalech horských, a vespod se zachvějí údy:
rázem se otočí nazpět a bledost mu pokryje líce,
takto se uchýlil zpět v dav Trójanů hrdosti plných
Paris podobný bohům, jak lekl se Átreovce.

Když však ho Hektór spatřil, tu káral jej hanlivou řečí:

„Paride, krásný však špatný, ty mamiči, po ženách vzteklý!

Ty ses narodit neměl — měl's neženat ze světa sejít!

Raději i to bych volil, vždyť mnohem by lépe to bylo,

než být předmětem hanby a zlehčován od jiných lidí!

Ó, jak bude se smát lid danajský kadeří dlouhých!

Mněliť, že válečník přední to jest — svou podobou těla

překrásný — *ty* však v duši ni mužnosti nemáš ni síly!

Jakpak když takový's byl, moh's věrné soudruhy sebrat,

na mořských korábech svých tak daleká proplouti vodstva,

vejít k národům cizím a z dálné unésti země

manželku velké krásy — a příbuznou bojovných mužů,

k pohromě vlastnímu otci, i národu všemu i městu,

k radosti odpůrcům svým — však na hanbu samému sobě!?

Ty tedy s vládykou Sparty se nesrazíš, bojovným rekem!?

Poznal bys, jaký to muž, jejž oloupil's o ženu skvělou!

Málo ti prospěje loutna a milosti Afrodítiny:

ten tvůj vlas, tvá krása — až v prachu se váleti budeš!

Ale náš trójský lid jest bojácný — sic bys už dávno,

za strasti, jichž jsi mu zdrojem, byl oblečen v kamenné roucho!"

Paris podobný bohům mu na to dal odpověď tuto:

„Po právu, Hektore můj, mě's pokáral, nikoli křivě!

Duch tvůj nezlomný jest jak sekyra, po všecky časy,

která proniká kmenem, když rukou umělou tesař

tesá korábní kládu — a zvětšuje mužovu ránu,

taký bez bázně duch jest ve tvých, Hektore, prsou.

Zlaté však Afrodíty mi nemáš vyčítat dary!

Skvostný od bohů dar přec nesmí zamítat člověk,

když mu ho dávají sami — vždyť sám si ho nemůže vzíti!

Teď však, jestliže chceš, bych zápasy sváděl a válčil,

ostatní Trójany posaď, i veškero achajské mužstvo,

mne však do středu vojsk teď s bojovným vládykou Sparty

sveďte, ať o jeho statky a Helenu dáme se v zápas:

kdo z nás v zápase tom svým vítězstvím nabude vrchu,

vezme si poklady všecky a ženu si odvede domů;

druzí ať svatou smlouvu a přátelství sjednají spolu:

ti ať zůstanou v Tróji, ti do Arga, pastviště koní,

půjdou a v achajskou zem, v níž krásné ženy se rodí!“

Hektór slyše tu řeč, byl velice potěšen v srdci:

vstoupiv do středu vojsk, lid trójský dozadu tiskl,

v prostředku chopiv kopí — a rázem stanulo vojsko.

Achajci kadeří dlouhých však po něm stříleti chtěli,

míříce střelami naň — též kameny chtěli ho ranit:

Mohutně Átreův syn však vykřikl, vládyka mužstva:

„Zadržte, Argejci, přec! Proč házíte, Achajci jaří?

Hektór jiskřící přilbou, jak patrno, něco chce říci.“

Řekl, ti nechali bitvy a utichli úplně všichni,

rázem, i promluvil k nim rek Hektór ve středu jejich:

„Trójané, poslyšte nyní, i Achajci holení krásných,
co teď navrhl Paris, jímž rozbroj tento byl vznícen:
nechať Trójané druzí i veškero achajské vojsko
odloží krásné zbraně a dají je na zemi živnou,
bojovný vládyka Sparty a Paris ve středu jejich,
samotni, o všecky statky a Helenu dají se v zápas,
kdo z nich v zápase tom svým vítězstvím nabude vrchu,
vezme si poklady všecky a ženu si odvede domů,
druzí pak svatou smlouvu a přátelství sjednati máme.“
Pravil, i umlkli všichni a mrtvé nastalo ticho,
potom však Átreův syn k nim promluvil, bojovník statný:
„Mne teď poslyšte též, vždyť žalost nejvíce vniká
do duše mé, však doufám, že nyní spolu se smíří
trójský a danajský lid, vždyť mnoho jste zkusili zlého
pro tuto rozepři moji a zločinný Paridův skutek.
Komu pak stanoven jest z nás obou záhubný osud,
ten nechť pozbude žití — však ostatní smiřte se rychle!
Přineste bílou ovci a černého berana v oběť
Slunci a bohyni Zemi, my jiného Diovi dáme.
Přiveďte Priama vládce, ať vykoná přísahu tady,
sám, vždyť synové jeho jsou nevěrní lidé a zpupní:
mohli by zpurností svou pak Diovy přísahy zmařit,
poněvadž mladší muž má vrtkavé smýšlení vždycky!
Když však s nimi je kmet, ten napřed i dozadu hledí,

kterak by oběma stranám to obzvlášť na prospěch bylo.“

Řekl, a trójské mužstvo i danajské zplesalo v srdci,

neboť naději mělo, že strastné války se zbaví.

Zdrželi po všech řadách své povozy, sestoupli sami,

zbroj svou se sebe svlékli a na zem ji před sebe kladli,

zhuštěně, ke zbroji zbroj, jen malý prostor je dělil.

Hektór, Priamův syn, dvé poslů do Tróje poslal,

přinést jehňata rychle a pozvat Priama krále.

Přemocný Átreův syn pak také vypravil posla

k achajským dutým lodím, a kázal přinésti jehně.

Neváhal vyslaný posel, jsa poslušen slavného vládce.

K Heleně bělostných loktů vtom přistoupla s poselstvím Íris,

podobná Láodice, jež mocného Anténorovce,

vládyky Hikesáona, tím časem manželkou byla,

kteroužto ze všech dcer měl Priamos nejkrásnější.

Našla ji v komnatě právě, jak velké tkanivo tkala:

dvojitý nachový šat, v nějž mnohé všívala bitvy

Trójanů, statných jezdců, a Danaův oděných kovem,

které snášeli pro ni, když Arés je ranami stíhal.

Íris rychlá v běhu k ní přistoupla blíže a řekla:

„Sem pojď, milená dívko, ať uzříš podivné činy

Trójanů, statných jezdců, a Danaův oděných kovem,

kteří na pláni trójské teď před chvílí naproti sobě

chystali slzavý zápas a toužili po zhoubné bitvě.

Ti teď mlčky tam sedí — a nadobro přestala bitva —
opřeni o štíty své — tkví dlouhé oštěpy v zemi.
Ale tvůj manžel Paris a bojovný vládyka Sparty
dlouhými oštěpy svými se o tebe potýkat budou:
tomu, kdo zvítězí v boji, pak milou manželkou budeš.“
Tak tedy bohyně řekla a sladkou v ní vzbudila touhu
po jejím dřívějším choti i po městě, rodičích vlastních.
Ihned bělostnou rouškou si Helené zakryla líce,
kvapem z komnaty vyšla a drobnou ronila slzu,
avšak nikoli sama — dvé žen s ní kráčelo cestou,
Aithré to Pitthéovna a Klymené výrazných zraků.
Záhy se blížily k místu, kde Skajská se zdvíhala brána.
Kolem Priama krále rek Panthoos, Thymoités stařec,
Klytios, Hiketáón, druh Areův, statečný Lampos,
Anténór, Úkalegón, dva mužové nad jiné moudří,
všickni to starší lidu, tam seděli nad Skajskou branou.
Stářím přestali válčit, však zdatní řečníci byli,
cikádám podobni jsouce, jež za léta na větvích stromů
sedí porůznu v háji a tenkým zpívají hlasem;
podobně trójští vůdci tam na věži seděli spolu.
Jakmile spatřili starci, jak kráčí Helené k věži,
šeptem perutnou řeč druh ke druhu mluvili takto:
„Není divu, že Trójští i Achajci holení krásných
chtějí pro takou ženu tak dlouhé snášeti strasti:

úžasně vzezřením svým jest věčným bohyním rovna!
Ale ač taková jest, ať raději odpluje s loďmi,
sice tu dítkám i nám též v budoucnu zůstane k zhoubě!“
Řekli, a Priamos sám zval Helenu hlasitě takto:
„Pojď sem blíž, mé dítě, a tuhle si usedni ke mně,
uvidíš prvního chotě a příbuzné, přátele jeho!
Ničím nejsi mi vinna — jen bohové jsou mi tím vinni,
kteří mi uvedli v zem ten slzavý s Achajci zápas.
Nuž teď řekni, kdo jest ten hrdina obrovský tamhle — kdo
to tam jest, ten danajský muž tak krásný a velký?
Ovšem jsou tam i jiní, a větší o celou hlavu,
ale tak krásného muže jsem neviděl na vlastní oči,
ani tak důstojného — ten muž se podobá králi.“
Helené, vznešená paní, mu odvece těmito slovy:
„S úctou před tebou stojím a se studem, drahý můj tcháne:
měla jsem strašnou smrt radš voliti, nežli s tvým synem
přijít a ložnici svou — své vlastní příbuzné zradit,
dcerušku, rozmilé dítě, a drahé přítelky svoje!
To se však nestalo tehdy, a proto se rozplývám v slzách.
Já však povím ti teď, nač ptáš se a zvědět to žádáš:
Tohle je Átreův syn, ten mocný Danaů vladař,
který je výborný vládce i silný kopiník v boji,
také švagrem mi býval, mně nestoudné, ačli kdy býval.“
Takto mu dí; pak provolá kmet, pln podivu nad ním:

„Blažený Átreovče, ty miláčku štěstí a bohů!
Opravdu, velký ti dav jest poddán Achajců jarých!
Já přec i ve fryžský kraj kdys zavítal, bohatý révou,
Frygů, rychlých jezdců, jsem spatřil nesmírný počet,
mužstvo to Otréa krále a Mygdona rovného bohům
na březích u Sangaria, jak táborem leželi tenkrát,
— bylť jsem i já k nim čítán, jsa jejich spojencem války,
tehdy když Amazonky jim mužatky do země vpadly —
nebylo jich však tolik co Achaiů jasného zraku.“
Pohleděv na Odysséa, zas po druhé tázal se stařec:
„Také mi o tomhle pověz, má dceruško, kdo to je asi:
sic jest o hlavu menší než vládyka z Átrea vzešlý,
avšak, jak se mi zdá, jest v ramenou širší a prsou,
veškerá výzbroj jeho mu leží na zemi živné,
sám jak stádní beran se prochází řadami mužstva —
mně aspoň připadá tak jak beran s bohatou vlnou,
který také tak chodí svým stádem bělostných ovcí.“
Helené zrozená z Dia mu na to zas odvece takto:
„To jest Láertův syn, muž důvtipný, Odysseus jménem,
který v Ithace kdys byl vychován, ostrově skalném,
znalý všemožných spádů a také záměrů chytrých.“
Anténór, rozumný muž, jí na to dal odpověď tuto:
„Věru je pravdivá řeč, již nyní’s, Heleno, řekla,
neboť také už k nám kdys slavný Odysseus přišel

s bojovným vládykou Sparty, stran tebe byv do Tróje poslán.
Já jsem je za hosty přijal a ve svém pohostil domě.
Tu jsem vzrůst jich poznal a rozvážné záměry jejich.
Kdykoli ve schůzi lidu se ocitli na sněmu trójském,
Átreův syn, jak stáli, byl širší rameny svými,
avšak sedli-li k sobě, tu Odysseus statnější býval.
Když pak se jali svá zdání a návrhy rozkládat lidu,
tehdáž Átreův syn jen stručnými hovořil slovy,
málo a zvučným hlasem, a dlouhých nemluvil řečí,
také naprázdno nikdy — ač rodem byl o mnoho mladší.
Když však se svého místa se důvtipný Odysseus zvedl,
stanul, pohleděl dolů a do země upřel své zraky,
žezlem, které měl v ruce, ni kupředu nehnul ni nazpět,
nýbrž je ztrnule měl jak nějaký bez smyslů člověk —
řekl bys, že je to morous neb nějaký takový hlupák.
Ale když mohutný hlas již konečně vyrazil z prsou, slova
mu plynula z úst, jež vločkám se rovnala sněžným —
tehdy by s rekem tímto se žádný nemohl měřit.
Pak jsme už nežasli tolik, když chování jeho jsme znali.“
Aianta potom spatřiv, zas po třetí tázal se stařec:
„Kdopak to tamhle zas jest, ten Danaj krásný a velký,
vyniklý nad druhé hlavou a širými rameny svými?“
Helené táhlého roucha mu odvece, vznešená paní:
„Toť jest obrovský Aiás, ó Priame, Achaiů hradba;

s Kréťany Ídomeneus jak bůh zas na druhé straně
stojí, a krétští vůdci jsou hromadně okolo něho.
Bojovný Átreův syn jej častokrát jakožto hosta
přijal v paláci našem, když někdy se připlavil z Kréty.
Všecky sic ostatní vidím a též bych mohla je poznat,
Achajce jasných zraků, a jejich jména ti říci,
jenom nemohu dvou tam zhlédnout, vévodů lidu,
Kastora statného v jízdě a Polluka v zápase pěstním,
vlastní to rodné bratry, jež jedna mi zrodila matka.
Cožpak z luzné Sparty se nechtěli k výpravě přidat?
Či snad na lodích mořských se také vydali k Tróji,
avšak zápasu mužů se nyní účastnit nechtí,
z výtek a han snad majíce strach, jež sypou se na mne?“

Řekla — a zatím je zem již skrývala, dárkyně plodů,
v dálném Lakedaimoně, v jich milé otcovské zemi.
Přísežné oběti svaté již městem poslové nesli:
jehňátek dvé, též víno, to potěšné ovoce zemské,
ve měchu z kozí kůže, a Ídaios přinášel s sebou
vinné měsidlo lesklé a zlaté poháry k tomu.
Ten pak přistoupil k starci a touto jej oslovil řečí:
„Povstaň, Láomedontův ty potomku, knížata zvou tě
Trójanů, statných jezdcův, i Danaův oděných kovem,
abys sestoupil v pláň, ať svatou sjednáte smlouvu,

poněvadž syn tvůj Paris a bojovný vládyka Sparty
dlouhými oštěpy svými se o ženu potýkat budou;
tomu, kdo zvítězí v boji, pak připadne s poklady žena.
Druzí, až svatou smlouvu a přátelství sjednáme spolu,
my tady zůstanem v Tróji, ti do Arga, pastviště koní,
půjdou, v achajskou zem, v níž krásné ženy se rodí.“
Pravil, i zděsil se kmet. Pak dal hned průvodcům rozkaz,
aby mu zapřáhli koně — ti poslechli velice hbitě.
Priamos vstoupil na vůz a zatáhl otěže nazpět,
zároveň Anténor rek s ním vstoupil do krásné korby.
Ti tedy Skajskou branou svůj povoz řídili na pláň.
Ale když k trójskému vojsku a k Achaiům konečně přišli,
sestoupli s povozu svého, a vkročivše na zemi živnou,
do středu vojů trójských i achajských kráčeli oba.
Mocný vládyka mužstva se ihned pozdvihl s místa,
zvedl se Odysseus též, muž důvtipný. Poslové statní
přísežné oběti svaté jim sváděli, v měsidlo víno
mísili. Knížatům všem pak nalili na ruce vody.
Vytasiv od boku svého syn Átreův pobočný mečík,
který mu visel vždycky dle velké mečové pochvy,
jehňatům s hlav jím uřezal srst, již poslové statní
knížatům národů obou, i Tróů i Achaiů, dali.
Vladař pozdvihl ruce a takto se hlasitě modlil:
„Veliký, slavný Zéve, náš ochránce, vládnoucí s Ídy,

Hélie, který vše vidíš a všecko i na světě slyšíš,
Země a bohové řek, též bohové, kteřížto lidi
zemřelé stíháte mstou, když někdo by přisáhl křivě,
vy nám za svědky buďte a svatost přísahy chraňte!
Kdyby snad vládyku Sparty teď Paris v souboji zabil,
sám nechť Helenu má — též veškery poklady k tomu,
my pak na lodích mořských jsme ochotni odplouti domů;
rusý-li vládyka Sparty však usmrtí Parida v boji,
Trójané poklady všecky i Helenu vydají nazpět,
zároveň, jako je slušno, nám Achaiům náhradu splatí,
která i příštím lidem by za vzor platila vždycky.
Kdyby však Priamos vládce i se svými syny se zdráhal
tuto mi náhradu dát, ač Paris by v souboji padl,
tu bych se odhodlal já též potom ještě tu zůstat,
o tuto náhradu válče, až konečně vítězství dojdu.“
Pravil a tvrdým nožem syn Átreův podřízl ovce,
potom je složil na zem, jak naposled trhaly sebou,
když je už opouštěl život, vždyť nůž jim sílu byl odňal.
Z měsidla brali si víno a bohům žijícím věčně
v oběť lili je z číší a při tom se modlili všichni.
Tu pak pravil ten onen i z achajských mužů i trójských:
„Slavný, veliký Zéve i druzí bohové věční,
kdokoli dřív z nás obou by ukřivdil — naproti smlouvě,
tomu jak toto zde víno se vylij na zemi mozek,

jeho i vlastních dítek — a ženy ať otročí jiným!“

Řekli, však Kronův syn té prosby jim neplnil ještě.

Priamos z Dardana rodem se ozval ve středu jejich:

„Trójané, poslyšte nyní, i Achajci holení krásných:

Do Tróje šlehané větry se já již na cestu vydám,

nazpět; mně nemožno jest, bych hleděl na vlastní oči,

kterak tu syn můj milý se potýká s vladařem Sparty.

Diovi jest jen známo a druhým nesmrtným bohům,

kterému z obou mužů jest určena hodina smrti.“

Děl muž podobný bohům a jehňata položil na vůz,

sám naň vystoupil také a zatáhl otěže nazpět.

Vstoupil zároveň s ním též Anténór do krásné korby.

Ti tedy zpětnou jízdou se nazpět k Íliu brali.

Hektór, Priamův syn, pak se slavným Láertovcem

spěchali bojiště dřív jim vyměřit, potom však ihned

oběma metali losy, jež do přilby kované dali,

který dříve by měl svým kopím bronzovým hodit.

Zatím modlil se lid, svých rukou pozdvihnuv k bohům;

tu pak pravil ten onen i z achajských mužů i trójských:

„Veliký, slavný Zéve, náš ochránce, vládnoucí s Ídy,

který způsobil z nich nám oběma takovou válku,

dejž, ať zahyne nyní a sestoupí v Hádovo sídlo,

nám však ať svatá smlouva a přátelství nastane zase!“

Hrdina jiskřící přilbou pak losoval, veliký Hektór,

nazpátek obrátiv zrak — los Paridův vyskočil z přilby.
V řadách se obojí lid zas posadil, každý kde jeho
poskoční koňové stáli a výzbroj ležela zdobná.
Vtom již krásnou výzbroj si na svá oblekl plece
slavený Priamův syn, choť Heleny kadeří krásných:
holeně ze všeho nejdřív si položil okolo lýtek,
krásné, které k nohám mu vázaly stříbrné spony,
potom těžký krunýř si připínal okolo prsou,
půjčený od Lykáona, jejž k svému si upravil tělu.
Stříbrem zdobený meč pak na svá pověsil plece,
bronzový, potom si štít vzal do ruky, velký a pevný.
Potom si na hlavu silnou dal přilbici kovanou pevně,
na které chochol z žíní se s vrcholu strašlivě kýval,
silné pak dřevce si vzal, jež v dlaň se mu hodilo dobře.
Bojovný vládyka Sparty se odíval způsobem stejným.
Když již na obou stranách si rekové odění vzali,
do středu vojů trójských i achajských kráčeli oba,
hledíce hrozným zrakem. To vidouce trnuli všichni,
Trójané, statní jezdci, i Achajci holení krásných.
Na místě změřeném dřív pak stanuvše poblíže sebe,
mávali oštěpem svým, druh na druha kypíce záštím.
Nejdřív Priamův syn svým stinným oštěpem mrštiv,
ve štít veskrze stejný jím udeřil vládyku Sparty,
avšak neprojel kov — hrot kopí nazpět se ohnul

o jeho silný štít.

Pak druhý se rozehnal kopím

rusý Átreův syn, když k otci se pomodlil Diu:

„Popřej mi ztrestat toho, kdo spáchal křivdu mi dříve,

slavného králova syna, a rukama mýma ho potři,

aby i z potomstva mnohý se zhrozil spáchati křivdu

mužovi pohostnému, jenž dřív jej za hosta přijal!“

Řekl — pak napřáhl ruku, a stinným oštěpem mrštiv,

ve štít veskrze stejný jím udeřil odpůrce svého:

naskrze lesklý štít byl proražen obrovským dřevcem,

jehož pronikl hrot též krunýřem, zdobeným krásně,

kopí pak u samých slabin mu naskrz proťalo roucho,

on však prohnul se v boku a černé unikl smrti.

Vytasiv Átreův syn svůj meč, jenž zdoben byl stříbrem,

svysoka, v hřeben přilby, jej udeřil, meč však mu rázem

na tré, na čtvero kusů se rozlomiv, padl mu z ruky.

Zalkal tu Átreovec a pohlédl k širému nebi:

„Není nad tebe, Zéve, ni jediný krutější z bohů!

Já přec naději měl, jak Parida za zločin ztrestám —

teď však zlomil se meč v mé pravici! — Také můj oštěp

vyletěl z pravice mé jen naprázdno, aniž ho ranil!“

Řekl a přiskočil blíže a za přilbu s chocholem hustým

popadnuv, stočil ho stranou a pak jej k Achaiům vlekl.

Řemen zdobený krásně ho škrtil pod měkkým hrdlem,

neboť byl pod bradou sepjat a přilbici na hlavě držel.
Byl by ho přivlekl vskutku a dosáhl nesmírné slávy,
bystře však Afrodíté to zahlédla, Diova dcera;
ta hned přetrhla řemen, jenž z býka byl sklaného silou.
Přilbice, prázdná nyní, šla chvatem za rukou pádnou.
Rek jí zakroužil prudce a hodil ji do středu vojska
Danaů holení krásných — i zvedli ji soudruzi věrní.
On však poznovu zas naň vyrazil, chtěje ho zabít
bronzovým oštěpem svým — vtom vyrván byl od Afrodíty,
snadno, vždyť bohyně jest — pak hustým ho zastřela vzduchem,
načež v ložnici vonnou jej složila, klenutou pevně.
Sama však Helenu krásnou šla zavolat.
Našla ji právě
na vrchu vysoké věže a mnohé Trójanky jiné.
Za roucho nebeské krásy ji bohyně zatáhla rukou,
majíc stařeny tvar, již letité, přadleny vlny,
která za oněch dob, když ve Spartě bydlila ještě,
vlnu jí česala krásnou a obzvlášť ji mívala ráda.
Podobna stařeně té, jí pravila bohyně jasná:
„Sem pojď, Paris tě volá, bys domů se vrátila k němu.
On tam v ložnici čeká — je na lůžku zdobeném řezbou,
krásou září a rouchem a věru bys neřekla ani,
z boje že před malou chvílí se navrátil — spíše že k tanci
hodlá právě se brát, neb v přestávce tance že sedí.“

Toto jí bohyně řekla a v hrudi jí vzbouřila srdce.
Ale jak bohynin krk, ten překrásný, Helené zhlédne,
její rozkošná ňadra a leskem zářící oči,
rázem tu užasne velmi, dí slovo a promluví takto:
„Duchu ty zlý, nač takto mě zas teď mámiti dychtíš?
Či snad ještě mě dál, kams v jiné lidnaté město,
luzné do Méonie — či Frygie — zavésti hodláš?
Copak ti také je tam kýs miláček ze smrtných lidí?
Protože Átreův syn teď slavného Parida v boji
překonav, úmysl chová mě ohavnou domů si odvézt,
proto's přišla teď sem, bys léčku mi strojila zase?
Jdi jen a seď si tam s ním! Radš všelikých styků se s bohy
zřekni a nohama svýma už nechoď na Olymp více —
nýbrž pořád jen oň měj starosti, pořád ho hlídej —
ať si tě konečně přec buď za choť neb za služku vezme!!
Tam však nepůjdu já, vždyť nebylo by mi to slušno
jemu tam chystat lůžko! — Toť potom Trójanky všecky
budou mě hanou stíhat — jsem beztoho zármutku plna!"
Bohyně na tuto řeč jí pravila, vzplanuvši hněvem:
„Nezlob mě, svévolná, dál, sic ve zlosti zavrhnu tebe,
zanevrouc na tebe tak, jak vřele jsem přilnula k tobě!
Uprostřed obou vojsk, jak Danaů všechněch, tak Tróů,
zhoubnou ti zosnuji zášť — pak žalným osudem sejdeš!"
Helené zrozená z Dia se zhrozila pohrůžky této:

šla tedy, v lesklou roušku, a bělostnou, zakryvši líce,

mlčky — a z Trójanek žádná jí nezřela — vedloť ji božstvo.

Ale když v Paridův dům již vkročily, v překrásný palác,

ihned služebné ženy se ke svým vrátily pracím,

Helené, vznešená paní, šla v ložnici s vysokým stropem.

Bohyně úsměvné tváře pak židlici do ruky vezme,

nese a Paridu před tvář ji postaví — bohyně sama.

Na ni si Helené sedne, jež bouřného Dia je dcera,

zrak svůj obrátí stranou a výtkou manžela kárá:

„Ty's tedy vrátil se z boje?! — O měl's tam raději zhynout,

usmrcen silným mužem, jenž býval kdysi mi chotěm!

Co ses nachlubil dřív, že's paží, silou i kopím

o mnoho statnější prý než bojovný vládyka Sparty!!

Proč ho teď nejdeš vyzvat — by bojovný vládyka Sparty

opět naproti tobě šel do boje?!

Já ti však radím:

vzdej se té myšlenky navždy! — a s rusým vládykou Sparty

chraniž se tváří v tvář chtít zápasy svádět a válčit —

zpozdile — sic bys záhy byl proklán oštěpem jeho!"

Paris se ujal slova a řekl jí odpověď tuto:

„Trpkou výčitkou svou mé srdce mi netýrej, ženo!

Nyní sic vládyka Sparty mě s Palladou v zápase zdolal,

po druhé jeho zas já — též nám jsou na pomoc bozi!

Teď však na lůžko pojďme, ať spočinem v náručí lásky!

Nebylť dosud můj duch tak velice zatemněn touhou,

ani když z luzné Sparty jsem tenkrát — po prvé právě —

na mořských korábech svých byl na cestě, uchvátiv tebe,

s tebou pak v milostný styk jsem vstoupil na skalné výspě,

ted' jak po tobě bažím a sladká touha mě jímá."

Pak šel na lůžko první, a choť s ním kráčela spolu.

Takto si na lůžko lehli, jež krásná zdobila řezba.

Zatím Átreův syn jak lev tam zástupem chodil,

zdali by Parida snad kdes zahlédl, rovného bohům.

Avšak z Trójanů žádný ni ze slavných spojenců jejich

nikdo mu nemohl říci, kde tehdy se nalézal Paris:

nikdo by, láskou veden, ho neskrýval, kdyby ho spatřil,

neboť protivný byl jim všem jak Morana černá.

Tehdy se ujal slova a pravil vládyka mužstva:

„Trójané, slyšte má slova, i Dardani, spojenci všichni,

zřejmo, že bojovný rek jest vítězem, rusý můj bratr,

vy tedy Helenu z Argu a s ní též poklady všecky

vydejte, náhradu též nám zaplaťte, jako je slušno,

která i příštím lidem má za vzor platiti vždycky!"

Takto děl vládyka mužstva a Danajci svědčili k tomu.

ZPĚV IV.

Porušení smlouvy. — Nové nepřátelství

Bohové sešli se zatím a seděli u Dia v radě
na zlaté podlaze síně, v jich středu pak vznešená Hébé
každému nosila nektar, a bohové ze zlatých číší
s vzájemným pozdravem pili a hleděli na trójské město.
Ihned s počátku schůze se pokoušel škádliti Héru
Kronovec jízlivou řečí a s úštěpkem promluvil takto:
„Dvě sic bohyně mocné jsou pomocny Meneláovi,
Héré ctívaná v Argu a Pallas v Alalkomenách,
ty však v dálce si sedí a pohledem na něj se baví,
úsměvná Afrodíté však neváhá Paridu svému
pořád po boku býti a odvracet od něho zhoubu;
tak ho i spasila teď, když myslil, že mu je zhynout.
Avšak vítězství jest, jak patrno, u Meneláa.
My ale uvažme teď, jak dále si počínat máme,
zdali zas hroznou válku, a strašlivou roznítit půtku,
či již přátelský mír těm stranám oběma zjednat.
Pročež kdyby to všem snad milé bylo a libé,
nuže ať Priamův hrad jest od Tróův obýván dále,
zato však Átreův syn nechť vezme si Helenu z Argu!“
Tak k nim Kronovec pravil, i reptaly Athéně s Hérou,
které seděly blízko a Tróům smýšlely zhoubu.
Potichu Athénská Pallas se chovala, aniž co řekla,

mrzíc se na Dia otce, a hněv v ní divoký hořel,

zlostí však vzkypěla Héré a pravila k Diovi toto:

„Jaké's to pravil slovo, ty Kronův přehrozný synu!?

Jakže? Ty chceš mou práci mi učinit planou a marnou,

pot, jejž námahou svou jsem prolila, znavila koně,

když jsem sháněla lid, chtíc Priama zhubit a syny!?

Pro mne! — však ostatní bozi ti čin ten neschválí všichni!"

Kronovec, oblačný Zeus, pln nevole, odvětil takto:

„Copak ti Priamos král, ó ukrutná, se svými syny

dělají tolik zlého, že stále a stále jen dychtíš

z kořen vyvrátit Tróju, to krásné výstavné město?

Ty snad tenkráte jen, když do bran a do dlouhých hradeb

vnikneš a za živa sníš jak Priama krále, tak syny,

ostatní Trójany též — jen pak svou ukojíš vášeň.

Udělej, jakkoli chceš, jen tato ať hádka se jednou

nestane v budoucích dnech nám oběma velikým svárem!

Jinou ti věc však povím — ty na mysli přemítej o ní:

Až totiž *já* zas budu se horlivě snažiti o to,

abych vyvrátil město, v němž milí ti mužové žijí —

ne ať tento můj hněv pak zdržuješ — dej mi pak pokoj! —

Vždyť jsem ti beztoho já teď povolil, jakkoli nerad:

neboť co pod nebem hvězdným a pod sluncem na světě širém

různých se nalézá měst, v nichž bydlí pozemští lidé,

ze všech posvátná Trója mi bývala nejvíce milá,

kopiník Priamos vládce a všecken Priamův národ:
hostiny příslušný díl byl na mém oltáři stále,
zápalná oběť a víno, jichž k poctě se dostává bohům.“
Bohyně výrazných zraků mu pravila, vznešená Héré:
„Tré jest zajisté měst, jež *mně* jsou nad jiné drahá,
Mykéné širokých tříd, mé milé Argos a Sparté.
Tato si zboř, když některé z nich bys v nenávist pojal:
nechciť se stavěti já k jich záchraně, aniž ti bránit. —
Kdybych i odpírat chtěla a zbořit je nechtěla dáti,
nezmohu odporem nic, tvá moc jest o mnoho větší.
Avšak slušno je též, bys práci mi nečinil marnou:
jsemť přec božstvo i já, můj původ stejný je s tebou,
vždyť já nejpřednější jsem dcerou lstivého Krona —
ježto jsem téhož rodu, a protože slovu tvou ženou,
ty pak, Zéve, jsi král všech věčných bytostí božských.
Pročež druhu si druh teď po vůli učiňme oba,
po tvé já, však po mé ty též — pak bohové druzí
budou zajedno s námi — teď nařiď Palladě rychle,
aby šla do strašné půtky i danajských vojů i trójských
zkusit, zda trójské mužstvo by Danaům z vítězství pyšným
křivdit počalo dříve — i naproti přísežné smlouvě.“
Otec bohů a králů byl srozuměn s Héřinou radou,
ihned se k Athéně ozval a pravil perutná slova:
„Kvapem do vojště sejdi, v střed achajských vojů i trójských,

zkusit, zda trójské mužstvo by Achaiům z vítězství pyšným
křivdit počalo dříve — i naproti přísežné smlouvě!“
Takto ji povzbudil Zeus — ač touhou plála už dříve:
sestoupla s olympských výšin a na zem se spustila skokem.
Takový povětroň jest, jejž Zeus, syn lstivého Krona,
posílá v znamení plavcům či širému táboru vojska,
zářný, a četné jiskry kol dokola tryskají z něho —
tomuto Athénská Pallas jsouc podobna, na zemi slétla
do středu obého vojska — to vidouce trnuli všichni,
Trójané, statní jezdci, i Achajci holení krásných.
Takto pak pravil ten onen a na svého pohleděl druha:
„Jistě zas hrozná válka a strašlivá nastane půtka —
či by již přátelský mír nám oběma Kronovec dával,
kterýžto lidských bojů jest vrchním stanoven správcem?“
Tak tam pravil ten onen i z achajských mužů i trójských.
Ona pak Láodokovi jsouc podobna, Anténorovci,
jenž byl kopiník silný, se v trójský vmísila zástup,
Pandara rovného bohům tam shánějíc, zda ho kde spatří.
Zhlédla, jak Lykáonovec, jenž muž byl chrabrý a silný,
stojí, a kolem něho se silné skupily řady
štítníků, kteří s ním přišli až od proudův Aisépových;
kvapem přistoupla k němu a pravila perutná slova:
„Nechtěl bys, Lykáonovče, mi vyhovět, hrdino chrabrý?
Kdybys tak rychlý šíp chtěl vystřelit na Menelána!!

U všech zajisté Tróů bys získal slávu a vděčnost,
u vládce Parida zvlášť bys ze všech nejvíce získal:
jistě by ze všech nejdřív ti skvostné přinesl dary,
vida, jak bojovný rek, jenž pochází z Átrea rodem,
byl tvým usmrcen šípem a na žalnou hranici vstoupil.
Pročež na Menelána již vystřel, proslaveného!
Apollu světlorodému a slavnému lučištníku
přislib, že z prvňátek jehňat ho poctíš slavnostní žertvou,
jak jen v Zeleiu svatou se navrátíš, v otčinu milou!“
Takto mu pravila Pallas a svedla mu nemoudrou mysl:
Sňal hned hlazený luk, jenž roben byl z mrštného kozla,
divého — tohoto sám kdys šípem do prsou střelil,
číhaje z nástrahy naň. — Ten skákaje se skály právě,
raněn byl do srdce šípem a naznak na skálu padl.
Šestnáct pěstí dlouhé mu vyrostly parohy z hlavy,
které soustružník rohů pak spojil dovednou rukou,
vše pak vyleštil krásně a zlatý připevnil kroužek.
Podepřel o zem ten luk, jej napjal a pozorně na zem
položil — druhové zdatní však před ním vztyčili štíty,
— sice by danajský šik, lid bojovný, vyskočil dříve,
nežli by spartský král, muž bojovný, střelen byl šípem.
Otevřel u toulu víko rek Pandaros, vytáhl šipku,
perutnou, úplně novou, a pramen bolestí černých,
potom však ostrou střelu si rovnaje na struně rychle,

Apollu světlorodému a slavnému lučištníku
slíbil, že z prvňátek jehňat ho poctí slavnostní žertvou,
jak jen v Zeleiu svatou se navrátí, v otčinu milou,
chopil pak zářezy šípu a táhl i s hovězí strunou:
K prsům přiblížil strunu a k lučišti železné ostří —
ale když velký luk již do kruhu Pandaros napjal:
břinkl tu luk — hlas struny se rozzvučel, vylétla šipka,
broušená v ostrý hrot, chtíc do davu hustého vletět.
Avšak blaženým bohům a věčným nevyšel's s mysli,
hrdinský vládyko Sparty, zvlášť kořistné Diově dceři,
která před tebou stála a hrotitou zdržela šipku.
Tolik as od těla tvého ji uhnula, jako když matka
odhání od syna mouchu, když leží v lahodném spánku.
Sama však řídila šipku, kde zlaté opasku spony
do sebe zapjaty byly a dvojitý sbíhal se krunýř.
V opasek přilehlý těsně se ostrá zaryla šipka,
projela bez meškání skrz naskrze opaskem zdobným,
pronikla krunýřem též, jenž velice krásně byl zdoben,
pásem, jejž nosíval rek k své ochraně, k odrazu kopí —
tento ho nejvíc chránil — i ten však pronikla naskrz.
Ale jen povrch kůže byl rekovi natržen šípem:
ihned temná krev se mu proudem prýštila z rány.
Jako když nějaká žena, buď z Kárska neb Méonska rodem,
purpurem obarví sloň, jež koňské skráně má krášlit,

— leží jí v zásobní síni, a mnohý zatouží jezdec,
aby ji nositi směl — však leží tam k ozdobě králi,
aby byl okrasou koni a pýchou jezdcovi jeho,
tak se ti, vládyko Sparty, tvou krví zbarvila stehna
krásného vzrůstu, i lýtka, i krásné kotníky vespod.
Nesmírně vladař mužstva se ve svém poděsil srdci,
uviděv temnou krev, jak proudem z rány se prýští,
avšak zděsil se též sám bojovný vládyka Sparty.
Ale když uviděl rek, jak šňůra i háčky jsou venku,
znova se zmužilý duch zas vrátil do prsou jeho.
Mocný však vládyka mužstva se ozval, vzdychaje z hloubi,
chopiv za ruku bratra, a s ním též vzdychali druzi:
„Ty můj milený bratře, k tvé smrti jsem ujednal smlouvu,
poslav tě před náš voj, bys samoten s Trójany válčil!
Takhle tě zranili Trójští a zdupali úmluvy svaté!
Přísaha s beránčí krví však nemůže nadarmo býti,
oběť poctivých smluv, stisk pravice, základ to víry.
Neboť jestliže smluv bůh Olympský nesplnil ihned,
ó však splní je později, a viníci draze to splatí
vlastními hlavami svými, i s ženami, rodnými dětmi,
neboť dobře to vím jak ve své mysli, tak v srdci:
nastane jednou den, v němž svatá Ílios klesne,
kopiník Priamos padne i všecken Priamův národ,
Zeus až, vládnoucí s výše, tam na nebi, zrozený z Krona,

osobně proti nim všem svou aigidou zatřese temnou,

rozhněván pro tento klam — pak přísaha splněna bude!

Tato však hrozná bolest mi pro tebe nastane bratře,

jestliže propadneš smrti a splníš života osud.

Vždyť bych v žíznivé Argos se vrátil s největší hanbou!!

Rázem by achajské mužstvo si vzpomnělo otcovské země —

pak bychom Priamu králi i Trójanům nechali k chloubě

krásnou Helenu z Argu. —

Ty v Tróji tu ležeti budeš,

zpuchří v zemi tvé kosti, a skončeno nebude dílo.

Potom by z Trójanů kdos snad prohodil, zpupných těch lidí,

po hrobě milého bratra tu skákaje, proslaveného:

‚Ó, kéž takto svůj hněv král Achaiů provede ve všem,

jako sem argejský voj kdys přivedl — úplně marně!

Však se už vrátil domů a do milé otcovské země,

statného vládyku Sparty tu zanechav — s prázdnými loďmi!‘

Tak kdos prohodí leckdy — to raději pohlť mě země!“

Rusý však vládyka Sparty jej těšil těmito slovy:

„Vzmuž se a docela nic lid danajský obavou neplň!

neutkvěl v smrtelném místě ten šíp — vždyť se strany přední

nejprve opasek třpytný jej zadržel, vespod pak zase

podpásník byl to a pás, jejž robili kovářští muži.“

Mocný vládyka lidu mu odvětil těmito slovy:

„Kéž to jen vskutku je tak, můj milený, jako jsi pravil!

Ránu ti ohledá lékař a potom přiloží na ni
léky, jež černou bolest ti zajisté zkonejší záhy.“
Velel pak Talthybiovi, jenž božský jeho byl posel:
„Nemeškej, odejdi rychle, ať Macháón přijde co nejdřív,
zrozený z Asklépia, jenž výborným lékařem býval,
aby byl vládyka Sparty, muž bojovný, ohledán řádně,
kterého postřelil někdo, kdo mistr je ve střelbě z luku,
z Lyčanů neb snad Tróů — k své oslavě — k žalosti naší!“
Řekl; to slyšel posel a ihned se rozkazem řídil:
Vykročil rychlým krokem a kvapil danajským vojskem,
po reku Macháonovi se dívaje: spatřil ho státi
uprostřed silných řad, jež kolem hrdiny byly,
štítníci, kteří s ním přišli až od Trikky, pastviště koní.
Kvapem přistoupil k němu a pravil perutná slova:
„Pospěš si, Asklépiovče, sám vladař mocný tě volá,
aby byl vládyka Sparty, muž bojovný, ohledán řádně,
kterého postřelil někdo, kdo mistr je ve střelbě z luku,
z Lyčanů neb snad Tróů — k své oslavě — k žalosti naší!“
Toto mu vyřídil posel a smutek v duši mu vzbudil.
Odešli davem mužův i achajským táborem širým.
Když pak přišli až k místu, kde rusý bojovník statný
šípem poraněn stál — kol zástup šlechticů předních,
Macháón, podobný bohu, se postaviv do jejich středu,
z opasku přilehlého se snažil vyvléknout střelu.

Jak však táhl ji ven, v tom háčky se zlomily ostré.
Proto radš opasek třpytný mu odepjal, vespod pak zase
podpásník jeho a pás, jejž robili kovářští muži.
Když pak prohlédl ránu, kde ostrá se zaryla šipka,
vyssáv veškeru krev, hned znalecky přikládal léky,
hojivé, které Cheirón kdys daroval z přátelství otci.
Zatím co raněný rek byl léčen, bojovník statný,
trójských štítníků řady se v tom již přihnaly k boji;
Achajci též svou zbroj zas navlekli, bojovat chtíce.
Slavného vladaře mužstva bys tenkrát nespatřil mdlého
ani se choulit bázní neb liknavě k boji se míti,
nýbrž prudkosti pln šel do bitvy, zdoby to mužů.
Nechalť spřežení státi i povoz zdobený bronzem —
koně, již frkali chtivě, mu soudruh v ústraní držel,
vzešlý od Ptolemaia, jenž z otce se Peiraia zrodil.
Důtklivý rozkaz mu dal, být nablízku, kdykoli by snad
mdloba mu pojala údy, až vojskem choditi bude.
Vydalť se do vojska pěšky a obcházel řadami mužstva.
Které z Danaů spatřil, jak horlivě k boji se mají,
hned k nim přistoupil blíže a velmi jim dodával srdce:
„Nebuďte docela nic teď liknaví v obraně rázné!
Nebudeť otec náš Zeus přec pomocen takovým lhářům,
nýbrž kdo křivdili dříve — i naproti přísežné smlouvě —,
takových jemné tělo tu zajisté supové snědí,

my však jim milé ženy i malá robátka jejich

odvezem na lodích svých, až jednou se zmocníme města.“

Kdykoli spatřil jiné, jak hrůzné bitvy se straní,

ihned prudce je káral a mluvil hněvivá slova:

„Argejci, rekové hubou, vy sketové, nemáte studu?

Copak tu stojíte takhle jak kolouši, zmámeni strachem,

kteří, když dlouhým během se unaví po širé pláni,

stojí a ve hrudi své již žádné nemají síly.

Takto tu stojíte také a zmámeni nedbáte boje!

Čekáte, až se sem Trójští snad přiženou, kde jsme si na břeh

koráby krásných zádí kdys vytáhli z pěnivé tůně?!

Chcete snad zřít, zdaž Kronovec dlaň nám k pomoci vztáhne?!

Tak tam rozkazy dával a obcházel řadami mužstva.

Přišel k vojínům krétským, jak shlukem vojínů kráčel,

kteří se chystali v boj kol chrabrého Ídomenéa.

V čele byl krétský jich král, jenž silou roven byl kanci,

vzadu pak Molův mu syn zas poslední pobízel řady.

Vida je vládyka mužstva, byl velice potěšen v srdci,

oslovil Ídomenéa a mluvil vlídnými slovy:

„Z Danaů, rychlých jezdců, si vážím nejvíce tebe,

Ídomenée, i v bitvě i v každém jinačím díle,

avšak při hodech též, když danajští šlechtici přední

staršinské jiskrné víno si dávají v měsidle mísit,

neboť svou-li jen míru, jim určenou, ostatní pijí

Achajci kadeří dlouhých, tvůj pohár vždycky ti stojí
plný, stejně jak můj, bys pil, jak srdce si žádá;
nuž, již vrhni se v boj, jak jindy se pyšníváš vždycky!“
K němu tu krétský král zas těmito slovy se ozval:
„S radostí, Átreovče, ti věrným přítelem budu,
trvale, jakmile jednou jsem pokynul hlavou a slíbil.
Jiný však pobídnout hleď lid danajský kadeří dlouhých,
bychom se bili co nejdřív, když přísežné zrušili smlouvy
Trójané — za to pak smrt jim nastane příště a žalost:
počaliť křivdit dříve — i naproti přísežné smlouvě.“
Řekl, a vládyka mužstva zas odcházel, potěšen v srdci.
Přišel k Aiantům dvěma, jak shlukem vojínů kráčel:
právě se pozvedli v boj, mrak pěších za nimi kráčel.
Jako když na pastvě muž, kdes na hlídce, zahlédne mračno,
kterak se snáší k moři, jsouc hučícím zefyrem hnáno –
jemu, an daleko stojí, se černějším jeví než smůla,
táhnouc se po širém moři a prudkou vichřici nesouc —
vida to, hrůzou trne a do sluje zažene stádo:
takové byly i sbory, jež s Aianty, davy to husté,
hrdin živených Diem, se do bitvy vražedné hnaly,
tmavé, a jejich štíty a kopí trčela vzhůru.
Vida je mocný král, byl nadmíru potěšen v srdci,
pak se k nim ozval takto a pravil perutná slova:
„Aianti, statní vůdci svých vojův oděných kovem,

vás jest neslušno nutkat, a proto vás pobízet nechci:
sami již nutíte rázně své vojíny bojovat silou.
Kéž by jen, otče ty Zéve, i Athéno, kéž by jen, Foibe,
všechněm takový duch byl v jejich probuzen hrudi,
tu by hrad Priama vládce byl skácen za krátkou dobu,
silou pravice naší jsa vyvrácen z kořen a dobyt!“
Pravil a nechav je tam, zas k jiným pokročil sborům.
Nejdřív Nestora zastal, jenž zvučný byl Pylanů řečník,
kterak soudruhy řadil a důtklivě pobádal k boji.
Sborům Pelagón velel a Chromios, Alastór statný,
Haimón, velitel mocný, a Biás, vládyka lidu:
napřed postavil jezdce i s jejich koňmi a vozy,
zezadu pěší svůj lid pak seřadil, četný a vzácný,
k záštitě naproti válce, však zbabělce do středu vměstnal,
aby tak každý vojín, byť nerad, donucen válčil.
Jezdcům nejprve dával své pokyny, kázaje všechněm,
zdržovat spřežení svoje a nehnat se do shluku lidstva:
„Nikdo ať, ve svou statnost a v umění jezdecké věře,
nedychtí zápasy vést sám jediný, před řadou druhých,
ani ať necouvá vzad — tím zemdlíte o mnoho více —
kdo však se svého vozu by dostihl nepřátel povoz,
kopím se rozpřáhni svým, vždyť takto je o mnoho lépe!
Kdysi i dávní reci tak bořili města i hradby,
takový v prsou rozum a takou majíce vůli.“

Takto je pobízel kmet, jenž dávno byl zkušený války.
Vida ho mocný král, byl nadmíru potěšen v srdci,
k vládci se ozval takto a pravil perutná slova:
„Ó kéž, jaký je duch v tvých prsou, milený kmete,
tak ti i kolena slouží, a kéž tvá síla je pevná!
Tebe však společné stáří již přemáhá — kéž by kdos jiný
z mužů stáří to měl, však *ty* abys k junákům patřil!“
Nestór, Gerénský jezdec, mu odvětil těmito slovy:
„S radostí, Átreovče, bych sám chtěl takový býti,
jako když Ereuthalión byl ode mne usmrcen slavný —
bohužel, zároveň všech nám bohové nedali darů:
Byl-li jsem tehdáž mlád, tož teď zas svírá mě stáří;
chci však i tak být s jezdci a dobré jim rozkazy dávat
radou a pokynem svým — vždyť toto jest výsadou stáří,
kopím ať mladší muži zas metají, kteří jsou přece
hbitější mnohem než já, své mladé věříce síle.“
Řekl a vládyka mužstva zas odcházel, potěšen v srdci.
Zhlédl, jak athénský vůdce, rek Menestheus, výborný jezdec,
stojí nečinně dosud, kol Athénští, v zápase mistři;
také tam Odysseus stál, muž důvtipný, poblíže něho,
s řadami Kefallénů kol dokola, čerstvými sbory:
Čekali — válečný ryk byl dosud neslyšen od nich,
neboť se zdvíhaly teprv a k boji se hýbaly šiky
Trójanů, statných jezdcův, i Achaiů.

Čekaliť stojmo,

jiný až achajský sbor v ryk zápasu vyrazí dříve,

vrhna se na trójské vojsko — že potom bojovat počnou.

Spatřiv je, počal je plísnit syn Átreuv, vládyka mužstva,

takto se k oběma ozval a pravil perutná slova:

„Poslyš, z vladaře synu, jenž král byl živený Diem,

ty též, lišáku chytrý a proslulý úskoky zlými,

copak se choulíte takto a stojíce, čekáte jiných?

Vám by se slušelo přec, být v předních bitevních řadách,

na místě k obraně státi a do bitvy horké se vrhnout.

Vy přec slýcháte nejdřív mé pozvání k hostině vždycky,

kdykoliv hostinu kmetů my Achajci dáváme strojit.

Tam jest příjemno vám jíst pečeni, poháry hojné

sladkého vína jak med tam popíjet, pokud vám libo.

Teď byste viděli rádi, by před vámi třebas i deset

sborů danajských vstalo a tvrdým válčilo kopím!“

Posupně pohleděv naň, zas důvtipný Odysseus pravil:

„Jaké to, vládyko, slovo ti vyklouzlo z ohrady zubů?!

Jakže? — že straním se války, jak povídáš?! — Kdykoli v prudkou

s Trójany, statnými jezdci, se Achajci pustíme bitvu,

uzříš, budeš-li chtíti, a jestli ti záleží na tom,

Télemachův jak otec se vrhá na přední řady

Trójanů, statných jezdců — ty tohle jen do větru mluvíš!“

Jemu tu mocný král zas pravil s úsměvem na rtech —

poznav rekovu zlost, svou výčitku zmírniti chtěje:

„Zchytralý Odyssée, ty z Láerta potomku Diův,

ani tě příliš kárat jsem nemínil, ani ti velet,

neboť dobře to vím, jak duch tvůj v milených prsou

dobře to se mnou myslí, a stejné máš smýšlení se mnou.

Nuže, jdi v boj! Až později to spravíme, příkré-li slovo

řekl jsem teď — nechť božstvo tu řeč dá odnésti větrům!“

Pravil a nechav je tam, zas k jiným pokročil sborům.

Zhlédl tu král, jak Týdeův syn, rek nad jiné chrabrý,

stojí na voze svém, jenž velmi byl důkladně stavěn;

u něho Sthenelos stál, jenž pocházel od Kapanéa.

Spatřiv ho, počal jej plísnit syn Átreův, vládyka mocný,

takto se ozval k němu a pravil perutná slova:

„Ajaj, z Týdea synu, jenž chrabrý byl válečný jezdec,

copak se choulíš takto a mžouráš po drahách bitvy?

Nebylo Týdeu zvykem, by v bitvách takto se choulil:

před druhy, daleko vpřed, stál v zápase s odpůrci svými!

Dí to, kdo v boji se bít jej viděli — já se s ním ovšem

nesetkal, aniž ho spatřil — prý vynikl nad jiné všecky:

Přišelť, sbíraje lid, jak host kdys do města Mykén,

pokojně; od Polyneika jsa provázen, rovného bohům.

Na svaté thébské hradby se chystali táhnouti polem,

pročež jich prosili snažně, by dali jim spojence slavné.

Oni je chtěli jim dát, vždyť za slušnou měli tu žádost,

avšak je odvrátil Zeus, jenž zlá jim znamení dával.
Když tedy odešli od nich a cestou kráčeli dále,
a když k Ásópu přišli, jenž pln jest trávy a sítí,
tehdáž zase rek Týdeus byl do Théb za posla vyslán.
Hrdina vydal se tedy a zastal veliké množství
Kadmovcův u Eteokla, jak slavili v paláci hody.
Avšak jezdec Týdeus, ač cizinec, nijak se nebál,
ačkoliv zcela byl sám v tak velikém Kadmovců davu,
naopak ještě je vyzval s ním zápasit — ale on ve všem
s lehkostí vítězem byl — tak mocně mu přispěla Pallas.
Kadmovci, obratní jezdci, tu velkým vzplanuvše hněvem,
když se zas Týdeus vracel, naň čekali v záloze silné,
celkem padesát mládců a dva jim vůdcové byli:
Maión, Haimonův syn, muž věčným podobný bohům,
statný též Polyfontés, jenž pocházel od Autofona.
Avšak Týdeus i jim tam bídnou připravil zhoubu,
neboť všecky je sklál, jen jednoho odeslal domů:
Maiona propustil tedy, jsa poslušen znamení božských.

Takový býval Týdeus, rek aitólský, syna však svého
zplodil horšího v bitvě, však lepšího v poradní schůzi.“
Mohutný Týdeův syn však neřekl na to ni slova,
vladaře hodného úcty se zastyděv kárného slova,
jemu však odvětil rek, jejž slavný Kapaneus zplodil:

„Nelži jen Átreovče, vždyť umíš promluvit pravdu!
My se přec můžem chlubit, že nad své otce jsme lepší,
my jsme se zmocnili Théb, té pevnosti o sedmi branách,
menší přivedše vojsko — když hradby už pevnější byly,
věříce v znamení božská a v pomoc samého Dia.
Vlastní však zpozdilost jejich se stala jim příčinou zkázy,
pročež rovné s námi již otcům nevzdávej chvály!“
Posupně pohleděv naň, děl silný hrdina toto:
„Příteli, buď jen zticha a poslouchej pokynu mého!
Nemámť vladaři mužstva to za zlé, Agamemnonu,
jestliže pobádá v boj lid danajský holení krásných,
neboť veliká sláva ho provodí, jestliže Tróy
porazí achajské vojsko a svaté Tróje se zmocní;
velký však stihne ho žal, když Danajce porážka stihne.
Pročež vzhůru! My též teď pomněme obrany rázné!“
Pravil a s povozu svého, i se zbrojí, seskočil na zem:
strašlivě zařinčel kov kol prsou chrabrého vládce
při jeho seskoku s vozu — i statného jala by hrůza!
Jako když při břehu hlučném se zdvíhá vlnění mořské,
vlna se za vlnou valí, když Zefyros doráží na ně:
zprvu je kypění vln jen na moři, pak se však o souš
tříští a bouřlivě ječí a kolem vyčnělých skalin
ženou a vječí se v oblouk a mořskou plivají pěnu —
nejinak, za řadou řada, se achajští vojíni hnali

do boje bez přestání a každý velel své četě.
Obecný vojenský lid šel bez hlesu — nebyl bys řekl,
tolik že vojínů táhne a v prsou hlasy že mají —
potichu, strachem z vůdců, a kolem dokola na nich
zářila zdobná výzbroj, v niž oděni, kráčeli v řadách.
Trójané zase jak ovce, jež u muže zámožného
bez počtu na dvoře stojí a mlékem nádoby plní,
bečíce stále a stále, když hlas svých jehňátek slyší,
nejinak Trójanův křik byl slyšen táborem širým;
neměli stejný hlas, všem nebyl společný jazyk:
různá byla jich řeč, vždyť zevšad svoláni byli.
Jedny z nich Arés vznítil a druhé Athénská Pallas,
s nimi byl Třas, byl Děs, též Svár, jenž stále je činný,
Area, záhubce mužů, to rodný bratr a soudruh.
Nejdřív zvedá se Svár jen znenáhla, v krátké však době
k nebesům vztyčí témě, ač dosud po zemi kráčí.
Takový společný svár též tehdy jim do středu vrhl,
kráčeje zástupem jejich a zvyšuje stenání mužů.
Ti když na sebe jdouce, už dospěli na jedno místo,
srazili kožené štíty i kopí i vojínů síly,
oděných v bronzovou zbroj:
Již uprostřed vypouklé štíty
na sebe vrazily prudce a velký se ozýval lomoz:
radostný jásot i nářek, jak vítězil někdo neb hynul,

zevšad se zároveň zvedal, krev proudem po zemi tekla.

Když dvé vzkypělých řek, jež s vysoké hory se řítí,
svádí v kotliny hloub svých vodstev veliké spousty
s vysokých vrchovišť horských a vymletou roklí se valí,
pastýř pak hrozný jich řev kdes v horách zdaleka slyší:
tak těch válčících vojsk zněl lomoz zápasu v dálku.

První od Antilocha syn Thalýsiův byl zabit,
Echepól, statečný rek, jenž v prvních řadách byl chrabrý,
do přilby s chocholem hustým jej první udeřil v hřeben,
do čela kopí mu vbodl — i proniklo do nitra kostí
bronzové oštěpu ostří, a temno mu zastřelo oči:
skácel se, jako když věž jest skácena, v zuřivé seči.
Za nohy Elefénorem, jenž z Chalkódonta se zrodil,
zmužilým Abantů králem, byl uchopen, vládykou mocným,
který ho z dosahu střel chtěl vyrvati, aby co nejdřív
mohl mu svléknouti zbroj — však pokus jeho byl krátký:
Agénór, chrabrý rek, jej spatřiv mrtvolu vléci,
v bok, jenž nakloněnému se pod štítem objevil očím,
vrazil mu kované dřevce a rázem ho života zbavil.
Hrdinu opustil život, a nad ním Achaiů s Tróy
zuřivý zápasu ryk byl rozpoután. Oni jak vlci
vrhli se naproti sobě, muž muže tu porazit hleděl.

Aiantem Telamónovcem syn Anthemiónův byl zabit,
jinoch Simoeisios to bujarý, kterého matka
na březích u Simoenta kdys povila, kráčejíc s Ídy,
za svými rodiči jdouc, jichž ovce si prohlédnout chtěla.
Proto též Simoeisiem byl nazýván.
Nemohl milým
rodičům za vychování se odplatit: zkrátilť mu život
Aiás, hrdina chrabrý, jenž ostrým kopím ho zabil:
bodlť, jak v popředí šel, jej v hruď, blíž bradavky prsní,
vpravo, a bronzový hrot skrz naskrz plecem mu projel.
Raněný na zemi v prach jak vysoký topol se skácel,
který v poloze nízké, kdes na velké lučině vzrostl,
hladký: své haluze má jen v koruně, ve velké výši.
Konečně vysoký strom muž kolář sekyrou lesklou
utne, by pro krásný vůz měl loukotě z ohnutých větví,
stromový kmen pak leží a práchniví na břehu řeky.
Takový byl též rek, jejž porazil, Simoeisia,
Aiás, potomek Diův.
Vtom mrštil zástupem po něm
Antifos s brněním třpytným, syn Priamův, ostřeným kopím.
Chybil se sic, však Leukos, když mrtvolu k Achaiům táhl,
Láertovcův to druh, byl do slabin oštěpem raněn:
mrtvolu pustil z ruky a skácel se na její tělo.
Odysseus pro jeho smrt byl nesmírně rozhněván v srdci:

vykročil z první řady, jsa oděn v jiskřivý krunýř,
kráčeje stanul zblízka a lesklým oštěpem mrštil,
bystře se rozhlédnuv kol: lid trójský ucouvl před ním,
jakmile vymrštil hrot. Rek nehodil oštěpem marně:
poranil Démokoónta, jenž pravý syn Priamův nebyl:
právě mu z Abýdu přišel, kdež na rychlé klisny měl dohled.
Jej tedy Odysseus bodl, jsa rozzloben pro druha svého,
v spánky a druhou skrání skrz naskrz projelo mládci
bronzové oštěpu ostří, a temno mu zastřelo oči.
Padl, až duněla země a brnění zařinklo na něm.
Ucouvl přední šik — sám Hektór statečný couvl.
Vzkřikl tu velkým hlasem šik achajský, mrtvé pak vyrvav
pronikl daleko vpřed.
Bůh Foibos nadmíru vzplanul,
shlédnuv je s pergamských výšin — i vzkřikl a na Tróy zvolal:
„Vzmužte se, statní jezdci, a Danaům neustupujte!
Nemají kamenné tělo, ni železné, aby snad sneslo,
kdykoliv bodne je hrot, jenž pronikne bodeným tělem.
Neválčíť Achilleus přec, syn Thetidy kadeří krásných,
nýbrž při lodích sedí a hněv svůj trýznivý dusí.“
Strašlivý bůh jim s hradu to děl, však Danajce opět
pobídla Trítogeneia, jež Diova dcera je slavná,
chodíc zástupem všude, kde někoho spatřila váhat.
Díórés osudem zlým byl zadržen, Amarynkovec,

neboť hranatý balvan jej poblíž kotníku ranil,
do jeho pravého lýtka.
Jím mrštil vévoda Thréků,
Peiroos, Imbrasův syn, jenž přišel do Tróje z Aina.
Oba dva svazy a kost ten drzý roztříštil kámen
nadobro úderem svým — on na znak do prachu padl
na zem a k milým druhům svá ramena rozpřáhl obě,
pouštěje naposled ducha.
Tu Peiroos, který ho ranil,
přiskočiv, u pupku zas jej probodl — vnitřnosti všecky
rázem mu vypadly na zem, a temno mu zastřelo oči.
Thoás však ranil ho kopím, muž Aitólan, přihnav se k němu,
v hruď, blíž bradavky prsní, a ostří mu uvázlo v plicích.
Hned však vládyka Thoás tam přiskočiv, obrovské kopí
z hrudi mu vytrhl ven, pak meč svůj vytasil ostrý,
do břicha vrazil mu jej, v sám střed, čímž odňal mu život.
Avšak mu nesvlékl zbroj: vtom mrtvolu obstoupli Thréci,
s vlasy jen na vrchu hlavy, a dlouhá drželi kopí:
ti jej, třeba byl velký a hrdého ducha i silný,
odtiskli od svých řad — rek zaražen, vrávoral z bitvy.
Oni tak u soka sok tam leželi, prostřeni v prachu,
jeden vévoda Thréků a druhý oděných kovem
Epeiů — množství jiných se vraždilo okolo mrtvol.
Nebyl by nikdo ten boj jim pohaněl, kdo by tam přišel,

dosud poraněn nejsa, ať zblízka či z daleka, kopím,
kdyby jich středem chodil a vedla ho Athénská Pallas,
vzala jej za ruku jeho a chránila útoku kopí,
neboť v tehdejší den jak z Achaiů mnozí, tak z Tróů
na tváři, u druha druh, tam leželi, prostřeni v prachu.

ZPĚV V.

Diomédés

Tehdáž Athénská Pallas zas poskytla Diomédovi
velkou smělost a sílu, by nade vše Argejce druhé
zazářil statností jarou a vzácné slávy si dobyl,
nítíc nezmarnou zář jak ze štítu jeho, tak z přilby,
podobnou jasné hvězdě, jež na podzim nejvíce ze všech,
ve vodách Ókeanových jsouc umyta, přejasně září.
Takou mu bohyně zář tam nítila z hlavy a plecí,
pak jej pobídla v střed, kdež nejvíc se tísnili v zmatku.
Bydlil v národě trójském kýs Darés, zámožný, chrabrý,
obětní Héfaistův kněz. — Dvé synů mu zrozeno bylo,
Ídaios sluli a Fégeus a v každé se vyznali bitvě.
Vyjeli z trójských šiků a naproti němu se vrhli
oba dva s povozu svého — on se země útočil pěšky.
Když tak na sebe jdouce, již docela nablízku byli,
Fégeus dříve než on svým stinným oštěpem mrštil:

Rekovi oštěpu hrot však přeletěl přes levé plece,
neraniv jej, pak Týdeův syn své vymrštil kopí:
tenkráte oštěpu hrot však nevyšel z pravice marně,
do hrudi, v prsní žlábek, ho poraniv, srazil ho s vozu.
Ídaios skočil na zem a opustil překrásný povoz,
avšak smělosti neměl, by chránil padlého bratra.
Sotva však, sotva by sám byl černé unikl smrti,
kdyby ho Héfaistos bůh byl nechránil, zakryv ho nocí,
aby ten starý otec tak nesmírně zarmoucen nebyl.
Avšak koně si vzal syn Týdea, chrabrého reka,
které pak vydal druhům, by k dutým lodím je vedli.
Trójané, zmužilí v boji, když viděli Dárétovce,
jeden že ušel smrti a druhý je u vozu zabit,
všechněm zachvěl se duch.

Vtom Pallas jiskrných zraků

Area za ruku vzala a k prudkému bohovi řekla:
„Aree, záhubce mužstva, ty krvavý, průlomce hradeb,
nemohli bychom nechat lid achajský s Trójany válčit,
komu by otec náš Zeus chtěl propůjčit válečnou slávu?
My ale ustupme stranou a střezme se Diova hněvu!“
Takto mu pravila Pallas a vyvedši prudkého boha
na xanthský travnatý břeh, jej vyzvala, aby si sedl.
Achajci zahnali Tróy. Sklál každý velitel muže:
nejdříve Agamemnonem byl tehdáž, vládykou mužstva,

velitel nad Halizóny, rek Hodios, s povozu sražen;
jemu, jak otočil hřbet, svůj oštěp zarazil do zad,
doprostřed obou plecí a ostřím prsa mu prohnal:
padl, až duněla země, a brnění zařinklo na něm.
Povalen Ídomenéem syn Bórův, Méoňan Faistos,
který z hrudnaté Tarny kdys přišel do trójské země.
Toho svým dlouhým kopím král krétský, oštěpem slavný,
udeřil v pravé plece, když na vůz právě chtěl skočit;
rázem skácel se s vozu, a hrůzné jej objalo temno:
druhové krétského krále mu hned pak svlékali výzbroj.
Zároveň od Menelána byl tehdáž oštěpem ostrým
zabit rek Skamanderský, syn Strofiův, zkušený v honbě,
nad jiné výborný lovec: jej učila Artemis sama
střílet všelikou zvěř, již horské chovají hvozdy.
Nic však mu nebyla platna ni Artemis, střelkyně šípů,
tehdáž ni daleká střelba, jíž nad jiné vynikal dříve,
nýbrž jej Átreův syn, král spartský oštěpem slavný,
právě když před ním prchal, svým dřevcem poranil do zad,
doprostřed obou plecí, a ostřím prsa mu prohnal:
ihned skácel se na tvář, a brnění zařinklo na něm.
Od Mériona byl sklán rek Fereklos, z Tektona rodem,
kterého Harmón zplodil. — Ten všeliká umělá díla
rukama hotovit znal, vždyť Pallas ho pojala v lásku;
jenž kdys Paridu též byl vystavěl souměrné lodi,

pohromy zdroj: všem Trójanům z nich jen pohroma vzešla,
jemu však samému zvlášť, vždyť božských výroků neznal.
Molův statečný syn, když honě ho, byl mu již v patách,
do pravé hyždě ho bodl a prudkého oštěpu ostří
veskrz měchýřem prošlo a proniklo do kostí přímo:
zalkal a do kolen klesl, a smrtí se zastřely oči.
Megétem Pédaios sklán, jenž pocházel od Anténora.
Byl sic vedlejší syn, však přec jej Theánó jasná
s péčí, manželu kvůli, jak vlastní chovala dítky.
Tohoto na hlavě v týl syn Fýleův oštěpem slavný,
zblízka se vyřítiv naň, svým ostrým poranil kopím.
Odspodu řadou zubů mu jazyk proťalo dřevce:
Pédaios skácel se v prach — vzav do zubů studené ostří.
Také od Eurypyla byl raněn Hypsénór slavný,
chrabrého Dolopíona to syn — měl za obětníka
Skamandros Dolopíona, a ten jak božstvo byl v úctě.
Toho ten statečný rek, jejž slavný Euaimón zplodil,
právě když před ním prchal, jsa v patách, do plece sekl,
přiskočiv, ostrým mečem, a těžkou ruku mu uťal.
Ruka mu, samá krev, jest uťata, krvavou smrtí
oči mu zastřeny byly a životním osudem mocným.
Tak tam na obou stranách se pachtili v zuřivé seči.
Tehdy bys nebyl poznal, v čí řadách syn Týdeův válčí,
zdaliž v achajském vojsku či v trójském zápasí právě,

neboť po pláni zuřil jak záplava zvodněné řeky,
vzkypělý proud, jenž poboří hráz svým zuřivým tokem —
nemůže zdržet ho hráz, jež podél řeky se táhne,
nemůže zdržeti zeď kol zahrad rostoucích bujně,
jestliže přikvapí náhle, když Diův lijavec spadne:
nejedno osení krásné pak pod ním rolníkům lehne —
podobně trójské šiky se před ním plašily husté,
ježto, ač četné byly, mu nemohly odporu klásti.
Slavný Lykáonovec jak hrdinu před sebou spatřil,
jak tam po pláni zuří a honí před sebou šiky,
ihned na Dioméda svým křivým zaměřil lukem,
jak se tak kupředu řítil, a v pravé plece ho ranil,
zasáhnuv krunýře plát — jím ostrá prolétla střela:
pronikl hrot skrz naskrz, a krunýř barvil se krví.
Slavný Lykáonovec tu nad ním hlasitě zkřikl:
„Vzmužte se, obratní jezdci, ó Trójané zmužilí v boji,
nejlepší achajský rek jest poraněn, najisto myslím,
dlouho že silný šíp už nesnese, ačli mě vskutku
Apollón, Diův syn, sem vybídl z Lykie vyjít!“
Tak tam s jásotem mluvil — však šíp jej nezabil rychlý,
hrdina za své koně a za vůz ustoupiv rychle,
stanul a k Sthenelu děl, jenž pocházel od Kapanéa:
„Honem, Sthenele můj, teď sestup se svého vozu,
abys z ramene mého mi ostrou vytáhl střelu!“

Takto mu raněný pravil, a Sthenelos seskočil s vozu:
přišel a rychlou střelu mu celou vytáhl z plece,
krev pak stříkala ven skrz pletenou rekovu sukni.
Tenkrát se Týdeův syn jal modliti, bojovník statný:
„Kronovce bouřného dcero, ó vyslyš mě, Nezmožitelná,
mně-lis někdy a otci v své milosti k pomoci stála
ve vřavě vražedné bitvy, teď opět milost mi prokaž:
popřej, ať sklán je ten muž — nechť přijde mi na ránu dřevce,
který mě ranil dříve a s chloubou troufá si tvrdit,
jasnou sluneční záři že nebudu viděti dlouho!“
Těmito prosil slovy, a Pallas ho slyšela božská:
dodala mrštnosti údům, i odshora rukám, i nohám,
zároveň přistoupla k němu a pravila perutná slova:
„Vzmuž se jen, Týdeův synu, a bojuj s Trójany směle,
neboť do prsou tvých jsem vložila bez bázně sílu,
otcovskou, jakou míval ten jezdec, bojovník štítem.
Mrákotu, kterou’s měl dřív, jsem nyní sňala ti s očí,
abys měl takový zrak, bys rozeznal od muže boha.
Pročež kdyby snad bůh sem přišel zkoušeti tebe,
ne abys s věčným božstvem se odvážil bojovat přímo! —
s ostatním — přijde-li v boj však velkého Kronovce dcera,
bohyně Afrodíté, tu ostrým oštěpem bodni!“
Pallas jiskrných zraků se vzdálila po těchto slovech.
Týdeův syn však vyšel a v přední řady se vmísil.

Ačkoli v duchu již dřív byl dychtiv s Trójany válčit,
tehdy však třikráte víc, jak lev, byl žádostiv boje —
když jej ve dvorci pastýř, chtě hájit vlnatých ovcí,
poraní sic, jak přeskočí plot, však neskolí zcela,
jen v něm roznítí vztek, však sám se už netroufá bránit,
nýbrž do stáje prchne, a brav se pak bez něho plaší.
Ovce jsou na jedné kupě a leží na sobě mrtvé —
lev pak vzteklosti pln zas vyskočí z hlubiny dvora.
Takto se Týdeův syn, pln chtivosti, na Tróy vrhl:
zabit tu Astynoos a Hypeirón, vládyka lidu:
nad prsem jednoho z nich svým dřevcem kovaným ranil,
druhého v klíční kost blíž ramene udeřil mečem,
velkým, a celé rámě mu oddělil od zad a krku.

Nechav jich, na Polyída i Abanta učinil útok,
zrozené z Eurydamanta, snů hadače, starého muže.
Když však do války táhli, jim stařec nevěstil ze snů,
nýbrž je mohutný rek, syn Týdeův, života zbavil.
Potom se na Xantha vrhl a Thoóna, z Fainopa rodem,
otcovy miláčky srdce. Ten vetchý starobou smutnou,
neměl už jiného syna, by nastoupil v dědictví po něm.
Ty tam zabíjel tedy a milý jim odnímal život,
oběma — otci pak nářek a trpký zármutek v srdci
nechával: nikdy už víc jich nemohl přivítat živých,

z války, a příbuzných dav pak celé jmění si dělil.
Echemmón byl pak zabit a Chromios na jednom voze,
synové Priama vládce, jenž pocházel z Dardana rodem.
Nejinak vrhne se lev v dav skotu a překousne šíji
krávě i jalůvce mladé, když v hustém pasou se lese,
tak těch Trójanů dvé syn Týdeův s povozu srazil,
zuřivě, přes jejich odpor, a potom svlékal jim výzbroj,
koně pak odevzdal druhům, by v lodní je zahnali tábor.
Sotva ho Aineiás spatřil, jak poráží vojínů řady,
kvapem bitvou kráčel a zmateným oštěpů kláním,
Pandara, rovného bohům, tam sháněje, zda ho kde spatří.
Spatřiv Lykáonovce, jenž muž byl chrabrý a silný,
Aineiás předstoupil před něj a pravil, hledě mu v oči:
„Pandare, kamže se poděl tvůj luk, tvé perutné střely —
sláva to tvá? — vždyť není tu sok, jenž byl by ti roven,
aniž kdo v Lykii širé se pyšniti nad tebe může!
Pozdvihni k Diovi ruce a vystřel na muže toho —
který tu řádí takto a mnoho již natropil zlého
Tróům, vždyť mnohé muže, a vzácné, života zbavil —
ledaže bůh by to byl, jenž na trójský zanevřel národ,
pojav pro oběť hněv — jest bohův strašlivé záští!“
Slavný Lykáonovec mu na to zas odvětil takto:
„Aineie, slavný rádce nás Trójanův oděných kovem,
k chrabrému Týdéovci bych já jej přirovnal ve všem,

po přilbě s otvory v hledí a štítě ho poznávám jasně,
také když na koně zřím — však nevím, je-li to božstvo —
avšak je-li ten muž, jak mním, syn Týdeův chrabrý,
jistěže bez vůle bohů tak nezuří, nýbrž mu blízko
stojí některý bůh, jenž mlhou je na plecích zakryt;
ten pak rychlý mu šíp, když letěl naň, obrátil jinam:
Vždyť jsem na něho šíp již vystřelil, který ho také
v pravé poranil plece, skrz naskrz, pancíře plátem:
už jsem najisto myslil, že vrhnu jej za kořist Hádu,
přec však jsem jej nesklál — toť bůh kýs nevraží na mne.
Nejsou tu koně a vůz však po ruce, na nějž bych vstoupil,
poněvadž jedenáct vozů jsem nechal v otcově domě,
nových, zrobených právě, a překrásných, na nich jsou plachty
prostřeny, při každém z nich pak koňské dvojspřeží stojí,
kteréžto bílý ječmen a chutnou pšenici žere.
Ovšem v úpravném domě mi dával důtklivou radu,
když jsem do války šel, kmet Lykáón, kopiník statný:
tenkrát radil mi kmet, bych na voze taženém koňmi
stával a vojům trójským byl vůdcem v zuřivé seči.
Já však nedbal těch slov, což mnohem by bývalo lépe —
byloť mi koňů líto, by neměli o píci nouzi,
až bude obležen lid, když zvyklí jsou dosyta žráti.
Tak jsem je nechal doma a přišel do Tróje pěšky,
důvěru chovaje v luk, jenž neměl tedy mi prospět:

vždyť již po recích dvou jsem střelil perutnou šipkou:
Týdeův syn byl střelen i Átreův, oběma z rány
patrně vystříkla krev — však víc jsem je podrážděl ještě.
Nešťastná hodina ona, kdy s hřebíku lučiště křivé
v onen sundal jsem den, když vedl jsem v Ílion luzné
do války zelejský lid, vděk Hektoru, slavnému reku.
Jestli se vrátím domů a uzřím na vlastní oči
otčinu milou a ženu a palác s vysokým krytem,
pak nechť na místě hned muž cizí srubne mi hlavu,
kdybych v zářící oheň to lučiště vrhnouti nechtěl,
rukou je roztříště dřív, vždyť věru mě provází marně.“
Jemu zas trójský vůdce, rek Aineiás, odvětil takto:
„Jenom mi nemluv takto, vždyť dříve to nebude lepší,
dokavad tváří v tvář s tím mužem nevejdem v zápas,
oděni ve svou výzbroj a na voze taženém koňmi.
Proto si na můj vůz teď vystoupni — uvidíš brzy,
jací jsou Tróovi koně, jak dovedou po pláni širé
střelhbitě semo i tam buď stíhat, nebo zas prchat.
Koně ti spasí i nás zas do města, kdyby i znova
od Dia Týdeův syn měl velké dosíci slávy.
Ty tedy uchop se biče a koňských otěží lesklých,
já zas vystoupím na vůz, bych válčil naproti němu,
nebo ty sám s ním bojuj, a *mně* dej na starost koně!“
Slavný Lykáonovec mu na to zas odvětil takto:

„Aineie, jenom ty sám řiď vlastní koně a otěž:
raději křivý ten vůz, když známý je požene vozka,
potáhnou, kdyby snad nás syn Týdeův na útěk zahnal:
mohli by snadno se splašit a zpouzeti, nechtíce potom
s bojiště unésti nás, když hlas tvůj koňům by chyběl:
on by pak učinil útok, syn Týdea, chrabrého reka,
sklál nás a jednokopytné by odsud si odehnal koně.
Ty jen poháněj sám své vlastní koně a povoz,
já pak, až učiní útok, jej přivítám oštěpem ostrým.“
Jakmile skončili hovor a na vůz ozdobný vstoupli,
zuřivě na Týdeovce své rychlé spřežení hnali.
Slavný Kapanéovec, rek Sthenelos, hrdiny spatřiv,
rychle se k druhovi ozval a pravil perutná slova:
„Hrdinský Týdeův synu, jenž nad jiné milý’s mi v srdci,
vidím dva silné reky, jak ženou se k zápasu s tebou,
muže to nesmírných sil, z nichž jeden je ve střelbě mistr,
Pandaros, který se pyšní, že pochází od Lykáona,
Aineiás pyšnit se může, že pochází z chrabrého reka,
Anchísa, jeho pak máť jest bohyně Afrodíté.
Pročež na voze svém teď couvněme, ani již takto
z první neútoč řady, bys milého nepozbyl žití!“
Posupně pohleděv naň, děl silný hrdina toto:
„Nemluv mi o tom, bych prchl, vždyť sotva mě přemluvíš k tomu!
Není mi vrozeno přec, bych couval zbaběle z boje,

nebo se choulil bázní — mám dosud mohutnou sílu!
Na svůj vystoupit povoz se ostýchám — naopak pěšky
vykročím naproti nim, vždyť Pallas nedá mi prchnout.
Je však koňové rychlí as stěží odvezou nazpět,
od nás, alespoň oba — byť jeden snad unikl zhoubě.
Jinou ti věc však povím — ty na mysli přemítej o ní!:
Jestliže rozvahy plná mi Pallas poskytne slávu,
abych je usmrtil oba, ty rychlé spřežení naše
na místě zdržeti hleď, jich řemeny k okraji přivaž,
nakvap k Aineiu přiskoč, a zvláště jsa pamětliv koňů,
vyžeň je z trójského vojska v dav Achaiů holení krásných!
Neboť z onoho prý jsou plemene, z něhož dal Tróu
náhradu za Ganyméda syn Kronův vidoucí v dálku:
ze všech jsou nejlepší koní, co pod zorou žijí a sluncem.
Anchísés, vládyka lidu, si kradmo z nich opatřil plémě,
za zády Láomedontu své kobyly přidržev hřebcům,
ze kterých pak šest hříbat se v paláci k chovu mu zlíhlo.
Sám si z nich nechal čtyři a s péčí je u žlabu choval,
avšak tuhle ten pár dal synovi, útěku strůjci.
Kdybychom dobyli těch — toť vzácná byla by sláva!“
Taková byla jich řeč, již navzájem mluvili k sobě.
Ženouce rychlé koně, k nim rekové přibyli vbrzku.
První Lykáonovec jej oslovil, hrdina slavný:
„Silný, chrabrý reku, ty statného Týdea synu,

rychlým tedy mým šípem jsi nepadl, ostřenou střelou,
nyní se oštěpem svým zas pokusím, zdali tě raním.“
Řekl, pak napřáhl ruku a stinným oštěpem mrštiv,
do štítu Týdéovci jej zabodl — veskrze štítem
kovový hrot, jak letěl, až k samému krunýři vnikl.
Slavný Lykáonovec tu nad ním mohutně vzkřikl:
„Do slabin poraněn byl’s, skrz naskrze, nemyslím, že bys
ještě to vydržel déle, mně velkou’s poskytl slávu!“
Mohutný Týdéovec se nelekl, nýbrž mu pravil:
„Chybil’s, netrefiť s nic! — Však myslím dříve z vás žádný
přestat nebude chtít, než jeden padne a jeho
krví se nasytí Arés, ten štítonoš, bojovník statný.“
Řekl a mrštil kopím — to řídila bohyně Pallas
na nos poblíže očí — hrot projel bílými zuby:
Rázem nezlomným kovem byl odříznut jazyka kořen,
vzadu, a oštěpu ostří mu vyjelo u konce brady.
Pandaros skácel se s vozu, a brnění zařinklo na něm,
třpytné, zářící jasně — a koně mu skočili stranou,
rychlí, on pustil ducha a veškeru životní sílu.
Aineiás seskočil s vozu i s dlouhým kopím a štítem,
strachem, že argejské mužstvo mu druhovu mrtvolu vyrve.
Obkročil mrtvolu jeho jak lev své věřící síle,
napřáhnuv nad ním kopí a štít svůj veskrze stejný,
dychtiv každého zabít, kdo přišel by naproti němu,

strašlivým hlasem křiče.

Syn Týdeův uchopil rukou

balvan veliké tíže — dva muži by sotva ho nesli,

jaký nyní je lid — syn Týdeův snadno jím mával.

Do kyčle balvanem tím jej zasáhl, v které se stehno

člověku točí v kyčli, již lidé jmenují číškou.

Balvan rozdrtil číšku a přetrhl oba dva svazy,

kůže pak balvanem drsným se odřela, ale ten statný

rek jen do kolen klesl a pádnou rukou se opřel

o zem a černé temno se prostřelo po jeho očích.

Byl by tam býval zhynul rek Aineiás, vládyka mužstva,

bystře však Afrodíté jej zahlédla, Diova dcera,

matka, jež Anchísu kdys jej počala na pastvě skotu.

Kolem milého syna své bílé ovila lokte,

záhyb pak lesklého roucha mu s přední prostřela strany

k záštitě naproti střelám, by v hruď jej nebodl někdo

z Danaů, rychlých jezdcův, a takto mu neodňal život.

Bohyně se synem svým již kráčela ze vřavy boje.

Zatím Sthenelos chrabrý měl úkol bedlivě v mysli,

který mu Týdeův syn byl přikázal, bojovník statný:

ihned zadržel tam své spřežení jednokopytné,

podál od vřavy vojska, a řemeny k okraji napjal,

potom přiskočil chvatně a odebrav Aineiu koně,

k Achaiům holení krásných je přihnal z trójského vojska.

Druhu pak, Déipylovi, je odevzdal, kterého nejvíc
ze všech soudruhů ctil, vždyť býval mu ze srdce oddán,
chtěje, by k dutým lodím je odehnal. Ale on sám pak
na svůj vyskočil vůz, pak lesklé opratě chopiv,
spřežení silných kopyt hnal kvapem za Diomédem.
Avšak Kypřanku rek svým tvrdým napadl kopím,
vida, že málo je sil v té bohyni, poněvadž není
z těch, jež ve válkách mužů jsou hlavní vládkyně bojů,
jako je Athénská Pallas a Enýó, záhuba hradů.
Když však blížil se k ní, jak hustým davem ji stíhal,
napřáhl pravici svou syn Týdea, chrabrého reka,
přiskočil s ostrým kopím a v povrch ruky ji ranil,
útlé, a ostrý hrot jí vrazil do jemné kůže,
probodnuv božský háv, jejž utkaly Charitky samy,
nad spodním koncem dlaně — krev nesmrtná bohyni tekla,
íchór, jaká právě jen v bozích blažených proudí,
neboť nejedí chléb, též nepijí jiskrné víno,
pročež nemají krve a věční bohové slovou.
Ona tu zoufale vzkřikla a odvrhla od sebe syna,
jej však rukama svýma zas ochránil Apollón Foibos
v závoji tmavé mlhy, by v hruď jej nebodl někdo
z Danaů, rychlých jezdců, a takto mu neodňal život.
Dioméd, bojovník statný, tu nad ní hlasitě vzkřikl:
„Ustup, Diova dcero, a zanech vražedných bitev!

Cožpak není už dost, když slabé ženštiny mámíš?
Ty-li se v bojovný ryk chceš míchati — budeš, jak myslím,
odteďka války se bát, byť zdaleka o ní jen slyšíc!“
Bohyně odešla v kvap, jsouc bez sebe, trápena hrozně,
Íris však, rychlá jak vítr, ji chopivši, vyvedla z davu,
souženou hrozným bolem a třísněnou na pleti krví.
Zhlédla pak na levé straně, jak prudký Arés tam sedě,
oštěp a rychlé koně má hustým zakryty vzduchem.
Bohyně před ním klekla a žádala milého bratra
za koně s náčelkem zlatým, a vřelým ho prosila hlasem:
„Ochraň mě, milý bratře, a rychlé koně mi propůjč,
abych na Olymp přišla, kde sídlo je nebeských bohů!
Příliš mě souží rána, již zadal mi smrtelný člověk,
Týdeův syn — ten válčil by teď snad se samým Diem!“
Řekla, i půjčil jí bůh své spřežení s náčelkem zlatým,
ona pak vstoupila na vůz, jsouc v milém teskliva srdci;
s ní též vstoupila Íris a opratě do rukou vzavši,
hned pak pobídla koně — ne neradi pádili tito.
Přijely do sídla bohů, již zakrátko, na strmý Olymp:
Íris, rychlá jak vítr, tam stanula se svými koňmi,
rychle je vypřáhla z vozu a božskou píci jim dala.
Jasná tu Afrodíté se na klín Dióně vrhne,
vlastní mateři své, jež milenou obejme dceru,
měkčeji pohladí rukou, dí slovo a promluví takto:

„Kdopak ti, milé dítě, tak ublížil z nebeských bohů,

drzostně, jako bys snad kýs zločin spáchala zjevný?“

Úsměvná Afrodíté jí dala zas odpověď tuto:

„Ranil mě oštěpem svým syn Týdeův, hrdina chrabrý,

poněvadž milého syna jsem z dosahu zápasu nesla,

Aineia, kterýžto přec jest nejvíc milý mi ze všech.

Toť již není Tróův a Danaů strašlivá půtka,

vždyť již Danajci válčí i naproti nesmrtným bohům!“

Dióné, bohyně jasná, jí dala zas odpověď tuto:

„Trp jen v zármutku svém, má dceruško, hleď se však vzchopit!

Mnozí jsme trpěli z nás, kdož bydlíme v olympských domech,

od lidí již, vždyť spolu si strast jen strojíme těžkou.

Trpěl mohutný Arés, byv od synův Alóeových,

od Epialta a Óta, kdys svázán tuhými pouty:

Ve velkém bronzovém sudě byl třináct měsíců svázán!

Byl by tam býval zhynul bůh Arés dychtivý války,

nebýt macechy jejich, jež o tom Hermovi řekla,

překrásná Éeriboia.

Ten vyvedl Area tajně,

jenž již pozbýval sil, vždyť těžká ho mořila pouta.

Héré trpěla též, když silný syn Amfitryónův,

Héráklés, pravý prs jí z lučiště trojrohým šípem

poranil — nesnesitelná ji tenkrát pojala bolest.

Trpěl dokonce Hádés, bůh obrovský, střelhbitou šipkou,

kterou ho týž muž ranil, syn Kronovce, bouřného Dia,
u brány vprostřed duší a velkou mu způsobil bolest.
On však v Kronovcův palác a k výšinám Olympu přišel,
na srdci žal, vždyť bolesti hrot jej pronikal prudce,
poněvadž v rámě mu šíp byl zaražen, trýzně mu srdce.
Avšak hojivý lék bůh Paiéón na ránu dával,
kterým vyhojil jej, vždyť nebyl ke smrti zrozen. —
Smělec a zločinec ten, jenž nebál se zločiny páchat,
zraňovat střelami bohy, již v Olympu obydlí mají!!
Pallas jiskrných zraků jej na tebe poštvala k boji.
Bláhový! Týdeův syn v své mysli ni tušení nemá,
dlouho že naživu není, kdo válčí s věčnými bohy!
Nebudou milé dítky ho na klíně tatíčkem zváti,
ježto se nevrátí z války a ze strašné vražedné seče.
Proto ať Týdeův syn, byť sebe byl silnější člověk,
pozor si dá, ať neválčí s ním kdos silnější tebe!
Ať pak jen Adréstovna, vždy moudrá Aigialeia,
ze spánku nebudí nářkem svých milých domácích lidí,
ztratíc manžela z mládí, jenž nejlepší z Achaiů býval,
šlechetná Týdéovce to manželka, statného jezdce!“
Řekla a obojí dlaní jí íchór stírala s ruky:
ihned se hojila ruka a těžká se mírnila bolest.
Patříce na toto všecko dvě bohyně, Athéné s Hérou,
jaly se Kronovce Dia svým jízlivým hovorem škádlit;

Pallas jiskrných zraků tu počala mluviti takto:

„Nebudeš, otče ty Zéve, mi zazlívat, když ti cos řeknu?

Jistěže z achajských žen zas některou Kypřanka tuhle

lákala jít s ní k Tróům, jež miluje nyní tak strašně!

A když hladila něžně tu Achajku oděnou krásně,

o její zlatou sponku si poškrábla ručičku útlou.“

Otec bohův a králů se usmál výroku tomu,

zlatou pak Afrodítu si zavolav, toto jí pravil:

„Nejsou válečné činy, ó milé dítě, ti dány,

ty však raději hleď, bys libé řídila sňatky,

tohle však rychlý Arés i Athéné obstará všecko.“

Taková byla jich řeč, již navzájem mluvili k sobě.

Vyrazil na Aineia syn Týdeův, bojovník statný,

ačkoli viděl Foiba, jak nad ním pravici držel.

On však nejevil úcty ni před bohem, nýbrž se pořád

pokoušel Aineia skláti a skvostnou výzbroj mu svléci.

Třikrát za sebou rek naň vyrazil, chtěje ho zabít,

třikrát mu lesklý štít bůh Apollón odstrčil mocně.

Když se však po čtvrté již chtěl rozehnat, podoben bohu,

hrozným vykřikl hlasem a zvolal svémocný Foibos:

„Pozor, Týdeův synu! — ty ucouvni, nechtěj se přece

bohům za rovna mít, vždyť nijak totožný není

původ nesmrtných bohů a po zemi chodících lidí!“

Řekl, a Týdeův syn jen maličko dozadu couval,

Apolla, Jistého Střelce, se vyhnuv hroznému hněvu.
Aineia odnesl z davu a položil Apollón Foibos
na svatém Pergamu trójském, kde chrám byl bohovi zřízen.
Tam jej bohyně Létó i Artemis, střelkyně šípů,
léčily v svatyni velké a opět mu vracely sílu.
Apollón Stříbrnoluký však zatím vytvořil přízrak,
který byl Aineiu roven a zbroj měl na sobě stejnou.
Kolem přízraku toho i achajské mužstvo i trójské
bodalo druhovi druh kol prsou v kožené štíty,
zdobené krásnými kruhy, i v malé, lehounké terče.
Tehdáž Apollón Foibos se k prudkému Areu ozval:
„Aree, záhubce mužstva, ty krvavý, průlomce hradeb,
nechtěl bys do bitvy jíti a odrazit tohohle muže,
Týdéovce? — Ten válčil by teď snad se samým Diem!
Kypřanku udeřil zblízka a do ruky v zápěstí ranil,
potom však, podoben bohu, se rozehnal dokonce po mně.“
Takto mu pravil Foibos a na vrchu Pergamu sedl.
K Tróům záhubný Arés pak přistoupiv, pobízel řady,
rychlému Akamantovi jsa podoben, vůdcovi Thréků.
Na syny Priama krále tu volal, živené Diem:
„Synové Priama vládce, jenž král jest živený Diem,
dlouho-li strpíte ještě, by Achajci vraždili mužstvo,
až snad bojovat budou hned u brány zrobené krásně?
Mrtev je muž, jenž rovně byl ctěn jak slavený Hektór,

Aineiás, velký rek, syn chrabrého Anchísa vládce!

Vzhůru! — ať zdatný náš druh jest vyrván ze vřavy boje!“

Řekl a každému z nich tím vzbudil bojovnou smělost.

Zprudka tu slavný Hektór byl pokárán od Sarpédonta:

„Hektore, kamže se poděl tvůj duch, jejž dříve jsi míval!?

Řekťs, že uhájíš město i bez vojsk spojenců vašich,

jediný, se svými švagry a se svými vlastními bratry. —

Nelze však nikoho z nich teď nalézti, ani ho spatřit!

Ovšem! — choulí se bázní jak psové přede lvem v kruhu —

my však vedeme boj — jen pouzí „spojenci“ vaši!

Vždyť jsem přišel i já, váš „spojenec“, z veliké dálky,

přišed z Lykie dálné, jíž vířný protéká Xanthos.

Tam jsem manželku milou a malého zanechal syna,

zanechal hojné statky, jichž přál by si chudobný člověk.

Já však nutkám i tak své Lyčany, ano i sám chci

s mužem v souboj se dáti — a nic přec s sebou tu nemám,

co by si odehnat mohli neb odnést Achajci s sebou.

Ty však stojíš tu jen — již nevelíš dokonce ani

jiným, by trvali v bitvě a hájili ženušek milých!

Jenom ať ve smyčkách sítě, jež každou zahrne kořist,

lapeni, odpůrcům svým pak za lup a za kořist nejste!

Oni pak zboří záhy to lidnaté Ílion vaše!

Tohle to všecko bys měl mít na mysli, ve dne i v noci,

vůdců spojenců svých bys zvlášť měl horoucně prosit,

aby tu zůstali stále — a od sebe odvracet výtku!“

Takto mu Sarpédón děl, řeč ranila Hektora v srdci.

Ihned s povozu svého, i se zbrojí, seskočil na zem,

mávaje ostrými dřevci, a chodil táborem všude,

nutě je do boje jíti, a budil strašlivou půtku.

Rázem se obrátí vojsko a naproti Argeiům stane.

Hromadně argejský voj jich vyčkával, aniž se lekl.

Podobně unáší vítr, když rolníci obilí vějí,

po svatých humnech plevy, a Démétér kadeří zlatých

obilí od plev dělí, an fouká úsilně vítr:

humna tu vrstvou plev jsou zbělena — podobně tehdy

odshora danajský lid byl poprášen, poněvadž hustý

k obloze kovové prach byl zvířen nohami koní,

když zas do boje jeli a vozkové hnali je nazpět.

Na sebe silnou pěst zas pozdvihli, ale tu prudký

Arés rozestřel temno, jsa Tróům pomocen v bitvě,

bojištěm kráčeje všude: mělť úmysl plniti výzvu

Apolla se zlatým mečem — vždyť právě ho pobídl Foibos —

dodat Trójanům sil, když Palladu Athénu spatřil,

kterak se vzdaluje z bitvy — jež Danaům pomocna byla.

Aineia Apollón sám zas poslal, vladaře lidu,

z bohaté svatyně chrámu, když prsa mu naplnil silou.

Aineiás u svých druhů se objevil. — Radosti plni

viděli jej, jak živý a zdráv k nim přichází opět,

jak má jadrnou sílu — však na nic se neptali ještě,
nedalať jiná práce, již vzbudil Stříbrnoluký
s Areem, záhubcem mužstva, a Svárem trvale činným.
Hrdinský Týdeův syn, s ním Odysseus, Aianti oba
do boje achajský lid zas nutili — vojsko však samo
nijak se neleklo Tróů, jich návalu, ani jich vřavy:
čekalo tam jak ztemnělý mrak, jejž Kronovec mocný
postavil za klidu větrů kdes na horách strmících k výši,
nehnutě, dokavad spí dech Boreův, jakož i druhých
větrů vanoucích prudce, jež stinná na nebi mračna,
jakmile počnou vát, svým ostrým rozptýlí váním;
taktéž Trójanům čelil voj Achaiů, neprchal nikdo.
Zatím zástupem chodil syn Átreův, důtklivě vele:
„Přátelé, mužové buďte a zmužilé probuďte srdce,
druh nechť druha se stydí, když válčíte v zuřivé seči!
Druha-li stydí se druh, jest víc jich živo než padne,
když však prchají z boje, tu slávy ni obrany není.“
Řekl a mrštil kopím: byl poraněn bojovník přední,
Aineia, chrabrého reka, to společník, Déikoón,
Pergasův syn, jenž stejně byl ctěn jak synové krále
Priama: mrštný býval, když v předních se potýkal řadách.
Do štítu Átreův syn jej zasáhl, vládyka mocný:
kopí nezdržel štít — skrz naskrz projelo ostří:
odspodu, opaskem z kůže, mu do břicha zarazil oštěp.

Padl, až duněla země, a brnění zařinklo na něm.
Z Danaů nejpřednější zas Aineiás usmrtil muže,
syny to Diokléovy, již Kréthón a Orsiloch sluli.
Dioklés, otec jejich, měl ve Féře, výstavném městě,
sídlo, byl zámožný jměním a pocházel z Alfeia řeky,
jejíž široký tok skrz krajinu Pylanů teče.
Syn jeho, Orsiloch statný, byl mnohých vladařem mužů;
z něho zas chrabrý rek byl narozen, Dioklés jménem,
z Diokla Orsiloch opět a také Kréthón se zrodil,
synů to blížených dvé, již v každé se vyznali bitvě.
Ale když dospěli věkem, tu na svých korábech černých
do Tróje, bohaté koňmi, se vydali s argejským vojskem,
aby tam Agamemnonu a vladaři Meneláovi
vymohli čest — však padli, a smrt jim zastřela oči.
Vyrostli jak dvé lvů, již mateřským živeni mlékem,
vyrostou na vrších horských a v hlubinách houštiny lesní;
brzy pak lidem krávy a tučné sžírají ovce,
potom i kdejaký stáj jim pustoší, ale pak sami
pádnýma rukama mužů jsou zabiti oštěpem ostrým.
Takto ti jinoši též, když rukama Aineiovýma
zhynuli, na zem padli jak vysoké jedlové kmeny.
Bojovný vládyka Sparty se roztesknil nad jejich pádem,
vykročil z první řady, jsa oděn v jiskřivý krunýř,
mávaje oštěpem svým. V něm budil bojovnost Arés,

aby ho rukama svýma rek Aineiás v zápase zabil.
Spatřiv jej udatný rek, syn Nestora, chrabrého v boji,
vykročil z první řady, pln obavy, že by tam padl
statný vládyka mužstva, a s cíle je daleko zahnal.
Oni již pravice své, svá silná ostřená kopí
drželi naproti sobě a dychtili bojem se utkat —
v tom se však Nestorův syn již postavil k vladaři lidu.
Aineiás nevyčkal boje, ač mrštným byl válečníkem,
spatřiv hrdinů dvé, jak pospolu u sebe stojí.
Ti když hrdiny padlé v střed achajských odvlekli šiků,
ihned do rukou druhů ty ubohé vložili muže,
potom se vrátili nazpět a v předních válčili řadách.
Pylaimenés tu sklán, jenž bohu byl Areu roven,
štítníků paflagonských to velitel, zmužilých v boji.
Jej tam vládyka Sparty, syn Átreův oštěpem slavný,
zasáhl, jak tam stál, svým dřevcem do klíční kosti.
Mydóna Nestorův syn zas poranil, soudruha vozku,
chrabrého Atymniovce, když obracel spřežení právě,
do lokte balvanem velkým jej zasáhnuv — z rukou tu rázem
otěže, bílé sloní, mu na zem do prachu padly.
Přiskočil Nestorův syn, jenž mečem ho do spánku sekl,
ten pak, pouštěje ducha, se skácel s úpravné korby
střemhlav na své témě a na plece do prachu země.
Mydón dlouho tak stál — bylť zaryt do písku hlavou,

až v něj vrazili koně a srazili do prachu na zem.

Švihlť je Nestorův syn, jenž zahnal je v achajské vojsko.

Hektór je spatřil v řadách a zpříma se vyřítil na ně,

spustiv veliký křik — s ním trójské se hrnuly šiky,

silné, v čele jim Arés a vznešená Enýó božská,

majíc ukrutný Ryk, jak v zápase vražedném bývá.

Arés obrovským dřevcem v své silné pravici mával,

chvílemi před tím rekem a chvílemi kráčeje za ním.

Spatřiv jej Týdeův syn, byl poděšen, bojovník statný.

Jako když v rozpacích muž, jenž kráčí po širé pláni,

u řeky, proudící prudce, se zastaví, tekoucí v moře,

vida, jak pění a šumí, tu honem nazpátek chvátá,

podobně couvaje též syn Týdeův, promluvil k lidu:

„Přátelé, jak z nás každý se slavnému Hektoru diví,

jaký to kopiník jest, jak bojuje smělosti plný!

Ovšem — vždyť stále kýs bůh jest u něho, chráně ho zhouby.

Tak teď tamhle je Arés, jsa podoben lidskému muži.

Pročež couvejte zpět, však tváří k trójskému vojsku,

stále — než se samým božstvem se nesnažte bojovat silou!“

Řekl; tu trójský voj k nim přišel docela blízko.

Tehdáž Hektór sklál dvé hrdin zápasu znalých,

Menestha s Anchialem, již na jednom povoze byli.

Aiás Telamónovec se roztesknil nad jejich pádem;

kráčeje stanul zblízka a lesklým oštěpem mrštil:

Amfios poraněn byl, syn Selagův, kterýžto v Paisu,
bohatý stády i poli, měl obydlí — avšak jej osud
nutkal, by Priamu králi a synům na pomoc přišel.
Jej tam Telamónovec svým kopím v opasek bodl:
odspodu stinný oštěp se do břicha zabodl hrotem.
Padl, až duněla zem.
Vtom statný přiskočil Aiás,
chtěje mu svléknouti zbroj — lid trójský ho zasypal dřevci,
ostrými, zářícími, z nichž mnohé uvázly v štítě.
Aiás přišlápnuv patou, mu kopí vytrhl z těla,
avšak překrásnou zbroj již nijak nebylo možná
s plecí mu vzít, vždyť množství střel jej tísnilo zevšad.
Lekl se obrany silné, k níž Trójané mužní se shlukli,
kteří, četní a vzácní, mu s kopími naproti stáli:
ti jej, třeba byl velký, a hrdého ducha i silný,
odtiskli od svých řad — rek zaražen vrávoral z bitvy.
Takto tam obojí vojsko se pachtilo v zuřivé seči.
Osudem Tlépolemos, syn Héraklův, krásný a velký,
mocným, na Sarpédonta byl pobídnut, rovného bohům.
Když tak na sebe jdouce, již docela nablízku byli,
— Diovi potomci oba: ten *vnuk,* ten *syn* jeho vlastní,
první tu Tlépolemos mu pravil důrazné slovo:
„Copak jen, Sarpédonte, tě nutí, Lyčanů rádce,
tady se choulit, v Tróji, jak člověk neznalý války?

Toť tedy lžou, kdož dí, že's narozen z bouřného Dia!
Mnoho a mnoho ti chybí, bys oněm rekům se rovnal,
kterým za starých dob byl velký Kronovec otcem.
Ale jen jaká síla prý bývala Hérákléova,
který otec je můj, lví hrdina, srdnaté mysli!
Rek ten přišel kdys sem stran Láomedontových koní,
se šesti toliko loďmi a s mužstvem na počet skrovným,
přec však vyvrátil město a zpustošil ulice všecky.
Ty's však zbabělý člověk, a proto ti vojíni hynou!
Ani tvůj z Lykie příchod, jak myslím, nebude nijak
Tróům ochranou mocnou, ač sílu máš nad jiné velkou.
Mnou však nyní tu zhyneš a do bran Hádových vejdeš!"
Jemu zas Lyčanů král, rek Sarpédón, odvětil takto:
„Ovšem, pravda to jest, on svaté Ílion zničil,
pro drzost Láomedonta jsa rozhněván, statného muže,
který za dobrý čin jej hanlivým urazil, slovem,
aniž mu vydal koně, ač přišel zdaleka pro ně.
Tobě však *já* zas pravím, že *ode mne* stihne tě tady
zhouba a černá smrt — vždyť *mým* teď povalen dřevcem
mně tu dáš čest, svou duši však Hádovi, slavnému koňmi."
Když tak Sarpédón děl, již pozdvihl z jasanu kopí,
hrdinův sok: vtom na jeden ráz jim vylítla z rukou
oběma dlouhá dřevce.

Jej Sarpédón do středu hrdla

bodl, a bolestný hrot skrz naskrz prolítl krkem.
Rázem černé temno se prostřelo po jeho očích.
Odpůrce zároveň s ním své dlouhé vymrštiv dřevce,
v pravé stehno jej ranil: hrot veskrz proletěl chtivě,
o kost mu zavadiv jen — Zeus ještě mu odvrátil zhoubu.
Sarpédón, rovný bohům, byl od svých soudruhů slavných,
veden z dosahu bitvy, však tížil ho vlečený oštěp,
dlouhý — aniž kdo z nich jej postřehl, ani ho nikdo
nehleděl vytáhnout z rány, by hrdina kráčeti mohl,
— ve chvatu, poněvadž boj jim překážel v starosti o něj.
Padlého hrdinu svého zas Achajci holení krásných
vláčeli z dosahu bitvy.

To postřehnuv Odysseus slavný,
odvahou hnán byl v duši a milé srdce mu vzplálo.
Ihned přemýšlet počal i ve svém srdci i v mysli,
syna-li hřmícího Dia by dál měl stíhati ještě,
či snad ještě by víc měl Lyčanům životů vzíti.
Avšak, ač chrabrý byl rek, přec nebylo dáno mu losem,
silného Diova syna svým ostrým oštěpem zabít,
protož na lycké mužstvo mu Pallas zavedla mysl.
Tehdáž Koiranos padl a Chromios, Alastór statný,
Alkandros, Halios též, pak Noémón, Prytanis klesl.
Ještě by Lyčanů více byl pohubil Odysseus slavný,

bystře však velký Hektór to postřehl, jiskřící přilbou,
vykročil z první řady, jsa oděn v jiskřivý krunýř,
Danaům působě strach.
Hned zplesal z příchodu jeho
Sarpédón zrozený z Dia a smutné promluvil slovo:
„Jenom, Priamův synu, mne Danaům za kořist nenech
ležeti, nýbrž pomoz — a potom ať prchne mi třebas
život ve vašem městě, když já jsem neměl, jak vidím,
opět vrátit se domů a do milé otcovské země
k potěše milé ženy a malého synáčka svého!“
Hektór jiskřící přilbou mu neřekl na to ni slova,
nýbrž mimo se hnal, pln chtivosti, aby co nejdřív
zahnal danajské vojsko a život mnohému odňal.
Sarpédón, rovný bohům, byl od svých soudruhů slavných
posazen pod krásný dub, strom posvátný bouřnému Diu,
tam pak z jasanu kopí mu vytáhl ze stehna rychle
Pelagón, silný muž, jenž milým druhem mu býval.
Hrdina pozbyl smyslů a chmura mu zastřela oči,
potom přišel zas k sobě, an vánek Boreův kolem
foukaje, zas jej křísil, an pouštěl už slabého ducha.
Argejci Areem hnáni a Hektorem, pokrytým kovem,
přece jen k černým lodím se nechtěli na útěk dáti,
ale ni v boj jít nechtěli vpřed, než dozadu pořád
couvali, zaslechše zprávu, že v trójském vojsku je Arés.

Koho tam ze všech nejdřív a koho zas naposled tehdy
zabil kovový Arés a Hektór z Priama rodem?
Oresta, statného jezdce, a Teuthranta rovného bohům,
sklán byl i Oinomaos i aitólský kopiník Tréchos,
Helenos, Oinopův syn, též Oresbos s třpytivým pásem,
který bydlíval v Hyle a velmi byl bohatství chtivý,
nad samým Kéfisským plesem jsa usídlen, okolo něhož
bydlil boiótský lid, jenž kraj měl nadmíru plodný.
Héré bělostných loktů jak Area s Hektorem zhlédne,
kterak danajský lid tam hubí v zuřivé seči,
ihned se k Athéně ozve a praví perutná slova:
„Hrůza, ó Nezmožitelná, ty Kronovce bouřného dcero!
tak tedy Meneláovi jsme slib svůj nadarmo daly,
on že se vrátí z války, až hrazené Ílion zboří,
jestliže dopustit chceme, by zhoubný Arés tak zuřil! —
Pročež vzhůru! — my též teď pomněme obrany rázné!“
Pallas jiskrných zraků slov Héřiných poslušná byla:
koně hned s náčelkem zlatým šla přistrojit, povstavši rychle,
vznešená bohyně Héré, jež pochází z velkého Krona.
Hébé po stranách vozu dvě kruhová navlékla kola,
bronzová, s paprsky osmi, kol nápravy z železa kuté.
Ze zlata loukotě kol jsou nezlomné, okolo kterých
bronzové, přilehlé pevně, jsou obruče — hotový zázrak;
ze stříbra náboje jsou, jež točí se po obou stranách.

Z krásných řemenů zlatých i stříbrných vozová korba
uměle pletena jest, dvé okrajův obíhá kolem.
Odspodu vůz měl stříbrnou oj, k níž vázala Hébé
u kraje zlaté jařmo a překrásné, řemeny prsní,
zlaté, připjala k němu.
Tu pod jařmo přivedla Héré
komoně rychlých noh, jsouc dychtiva sváru a vřavy.
Avšak bohyně Pallas, jež bouřného Dia je dcera,
odešla v Diovu síň, kdež přilehlou, zdobenou řízu
svlekla, již tkala si sama a vlastní zdobila rukou,
Kronovce oblačného pak oblekši na tělo sukni,
oděla ve zbroj tělo a do bitvy slzavé vyšla:
aigidu na plece své pak vložila, zdobenou střapci,
hroznou, okolo níž jest útěk rozestřen všude,
na ní je svár, jest síla, jest na ní přehrozný úprk,
na ní je Gorgony hlava, té nestvůry hrůzostrašné —
hrozná, strašná to tvář, zlé znamení bouřného Dia.
Přilbici s prsteny dvěma a s hřebeny čtyřmi si vzala,
zlatou, boje sta měst v ní vyryty byly i s reky.
Nohama v lesklý vůz pak vstoupila, chopila oštěp,
těžký, velký, pevný. — Jím rozráží Olbřímorodá
branný hrdinů řad, když záštím proti nim vzplane.
Potom ve kvapu Héré svým bičem švihala koně.
S třeskem nebeská brána se bohyním odemkla sama,

kterou hlídaly Hóry, jimž nebe a Olymp je svěřen,

aby tam husté mračno buď odemkly, nebo zas zamkly.

Tou tedy řídila branou své spřežení, švihajíc bičem.

Spatřily Kronova syna, jak sedí opodál druhých

na hoře vrcholů plné, kde strmělo nejvyšší témě.

Héré bělostných loktů, když se svými stanula koňmi,

Kronovce nejvyššího se tázala těmito slovy:

„Nemáš to řádění drzé, ó Kronovče, Areu za zlé?

Jaké to množství lidu, a jakého, Achaiům pobil!

zbytečně, naproti řádu, mně k zármutku. — Za to však klidně

Kypřanka z toho se těší i Apollón Stříbrnoluký,

poštvavše zběsilce toho, jenž nezná práva ni řádu!

Nebudeš, otče ty Zéve, mi zazlívat, jestliže půjdu

potupně Area ztepat a tak jej zaženu z bitvy?“

Kronovec, oblačný Zeus, zas těmito odvětil slovy:

„I jen honem si pospěš a kořistnou Athénu pošli;

ta totiž ve zvyku má jej přivádět v bolesti trpké!“

Héré bělostných loktů slov Diových poslušna byla:

bičem pobídla koně — ne neradi pádili tito

mezi hvězdnatým nebem a zeměmi, uprostřed obou.

Kamo až dohlédne muž svým zrakem do dálky vzduchem,

vysoko na hlídce sedě a zíraje na třpytné moře,

takový byl též skok těch koní ržajících k výši.

Ale když do Tróje přišly a k oběma proudícím řekám,

k místu, kde Simoeis proudný a Skamandros spojují vody,
Héré bělostných loktů tam stanula se svými koňmi,
rychle je vypřáhla z vozu a vzduch kol rozlila hustý.
Ihned nebeskou píci jim Simoeis vytvořil k pastvě.
Podobny holubům plachým svou chůzí, bohyně vyšly,
vroucí planouce touhou, by Achaiům přinesly pomoc.
Když pak přišly až k místu, kde okolo Týdéovce
nejlepší, nejčetnější, se skupili, statného jezdce,
sevřeně, podobni lvům, již žerou syrové maso,
nebo i vepřům kancům, jichž síla je nezmožitelná,
Héré bělostných loktů, jak dojela, mohutně vzkřikla,
Stentoru kovovým hlasem jsouc podobna, chrabrému reku,
který vykřikne tak, jak jiných padesát lidí:
„Hanba, vy bídné skety, ó Achajci, podobou sliční!
Dokud chodíval v boj syn Péleův, hrdina slavný,
nikdy tu z městských bran lid trójský odvahy neměl
vyjíti ven, vždyť děsil ho rek svým obrovským kopím,
nyní daleko města, až u dutých korábů válčí!“
Řekla a každému z nich tím vzbudila bojovnou smělost.

Pallas jiskrných zraků pak spěchala k Týdéovci,
zahlédla tohoto vládce, jak u svých koní a vozu
krutou chladí si ránu, již zadal mu Pandaros šípem,
neboť byl týrán potem, an tlačil ho široký řemen

u štítu s krásnými kruhy, a námahou ruka mu slábla.
Proto si nadzdvihl řemen a krev svou stíral si temnou.

Koňského jařma se dotkla a takto mu bohyně řekla:
„Aj, toť Týdeův syn jest pramálo podoben otci!
Týdeus postavou svou byl nevelký, ale byl rekem.
Dokonce když jsem i já jej nechtěla do boje pustit,
aby se blýskal silou — když od vojů achajských vzdálen,
s poselstvím přišel do Théb, kde množství Kadmovců bylo,
tu jsem mu dávala radu, by v paláci hodoval klidně —
on však, jaký byl rek, ten srdnatý, jako kdy jindy,
vyzýval kadmovskou mládež s ním zápasit, ale on ve všem
s lehkostí vítězem byl — tak mocně jsem přispěla jemu.
Ale i tobě jsem já přec po boku, vždycky tě chráním,
ano i k tomu tě mám, bys válčil s Trójany s chutí,
ale buď únava z bojů ti nyní do údů vnikla — —
či by tě zbabělý strach snad skličoval? — Ale pak nejsi
pravý Týdeův syn — toho statného Oinéovce!“
Mohutný Týdeův syn jí na to dal odpověď tuto:
„Dobře tě bohyně znám, ó Kronovce bouřného dcero!
Proto ti vpravdě tu věc teď vyložím, neskryju pranic.
Neváže zbabělý strach mé chrabrosti, nijaká lenost,
ještě však v paměti mám tvé rozkazy, které’s mi dala:
Naproti blahým bohům’s mi nechtěla dovolit válčit,

ostatním — přijde-li v boj však velkého Kronovce dcera,
bohyně Afrodíté, tu kázala's raniti kopím.
Proto jsem sám teď couvl, a také jsem ostatním všechněm
kázal danajským mužům, by shlukli se na tomto místě:
poznávámť Area dobře, jak rozkazy bojištěm dává."
Pallas jiskrných zraků mu dala zas odpověď tuto:
„Hrdinský Týdeův synu, jenž nad jiné milý's mi v srdci,
ani se Area již teď nestrachuj, ani těch druhých
bohů nesmrtných všech — tak mocně ti přispěti hodlám.
Na něj nejprve řiď své spřežení jednokopytné,
jednu mu zasaď zblízka a neboj se prudkosti jeho! —
Vzteklivec ten, ten hotový mor, ten ramenář zrádný,
který se Héře a *mně* přec zaříkal, nedávno tomu,
s Tróy že povede boj, však Danaům pomáhat bude —
nyní se s Trójany druží, a oněch zapomněl zcela!"
Sotva to bohyně řekla, hned Sthenela s povozu stáhla,
rukou strhši ho zpět — ten kvapem seskočil s vozu,
sama pak vstoupila na vůz a přistoupla k Diomédovi,
bohyně, po boji prahnouc.
I zapraskla dubová osa
pod tíhou bohyně hrozné a předního válečníka.
Potom chopivši bičík a otěže Athénská Pallas,
řídila Areu vstříc své spřežení jednokopytné.
Právě byl obrovský muž, rek Perifás, od něho svlékán,

z Aitólů nad jiné přední, jenž pocházel od Ochésia.

Tomu tam krvavý bůh bral brnění.

Athéné zatím

Hádovu vzala si přilbu, by nezřel jí obrovský Arés.

Arés, záhubce mužů, jak slavného hrdinu spatřil,

nechav muže, jejž sklál, tam ležeti, obrovského,

v místě, kde prve ho zabil a milý život mu odňal,

na reka, statného jezdce, se útokem rozehnal přímo.

Když tak na sebe jdouce již docela nablízku byli,

přes jho a otěže lesklé se nejdřív rozpřáhl Arés

kovovým oštěpem svým, pln chtivosti, život mu vzíti,

Pallas jiskrných zraků však oštěp zachytla rukou,

strhla jej pod vůz rekův, že zalítl úplně marně.

Po něm se Týdeův syn zas rozpřáhl, bojovník statný,

kovovým oštěpem svým — ten vehnala Athénská Pallas

spodem mu do hloubi slabin, kde Arés pásem byl chráněn.

Tam jej bodl a ranil a krásně tělo mu proťal,

dřevce však vytáhl nazpět.

I zařval kovový Arés,

jako by devět tisíc neb deset tisíců mužů

ve válce vydalo křik, když vedou Areův zápas.

Všechněch zmocnil se děs, jak danajských mužů, tak trójských,

hrůzou, jak mohutně bůh tam vykřikl, dychtivý války.

Vzduch jak pod shlukem mraků je na pohled úplně temný,

kdykoli po dusném vedru se zdvíhá bouřlivý vítr,
takovým Týdéovci se tenkrát kovový Arés
jevil, když zahalen v mraky, se ubíral na širé nebe.
Přiletěv do sídla bohů, již za krátko, na strmý Olymp,
sedl si Diovi v bok, v svém srdci se velice rmoutě,
ukázal božskou krev, jak proudem z rány se prýští,
potom žalostně kvíle mu pravil perutná slova:
„Nemáš to, Kronovče, za zlé, když vidíš to řádění drzé?
Vždy jen snášeti jest nám bohům největší strasti,
ježto se na sebe štveme, a lidem činíme libost.
S tebou všichni se přeme, vždyť zběsilou dívku jsi zrodil,
zhoubnou, jež v každý čas jen na skutky zločinné myslí;
ostatní totiž vesměs, co vůbec je v Olympu bohů,
rádi jsme poslušni tebe, a každý tobě je poddán —
ji však netrestáš nikdy, ni slovíčkem, neřkuli skutkem —
necháš ji tak, vždyť živots dal sám té záhubné dívce.
Právě byl od ní poštván syn Týdeův, člověk to zpupný,
v zběsilý pustit se boj též naproti nesmrtným bohům:
Kypřanku udeřil zblízka a do ruky v zápěstí ranil,
potom, podoben bohům, se rozehnal dokonce na mne,
rychlým však útěkem svým jsem vyvázl, sice bych býval
dlouhé útrapy měl v těch strašných hromadách mrtvol,
nebo bych bez síly byl, byť zaživa, z úderů kopí.“
Kronovec, oblačný Zeus, naň posupně pohleděv řekl:

„Nic mi, ty přebíhavče, tu nekňourej, po boku sedě,

z bohů, již v Olympu jsou, ty’s věru mi protivný nejvíc:

vždycky ti rozkoší jsou jen sváry a války a půtky!

Matčinu povahu máš, tak nezkrotnou, nepoddajnou,

Héřinu, kteroužto já jen stěží ukrotím slovy!

Pročež tohle jak mním jen z jejího návodu snášíš.

Avšak déle tě přec již nenechám bolesti trpět,

vždyť ty’s po rodu můj — tvá matka tě zrodila ze mne.

Kdyby tě jiný bůh byl zplodil zhoubného takto,

však bys dávný už čas byl níž než Títénů plémě!“

Řekl a Paiéonovi dal rozkaz, ránu mu zhojit.

Jemu tu hojivý lék bůh Paiéón na ránu dával,

kterým vyhojil jej, vždyť nebyl ke smrti zrozen.

Jako as bílé mléko se sráží fíkovou šťávou,

kvapem, tekuté dříve, a mícháno, rychle se ssedá,

podobně za krátký čas byl prudký vyhojen Arés.

Když pak ho umyla Hébé a v lepá jej oděla roucha,

Arés se Diovi v bok zas posadil, skvěje se silou.

V palác velkého Dia se bohyně vracely také,

Héré ctívaná v Argu i Pallas v Alalkomenách,

když byl zapuzen z vražd bůh Arés, záhubce mužů.

ZPĚV VI.

Hektór v Tróji. Andromaché

Osaměl strašný boj jak danajských šiků, tak trójských.
Pronikl na dál a na šíř, až do pláně, vojínů zápas,
kteří kované dřevce, druh na druha, metali přímo,
uprostřed obou řek, jež Xanthos a Simoeis slovou.
První Telamónovec, rek Aiás, Achaiů hradba,
prorazil trójskou řadu a druhům vítězství zjednal,
kopím usmrtiv muže, jenž býval nejlepší z Thréků,
zrozený z Eyssóra, rek Akamás, krásný a velký.
Do přilby s chocholem hustým jej první udeřil v hřeben:
do čela kopí mu vbodl, i proniklo do nitra kosti
bronzové oštěpu ostří, a temno mu zastřelo oči.
Axýla Týdeův syn pak zahubil, bojovník statný:
zrodil se z Teuthranta otce a v Arisbě výstavné bydlil,
zámožný hojným jměním, a býval krajanům milý:
hostilť každého vlídně, jsa usídlen u samé cesty,
bohužel žalnou smrt z nich nikdo mu nepřišel zdržet,
před něj se postaviv v boj; tak život byl oběma odňat,
jemu i Kalésiovi, jenž tehdáž jeho byl druhem,
poddaným vozkou vozu — ti oba dva sestoupli pod zem.
Drésos i Ofeltios byl usmrcen od Euryala.
Vrazil pak na Aisépa a Pédasa, kteří se z víly
rusalky Abarbarey kdys zrodili Búkoliónu.

Hrdinský Búkolión byl statného Láomedonta
rodem nejstarší syn — však tajně ho zrodila matka:
Jednou na pastvě ovcí s ním v milostné vstoupila styky,
potom stala se matkou a zrodila blížence syny.
Avšak i tak jim sílu a statné ochromil údy
chrabrý syn Mékistéův a s plecí svlékal jim krunýř.
Udatný Peirithoovec vzal žití Astyalovi,
Pídýta Perkóťana pak slavný Odysseus zabil
bronzovým oštěpem svým, rek Teukros pak Aretáona.
Abléra Nestorův syn svým lesklým oštěpem zabil,
Elata Achaiů král pak porazil, vládyka mužstva.
Na břehu Satnioentu měl obydlí při krásných proudech,
v Pédasu, strmém městě.
Byl Fylakos Léitem zabit,
prchaje; Euaimonovec vzal žití Melanthiovi.
Adrésta spartský král pak zajal, bojovník statný,
živého: koňové jeho s ním splašeně letíce plání
do větve tamaryškové se zapletli: zlomili oje
u vozu křivého vpředu a sami pak od něho prchli
směrem k Íliu zpět, jímž ostatní prchali v zmatku,
sám pak s povozu svého dle kola se na zemi skuliv,
na tvář upadl v prach — vtom u něho samého stanul
bojovný vládyka Sparty i se svým oštěpem stinným.
Adréstos chopil se kolen a prosil těmito slovy:

„Živ mě, ó Átreův synu, a důstojné výkupné přijmi:
v zámožném otcově domě nám četné poklady leží,
hojné zlato i bronz, též železo kované pracně. —
Z toho by rád můj otec ti nesmírné výkupné za mne
vyplatil, kdyby jen zvěděl, že u lodí achajských žiju.“
Toto mu Adréstos řekl a jeho už získával srdce;
již též úmysl měl dát rozkaz soudruhu svému
k rychlým achajským lodím jej odvésti — vtom mu však přišel
naproti vládyka mužstva a vzkřiknuv, takto naň volal:
„Copakže, živený Diem, můj rozmilý, takto se staráš
o ně — zda také k *tobě* tak krásně se chovali v domě
Trójané kdys — z těch žádný ať neujde záhubě náhlé,
neujde rukám našim — ni chlapec, kterého matka
v životě má — též *ten* nechť zahyne — nadobro všichni
bez pohřbu, beze všech stop, nechť z Ília vyhynou zcela!“
Domluvil vládyka mužův a zvrátil bratrovo srdce
včasnou domluvou svou — ten rukou odstrčil prudce
Adrésta, Achaiů král pak přiskočiv, vládyka mocný,
kopím ho do slabin bodl — ten skácel se na znak, a vládce
na hruď patou mu stoupl a vytrhl z jasanu kopí.
Nestór argejský lid pak pobídl, mohutně vzkřiknuv:
„Přátelé, danajští reci, již Areu sloužíte v bitvách,
nikdo ať pozadu z vás teď nemešká, na plen se vrhna,
aby co nejvíc možná si k lodím odnésti mohl,

nýbrž muže teď bijme! — však potom můžete klidně
mrtvolám padlých mužův zde v rovině odění bráti.“
Řekl a každému z nich tím vzbudil bojovnou smělost.
Již by byl trójský lid, jejž bojovní Achajci tiskli,
oddal se zbabělé mysli a nazpět do Tróje prchl,
kdyby byl k Aineiu neděl a k Hektoru, přistoupiv blíže,
Helenos, Priamův syn, všech věštců daleko první:
„Aineie, Hektore slavný, teď z Tróů a Lykiů nejvíc
na vás válečný trud jest položen, poněvadž ze všech
v každém podniku našem jste nejlepší, v boji i v radě,
zarazte tady již ústup a vojíny před branou zdržte
pochůzkou po všem vojsku, než prchajíc vrhne se opět
v náručí manželek svých — což k radosti odpůrcům bude.
Ale až veškeren lid zas k novému vznítíte boji,
my již necouvnem s místa a budeme s Danay válčit,
třebas i ve velké tísni — vždyť nutnost k tomu nás vede.
Ty se však, Hektore, sám dej do města, abys dal rozkaz
mateři svojí a mé, ať k Palladě jiskrných zraků
do chrámu, na výši hradu, dá svolat manželky knížat:
klíčem ať otevřít dá té svaté místnosti dveře,
v ní pak největší háv, jenž zdá se jí nejkrásnějším,
v její komnatě ze všech, jí samé nade vše milý,
ten nechť položí v klín té bohyni kadeří krásných,
nechať také jí slíbí, že před chrámem jalovic dvanáct,

ročních, nezapřažených dá zabíti, zdali by chtěla
Ílion na milost vzít, jak robátka malá, tak ženy,
zdali by od svaté Tróje teď zdržela Týdéovce,
lítého válečníka a silného útěku strůjce,
který je nejchrabřejší, jak myslím, z Achaiů všechněch.
Tak jsme se nebáli dříve ni Achilla, záštity mužů,
který přec z bohyně prý jest narozen — tento však příliš
zuří, a nikoho není, kdo silou byl by mu roven.“
Řekl, a slavný Hektór byl úplně srozuměn s bratrem:
Ihned s povozu svého, i se zbrojí, seskočil na zem,
mávaje ostrými dřevci, a chodil táborem všude,
nutě je obnovit bitvu, a budil strašlivou půtku.
Rázem se obrátí vojsko a naproti Achaiům stane.
Argejci poněkud couvli a nechali vražedné bitvy,
neboť myslili jistě, že bůh kýs s hvězdného nebe
sestoupil, hodlaje Tróům být pomocen — taký byl obrat.
Hektór trójský lid pak pobídl, mohutně vzkřiknuv:
„Trójané, chrabří muži, a přeslavní spojenci naši,
přátelé, mužové buďte a pomněte obrany rázné,
abych se do Tróje já teď vypravil! Chci totiž dáti
kmetům, obecním rádcům, a našim manželkám rozkaz
modlitbou vzývat bohy a slavné žertvy jim slíbit.“
Hektór jiskřící přilbou se vzdálil po těchto slovech.
Kůže ho do šíje bila i do kůtků, shora i zdola,

černá, jíž dokola štít byl lemován, vypouklý v středu.

Glaukos a Diomédés

Glaukos, Hippolochovec, a hrdina z Týdea vzešlý,

Oba dva, zápasu chtiví, se scházeli do středu vojů.

Když tak na sebe jdouce již docela nablízku byli,

první jej statný rek, syn Týdeův, oslovil takto:

„Kdopak jsi, milý muži, a z kterých pocházíš lidí?

Vždyť jsem tě neviděl dosud zde v zápase, zdobě to mužů,

avšak teď, jak vidím, jsi vykročil daleko z řady,

směle — že odvahu máš mé stinné vyčkati kopí!

Synové nešťastníků s mou silou se dávají v zápas!

Jsi-li však nějaký bůh, jenž sešel s nebeských výšin,

věru že já bych nechtěl se potýkat s nebeským božstvem!

Nebylť, věru že nebyl syn Dryantův, Lykúrgos silný,

naživě dlouhý čas, vždyť svářil se s nebeským božstvem:

Bakchu kdys rozjařenému on rozplašil pěstounky milé

po horstvu svaté Nýsy: tu Bakchantky najednou všecky

pustily na zem thyrsy, jak Lykúrgos, záhubce mužů,

bodcem prudce je tepal, a Bakchos vrhl se zlekán

do vln, kde v mořský klín jej přijala, plného strachu,

Thetis, vždyť mocný děs jej zachvátil z mužovy hrozby.

Proto naň bohové hněv pak pojali, žijící blaze.

Slepotou Kronovec Zeus jej potrestal, ani též dlouho

nežil, vždyť věčným bohům se nadobro zprotivil všechněm.

Proto naň bohové hněv pak pojali, žijící blaze.
Jsi-li však některý z lidí, co jedí plodiny zemské,
tož pojď blíž, ať konečný zmar v té chvíli tě stihne!“
Statný Hippolochovec mu na to zas odvětil takto:
„Hrdino nad jiné chrabrý, nač po mém rodě se tážeš?
Jako se rodí listí, tak podobně rodí se lidé:
listí — to sráží vítr — však nové vyráží zase
v lesích rostoucích bujně, když jarní doba se blíží;
podobně lidský rod — ten vzniká, jiný zas mizí.
Jestli i o rodě mém chceš slyšeti, abys to věděl —
o rodu rodiny naší, jejž lidé přemnozí znají:
v Argolsku, pastvišti koní, hrad Efyré v zákoutí leží,
v kterém Sísyfos býval, jenž největší chytrák byl z lidí,
Sísyfos, Aiolův syn.
Rek Glaukos z něho se zrodil,
hrdinský Bellerofontés se opět narodil z Glauka.
Bozi mu poskytli krásu a vítanou zmužilost ducha,
avšak ve své mysli mu Proitos vymyslil zhoubu:
ten jej vypudil z Arga: byltě mnohem mocnější nad něj,
neboť Kronovec Zeus jej podřídil pod jeho žezlo:
Anteia, vznešená paní, choť Proitova, šíleně vzplála,
tajně s ním v milostný styk chtíc vejíti — svést se však nedal
chrabrý Bellerofontés, jenž choval smýšlení ctnostné.
Zato si smyslila lež, pak ke králi Proitovi řekla:

‚Buďto se života zbav, neb zabij Bellerofonta,

který mne, přes můj odpor, chtěl pojmout v náruči lásky!‘

Řekla, a nesmírný hněv jej zachvátil nad tím, co slyšel,

avšak váhal ho sklát — vždyť toho se zalekl v srdci.

Do Lycka však jej poslal a zhoubné mu odevzdal značky,

neblahá znaménka mnohá, jež načrtal v složené desky,

ta měl tchánovi dát, jak rozkázal — aby tam zhynul.

Šel tedy do země lycké, jsa bezpečně provázen bohy.

Ale když do Lycka přišel a k proudným Xanthovým vodám,

vladař Lykie širé jej uctíval ochotnou myslí:

po devět dní jej hostil a devět zabil mu býků.

Zora když růžových prstů se zjevila v desáté jitro,

tehdáž teprv se tázal, jsa dychtiv znamení spatřit,

co to as od zetě Proita mu z Tíryntha přináší s sebou.

Ale když znamení zhoubná již obdržel od zetě svého,

ze všeho nejdřív mu kázal, by usmrtil potvoru lítou,

Chimairu, jejížto rod byl božský, nikoli z lidí:

v popředí lev, svým pozadím saň, však ve středu koza

soptící strašný žár, jenž sálal planoucím ohněm.

Avšak přece ji sklál, byv poslušen znamení božích.

Po druhé s proslavenými se potýkal Solymů vojsky:

boj to prý nejtužší všech, jež kdykoli podstoupil s muži.

Třetí jsou Amazonky, jež pohubil, mužatky chrabré.

Když pak se vracel domů, tu silný úklad mu chystal:

vybrav nejlepší mužstvo, jež v širé Lykii bylo,
v léčku je skryl, však nižádný z nich již nepřišel domů,
neboť všecky je sklál muž hrdinský, Bellerofontés.
Když již poznával vládce, že statný to potomek bohů,
zdržel ho ve svém domě a vlastní dceru mu dával,
k tomu mu udělil též půl veškeré královské pocty.
Úděl nad jiné vzácný mu lycký přidělil národ:
krásnou štěpnici plodnou i ornici, aby je pěstil.
Chrabrému Bellerofontu se tré pak zrodilo dítek:
Ísandros, Hippolochos a krásná Láodameia.
K této se všemoudrý Zeus, syn Kronův, přidružil v lásce:
Sarpédón, krytý kovem, z ní pochází, podobný bohům.
Avšak když se i on pak bohům zprotivil všechněm,
tehdáž aléjskou plání se toulával, samoten zcela,
ve své duši se trápě a lidským prchaje krokům.
Ísandra, milého syna, mu Arés dychtivý války
sklál, když s proslavenými se potýkal Solymů vojsky.
Artemis svítící zlatem mu manželku zabila z hněvu.
Pocházím od Hippolocha, a ten je, jak pravím, můj otec,
který mě do Tróje poslal a velmi mi důrazně velel,
abych vždy hrdinou býval a výtečným nad jiné všecky,
nechci-li předkův rod nám zneuctít: bývaliť vždycky
v Efyře nejlepší ze všech a v celé Lykii širé.
Z takého původu tedy a z také pocházím krve.“

Řekl, a Týdeův syn byl potěšen, bojovník statný:
v okamžik v živnou zem svůj ostrý zabodl oštěp,
načež vlídnými slovy se ozval k vladaři lidu:
„Aj, tys hostinný přítel, již po otcích, od doby dávné,
neboť slavený Oineus kdys hrdinu Bellerofonta
pohostil ve svém domě a dní si ho podržel dvacet.
Krásné hostinné dary si přátelé navzájem dali:
opasek červení lesklý dal děd můj hostovi darem,
zlatou mu dvojuchou číš zas daroval Bellerofontés;
tu jsem zanechal já v svém paláci, do války táhna.
Týdea v paměti nemám, neb v útlém mě opustil mládí,
tehdy, když achajský lid byl ve válce pohuben u Théb.
Pročež nyní ti já jsem přítelem ve středu Arga,
milým, ty v Lykii zas, když do vaší země bych přišel.
Chraňme se oštěpy své, též ve vřavě, na sebe házet:
mohu přec hojnost Tróů i slavných spojenců jejich
pobíjet, koho dá božstvo, a koho bych dostihl během,
hojně i Achaiů jest, bys pobíjel, koho bys mohl!
Teď však si výzbroj změňme, ať také poznají tito,
my že již po svých otcích jsme hostinní přátelé spolu!“
Takovou mluvili řeč, pak se svých skočili vozů,
ruce si navzájem stiskli a ztvrdili přátelství věrné.
Tehdáž Kronovec Zeus vzal nadobro Glaukovi rozum,
protože s Týdéovcem se nezdráhal směniti výzbroj,

za zlatou bronzovou dostal — vzal za devět krav — dal za sto.
Hektór ke Skajské bráně se zatím blížil a k dubu.
Ihned se trójské dcery i manželky sbíhaly k němu,
s dotazy po svých synech i příbuzných, po rodných bratrech,
avšak po mužích zvlášť — však rek jim k modlitbě radil,
po řadě všem, vždyť přemnohým z nich byl zármutek určen.
Když pak v Priamův dům již přicházel, v překrásný palác —
hladkými podloubími byl ozdoben, ve vnitřku jeho
komnaty z kamenů hladkých se řadily, padesát celkem,
stavěné poblíž sebe. V nich synové Priama krále
u svých manželských chotí se ke spánku na lože kladli,
pro dcery naproti nim, vnitř dvořiště, s opačné strany,
komnaty z kamenů hladkých a pokryté, dvanácte celkem,
stavěné poblíž sebe, kde zeťové Priama krále
u svých ctihodných chotí se ke spánku na lože kladli —
matka tu vlídné mysli mu dvorem naproti přijde,
vedoucí Láodiku, jež z dcer byla nejhezčí ze všech,
vřele mu pravici stiskne, dí slovo a promluví takto:
„Copakže přicházíš, synu — proč opustil’s odvážnou válku?
Že zas týrají vás těch Danaů synové kletí,
válčíce kolem města, a tebe sem pobídlo srdce
vyjít na vrchol hradu a k Diovi pozvednout ruce!
Avšak počkej tu mžik, bych sladké přinesla víno,
abys Diovi ulil a druhým nesmrtným bohům,

nejdřív, a potom se sám též občerstvil, chceš-li se napít,
neboť mužovi mdlému se vínem zvětšuje síla,
jako i ty's teď mdlý, když chránil's občanů vlastních!"
Hrdina jiskřící přilbou jí pravil, veliký Hektór:
„Nenos, vznešená máti, mi nyní chutného vína,
mohla bys síly mě zbavit, a já bych chrabrosti pozbyl.
Také se ostýchám z úcty, bych Diovi jiskrné víno
ulíval nemytou dlaní, vždyť Kronovce, vladaře mraků,
modlitbou nemohu vzývat, jsa potřísněn krví a kalem.
Svolej však manželky knížat, a vonné kadidlo vezmouc,
vejdiž v Palladin chrám, té kořistné bohyně mocné,
vyber největší háv, jenž zdá se ti nejkrásnějším
ve tvé komnatě ze všech, a tobě je nade vše milý,
ten pak polož jí v klín, té bohyni kadeří krásných,
potom také jí přislib, že před chrámem jalovic dvanáct,
ročních, nezapřažených, dáš zabíti, zdali by chtěla
Ílion na milost vzít, jak robátka malá, tak ženy,
zdali by od svaté Tróje teď zdržela Týdéovce,
lítého válečníka a silného útěku strůjce.
Jdi tedy v Palladin chrám, té kořistné bohyně mocné,
já však k Paridu zajdu a opět ho zavolám k boji,
chtěl-li by, vyzván jsa mnou, být poslušen. —
Kéž ho tu raději
pohltí zem — jen k pohromě nám jej Kronovec živil,

Priamu, chrabrému reku, i dětem jeho i Tróům.
Přál bych si spatřiti jej, jak vstoupil v Hádovo sídlo! —
pak bych mohl si říci, že duch můj zapomněl strastí!“
Matka zas do domu vešla a kázala služebným ženám,
aby se rozešly městem a volaly manželky knížat.
Potom v pokladní síň však sestoupla, klenutou pevně,
ve které pestrá roucha jí ležela, práce to ženštin
sídonských — Paris je sám kdys přivezl, podobný bohům,
z dálné sídonské země, kamž plavil se po širém moři,
cestou, jíž vysokorodou si Helenu do Tróje vezl.
Z rouch těch vybrala jedno a nesla je Athéně za dar,
to, jež největší bylo a nejkrásněj vyšito ze všech,
zářic jak na nebi hvězda, a leželo poslední vespod.
Potom narychlo vyšla, i četné manželky knížat.
Když pak přišly už k chrámu, jejž Pallas na hradě měla,
ihned Theánó sličná jim odemkla chrámové dveře —
otec její byl Kissés, choť Anténór, statečný jezdec —
neboť ji trójský lid byl za kněžku Athéně zvolil.
Ony tu zavýskly všecky a k Athéně pozdvihly ruce,
kněžka pak, Theánó sličná, se chopila krásného roucha,
které vložila v klín té bohyni kadeří krásných,
potom vroucí prosbou se modlila k Diově dceři:
„Athéno, záštito města, ó vznešená bohyně jasná,
zlom přec Týdéovci už jednou v pravici oštěp,

dej též, aby on sám pad’ na tvář před branou Skajskou,
abychom ihned nyní, zde před chrámem, jalovic dvanáct,
ročních, nezapřažených, ti zabily, zdali bys chtěla
Ílion na milost vzít, jak robátka malá, tak ženy!“
Těmito prosila slovy — však odřekla Athénská Pallas.
Tak tam k Palladě lkaly, jež velkého Dia je dcera.
Hektór k Paridu kráčel a krásnému paláci jeho.
Dům ten s muži si sám kdys vystavěl, které on tenkrát
v Ílijsku, hrudnaté zemi, měl nejlepší umělce staveb.
Tito mu stavěli dvůr, též komnatu mužskou a ženskou
poblíž Priama krále i Hektora, na výši hradu.
Hektór Diovi milý tam vstoupil s oštěpem v ruce,
dlouhým jedenáct loket, a na něm, na konci vpředu,
svítil bronzový hrot — kol zlatý obíhal kroužek.
Zastal ho v ženské síni, jak krásnou se obíral zbrojí,
štítem a krunýřem svým, jak zkoušel lučiště křivé.
Uprostřed služebných žen tam krásná Helené z Argu
dlela a dávala tkát svým služkám tkaniny vzácné.
Když ho tam Hektór spatřil, tu káral jej hanlivou řečí:
„Nemoudrý! Nehezké jest, tak zprudka se rozhněvat v srdci!
U strmých Ília zdí tak četné zástupy hynou,
ve válce! — *Pro tebe* jen kol našeho rodného města
vzplál ten válečný ryk! — vždyť sám bys domluvil jiným,
když bys někoho spatřil, jak hrůzné bitvy se straní.

Vzhůru! Sic trójský hrad nám ohněm planoucím shoří.“

Paris podobný bohům mu na to dal odpověď tuto:

„Po právu, Hektore můj, mě’s pokáral, nikoli křivě.

Pročež něco ti řeknu, ty dobře to uvaž a poslyš!

Ne tak nevolí puzen ni hněvem naproti Tróům,

teď jsem v komnatě dlel — jen žalosti chtěl jsem se oddat.

Nyní mě manželka má zas přiměla domluvou vlídnou,

abych do boje šel — já sám již poznávám také,

že by to bylo tak líp, vždyť vítězství v boji se střídá.

Nuž, buď počkej tu na mne, co válečnou zbroj si vezmu,

nebo jdi sám, já přijdu, a doufám tě dohonit brzy!“

Hektór jiskřící přilbou mu neřekl na to ni slova.

Vtom však Helené z Argu mu pravila vlídnými slovy:

„Ó můj milený švagře, mne zlostrůjné nestydy hrozné,

kéž by mě právě ten den, v němž moje mě zrodila matka,

prudký vichřice vztek byl s sebou odnesl náhle

do pustých hor neb vln, jež na moři hučícím bouří!

Byl by mě pohltil vír, než pohromy tyto se staly. —

Ale když takovou strast již bohové určili jednou,

lepší nějaký muž měl za svou ženu mě pojmout,

který by cítil hanu a četné výčitky lidí.

On však rozumný není a nebude asi ni příště,

pročež jednou tu věc, jak myslím, odnese trpce.

Ty však, Hektore, vejdi a posaď se na toto křeslo,

švagře, vždyť válečný trud jest nejvíc na péči tobě,
pro mne, tu nestoudnou ženu a zločinný Paridův skutek. —
Za to nám neblahý los jest od Dia uložen navždy:
bychom i příštím lidem se v písních pověstni stali.“
Hrdina jiskřící přilbou jí pravil, veliký Hektór:
„Nenuť, ač dobře to myslíš, mě usednout — není to možno,
poněvadž již můj duch jest roztoužen, abych šel přispět
Tróům, již s velkou touhou mne čekají, když jsem teď vzdálen.
Jej však pobídnout hleď, též sám ať s odchodem kvapí,
aby mě dohonil ještě, co uvnitř Ília budu.
Dřív bych se podíval rád v své obydlí, neboť chci vidět
čeládku, milou ženu i malého synáčka svého.
Vždyť přec není mi známo, zda nazpět ještě jim přijdu,
čili mě bozi již teď chtí rukama Danaů skolit.“
Hektór jiskřící přilbou se vzdálil po těchto slovech.
Zakrátko v knížecí dům již vstupoval, k bydlení vhodný.
Manželku bělostných loktů však nenašel v komnatě ženské,
poněvadž se svým synem a se služkou oděnou krásně
na věži hradební stála a tonula v nářku a slzách.
Když tedy nezastal rek svou vzornou manželku v domě,
vyšel, na prahu stanul a takto se vyjádřil k služkám:
„Poslyšte, služebné ženy, a rcete mi pravdivou zprávu,
kampak šla z komnaty své má manželka bělostných loktů?
Odešla snad k mým sestrám — či k ženám zašla mých bratrů?

Či by se v Athénin chrám snad vydala, v kterém se snaží
Trójanky pletenců krásných, by smířily bohyni hroznou?“
Na to zas klíčnice čilá mu pravila v odpověď toto:
„Ježto jsi důtklivě chtěl, bych řekla ti pravdivou zprávu,
nezašla ke tvým sestrám, ni k ženám nešla tvých bratrů,
aniž se v Athénin chrám teď vydala, v kterém se snaží
Trójanky pletenců krásných, by smířily bohyni hroznou,
na městskou velikou věž však vystoupla — zaslechlať právě,
že jsou Trójané v tísni a Danajci v převaze velké.
Ona již k městským zdím as dochází kročejem chvatným,
jako by bez smyslů byla, a chůva jí chlapečka nese.“
Takto mu klíčnice řekla; i odkvapil z paláce Hektór,
třídami výstavnými se toutéž vraceje cestou.
Právě se blížil k bráně, jda trójským velikým městem,
ke Skajské, kteroužto chtěl zas projít na širou pláni —
choť v tom přišla mu vstříc, jdouc chvatným kročejem k němu,
zrozená z Éetióna a zámožná manželka jeho,
z chrabrého Éetióna, jenž pod Plakem lesnatým bydlil,
v slavné podplacké Thébě a národu Kyliků vládl,
dceru pak za svou choť měl Hektór pokrytý kovem.
Tam se s ním potkala tedy; s ní zároveň kvapila služka,
synáčka majíc v loktech — tak malého, nevinné mysli,
miláčka Hektora vládce — byl krásné podoben hvězdě.
Hektór Skamanderským jej nazýval — „Ília hradbou“

ostatní lid, vždyť Hektór sám byl záchranou Tróje.
Otec se usměje mlčky, když pohlédne na milé robě,
k Hektoru milená choť pak přistoupne se slzou v očích,
vřele mu pravici stiskne, dí slovo a promluví takto:
„Bláhový, ta tvá chrabrost tě zahubí! — Soucitu nemáš
s dítětem nemluvňátkem ni se mnou, nebohou ženou,
neboť tě ztratím záhy — vždyť brzy tě Achajci skosí
společným útokem svým. —
Ó kdybych ztratila tebe,
potom by bylo mi líp, být pod zemí — vždyť mi pak žádná
útěcha nezbude víc, až dojdeš života cíle,
než jen žal — vždyť pozbyla jsem již matky i otce,
neboť našeho otce mi slavný Achilleus zabil,
z kořen Kiliků hrad nám vyvrátiv, k bydlení vhodný,
vysokobrannou to Thébu.
Tam usmrtil Étiióna,
avšak nevzal mu zbroj — vždyť toho se zalekl v srdci —
nýbrž kázal ho spálit i s brněním zdobeným krásně,
potom mu nasypal rov, kol něhož vysoké jilmy
vsadily horské nymfy, jež bouřného Dia jsou dcery.
Sedm i rodných bratrů jsem mívala v otcově domě,
všichni však v jediný den v dům Hádův posláni byli:
slavný Achilleus rychlý je totiž pohubil všecky
u ovcí bělostné vlny a u stád loudavých býků.

Milou matku pak mou, jež pod Plakem lesnatým vládla —
když si ji přivedl k Tróji i s ostatní kořistí svojí,
zase ji propustil zpět, když nesmírné výkupné přijal —
Artemis, střelkyně šípů, mi zabila v otcově domě.
Hektore, ty's můj otec a ty's má vznešená máti,
ty's i můj rodný bratr, a ty's můj bujarý manžel.
Proto se nyní slituj a zůstaň na věži tady,
nechceš-li sirotkem dítě a vdovou učinit ženu:
postav bojovný lid blíž smokvoně, kdežto je nejvíc
útoku vydáno město a nejspíš dobytná hradba.
Třikrát už rekové přední v těch místech zkoušeli útok,
přitrhše s Aianty dvěma a slavným Ídomenéem,
s oběma Átreovci a se silným Týdéovcem:
buďže jim dal kdos návod, kdo věšteb dobře je znalý,
nebo je vlastní duch snad pobízí k tomu a pudí."
Hrdina jiskřící přilbou jí odvětil, veliký Hektór:
„Všecko to ženo i já mám na mysli, avšak se velmi
velice Tróů stydím i Trójanek s vlečnými rouchy,
kdybych jak zbabělý muž chtěl z dálky se vyhýbat válce.
Také nedá mi duch, jsemť zvyklý hrdinou býti,
vždycky, a sváděti boj jen v předních Trójanů řadách,
otcovu velkou slávu i vlastní zachovat chtěje,
neboť dobře to vím jak ve svém srdci, tak v mysli:
nastane jednou den, v němž svatá Ílios klesne,

kopiník Priamos padne, i všecken Priamův národ. — —
Avšak na srdci mém tak neleží budoucí osud
Tróů ni Hekaby samé ni osud Priama vládce,
ani mých rodných bratrů, již počtem četní a vzácní,
rukou nepřátel skláni, as klesnou do prachu země,
jak los tvůj, až volnosti den pak někdo ti vezme
z Achaiův oděných kovem a odsud tě povleče v slzách. —
Potom, poddána jiné, bys tkávat musila v Argu,
anebo z Hypereie neb Messéidy nosívat vodu — —
ach jak nerada velmi, však silná sevře tě nutnost.
Tu kdos propoví leckdy, až ronit slzy tě spatří:
‚Aj, toť Hektora choť, jenž býval nejlepší v boji
z Trójanů, statných jezdců, když válčili okolo Tróje.‘
Tak kdos propoví leckdy, a novou pocítíš bolest,
vědouc, že nežije ten, jenž poroby té by tě zbavil.
Nechť však násyp hlíny mě mrtvého pokryje dříve,
než bych slyšel tě lkát, až násilně vlečena budeš!“
Domluvil slavný Hektór a po svém synovi sáhl.
Ten však chvatně se uhnul a s křikem se přitulil k ňadrům
pěstounky s krásným pásem, jsa polekán otcovým vzhledem:
zděsilť se bronzové přilby a na ní chocholu z žíní,
zhlédnuv, jak na jejím vrchu se strašným pohybem kývá.
Usmál se milý otec a s ním též vznešená matka.
Ihned s hlavy si sňal svou přilbici slavený Hektór,

vedle ji vložil na zem — ta jasným zářila třpytem.
A když robátko své již pohýčkal v rukou a zlíbal,
takto se modlil k Zévu i veškerým ostatním bohům:
„Zéve i ostatní bozi, ó dovolte, aby i tento
syn můj stejně jak já byl hvězdou v národě trójském,
stejně byl mocný silou a mohutně v Íliu vládl,
ať kdos propoví leckdy: ‚Ten mnohem je lepší než otec‘,
až bude kráčet z války a ponese krvavou výzbroj,
usmrtiv odpůrce v bitvě — a nad ním zaplesá matka!“
Tak tam promluvil Hektór a drahé to robátko vložil
do rukou manželky milé. — Ta k vonným je přitiskla ňadrům
slzíc, s úsměvem na rtech.
I pojal manžela soucit,
rukou pohladil choť, děl slovo a promluvil takto:
„Nesmíš se přec tak příliš, ty bláhová, v srdci mi rmoutit:
žádný naproti sudbě mne Hádovi nevrhne v kořist,
osudu svému, jak mním, však žádný neujde člověk,
ať jest vzácný či nízký, jak jednou zrodí se na svět.
Ty však se navrať domů a vlastní spravuj si práce,
kužel a stav, kaž služebným svým, ať bedlivě všechny
prací hledí si svých — boj mužů starostí bude,
všechněch, a nejvíc mou, jimž Trója je kolébka rodná!“
Domluvil slavný Hektór a přilbici s chocholem z žíní
pozvedl zas.

Však milená choť již kráčela domů,

ohlédala se stále a proudem ronila slzy.

Zakrátko v knížecí dům zas vstoupila k bydlení vhodný

Hektora, záhubce mužů, a uvnitř zastala služky,

mnohé, a žalostný pláč v nich vzbudila slzami svými.

Tak tam zaživa Hektór byl želen ve vlastním domě,

neboť nemyslil nikdo, že Achaiů síle a rukám

prchne a z kruté bitvy se vrátí do domu svého.

Ale ni Alexandros se nezdržel v paláci hrdém,

nýbrž jak skvostnou zbroj vzal na sebe, zdobenou kovem,

ihned se rozběhl městem a v křepké spoléhal nohy.

Nejinak stájní kůň, jenž nažrav se u žlabu hojně,

přetrhne ohlávky pouto a dupotem po pláni pádí,

v krásných proudech říčních jsa zvyklý denně se koupat,

jarosti pln, svou hlavu pne do výše, po plecích hříva

po obou stranách mu vlá, on krásou těla se pyšní:

rychle ho kolena nesou, kde zvyklá je pastvina koní.

Tak šel jarosti pln též Paris s Pergama výšin,

třpytě se výzbrojí svou jak zářící na nebi Jasoň.

Křepké nohy ho nesly, a Paris za malou chvíli

Hektora, slavného reka, již dohonil, právě když hodlal

opět se obrátit s místa, kde s chotí důvěrně mluvil.

Paris podobný bohům ho první oslovil takto:

„Příliš, bratříčku milý, tě zdržuji, ačkoli spěcháš,

váháním svým: já nepřišel včas, jak ty jsi mi velel.“

Hektór jiskřící přilbou mu odvětil těmito slovy:

„Bláhový nižádný muž, jenž moudrým chtěl by se zváti,

nesmí udatnost tvou brát v pochybnost, neboť jsi statný.

Ty si však z úmyslu hovíš — a nechtíváš, moje však srdce

velmi se uvnitř rmoutí, když Trójany hanět tě slyším;

kteří tolik tu trampot, jen pro tebe, musejí snášet.

Pojďme však už! — Vždyť později to spravíme, jestliže Zeus

kdy

ráčí popřáti nám zas měsidlo svobody bohům

nebeským, žijícím věčně, kdys postavit v paláci našem,

až bychom vyhnali z Tróje lid achajský holení krásných.“

ZPĚV VII.

Hektorův souboj s Aiantem

Domluvil slavný Hektór a kvapem vykročil z brány,

Paris pak zároveň s ním šel do boje, neboť je v duchu

velká pudila touha zas zápasy svádět a válčit.

Jako je vítáno plavcům, když příznivý na moři vítr

sešle jim některý bůh: jsouť umdleni, tepouce moře

hladkými z jedlí vesly, a mdlobou jim ochably údy —

taktéž trójskému mužstvu ti rekové vítáni přišli.

Tehdy byl Paridem sklán syn vladaře Aréithoa,

z Arny, rek Menesthios, jejž zrodila Fýlomedúsa,
krásná, výrazných očí, a palcátník Aréithoos.
Hektór pak Éionéa svým ostrým oštěpem ranil,
do týla pod okraj z bronzu, a rázem ho života zbavil.
Glaukos Hippolochovec a vévoda vojínů lyckých
útoče na Ífinoa, jenž z otce se Dexia zrodil,
bodl ho v zuřivé seči, jak skočil na rychlý povoz,
v plece, i skácel se s vozu a rázem byl života zbaven.
Pallas jiskrných zraků, když trójské spatřila reky,
kterak danajský lid tam rubají v zuřivé seči,
sestoupla s olympských výšin a na zem se spustila skokem,
ve svatý Ília kraj.
Bůh Apollón shlédnuv ji s Pergam,
rychle jí pospíšil vstříc, chtělť Tróům vítězství zjednat.
Oba ti bohové věční se u dubu vespolek sešli.
První ji Apollón vládce, syn Diův, oslovil takto:
„Copak že s takým chvatem, ó Kronovce velkého dcero,
s Olympu přišla jsi sem? — toť velká tě ponukla touha!
Či snad proto sem jdeš, bys Danaům vítězství dala,
v boji? — Vždyť Tróů nikdy, když hynou, líto ti není.
Kdybys mě poslechnout chtěla — což mnohem lépe by bylo!
Poslyš — zastavme nyní, ó Athéno, vražednou bitvu —
pro dnes! Vždyť válčit budou zas po druhé, dokud by konce,
nenašli trójskému městu, vždyť *vám* se tak zlíbilo v srdci,

bohyním žijícím věčně, by zbořeno bylo to město.“

Pallas jiskrných zraků mu na to zas pravila toto:

„Budiž, svémocný bože! Já sama jsem s úmyslem tímto

sestoupla s Olympu sem, v střed achajských vojů i trójských.

Avšak pověz mi již, jak míníš zastavit bitvu!“

Na to jí Apollón vládce, syn Diův, odvětil takto:

„V Hektoru, statném jezdci, teď probuďme mohutnou sílu,

zdali by, jediný sám, chtěl z Danaů někoho vyzvat,

chtěl-li by tváří v tvář s ním vejít do strašné řeže.

Oni sic užasnou nad tím — lid oděný v holeně z bronzu,

přec však někoho určí, by válčil s Hektorem slavným.“

Pallas jiskrných zraků slov Foibových poslušna byla.

Milý Priamův syn, rek Helenos, postřehl radu,

která nesmrtným bohům se zlíbila, rozvažujícím.

Stanul Hektoru po bok a pravil mu důvěrné slovo:

„Hektore, Priamův synu, jenž Diu jsi důmyslem roven,

chtěl bys mi po vůli být? — Vždyť já jsem rodný tvůj bratr:

ostatní Trójany posaď a veškero achajské vojsko,

sám však na zápas vyzvi, kdo z achajských reků je přední,

chtěl-li by tváří v tvář jít s tebou do strašné řeže;

není ti souzeno ještě, bys osudu došel a zemřel:

od bohů žijících věčně jsem slyšel takový výrok.“

Hektór slyše tu řeč, byl velice potěšen v srdci:

Vstoupiv do středu vojsk, své vojíny dozadu tiskl,

v prostředku chopiv kopí — a všichni si usedli na zem,
Achajce holení krásných zas usadil vládyka mužstva.
Apollón Stříbrnoluký i Pallas jiskrných zraků
na dub bouřného Dia, až v koruně, oba si sedli,
dvojici ptáků supů svým celým vzezřením rovni,
radost majíce z mužů, již v řadách seděli hustých:
přilby i jejich štíty i oštěpy trčely vzhůru.
Jako když Zefyru váním se rozvlní hladina mořská,
právě když počíná douti a moře se ztemňuje pod ním,
takové byly jich řady, jak seděla v rovině vojska.
Tehdáž uprostřed nich rek Hektór promluvil takto:
„Trójané, poslyšte nyní, i Achajci holení krásných,
abych promluvil k vám, jak duch v mé hrudi mi velí:
Kronovec vládnoucí s výše nám nedal přísahu provést,
nýbrž smýšleje zmar, nám oběma určuje za cíl,
až buď skácíte Tróju, již zdobí překrásné věže,
aneb zhynete sami, zde u svých korábů mořských.
Ve středu vašem však jsou všech Danaů velmoži přední:
kterého vlastní duch z nich pobízí, bojovat se mnou,
ze všech dopředu vystup, by se slavným Hektorem válčil.
Tento pak můj jest návrh, a Zeus buď dozorčím svědkem:
jestliže onen mě sklá svým břitkým v souboji kopím,
nechať svlékne mi výzbroj a k dutým si vezme ji lodím,
avšak mrtvolu mou vrať do města, aby tak mohli

Trójané, muži i ženy, mě spálit po smrti ohněm;
pakliže já jej skolím, a dá-li mi Apollón slávu,
také svléknu mu výzbroj a do svaté odnesu Tróje,
do chrámu Apollónova ji pověsím, Jistého Střelce,
k lodím, palubou krytým, však odevzdám mrtvolu jeho:
Achajci kadeří dlouhých mu slavný vystrojí pohřeb,
potom mu nasypou rov — tam na širém Helléspontu.
Tu kdos propoví někdy i z pozdních potomků lidských,
na lodi s četnými vesly se třpytnou hladinou plavě:
‚Aj, toť hrdina muž má mohylu, dávno již mrtvý,
kterého v chrabrém boji kdys slavný zahubil Hektór!,
Tak kdos propoví někdy, a nezajde nikdy má sláva.“
Pravil, i umlkli všichni, a mrtvé nastalo ticho:
odepřít — bylo by hanba — a strach byl podstoupit zápas.
Po chvíli vládyka Sparty se zdvihnuv, mluviti počal,
výtky jim dělal, je plísnil, a vzdychal v hlubinách srdce:
„Jste vy to chlubiči prázdní, vy Achajky, nikoli muži!
Tohle už opravdu přec jest ostuda — hanboucí hanba —
když teď z Danaů žádný se Hektoru postavit nechce!
Ó nechť raději všichni se změníte v zemi a vodu,
jak tady každý sedí, jak bez ducha, neslavně takto!
Sám tedy obleku zbroj vstříc Hektoru — nahoře tamto
řízení vítězství v bojích jest v rukou nesmrtelných bohů!“
Když tak promluvil k nim, hned krásný oblekl krunýř.

Tu by byl, vládyko Sparty, se zjevil ti života konec
rukama Hektorovýma, jenž mnohem byl silnější tebe!
Avšak danajští vládci jej zdrželi, povstavše s místa,
s nimi sám Átreův syn, král Achaiů, přemocný vládce.
Za pravou ruku ho vzal, děl slovo a promluvil takto:
„Blázníš, živený Diem, vždyť nijak ti potřeba není
tohoto bláznovství tvého — jen utiš se, jakkoli vzrušen.
Nechtěj s chrabřejším rekem se o závod pouštěti v zápas,
s Hektorem, z Priama rodem, jenž budí hrůzu i v jiných!
Vždyť přec i Achilleus sám s tím mužem hrozí se utkat
v zápase, zdobě to mužů — a mnohem je nad tebe lepší.
Ty však do sboru mužů se nyní odeber sednout —
jiného achajský lid již postaví k zápasu reka!
Jestliže prost jest bázně a dychtiv válečné vřavy —
aby jen nebyl pak rád, když sedne si! — jestliže jenom
unikne z líté seče a strašné vražedné bitvy!“
Domluvil vládyka mužů a zvrátil bratrovo srdce
včasnou domluvou svou — rek poslechl.

Druhové jeho
velmi se těšili nad tím a krunýř svlekli mu s plecí.
Nestór ve středu jich pak povstav, mluviti počal:
„Běda! — Toť velké hoře se na zemi achajskou valí!
Jak by tu bolestně zalkal rek Péleus, starý ten jezdec,
národa myrmidonského to vzácný rádce a řečník!

Jak byl nesmírně rád, když ve svém domě se tázal,
který je původ a rod všech Danaů táhnoucích k Tróji —
kdyby teď o nich slyšel, jak strachem z Hektora trnou!
Kterak by zvedal ruce a prosil nesmrtných bohů,
aby mu život z údů již odešel v Hádovo sídlo!
Kéž bych jen, otče ty Zéve, i Athéno, kéž bych jen, Foibe,
tak byl mlád jak tenkrát, když prudkého u Keladontu
zástup Pylanů válčil i Arkadi oštěpem slavní
u zdí Fejského města a na břehu jardanských proudů!
Arkadům Ereuthalión byl v popředí, podobný bohům:
Výzbroj na plecích svých měl s vladaře Aréithoa,
slavného Aréithoa, jejž zvávali palcátníkem,
příjmím, mužové všichni i ženštiny s krásnými pásy,
poněvadž dlouhým dřevcem ni lukem nesváděl bojů,
nýbrž rozrážel šik svým železným palcátem vždycky.
Lykúrgos však jej zabil, jen úskokem, nikterak silou,
v těsnině úzké cesty, kde nemohl železný palcát
odvrátit od něho smrt, vždyť dříve mu Lykúrgos proklál
dlouhým oštěpem hruď — rek naznak přiražen k zemi.
Svlekl mu krunýř s plecí, jejž dal mu kdys kovový Arés,
ten pak nosíval sám, když chodil do vřavy války.
Ale když v paláci svém již Lykúrgos zestaral věkem,
dostal jej Ereuthalión, druh vladařův, aby jej nosil.
Tuto měl na sobě výzbroj a vyzýval veškery vůdce.

Všickni se velice báli a trnuli — nikdo však nechtěl. —

Mne můj nezdolný duch však pobídl k tomuto boji,

vlastní odvahou svou, ač byl jsem nejmladší věkem.

Já tedy bojoval s ním, však Pallas dala mi slávu.

Byl to muž nejsilnější a největší, jehož jsem zabil:

obrovský, na dél a na šíř, tam na zemi roztažen ležel.

Kéž jsem dosud tak mlád, ó kéž má síla je pevná!

Hektór, jiskřící přilbou, by zakrátko nalezl soka —

z vás, ač mnozí tu jsou všech Danaů velmoži přední,

žádný nehoří touhou, by naproti Hektoru vyšel!“

Takto je plísnil ten kmet:

Vtom vstalo jich celkově devět:

Zdvihl se Achaiů král z nich nejdříve, vládyka mužstva,

za ním mohutný rek, syn Týdeův, zvedl se druhý,

za nimi Aianti oba, vždy odění v obranu ráznou,

za nimi krétský král, též průvodce krétského krále,

Molův to syn, jak válečný bůh, ten vražedník mužů,

vzácný Euaimonovec hned za nimi, Eurypylos,

Thoás Andraimonovec, pak Odysseus, hrdina slavný:

všichni, kdo jevili touhu, by válčili s Hektorem slavným.

Nestór, Gerénský jezdec, k nim opět promluvil takto:

„Losem metejte nyní dle pořadí! — Komu z vás vyjde,

zajisté potěší on lid danajský holení krásných,

avšak v duši se sám též potěší — jestliže ovšem

unikne z líté války a strašné vražedné bitvy.“

Tak děl kmet.

Z nich každý si v los své znamení vyryl,

potom je vhodil v přilbu, jež patřila Agamemnonu.

Zatím modlil se lid, svých rukou pozdvihnuv k bohům —

tu pak pravil ten onen a pohlédl k širému nebi:

„Zéve, ať zvolen je Aiás neb mohutný Týdéovec,

aneb vévoda sám, král Mykény bohaté zlatem!

Řekli, a vládyka Nestór jim losoval, Gerénský jezdec:

vyskočil z přilbice los, jak všichni si nejvíce přáli,

Aiantův.

Hlasatel hned jej nosil po řadě reků,

vpravo, a ukázal jej všem danajským velmožům předním.

Každý, kdo neviděl svůj, hned los ten zamítl rukou.

Ale když přišel až k tomu, jak nosil jej po řadě reků,

kdo jej se značkou svou dal do přilby — statečný Aiás,

tu on nastavil dlaň — ten dal mu ho, přistoupiv blíže.

Spatřiv znamení losu a poznav je, zajásal v duši,

potom pod nohy své jím mrštiv, takto se ozval:

„Přátelé, *můj* to je los, já sám jsem potěšen v srdci,

neboť se nadějí těším, že slavného Hektora zmohu.

Vy však, zatímco já svou válečnou výzbroj si vezmu,

k Diovi, Kronovu synu, se každý modlete vroucně,

ale jen pro sebe, zticha, ať nezvědí Trójané o tom —

ale i třebas zjevně — vždyť z nikoho nemáme strachu,
neboť nikdo by silou mne nezahnal — proti mé vůli,
ani ne zběhlostí svou, vždyť já tak neznalý války,
doufám, na Salamíně jsem zrozen a vychován nebyl!“
Řekl, lid modlil se k Diu a vzýval ho, Kronova syna.
Tu pak pravil ten onen a pohlédl k širému nebi:
„Veliký, slavný Zéve, náš ochránce, vládnoucí s Ídy,
Aiantu vítězství dej, nechť skvělé dobude slávy!
Máš-li i Hektora v lásce a také pečuješ o něj,
stejnou sílu a slávu jim oběma propůjčit račiž!“
Řekli, a v třpytnou výzbroj rek Aiás zatím se strojil.
Ale když veškerou zbroj již na své tělo si oděl,
potom vyrazil vpřed, jak kráčí obrovský Arés,
spěchaje v boj v střed mužů, jež svárem, hubícím život,
na sebe popudí Zeus, syn Kronův, k zběsilé bitvě.
Takto se rozehnal Aiás, rek obrovský, Achaiů hradba,
s úsměvem v děsné tváři, a nohama na zemi vespod
kráčel kročejem dlouhým a stinným oštěpem mával.
Vida ho danajský lid, byl nadmíru potěšen v srdci,
Tróům však hrozný strach vjel do údů, každému zvláště.
Zděsil se též sám Hektór, a v prsou mu bušilo srdce,
avšak nebylo možná již uprchnout, ani se skrýti
do davu vojínů zpět — vždyť sám jej k zápasu vyzval.
Vtom již přikvapil Aiás, a štít měl podobný věži,

kovaný, ze sedmi koží. Ten Tychios uměle zrobil,
štítař nejlepší ze všech, jenž v Hyle měl obydlí svoje.
Jím tedy třpytný mu štít byl zhotoven ze sedmi koží,
z velikých tučných býků a osmou z bronzu dal vrstvu.
Aiás Telamónovec jej před svýma prsoma nesa,
přistoupil k Hektoru zblízka a s hrozbou promluvil takto:
„Nyní, Hektore, poznáš — a citelně — v souboji tomto,
jací jsou chrabří muži i v našem danajském vojsku,
i když tu Achilleus není, lví hrdina, průlomce vojů.
Avšak nyní ten rek dlí u křivých korábů mořských,
nečinně, na Átreovce jsa rozhněván, vladaře lidu.
My však také jsme schopni, že s tebou měřit se můžem:
dost nás ve vojsku jest — nuž do boje — bitvu již počni!“
Hrdina jiskřící přilbou mu odvětil, veliký Hektór:
„Aiante Telamónovče, ty vladaři, potomku Diův,
jenom mne nezkoušej takto, jak slabého jakéhos chlapce,
aneb nějakou ženu, jež nezná válečných činů!
Já však vím, jak bojovat mám, jak rubati muže,
umímť přehodit štít jak na pravou stranu, tak levou,
vyschlý — a toto jest právě má zručnost v zápase štítem.
Umím učinit vpád v dav vozů s rychlými koňmi,
umím v zápase zblízka též lítému Areu tančit.
Nechci však bodnout tě lstí, když taký jsi hrdina slavný,
pravý vyslídě čas — než veřejně, zdali tě trefím.“

Řekl — pak napřáhl ruku a stinným oštěpem mrštiv,
udeřil v Aiantův štít, ten hrozný, ze sedmi koží,
navrchu, v kovový plát, jenž osmou na něm byl vrstvou:
projel vrstvami šesti, jež prorazil, nezlomný oštěp,
avšak sedmou koží byl zadržen.

Po druhé zase
Aiás, potomek Diův, svým stinným oštěpem mrštiv,
ve štít veskrze stejný jím udeřil odpůrce svého:
naskrze lesklým štítem mu projelo obrovské dřevce,
pronikl oštěpu hrot též krunýřem, zdobeným krásně,
kopí pak u samých slabin mu naskrz proťalo roucho,
on však prohnul se v boku a černé unikl smrti.
Rukama dlouhá ta kopí zas vyrvavše, zároveň oba,
střetli se, podobni lvům, již žerou syrové maso,
nebo i vepřům kancům, jichž síla je nezmožitelná.
Oštěpem Priamův syn jej zasáhl do středu štítu,
avšak neprojel kov, hrot kopí nazpět se ohnul.
Aiás přiskočil blíže a do štítu bodl ho kopím;
oštěp veskrze projel a odrazil Hektorův útok,
sečmo mu přejel šíji — a krev z ní vytryskla temná.
Přec však neskončil boj rek Hektór jiskřící přilbou,
naopak, ucouvl trochu a pádnou pravicí chopiv
kámen, ležící v pláni — byl černý, drsný a velký —,
praštil v Aiantův štít, ten hrozný, ze sedmi koží,

do jeho prostředku, v puklu — kov ve štítě zařinčel zvučně.
Potom zase rek Aiás vzal skalinu o mnoho větší,
zakrouživ mrštil jí po něm a napjal nesmírnou sílu:
dovnitř prolomiv štít tím balvanem, velkým jak žernov,
zvrátil mu kolena milá. Rek naznak byl povalen na zem,
přitištěn na vlastní štít — však rychle ho Apollón vzpřímil.
A již byli by zblízka i mečem se bodali spolu,
když k nim héroldů dvé, již poslové Dia a lidí
nazváni jsou — ten z Tróů, ten z Achaiů oděných kovem —
přistouplo, Talthybios a Ídaios, rozumní oba.
Napřáhli mezi ně žezla, i řekl jim důtklivá slova
Ídaios, hlasatel statný, muž moudrou nadaný radou:
„Přestaňte, synové milí, již zápasy svádět a válčit,
Kronovec, oblačný Zeus, vás oba dva miluje stejně,
oba jste oštěpem slavní — toť všickni jsme viděli právě —
avšak nastává noc — též noci je ustoupit dobře!“
Na to mu Telamónovec dal odpověď těmito slovy:
„Vyzvěte Hektora dřív, ať podá takový návrh,
neboť k zápasu sám přec vyzval veškery vůdce,
první buď on, já poslechnu rád, jen jakmile začne.“
Hrdina jiskřící přilbou mu pravil, veliký Hektór:
„Aiante, ježto ti bůh dal velikost těla i sílu,
moudrost, a poněvadž kopím jsi nejlepší z Achaiů všechněch,
nyní ustaňme teď a zastavme vražednou bitvu —

pro dnes — vždyť válčit budem zas po druhé, až by nás přece
rozvedlo jednou božstvo a jedněm vítězství dalo:
teď již nastává noc — též noci je ustoupit dobře,
aby ses vrátil k lodím a potěšil Achajce všecky,
obzvlášť příbuzné svoje a soudruhy, které máš s sebou.
Rovněž vrátím se já, bych po městě Priama vládce,
potěšil trójské mužstvo i Trójanky s vlečnými rouchy,
které do chrámu vejdou a za mne tam děkovat budou.
Teď však převzácný dar druh druhovi vzájemně dejme,
aby pak ten neb ten, jak z Tróů, tak Achaiů, řekl:
‚Jako se pustili v boj — byl zápas to hubící život —
tak se i smířili opět a v přátelství rozešli spolu.‘“
Stříbrem zdobený meč dal Hektór rekovi darem,
nesa jej zároveň s pochvou i s řemenem krojeným vkusně.
Opasek červení lesklý dal darem Hektoru Aiás.
Takto se rozešli spolu. — Tu jeden k Achaiům kráčel,
druhý v Trójanů dav šel hlučící: radosti plni
viděli jej, jak živý a zdráv k nim přichází opět,
uniknuv rekově síle a nezdolné pravici jeho.
Vedli jej radostně k městu — vždyť čekali záhubu jeho.
S Aiantem s druhé strany šli Achajci holení krásných,
k slavnému Agamemnonu jej vedouce, hrdého výhrou.
Jakmile vkročili v stan, v němž bydlil velitel vojska,
býka hned Átreův syn, král Achaiů, vládyka mužstva,

tura to pětiletého, vzdal za oběť mocnému Diu.
Horlivě stáhli ho z kůže a celého dělili zhruba,
krájeli na drobno zručně, a nabodše na rožně kusy,
pozorně upekli všecky a potom stáhli je s rožňů.
Jakmile skončena práce a jídlo již hotovo bylo,
jedli a z hostiny duch měl radost, dělené stejně.
Podélné hřbetní kusy však odložil, Aiantu k poctě,
bohatýr Átreův syn, král Achaiů, přemocný vládce.
Když pak žízeň a hlad již nadobro zahnali všichni,
nejprve moudrý kmet jim počal rozkládat návrh,
Nestór, který už dřív měl ze všech nejlepší rady.
Tento, muž moudré mysli, se ujal slova a pravil:
„Átreovče i druzí, všech Achaiů velmoži přední,
přemnoho zemřelo nám již Danaů kadeří dlouhých,
jejichžto temnou krev kol krásných Skamandru proudů
prolil zuřivý Arés a duše jim do Hádu sešla.
Proto bys, vládyko, měl hned za jitra skončiti boje,
my pak se sejděme všichni a padlé vojíny svezme
tažnými býky a mezky a potom mrtvoly spalme,
ne však daleko lodí, by každý potomkům kosti
přivézti moh', jak v otcovskou zem zas poplujem odsud.
Potom jediný rov kol hranice vysoko zdvihněm,
na pláni, společný všem.

Hned za ním zbudujme rychle

hradbu a vysoké věže, by chránily lodí a vojska.
Při věžích zbudujme brány, jež byly by přilehlé dobře,
jimiž by běžela cesta, kde jezdit mohly by vozy.
Zvenčí hluboký příkop pak vyryjme, u samé hradby,
který by, před hradbou běže, byl překážkou koňům a vojsku,
aby tak Trójanů mužných nás nemohl přepadnout útok!“
Řekl, a všechněm králům se návrh Nestorův líbil.
Také Trójanů sněm byl v Íliu, na výši hradu,
velice bouřný, prudký, hned u brány králova domu.
Anténór, rozumný muž, k nim počal veřejně mluvit:
„Trójané, slyšte má slova, i Dardani, spojenci všichni,
abych promluvil k vám, jak duch v mé hrudi mi velí!
Poslyšte, Helenu z Argu a s ní též poklady všecky
vydejme Átreovcům! — Vždyť nyní vedeme válku,
zrušivše svaté smlouvy — a myslím, nižádný z toho
prospěch nevzejde nám, když jednat nebudem takto.“
Tak tedy Anténór pravil a usedl.
V středu jich povstal
slavený Priamův syn, choť Heleny kadeří krásných,
který mu odvětil takto a pravil perutná slova:
„Anténore, co’s děl, toť nijak milé mi není.
Jistěže lepší návrh, než takový, vymyslit umíš!
Jestliže opravdu však ten návrh pronášíš vážně,
potom pochyby není, že bohové zmátli ti rozum!

Tróům, statečným jezdcům, své mínění veřejně povím,

řeknu to do očí všem: já nijak nevydám ženu! —

Poklady, jež v náš dům jsem tenkrát přivezl z Argu,

všecky jsem ochoten vydat a ze svého přidati ještě.“

Tak tedy Paris pravil a usedl.

V středu jich povstal

Priamos z Dardana rodem, jenž věhlasem roven byl bohům.

Tento, muž moudré mysli, se ujal slova a pravil:

„Trójané, slyšte má slova, i Dardani, spojenci všichni,

abych promluvil k vám, jak duch v mé hrudi mi velí!

Sněžte teď po městě všem svou večeři jako kdy jindy,

potom pomněte stráží, a každý bedlivě bděte!

Ráno ať k dutým lodím se hlasatel Ídaios vydá,

vyřídit Átreovcům, i králi i vladaři Sparty,

co teď nabídl Paris, jímž rozbroj tento byl vznícen,

ale i rozumný návrh jim povědět, budou-li chtíti:

abychom hlučný boj teď zdrželi, co bychom mrtvé

spálili — válčit budem až po druhé, až by nás přece

rozvedlo jednou božstvo a jedněm vítězství dalo.“

Oni ho slyšeli rádi a ochotně poslušni byli.

Potom v táboře vojska, vždy po četách, večeři snědli.

Ídaios k dutým lodím hned zrána se na cestu vydal.

Zastal danajský lid, jenž v bitvách Areu sloužil,

kterak na sněmu byl, blíž korábu vrchního krále.

Vstoupil do jejich středu a pravil hlasatel zvučný:
„Átreovče i druzí všech Danaů velmoži přední,
vladař mi Priamos kázal i druzí Trójané statní
vyřídit — ovšem-li vám jest milé tohle a libé —
co vám nabízí Paris, jímž rozbroj tento byl vznícen:
praví, že poklady sic, jež na svých korábech dutých
do Tróje přivezl kdys — měl raděj zahynout dříve! —
všecky je ochoten vydat a ze svého přidati ještě,
nechce však Helenu dát; choť vládyky proslaveného,
řádnou manželku z mládí, ač Trójané vskutku ho nutí.
Také mi nařídil král vám nabídnout, je-li vám libo,
abychom hlučný boj teď zdrželi, co bychom mrtvé
spálili, válčit budem zas po druhé, až by nás přece
rozvedlo jednou božstvo a jedněm vítězství dalo.“
Pravil, i umlkli všichni a mrtvé nastalo ticho.
Po chvíli Týdeův syn k nim promluvil, bojovník statný:
„Teď již nižádný z vás těch pokladů neberte od nich —
Heleny též — jest jasno, a každý hlupec to vidí,
že již konečný zmar jest určen trójskému lidu!“
Řekl, a danajský lid k těm slovům hlasitě jásal,
s podivem slyše tu řeč, již mluvil statný ten jezdec.
K Ídaiu Achaiů král zas promluvil, vládyka mocný:
„Slyšíš, Ídaie, sám, jak smýšlí danajský národ,
jak svou odpověď dává — a mně se to velice líbí.

Co se pak mrtvol týče, jich spálení vzpírat se nechci,
neboť neradno jest, chtít padlé odkládat mrtvé,
nýbrž, jakmile zemrou, je honem potěšit ohněm.
Smlouvy buď svědkem Zeus, choť Héřin mohutně hřmící.“
Řekl a ke všem bohům své vztyčil vládyka žezlo.
Ídaios k svaté Tróji se opět na cestu vydal.
Trójský a dardanský lid v ten čas byl na sněmu ještě,
pospolu, v hromadu shluklý, a vyčkával, až by se vrátil
Ídaios k nim. Ten přišel a poselství achajské řekl,
stanuv ve středu jejich.
Tu všichni se chystali kvapně:
jedni, by sváželi mrtvé, a jiní pro dříví jeli.
Achajci s druhé strany zas od lodí palubou krytých
spěchali svážet mrtvé a jiní pro dříví jeli.
Právě tu počalo slunce svým světlem líbati pole,
z klidných hlubokých proudů se zvedajíc, Ókeanových,
stoupajíc k nebes výši.
Ti v pláni se potkali spolu.
Tehdáž každého z padlých jen stěží rozeznat mohli,
teprv až ssedlou krev jim s údův opláchli vodou.
Potom je zvedali na vůz a vřelé ronili slzy.
Nechtěl však Priamos velký, by plakali — potichu tedy
hromadně na oheň kladli své mrtvoly, truchliví v srdci.
Když pak je spálili v ohni, šli opět do svaté Tróje.

Stejně i s druhé strany lid Achaiů holení krásných
hromadně na oheň dal své mrtvoly, truchlivý v srdci.
Když pak je spálil v ohni, šel k dutým korábům opět.
Nebylo dosud jitro a ranní ještě byl soumrak,
když již vybraný lid byl shromážděn na žárovišti,
aby tam jediný rov kol hranice vysoko zdvihl,
na pláni, společný všem.
Hned za ním zřídili rychle
hradbu a vysoké věže, by chránily lodí a vojska.
Při věžích zdělali brány, jež úplně přilehlé byly,
jimiž by běžela cesta, kde jezdit mohly by vozy.
Zvenčí hluboký příkop pak vybrali, u samé hradby,
veliký, značné šířky a na kraji zatloukli koly.
Achajci kadeří dlouhých si hleděli této své práce.
Bohové seděli zatím kol Kronovce, vladaře blesků,
Achaiův oděných kovem se divíce velkému dílu.
Zemětřas Poseidáón tu počal mluviti takto:
„Je-li kde, otče ty Zéve, kýs člověk na celém světě,
kdo by svůj záměr a vůli nám bohům ještě chtěl hlásit?
Nevidíš, jak zas tamhle lid achajský kadeří dlouhých
ohradu, k ochraně lodí, si vystavěl, kolem pak příkop
vybral — slavnostních žertev však nevzdal nesmrtným bohům?
Její se rozšíří sláva, kam paprskem dosvítí Zora,
ta však v nepaměť padne, již *já* kdys s Apollem Foibem

knížeti Láomedontu jsme zřídili s námahou mnohou!“
Kronovec, oblačný Zeus, pln podivu, odvětil takto:
„Podivno, Zemětřase, ty přemocný, co jsi to řekl!?
Jiný některý bůh ať myšlenky této se lekne,
který rukou a silou by mnohem méně byl mocný,
tvá však potrvá sláva, kam paprskem dosvítí Zora!
Proto buď dobré mysli: až Achajci kadeří dlouhých
do milé otcovské země se opět s koráby vrátí,
potom jim rozboř hradbu a celou do moře spláchni,
velký pak mořský břeh zas přikryj spoustami písku,
aby ta velká zeď zas zmizela s povrchu země!“
Taková byla jich řeč, již navzájem mluvili k sobě.
Zapadlo jasné slunce a skončena achajská stavba.
Potom dobytek kláli a po stanech večeři jedli.
Četné koráby z Lémnu tam přistaly, vezoucí víno,
které Iésonovec, rek Eunéos, Danaům poslal.
Pocházel od Hypsipyly, jež choť byla Iésonova.
Zvláště však Átreovcům, i králi i vladaři Sparty,
kázal dovézti víno rek Eunéos, tisíc to mírek.
Achajci kadeří dlouhých si odsud vozili víno,
jedni je koupili za měď, a za lesklé železo jiní,
někteří za kravské kůže a jiní za živé krávy,
jiní zas za své sluhy, a hody pak strojili skvělé.
Kvasil po celou noc lid danajský kadeří dlouhých,

kvasili Trójané také, i spojenci, po celém městě,

po celou noc však všemoudrý Zeus jim pohromu chystal,

pořád hřímaje strašně, a hrůzou tváře jim bledly,

každý z poháru svého lil po zemi, aniž si troufal

dříve se napíti sám, než mocnému Diu by ulil.

Potom si ulehli všichni a užili lahody spánku.

ZPĚV VIII.

3. Druhý den bitevní. — Achajci poraženi

Zora když v rouše jak šafrán se prostřela po celé zemi,

Kronovec, vladař blesků, dal svolat do schůze bohy

na Olymp vrcholů plný, kde strmělo nejvyšší témě.

Sám k nim hovořil takto — a každý poslouchal z bohů:

„Poslyšte veškeří bozi a rovněž bohyně všecky,

abych promluvil k vám, jak duch v mé hrudi mi velí,

ať tedy žádná z bohyň ni žádný nezkouší z bohů

rozkaz zmařiti můj — nuž všichni mi pospolu svorně

přisvědčte, abych svůj záměr co nejdřív provésti mohl!

Koho bych uviděl z vás, jak hledí ze sboru bohů

vyjít a pomocen být buď Danaů vojsku neb Tróů,

ten bude zasažen bleskem a s hanbou se na Olymp vrátí,

nebo jej chopím rukou a v chmurný Tartar ho svrhnu,

v nesmírnou hloub, kdež propasti tůň jest nejhlubší ze všech.

Tam jest bronzový práh, tam zavřená železná brána,
v také pod Hádem hloubi, jak vysoko nad zemí nebe —
pozná potom, oč *já* mám z bohů největší sílu.
Jenom to, bohové, zkuste, ať dobře to poznáte všichni:
Vezměte zlatý řetěz a přivažte k nebeské báni,
sami se zavěste naň, jak bohyně všecky, tak bozi —
přec však s nebeských výšin by nebyl na zemi stažen
Kronovec, nejvyšší vládce — i kdybyste sebe víc táhli —
avšak kdybych pak já chtěl zatáhnout opravdu vážně,
vytáhl bych vás všecky i se samou zemí a mořem,
k vrcholu olympskému bych potom zlatý ten řetěz
uvázal, takže by všecko pak viselo ve vzduchu volně:
o tolik nad bohy všecky i nad lidi vynikám silou.“
Pravil, i umlkli všichni, a mrtvé nastalo ticho,
s podivem slyšíce řeč, vždyť s velkým důrazem mluvil.
Pallas jiskrných zraků mu po chvíli pravila toto:
„Kronovče, všech nás otče, ty nejvyšší vladaři vládců,
dobře je známo i nám, tvá síla že nezdolatelná —
přece však jest nám líto, když Achajci oštěpem slavní
mají zahynout takto a krutý naplnit osud.
My ovšem, ty-li tak velíš, se každé zdržíme bitvy,
jenom radu jim dáme, jež přinese Danaům prospěch,
aby tak nezašli všichni, když takto ses rozhněval na ně.“
Kronovec, oblačný Zeus, jí pravil s úsměvem na rtech:

„Trítogeneio, má dcero, buď pokojná, vždyť já to přece
nedím tak docela přísně a hodlám ti po vůli býti.“
Řekl a zapřahal bůh své spřežení kovových kopyt,
letící v kvap, kol šíjí jim zlatá splývala hříva.
Sám pak ze zlata krunýř si oblekl, uchopil bičík,
zlatý, zrobený krásně, a potom vystoupiv na vůz,
bičíkem do koní švihl — ne neradi pádili tito
mezi hvězdnatým nebem a zeměmi, uprostřed obou.
K Ídě pak, bohaté zdroji, se blížil, mateři zvěře,
Gargaru, kdež má háj, má oltář obětí plný.
Otec bohův a králů tam stanul se svými koňmi,
rychle je vypřáhl z vozu a vzduch kol rozestřel hustý,
sám pak, skvěje se silou, se posadil na samém vrchu,
zíraje na trójské město i achajské koráby duté.
Achajci kadeří dlouhých svou snídani pojedli právě
kvapem ve stanech svých, však potom se zbrojili rychle;
Trójané s druhé strany se po městě zbrojili také —
bylo jich míň, však chtěli i tak svést rozhodnou bitvu,
nutnou potřebou hnáni, by chránili dítek a chotí.
Dokořán odemkli bránu, a vojsko se hrnulo z města,
pěšky i na svých vozech, a velký se ozýval lomoz.
Ti když, na sebe jdouce, už dospěli na jedno místo,
srazili kožené štíty i kopí i vojínů síly
oděných v kovovou zbroj.

na sebe vrazily prudce, a velký se ozýval lomoz:

radostný jásot i nářek, jak vítězil někdo neb hynul,

zevšad najednou zněl, krev proudem po zemi tekla.

Dokud trvalo jitro a svaté se jasnilo světlo,

rány se s obou stran jen sypaly, padalo mužstvo,

když však už Hélios bůh byl rozkročen nad středem nebes,

zlaté osudu váhy tu rozpínal nebeský otec,

smrti pak osudů dvé tam vkládal, zármutku plné,

Trójanů, statných jezdcův, i Danaův oděných kovem,

v středu je chopil a zvedal, den osudu Danaům klesal:

tehdáž Achaiův osud až k živné zemi se nížil,

zato však osud Tróů se zvedal k širému nebi.

Sám hřměl strašlivě s Ídy a zároveň pravicí mrštil

planoucí blesk v střed danajských vojsk — lid zděšením ztrnul,

jakmile blesk ten spatřil, a hrůzou zbledly mu tváře.

Nezůstal vladař Krétů ni statný vládyka mužstva,

ani již Aiantů dvé, již sloužili Areu v bitvách.

Jediný Gerénský kmet tam zůstával, Achaiů strážce,

ne však rád — bylť kůň již malátný: zranilť ho šípem

slavený Priamův syn, choť Heleny kadeří krásných,

do hlavy, v samé témě, kde koňské v popředí žíně

na lebce vyrostlé jsou — kdež nejvíc je smrtelné místo.

Vzepjal se bolestí kůň, vždyť střela mu do mozku vnikla,

potom, se šípem v hlavě, se váleje, spřežení zmátl.
Zatímco přiskočil stařec a koňovo řemení bočné,
mečem přetíti chtěl, v tom přiběhli koňové rychlí,
kteří skrz bitevní ryk tam přivezli smělého jezdce,
Hektora.

Tehdy by kmet byl pozbyl života jistě —
bystře to Týdeův syn však zahlédl, bojovník statný;
strašný tu pozdvihl pokřik a zavolal na Odysséa:
„Zchytralý Odyssée, ty z Láerta potomku Diův,
kampak to prcháš v davu, jak zbabělec, obrátiv záda?
Jen ať někdo ti hrot, jak prcháš, nevrazí do zad!
Počkej, ať divý ten muž jest od kmeta Nestora zahnán!“
Odysseus nechtěl slyšet, ten nezdolný hrdina slavný,
nýbrž pádil mimo a k dutým korábům spěchal.
Hrdina, ač byl sám, přec v přední řady se vmísil,
stanul před koněm kmeta, jenž pocházel z Nélea otce,
potom se ozval takto a pravil perutná slova:
„Zajisté, milý kmete, tě bojovní mladíci tísní,
zeslábla síla již tvá, již těžké stáří tě svírá —
slaboch je mním ten vozataj tvůj, jsou zdlouhaví koně.
Proto si na můj vůz teď vystoupni — uvidíš brzy,
jací jsou Tróovi koně, jak dovedou po pláni široké
střelhbitě sem neb tam buď stíhat, nebo zas prchat,
jež jsem, nedávno tomu, vzal Aineiu, útěku strůjci.

Koně ať soudruhům tvým jsou na péči — s těmito mými
na Tróy, statné jezdce, teď zaměřme, aby i Hektór
poznal, zda *můj* též oštěp mi v pravici zuřiti umí.“
Řekl, a hned ten kmet byl srozuměn, Gerénský jezdec,
koňové Nestora vládce však soudruhům na péči byli,
mužnému Eurymedontu a Sthenelu, silnému reku.
Na vůz pak Týdéovcův si vystoupli mužové oba.
Nestór, Gerénský jezdec, vzav do rukou opratě lesklé
ihned do koní švihl — a k Hektoru přijeli záhy.
Po něm, jak zpříma naň hnal, syn Týdeův oštěpem mrštil,
Hektora neranil sic, však zasáhl soudruha vozku,
hrdinu Éniopéa, jejž chrabrý Thébaios zplodil,
v hruď, blíž bradavky prsní, an koňské opratě řídil:
rázem skácel se s vozu, a koně mu skočili nazpět,
raněný pustil ducha i veškeru životní sílu.
Hrozným Hektorův duch byl pro vozku zahalen bolem,
přec však nechal ho tam, byť truchlil pro druha svého.
Po jiném vozkovi, smělém, se rozhlížel — nechyběl koňům
vozataj dlouhý čas — rek zahlédl Archeptolema
smělého, z Ífita rodem, jejž na povoz s rychlými koňmi
postavil slavný Hektór a v ruce mu opratě vložil.
Byla by nastala zhouba a neblahé skutky se staly,
mužstvo by v trójských zdech jak jehňata sevřeno bylo,
otec však bohů a králů to ihned postřehl bystře,

pročež zahřměl strašně a mrštiv zářivým bleskem,

před koně Diomédovy jím udeřil do země prudce:

rázem strašný plamen se vznítil z hořící síry.

Lekli se koňové oba a hrůzou pod povoz klesli,

leknutím vládyka sám své otěže vypustil z rukou,

neboť se zhrozil v duši, a pravil k rekovi toto:

„Obraťˇ na útěk zas své spřežení jednokopytné!

Copak nevidíš přec, jak Zeus ti teďˇ odpírá sílu?

Neboťˇ Kronovec sám teďˇ dává Hektoru slávu,

pro dnes — jindy zas nám jí popřeje, bude-li chtíti,

vždyťˇ přec Diově vůli se člověk nemůže opřít,

byťˇ byl i statečný muž, jest mnohem silnější nad něj.“

Na to mu odvětil zas syn Týdeův, bojovník statný:

„Všecko to pravdivé jest, co’s pravil, milený starče,

ten však strašlivý žal mé srdce i mysl mi svírá,

že by pak ve sboru Tróů as Hektór promluvil takto:

‚Utekl k dutým lodím syn Týdeův, ode mne zahnán.‘

Tak se as chlubit bude — to raděj pohlťˇ mě země.“

Nestór, Gerénský jezdec, mu odvětil těmito slovy:

„Chrabrého Týdea synu, ó probůh, co jsi to řekl?!

Kdyby i nakrásně Hektór tě slabým a zbabělým nazval,

ó však nebude věřit ni dardanský národ ni trójský!! —

zvlášťˇ však Trójanů ženy, těch štítníků zmužilých v boji,

jejichžto jaré muže jsi v bitvách do prachu skácel.“

Řekl a jednokopytné zas na útěk obrátil koně

nazpět bitevní vřavou — a za ním s Trójany Hektór,

nesmírný číníce křik, svá bolestná házeli dřevce.

Hektór jiskřící přilbou tu za ním mohutně vzkřikl:

„Danajci, rychlí jezdci, tě ctívali, Týdeův synu,

čestným místem i masem i poháry plnými vína —

teď tě už nebudou ctít — vždyť byl’s, jak poznávám, baba.

Běž jen, zbabělá loutko, však já již necouvnu bohdá,

ty pak na naši zeď již nevstoupíš, aniž nám ženy

odvezeš na lodích svých — spíš *já* dřív k ďasu tě pošlu!“

Řekl, a Týdeův syn v své duši se rozmýšlet počal,

měl-li by obrátit koně a pustit se v urputný zápas:

třikrát přemýšlet počal i ve svém srdci i v mysli,

třikrát všemoudrý Zeus naň s ídských zahřímal vrchů,

dávaje znamení Tróům a rozhodné vítězství v bitvě.

Hektór trójský lid v tom pobídl, mohutně vzkřiknuv:

„Trójané, Lyčané chrabří i Dardani válčící zblízka,

přátelé, mužové buďte a pomněte obrany rázné!

Poznávámť já, jak Kronův mi syn v své milosti slíbil

vítězství s velkou slávou, však Danaům pohromu hroznou.

Tuhle si stavěli „hradbu“ — ó bláhovci — s takovou prací

slabou — k ničemu není! — Ta nezdrží útoku mého!!

Přeskočiť každý náš kůň ten příkop docela snadno.

Avšak jakmile přijdu až k dutým achajským lodím,
potom některý z vás ať přinese planoucí oheň,
abych jim spálil lodi a u samých korábů jejich
pobil danajský lid, jenž dýmem děsit se bude.“
Řekl a na koně své zas vzkřiknuv, takto se ozval:
„Podargu, Aithóne, Xanthe, a *ty* též, statečný Lampe,
nyní mi oplaťte péči, již choť má mívala o vás,
která z Éetióna se zrodila, chrabrého reka:
neboť nejdříve vám choť dávala pšenici chutnou,
mísila k napití vína, co po každé ráčilo srdce,
pak teprv jedl jsem já, ač její jsem bujarý manžel!
Pročež za nimi běžte a spěchejte, abychom mohli
zabrat nestorský štít, jenž slávou do nebe sahá,
celý je ze zlata prý, jak sám, tak držadla jeho,
s plecí pak Diomédových ať sejmeme, statného jezdce,
krunýř zdobený krásně, jejž Héfaistos uměle zrobil!
Kdybychom dobyli těchto, tu doufám, za této noci
veškeren achajský lid již vstoupí na lodi rychlé.“
Tak tam prohlásil s chloubou.
I vzkypěla vznešená Héré,
na křesle sebou trhla — a vysoký Olymp se zachvěl.
Velkému Poseidónu tu pravila, v oči mu patříc:
„Podivno, Zemětřase, ty přemocný, copak ni tobě
není Danaů líto, když nyní takto tu hynou?

Vždyť přec v Heliku tvou, vždyť do Aig ti oběti vodí,

hojné, velice libé — i *ty* zas jim vítězství popřej!

Kdybychom totiž všichni, kdo Danaům k pomoci stojí,

Trójany odrazit chtěli a vzepřít se Kronovci Diu —

ó — pak seděl by sám tam na Ídě, zarmoucen v srdci!“

Jí zas Zemětřas mocný, pln nevole, odvětil takto:

„Héro, ty drzá mluvko — že hovoříš!! — Jaké to slovo!!

Já bych si aspoň nepřál, by veškeří ostatní bozi

s Diem se pouštěli v boj — jest mnohem silnější nad nás!“

Taková byla jich řeč, již navzájem mluvili k sobě.

Celý se hemžil prostor, jenž od zdi se k příkopu táhl,

hojnými povozy s koňmi a vojíny se štíty v ruce

v tísni — a tísnil je rek, jenž hbitý byl jako sám Arés,

Hektór, Priamův syn, když Zeus byl slávu mu skytl.

Tenkrát by souměrné lodi byl žhoucím zapálil ohněm,

nebýt vznešené Héry, jež vštípila Agamemnonu,

který i sám měl naspěch, by povzbudil achajské mužstvo:

Vykročil podél stanův a podél achajských lodí,

velký nachový plášť v své pádné pravici nesa.

Stanul při lodi černé a prostorné, Odysséově,

vprostřed celého loďstva, že slyšeli na obě strany:

ke stanům Aiantovým, jenž pocházel od Telamóna,

jakož i k Achilleovým — ti vytáhli souměrné lodi

na krajích, rukou síle a mužnosti důvěřujíce.

Vzkřikl pak velkým hlasem a na lid danajský zvolal:
„Hanba, vy bídné skety, ó Achajci podobou sliční!
Kdepak jsou chlubné řeči, když k prvním se řadíce rekům
na Lémnu s marnou chloubou jste veřejně hlásali tenkrát,
ze skotu přímých rohů se sytíce spoustami masa —
při čemž měsidla vína jste vypili, po okraj plná:
kterak každý by z vás prý se stem, s dvěma sty Tróů
ve válce bíti se chtěl — teď jednoho nemůžem zmoci,
Hektora, který co nejdřív nám spálí plamenem loďstvo.
Zdali's, Zéve ty otče, kdy někoho z přemocných králů
takým omámil mamem a velkou slávu mu odňal?
Vždyť, jak tvrditi smím, jsem žádný tvůj překrásný oltář,
na lodi, s četnými vesly, sem vesluje, neminul nikde,
nýbrž maso a tuk jsem na všech pálíval vždycky,
trójské hrazené město jsa dychtiv vyvrátit z kořen.
Pročež vyplň mi aspoň, ó Kronovče, toto mé přání:
popřejž alespoň nám, ať uniknem odsud a prchnem,
nedej, by achajský lid byl takto nám od Tróů ničen!"
Volal a ronil slzy, a otec se slitoval nad ním:
kývnuv, že nezhyne lid, než nadál zachován bude,
ihned poslal mu orla, jenž nejjistší znamení dává,
který měl kolouška v drápech, jenž z rychlé laňky se zrodil.
Tohoto orel pustil, kde Zeus měl překrásný oltář,
tam, kdež věštnému Diu lid achajský oběti vzdával.

Jakmile spatřilo mužstvo, že od Dia přiletěl orel,
zhurta se na Tróy vrhlo a v prudší dalo se bitvu.
Nikdo se nemohl chlubit, ač přemnoho Danaů bylo,
že by byl dřív, než Týdeův syn své zadržel koně,
přejel přes příkop s vozem a pustil se v urputný zápas.
Tehdáž Fradmonův syn byl nejdřív od něho zabit,
přední válečný rek, když na útěk obrátil koně:
jemu, jak otočil hřbet, svůj oštěp zarazil do zad,
doprostřed obou plecí, a ostřím prsa mu prohnal:
rázem skácel se s vozu a brnění zařinklo na něm.
Po něm pak Átreovci, sám král, s ním vládyka Sparty,
za nimi Aianti oba, vždy odění v obranu ráznou,
za nimi krétský král, též průvodce krétského krále,
Molův to syn, jak válečný bůh, ten vražedník mužů,
vzácný pak Euaimonovec hned za nimi, Eurypylos.
Devátý přišel Teukros a napínal lučiště pružné,
stoupnuv si za velký štít, jejž nosil Telamónovec.
Aiás vždy odsunul štít, jen na chvilku, zatím se Teukros
rozhlédl, vystřelil šipku a někoho v zástupu mužstva
ranil — ten na místě padl a mrtev vypustil ducha.
Potom, jak k mateři dítě, se opět po každé stulil
v ochranu Aianta bratra, jenž lesklým vždy štítem ho zakryl.
Kterýpak nejdřív z Tróů byl Teukrem hrdinským zabit?
Vystřelil na Orsilocha i Ormena, na Ofelesta,

Chromia, na Melanippa a chrabrého na Lykofonta,
Daitora, Amopáona, jenž pocházel od Pylaimena:
vesměs za druhem druh jsou sraženi na zemi živnou.
Vida to, velice zplesal syn Átreův, vládyka mužstva,
kterak tam trójský lid svým silným lučištěm hubí,
stanul Teukrovi po bok a pravil mu důvěrné slovo:
„Teukře, ty Telamónovče, ó vladaři, milená hlavo,
střílej takto jen dál, ať staneš se Danaům spásou,
slávou milému otci, jenž pěstil tě, malého chlapce,
který, ač manželský nebyl's, tě ve vlastním vychoval domě,
toho, ač daleko jest, hleď povznést ke cti a slávě!
Tobě pak povím toto, a také to splněno bude:
Dá-li mi bouřný Zeus, bůh Poseidón, Athénská Pallas,
z kořen vyvrátit Tróju, to krásné, výstavné město,
tobě chci do ruky dát, hned po sobě, odměnu čestnou:
buďto ti trojnožku dám neb spřežení koňů i s vozem,
aneb dívčinu krásnou, jež bude ti vcházeti v lůžko."
Na to zas hrdinský Teukros mu odvětil těmito slovy:
„Proč, když sám přec chvátám, mě slavný Átreův synu
pobízíš, nejsemť líný, co ovšem stačí mi síla,
nýbrž, co trójské mužstvo jsme zatiskli k Íliu nazpět,
číhám a lučištěm svým jen pořád ubíjím muže:
osm již hrotitých střel jsem vystřílel na ně a všecky
do těl bojovných junů se dosud zaryly šmahem —

tamhleten vzteklý pes však nemůže zastřelen býti.“

Řekl a jiný zas šíp chtěl vystřelit s tětivy luku,

Hektoru vstříc — duch touhy byl pln, jej zasáhnout střelou;

Hektora neranil sic, však hrdinu Gorgythiona,

statného, z Priama rodem, svým šípem do prsou střelil.

Tohoto zrodila máť, jež vdala se z Aisymny thrécké,

sličná Kastianeira, svou krásou bohyním rovná.

Stranou naklonil hlavu — jak mák, jenž v zahradě roste,

plody jsa obtížen svými a jarními přívaly deště,

podobně sklonil hlavu i raněný pod tíhou přilby.

Teukros jiný zas šíp chtěl vystřelit s tětivy luku,

Hektoru vstříc, duch touhy byl pln, jej zasáhnout střelou,

avšak i tehdy se chybil, vždyť střelu mu odchýlil Foibos,

šíp ale Archeptolemu, jenž smělým byl Hektoru vozkou,

právě když pospíchal v boj, vjel v hruď, blíž bradavky prsní.

Rázem skácel se s vozu, a koně mu skočili nazpět,

raněný pustil ducha i veškeru životní sílu.

Hrozným Hektorův duch byl pro vozku zahalen bolem,

přec však nechal ho tam, byť truchlil pro druha svého,

bratru však, Kebrionovi, dal rozkaz, neboť byl blízko,

aby se opratí chopil, ten slyše to, poslechl ihned.

Na zemi hrdina sám pak seskočil s třpytného vozu,

strašlivým hlasem křiče, pak chopiv do ruky balvan,

přímo se na Teukra hnal, jejž udeřit srdce mu prahlo.

Právě si ostrý šíp zas Teukros vytáhl z toulu,
právě ho na strunu dal — když Hektór jiskřící přilbou
v chvíli, kdy tětivu táhl, jej do plece, tamo kde hrdlo,
dělí od hrudi klíč, kdež nejvíc je smrtelné místo,
tam, jak na něho mířil, jej hranatým balvanem praštil.
Rázem mu přetrhl strunu a zchromil v zápěstí ruku,
ale jen do kolen klesl, a lučiště padlo mu z ruky.
Avšak padlého bratra rek Aiás nepustil s mysli,
přiskočil, obkročil tělo a obestřel k ochraně štítem,
věrných pak soudruhů dvé jej na svá vložilo bedra,
Mékisteus, z Echia rodem, a Alastór, hrdina slavný,
potom, an z hluboka vzdychal, jej k dutým korábům nesli.
Poznovu olympský bůh zas vznítil v Trójanech sílu,
kteří achajský lid zas zahnali k příkopu přímo,
v prvních pak řadách se hnal rek Hektór bezuzdný silou.
Jako když lovecký pes buď divého kance neb lvici
rychlýma nohama honí a snaží se vzadu je lapnout
za kyčle jejich neb kýty, a po jejich obratech pase,
podobně též rek Hektór hnal Achajce kadeří dlouhých,
zadní vojíny vraždě — a všichni už prchali před ním.
Ale když útěkem hnáni, již příkopem prošli a koly
a když přemnozí z nich též rukou Trójanů padli,
teprv při lodích svých zas čekali, zdrževše útěk,
druh tam pobízel druha a ke všem v Olympu bohům

zvedali prosebně ruce a každý vroucně se modlil.
Hektór honil sem tam své spřežení půvabné hřívy,
pohled Gorgony maje neb Area, záhubce mužů.
Héré bělostných loktů je zahlédne; soucitem jata,
rychle se k Athéně ozve a praví perutná slova:
„Kronovce bouřného dcero — toť hrozné! Copak my obě
Danaů, když tak hynou, se neujmem — k posledu aspoň?!
Mají zahynout takto a krutý naplnit osud
útokem jednoho muže, jenž řádí nesnesitelně,
Hektór, Priamův syn? Ten mnoho už natropil zlého!“
Pallas jiskrných zraků jí na to zas pravila toto:
„Ovšem, kéž by ten muž svůj život ztratil a sílu
rukama danajských reků jsa zabit v otcovské zemi —
avšak vlastní můj otec teď řádí v záhubné mysli,
ukrutník ohledů nemá a maří všechna mi přání.
Zapomněl, jak jsem mu často — ó přečasto! — chránila syna,
když byl zápasy štván, jež kázal mu Eurystheus konat:
tenkrát hledíval k nebi a plakával, mne ale vždycky
s nebes posílal Zeus, bych synovi pomocna byla.
Kdyby můj bystrý duch již tenkrát býval to tušil,
tehdy když k Hádovi rek byl posílán, k dozorci brány!
— psa měl z podsvětí vyvést, jenž náležel hroznému Hádu —
ó však ze styžských proudů by nebyl vyvázl dravých!
Nyní pohrdá mnou — teď Thetidě vyplnil přání!

zlíbalať kolena jeho a rukou brady se dotkla,

prosíc, by bořitel měst byl povznesen, Achilleus její!

Přijde však čas, v němž „milou“, kdy „Jiskrnozrakou“ mě nazve!

Ty však už jednokopytné nám oběma přistrojuj koně,

abych mezitím já v dům bouřného Kronovce Dia

vešla a vzala si v boj své brnění, neboť chci vidět,

zdali se Priamův syn, rek Hektór jiskřící přilbou,

potěší, až nás spatří, tak najednou, na drahách bitvy,

či spíš ptákům a psům z nich mnohý pokrmem bude

vlastním sádlem a masem, až u lodí achajských padne.“

Héré bělostných loktů slov jejích poslušná byla:

spřežení s náčelkem zlatým šla přistrojit, povstavši rychle,

vznešená bohyně Héré, jež pochází z velkého Krona.

Avšak bohyně Pallas, jež bouřného Dia je dcera,

odešla v Diovu síň, kdež přilehlou, zdobenou řízu

svlékla, již tkala si sama a vlastní zrobila rukou,

Kronovce oblačného pak oblekši na sebe sukni,

oděla ve zbroj tělo a do bitvy slzavé vyšla.

Nohama v lesklý vůz pak vstoupila, chopila oštěp,

těžký, velký, pevný. — Jím rozráží Olbřímorodá

branný hrdinů řad, když záštím proti nim vzplane.

Potom ve kvapu Héré svým bičem švihala koně.

S třeskem nebeská brána se bohyním odemkla sama,

kterou hlídaly Hóry, jimž nebe i Olymp je svěřen,

aby tam husté mračno buď odemkly, nebo zas zamkly.

Tou tedy řídila branou své spřežení, švihajíc bičem.

Zeus, jak s ídských je hor tam zahlédl, rozhněván strašně,

Íridu zlatých křídel jim poslal s poselstvím tímto:

„Pospěš si, Írido rychlá, je obrať zpátky a vyjít

nedej jim naproti nám — sic nedobře sejdem se v půtce!

Neboť tohle jim řeknu a také to splněno bude:

zchromím jim u vozu já svým bleskem kvapící koně,

obě je srazím s korby a vůz jim rozbiju celý,

že ani za deset let, jak za sebou obíhat budou,

jejich se nezhojí rány, jež hromová střela jim zadá,

zví pak Jiskrnozraká, co znamená válčiti s otcem!

Héře to nemám tak za zlé a tolik se nezlobím na ni:

pořád totiž a pořád mi maří, cokoliv řeknu!“

Domluvil, odešla Íris, jdouc s poselstvím, rychle jak vichr,

sestoupla s ídských vrchů a k výšinám Olympu spěla.

V Olympu, plném roklin, je potkala, před samou branou,

ihned je hleděla zdržet a Diovu hrozbu jim řekla:

„Kampak, kam? Což v hrudi se duch vám oběma zbláznil?

Naprosto nesvolí Zeus jít na pomoc achajským vojskům!!

Tuto pak pohrůžku sám vám vzkazuje, kterou i splní:

zchromí u vozu vám svým bleskem kvapící koně,

obě vás srazí s korby a vůz vám rozbije celý,

že ani za deset let, jak za sebou obíhat budou,

vaše se nezhojí rány, jež hromová střela vám zadá.

Zvíš pak, Jiskrnozraká, co znamená válčiti s otcem!

Héře to nemá tak za zlé a tolik se nezlobí na ni,

pořád totiž a pořád mu maří, cokoliv řekne.

Ty však, ty nestydo drzá, ty zloduchu, jestli se vskutku

odvážíš Diovi vstříc své kopí obrovské zvednout!“ — —

Íris, rychlá v běhu, se vzdálila po těchto slovech.

Zvolá tu k Athéně Héré a důtklivé slovo jí řekne:

„Kronovce bouřného dcero, toť strašlivé! — Nesvolím já již,

bychom s Diem se v boj teď pouštěly — pro lidi smrtné!

Ať si tu kdokoliv zhyne — a jiný ať naživě zbude,

jak se to dá! — Ať rozhodne sám, jak zamýšlí v duši,

Tróů i Achaiů spor! — Nechť udělá, jak se mu hodí!“

Řekla a jednokopytné zas nazpět řídila koně.

Spřežení půvabné hřívy jim od vozu odpřáhly Hóry,

načež k božským žlabům je chvátaly uvázat v stáji,

konečně chopily povoz a opřely o stěnu třpytnou,

potom si na křesla sedly, jež ze zlata zrobena byla,

společně s druhým božstvem, a velmi se rmoutily v srdci.

Zeus hnal spřežení s Ídy i s vozem s krásnými koly

nazpět v olympská sídla a přišel do schůze bohů.

Ihned Zemětřas slavný mu od vozu odpřáhl koně,

na podstavce dal vůz, jejž přikryl pečlivě plachtou.

Sám však na zlatý trůn syn Kronův vidoucí v dálku

sedl a pod jeho krokem se Olymp veliký třásl.
Ony však, Athéně s Hérou, si usedly opodál Dia,
pospolu, aniž co řekly, a také se neptaly na nic.
On však to poznal v mysli a těmito slovy se ozval:
„Aj aj! Kterýpak žal vás kormoutí, Athéno s Hérou?
Vždyť přec sotva as boj vás unavil, zdoba to mužů,
hubící trójský lid, jejž tolik jste pojaly v záští!? — — —
Jakou já mám sílu a jaké nezdolné ruce,
nemohou zvrátit mou vůli, co vůbec je v Olympu bohů!
Vaše však rozkošné údy se hrůzou zachvěly dříve,
nežli jste viděly bitvu a strašné válečné činy.
Neboť tohle vám řeknu, a to by se bylo i stalo,
že byste na voze svém — mým bleskem raněny jsouce,
nebyly na Olymp přišly, kde věčných bohů je sídlo.“
Tak k nim Kronovec pravil — i reptaly Athéné s Hérou,
které si seděly blízko a Trójanům smýšlely zhoubu.
Mlčela Athénská Pallas a neřekla na to ni slova,
mrzíc se na Dia otce a hněv v ní divoký hořel.
Zlost však vzkypěla v Héře, i pravila k Diovi toto:
„Jaké’s to pravil slovo, ty Kronův přehrozný synu?
Dobře je známo i nám, tvá síla že nezdolatelná —
přece však jest nám líto, když Achajci oštěpem slavní
mají zahynout takto a krutý naplnit osud.
My ovšem, *ty*-li tak velíš, se každé zdržíme bitvy,

jenom radu jim dáme, jež přinese Achaiům prospěch,
aby tak nezašli všichni, když takto ses rozhněval na ně.“
Kronovec, oblačný Zeus, zas těmito odvětil slovy:
„Bohyně výrazných zraků, ó vznešená, zítřejším jitrem
uzříš, budeš-li chtít, jak Kronovec v převaze moci
hubí ještě zas víc voj Danaů oštěpem slavných.
Dřív totiž obrovský Hektór se kruté nezdrží války,
dokavad u lodí zas syn Péleův nevstane rychlý,
v den, když při zádích lodních se vzájemně potýkat budou
v hrozné zápasu tísni kol Patrokla padlého v boji,
neboť to velí osud.
Mně záleží náramně málo
na tom, ty-li máš zlost, bys prchla i k nejzazším koncům
země a mořské tůně, kde Íapetos a Kronos
navěky vězněni jsou.
Jich neblaží vánek ni záře
Hélia Hyperíona — jsouť kol jen Tartaru hloubky.
Kdybys chtěla až tam snad zabloudit — málo mi sejde
na tom, ty-li se mračíš — vždyť není nestydy větší.“
Héré bělostných loktů mu neřekla na to ni slova.
Jasná sluneční zář již zapadla do Ókeanu,
vlekouc za sebou noc, jež živnou přikryla zemi.
Trójané nebyli rádi, že zapadla, zato noc temná
Achaiům k radosti velké a dychtivě žádaná přišla.

Tehdy zas Trójanů sněm dal svolat slavený Hektór
opodál achajských lodí, až k vírné proudící řece
na volném roviny místě, kde prostor prázden byl mrtvol.
Na zem sestoupli s vozů, by slyšeli, co jim as Hektór,
hrdina, Diovi milý, chce povědět. — V ruce měl kopí
dlouhé jedenáct loket, a na něm, na konci vpředu,
svítil bronzový hrot — kol zlatý obíhal kroužek.
O ně se Hektór opřel a mluvil k Trójanům takto:
„Trójané, slyšte má slova, i Dardani, spojenci všichni,
teď jsem jistě už doufal, že teprv tehdy se vrátím
do Tróje šlehané větry, až loďstvo a Danajce zničím.
Noc však nastala dřív, jež nyní ze všeho nejvíc
duté lodi a lid jim spasila na břehu mořském.
Teď už je černá noc — nuž poslechněm! Ať si však každý
připraví k večeři jídlo — též spřežení půvabné hřívy
z vozů vypřáhnout jděte a dejte jim obroku k žrádlu.
Potom přiveďte krávy a tučné z Ília ovce,
za krátký čas! — Též z obydlí svých sem přineste každý
chutné víno a chléb.
Pak hojnost sbírejte dříví,
aby tu po celou noc nám četné hořely ohně,
do rána, k východu Zory, a zář ať plane až k nebi,
aby snad v tmavé noci voj Achajů kadeří dlouhých
o širém mořském hřbetě se nedal na útěk náhle,

sic nám bez boje potom a s pohodlím na lodi vstoupí!
Spíš bude leckterý z nich svou ránu i v domově cítit,
střelen z lučiště šípem neb ostrým oštěpem boden,
skákaje na svůj koráb — by zhrozil se příště i jiný
Trójanům, statným jezdcům, chtít přinášet slzavou válku.
Poslové, Diovi milí, ať zvěstují po celém městě,
hoši ať v prvním mládí a starcové se šedou skrání
na hradbách, od bohů zděných, si ulehnou, dokola všude,
avšak ženštiny útlé ať každá v komnatě doma
veliký pálí oheň, ať hlídka je úplně jistá,
aby, když není tam mužstvo, nám záloha nevnikla v město!
Takto se staň, jak dím, ó Trójané zmužilí v boji!
Tím jest vyřízen rozkaz, jenž prospívá pro tuto chvíli,
jiný ráno zas dám všem Tróům, statečným jezdcům.
S důvěrou prosím Dia i veškerých ostatních bohů,
psy tyto odsud vyhnat, svým osudem přihnané k smrti,
které na lodích černých sem přivedly Sudičky jejich.
Zatím za doby noční se budeme hlídati sami,
z rána pak, za svítání, až brnění na sebe vezmem,
u jejich dutých lodí se v prudkou pustíme bitvu,
uzřím, zda Týdeův syn, rek Dioméd, hrdina silný,
od lodí, k trójským hradbám, mě odrazí, nebo já jeho
usmrtím ostrým kopím a odnesu krvavou výzbroj.
Zítra tu statečnost svou nám ukáže, ačli snad vyčká

útoku oštěpu mého — však myslím v popředí voje
proboden ležet bude, i četní druzi kol něho,
až bude vycházet slunce, hned za jitra.
Kéž bych tak jistě
já byl nesmrtný člověk a na věky nestárnoucí,
stejným způsobem ctěn, jak bohyně Pallas a Foibos,
jakože příští den všem Danaům přinese zhoubu.“
Takto k nim Hektór mluvil, a Trójané k pochvale vzkřikli.
Vojíni zpode jha spřež pak vypřáhli, zpocenou během,
načež je k povozům svým jich řemením uvázal každý.
Potom přivedli krávy a tučné z Ília ovce,
za krátký čas — též z obydlí svých tam přinesl každý
chutné víno a chléb. Pak hojnost sbírali dříví.
Bezvadné slavnostní žertvy pak věčným vzdávali bohům
Trójané — z obětí dým až k nebesům větrové nesli,
libý, však docela nic z ní nechtěli blažení bozi —
odmítli — hroznou zášť v nich vzbudila Ílios svatá,
Priamos, oštěpem slavný, i všecken Priamův národ.
Avšak trójský lid pln hrdosti po drahách bitvy
meškal po celou noc — kol četné hořely ohně.
Nejinak na nebes báni kol zářného měsíce hvězdy
skvoucím jasem se skví, když na nebi ustanou větry:
rázem veškery hlídky a vrcholy horské se zjeví,
s úvaly — nesmírný jas v té chvíli se provalí s nebes,

všecky je vidět hvězdy a v srdci se raduje pastýř,
podobně uprostřed lodí a vírných Xanthových proudů
četné zářily ohně, jež před městem pálili Trójští.
Na tisíc plamenů plálo jich táborem, padesát mužů
sedělo při každém z nich — zář ohně jim planula v tvářích.
Koňové u vozů svých pak čekali na krásnotrůnnou
Zoru a bílý ječmen a chutnou pšenici žrali.

ZPĚV IX.

Poselství

Tak tam trójský lid byl na stráži — achajské mužstvo
zděšenost krušila zlá, jež provází přehrozný útěk.
Nesnesitelný bol všem vůdcům pronikal srdce.
Jako když rybnou tůň dvé větrů rozvlní někdy,
Zefyros totiž a Borrés, jež vanou ze země thrécké,
kdykoliv přikvapí náhle, a tmavá vlna se zdvíhá,
valem, a množství řas z vod mořských na souši vrhá,
takto i Danaů duch byl hrůzou pobouřen v prsou.
Velkým Átreův syn v svých prsou proniknut bolem,
héroldům zvučných hlasů dal rozkazy, táborem chodě,
svolat Danay v sněm — jen jménem, každého zvláště,
bez křiku — vládyka sám byl také obzvláště činný.
Truchliví sedali k schůzi.

Tu vládyka achajských vojů,

vstávaje, ronil slzy jak pramen ztemnělé vody,

který se strmých skal svou temnou vylévá vodu.

Vládyka vzdychal z hloubi a mluvil k Argeiům takto:

„Poslyšte, přátelé milí, vy Danaů vůdci a rádci,

Kronovec, velký Zeus, v svou těžkou mě zapletl šalbu —

ukrutník — vždyť mi už dřív přec přislíbil, přikývnuv hlavou,

já že se vrátím z války, až hrazené Ílion zbořím;

teď si však záhubný klam zas vymysliv, dává mi pokyn,

abych se bez slávy vrátil, když množství lidu jsem ztratil.

Tak se to mocnému Diu as nejspíš zlíbilo v srdci,

který tolika měst již pobořil vysoké hradby,

ale i zboří ještě, vždyť moc má největší ze všech.

Pročež nyní se tím, jak poradím, spravujme všichni:

Prchněm na lodích domů a do milé otcovské země,

Ília širokých tříd již beztoho dobýti nelze!“

Pravil, i umlkli všichni, a mrtvé nastalo ticho…

Achajci dlouhý čas pak mlčeli, truchliví v srdci —

po chvíli Týdeův syn k nim promluvil, bojovník statný:

„Nejdřív, Átreův synu, tvé bláhové radě se opru,

jakož na sněmu, vládce, jsem oprávněn — ty se však nezlob!

Před tím mužnosti mé ses dotekl před Danaovci:

praviť s, že zbabělý jsem — prý bez síly — ale to všecko

vidí Achajci všichni, i mladí muži i starci.

Tobě však jedno jen z dvou dal Zeus, syn lstivého Krona:
žezlem, pravda, ti dal být uctíván nad jiné všecky,
mužnosti — té ti však nedal, jež věru je největší přednost.
Bláhový, ty snad myslíš, že achajští synové vskutku
též tak zbabělí jsou, tak bez síly, jako jsi pravil?
Jestli však tolik tvůj duch jest roztoužen odejít domů,
jdi jen — cesta je volná — tvé lodi jsou poblíže moře,
které připluly kdys, tak četné, z Mykény s tebou —
lid však kadeří dlouhých tu zůstane, ostatní vojsko,
až bychom přec hrad trójský tu zbořili — ale ať třeba
prchnou s koráby domů a do milé otcovské země,
já však bojovat budu, a Sthenelos, až bychom našli
konec trójskému městu — vždyť s božskou vůlí jsme přišli!“
Řekl, a danajský lid k těm slovům hlasitě jásal,
s podivem slyše tu řeč, již mluvil statný ten jezdec.
Potom jezdec Nestór zas povstav, promluvil takto:
„Ovšemže, Týdeův synu, jsi ve válce nad jiné silný,
z druhů stejného věku i v radě ses osvědčil prvním —
žádný z Danaů všech tvé slovo ti pohanět nesmí,
ani ti vyvracet něco, leč hlavní jsi neřekl věci —
ovšem, dosud jsi mlád — mým synem mohl bys býti,
nejmladším po rodě svém — však přec tak rozumně mluvíš
ve středu achajských králů, vždyť promluvil’s patřičné slovo.
Pročež zase teď já, jenž věkem starší jsem tebe,

povím a proberu všecko, a zajisté nižádné z knížat
nezhrdne poradou mou — též sám náš přemocný vladař.
Bratrstva, práva i krbu se zříká takový člověk,
který by domácí svár měl v oblibě, nad jiné hrozný.
Teď už je černá noc — nuž poslechněm! Ať si však každý
připraví k večeři jídlo, pak každá ať skupina strážců
za zeď hradby si lehne, kde zející příkop se táhne.
Mládeži taký úkol bych navrhl.
Ty ale potom,
vladaři, věci se chop, vždyť králem's nejvznešenějším!
Připrav hostinu kmetům — toť slušno je, neslušno není;
vždyť tvůj stan jest vína ti pln, jež danajské lodi
po širé hladině mořské ti vozí z Thrékie denně,
všeho máš dost, čím hostí se host, vždyť mnohých jsi vládcem.
Když se jich množství sejde, tu můžeš řídit se oním,
nejlepší radu kdo dá, vždyť všem jest Achaiům třeba
vzácné rady a moudré — jest nepřítel poblíže lodí,
pále tu množství ohňů — kdo mohl by zplesati nad tím? —
neboť dnešní noc buď rozdrtí vojsko neb spasí."
Oni ho slyšeli rádi a ochotně poslušni byli.
Potom veškeří strážci i se zbrojí s pospěchem vyšli:
vedeni od Thrasyméda, jenž pocházel z Nestora vládce,
jiní od Askalafa a Jalmena, od Afarea,
jiní od Déipyra a chrabrého Molova syna,

slavného od Lykoméda, jenž z Kreionta vládce se zrodil,
sedm to vůdců stráží, a s každým kráčelo po stu
statných zároveň junů, a dlouhá drželi kopí.
Jdouce pak, usedli tam, kdež příkopu střed byl a hradby,
tam pak vznítili oheň, a oddíly strojily jídlo.
Zatím Átreuv syn již přiváděl achajské kmety
ve svůj stan, kdež lahodný kvas jim předložit kázal.
Oni tu zdvíhali ruce a se stolu brali si jídla,
když pak žízeň a hlad již nadobro zahnali všichni,
nejprve moudrý kmet jim počal rozkládat návrh,
Nestór, který už dřív měl ze všech nejlepší rady.
Tento, muž moudré mysli, se ujal slova a pravil:
„Slavný Átreův synu, ty mocný vládyko mužstva,
u tebe řeč svou začnu, i dokončím, neboť jsi věru
mnohých národů pánem, a Kronovec propůjčil tobě
žezla i královských práv, bys lidem prospěšně radil,
proto bys *ty* měl zvlášť jak mínění říci, tak slyšet,
také dovolit jiným, když někoho pobádá srdce,
aby tu mluvil v náš prospěch, pak rozhodneš, co má mít platnost.
Pročež řeknu to tak, jak nejlíp zdá se mi v srdci,
sotva si lepší kdo věc z vás vymyslí, nežli je tato,
již mám na mysli já — už dávno a také i nyní:
Pořád od doby té, cos dívčinu, potomku Diův,
Achillu, přes jeho hněv, dal ze stanu násilně vyvést —

nikterak s naší vůlí — vždyť já jsem tě snažně a vroucně

odvrátit od toho hleděl — ty hrdé však povoliv mysli,

rekovi největšímu, jejž poctili bohové sami,

poskvrnil's čest — vždyť jeho máš dar —

Však ještě i nyní

uvažme nějaký způsob, jak přec jen hrdinu opět

smíříme libými dary a získáme vlídnými slovy."

K němu tu Átreův syn zas promluvil, vládyka mužstva:

„Nestore, není to lež, jak mé jsi tu vyčetl viny:

Chybil jsem já — toť vyznávám sám!

Jest nad četné vojsko

platen takový muž, jenž Diu se zalíbil v srdci,

jako teď Achilla poctil a pohubil achajské mužstvo.

Avšak když jsem už zbloudil a zhoubné povolil mysli,

opět to napravit hodlám a nesmírnou náhradu dáti.

Veškeré uprostřed vás teď vypočtu převzácné dary:

nových trojnoží sedm a deset talentů zlata,

dvacet lesklých kotlův a dvanáct mimoto koňů,

vítězných, velice silných, již v závodech získali ceny.

Dost by měl pozemních statků a nadbytek vzácného zlata

onen zajisté muž, jenž tolik jmění by nabyl,

kolik ti jednokopytní mi výher zjednali koně.

Dám mu i dívek sedm, jež vzácné umějí práce,

z Lesbu, jež vzal jsem si sám, když podmanil vzdělaný ostrov,

které nad rody žen svou krásou předčily velkou.
Tyto mu dám, pak dívčinu též, již tehdy jsem jemu
odňal, Brísovu dceru, a ztvrdím přísahou velkou,
že jsem k ní nevešel v lůžko a milostných styků s ní neměl,
jako to u lidí všech jest ve zvyku, u žen i mužů.
Tohleto všecko už teď bych daroval — ale až jednou
velký Priamův hrad nám bohové popřejí zbořit —
potom, až do města vnikne, ať bronzovým nádobím koráb
naplní, jakož i zlatým, až o kořist budem se dělit.
Sám též z dívek trójských si dvacet vybrati může,
které Heleně z Argu svou krásou nejvíc se blíží.
Jestliže v Achajské Argos pak přijdeme, v žírnou tu zemi,
může i zetěm mi býti, a ctěn být s Orestem stejně,
který, miláček srdce, mi vyrůstá v blahosti hojné.
Tré mám v paláci dcer, z nichž jedna je Ífianassa,
druhou mám Láodiku a třetí Chrýsothemistu;
kterou z těchto by chtěl, nechť za choť bez darů věnných
vezme si v Péleův dům — já přidám mu na usmířenou
darů, že nižádný muž jich tolik nepřidal dceři:
sedmero lidnatých měst mám úmysl darem mu dáti,
Enopu, Kardamylu a travou bohatou Híru,
dám mu i přesvaté Féry i Antheiu úrodných lučin,
Aipeiu, krásné město, a Pédasos bohatý révou.
Všecka jsou poblíž moře a sousedí s písečným Pylem.

Bohatí bravem i skotem v nich lidé obydlí mají,

kteří mnohými dary ho budou ctíti jak boha,

budou mu, jakožto králi, též hojné poplatky dávat.

To bych všecko mu splnil, když ustane od hněvu svého.

Ať si dá říci — jen Hádés se obměkčit nedá a smířit!

Proto i ze všech bohů je nejvíc protivný lidem.

Ať se mi natolik poddá, oč větším jsem nad něho králem,

oč též tvrditi mohu, že věkem nad něho předčím."

Nestór, Gerénský jezdec, mu odvětil těmito slovy:

„Slavný Átreův synu, ty mocný vládyko mužstva,

nemožno pohanět dary, jež nabízíš Achillu vládci,

pročež zvolme si posly a pošlem je, aby co nejdřív

k Achillu Péléovci se vydali do stanu jeho —

nebo je vyhlídnu sám — však potom ať poslechnou všichni!

Foiníx, Diovi milý, buď nejdřív poselstva vůdcem,

potom veliký Aiás a Odysseus, hrdina slavný,

z héroldů Eurybatés a Hodios půjdou tam s nimi.

Přineste na ruce vody a pobožně umlknout kažte,

abychom vzývali Dia, zda chtěl by nám milostiv býti!"

Pravil, a návrh jeho se líbil knížatům všechněm.

Ihned sluhové statní jim nalili na ruce vody,

vína až po samý kraj pak jinoši v měsidla vlivše,

dali je po řadě všem, pak bohům ulili z číší.

Ale když ulili bohům a pili dle libosti srdce,

poslové, puzeni spěchem, šli ze stanu vládyky mužstva.
Nestór, Gerénský jezdec, jim důtklivě pokyny dával,
mrkaje na všecky živě, a nejvíc na Odysséa,
aby tam hrdinského zas udobřit hleděli reka.
Po břehu kráčeli posli — a hučící šumělo moře —
vroucně se modlíce v srdci, by Zemětřas chvějící zemí
popřál, by hrdé srdce se zdařilo v rekovi smířit.
Ke stanům vojínů jeho a k dutým korábům přišli.
Právě tam konej šil rek svou zvučnou formingou srdce,
úpravnou, velice krásnou, jež kobylku stříbrnou měla,
kterou si z kořisti vzal, když zbořil hrad Éetiónův.
Tou on konejšil srdce a zpíval hrdinství reků.
Patroklos příteli vstříc, sám jediný, seděl a mlčel:
čekalť, až Aiakův vnuk svou píseň hrdinskou skončí.
Zatím kráčeli dále, a slavný Odysseus v čele,
potom stanuli před ním — pln podivu vyskočil s místa
Achilleus, s formingou v ruce, vstav se židle, na které seděl.
Povstal Patroklos též, když viděl vládyky vcházet.
Achilleus, rychlý v běhu, je vítal vlídně a pravil:
„Vítám vás! Přátelé milí sem vcházejí! — Však je to dobře —
neboť jste ve hněvu mém všech Danaů milí mi nejvíc.“
Domluvil Achilleus slavný a vedl je do stanu svého,
aby si na křesla sedli a koberce nachové barvy;
hned pak k příteli svému se ozval, který byl blízko:

„Větší postavit hleď sem měsidlo, Menoitiovče,

silnější namíchej víno a připrav každému pohár,

vždyť to jsou nejdražší muži, co pod mou vstoupili střechu!“

Řekl, a Patroklos povstal, jsa poslušen přítele svého.

Sám vzal krájecí stůl, jejž postavil k paprskům ohně,

z tučné kozy a ovce pak na něj položil hřbety,

také z tučného vepře tam hřbet dal kypící sádlem.

Držel je vozataj jeho, sám Achilleus slavný je sekal,

potom je nadrobno krájel a na rožně nabodl kusy.

Patroklos podobný bohům zas nítil veliký oheň.

Když pak dohořel oheň a plamen docela klesl,

rozhrnul řeřavé uhlí a navrch rozložil rožně,

potom je s podstavců zdvihl a božskou posypal solí.

Když pak to upekl všecko a položil na desky masné,

Patroklos přinesl chléb, jejž po stole v košících krásných

mužům rozdělil všem, však maso zas Achilleus dělil.

Sedl si u druhé stěny a naproti božskému vládci,

rekovi Láertovci, a přítele Patrokla vyzval

bohům zapálit oběť. — Ten vrhal do ohně maso.

Oni tu zdvíhali ruce a se stolu brali si jídla;

když pak žízeň a hlad již nadobro zahnali všichni,

pokývl Foiníku Aiás.

To postřehl Odysseus slavný,

vínem si naplnil číši a pozdravil Achilla takto:

„Achille můj, buď zdráv! Nám hostiny dělené stejně
nechybí u Átreovce, když hodujem ve stanu jeho,
nechybí u tebe též — jest před námi nadbytek jídla. —
Avšak nikoli k hodům, ač chutným, vede nás touha —
naopak, živený Diem, když vidíme nesmírnou zkázu,
trneme — jistoty není, zda záchrany dojdou, či zhynou
koráby palubou kryté, když *ty* by ses neoděl v sílu.
Poblíž lodí a hradby si totiž rozbili tábor
Trójané, chrabří muži, a přeslavní spojenci jejich,
vznítivše plamenů roj v svém táboře. — Tvrdíť, že déle
nebudou prý už váhat a na černé lodi se vrhnou.
Napravo Kronovec Zeus jim znamení najevo dává,
blýskaje.

Hrdina Hektór pak velkou se nadýmá silou,
strašným způsobem zuří, pln důvěry v Kronovce Dia,
nedbaje lidí ni bohů, a divá ho posedla vzteklost:
žádá si, aby co nejdřív se jasná zjevila Zora,
hroze, že u lodí všech nám zuráží vrcholky hlavic,
v ruch pak hltavý žár prý zanítí — okolo lodí
všechen prý pobije lid, jenž dýmem děsit se bude.
Já tedy hrozný strach mám na duši, že mu ty hrozby
bohové vyplní všecky, a nám je tu souzeno zhynout,
od Arga, pastviště koní, tak daleko, v planině trójské!
Proto již konečně povstaň, ač míníš-li achajské syny

zachránit, třebas pozdě, tak týrané, ze vřavy Tróů!
Neboť později i sám bys litoval — není však možno,
až se už neštěstí stane, je odčinit. —
Proto radš dříve
uvaž, jak záhuby den nám Achaiům odvrátit hodláš!
Tobě přec otec Péleus, můj rozmilý, na srdce kladl
v den, když z rodné Fthíe tě posílal k vladaři Mykén:
‚Vítězství, milý synu, ti dojista Athéné s Hérou
dají, budou-li chtít, však ty hleď divoké srdce
krotit ve hrudi své, vždyť vlídnost mnohem je lepší!
Po každé zlostrůjný svár hleď potlačit, aby tě spíše
Achajci mívali v úctě, i mladí muži i starci!‘
Takto ti radil ten kmet — Ty’s zapomněl!
Ale i nyní
ustaň a trýznivý hněv hleď zapudit — důstojné dary
nabízí vládyka mužstva, když ustaneš od hněvu svého.
Poslyš, je-li ti libo, a já ti tu vypočíst hodlám,
kolik Danaů král v svém stanu ti přislíbil darů:
nových trojnoží sedm a deset talentů zlata,
dvacet lesklých kotlův a dvanáct mimoto koňů,
vítězných, velice silných, již v závodech získali ceny.
Dost by měl pozemních statkův a nadbytek vzácného zlata
onen zajisté muž, jenž tolik jmění by nabyl,
kolik ti jednokopytní mu výher zjednali koně.

Dá ti i dívek sedm, jež vzácné umějí práce,
z Lesbu, jež vybral si sám, když vzdělaný podmanil's ostrov,
které nad rody žen svou krásou předčily velkou.
Tyto ti dá, pak dívčinu též, již tehdy ti vládce
odňal, Brísovu dceru, a ztvrdí přísahou velkou,
že k ní nevešel v lůžko a milostných styků s ní neměl,
jako to ve zvyku jest, ó vladaři, u žen i mužů.
Tohleto všecko už teď by ti daroval — ale až jednou
velký Priamův hrad nám bohové popřejí zbořit —
potom, až do města vnikneš, máš bronzovým nádobím koráb
naplnit, jakož i zlatým, až o kořist budem se dělit.
Sám též z dívek trójských si dvacet vybrati můžeš,
které Heleně z Argu svou krásou nejvíc se blíží.
Ale až v Achajské Argos pak přijdeme, v žírnou tu zemi,
můžeš i zetěm mu býti, a ctěn být s Orestem stejně,
který, miláček srdce, mu vyrůstá v blahosti hojné.
Tré má v paláci dcer, z nichž jedna je Ífianassa,
druhou má Láodiku a třetí Chrýsothemistu.
Kterou z těchto bys chtěl, máš za choť bez darů věnných
vzíti si v Péleův dům — on přidá ti na usmířenou
darů, že nižádný muž jich tolik nepřidal dceři:
sedmero lidnatých měst má úmysl darem ti dáti,
Enopu, Kardamylu a travou bohatou Híru,
dá ti i přesvaté Féry i Antheiu úrodných lučin,

Aipeiu, krásné město, a Pédasos bohatý révou.

Všecka jsou poblíž moře a sousedí s písečným Pylem.

Bohatí bravem i skotem v nich lidé obydlí mají,

kteří mnohými dary tě budou ctíti jak boha,

budou ti, jakožto králi, též hojné poplatky dávat.

Toto by všecko ti splnil, když ustaneš od hněvu svého. —

— — —

Pakliže Átreovce sis příliš zprotivil v srdci,

jeho i se všemi dary — nuž s ostatním achajským mužstvem,

týraným v táboře svém, měj soucit! — Oni jak boha

budou tě ctít — tím velikou čest bys ve vojsku získal.

— — —

Teď bys i Hektora sklál, jenž velmi by blízko ti přišel,

zhoubné vzteklosti pln — vždyť žádný není prý jemu

roven z Achaiů všech, jež lodi sem přivezly kdysi!“

Achilleus rychlý v běhu mu odvětil těmito slovy:

„Zchytralý Odyssée, ty z Láerta potomku Diův,

potřeba jest, bych mínění své vám do očí řekl,

jak si je myslím vskutku — a jak se i dojista splní,

už mi tu neškemrejte, druh za druhem, sedíce u mne,

vždyť jak Hádova brána se taký člověk mi hnusí,

který jiného cos má na mysli, jiné však mluví!

Pročež řeknu to tak, jak nejlíp zdá se mi v srdci:

Ani mne vládyka mužstva, syn Átreův, nezíská asi,

ani též Danajci druzí — vždyť nebylo patrně díků

za to, že s odpůrcem lítým jsem válčil stále a stále.

Stejný tu každý má díl, ať válčí stále či sedí,

stejnou dostává čest jak zbabělý člověk, tak statný. — —

Zahyne nečinný muž jak člověk velikých činů! — —

Copak nyní mám z toho, že v duši jsem trampoty snášel,

když jsem vydával všanc svůj vlastní ve válce život!?

Jako když přináší pták svým malým holátkům pokrm,

kdykoli sežene něco, ač sám jest hladový přitom,

podobně já tak přemnohou noc jsem bez spánku probděl,

den pak stále a stále jsem trávil v krvavých bitvách,

zápasy sváděje s muži — bych *jim* jen milenky sháněl.

— — —

Dvanácte lidských měst jsem zbořil, na lodích připluv,

pěšky pak jedenáct jiných — zde v Tróadě, hrudnaté zemi,

z těchto pak všechněch měst jsem poklady četné a vzácné

zabral a přinášel všecky, a po každé odevzdal králi,

„Átreovci“ — a tento — jsa u rychlých korábů vzadu,

přijav je, rozdal jich málo, však za to si nechával mnohé. —

Dával četné dary i králům i náčelníkům — —

tito je v bezpečí mají — mně samému z Achaiů všechněch

odňal a má mou milenou choť!! — —

Nechť s touto se v lásce

kochá jen dál!! — —

— — —

Nač zápasy vést má s národem trójským

argejský lid? Proč shromáždil voj? — Proč k Tróji ho vedl

Átreův syn? — Zdaž nebyl ten čin jen Heleně kvůli?

Či snad jen Átreovcům jsou manželky smrtelných lidí

milé? — Vždyť každý muž, jenž řádným a rozumným slove,

manželku svou má v lásce a na péči — tak jsem i já ji

míval ze srdce rád — byť kopím dobyta byla. — —

Teď, když vyrval mi dar z mé pravice, zklamal mě trpce,

ať mne jen s pokojem nechá, mne nezklame, já ho znám dobře!!

— — —

Ale jen, Láertův synu, ať s tebou a druhými králi

zkouší, jak planoucí žár vám odvrátí od lodí rychlých!! — —

Vždyť přec už tolik toho si beze mne pořídil pracně. — —

Dokonce postavil hradbu a při ní vykopal příkop,

veliký, značné šířky, a na kraji natloukl kolů!

Avšak nemůže přec tlak Hektora, záhubce mužů,

zadržet! — — —

Pokavad já jsem vespolek s Achajci válčil,

Hektór odvahy neměl, by bojoval opodál hradeb,

než jen ke Skajské bráně, a nanejvýš vycházel k dubu —

tam kdys čekal mě sám, však jenjen že unikl zhoubě!!

— — —

Teď když nemám už chuť, bych válčil s Hektorem slavným,

Dia i druhé bohy hned za jitra obětí poctím,

dobře si zásobím lodi a potom je na moře stáhnu.

Uzříš, budeš-li chtíti, a jestli ti záleží na tom,

na rybném Helléspontu mé koráby s úsvitem plouti,

uvidíš lodníky mé, jak horlivě mávají vesly.

Jestliže Zemětřas slavný mi šťastné dopřeje plavby,

mohl bych třetí už den být ve Fthíi, hrudnaté zemi.

Tam mám velice mnoho, co nechal jsem, když jsem plul k Tróji,

odtud pak vezu si dost jak rudé mědi, tak zlata,

dívčiny s krásnými pásy a také železo sivé,

vesměs, čeho jsem nabyl — však dar — ten zpupně mi odňal

vladař v přemoci své, ač sám mi ho za podíl přiřkl,

Átreův syn!! — — —

— — —

Jen všecko mu vyřiďte, jak vám to velím!

veřejně, aby i druzí se zjitřili Achajci na něj,

jestliže úmysl má zas někoho z Danaů podvést —

pláštěm vždycky mu jest jen nestoudnost — mně by snad přece

pohledět v tvář, ač drzý to pes, již smělosti neměl!!

— — —

Nyní mi skončena jest s ním porada — neřkuli skutek,

neboť už jednou mě zklamal, a urazil, že mě už příště

nezklame lstí! — Ať na tom má dost — ať s klidem jen táhne,

neboť všemocný Zeus jej rozvahy nadobro zbavil!!

— — —

Hnusny jsou jeho mi dary — a já si jich neváţím za zblo,
kdyby i desetkrát tolik, a dvacetkrát, nabídl darů,
všecko, co má již nyní, a odjinud nabude ještě,
všecko, co do Orchomenu kdy přichází, v aigyptské Théby —
v město, kde po domech všech jest pokladů složeno nejvíc,
které mají sto bran, skrz každou vyjíţdí bránu
do boje na dvě stě muţů i se svými koňmi a vozy.
Kdyby i tolik mi dával, co v světě je písku a prachu,
přece by vládyka muţstva ni tak mé nesmířil srdce,
leda by za hanu mou, tak trýznivou, odpykal zcela! —
Dceru pak Agamemnona si nevezmu, Átreovce,
kdyby i s Afrodítou se o krásu svářiti mohla,
Athéně jiskrných zraků se rovnala pracemi svými,
přec bych ni tak jí nechtěl! —
Ať jiného z Achaiů zvolí,
jenţ by se hodil mu spíše a králem byl by mu větším! —
Budou-li bozi mne chránit a do svého domova přijdu,
tam pak Péleus mi sám, můj otec, vyhledá ţenu:
dost jest achajských ţen, jak v Helladě všude, tak Fthíi,
dcery to velmoţů předních, již měst jsou ochranou mocnou —
kterou z těchto bych chtěl, svou ţenou si učiním milou.
Po tom muţný můj duch již dlouhou je roztouţen dobu,
řádnou dívku si vzít v svém domově za ţenu vhodnou,

ze svých těšit se statků, jichž Péleus stařec mi dobyl.

— — —

Nestojí za můj život ni poklady, kolik jich kdysi
v Íliu bývalo prý, v tom krásném lidnatém městě,
dřív, když ještě byl mír — než synové achajští přišli,
ani co kamenný práh má pokladů Střelčího boha,
Apollóna to Foiba, v svých prostorách v skalnaté Pýthě.
Lupem nabýti možná, jak krav, tak tučného bravu,
získat i trojnože možná, i rusé komoňů hlavy —
jedině lidský život ni lapit nelze ni chytit,
aby se navrátil zas, jak vystoupí z ohrady zubů.
Thetis třpytivých nohou mi říkává, bohyně matka,
dvojí že přivede los můj život k hodině smrti:
jestliže zůstanu tady a budu kol Ília válčit,
konec je návratu mému, však nezměrné nabudu slávy,
pakliže odejdu domů a do milé otcovské země,
konec je vzácné slávě, však za to mi trvati bude
život po dlouhý čas — má smrt pak nepřijde záhy.

— — —

Avšak také bych radil, by ostatní Achajci všichni
domů odpluli zpět — vždyť sotva už uzříte asi
strmého Ília pád, když Kronovec vidoucí v dálku
nad ním pravici vztáhl a Trójan zas smělosti nabyl!
Vy však vraťte se nyní a danajským velmožům předním

odpověď povězte mou — vždyť toto jest výsadou rádců —
aby si jiný plán jen smyslili — o něco lepší —
který by achajské mužstvo a lodi jim zachránit mohl
v jejich táboře lodním — vždyť tento se provésti nedá,
který si smyslili teď, když já byl popuzen k hněvu.
Foiníx ať zůstane s námi a ve staně k spánku si lehne,
může i na lodích mých plout se mnou do milé vlasti
s úsvitem, bude-li chtít, však násilím nechci ho vléci.“
Pravil, i umlkli všichni, a mrtvé nastalo ticho,
s podivem slyšíce řeč, vždyť zamítl s důrazem velkým.
Foiníx, starý ten jezdec, mu po chvíli odvětil takto;
slzy mu vytryskly z očí, mělť velkou o lodi bázeň:
„Jestliže opravdu již máš na mysli, Achille slavný,
návrat, a od lodí nám již žádným způsobem nechceš
odvrátit zhoubný žár, když hněv tak v srdce ti padl,
jak bych tu bez tebe já moh‘ zůstati, milený synu,
sám — kmet jezdec Péleus mě poslal do Tróje s tebou,
v den, když z rodné Fthíe tě posílal k vladaři Mykén,
mladého, dokavad ještě byl’s nezkušen společné války,
nezkušen byl’s též v radě, v níž muži se proslavit mohou.
Proto mě poslal s tebou, bych učil tě tomuhle všemu,
bys byl výmluvný v slovech a s důrazem prováděl skutky.
Proto bych za nic nechtěl tu bez tebe, milený synu,
samoten být, byť třeba sám bůh chtěl přípověď dáti,

že zas kvetoucím mládcem mě učiní, shladě mé stáří —
jako když z Hellady tenkrát, kde krásné ženy se rodí,
prchal jsem otcovu lání.
Ten velmi se rozlítil na mne,
Amyntór, Ormenův syn, skrz milenku kadeří lepých.
K té on jevíval lásku a vlastní si nevážil ženy,
milé to mateře mé, jež pořád mě prosila snažně,
bych šel k milence dříve, by nechuť pojala k starci.
Já jí to učinil kvůli, však otec se domysliv toho,
počal strašně mi klnout a hrozné Lítice volat:
nikdy ať milé dítě mu na jeho kolena není
vloženo, zrozené ze mne — a bohové prokletí toto
přijali: podzemský Zeus, s ním hrozná Persefoneia.
Tehdy jsem úmysl jal, jej mečem zabíti ostrým,
hněv ten některý bůh však potlačil, který mi v srdce
vštípil pomluvu lidu a četné potupy lidské,
aby mne otcovým vrahem pak národ danajský nezval.
Tehdy již duch můj v hrudi se nedal naprosto zdržet,
abych v paláci dlel, když hněvem byl zachvácen otec.
Mnozí přátelé moji a příbuzní byli sic se mnou,
všichni mne prosili vroucně a zdržet hleděli doma:
přemnohé tučné ovce a lesklé loudavé krávy
kláli, a četné vepře, již bílým kypěli sádlem,
na oheň Héfaistův kladli, by štětiny ožehl s těla,

také přemnoho vína se ze sudů kmetových pilo.
Po celých devět nocí mi po boku trávili stále,
střídavě konali hlídky, a nikdy jim nezhasly ohně:
jeden v podsíni dvora, jenž celý byl ohrazen pevně,
před vchodem ložnice mé plál druhý, v předsíni domu.
Když však temná noc, již desátá, konečně přišla,
tehdáž k ložnici vchod jsem vylomil, přilehlý těsně,
z komnaty ven jsem vyšel a přeskočil ohradu dvora,
snadno se mužům strážcům i ženám služebným ukryv.
Helladou, rovinnou zemí, pak prchaje dále a dále,
do Fthíe, hrudnaté země, jsem přišel, matky to bravu.
Péleus byl země té král — ten přijav mě s ochotou velkou,
vřelou mě zahrnul láskou — jak syn jest milován otcem,
jediný, miláček srdce, a dědic velikých statků.
Dal mi též velké jmění a množství lidu mi přidal.
Na samých hranicích Fthíe jsem bydlíval, Dolopům vládna.
Tebe jsem vychoval v reka, ó Achille, rovného bohům,
maje tě ze srdce rád, vždyť nikdy's nechtíval s jiným
na hody jít, též v komnatě sám ses nechtíval najíst,
až jsem tě konečně já vzal na svá kolena vlastní,
pokrájel, podal ti jídlo a číšku ti přidržel s vínem:
Často's mi na prsou mých též celé poblinkal roucho,
vínem prskaje z úst v svém nemilém rozmaru dětském.
Mnoho tak pro tebe já jsem vytrpěl, mnoho jsem zkusil,

s úmyslem, když již božstvo mi vlastních nedalo dětí,
abych tak aspoň tebe, ó Achille podobný bohům,
synem si učinil svým, bys bídné zhouby mě zbavil.
Ukroť hrdou svou mysl, ó Achille, nemůžeš přece
srdce své bez citu mít! — Též bozi se uprosit dají,
jichž přec mnohem je větší i hodnost i síla i zdatnost —
přec však modlitbou milou a obětmi zápalnými,
kadidlem vonným a vínem je k milosti nakloní lidé,
prosíce jich, když nějaký blud neb přestupek spáší.
Vždyť jsou i bohyně Prosby, jež velkého Dia jsou dcery,
chromé, svraskalých tváří, a očima hledící stranou,
které, starostí plny, se belhají za Bludem vždycky.
Blud však je rovných nohou a mohutný — proto je snadno
o mnoho předhoní všecky a nejdřív po celé zemi
zmámí veškeren lid — pak Prosby to spraviti hledí.
Kdokoliv uctivý jest, když Diovy dcery se blíží,
tomu jsou prospěšny také a slyší žádosti jeho,
kdo však zamítne Prosby, ba dá jim surově výhost,
ihned spěchají k Diu a prosí ho, Kronova syna,
aby mu Blud byl druhem a škodou za vinu pykal.
Pročež, ó Achille můj, též *ty* vzdej Diovým dcerám
čest, jež zkonejší cit též jiných hrdinů chrabrých! — — —

— — —

Kdyby ti nedával dary a propříště neslíbil jiných

Átreův syn — než zavilý hněv chtěl podržet dále,
já bych tě neměl k tomu, bys odložil hněv svůj a kvapil
Argeiům na pomoc jít, již prahnou po tobě touhou — —
takhle však mnoho ti dává, hned na místě, slibuje jiné,
muže, již nejlepší jsou, sem posílá, odprosit tebe,
které z achajských vojsk byl vyvolil, tito jsou tobě
samému obzvlášť milí — jich proseb a příchodu nesmíš
zlehčit — nynější hněv mít za zlé ovšem ti nelze! — — —
— — —
Takto jsme slyšeli zvěst též o slavných hrdinách dávných:
kdykoli některý z nich byl zavilým napaden hněvem,
dali se smířit dary a přemluvit vlídnými slovy!
V mysli mám příběh tento, již oddávna, nikoli nově,
kterak se stal. Ten přátelé vám teď vyprávět hodlám:
Aitólů, statných v boji, a Kúrétů válka se vedla
u Kalydónských hradeb a jeden druhého vraždil;
bránilť aitólský lid svůj Kalydón, rozkošné město,
Kúréti touhou pláli jej z kořen vyvrátit válkou:
Artemis se zlatým trůnem jim totiž poslala zhoubu,
z hněvu, že oběť za žně jí nevzdal v záhybu sadu
Oineus: ostatní božstva si chutnala na hekatombách,
jí ale oběti nevzdal, ač velkého Dia je dcera —
zapomněl — či snad nedbal — a velmi tím na mysli zbloudil. —
Poslala plná hněvu — rod Diův — střelkyně šípů,

kance jim štětinatého a divého, bělostných zubů:
po zvyku bezčetných škod tam napáchal v královýchpolích,
množství vysokých kmenů mu na zem vyvrátil z půdy,
zcela, i s kořeny jejich, a s hojným ovocným květem.
Konečně od Meleagra byl usmrcen, Oinéovce,
který z okolních měst tam svolal lovce i se psy,
četné — nebyloť možná jej zabít se skrovným počtem,
takový byl, vždyť četný už lid v žár hranice vrhl.
Artemis vádu a křik v nich vzbudila o tělo kance,
o jeho hlavu a hřbet, jenž spoustou štětin se ježil.
Aitólům, zmužilým v boji, pak nastala s Kúréty válka:
Dokud bojovný rek byl ve válce z Oineia vzešlý,
Kúrétům přinášel boj jen nezdary: nemohliť ani
meškat před městskou zdí, ač počtem velice četní —
ale když později hněv v něm zahořel, jakým i jiní
mužové vzkypí v srdci, byť jinak rozumní byli —
tehdy rek na Althaiu jsa rozezlen, milenou matku,
prodléval u Kleopatry, své řádné manželky krásné. —
Marpéssa kotníků krásných ji zrodila, Euénovna,
Ídovi, který tehdáž jsa ze všech největší silák,
dokonce odvahu měl svým velkým namířit lukem
pro choť kotníků krásných i naproti Foibovi vládci.
Tehdáž v paláci svém jak vznešená matka, tak otec
příjmením Alkyonou ji zvávali, poněvadž totiž

trvale plakala máť, los žalného ledňáčka majíc,
když ji byl uchvátil bůh, sám Apollón, svémocný Foibos.
U té prodléval tenkrát, a hněv jej trýznivý trávil;
kletbou mateře své byv rozhněván, poněvadž pro smrt
bratrovu truchlila hrozně a k bohům se modlila vroucně:
do země, dárkyně plodů, tu bušila rukama prudce,
volala mocného Háda a hroznou Persefoneiu,
sedíc na zemi klečmo — a slzy jí máčely ňadra: —
aby mu seslali smrt. — Hlas slyšela v Erebu temném
Erínýs chodící v temnu a tvrdé mající srdce.
Kúrétů vřava a ryk kol brány se rozléhal záhy,
od prudkých do hradeb ran. —
Jej prosili královi rádci
aitólští — bohů kněze mu poslali nejpřednější,
aby je zachránit vyšel, a dar mu též nabídli velký:
půdu kde nejžírnější měl Kalydón, rozkošné město,
z té, jak vybídli jej, směl nejhezčí úděl si vybrat,
padesát jiter půdy — půl pozemku k pěstění révy,
polovic ornice prosté si z roviny oddělit mohl. —
Prosil za slitování kmet Oineus, starý ten jezdec,
v paláci s vysokým krytem, až na prahu obydlí stoje,
na dveře zavřené bušil a pro všecko na světě prosil,
prosily za slitování i rodné sestry, ba také
vznešená máť — tím spíš jí odpíral, prosili vroucně

druzi, již nejvíc milí a vzácní mu bývali ze všech —
avšak přece ni takto mu srdcem nemohli pohnout.
Až když na jeho dům již husté padaly rány,
Kúréti zlézali hradby a zapálit chtěli už město,
tehdy už konečně jej též manželka se skvostným pásem
prosila s hořekováním a všecky mu vypočtla strasti,
které stíhají lid, když jeho je dobyto města:
jak jsou mužové kláni, jak oheň spaluje domy,
ženy jak, štíhlé v pase, i s dítkami cizinec vleče. — —
Tu se v něm pohnulo srdce, když slyšel hrozné ty věci,
vyšel a na tělo vzal své brnění, zářící jasně.
Tak tedy Oineův syn den poroby Aitólům zahnal,
svému jen povoliv citu, a proto mu nedali darů,
hojných, velice libých — tak odvrátil zkázu i bez nich.
Ty však ve hrudi své tak nesmýšlej! Kéž by tě zloboh
také nezahnal tam, můj miláčku! — Hůř by pak bylo
hájit korábů našich, již hořících. Za dary tedy
vytáhni v boj — jak boha tě ctít pak Danajci budou.
Kdybys zamítl dary, a přec pak do války vstoupil,
nebudeš už tak vážen — ni kdybys i zapudil válku!“
Achilleus, rychlý v běhu, mu odvětil těmito slovy:
„Tatíčku, živený Diem, ó staroušku, taká mi pocta
lhostejná jest, vždyť poctěn jsem dost již Diovou vůlí,
která u lodí křivých mi potrvá, dokavad ještě

dech budu ve hrudi míti, a kolena hýbat se budou.
Jinou ti věc však povím, ty na mysli přemítej o ní:
nemať mysl mi dál tím nářkem a hořekováním,
k libosti Átreovci — vždyť věru se nesluší tobě,
milovat jej — sic láska se má pak promění v záští!
Toho bys po boku mém měl rmoutiti, *mne* kdo by rmoutil:
radš bych ti dal půl vlády a polovic veškery pocty.
Tito zde se zprávou půjdou — ty se mnou ve staně tady
lehni si na lůžko měkké, a za jitra, s úsvitem Zory,
smluvíme, máme-li plout již k domovu, nebo tu zůstat.“
Řekl a Patroklu svému dal potajmu znamení brvou,
Foiníku pevné lůžko již prostříti, aby co nejdřív
na návrat ze stanu zpět již myslili.

Podobný bohům

Aiás Telamónovec tu pravil ve středu jejich:
„Zchytralý Odyssée, ty z Láerta potomku Diův,
pojďme už, neboť vidím, že splnění úkolu svého
nedojdem cestou touto — a musíme Danaům rychle
oznámit Achillův vzkaz, byť nijak veselý nebyl,
kteří nyní as sedí a čekají. — —

Achilleus tuhle

si zatvrdil krutostí divou své pyšné ve hrudi srdce,
svévolník — vždyť již nedbá ni přátelství soudruhů vlastních,
pro něž jsme u lodí svých jej ctívali nad jiné všecky —

bezcitný — nejeden muž již dokonce od vraha přijal
za bratra smírný výkup, ba za smrt vlastního syna:
viník pak ve vlasti své již zůstane, zaplativ mnoho,
mstitelův mužný se duch pak spokojí, jakož i srdce,
jakmile náhradu vzal.
Jen tobě jest od bohů dána
do prsou zavilá vášeň, a urputná — pro pouhou dívku —
jednu — vždyť sedm ti jich teď dáváme, nad jiné předních,
k nim též jiného mnoho. —
Již smířlivé smýšlení pojmi,
vlastního krbu si važ! — Vždyť pod tvým krovem jsme hosté,
vybraní ze všeho lidu — a doufáme přece, že obzvlášť
my jsme ti nejvzácnější a nejdražší z Achaiů všechněch!“
Achilleus rychlý v běhu mu odvětil těmito slovy:
„Aiante Telamónovče, ty vladaři, potomku Diův,
tak se mi nějak zdálo, že’s mluvil všecko mi z duše,
vždy však vzkypí mi žluč v mých útrobách, myslím-li na to,
kterak naložil se mnou, tak potupně, před tváří lidu,
Átreův syn, tak jako bych byl kýs bezectný cizák!
— — —
Vy však nyní už jděte a toto mu povězte přímo:
vůbec nebudu dřív mít na péči krvavou válku,
dokavad slavný Hektór, syn Priama, chrabrého reka,
ke stanům vojínů našich a k dutým nepřijde lodím,

achajské vojíny vraždě, a lodi jim nespálí ohněm.
Avšak před mým stanem a před mým korábem černým
zajisté Hektór, jak mním, byť dychtiv, zřekne se boje.“
Řekl, a každý z poslů vzal do ruky dvojuchý pohár,
ulil a k lodím se zpět zas navracel, Odysseus v čele.
Potom Menoitiovec dal rozkaz druhům i služkám,
Foiníku pevné lůžko co možná nejdříve prostřít.
Poslušně, jak jim velel, je prostřely, na ně pak daly
vlněné koberce, rouna a pokrývku z tenounkých vláken.
Na ty si stařec lehl a čekal na jasnou Zoru.
Uvnitř Achilleus sám spal ve staně stavěném pevně,
po bok mu ulehla dívka, již z Lesbu si přivezl kdysi,
sličná to Diomédé, jež rodem z Forbanta byla.
Naproti na lůžko šel zas Patroklos; u něho byla
Ífis se skvostným pásem, již dal mu kdys Achilleus slavný,
dobyv strmého Skýru, v němž vládyka Enýeus vládl.
Jakmile vkročili v stan, v němž bydlil velitel vojska,
hned sbor danajských synů je s poháry zlatými vítal,
povstav se svého místa, a druh se jich za druhem tázal.
Obzvlášť Achaiů král však vyzvídal, vládyka mužstva:
„Slavený Láertovče, ty velká Danaů pýcho,
řekni, zda planoucí žár nám od lodí odvrátit hodlá,
či nám odřekl pomoc a hněv má doposud v srdci.“
Jemu zas Odysseus děl, ten nezdolný hrdina slavný:

„Slavný Átreův synu, ty mocný vládyko mužstva,
nemíní potlačit rek svou nevoli — naopak ještě
hněvem plní se více a zamítá tebe i dary:
sám prý přemýšlet máš, jak vzkázal, s Argeiů vůdci,
jak bys danajské mužstvo a lodi nám zachránit mohl.
On, jak vyslovil hrozbu, hned za jitra, s úsvitem Zory,
prohnuté, palubou kryté prý spustí na moře lodi.
Avšak také by radil všem ostatním Achajským vůdcům
domů s koráby plout, vždyť sotva prý uzříte asi
strmého Ília pád, když Kronovec vidoucí v dálku
nad ním pravici vztáhl a Trójan zas smělosti nabyl. —
Toť jest Achillův vzkaz, jsou svědkové průvodci moji,
Aiás a héroldi tuhle, dva mužové velice moudří.
U něho Foiníx, ten kmet, šel na lůžko, ježto ho pozval,
by prý na lodích jeho s ním odplul do milé vlasti,
za jitra, bude-li chtít, však násilím nechce ho vléci.“
Pravil, i umlkli všichni, a mrtvé nastalo ticho,
s podivem slyšíce řeč, vždyť s velkým důrazem mluvil.
Argejci dlouhý čas pak mlčeli, truchliví v srdci —
po chvíli Týdeův syn k nim promluvil, bojovník statný:
„Slavný Átreův synu, ty mocný vládyko mužstva,
taky’s ho nemusil prosit a bez počtu nabízet darů
rekovi Péléovci — jest beztoho nadmíru vzpurný,
takhle však ještě zas víc v něm vzpurnou posílil’s mysl.

Avšak raději naň již nedbejme, ať si už půjde,

ať již zůstane tady — on tenkrát bojovat bude,

až jej ve hrudi duch zas ponukne — pobídne božstvo;

pročež nyní se tím, jak poradím, spravujme všichni:

Nyní si lehněte k spánku, když milé okřálo srdce

jídlem a chutným vínem — vždyť v nich jest mužnost a síla.

Ale až růžovoprstá a krásná se objeví Zora,

vyveď před lodi v chvat jak pěší mužstvo, tak koně,

silně je povzbuzuj všecky a *sám též* v popředí bojuj!“

Řekl a všechněm králům se návrh hrdinův líbil:

s podivem slyšeli řeč, již mluvil statný ten jezdec.

Potom však ulili bohům, a každý do stanu spěchal,

kdežto si ulehli všichni a užili lahody spánku.

ZPĚV X.

Noční výprava

Ostatní vůdcové spali, všech Danaů velmoži přední,

u lodí po celou noc, dar libého spánku je poutal,

zato však Átreův syn, král Achaiů, vládyka mužstva,

nespal lahodným spánkem a přemnoho přemýšlel v duši.

Jako když blýská Zeus, choť bohyně kadeří krásných,

chystaje příval krup neb dlouhý bez konce liják,

nebo i vánice sněžné, když pole se pokrývá sněhem,

nebo když jícen války nám otvírá, záhuby plné,
podobně vzdychal i král v svých prsou, stále a stále,
hluboko ze svých ňader, a uvnitř chvělo se srdce.
Kdykoli na trójskou pláň král Achaiův obrátil oči,
četným divil se ohňům, co všude jich před Trójou plálo,
šalmají zvukům a píšťal a hlučné vojínů vřavě,
když však na lodi duté a na mužstvo achajské hleděl,
celé chumáče vlasů, i s kořeny, s hlavy si škubal,
vzhlížeje k Diovi v nebi, a sténal v zmužilém srdci.
Konečně záměr tento se jevil mu nejlepším ze všech:
k Nestoru Nélejskému se odebrat nejprve z knížat,
zdali by pospolu s ním kýs chytrý vymyslil záměr,
kterým by pohromu zlou všem Danaům odvrátit mohl.
Ihned se na loži vzpřímil a přes hruď si oblekl sukni,
potom na nohy lesklé si přivázal opánky krásné,
ryšavou přehodil kůži, až na paty, staženou se lva,
plavého, postavy velké, a chopil do ruky dřevce.
Stejně i spartský král byl v úzkostech, aniž mu spánek
na jeho oční víčka chtěl usednout — aby snad něco
nestihlo argejský lid, jenž pro něj dalekým mořem
připlul do země trójské a zamýšlel odvážnou válku.
Nejdřív pardalí koží si pokryl široká záda,
strakatou, potom zvedl a na svou hlavu si vložil
přilbici tepanou z bronzu a pádnou rukou vzal kopí.

Vyšel za bratrem svým, jej probudit, kterýžto mocným
Achaiů vladařem byl, jak božstvo jsa u lidu v úctě.
Zastihl jej, jak krásnou zbroj kol plecí si klade
u zádi korábu svého — a ten jej s radostí viděl. —
První oslovil jej král spartský, bojovník statný:
„Copak ses, bratříčku můj, tak vyzbrojil — chceš-li snad poslat
někoho v trójský tábor, by vyzvídal? — Já se však hrozně
bojím, že nikomu vůbec se nebude do toho chtíti,
aby tak jediný sám šel v tábor nepřátel slídit,
za doby božské noci — toť muž by byl smělého srdce!“
Jemu zas Átreův syn děl v odpověď, přemocný vládce:
„Mně jest třeba i tobě, ó vladaři živený Diem,
prospěšné nějaké rady, jež ochrání opět a spasí
achajské lodi a lid, když Zeus své smýšlení změnil:
k žertvám hektorským spíš, jak vidět, nachýlil srdce. —
Jakživ jsem neviděl přece, a neslyšel vyprávět nikdy,
že by kdy jediný muž tak strašné dokázal činy,
za den, co Diovi milý jich Achaiům napáchal Hektór,
sám, ač není z boha ni ze žádné bohyně zrozen,
neboť dokázal skutky, jichž Argejci vzpomínat budou
dlouhý, ach dlouhý čas — vždyť tolik nám způsobil zhouby!
Nyní však Ídomenéa i Aianta zavolat pospěš,
kvapem spěchaje k lodím, já k slavnému Nestoru zase
pospíším, abych ho vyzval, by povstal, chtěl-li by jíti

k silnému oddílu strážců a dát jim rozkazy řádné:
jeho by nejspíše lid byl poslušen: syn jeho totiž
velí oddílu strážcův a průvodce Ídomenéův,
Molův to hrdinský syn — těm ze všech jsme svěřili nejvíc.“
Na to mu spartský král děl v odpověď, bojovník statný:
„Jakpak rozkazům tvým mám rozumět — jak si to přeješ?
Mám snad zůstati s nimi, a čekati, až by ses vrátil,
či mám za tebou jít, až všecko jim uložím správně?“
K němu tu Átreův syn zas promluvil, vládyka mužstva:
„Zůstaň jen tam, sic mohl by druh pak minouti druha,
neboť je přemnoho cest, jež vedou táborem našim,
volej všude, kde půjdeš, a vyzvi je, ať jsou již vzhůru;
po rodu volej vůdce a po otci, každého zvláště,
všem tak vzdávaje čest — sám nijak se nepyšni v srdci!
My však se přičiňme též, vždyť tak nám posílal asi
pořád pohromy Zeus hned po našem příchodu na svět.“
Řekl a propouštěl bratra, když všecko mu uložil řádně,
potom, vykročiv chvatně, šel k Nestoru, vladaři lidu.
Nalezl jej, jak před stanem svým, hned při lodi černé,
ležel na loži měkkém, a výzbroj zdobená vedle:
byl tam štít, dvé oštěpů též, pak přilbice lesklá,
vedle pak třpytný pás byl položen, kterým se stařec
pásal, kdykoli zbroj bral do boje, zhoubného mužům,
v čele jsa vojínům svým — on nehověl smutnému stáří!

Opřev se o svůj loket a zdvihnuv poněkud hlavu,

promluvil k Átreovci a takto se otázal nahlas:

„Kdopak to řadami lodí, sám jediný, táborem chodí,

za doby temné noci, kdy jiní spávají lidé?

Sháníš někoho z druhů, či někoho ze strážců hledáš?

Promluv — a nebliž se sem tak potichu! — Čeho si žádáš?“

Jemu zas Átreův syn děl v odpověď, vládyka mužstva:

„Nestore, Néleův synu, ty velká Danaů pýcho!

Zajisté Agamemnona již poznáváš, kterého nejvíc

vrhá v trampoty Zeus, den za dnem, dokavad ještě

dech budu ve hrudi míti, a kolena hýbat se budou. —

Chodím — sílivý spánek mi sednout na víčka nechce:

mámť já na srdci válku a četné Achaiů strasti:

hroznou o tábor náš mám obavu — mysl mi v nitru

neklidná jest, můj duch jest vyděšen, srdce mi hrozí

z prsou vyskočit ven, mé statné údy se chvějí.

Něco-li podniknout chceš — vždyť nepoutá spánek ni tebe —

honem, ke strážím svým teď zajděme, abychom zhlédli,

zdali snad mdlí už spánkem i námahou, nešli si lehnout,

aby pak povinnost hlídky jim docela nevyšla z mysli.

Mužové nepřátelští jsou nablízku! — Nemůžem vědět,

zda se jim v nočních tmách snad nezachce pustit se v zápas.“

Nestór, Gerénský jezdec, mu odvětil těmito slovy:

„Slavný Átreův synu, ty mocný vládyko mužstva,

stěží všemoudrý Zeus as Hektoru vyplní plány,
veškery, ve které má teď naději — ještě se, myslím,
většími natrudí strastmi — až hrdinský Achilleus jednou
od hněvu urputného své milé odvrátí srdce.
S tebou s radostí půjdu. — Však buďtež vzbuzeni ještě
jiní: Odysseus statný, syn Týdeův, oštěpem slavný,
Aiás rychlý v běhu a Megés, hrdina silný.
Kdyby tak došel někdo a pozval vládyky tyto:
Aianta rovného bohům a vladaře Ídomenéa,
neboť koráby jim jsou nejdále, nikoli blízko.
Proto i vládyku Sparty, ač velmi je milý a ctěný,
vyplísním, kdybys i sám byl pohoršen — nemohu smlčet,
sám že si spí — však trud — ten nechává samému tobě.
Nyní právě by měl všech knížat s úsilím prosit,
poněvadž svízelů tlak již nastává nesnesitelný.“
K němu tu Átreův syn zas promluvil, vládyka mužstva:
„Jindy tě vybízím sám, bys bratra mi pokáral, kmete,
poněvadž váhá často a nemůže k práci se dostat —
nikoli z pohodlí snad, neb z duševní nevšímavosti,
nýbrž pohlíží na mne a čeká popudu mého —
teď se však probudil dříve a sám se i dostavil ke mně,
já ho pak vybídl sám, jít pro reky, po nichž se tážeš.
Avšak pojďme už teď! Jich dostihnem před branou hradeb,
u stráží — tak jsem kázal, by u nich sešli se všichni.“

Nestór, Gerénský jezdec, mu odvětil těmito slovy:
„Takto mu nezazlí nikdo, a ochotně poslechne každý
z Achaiů, bude-li pozván a od něho vybídnut k tomu.“
Sotvaže dokončil řeč, kol hrudi si oblekl sukni,
potom na nohy lesklé si přivázal opánky krásné,
plášť pak nachové barvy si přišpendlil okolo plecí,
dvojitý, velké šířky, a hustým pokrytý vlasem;
chopiv pak silný oštěp, jenž ostrým hrotem se končil,
vykročil rychlým krokem a kvapil danajským loďstvem.
Statného Láertovce, jenž Diu byl důmyslem roven,
Nestór, Gerénský kmet, hned prvního ze spánku vzbudil,
hlasitě zavolav naň. Hlas pronikl rekovi k sluchu,
vyšel ze svého stanu a tato k nim promluvil slova:
„Copak tak řadami lodí se táborem touláte sami,
za doby božské noci — což taká již doléhá nouze?!“
Nestór, Gerénský jezdec, mu odvětil těmito slovy:
„Zchytralý Odyssée, ty z Láerta potomku Diův!
Nezlob se jen! — Vždyť taková strast již Danajce tísní!
Pojď však, ať jiného zas jdem probudit, komu se sluší
konat poradu s námi, zda válčit dále, či prchnout!“
Důvtipný Laértův syn šel do stanu, přes plece svoje
přehodil zdobný štít, pak za svými soudruhy kráčel.
Přišli pak k Diomédovi, z nich nejdříve. Tohoto našli,
jak tam před stanem spal, blíž výzbroje, okolo něho

leželi druhové jeho, štít pod hlavou, oštěpy v zemi,
vbodeny dolním koncem, jim trčely, z hrotů pak jejich
tryskala zář jak Zévův blesk. Sám hrdina silný
dřímal; z polního býka měl pod sebou prostřenu kůži,
avšak pod jeho hlavou byl podestřen koberec lesklý.
Nestór, Gerénský jezdec, jej probudil, přistoupiv k němu,
patou se hrdiny dotkl, jej volal a do očí káral:
„Vstávej, Týdeův synu, nač chrápeš s večera k ránu?
Copak ti neznámo jest, jak Trójané na vršku pláně
leží opodál lodí, jen v malé mezeře od nich?“
Takto mu pravil Nestór — on procitl velice kvapně,
potom se ozval takto a pravil perutná slova:
„Neznáš únavy starce a nikdy si pokoje nedáš!
Copak tu nejsou jiní — a mladší — z achajských synů,
kteří by každého z nás pak ze spaní probudit mohli
pochůzkou po všem vojsku? — Ty starce jsi nezdolatelný!“
Nestór, Gerénský jezdec, mu na to dal odpověď tuto:
„Všecko to pravdivé jest, co’s pravil, milený synu!
Ovšemže mám já syny, a hrdinské, rovněž i mužstvo —
dost jich jest, z nich mnohý by vás moh’ pochůzkou svolat —
avšak přílišná strast teď tísní achajský národ,
poněvadž v okamžik ten nám stojí na ostří břitvy
žalný Achaiů zmar neb záchrana jejich a život.
Jdi tedy Megéta vzbudit i Aianta, rychlého reka,

neboť jsi mladší než já — když cítíš útrpnost se mnou!“
Jinoch si přehodil kůži, až na paty, staženou se lva,
plavého, postavy velké, a chopiv do ruky dřevce
vykročil, oba je vzbudil a potom je odváděl s sebou.
Když pak v hromadě strážců se rekové konečně octli,
shledali také vskutku, že nespali vůdcové hlídek,
nýbrž seděli bdíce a ve zbroji hlídali všichni.
Nejinak psové v dvorci se chystají k obraně ovcí,
nesnadné — smělou šelmu když uslyší, která se horstvem
po lese plíží k dvorci, a pro ni se veliký lomoz
pastýřů strhne i psů — tuť spánek zmizí jim s víček,
podobně sílivý spánek i hlídačům vymizel z víček,
bdícím po celou noc, tak strašlivou. — Stále a stále
hleděli do pláně trójské, zda Tróův uslyší kroky.
Vida je, Nestór zplesal a ve své se zradoval mysli,
potom se ozval takto a pravil perutná slova:
„Dál jen, synové milí, tu hlídejte! Nikdo se spánkem
nedej přemoci z vás — ať k radosti odpůrcům nejsme!“
Řekl a přešel příkop, a zároveň kvapili za ním
argejští králové všichni, již k poradě pozváni byli,
s nimi i Molův byl syn, též Nestorův potomek slavný,
vládci je pozvali sami, by k společné poradě přišli.
Když pak hluboký příkop již přestoupli, sedli si k radě
na volném roviny místě, kde prostor prázden byl mrtvol,

odkud i obrovský Hektór se nazpět navrátil včera
od vraždy argejských vojsk, když noc již pokryla zemi.
Na tom místě si sedli a vespolek spřádali hovor.
Nestór, Gerénský jezdec, k nim počal mluviti takto:
„Nechtěl by některý z vás, ó přátelé, který by věřil
vlastní odvaze své, jít k Trójanům, zmužilým v boji,
zdali by někoho z nich snad chytil na kraji vojska,
aneb nějakou řeč tam vypátral, v táboře jejich,
o čem by, na schůzi jsouce, se radili — zdali tu chtějí
zůstati podál města, až u lodí, či snad už míní
odejít do města zpět, když potřeli achajské mužstvo?
To by moh‘ zvědět všecko a opět mezi nás přijít,
každého úrazu prost…
Ten velkou pod nebem slávu
po všem lidstvu by měl…
Též dostane odměnu vzácnou:
kolik tu šlechticů jest, již vládnou na našich lodích,
jistěže každý mu z nich dá po jedné ovečce černé,
bahnici s jehňátkem, v dar — jí rovného majetku není;
vždycky i v hostinách bude a při všech slavnostních hodech.“
Řekl, i umlkli všichni, a mrtvé nastalo ticho.
Potom však Týdeův syn k nim promluvil, bojovník statný:
„Nestore, milé srdce a mužná mysl mě nutká
Trójanům, když jsou tak blízko, se v tábor potajmu vloudit —

kdyby však jeden ještě se se mnou odhodlal jíti!
Bylo by důvěry více a větší odvaha ducha.
Dva když pospolu jdou, tuť jeden spíše než druhý
pozná, jak lépe co jest, však jeden — když to i pozná —
náhlejší jeho je záměr, a tím jest rozvaha slabší.“
Řekl, a nejeden z nich chtěl s rekem se na cestu vydat:
chtěli dva Aianti jít, již sloužili Areu v bitvách,
byl by i Molův šel syn, syn Nestorův byl by šel také,
byl by šel vládyka Sparty, syn Átreův oštěpem slavný,
chtěl též Odysseus smělý se vloudit za noci v tábor,
poněvadž v prsou srdce mu smělé bývalo vždycky.
Tehdy i Átreův syn k nim promluvil, vládyka mužstva:
„Chrabrý Týdeův synu, jenž nad jiné milý’s mi v srdci,
onoho, koho si přeješ, si vyvolíš — nejlepšího,
z těch, kdož chtěli by jít — vždyť mnozí plni jsou touhy. —
Abys jen ohledů pln snad nepřešel lepšího reka,
— muže si slabších sil však přidružil — ohledy veden —
hledě jen na jeho rod, jen protože větším je králem!“
Ze strachu o Meneláa tak hovořil, rusého bratra.
Na to zas Týdeův syn k nim promluvil, bojovník statný:
„Jestliže velíte tedy, bych sám směl druha si vybrat,
jak bych na Odysséa moh‘ božského zapomenouti —
jehož je odvážné srdce a duch jest nadmíru mužný
ve všech podnicích těžkých, a Pallas chová ho v lásce.

Tento-li se mnou půjde, pak věru i z plápolu ohně
oba se vrátíme zas, vždyť vždycky si poradit umí.“
Jemu zas Odysseus děl, ten nezdolný hrdina slavný:
„Jenom, Týdeův synu, mne nechval mnoho ni nehaň,
neboť co nyní jsi děl, jest všecko už Achaiům známo.
Pojďme však už! Jest na sklonku noc, již blíží se Zora,
hvězdy se k západu chýlí, již minula většina noci:
dvě jsou třetiny pryč, jen třetí třetina zbývá.“
Řekli a v strašnou výzbroj se oděli mužové oba:
Udatný Nestorův syn dal rekovi Diomédovi
vlastní dvojsečný meč, ten jeho mu při lodi zůstal,
potom podal mu štít, pak na hlavu přilbu mu vsadil,
býčí, jež hřebene nemá, ni chocholu. Přilba ta slove
šišák a k ochraně hlavy ji nosí jinoši jaří.
Odysseus od Mériona pak dostal lučiště s toulcem,
dostal i ostrý meč, pak pevnou na hlavu přilbu,
zrobenou z hovězí kůže, jež spletí z řemenů vyschlých
uvnitř ztužena byla, a navrchu, po obou stranách
kančí bělostné zuby tam řadou, za sebou hustě,
vsazeny krásně a zručně, a plsť byla vložena v středu.
Přilba ta v boiótské zemi kdys zabrána od Autolyka,
který dobyl se v hrad, v němž Amyntór Órmenův vládl,
pak ji však v Skandei město dal do Kythér Amfidamantu,
ten ji pak v hostinný dar zas věnoval Molovi z Kréty,

který ji Mérionovi pak daroval, aby ji nosil.

Tenkráte Laértovce však chránila, na hlavu dána.

Když tedy v strašnou výzbroj se oděli mužové oba,

kvapným kročejem vyšli a všechnu tam nechali šlechtu.

Tehdáž Athénská Pallas jim seslala po pravé straně

volavku poblíž cesty.

Sic nemohli vidět ji zrakem,

za doby černé noci — však slyšeli volání její.

Odysseus nad ptákem zplesal a počal se k Athéně modlit:

„Kronovce bouřného dcero, ó vyslyš mě, vždyť jsi ty vždycky

ve všech podnicích těžkých mi pomocná, aniž ti ujde,

kdykoliv někam vyjdu — teď zvlášť svou milost mi prokaž —

dejž, ať k achajským lodím se opět vrátíme slavně,

skončíce velký čin — jenž Trójanům způsobí starost!“

Po něm se Týdeův syn jal modliti, bojovník statný:

„Mne též, Nezmožitelná, rač vyslyšet, Diova dcero!

Nyní mne veď, jak do svatých Théb kdys mého jsi otce

slavného Týdea vedla, kdy s poselstvím Achaiů přišel.

Achajce, oděné kovem, rek při řece Asópu nechal,

sám však do města Théb nes‘ Kadmovcům návrhy smírné.

Avšak, když se už vracel, tam provedl strašlivé skutky,

s tebou, bohyně jasná, když při něm’s ochotně stála.

Takto mi v milosti své stůj po boku, mocně mne chráníc!

Za to ti tučnou krávu dám za oběť, širokočelou,

divokou — nižádný muž jí dosud pode jho nevzal.

Tu ti chci za oběť dáti a zlatem jí obložím rohy.“

Těmito prosili slovy, i slyšela Athénská Pallas.

Když pak modlitbu svou již přednesli Diově dceři,

pospolu černou tmou jak lvové z porady vyšli,

bojištěm, padlými těly, skrz výzbroj a kaluže krve.

Ale ni trójský lid rek Hektór nenechal spáti,

nýbrž v hromadný sněm dal svolat šlechtice trójské,

všecky, kdo vůdcové byli a rádcové trójského lidu.

Tyto si Hektór svolal a chytrý jim rozkládal záměr:

„Kdo mi chce na sebe vzíti — a provést tuhleten podnik?

Ovšem za velký dar — má slušnou odměnu míti.

Dostane s krásným vozem dvé koňů vysokých šíjí,

nejkrásnější ze všech, co u lodí achajských budou —

kdo by se odvážil k tomu a velké slávy chtěl dobýt:

k rychlým korábům jíti, co nejblíže, aby tam zvěděl,

dosud-li, jako kdy jindy, jsou rychlé hlídány lodi,

či, když pravicí naší již nadobro potřeni byli,

konají vespolek radu, jak utéci, nechtíce ani,

hroznou námahou mdlí, již nočních konati hlídek?“

Řekl, i umlkli všichni, a mrtvé nastalo ticho.

V Íliu jakýs Dolón měl obydlí, Eumédem zplozen,

božským héroldem v městě, a bohat byl zlatem a bronzem.

Ten sic postavou svou byl nehezký, za to však rychlý,

sám byl jediný syn, však pět měl v rodině sester.
Ten tedy mluvil k Tróům a k Hektoru těmito slovy:
„Hektore, milé srdce a mužná mysl mě nutká
k rychlým korábům jíti, co nejblíže, abych tam zvídal.
Ty však zdvihni to žezlo a pevně mi přísahou potvrď,
že mi pak onen pár koní, i povoz zdobený bronzem,
vskutku a s jistotou dáš, v němž bezvadný Achilleus jezdí.
Nebudu marným ti zvědem a nezklamu důvěry ve mne,
neboť chci napořád jít jich táborem, až bych se dostal
před loď samého krále, kde nejspíš šlechtici jejich
konají poradu právě, zda válčit dále, či prchnout.“
Řekl, rek chopil žezlo a přísahal těmito slovy:
„Svědkem mi buď sám Zeus, choť Héřin mohutně hřmící,
nikdo že s oněmi koňmi se vozit nebude jiný
z Tróů, a vždycky jen tobě — to slibuji — ke chloubě budou.“
Řekl a přísahal planě — však Dolón byl pobídnut k činu:
Ihned lučiště křivé si na svá zavěsil plece,
potom z šedého vlka si přes šat přehodil kůži,
pak si vzal lasičí přilbu, a ostrý uchopil oštěp.
Pospíchal k achajským lodím, jda z tábora — neměl už arci
od lodí přijít nazpět a přinést Hektoru zprávu.
Ale když trójských koní a mužův opustil zástup,
dychtiv se na cestu vydal — vtom Odysseus, potomek Diův,
postřehl, kterak se blíží, a takto se k příteli ozval:

„Tadyhle jakýsi muž sem přichází z tábora Tróů,
nevím, zda k našim lodím, by po něčem ve vojsku slídil —
či by snad z padlých mrtvých měl úmysl někoho obrat?
Avšak nechme ho nyní, ať plání přeběhne dříve,
kousek, pak vyrazme na něj, a budeme moci ho chvatně
zajmout; kdyby však přec nás rychlým předhonil během,
pak jen k achajským lodím jej od jejich tábora tiskni,
s dřevcem žena se za ním, ať nějak nám neprchne k městu!“
Sotvaže domluvil rek, hned k padlým si u cesty lehli.
Dolón pak rychlým krokem je ve své hlouposti přešel.
Když byl vzdálen as tak, jak daleko sahají brázdy,
které zorají mezci — neb tito jsou schopnější býků
tahati pevný pluh skrz dalekou v rovině nivu —
rychle se rozběhli za ním. On zastavil, uslyšev dupot —
myslil si ve své duši, že druhové od Tróů běží,
aby ho odvedli nazpět, že Hektór jej odvolat kázal.
Když však na dohod kopí již přiběhli, nebo snad méně,
poznav, že odpůrci jsou, hned kolena ohýbal hbitá
k útěku — rychlým během se rekové pustili za ním.
Jako když ohařů dvé, psů lovcích přeostrých zubů,
stíhá koloucha někdy neb jelena, stále a stále,
na místě porostlém lesy — ten běží úprkem, vřeště,
tak jej bořitel měst, syn Laértův, s Týdéovcem
odřízli od jeho lidu a stíhali, stále a stále.

Když však doběhnout měl již k hlídačům, prchaje k lodím,
Athéné Týdéovci tu vštípila sílu, by nikdo
z Achaiů oděných kovem se potom nemohl chlubit,
že jej poranil první — a sám aby nepřišel pozdě.
Mohutný Týdéův syn vtom vykřikl, žena se za ním:
„Stůj, sic po tobě hodím svým oštěpem — nemyslím věru,
ty že bys náhlé zhoubě z mé pravice uniknout mohl!“
Řekl a mrštil kopím, však naschvál muže se chybil,
pročež hlazené dřevce mu přes jeho rameno pravé
hrotem zatklo se v zem. Ten strachem se zachvěl a stanul,
třesa se na celém těle a v ústech drkotal zuby,
hlasitě, hrůzou bledý. Ti doběhše bez dechu téměř,
Dolóna za ruce chytli. On zaslzev, toto jim pravil:
„Živte mě, rád bych se já vám vykoupil, neboť je v domě
hojné zlato a bronz, též železo kované pracně;
z toho by rád můj otec vám nesmírné výkupné za mne
vyplatil, kdyby jen zvěděl, že u lodí achajských žiju.“
Důvtipný Láertův syn zas těmito odvětil slovy:
„Vzmuž se a docela nic své záhuby na mysli neměj!
Avšak tohle mi pověz a poctivou pravdu mi vylož:
Copakže’s takhle až k lodím, sám jediný, z tábora přišel,
za doby temné noci, kdy jiní spávají lidé?
Či snad z padlých mrtvých měl’s úmysl někoho obrat? —
Nebo tě poslal Hektór, bys podrobně vypátral všecko

u našich dutých lodí? — Či vlastní tě pobídla vůle?“

Jemu zas odvětil Dolón — a pod ním třásly se údy:

„Mnohým mámivým slibem mi Hektór pomátl rozum,

který mi přikývl hlavou, že statného Achilla koně

přiřkne mi jednokopytné i povoz zdobený bronzem.

On též povel mi dal, bych černou kvapivou nocí

vloudil se k odpůrcům našim, co nejblíže, abych tam zvěděl,

dosud-li, jako kdy jindy, jsou rychlé hlídány lodi,

či, když pravicí naší jste nadobro potřeni byli,

konáte vespolek radu, jak utéci, nechtíce ani,

hroznou námahou mdlí, již nočních konati hlídek.“

Důvtipný Láertův syn zas pravil s úsměvem na rtech:

„Inu, toť věru tvůj duch měl zálusk na velké dary,

chrabrého Achilla koně! — Jest velice nesnadno přece,

aby je smrtelný muž chtěl při jízdě řídit a zkrotit,

jiný než Achilleus sám, jejž božská zrodila matka.

Avšak tohle mi pověz a poctivou pravdu mi vylož:

Kdepak’s Hektora nechal, jda *sem* teď, vládyku lidu,

kdepak válečnou zbroj má složenu, kdepak jsou koně?

Jakpak to s hlídkami jest, jak s táborem Trójanů druhých?

O čem, na schůzi jsouce, se radili — zdali tu chtějí

zůstati podál města — až u lodí, či snad už míní

odejít do města zpět, když potřeli achajské mužstvo?“

Dolón, Eumédův syn, zas takto mu odvětil na to:

„Já ti to povím tedy a vyložím poctivou pravdu:

Hektór uprostřed těch, již slovou rádcové lidu,

koná porady své kol mohyly božského Íla,

podál od vřavy vojska.

Co ptal ses po hlídkách, reku,

žádná nehlídá zvlášť nám tábora, aniž ho střeže.

U ohňů jsou jen Trójští, jimž dáno je za úkol hlídat,

nespíce po celou noc, druh druha tam pobízí k bdění,

avšak spojenci jich, již zevšad svoláni byli,

spí, vždyť noční hlídky jen Trójanům svěřují vždycky,

poněvadž jejich dítky ni ženy tu nebydlí blízko.“

Důvtipný Láertův syn zas těmito odvětil slovy:

„Jakpak — spojenci spí snad s Trójany, statnými jezdci,

smíšeni — či snad zvlášť? Mluv podrobně, rád bych to zvěděl!“

Dolón, Eumédův syn, zas pravil těmito slovy:

„Já ti to povím tedy a vyložím poctivou pravdu:

U moře Kárové leží a Paioni s křivými luky,

Lelegů, Kaukónů kmeny a slavný Pelasgů národ,

u Thymbry ležení má kmen Lyčanů, Mýsové mužní,

Frygové, vojíni jízdní, a Méoni, váleční jezdci.

Avšak proč se mne ptáš tak podrobně, na všecko zvláště?

Jestliže úmysl máte se v tábor vlouditi trójský,

Thrékové tuhle jsou zvlášť, teď přibyli, nejdále druhých,

s nimi syn Éionéův, král Rhésos, vládyka jejich.

Koně má nejkrásnější a největší, co jsem kdy viděl:
bělejší jsou než sníh, svým během podobni větrům,
vůz pak zlatem a stříbrem jest vesměs vyzdoben umně,
výzbroj jeho je zlatá a obrovská — hotový zázrak,
ve kterou oděn přišel — a věru se smrtnému muži
nesluší, aby ji nosil, jen věčným bohům se sluší.
Mne však konečně již k svým rychlým zaveďte lodím,
nebo mě ukrutně svažte a v poutech zanechte tady,
než sem přijdete nazpět, až výroky zkusíte moje,
zdali, co já jsem vám děl, jest pravdivé, nebo je lživé!“
Posupně pohleděv naň, děl silný Dioméd toto:
„Ani si nemysli na to, že vyvázneš Dolóne odsud!
Vzácnou dal jsi nám zvěst, když přišel’s do našich rukou!
Když tě teď pustíme totiž, neb nazpět vydáme za plat,
ó však později zas bys k lodím achajským přišel,
abys tu opět slídil neb urputně bojoval s námi:
pakli však pravicí mou teď sklán, svůj život tu ztratíš,
potom nikdy už víc nám Achaiům nebudeš zkázou!“
Pravil. Ten za milost chtěl jej prositi, brady se dotkna,
pádnou pravicí svou, rek do středu hrdla ho sekl,
přiskočiv, ostrým mečem, a oba mu prosekl svazy.
Poslední vyrazil skřek, pak hlava mu do prachu padla.
Sňali mu lasičí přilbu, a potom vzali mu dlouhé
kopí a pružný luk, pak vlčí svlékli mu kůži.

Všecko to Odysseus slavný dal kořistné Athéně darem,
rukou zdvihnuv to vzhůru, a promluvil prosebná slova:
„Z toho se bohyně těš, vždyť nejdřív v Olympu tebe
ze všech nesmrtných bohů chcem obdařit, nyní však zase
k thréckým koňům a stanům nás bohyně provodit račiž!“
Tak tedy Odysseus děl, pak kořist do výše zdvihnuv,
položil na tamaryšek a přidal znamení zjevné,
nalámav bujných větví a sítiny, aby to mohli
poznat, až půjdou zas zpět v čas černé kvapivé noci.
Potom vyšli zas dál skrz výzbroj a kaluže krve,
záhy pak, pospolu jdouce, již k thréckým vojínům přišli.
Spali tam, námahou mdlí, jich krásná válečná výzbroj
na zemi složena byla, jim po boku, v pořádku pěkně,
v trojřadí, při každém z nich pak koňské dvojspřeží stálo.
Uprostřed nich spal Rhésos a rychlí u něho koně
ke kraji okruhu korby mu řemením připjati byli.
Odysseus spatřil ho dříve a ihned naň ukázal druhu:
„To je ten muž, můj druhu, a tuhle ti koňové jeho,
o nichž mluvil nám Dolón, jenž od nás právě byl zabit,
nyní mohutnost sil dej najevo — nebudeš přece
u toho nečinně stát v své výzbroji: vypřahej koně,
aneb zabíjej muže a *mně* dej na starost koně!“
Pallas jiskrných zraků tu vštípila rekovi sílu:
napořád vůkol je bodal, a hrozný se ozýval stenot

mužů vražděných mečem a krví rděla se půda.
Jako se vyřítí lev, když pastýř někde je vzdálen,
na stádo ovcí neb koz, jim hroznou záhubu nesa,
nejinak Týdeův syn tam thrécké napadal muže,
až jich povraždil dvanáct — však důvtipný Odysseus slavný,
koho z nich Týdeův syn svým mečem, přistoupiv, zabil,
po každé vzadu jej chopil a za nohu odvlekl s místa,
poněvadž pomýšlel v duchu, by koňové půvabné hřívy
snadněji projít mohli a ve své se nechvěli mysli,
šlapouce po mrtvých tělech, jimž dosud nebyli zvyklí.
Když pak Týdeův syn již přišel k samému králi,
tehdy, již třináctého, jej oloupil o sladký život.
Rhésos tam dýchal ztěžka, zlý sen se mu postavil k hlavě
za noci té: sám Týdeův syn, jak velela Pallas.
Zatím Odysseus smělý již odpoutal jednokopytné
koně, je řemením svázal a poté je vyháněl z davu,
přičemž lukem je švihal, vždyť nebyl pomyslil na to,
aby si lesklý bič vzal z uměle zdobené korby,
potom hrdina pískl a druhovi znamení dával.
Ten však přemýšlel stoje, co hodně by smělého spáchal,
měl-li by vůz ten vzít, v němž výzbroj ležela zdobná,
za voj jej odtáhnout s místa, či vynést, do výše zvedna,
či snad ještě by víc měl Thrékům životů vzíti. —
Zatímco na mysli své tak přemýšlel, Athénská Pallas

pojednou přistoupla zblízka a slavnému rekovi řekla:
„Na návrat pomýšlej přec — již k dutým odejdi lodím,
chrabrého Týdea synu, sic potom tě spasí jen útěk:
mohlť by některý bůh též Trójany ze spánku vzbudit!“
Řekla, on postřehl zvuk, jak Pallas mluvila k němu:
na koně vyskočil mžikem, a zároveň oba je švihl
Odysseus lučištěm svým — již pádili k achajským lodím.
Apollón Stříbrnoluký však nebyl na stráži marně,
jakmile Athénu zhlédl, jak kráčí za Týdeovcem.
Vzplanul proti ní hněvem a v trójské zástupy vstoupiv,
probudil Hippokoónta, jenž thréckého lidu byl rádcem,
vzácný příbuzný Rhésův.
Ten procitl ze spánku náhle:
spatřiv prázdné místo, kde rychlí koňové stáli,
vojíny v strašné vraždě, jak trhají naposled údy,
hrůzou zaúpěl žalně a zavolal milého druha.
Zděšený Trójanů pokřik a nesmírný strhl se poplach,
lid jak v hromadu pádil a divil se strašlivým činům,
které nepřítel spáchal a k dutým lodím se vrátil.
Když však přišli až k místu, kde trójského zabili zvěda,
zastavil rychlé koně rek Odysseus Diovi milý,
seskočil Týdéovec a krví zbrocenou výzbroj
milému druhovi svému dal do rukou. — Vyskočiv na kůň
nakvap do koní švihl — ne neradi pádili tito

k achajským dutým lodím, kamž milé jim toužilo srdce.
Nejdřív uslyšel dusot a takto se vyjádřil Nestór:
„Poslyšte, přátelé milí, vy Danaů vůdci a rádci,
pravdu-li řeknu či klam? — však srdce mě nutí to říci:
dusot rychlých koní jsem oběma ušima slyšel. —
Kéž by to Odysseus sám, kéž Dioméd, hrdina silný,
jednokopytné koně tak zakrátko od Tróů hnali!
Já však veliký strach mám na duši, že je tam něco,
argejské šlechtice přední, snad potkalo od vřavy Tróů!“
Nebyla skončena řeč, když rekové přijeli sami.
Ihned sestoupli s koní, a všichni jim radosti plni
podali k pozdravu ruce a vítali vlídnými slovy,
avšak první se ptal kmet Nestór, Gerénský jezdec:
„Slavený Láertovče, ty velká Danaů pýcho,
pověz, jak vnikli jste v tábor a těchto se zmocnili koní!
Či je vám nějaký bůh snad daroval, potkav se s vámi?
Divná to věc! — Vždyť září jich lesk jak paprsky slunce!!
Stále přec válčím s Tróy, a nemohu říci, že někdy
nečinně u lodí dlím — ač starým jsem válečníkem,
avšak takových koní jsem neviděl, aniž je poznal!
Vám je však nějaký bůh as daroval, sešed se s vámi:
Kronovec, oblačný Zeus, vás oba dva miluje stejně,
Pallas též jiskrných zraků, jež bouřného Dia je dcera.“
Důvtipný Láertův syn zas těmito odvětil slovy:

„Nestore, Néleův synu, ty velká Danaů pýcho,
bohové snadno, když chtí, též lepší, nežli jsou tito,
koně by darovat mohli, vždyť mnohem jsou mocnější nad nás;
koně však, na něž se ptáš, ó staroušku, právě sem přišli
z Thrákie — jejich pána jim výborný Dioméd zabil,
s ním též soudruhů dvanáct jim usmrtil, šlechtice vesměs,
tento zde třináctý byl, jejž chytli jsme poblíže lodí,
vyzvědač, kterého Hektór i druzí Trójané statní
poslali za této noci, by zvídal v táboře našem.“
Pravil a příkopem prohnal to spřežení jednokopytné,
jásotu pln, s ním Achaiů sbor, v svém potěšen srdci.
Ve stan když Týdéovcův již přibyli, stavěný pevně,
řemením, krojeným vkusně, šli uvázat krásné ty koně
do stáje, k jeslím koňským, kde byli již Diomédovi
koňové rychlých noh, již chutnou pšenici žrali.
V zadní korábu část dal krvavou z Dolóna výzbroj
zatím Odysseus slavný, než připraví Palladě oběť.
Potom do moře vešli a pot svůj smývali hojný,
se stehen po obou stranách a s lýtek, nahoře s krku.
Ale když hojný pot jim mořská konečně vlna
opláchla s celého těla a v milém okřáli srdci,
do krásných hlazených van pak vstoupili, aby se myli.
Když pak se umyli oba a natřeli olejem mastným,
potom si usedli k jídlu a z plného měsidla víno,

sladké, čerpali stále a Palladě k oběti lili.

ZPĚV XI.

Třetí den bitevní: Achajci na hlavu poraženi

Zora se zdvíhala s lůžka a vstávala od vznešeného
Títhóna, nesouc světlo i věčným bohům i lidem.
Tehdáž Kronovec Zeus již posílal k achajským lodím
strašlivý Svár, jenž válečný znak v své pravici nesl.
Stanul při lodi černé a prostorné, Odysséově,
vprostřed celého loďstva, že slyšeli na obě strany:
ke stanům Aiantovým, jenž pocházel od Telamóna,
jakož i k Achilleovým — ti vytáhli souměrné lodi
na krajích, rukou síle a mužnosti důvěřujíce.
Stanul při této lodi a vykřikl, mocně a hrozně,
ostře, a nadbytek sil z nich každému do srdce vložil,
aby tak válčil stále a s Trójany zápasy sváděl.
Rázem každému boj byl milejší, nežli se vrátit
do milé otcovské země a odplout na dutých lodích.
Vzkřikl i vládyka mužstva a kázal k boji se zbrojit,
avšak potom i sám vzal na sebe odění třpytné:
Holeně ze všeho nejdřív si položil okolo lýtek,
krásné, které k nohám mu vázaly stříbrné spony,
potom těžký krunýř si připínal okolo prsou,

který mu v hostinný dar král Kinyrés daroval kdysi:
zaslechlť velikou zvěst až na Kypru, kterak prý chtějí
Achajci s koráby svými se plavit do trójské země:
proto mu dal ten krunýř, by takto se zavděčil králi.
Deset z oceli temné měl krunýř na sobě pruhů,
dvanáct jich ze zlata bylo a dvacet bylo jich z cínu.
Hadové z oceli modré se vzpínali, nahoru k šíji,
po třech na každé straně jak duhové pruhy, jež občas
v oblacích vztyčuje Zeus, když lidstvu chce znamení dáti.
Na své plece si meč pak pověsil, na jehož jílci
zlaté se třpytily nýtky, a mečová stříbrná pochva
krásné řemeny měla, jež zlatem zdobeny byly.
Štít vzal kryjící muže a útočný, umělé dílo,
krásný: okolo středu měl deset bronzových kruhů,
dvacet vypuklin z cínu se třpytilo na vrchu štítu,
bílých, prostřední z nich však z tmavé oceli byla.
Gorgó děsivé tvářejí celou plnila kruhem,
hledící hrozným zrakem — a obrazy Děsu a Třasu.
Řemen, pobitý stříbrem, byl u štítu, na němž se vinul
zrobený z oceli had, jenž tři měl na sobě hlavy,
vyrostlé z jedné šíje, dvě stočené na obě strany.
Přilbu si hřebenů dvou, čtyř lícní, na hlavu vložil,
na které chochol z žíní se s vrcholu strašlivě kýval.
Vzal dvé oštěpů silných, jež končily bronzovým hrotem,

ostré, do dálky lesk z jich hrotů k nebesům zářil.
Bohyně Athénská Pallas i Héré hřímaly k tomu,
aby byl vévoda ctěn, král Mykény bohaté zlatem.
Každý pak achajský rek dal rozkaz vozkovi svému,
u kraje příkopu zůstat a držet v pořádku koně,
sami však jenom pěšky, než úplně oděni ve zbroj,
kvapili — nesmírný ryk hned s ranním úsvitem nastal.
Příkop přestoupli dříve a za ním se seřadili v šiky,
po nich šli za krátký čas pak jezdcové.
Zhoubný však zmatek
vznítil Kronovec v nich, jenž kapkám s nadhvězdných výšin
rosným, prolnutým krví, dal pršeti, poněvadž tehdy
množství chrabrých hlav chtěl Hádovi předhodit v kořist. —
Trójští se naproti nim zas chystali, na vršku pláně:
vedeni Hektorem velkým a hrdinským Púlydamantem
s Aineiem, který v Tróji jak božstvo byl u lidu v úctě;
tré též Anténorovců jim velelo: Agénór slavný,
Polybos, Akamás jun, jenž věčným bohům byl roven;
Hektór byl v prvních řadách a štít měl veskrze stejný.
Jako když ze shluku mračen se zhoubná objeví hvězda,
zářící kol, však za stinný mrak zas najednou zajde,
podobně hrdina Hektór hned v předních jevil se řadách,
hned zas rozkazy dával až v pozadí — ze zbroje jeho
tryskala zář, jak Zévův blesk, když zablýská někdy.

Jako když na poli ženci, již se stran protivných sekou,
obilí kladou v řádky, ať pšeničná stébla, či ječná,
u muže zámožného — a hustě hrst za hrstí padá,
podobně achajské mužstvo i trójské se na sebe vrhlo,
zuřic, nižádný z nich však nevzpomněl na zhoubný útěk.
U obou zápasu zdar byl nejistý — oni jak vlci
zuřili — žalostný Svár měl radost, na bitvu patře,
neboť ten jediný bůh byl přítomen při jejich půtce;
žádné jiné božstvo tam nebylo, nýbrž si vesměs
bohové v palácích svých jen hověli, v místě, kde každý
v olympských roklinách četných měl krásný vystavěn palác.
Diu však, vladaři mraků, to každý vykládal ve zlé,
že teď v úmyslu má dát oslavu trójskému vojsku.
Otec nedbal jich nic, než stranou od druhých bohů
usedl docela zvlášť, kdes vpodáli, skvěje se silou,
zíralť na trójské město i danajské koráby duté,
leskem jak třpytí se zbraň, jak mužové vraždí a hynou.
Dokud trvalo jitro a svaté se jasnilo světlo,
rány se s obou stran jen sypaly, padalo mužstvo,
když však drvoštěp muž již k obědu jídlo si chystá
v lesních úvalech horských, když dost si už unavil ruce,
káceje vysoké stromy, a nechuť ho pojímá k práci,
avšak po chutném jídle kol srdce mu obchází touha,
prorazil danajský voj svou chrabrostí zástupy trójské,

pobídnuv po řadách všech své soudruhy.

Vládyka mužstva

první tu vyrazil vpřed: kles Biénór, velitel lidu,

sám, pak soudruh jeho, rek Oíleus, statný to jezdec.

Ten totiž skočil s vozu a stanul mu naproti k boji.

Jej, jak zpříma naň hnal, svým ostrým oštěpem bodl,

v čelo, a okraj přilby ho nezdržel, kováním těžký:

přilbu a lebeční kost hrot prorazil, v hlavě mu mozek

celý zalila krev — tak zabil ho, jak se naň řítil.

Padlých Átreův syn tam zanechal, vládyka mužstva,

svítících holou hrudí, vždyť svlékl jim veškeru výzbroj.

Potom se na Ísa vrhl i Antifa, chtěje je zabít,

syny to Priama krále — ten pravý, onen byl lichý —

oba dva na jednom voze: syn lichý řídíval koně,

Antifos, přeslavný rek, pak válčíval.

Achilleus kdysi

lapil je na stráních Ídy, kde stihl je, pasoucí ovce,

svázal je mladým proutím a opět je za výkup pustil.

Tehdy však vládyka mužstva, syn Átreův, přemocný vládce,

poranil jednoho v hruď svým oštěpem, nad samým prsem,

druhého srazil s vozu, svým mečem ho za uchem seknuv.

Rychle pak, neboť je znal, jim svlékal brnění krásné,

poněvadž u lodí rychlých už dřív byl jednou je spatřil,

tenkrát, když rychlý v běhu je Achilleus přivedl s Ídy.

Jako když přepadne laňku a snadno jí mláďata malá
rozdrtí mohutný lev, když silným chrupem je chopí,
do jejich brlohu vraziv — a něžný život jim vezme. —
I když přítomna jest, jim nablízku, nemůže laňka
pomoci — hrozný děs jí samé podchytí údy.
Rychle tu uskočí pryč skrz chrastinu hustou a stromy,
pádíc, zalita potem — vpád silného dravce ji zděsil —
podobně také z Tróů ni jediný nemohl od nich
tehdáž odvrátit smrt — vždyť prchali Achaiům všichni.
Pak byl Peisandros zabit a Hippoloch, statečný v boji,
synové Antimachovi — ten úskočník nejvíce ze všech
zrážel, Meneláovi zas vrátit Helenu krásnou,
ježto mu Priamův syn dal skvostné ze zlata dary.
Synové tohoto muže tam mocným vládykou skláni,
Oba dva na jednom voze, když rychlé krotili koně,
protože z rukou jejich se vysmekly otěže lesklé,
čímž se jim splašila spřež.
Jim naproti, podoben lvovi,
vyrazil Átreův syn.
Jej prosili s povozu snažně:
„Živ nás, Átreův synu, a důstojné výkupné přijmi:
V paláci Antimachově nám četné poklady leží,
hojné zlato i bronz, též železo kované pracně,
z těchto by rád náš otec ti nesmírné výkupné za nás

vyplatil, kdyby jen zvěděl, že u lodí achajských žijem!“
Takto ho prosili s pláčem a mluvili k vladaři lidu
lahodou lichotných slov — však tvrdý slyšeli výrok:
„Když tedy Antimachos, ten úskočník, vaším je otcem,
který na sněmu trójském se jednou přimlouval za to,
usmrtit vládyku Sparty a nepouštět k Achaiům zpátky,
když tam s poselstvím byl — s ním Odysseus podobný bohům —
proto ten bídný čin teď splatíte za otce svého.“
Řekl a oštěpem svým hned Peisandra do hrudi bodnuv,
dolů s vozu ho srazil — on naznak skácel se na zem.
Seskočil Hippoloch s vozu — a toho zas na zemi zabil,
uťav mu mečem ruce a potom mu odsekl šíji.
Pak však do něho kopl, že kulil se davem jak válec.
Nechav jich, vrhl se tam, kdež nejvíc se tísnily šiky,
v čele, a zároveň s ním dav Danaů holení krásných.
Pěší tam hubili pěší, již z nutnosti prchali z boje,
jezdci pak hubili jezdce. — Mrak prachu se odspodu zdvihl,
s roviny — koňské nohy jej zvířily dupotem mocným,
bijíce kopyty v zem. Však mocný vládyka lidu
stále je stíhal a vraždil a pobízel achajské mužstvo.
Vpadne-li zhoubný žár kdys do lesa hojného dřívím,
vítr jím v kotoučích zmítá a dále a dále jej pudí,
křoviny klesají na zem, i s kořeny vyrvány vichrem,
podobně pod Átreovcem tak mnohé padaly hlavy

Trójů, pádících zpět, jichž koňové vysokých šíjí
s rachotem po drahách bitvy své prázdné vláčeli vozy,
hrdinských řidičů svých teď zbaveni — leželiť tito
na zemi — pohled na ně byl milejší supům než ženám.
Hektora Kronovec Zeus však vzdaloval od střel a prachu,
od vřavy, proudů krve a hrozného vraždění mužů.
Král však za nimi hnal, pln prudkosti, Danaům vele,
Trójští dle Ílova rovu, jenž dávný byl z Dardana předek,
středem roviny trójské dle planého běželi fíku,
cílíce rovnou k městu; syn Átreův stále je stíhal
s křikem, a krví a kalem si třísnil nezdolné ruce.
Ale když ke Skajské bráně a k dubu již Trójané přišli,
tu teprv stavili útěk a na své čekali druhy:
rovinou Trójanů část k nim běžela, plaše jak krávy,
které rozplaší lev, jenž v noční temnotě přijde,
jenom jediné z nich však náhlá zhouba se zjeví:
nejdřív zlomí jí vaz, svým silným chopiv ji chrupem,
potom vystřebe krev, pak veškery útroby z nitra.
Takto je Átreův syn hnal před sebou, vládyka mocný,
zadní vojíny vraždě — a všichni již prchali před ním.
Mnozí na tvář i naznak se se svých káceli vozů
pod rukou Átreovce, jenž kolem a dopředu zuřil.
Když však přijíti měl, již zakrátko, k samému městu,
k strmým Ília hradbám, tu otec bohů a králů,

na Ídě, prameny hojné, se posadil, na samém vrchu,
sestoupiv s nebes výše a blesk měl v pravici mocné.
Íridu zlatých křídel tu poslal s poselstvím tímto:
„Pospěš si, Írido rychlá, a tento dej Hektoru rozkaz:
Pokud viděti bude, jak vladař danajských vojů
zuří v popředí vojsk, jak hubí vojínů šiky,
dotud ať ustoupá sám, však druhé ať pobízí mužstvo,
aby šlo do tuhé seče a s odpůrci svádělo boje,
ale až boden kopím neb šípem postřelen ostrým,
vystoupí na svůj vůz, pak *jemu* dám vítězství v boji,
takže až k lodím přijde, jež kryty jsou palubou krásně,
v době, kdy zapadá slunce a soumrak posvátný přijde.“
Íris rychlá jak vítr slov Diových poslušna byla:
sestoupla s ídských vrchů a spěchala do svaté Tróje:
zhlédla, jak slavný Hektór, syn Priama, chrabrého reka,
stojí na voze svém, jenž velmi byl důkladně stavěn.
Íris rychlá v běhu tu přistoupla k němu a řekla:
„Hektore, Priamův synu, jenž Diu jsi důmyslem roven,
poslal mě Kronovec Zeus, bych poselství toto ti řekla:
Pokud viděti budeš, jak vladař danajských vojů
zuří v popředí vojsk, jak hubí vojínů šiky,
dotud couvati máš, však druhé pobízet mužstvo,
aby šlo do tuhé seče a s odpůrci svádělo boje,
ale až boden kopím neb šípem postřelen ostrým,

vystoupí na svůj vůz, pak tobě dá vítězství v boji,
takže až k lodím přijdeš, jež kryty jsou palubou krásně,
v době, kdy zapadá slunce a soumrak posvátný přijde.“
Íris, rychlá v běhu, se vzdálila po těchto slovech.
Hektór s povozu svého, i se zbrojí, seskočil na zem,
mávaje ostrými dřevci, a chodil táborem všude,
nutil je do boje jíti a budil strašlivou půtku.
Rázem se obrátí vojsko a naproti Achaiům stane;
Také argejský lid své řady si pevněji zřídil.
Obnoven boj, již stáli si vstříc, vtom vládyka mužstva
první vyrazil vpřed — chtělť válčit nejvíce vpředu.
Nyní mi povězte, Músy, jež bydlíte v olympských domech,
který Agamemnonu se první postavil k boji,
ať již ze samých Troů či slavných spojenců jejich:
Veliký Ífidamás, muž krásný, Anténorovec:
v Thrékii, hrudnaté zemi, byl vychován, matce to bravu,
Kissés v paláci svém jej vypěstil, malého chlapce,
otec Theány sličné a vlastní dědeček jeho.
Když pak skvělého již byl dospěl jinošství míry,
zdržel ho ve svém domě a vlastní dceru mu dával.
Sotva se oženil s ní, jak zaslechl o válce, přišel
s dvanácti křivými loďmi, jež s rekem zároveň pluly.
Pak však v Perkótě městě své souměrné koráby nechav,
vydal se na cestu pěšky, až do města Ília přišel.

Ten tedy Agamemnonu se naproti postavil k boji.
Když tak na sebe jdouce již docela nablízku byli,
chybil se Átreův syn, hrot kopí mu zaletěl stranou,
oštěp pak Anténorovec mu vrazil v brnění vespod,
v opasek, přiraziv tělem, své těžké pravici věře:
neprojel opaskem třpytným mu hrot, neb mnohem se dříve
ohnul jak olovo zpět, když vrazil na stříbro pásu.
Vladař, přemocný vládce, však chopiv rukou ten oštěp,
prudce jak lev jej táhl a odpůrci z ruky jej vyrvav,
ťal jej do týla mečem a rázem ho života zbavil.
Tak ten rek tam padl a usnul kovovým spánkem —
ubohý, měšťanů bráně — jsa vzdálen manželky z mládí,
řádné, a její vděk již nedočkal — za velké dary:
sto dal nejdříve krav, pak tisíc přislíbil ještě
ovcí a zároveň koz, jichž nesčetný dav se mu pásl.
Tehdy mu Átreův syn vzal brnění, vládyka mužstva,
které danajským vojskem si odnášel, krásnou tu výzbroj.
Jakmile spatřil ho Koón, rek nad muže veškery slavný,
nejstarší Anténorovec, tu rázem strašlivá žalost
zakryla rekovi zrak, vždyť vlastní bratr mu zabit.
Stanul s oštěpem stranou, jsa neviděn vládykou slavným,
odtud do ruky, v střed, jej poranil, pod loktem právě:
lesklého oštěpu hrot skrz naskrz pronikl rukou.
Rázem vládyka mužstva se tehdáž nadmíru zděsil —

avšak nenechal přec ten hrdina bitek a boje,
nýbrž s oštěpem svým naň vyrazil, ztuženým větry,
právě když Ífidamanta, jenž bratr byl z jednoho otce,
horlivě za nohu táhl a na všecky hrdiny volal:
když tak zástupem vojska ho pod štítem, vypouklým v středu,
táhl, tu bodl jej kopím a rázem ho života zbavil,
hlavu pak, přiskočiv k němu, mu uťal — nad jeho bratrem.
Synové Anténorovi tak pod rukou vládyky lidu
splnili života osud a sestoupli v Hádovo sídlo.
Na řady jiných mužů pak dorážel útokem prudkým
mečem a silným kopím a balvany veliké tíže,
dokavad teplá krev se mu prýštila z bodené rány.
Když krev přestala téci a rána mu znenáhla zaschla,
silný Átreův syn byl proniknut bolestí ostrou.
Jako se rodička svíjí, jsouc raněna bolesti šípem,
ostrým, jejž Eileithýie jí seslaly, budíce bolest,
bohyně Héry to dcery, jež trpké bolesti nosí,
taktéž Átreův syn byl proniknut bolestí ostrou.
Ihned vyskočil na vůz a kázal vozkovi svému,
aby se vrátil k lodím, a velmi byl mrzutý v srdci:
vzkřikl však velkým hlasem a na lid danajský zvolal:
„Poslyšte, přátelé milí, vy Danaů vůdci a rádci,
vy teď trudnou tu seč nám zatím odvrátit hleďte
od našich korábů mořských, vždyť mně Zeus všemoudrý nechtěl

dopřát po celý den vést zápas naproti Tróům!“
Řekl a vozka mu hned hnal spřežení půvabné hřívy
k achajským dutým lodím, ne neradi pádili tito,
zpěněni na hrudi potem a vespod pokryti prachem,
vezouce vladaře z boje, jenž ranou velmi byl týrán.
Sotvaže Hektór zhlédl, že vladař se vzdaluje z boje,
trójský a lycký lid hned pobídl, mohutně vzkřiknuv:
„Trójané, Lyčané chrabří, i Dardani válčící zblízka,
přátelé, mužové buďte a pomněte obrany rázné!
Pryč jest největší rek — teď *mně* dal Kronovec slávu! —
pročež žeňte teď vpřed svá spřežení jednokopytná
silným Danaům vstříc, ať slávu si získáte vzácnou!“
Řekl a každému z nich tím vzbudil bojovnou smělost.
Jako štve lovecký muž své ohaře, cenící zuby,
naproti divému kanci neb naproti silnému lvovi,
taktéž Achaiům vstříc hnal Trójany zmužilé v boji
z Priama zrozený Hektór — jak Arés, záhubce mužstva,
sám pak s bujarou myslí se postavil do první řady:
Vrhl se v strašnou seč jak vichřice dující prudce,
která přiletí shůry a modré zvlňuje moře.
Koho tam ze všech nejdřív a koho zas naposled zabil
Hektór, Priamův syn, když Kronovec skytl mu slávu?
Vrhl se na Autonoa, pak Ásaia, na Ofeltia,
na Óra, Opita též, pak Dolopa, z Klytia rodem,

Aisymna, na Ageláa a statného na Hipponoa.
To byli Danaů vůdci, jež usmrtil, avšak i množství
lidu, jak Zefyros bouřný, když vrazí do mraků černých,
jasný jež sehnal Notos, a prudkou je vichřicí tepe.
Vlna se za vlnou vzdouvá a kutálí — do výše pěna
stříká, hučícím větrem jsouc tříštěna, dujícím všude.
Tolik danajských hlav též Hektorem hubeno bylo.
Byla by nastala zhouba a neblahé skutky se staly:
již by se danajský voj byl klopotně do lodí vrhl,
kdyby v tom na Týdeovce byl nezvolal Odysseus takto:
„Copakže, Týdeův synu, teď nedbáme obrany rázné!?
Sem tedy, rozmilý, ke mně — vždyť bude to nesmírná hanba,
Hektór-li jiskřící přilbou se zmocní korábů našich!“
Mohutný Týdeův syn zas těmito odvětil slovy:
„*Já* ovšem zůstanu v boji, a vytrvám — ale jen krátce
potrvá užitek z nás, vždyť Kronovec oblačný hodlá
patrně Trójanům spíš než nám dát vítěznou sílu.“
Řekl a oštěpem svým hned do prsu levého bodnuv
Thymbraia, s vozu ho srazil. — Pak Molíón od Odysséa,
soudruh Thymbraia vládce, byl usmrcen, podobný bohům.
Oba je nechali tam, když skončili zápasy jejich,
oba pak chodili davem a zuřili, jako když někdy
kancové, zuříce v mysli, se do psů loveckých dají,
tak svým útokem zpětným je hubili.

oddechl achajský lid, jenž před slavným Hektorem prchal.
Tehdáž dostihli vůz dvou mužů nejlepších z lidu,
Meropa perkótského to potomků, kterýžto ze všech
nejlíp věstiti uměl a nechtěl dovolit synům,
do války záhubné jít — však nechtěli poslušni býti:
sudičky mrákotné smrti je totiž v záhubu vedly.
Těm tam Týdeův syn, rek Dioméd oštěpem slavný,
odňal duši a život a skvostnou výzbroj jim svlékl.
Odysseus na Hippodama a na Hypeirocha se vrhl.
Boj tak Kronovec Zeus jim rovnou rozestřel měrou,
zíraje s pohoří Ídy, jak jeden druhého vraždil.
Probodl Agastrofovi, jenž pocházel z Paiona rodem,
kyčel Týdeův syn svým oštěpem. Raněný neměl
poblíž k útěku vůz — on velice na mysli zbloudil:
povoz měl soudruh jeho, kdes opodál, hrdina sám však
zuřil v popředí řady, až milého života pozbyl.
Hektór je spatřil v řadách a zpříma se vyřítil na ně,
spustiv veliký křik — s ním trójské se hrnuly šiky.
Spatřiv je Týdeův syn, byl zaražen, bojovník statný,
přistoupil k Láertovci a zblízka jej oslovil rychle:
„Na nás žene se sem teď pohroma, obrovský Hektór,
pročež nechoďme s místa a braňme se, stojíce pevně!“
Řekl, pak napřáhl ruku, a přímo mu na hlavu míře,

stinným oštěpem mrštil, a bodl ho, aniž se chybil,
do vrchu přilbice jeho — kov od kovu odletěl nazpět,
aniž pronikl k tělu — kov přilby mu odrazil ránu
trojvrstvé, s otvory v hledí, již obdržel od boha Foiba.
Honem couvl tu značně a v zástup schoval se Hektór,
jenom do kolen klesl a pádnou rukou se opřel
o zem, a černé temno se prostřelo po jeho očích.
Zatímco Týdéovec se rozběhl za letem kopí,
daleko z předních řad, když kopí mu sletělo na zem,
Hektór přišel zas k sobě a opět vyskočiv na vůz,
odjel do davu vojska a černé unikl smrti.
Mohutný Týdeův syn pak vykřikl, žena se za ním:
„Opět jsi ušel smrti, ty pse! Již docela blízko
přišel ti zmar, však Foibos ti sám tvůj odvrátil osud,
k němuž vždycky se modlíš, když vcházíš v oštěpů praskot.
Však já tě sprovodím přec, byť později, s tebou se sraze,
jestliže na pomoc mám též já snad někoho z bohů!
Teď si však na jiný lid zas pospíším, koho tu stihnu.“
Řekl a reka, jejž sklál, šel vysvléknout, slavného kopím.
Paris však v okamžik ten, choť Heleny kadeří krásných,
na Dioméda svůj luk již napínal, vladaře lidu.
Na rovu, zřízeném lidmi, byl o sloup náhrobní opřen,
Ílův, jenž, z Dardana rodem, byl dávný národa vladař.
Zatímco Týdeův syn bral s hrudi mu třpytivý krunýř,

silnému padlému reku, a štít též s plecí mu snímal,

jakož i těžkou přilbu — on napjav lučiště v oblouk,

střelil — broušená šipka mu z rukou nevyšla marně —

v chodidlo pravé nohy.

Skrz naskrz projela střela,

že až do země vnikla.

Tu Paris se od srdce zasmáv,

vyskočil z úkrytu svého a chlubná promluvil slova:

„Poraněn's! — Nevyšel šíp teď nadarmo! Kéž bych tě býval

ranil do hloubi slabin a život takto ti odňal!

Potom by trójský národ si konečně oddechl z útrap,

vždyť má před tebou strach, jak přede lvem mekavé kozy!"

Silný se Týdeův syn však nelekl, nýbrž mu pravil:

„Hrdino lukem — ty hubo — s tou frisúrou — mámile děvčat!!

Pojď jen — a tváří v tvář dej se mnou se ve zbroji v zápas!!

To by ti ten tvůj luk pak neprospěl, četné tvé šípy!

Tím, že's chodidlo mé teď poškrábl — takhle se chlubíš!?

Hloupost — jako by ženská neb dětinský chlapec mě bodl!

Ovšem, tupý je šíp, když ničema zbabělý střelí!

Ode mne naprosto jináč — byť zavadil docela málo,

ostrým se ukáže šíp — ten naráz života zbaví.

Potom milená choť své tváře si rozdrásá obě,

dítky pak siroty jsou — sám krví zbrocuje půdu,

hnije, a ptáků pak víc než žen kol něho se hemží."

Odysseus oštěpem slavný tu zblízka se postavil před něj,
rek pak sedl si za ním a rychlou šipku si z nohy
táhl — a bolestná trýzeň mu celým projela tělem.
Potom vyskočil na vůz a kázal vozkovi svému,
aby se vrátil k lodím — a velmi byl mrzutý v srdci.
Odysseus oštěpem slavný tam osaměl — nezůstal při něm
žádný achajský rek — strach z nepřátel rozehnal všecky.
Tu tedy úzkosti pln děl ke své zmužilé duši:
„Běda, co vytrpět mám? — Jest ostuda, jestliže prchnu
před množstvím, strachem jsa jat — jest horší, budu-li zabit,
docela sám — vždyť Zeus již Danajce ostatní zahnal.
Avšak načpak tu věc má milá rozjímá duše?
Vždyť jen zbabělý muž, jak známo mi, utíká z boje;
jestliže muž však hrdina jest, má povinnost svatou
statečně v zápase stát, ať zraňuje jiné, ať raněn.“
Co on přemýšlel takto i ve svém srdci i v mysli,
vtom již Trójanů šik tam přitrhl, pokrytých štíty,
ve svůj pojal ho střed, však vlastní záhubu svíral.
Jako když lovčí psové a za nimi jinoši jaří
hemží se kolem kance, jenž běží z hlubokých houštin,
brouse si bílý kel v svých strašných čelistech křivých,
lovci naň útočí v kruhu — a skřípot zubů je slyšet;
avšak lovcové přec jej čekají, ačkoliv zuří —
takto se na reka též tam sápali, milého Diu.

On však nejdříve všech sklál hrdinu Déiopíta:
přiskočil s ostrým kopím a ranil ho nahoře v plece.
Potom Thoóna též, pak statného Ennoma zabil,
potom Chersidamantu, jak skočil s povozu svého,
vrazil do pupku hrot, hned pod štítem vypouklým v středu:
raněný do prachu padl a zaryl do země prsty.
Nechav jich, zarazil hrot zas v Charopa, z Hippasa rodem,
který byl bratrem Sóka, jenž velmi byl zámožný jměním.
Jemu však na pomoc šel rek Sókos podobný bohům:
kráčeje stanul zblízka a pravil důrazné slovo:
„Slavený Láertovče, jenž beze lsti nejsi a práce,
buď se dnes budeš chlubit, že's dvojici z Hippasa synů
usmrtil, takové reky, a výzbroj s těla jim svlékl,
anebo *mým* spíš oštěpem sklán, svůj život tu ztratíš."
Ve štít veskrze stejný svým kopím bodl ho Sókos:
naskrze lesklým štítem mu projelo obrovské dřevce,
pronikl oštěpu hrot též krunýřem, zdobeným krásně:
se žeber veškeru kůži mu ostré sedřelo kopí,
přec však nedala Pallas, by v rekovy útroby vniklo.
Odysseus ihned poznal, že není smrtelná rána,
ustoupil poněkud nazpět a důrazně takto mu pravil:
„Teď ale, nešťastníce, tě náhlá záhuba stihne!
Ovšem's mě zadržel teď, bych nemohl s Trójany válčit,
tobě však *já* zas pravím, že nyní stihne tě tady

zhouba a černá smrt, vždyť *mým* teď povalen dřevcem,

mně tu dáš čest, svou duši však Hádovi, slavnému koňmi!“

Sókos se obrátil zády a utíkal, slyše ta slova;

jemu, jak otočil hřbet, svůj oštěp zarazil do zad,

doprostřed obou plecí, a ostřím prsa mu prohnal.

Padl, až duněla zem.

Rek zajásal, Odysseus slavný:

„Zrozený z Hippasa Sóku, jenž chrabrý byl válečný jezdec,

smrtí dříve než já byl’s postižen — neušel’s tomu!

Ubohý, vznešená matka ni otec nebude moci

synovi zatlačit oči, již mrtvému, nýbrž tu budeš

od ptáků hltavých rván, již nad tebou kroužiti budou,

mne však, jestliže zemru, lid slavných Achaiů poctí.“

Řekl a vytáhl hrot, jímž statný Sókos ho ranil,

ze štítu vypouklého a ze svého vlastního těla —

krev, jak vytáhl kopí, mu vytryskla, ducha mu děsíc.

Trójané, udatný lid, když viděli krvácet reka,

všichni tu vykřikli davem a vesměs na něj se vrhli.

On však dozadu couval a volal na svoje druhy:

třikrát za sebou zvolal, co muž jen vykřiknout může,

třikrát bojovný rek jej zaslechl, vládyka Sparty.

K Aiantu bez meškání se ozval, který byl blízko:

„Aiante Telamónovče, ty vladaři, potomku Diův,

oběma ušima slyším, jak nezdolný Odysseus volá,

podobně, jako by jej tam zmáhali, jednoho všichni,
trójský lid, jenž zaskočil jej kdes v zuřivé seči.
Pročež pojďme tam davem — jest nejlíp pomocí přispět!
Bojím se, že ho cos potká, když sám jest ve shluku Tróů —
zdatný to rek, toť velký by stesk nám Danaům nastal!“
Řekl a v čele se bral — s ním rek šel podobný bohům.
Milý Diovi rek byl nalezen, kterak kol něho
hemží se Trójanů dav, jak kolem jelena s ranou
ryšavých šakalů shluk, kdes na horách. — Střelilť ho lovec
šípem s tětivy své — ten vyvázne sice a prchne,
dokavad krev má teplou a kolena mohou se hýbat;
když však rychlý šíp vší síly ho konečně zbaví,
šakali, žeroucí maso, jej na horách hltavě sápou,
v hlubinách stinného háje.
Tu lva tam přivede božstvo,
lupiče — šakalů dav jest rozehnán, lev pak ho žere —
takto, kde Odysseus stál, rek statný, důvtipu plný,
Trójané, četní a silní, se hemžili — hrdina kopím
útočil na ně sem tam, den záhuby odvrátit hledě.
Vtom však přikvapil Aiás a štít měl podobný věži:
stanul mu v bok — hned Trójanů dav byl rozehnán všechen.
Bojovný Átreův syn jej potom vyvedl z davu,
chopiv za ruku reka, až soudruh koně mu přihnal.
Aiás se na Tróy vrhl a dřevcem Dorykla zabil,

levého z Priama syna, pak také Pandoka proklál,
proklál Lýsandra též, pak Pýrasa, Pylarta také.
Jako se rozvodní řeka a na pláň s hory se řítí,
sněhem to vzkypělý proud, an Diův liják ho pudí:
mnoho tu vyschlých dubů a množství smrkových kmenů
unáší v mořskou tůň, též přemnoho náplavu valí,
takto se řítil i Aiás, jak Trójany rovinou honil,
vraždě jim koně i muže.
A dosud nezvěděl o tom
Hektór jiskřící přilbou, jenž na levém bojiště křídle
bojoval u řeky Xanthu, kde nadmíru veliké množství
padalo mužských hlav, kdež hrozný se ozýval lomoz —
vůdcem byl velký Nestór a bojovný vládyka krétský.
Hektór ve shluku jich tam bojoval, strašlivé činy
konaje kopím i jízdou a kácel jinochů řady.
Tehdáž Achajci slavní by nijak necouvli s cesty,
kdyby vtom Macháona choť Heleny kadeří krásných,
slavného vladaře lidu, byl nevzdálil z chrabrého boje,
ostrým trojhrotým šípem ho v pravé postřeliv plece.
O něho veliký strach jal Danay dýšící silou,
kdyby se zvrátil zápas, by nějak ho nepřítel nesklál.
Z příčiny té král krétský se k slavnému Nestoru ozval:
„Nestore, Néleův synu, ty velká Danaů pýcho,
pospěš a vystup na vůz, a raněný Macháón k tobě,

k lodím pak úprkem žeň své spřežení jednokopytné,
neboť lékařský muž jest cenou za mnoho jiných:
umíť vyříznout šípy a přiložit hojivé léky!“
Řekl, a bez dlení kmet byl srozuměn, Gerénský jezdec,
ihned vystoupil na vůz, a raněný Macháón k němu,
zrozený z Asklépia, jenž výborným lékařem býval.
Nakvap do koní švihl — ne neradi pádili tito
k achajským dutým lodím, kamž milé jim toužilo srdce.
S povozu vozataj zhlédl, jak Trójané prchají v zmatku,
Hektoru po boku stoje, a důtklivé slovo mu řekl:
„Hektore, co jsme my tady a s Danay na kraji bitvy
zápasy, plné smutku, tu svádíme, ostatní mužstvo
trójské utíká tamhle, a smíchané, koně i lidé,
Aiás je, Telamónovec, tam poráží — dobře ho vidím,
neboť veliký štít má na plecích — my tedy také
koně i vůz teď požeňme tam, kdež nejvíce právě
jezdci a vojíni pěší se v zhoubný pustili rozbroj,
jeden druhého hubí, a hrozný se ozývá lomoz!“
Toto mu vozataj řekl a do koní půvabné hřívy
bičem svištícím švihl, a koňové slyšíce bičík,
bleskem letící vůz v střed Tróů i Achaiů vezli,
šlapouce po mrtvých tělech i po štítech — náprava vozu
krví zbrocena byla i okraje okolo korby,
na něž padaly kapky, jež od koňských stříkaly kopyt,

jiné s loukotí kol.

Rek toužil do davu mužů

vniknout, do něho vskočit a prorazit. — V danajských řadách
zhoubnou zmatenost vzbudil, a málo dal poklidu dřevci.
Na řady jiných mužů však útokem dorážel Hektór
mečem a silným kopím a balvany veliké tíže —
s Aiantem Telamónovcem se Hektór vyhýbal boji,
neboť horšil se Zeus, když s mužem chrabřejším válčil.
V Aiantu vznítil strach syn Kronův vládnoucí s výše:
stanul tu úžasu pln, pak vzdálil se, pohlédnuv kolem,
štít svůj ze sedmi koží dav na záda, podoben lvovi,
často pak obracel oči a malými kročeji kráčel.
Nejinak plavý lev, když ze dvorce, v kterém jsou krávy,
od psů zaplašen bývá i od lovců, venkovských mužů,
kteří dopustit nechtí, by tučnou krávu jim vyrval,
celou probdíce noc.

Lev po mase velice dychtě,

útočí přec, však nesvede nic, vždyť přečetná dřevce
ze smělých pastýřů rukou se jenjen sypají na něj,
se svazky hořících loučí, jichž on, byť zuřiv, se děsí,
konečně odejde přec, když svítá, truchlivý v srdci —
podobně Aiás tenkrát se od Tróů, smuten jsa v srdci,
vzdaloval, velice nerad, měl' velkou o lodi bázeň.
Jako se chlapcům vzepře, jda podél osení osel,

vzpurný, o jehož hřbet již mnoho se zlámalo holí:
v osení vysoké vkročí a škube je, nadarmo chlapci
holemi do něho buší — vždyť jejich síla je dětská;
stěží ho vyženou přec, když dost se už napásl píce:
podobně statečný rek byl tenkrát, veliký Aiás,
od Tróů, chrabrých mužův, a četných spojenců bodán
oštěpy do středu štítu a od nich trvale stíhán.
Jednak tu hrdinský Aiás, jsa pamětliv obrany rázné,
zpátky se obracel na ně, a pokaždé zastavil šiky
Trójanů, statných jezdcův, a jindy se na ústup dával,
avšak zdržoval všecky a nedal přístupu k lodím.
Uprostřed obou těch vojsk, sám jediný, oštěpem řádě,
stavěl se naproti v boj: dešť oštěpů ze smělých rukou
jednak se ve velký štít, jak letěly, zabodly hrotem,
jiné však, cestou ještě, než dolétly k bílému tělu,
v černou se zabodly zem, byť toužily těla se napást.
Vzácný Euaimonovec jak znamenal, hrdina statný,
kterak veliký Aiás je tísněn hustými dřevci,
stanul rekovi po bok a lesklým oštěpem mrštil.
Raněn byl Apisáón, syn Fausiův, vládyka lidu,
do jater, pod blánu příční, a rázem byl života zbaven.
Vítěz přiskočil k němu a počal snímat mu výzbroj.
Jakmile podobný bohům jej spatřil před sebou Paris,
zbroj jak padlému vzít má v úmyslu, napínal ihned

lučiště na Eurypyla a střelil ho do stehna šípem,
pravého, rákos se zlomil a tížil raněné stehno:
nazpět tu v soudruhů dav rek couval, prchaje smrti,
vzkřikl však velkým hlasem a na lid danajský zvolal:
„Poslyšte, přátelé milí, vy Danaů vůdci a rádci,
obraťte, stůjte jim vstříc, den záhuby odvrátit hleďte
Aiantu: oštěpy již jest přemáhán — myslím, že sotva
unikne z hlučné vřavy — než vy se jim postavte směle
v místě, kde statečný rek teď bojuje, veliký Aiás!“
Takto jim hrdina děl, byv postřelen, Achajci ihned
těsně se srazili k sobě a k plecím přitiskli štíty,
zdvihnuvše oštěpy své — jim přišed v ústrety Aiás,
stanul a obrátil tvář, když přišel k zástupu druhů.
Tak tam sváděli boj jak plamen plápolající.
Nestór odjížděl z bitvy, a vezly ho nélejské klisny,
zpocené: vezen byl též rek Macháón, vládyka lidu.
Slavný Achilleus rychlý naň pohleděv, rázem ho poznal,
neboť za doby té stál na zádi prostranné lodi
zíraje na prudký zápas a slznou válečnou vřavu.
Ihned s Patroklem svým chtěl promluvit, mileným druhem:
vykřikl se své lodi, on vystoupil, Areu roven,
když jej ve staně slyšel — a *ten* mu byl počátek zkázy.
Patroklos, hrdina silný, jej první oslovil takto:
„Copak mě, Achille, voláš, a čeho si ode mne přeješ?“

Achilleus rychlý v běhu mu odvětil těmito slovy:

„Slavný Patrokle můj, jenž nad jiné milý's mi v srdci,

nyní Danajci mním má kolena obejmou s prosbou,

neboť *teď* již tíseň jim nastala nesnesitelná.

Ty se však, Diovi milý ó Patrokle, Nestora zeptej,

kdo je ten raněný tamhle, jejž na voze přiváží z boje — —

není to Macháón snad? — bylť zezadu ve všem mu roven,

Asklépiův to syn — však v oči mu nebylo vidět,

koně se jenjen mihli, jak kupředu pádili letmo."

Řekl a Patroklos povstal, jsa poslušen přítele svého:

vykročil podél stanův a podél achajských lodí.

Reky když přivezl vůz už ke stanu Nestora vládce,

ihned sestoupli oba a stanuli na zemi živné.

Koně hned Eurymedontem jsou puštěni, kmetovým sluhou,

od vozu — hojný pot pak ze šatů sušili muži

na břehu mořské tůně, kdež naproti větrům si stoupli.

Potom vstoupili v stan, v němž všickni si na židle sedli;

dívčina pletenců krásných jim strojila smíšený nápoj,

rozená Arsinoovna, jež Hekamédé se zvala.

Nestór ji z Tenedu dostal, když Achilleus poplenil ostrov;

lid mu ji vyvolil v dar, vždyť v radách předčíval všecky.

Tato pak ze všeho nejdřív jim krásný stavěla stolek

s nohami tmavé barvy a hlazený, na ten pak dala

košík tepaný z bronzu a cibuli, příkrm to k pití.

K tomu i žlutavý med, pak posvátnou z ječmene mouku,
také překrásnou číš, již přivezl z domova stařec,
pobitou zlatými nýtky kol dokola, držadla na ní
čtyři, a holubic dvé kol každého zobalo zrní,
zrobených z ryzího zlata, a vespod dva podstavce byly.
Stěží jiný by muž ten pohár se stolu zdvihl,
kdykoli naplněn byl, kmet Nestór snadno jej zvedal.
Dívčina bohyním rovná v něm chystala smíšený nápoj:
dala tam pramenské víno, a struhadlem, zrobeným z bronzu,
kozí strouhala sýr, pak ječnou mísila mouku.
Potom je vybídla pít, když hotova s nápojem byla.
Když se již napili tedy a palčivou zahnali žízeň,
tehdy se bavili řečmi a vzájemně mluvili k sobě.
Vtom však už ve dveřích stál rek Patroklos podobný bohům.
Jakmile spatřil ho kmet, hned povstal s lesklého křesla,
vedl ho za ruku dovnitř a vybídl, aby si sedl.
Patroklos nechtěl sednout a řekl mu důtklivá slova:
„Nesednu, živený Diem ó Nestore, nedám si říci.
Úcty a bázně je hoden, kdo poslal mě, abych se optal,
kdo je ten raněný tuhle, jejž přiváží — ale já sám jej
poznávám — již jej vidím — toť Macháón, vládyka lidu.
Zpět pak půjdu zas teď, bych pověděl Achillu zprávu.
Dobře ti, živený Diem, jest vědomo, jaký je strašný
Achilleus muž, jenž ve zvyku má též nevinné vinit.“

Nestór, Gerénský jezdec, mu odvětil těmito slovy:

„Copak že Achilleus tvůj tak lituje achajských synů,

kolik jich oštěpu hrot již poranil? — Copak on neví,

jaký táborem žal jest rozšířen: kdejaký přední

hrdina u lodí leží, jsa oštěpem boden neb střelen?

Střelen je statečný rek, syn Týdeův, mohutný silák,

boden je vládyka mužstva i Odysseus oštěpem slavný,

rovněž i Euaimonovec jest postřelen do stehna šípem,

tohohle zas jsem já teď přivezl s bojiště právě,

neboť s tětivy šíp jej postřelil.

Achilleus s námi,

ač jest šlechetný jinak, ni útrpnost nemá ni soucit.

Čeká, až rychlé lodi blíž mořské hladiny budou

přes mocný Achaiů vzdor nám ohněm planoucím hořet,

až budem sami tu padat druh za druhem?

Nemámť už sílu,

jaká ovšem dřív v mých svižných bývala údech.

Kéž jsem dosud tak mlád, ó kéž má síla je pevná —

jako když velký svár nám povstal pro loupež skotu

naproti élejským mužům, kdy zabil jsem Ítymonéa,

chrabrého Hypeirochovce, jenž míval v Élidě sídlo,

když jsem chtěl odehnat skot.

Ten háje si dobytka svého,

oštěpem z pravice mé byl zabit v popředí boje.

Padl, a venkovský lid pln strachu se rozprchl vůkol.
Potom s polností plen jsem sehnal, nesmírně četný:
padesát hovězích stád jsem zabral, tolikéž ovčích,
tolikéž vepřů a koz, jež kolem se porůznu pásly,
také hnědáky koně, jichž bylo sto padesát celkem,
byly to vesměs klisny, a některé hříbata měly.
Do Pylska nélejského jsem zahnal všecku tu kořist,
do města v noční čas, kmet Néleus těšil se v srdci,
takou kořist že mám, ač mlád jsem do boje vyšel.
Héroldi hlásali zvučně, hned za jitra, s úsvitem Zory,
komu měl z Élidy dluh být zaplacen, aby se sešli.
Pylští velící muži se do schůze sebravše tedy,
dělili — epejský lid byl mnohým náhradu dlužen.
V Pylu nás bylo jen málo, vždyť byli jsme vybiti válkou:
přišelť Héráklés silný a mnoho nás ve válce vybil,
před lety — pozbyli žití, kdo nejlepší rekové byli.
Dvanácte totiž synů měl celkem hrdinský Néleus,
zbyl jsem jediný já, však druzí zhynuli všichni:
proto byl nadmíru zpupný lid epejský oděný kovem,
dělal nám svévolně křivdy a páchal zločinné skutky.
Vybral tedy si krav, též ovcí veliké množství
Néleus, na tři sta kusů, a pastýře vyvolil k tomu,
neboť mu velký měl dluh být zaplacen z Élidy skvělé
za čtyři vítězné koně i s krásným povozem jejich,

kteří k závodům přišli a o trojnož běžeti měli.
Těch si však Augeiás král tam ponechal, vládyka lidu,
domů však poslal vozku, jenž pro koně nesmírně truchlil.
Pro tyto řeči a skutky ten stařec, naplněn hněvem,
vybral si nesmírnou částku, vše ostatní k dělení vydal
lidu, by o stejný díl v nich žádný ošizen nebyl.
Toto jsme konali všechno a vůkol po celém městě
vzdávali oběti bohům.
Dne třetího Epejci všichni
přitrhli velikým počtem, i koňové jednokopytní,
kvapem. Dva Molíonové šli také do boje s nimi,
ačkoliv teprv chlapci a neznalí obrany rázné.
Osada Thryoessa se rozkládá, výšina strmá,
daleko, při Alfeiu, a sousedí s písečným Pylem.
Epejci leželi kolem a chtěli ji se zemí srovnat.
Když byli veškeru pláň již protáhli, s poselstvím Pallas
s chvatem s Olympu přišla, ať honem do boje jdeme,
v noci, a sbírala lid, jenž nijak vzpírat se nechtěl,
naopak, radosti pln šel do boje.
Mne ale Néleus
nechtěl do boje pustit a ukryl přede mnou koně,
ježto prý nejsem znalý až dosud válečných činů.
Avšak přece i tak jsem vynikal nad naše jezdce,
ač jsem bojoval pěšky — vždyť boj tak řídila Pallas.

Jest tam minyjský proud, jenž vtéká do tůně mořské,
poblíž Árény města, kde jasné jsme dočkali Zory,
pylské to jízdní vojsko, a ještě se valili pěší.
V největším pospěchu pak, své brnění na sebe vzavše,
k svatému Alfeia proudu jsme v pravé poledne přišli.
Tam hned mocnému Diu jsme krásné oběti vzdali,
Alfeiu dali jsme býka a býka i Poseidónovi,
Athéně jiskrných zraků jsme spálili jalůvku stádní,
potom jsme v táboře vojska, vždy po četách, večeři snědli,
pak jsme si ulehli k spánku, však ve svém brnění každý,
podél říčních proudů.
Však Epejci zmužilí v boji
stáli již kolem města a chtěli je se zemí srovnat —
avšak veliká dřív jim nastala válečná práce.
Neboť když zářící slunce již úplně nad zemi vyšlo,
tehdy jsme sváděli bitvu a vzývali Athénu s Diem.
Když pak nastal už boj nám Pylanům s epejským mužstvem,
první jsem Múlia zabil a koně vzal jednokopytné.
Múlios vynikal kopím a chotěm byl královy dcery,
nejstarší, zlatých vlasů, jež Agamédé se zvala,
znalá tolika bylin, co širá země jich rodí.
Toho jsem usmrtil já, když dorážel, kovaným dřevcem.
Raněn skácel se v prach.
Než já vtom vyskočiv na vůz,

stanul jsem v popředí vojska: tu Epejci zmužilí v boji,
každý se rozprchl jinam, když klesnout viděli muže,
který byl vůdcem jezdců a býval nejlepší v bitvách.
Já však vyrazil na ně, jsa chmurné vichřici roven:
padesát vozů jsem vzal — dvé mužů po každé straně
pod mým oštěpem padlo a do půdy zarylo nehty.
Sklál bych byl Molíony, ty mladistvé z Aktora syny,
kdyby jich vlastní otec, bůh Poseidón, přemocný vládce,
nezakryl hustým vzduchem a takto jich nespasil z bitvy.
Tehdáž Pylanům Zeus dal velké vítězství v boji:
daleko prostrannou plání jsme Epejce před sebou hnali,
vraždili jejich muže a výzbroj sbírali krásnou,
až pak jsme ku Búprasiu, kde hojná pšenice roste,
kdež jest Olenská skála a mohyla Aleisiova,
přihnali spřežení svá, zkad zpět nás poslala Pallas.
Poslední zabitý muž tam zanechán, Achajci potom
do Pylska od Búprasia své rychlé řídili koně.
Z bohů tenkráte Zeus byl vzýván, z hrdinů Nestór.
Takový kdys jsem býval, ač byl-li jsem.

Pro sebe chce jen
Achilleus z mužnosti své mít užitek! — Ale já myslím,
hořce že plakat bude, až vyhyne veškero mužstvo! —
Tobě přec roditel tvůj, můj rozmilý, na srdce kladl,
v den, když ze země fthíjské tě posílal k vladaři Mykén —

Odysseus slavný a já, tou dobou v paláci jsouce,
všecko, co ukládal tobě, jsme v komnatě slyšeli dobře.
My totiž přišli v ten čas v dům Péleův, k bydlení vhodný,
abychom sbírali lid kol po živné achajské zemi.
Chrabrý i roditel tvůj byl přítomen, našli jsme také
tebe i Achilla též. — Rek Péleus, starý ten jezdec,
tučné ze stehen maso tam pálil v ohradě dvora
Diovi, vladaři blesku, a ze zlaté v pravici číše
na žertvu, planoucí ohněm, mu uléval jiskrné víno.
Vy jste tam krájeli maso. — Tou dobou my jsme se náhle
ocitli v průjezdu dvora. — Pln podivu Achilleus skočil,
vedl nás za ruku dovnitř a vybídl, bychom si sedli,
hojné pak předložil jídlo, jak bývá ve zvyku hostům.
Když jsme již okřáli dost jak hojným jídlem, tak pitím,
tu jsem se ujal slova a zval vás táhnouti s námi.
Oba jste svolili rádi — ti hojné vám dávali rady:
Achillu, synovi svému, kmet Péleus na srdce kladl:
aby vždy hrdinou býval a výtečným nad jiné všecky,
tobě zas, Aktorův syn, tvůj roditel, na srdce kladl:
‚Achilleus, milý synu, je přednější nad tebe rodem,
ty’s však nad něho starší — však on jest chrabřejší mnohem;
proto mu rozumný návrh vždy patřičně řekni a poraď,
budiž mu také vůdcem — on poslechne ke svému dobru!‘
Takto ti radil ten kmet — ty’s zapomněl!

měl bys, dá-li si říci, to povědět chrabrému druhu;
kdopak to ví, když přispěje bůh, zdaž myslí mu pohneš,
domluvou svou — když domluví druh, jest vždycky to dobře.
Jestli však ve své mysli se obává nějaké věštby —
jestliže vznešená máť snad něco mu od Dia řekla —
tebe ať aspoň pošle, a všecko ať druhovo vojsko
zároveň vytáhne v boj — snad staneš se Danaům spásou!
Ať ti svou krásnou zbroj též dovolí na sebe vzíti,
zdali by podobou jeho snad zmýleni, přestali Trójští
válčit — a danajský lid zas pookřál, chrabré to mužstvo,
z velkých nesnází svých — byť na krátko, oddech to přece.
S lehkostí, nejsouce mdlí, lid trójský, zemdlený bitvou,
od svých lodí a stanů zas nazpět srazíte k městu.“
Toto mu Nestór řekl a v hrudi mu podnítil srdce.
Vykročil podél lodí a pospíchal k příteli svému.
Když však rychlým během se Patroklos přiblížil k lodím
božského Láertovce, kdež bývaly schůze a soudy,
kde jim zřízeny stály i obětní oltáře bohů,
tam se mu Euaimonovec, jenž do stehna střelen byl šípem,
namanul, Eurypylos, muž udatný, potomek Diův;
kulhaje kráčel z bitvy a vlhký pot se mu proudil
s plecí jeho i s hlavy, a ze strašné zející rány
temná mu crčela krev, však vědomí dosud měl jasné.

Silný Menoitiovec, naň pohleděv, pocítil soustrast,
potom žalostně kvíle, mu pravil perutná slova:
„Ubozí druhové moji, ó Danaů vůdci a rádci,
tak tedy vy byste měli, svých přátel a otcovské země
vzdáleni, rychlým psům být potravou bělostným sádlem!
Avšak tohle mi pověz, ó hrdino živený Diem,
může-li obrovský Hektór být Achajci zadržen ještě,
či již pod jeho kopím snad vyhynou, pobiti všichni?“
Raněný Euaimonovec mu na to dal odpověď tuto:
„Patrokle, potomku Diův, již nebude záchrany žádné
Achaiům — veškeren lid nám zahyne u lodí černých,
neboť nyní už každý, kdo býval nejlepší dříve,
u svých korábů leží, jsa oštěpem boden neb střelen
rukama trójských mužů — jest pořád větší jich síla.
Ty však nyní mě zachraň a k černé lodi mě zaveď,
ze stehna vyřízni šipku a krev hleď vymýti temnou
na ráně teplou vodou a přikládej hojivé léky,
účinné, jakým právě ses naučil od Achillea,
jehož vyučil Cheirón, všech Kentaurů nejvzdělanější —
neboť lékaři naši, rek Macháón, Podaleirios — —
Macháón ve stanu jest, jak myslím, stižen jsa ranou,
pročež lékaře sám jest potřeben výborného,
druhý na pláni trójské zas prudkému zápasu čelí.“
Silný Menoitiovec mu odvětil těmito slovy:

„Jak jen tohle je možné, ó hrdino, copak si počnem?
Měl bych už jít, bych chrabrému vzkaz již vyřídil reku,
který Gerénský Nestór mi uložil, Achaiů strážce —
avšak nemohu přec jít od tebe, když se tak trápíš.“
Pak jej podpaždí chopil a odvedl, vládyku lidu,
v stan, kdež zhlédl ho druh. — Ten prostřel hovězí kůže.
Položiv jej, vzal nůž, jímž vyřízl ze stehna šipku,
ostrou, velice ostrou — a krev pak vymýval temnou
na ráně teplou vodou, a hořký přiložil kořen
hojící bol, dřív rozemnuv jej. Ten kořen pak všecku
nadobro ztišil trýzeň, krev ustala, rána pak zaschla.

ZPĚV XII.

Boj o zeď

Silný Menoitiovec až dosud ve staně léčil
zranění přítele svého.
A zatím válčili dále
v davech Danajci s Tróy — však neměl už patrně příkop
Trójany v postupu zdržet ni za ním vysoká hradba,
zřízená k ochraně lodí, a před ní vybrán byl příkop,
aby jim rychlých lodí a kořisti chránily hojné —
skvělých slavnostních žertev však věčným nevzdali bohům.
Takto i příkop i zeď jsou zřízeny bez vůle bohů

věčných — z příčiny té též neměly trvání dlouhé.
Pokud byl na živě Hektór, a pokud se Achilleus hněval,
pokud Priamos král měl hrad svůj nezbořen ještě,
dotud trvání měla i velká Danaů hradba.
Když však zemřeli z Tróů, kdo ze všech nejlepší byli,
mnozí z Achaiů též — buď padli, neb zůstali živi —
a když Priamův hrad byl zbořen v desátém roce,
když se i danajský lid zas vrátil do milé vlasti:
tehdáž Apollón Foibos i Poseidón pojali záměr
přívaly řek tam svésti a zeď tak velikou zbořit.
Řeky ty prýští s Ídy a vtékají do hlubin mořských:
Karésos, Heptaporos a Rhodios, Gréníkos, Rhésos,
božské Skamandru proudy, a Simoeis, Aisépos blízký,
u nichž přemnoho přilbic a množství kožených štítů
do prachu spadalo druhdy a plemeno půlbohů reků.
Obrátil ústí těch řek bůh Apollón na jedno místo:
na zeď po devět dní hnal proud — Zeus pomáhal deštěm,
opřítrž, aby tu hradbu co nejdřív do moře spláchl.
Počal ji Zemětřas sám, v svých rukou trojzubec nesa,
bourat a vlnami řek jí veškery základy smetl
z kamenů velkých a klád, jež Danajci sroubili pracně,
u proudů helléspontských pak učiniv plošinu rovnou
veliký mořský břeh zas přikryl spoustami písku.
Když byl pobořil zeď, zas do koryt svedl ty řeky,

do kterých vlévaly dřív svou krásnou proudící vodu:
tak tedy Apollón Foibos i Poseidón učinit měli,
později, avšak tehdy kol ohrady stavěné pevně
zápas a ryk plál prudce a praskaly ve věžích trámy
z úderů.

Achajský lid, jenž Diovým bičem byl zdolán,
u svých korábů dutých, jsa tísněn, choulil se k sobě:
neboť se Hektora bál, jenž silný byl útěku strůjce,
který stejně jak dřív tam bojoval, podoben vichru.
Jako se na lovu lev neb divoký otáčí kanec
silou bezuzdný svou, když lovci a psové ho sevrou —
lovci tu všichni jak zeď, druh ke druhu sraženi těsně,
řadí se naproti němu a četná házejí po něm
kopí z pravicí svých, však zmužilé srdce mu nikdy
netrne, aniž se bojí — až vlastní ho zabije mužnost;
točí se na všecky strany, a útočí na řady mužů:
kam však vrhne se lev, tam couvají myslivců řady.
Stejně se otáčel Hektór, jda zástupem, žádaje druhů,
aby jen příkop přešli — však neměli odvahy k tomu
koňové rychlých noh, než hlasitě řehtali všichni,
stojíce na samém kraji, vždyť příkop velmi je děsil,
široký — přeskočit jej neb přejít nebylo snadno,
neboť srázný byl svah, jenž strměl po celé délce,
s obou příkopu stran, jenž odshora silnými koly,

ostrými, ovrouben byl, jež zatloukli, husté a velké,

achajští synové statní, by odpůrce odrazit mohli.

Nebylo koňům snadno, by s vozem s krásnými koly

vkročili v hloub — bylť na vahách lid, zdaž pěšky to svede.

Ale tu Panthoův syn děl k Hektoru, přistoupiv k němu:

„Hektore s druhými vůdci jak spojenců našich, tak Tróů,

nesmysl jest tím příkopem hnát svá spřežení rychlá:

velmi je těžká věc jej přejeti: na druhé straně

trčí špičaté koly a za nimi achajská hradba.

Proto i nemožno jest tam jezdcům sjeti a válčit:

vždyť je tam těsné místo, kdež tuším k úrazu přijdou.

Jestliže smýšleje zhoubu, je hodlá nadobro zničit

svysoka hřmící Zeus, nám Trójanům pomáhat dychtě —

pak bych jistě si přál, ať raději hned se to stane,

aby tu danajský lid byl vyhuben, daleko Arga.

Pakli se obrátí na nás a od svých lodí nás opět

zaženou — kdyby náš voj v ten hluboký příkop byl zahnán!!

ó — pak najisto mním — jak Danajci na nás se vrhnou,

že pak ni posel se z nás již nevrátí do města odsud!

Pročež nyní se tím, jak poradím, spravujme všichni:

koně ať druhové naši zde při kraji příkopu zdrží,

ostatní půjdem pěšky, však úplně odění ve zbroj,

Hektorem vedeni všichni, a sevřeně — takto zas oni

podlehnou, jestliže *jim* jest určena konečná zhouba!“

Řekl, a prospěšný návrh se Hektoru velice líbil:
ihned s povozu svého, i se zbrojí, seskočil na zem;
také Trójané druzí již na svých nedleli vozech,
nýbrž sestoupli všichni, jak Hektora slavného zhlédli,
načež každý ten rek dal rozkaz vozkovi svému,
u kraje příkopu zůstat a držet v pořádku koně.
Potom se rozstoupli všichni a do pěti střadili skupin,
v husté se srazili čety a kráčeli za svými vůdci:
jedni šli s Hektorem samým a hrdinským Púlydamantem,
nejlepší, nejčetnější, a ze všech toužili nejvíc
prolomit achajskou hradbu a u dutých korábů válčit.
Také vozataj sám jich sledoval — u vozu totiž
jiný, chabější muž, byl rekem Hektorem nechán.
Druhých vůdcem byl Paris a Agénór, Alkathoos,
třetích pak Déifobos a Helenos podobný bohům,
synové Priama krále, a hrdinský Ásios třetí,
Ásios, Hyrtakův syn, jejž přivezli z Arisby koně,
hnědí, postavy velké, až od řeky Selléentu.
Čtvrtých Anchísův syn byl velitel, hrdina statný,
Aineiás, kráčelo s ním dvé synův Anténorových,
Akamás, Archelochos, již v každé se vyznali bitvě.
Slavným spojencům trójským se postavil Sarpédón v čelo,
který si přibral i Glauka a chrabrého Asteropaia,
neboť *ti* se mu zdáli, hned po něm, z ostatních všechněch

obzvlášť nejlepší být — sám vynikal nad druhy všechny.
Když pak se ke druhu druh již přitiskli pevnými štíty,
rovnou, zápasu chtiví, šli do boje, mníce že jistě
Achajci nezdrží jich, než do černých lodí že vtrhnou.
Tehdáž Trójané druzí a přeslavní spojenci jejich
vzorného Púlydamanta se řídili výbornou radou,
Ásios jediný z nich, syn Hyrtakův, záštita mužů,
nechtěl nechati tam svých koňů a soudruha vozku,
nýbrž k rychlým lodím i s nimi se pokusil přijet,
bláhový — nemělť ovšem své strašné záhubě ujít,
neměl s vozem i koňmi se od černých korábů dutých
do Tróje šlehané větry zas nazpět navrátit slavně —
neboť proklatý los jej temnem zahalil dříve
kopím Ídomenéa, jenž syn byl Deukaliónův.

Ásios na levý bok hnal spřežení, kudy se vždycky
Achajci vraceli s pláně i se svými koňmi a vozy.
Tamtudy přejel s koňmi a s povozem, aniž však našel
veřeje přimklé k bráně a za nimi závoru dlouhou,
nýbrž dokořán byly, a muži je drželi v rukou,
zdali by někoho z druhů, když prchal, spasili k lodím.
Tudy svou spřež hnal kupředu rek, s ním kvapili druzi,
ostrý spustivše křik, vždyť myslili, tehdy že jistě
nezdrží útoku jejich a do černých lodí že vtrhnou.

Bláhoví! Hrdinů dvé tam před branou zastali chrabrých,
nadmíru statné syny dvou Lapithů válčících kopím:
jeden, Peirithoovec, byl mohutný Polypoités,
Leonteus byl pak druhý, jak Arés, záhubce mužstva.
V popředí vysoké brány ti rekové nehnutě stáli,
podobni horským dubům, jež vrchem strmíce k výši,
vzdorují Diovu dešti a vichřicím po všecky časy,
velkými kořeny svými, a dlouhými, zarostlé v půdě,
tak tam čekali též, své věříce síle a rukám,
když se jim Ásios blížil, muž ohromný, aniž se hnuli.
Trójané vyschlé štíty tu vysoko pozvedli zpříma
naproti pevné hradbě a běželi s velikým křikem.
Vedl je Íamenos a Orestés, Ásios vládce,
Adamás, Ásiův syn, též Oinomaos a Thoón.
Lapiti nějaký čas lid Danaů holení krásných
nutkali, uvnitř jsouce, by hájili korábů dutých.
Když však viděli již, jak Trójané útočí na zeď,
a jak danajský lid jest v útěk lomozný stržen,
oba tu kvapem vyšli a válčili v popředí brány,
podobni divým kancům, již čekají na horách kdesi
štvanici mužův a psů, jak pomalu z dálky se blíží:
z boku tu vyrazí oba a z kořen křoviny lesní
lámou okolo sebe, a skřípot zubů je slyšet,
až pak některý muž jim kopím odejme život —

takto i lesklý kov jim řinčel na jejich prsou,
jak byli tepáni zpředu, vždyť válčili nadmíru statně,
věříce ve svou sílu a v soudruhy nahoře na zdi:
ti totiž po celý čas dešť kamenů metali shůry,
s věží stavěných pevně, by rychlých korábů v plavbě
chránili, sebe i stanů.
Tak sněhové padají vločky,
které vichřice zlá, jež plaší oblaky stinné,
v chomáčích hustých žene a sype je na zemi živnou,
právě tak kameny husté se sypaly z achajských rukou,
avšak také i trójských, a přilbice duněly temně,
balvany tepány jsouce, i vprostřed vypouklé štíty.
Tehdáž hlasitě zalkal a na svá si udeřil stehna
Ásios, Hyrtakův syn, pak rozhněván, promluvil takto:
„Ty tedy též, ó Zéve, ses ukázal přítelem klamu,
naprosto — nikdy bych já byl neřekl, že by kdy mohli
Achajci zdržet náš útok a nezdolné pravice naše.
Tito jak včely neb vosy, jichž tělo je uprostřed hbité,
při cestě, kamení plné, si vystaví společné hnízdo,
z dutého obydlí svého však nepřehnou, nýbrž tam jsouce,
naproti útočníkům se o plod dávají v zápas:
stejně, ač dva jen byli, ti Lapiti neměli chuti
ustoupit dřív, než pohubí nás neb zahynou sami.“
Pravil, však Zévův duch tou řečí se pohnouti nedal,

neboť si raději žádal, by Hektór dosáhl slávy.
Každý z oddílů vojsk kol jiné bojoval brány.
Těžká věru je věc, bych líčil všecko jak Músa:
všude kol kamenné hradby se rozhořel planoucí požár,
velký — a danajský voj, byv donucen, truchlivý v srdci,
o své lodi se bránil, a bozi se rmoutili v srdci,
všichni, co Danaům dřív jich bývalo pomocno v boji.
Tak těch Lapithů dvé tam svádělo vražednou bitvu.
Tehdy rek Polypoités, muž mohutný, Peirithoovec,
Damasa oštěpem sklál skrz přilbici s bronzovým čelem,
aniž přilbice bronz jej zadržel: do hlavy vnikl
oštěpu hrot, v ní prorazil kost, až v hlavě mu mozek
celý zalila krev — tak zabil ho, jak se naň řítil.
Hrdinu Pylóna potom a Ormena života zbavil,
syna pak Antimachova rek Leonteus, Areův soudruh,
poranil oštěpem svým, jímž dole ho v opasek bodl,
potom broušený meč rek Leonteus vytasiv z pochvy,
nejdřív na Antifata skrz zástup vojínů vrazil,
načež zblízka ho ťal — ten naznak skácel se na zem.
Potom však Íamenos a Orestés, hrdinský Menón,
vesměs sraženi byli, druh za druhem, na zemi živnou.
Zatím co vítězi zbroj jim svlékali, zářící leskem,
mužstvo, jež s Púlydamantem a Hektorem kráčelo k boji,
nejlepší, nejčetnější, co nejvíc toužilo ze všech

prolomit achajskou hradbu a ohněm zapálit lodi,
avšak váhalo ještě a při samém příkopu stálo,
neboť jim přiletěl pták, když přejít hodlali příkop,
orel vysokoletý, a zleva jim zamezil postup.
Orel v pařátech svých měl velkého rudého hada,
který zmítal se živ, však dosud půtky se nevzdal,
neboť ač držel ho pták, přec v hrudi jej u hrdla uštkl,
obrátiv nazpět hlavu.
Pták pustil jej od sebe na zem,
zachvácen bolestí krutou, a shodil ho do středu vojska,
sám pak bolestně vzkřikl a odletěl s vanutím větru.
Trójany popadl strach, když viděli třpytného hada
ležeti uprostřed nich — zlé znamení bouřného Dia.
Tenkrát Panthoův syn děl k Hektoru, přistoupiv k němu:
„Kdykoli na schůzích mluvím, ty vždycky mě haníváš nějak,
ačkoliv smýšlím dobře — však není přípustno, není,
aby, kdo prostý je občan, ti odmlouval v poradě vůdců,
také ve válce nikdy — než naopak sílil tvou vážnost.
Avšak povím ti teď, jak nejlíp zdá se mi v srdci:
Nechoďme, Hektore, dál vést zápasy o jejich lodi!
Neboť takhle, jak mním, věc dopadne: Jestliže vskutku
Tróům přišel ten pták, když přejít hodlali příkop,
orel vysokoletý, a zleva jim zamezil postup —
jestliže v pařátech svých měl velkého rudého hada,

živého, hned ho však pustil — než do hnízda milého přišel,
aniž ho donesl k cíli a dal jej mláďatům vlastním —:
takto se *nám* též stane — i kdybychom s velikou silou
zbořili hradbu i bránu, a Danajci před námi couvli —
v pořádku cestou touž již nepůjdem od lodí nazpět,
neboť přemnoho Tróů tam necháme, ježto je kopím
pohubí achajský voj, jenž lodí hájiti bude.
Taký výklad by dal muž věštec, který by v duši
dobře byl znamení znalý, a lidé ho poslušni byli.“
Posupně pohleděv naň děl Hektór jiskřící přilbou:
„Púlydamante, co’s děl, toť nijak milé mi není!
Jistěže lepší návrh, než takový, vymyslit umíš!
Jestliže opravdu však ten návrh pronášíš vážně,
potom pochyby není, že bohové zmátli ti rozum:
radíš záměru nedbat, jejž *sám* nám, nedávno tomu,
Kronovec mohutně hřmící byl slíbil, přikývnuv hlavou.
Za to však vybízíš nás mít k ptákům širokých křídel
důvěru!!
Avšak těch já nedbám, aniž se starám,
zda snad napravo letí, kde vychází zora a slunce,
aneb na levou stranu, kde chmurný se nalézá západ.
My se však záměry řiďme, jež velký Kronovec určil,
který smrtelným lidem i věčným vladaří bohům!
Jeden je nejlepší pták, být ochráncem otčiny vlastní!

Copak se, Púlydamante, tak bojíš vražedné bitvy!?
Neboť kdyby i smrt nás ostatní zasáhla všecky,
u dutých achajských lodí — ty nemusíš báti se smrti:
ty totiž nemáš ducha, jenž bojovný byl by a statný. —
Ujdeš-li z vražedné bitvy, neb někoho jiného z mužů
budeš zrazovat řečmi a od boje odvrátíš takto,
proboden oštěpem mým svůj život na místě ztratíš!“
Hektór dokončiv řeč, šel v popředí, oni šli za ním,
náramný činíce křik. —
Vtom Kronovec, velitel blesků,
najednou s ídských hor jim poslal bouřlivý vítr,
kterýžto rovnou k lodím hnal prach, jenž ubíral síly
Achaiům — avšak Tróům a Hektoru přinášel slávu.
Trójané znamení tomu a vlastní věříce síle,
velkou danajskou hradbu se úsilně snažili zbořit,
hledíce strhnout římsu a skácet cimbuří na ní:
páčili výstupní sloupy, jež nejvíc dopředu právě
Achajci zatloukli v půdu, by věžím ochranou byly —
ty jim vyvrátit chtěli, čímž doufali achajskou hradbu
prolomit — achajský voj však nijak necouval s cesty,
nýbrž cimbuří hradby svým štítem kryjíce každý,
tepali odpůrce své, když k útoku na zeď se hnali.
Tehdáž Aianti oba, své vojíny pobádajíce,
chodili za hradbou všude a budili v Achajcích chrabrost,

jednoho vlídnou řečí a druhého tvrdými slovy,
kdykoli někoho zhlédli, jak úplně umdlévá v boji:
„Ať je kdo, přátelé, z vás teď výtečný, ať je i střední,
ať je i špatnější též, vždyť všem jest nemožno mužům
stejní ve válce být — však všem teď nastala práce.
Vždyť přec sami to snad již vidíte. —
Velení mého
poslušni, nižádný z vás ať nazpět se nevrací k lodím,
nýbrž žeňte se vpřed, druh k zápasu pobízej druha,
zdali by Zeus nám dal, král Olympu, velitel blesků,
odrazit nazpět bitvu a odpůrce zahnati k městu!“
Tak tam křičeli silně a nutkali Achajce k boji.
Jaké jsou sněhové vločky, když sypou se s oblohy hustě
v zimní den, když všemoudrý Zeus dá padati sněhu,
neboť smrtelným lidem chce ukázat tyto své střely:
utiší vání větrův a sněží pořád a všecky
pokryje vrcholy horské a strmé podhoří jejich,
jetelem porostlé pláně a lidská úrodná pole.
Pobřeží zpěněné tůně i zátoky pod sněhem leží,
vlna sic doráží na něj a hubí jej — ostatní všecko
navrchu pokrývá sníh, když Diova vánice spadne,
takto se s obou stran tam sypal kamenů příval,
jednak do mužstva Tróů a tam zas v achajské mužstvo —
jak se tam tepali hrozně — hřmot rachotil po celé hradbě.

Ale ni trójské mužstvo, ni statný hrdina Hektór
nebyl by prolomil bránu a za ní závoru dlouhou —
avšak Danaům vstříc byl poslán všemoudrým Diem
Sarpédón, vlastní syn, jak lev, když vyrazí na skot.
Ihned nastavil štít k své ochraně, veskrze stejný,
překrásný, celý z bronzu: byl kovaný, neboť ho kovář
ukoval, uvnitř štítu pak četné kožené vrstvy
spojil zlatými nýty, jež zatloukl do kraje štítu.
Štít ten nastavil tedy a mávaje oštěpy dvěma,
vykročil vpřed jak horský lev, jenž masa už neměl
dávný čas, však mužný duch jej pobízí k tomu,
aby i v pevný dvůr šel s odvahou, napadnout ovce.
Avšak kdyby tam u nich i pastýřské nalezl muže,
kterak s oštěpy v rukou a s ohaři hlídají stáda,
přec však se nemíní lev dát odstrašit, nezkuse útok,
nýbrž buď uloupí kus, naň vyskoče, nebo mu bývá
oštěpem z rychlé ruky vzat život v popředí bitvy.
Tak rek podobný bohům byl vlastním pobádán duchem,
učinit na hradbu útok a strhnout cimbuří na ní.
Ihned tu ke Glaukovi se ozval, Hippolochovci:
„Pročpak, milený Glauku, jsme nejvíc poctěni ze všech
čestným místem a masem a poháry plnými vína
v Lycku, a veškeren lid tam na nás jak na bohy hledí?
Také na březích Xanthu je dán nám veliký úděl,

krásná štěpnice plodná a orná pšeničná půda.
Nám by se slušelo přec být v předních Lyčanů řadách,
na místě k obraně státi a do bitvy horké se vrhnout,
aby pak ten neb ten děl z Lyčanů oděných v krunýř:
‚Věru že bez slávy nejsou, kdo v lycké panují zemi,
tuhleti králové naši, již tučným bravem a vínem,
vybraným, chutným se živí — ti mají jadrnou sílu —
neboť svádějí boj jen v předních Lyčanů řadách!‘
Kdybychom této zde válce, můj rozmilý, ušli a navždy
losem bylo nám dáno být nesmrtní, nestárnoucí,
ó pak jistě ni sám bych v předních neválčil řadách,
ani bych nenutil tebe jít do boje, zdoby to mužů.
Takhle však pořád stejně nám hrozí sudičky smrti,
nesčetné — žádný jim ujít ni uniknout nemůže člověk.
Pojďme! Buď dobudem slávy, neb jinému oslavu dáme!“
Řekl, on rekových slov byl poslušen, aniž se vzepřel.
Ti tedy kráčeli přímo a četné Lyčany vedli.
Sotva je zhlédl, jak jdou, rek Menestheus, v duši se zhrozil:
chtěliť na jeho věž hnát útokem, nesouce zhoubu.
Po sborech achajských hleděl, kol dokola, spatří-li koho
z vůdců, jenž druhům jeho by záhubu odvrátit mohl.
Zahlédl Aiantů dvé, již vždy jsou dychtiví války,
pospolu státi a Teukra, jak vycházel ze stanu blízko,
avšak nebylo možná se někoho dovolat křikem:

taký totiž byl hluk — ryk boje až k nebesům stoupal,
jak byly tepány štíty a přilbice s chocholy z žíní,
tepány zavřené brány — a Trójané naproti těmto
stojíce, chtěli je rozbít a násilím projíti jimi.
Pročež poslovi svému dal rozkaz k Aiantům jíti:
„Běž teď, Thoóte slavný, a zavolej Aianty honem,
raději ať přijdou oba — což bylo by ze všeho nejlíp,
poněvadž za krátký čas nám nastane záhuba náhlá:
s takou se přihnali sem teď prudkostí vůdcové lyčtí,
kteří v zuřivých sečích jak diví útočí vždycky.
Jestliže však též jim tam zuří zápas a práce,
aspoň Telamónovec ať přikvapí, mohutný Aiás,
ať s ním přijde i Teukros, jenž mistr je ve střelbě z luku!“
Řekl, to posel slyšel a ihned se rozkazem řídil:
Zakrátko k Aiantům přišel, dle pevné odběhnuv hradby
Achaiův oděných kovem, a nakvap toto jim pravil:
„Aianti, statní vůdci nás Achaiův oděných kovem,
Menestheus, statečný rek, muž živený Diem, vás volá,
byste šli tam, byť na krátký čas, být účastni práce,
raději pojďte vy oba, což bylo by ze všeho nejlíp,
poněvadž za krátký čas jim nastane záhuba náhlá,
s takou se přihnali naň tam prudkostí vůdcové lyčtí,
kteří v zuřivých sečích jak diví útočí vždycky.
Jestliže však též vám jest rozzuřen zápas a práce,

aspoň Telamónovec ať přikvapí, mohutný Aiás,
ať s ním přijde i Teukros, jenž mistr je ve střelbě z luku.“
Řekl, a Telamónovec byl srozuměn, veliký Aiás,
hned děl k Oíleovci a pravil perutná slova:
„Aiante, zůstaň tady i s mohutným Kreiontovcem!
Stůjtež na místě tomto a vzbuzujte Danay k boji,
já ale odejdu tamto, a chci se tam účastnit boje,
avšak vrátím se hned, jak pomoci poskytnu oněm.“
Aiás, Telamónovec, se vzdálil po těchto slovech,
Teukros se ubíral s ním, jenž bratr byl z jednoho otce.
Též šel Pandión s nimi a luk nes’ Teukrovi křivý.
Rekové ku věži přišli, jíž hájil Menestheus chrabrý,
uvnitř za hradbou jdouce a našli je ve velké tísni:
silní Lyčanů vůdci a rádcové kráčeli právě,
chmurné vichřici rovni, již naproti cimbuří hradby.
Zápas tu tváří v tvář byl sveden, povstala vřava.
Aiás, Telamónovec, z nich nejdřív usmrtil muže,
Epikla, chrabrého reka, jejž Sarpédón za druha míval,
hranatým balvanem hodiv, jenž uvnitř za stěnou hradby,
velký, nejvýše ležel, blíž cimbuří — nezdvihl by ho
oběma rukama muž, byť vynikal mladickou silou,
jaký nyní je lid, rek zdvihl a shůry jej hodil:
přilbici, s lícněmi čtyřmi, mu promáčknuv, veškery kosti
rázem mu rozdrtil v hlavě, a ten jak potapěč sletěl

dolů s vysoké hradby, a z kostí mu vyletěl život.
Právě kdy silný Glaukos, jenž pocházel od Hippolocha,
na zeď se vysokou dral, rek Teukros ranil ho šípem,
spatřiv nekryté paže, a odňal mu bojovnou mysl.
Skočil potajmu se zdi, by z mužů achajských nikdo
nespatřil, jak jest raněn a s chloubou nejásal nad ním.
Sarpédón pocítil bol, když vycházel s bojiště Glaukos,
jakmile jej byl spatřil, však zápasu nepustil s mysli;
naopak Alkmáona svým ostrým oštěpem bodl,
potom však vytáhl hrot — ten skácel se, oštěpem stržen,
do prachu na svou tvář, zbroj zařinkla zdobená kovem.
Sarpédón cimbuří hradby se rukama statnýma chopiv
táhl — i strhl je celé, skrz naskrze — navrchu hradba
docela odkryta byla a mnohému poskytla přechod.
Současně Aiás a Teukros naň vrazili — tento svým šípem
na prsou v lesklý řemen ho zasáhl, který byl napjat
se štítu, jímž kryl tělo — však Kronovec odvrátil zhoubu
od svého vlastního syna, by nezemřel při zádích lodních.
Aiás přiskočil blíže a do štítu bodl ho kopím,
veskrz neprojel hrot, však hrdinův odrazil útok.
Od hradby několik kroků sic ustoupil, nechtěl však zcela
ucouvnout: statný v něm duch měl naději dobýti slávy.
Lyčany, rovné bohům, tam pobádal, mluvě k nim přímo:
„Copak že, Lyčané moji, tak slábnete v obraně rázné?

Těžké věru mi jest, ač muž jsem nad jiné silný,

sám jim prolomit hradbu a k lodím si proklestit dráhu.

Pročež pospolu pojďte: kde lidí je víc, tam zdar jest!“

Pravil a lycké mužstvo se zhrozilo pánovy výtky:

mocněji vrazilo vpřed kol vlastního pána a rádce.

Také argejský lid své řady si pevněji zřídil,

uvnitř, za hradbou svou, vždyť tušili zuřivý zápas:

neboť ni lycký voj, byť silný, nemohl nijak

prolomit achajskou hradbu a k lodím si proklestit dráhu,

nikterak nemohl též voj Danaů válčících kopím

Lyčany odrazit zpět, když jednou se dostali ke zdi.

Jako když o mez pole, jež dosud společné měli,

hádá se dvojice mužův, a v rukou měřidla mají,

stojíce na malém místě, a prou se tam o stejnost dílů,

takto je dělilo též jen cimbuří — oni pak přes ně

bodali druhovi druh kol prsou v kožené štíty,

zdobené krásnými kruhy, a v malé lehounké terče.

Mnohý tu na těle svém byl tvrdým oštěpem raněn,

jestli se obrátil někdo a nechal nekrytá záda,

dokonce skrz sám štít byl mnohý bojovník raněn.

Všude tu hojná krev jak danajských mužů, tak trójských

máčela po obou stranách i cimbuří hradby i věže:

nemohli ale ni tak voj danajský na útěk zahnat,

nýbrž se držel stejně, jak přadlena, poctivá žena,

závaží drží a vlnu, chtíc oboje vyrovnat vahou,
aby si pro děti své tak získala výdělek skrovný.
Tak jich půtky a boj byl rovnou rozestřen měrou:
konečně Kronovec Zeus dal Hektoru oslavu vzácnou,
který v achajskou zeď pak ze všech nejdříve vkročil.
Vykřikl velkým hlasem a zvolal na trójské mužstvo:
„Vzmužte se, statní jezdci, a prolomte Achaiům hradbu,
veskrz, a planoucí žár jim vrhněte do lodí jejich!“
Tak jim dodával síly — i poslouchal horlivě každý:
přímo se hromadně lid hnal na hradbu, dychtivě všichni
na římsu vystoupit chtěli, svá ostrá držíce kopí.
Hektór uchopil balvan a stál s ním v popředí brány:
kámen byl zespodu tlustý, však na svém hořením konci
podobu špičatou měl — dvé mužů, nejlepších z lidu,
sotva by od země na vůz ten balvan zdvihnouti mohlo,
jací nyní jsou lidé — on jediný snadno jím mával,
neboť syn lstivého Krona mu lehčím učinil balvan.
Jako když pastýř ovcí si odnáší beraní vlnu,
jednou rukou ji vezma, a málo jen tíží ho váha,
tak rek zdvihl ten balvan a přímo jej na fošny nesl,
jistou to ochranu vrat, jež přepevně přilehlá byla,
dvoukřídlá, velké výšky — dvě vzájemné závory dveřní
uvnitř je držely pevně, a jeden vězel v nich kolík.
Kráčeje stanul zblízka a v střed jej s rozmachem vrhl,

zširoka rozepjav krok, čímž dodal důrazu hodu.
Ve vratech obojí čep byl vyražen — prorazil balvan
tíhotou svou — třesk vrat vtom zapraštěl — závory pevné
praskly a veřeje brány se rozlítly na obě strany
pod vrhem kamene toho — a statný Hektór tam vkročil,
podoben kvapné noci svým pohledem — dokola plála
strašná zbroj, jež kryla mu hruď — v své pravici držel
oštěpů dvé — kdož vyjda mu vstříc, jej zadržet mohl? —
leda jen bůh — jak do vrat se vrh‘ — zrak sálal mu ohněm.
Potom se obrátil davem a trójské vybídl vojsko
přestoupit achajskou zeď — lid poslechl vyzvání toho.
Ihned někteří z nich zeď přestoupli, jiní však zase
úpravnou vrazili branou — i zahnáno achajské mužstvo
na útěk po dutých lodích, a strhl se bez konce lomoz.

ZPĚV XIII.

Nepozornost Diova

Poseidón zjednal Achaiům převahu

Jakmile Hektora Zeus již přivedl s Trójany k lodím,
nechal je snášet strasti a těžkou válečnou práci
trvale dál, on sám však zářící odvrátil oči
stranou do země Thréků, kde chov jest pěstován koňský,
Mýsů, rázných v boji, i statečných Hippémolgů,

kteří se živí mlékem, i Abiů, ctitelů práva,
avšak na trójskou zem již nehleděl zářivým zrakem,
neboť v srdci se svém přec nenadál, že by kdo z bohů
přišel a pomáhat chtěl buď Danaů vojsku neb Tróů.
Poseidón, Zemětřas mocný, však nebyl na stráži marně,
neboť na boj a půtky též on pln podivu hleděl,
vysoko s thréckého Samu, až s vrcholu, krytého lesem,
s kterého celá Ídé se očím jevila jasně,
jevilo trójské město i achajské koráby všecky.
Seděl, vystoupiv z moře, a cítil s Achajci soustrast,
jak jsou od Tróů kláni — a horšil se na Dia prudce.
Hned tedy sešel s vrchu, jda s pohoří roklinatého,
kráčeje chvatným krokem — les chvěl se i rozlehlé horstvo
pod jeho božským krokem, jak vladař Poseidón kráčel.
Třikrát se rozkročil v chůzi a po čtvrté u cíle stanul,
v Aigách, kde skvostný palác mu v hlubinách zátoky mořské
ze zlata, samý třpyt, jest postaven, nezrušitelný.
Přišel a zapřahal bůh své spřežení kovových kopyt,
letící vkvap, kol šíjí jim zlatá splývala hříva.
Sám pak ze zlata zbroj vzal na sebe, uchopil bičík,
zlatý, zrobený krásně, a potom vystoupil na vůz.
Rozjel se po vlnách mořských, a obludy skákaly před ním
zevšad z úkrytů svých, vždyť poznaly vladaře dobře.
Radostně mořská pláň jim couvala — pádili koně

letem, a náprava z bronzu mu nebyla máčena vespod.
Tak tedy poskočná spřež jej k lodím achajským vezla.
Jakás široká sluj jest v hlubinách zátoky mořské
mezi skalnatým Imbrem a Tenedem, uprostřed obou:
Zemětřas Poseidáón tam stanul se svými koňmi,
rychle je vypřáhl z vozu a božskou píci jim podal,
za pokrm, okolo noh jim zlatá zavěsil pouta,
nezlomná, nerozpojná, by čekali, spoutáni pevně,
až by se navrátil pán — teď v achajský odešel tábor.
Trójané, podobni ohni neb vichřici, v sražených řadách,
s Hektorem, z Priama rodem, se valili úsilím prudkým,
s velkým rykem a křikem, vždyť doufali achajských lodí
dobýt a hrdinům všem tam při lodích životy odnít.
Vtom však Zemětřas mocný, bůh Poseidón, chvějící zemí,
přikvapil s hluboké tůně a pobádal achajské mužstvo,
Kalchantu nezdolným hlasem i postavou těla jsa roven.
Nejdřív k Aiantům děl, již po boji samoděk prahli:
„Můžete danajských vojsk, ó Aianti, státi se spásou,
myslíce na rázný vzdor, však nikoli na děsný útěk —
neměl jinde bych strach, jak myslím, z nezdolných rukou
Trójů, ač velikou zeď již válem přestoupli všichni,
neboť se ubrání všem lid Danaů holení krásných,
zde však nesmírný strach mám na duši, že nás cos potká,
neboť tu zuřivec ten jest vojvůdcem, podobný ohni,

Hektór, který se chlubí, že syn jest silného Dia.
Ó kéž nějaký bůh vám oběma do duše vštípí,
abyste statečně stáli a k zápasu nutkali jiné,
pak byste, třeba i zuřil, jej od lodí rychlých v plavbě
zahnali, ač sám Zeus jej k zápasu vzněcuje mocně.“
Řekl a obou těch reků bůh Poseidón chvějící zemí
žezlem dotkl se svým, čímž mocnou je naplnil silou,
dodal mrštnosti údům, i odshora rukám i nohám,
sám pak zvedl se v let jak jestřáb přerychlých křídel,
který se strmé skály, a předlouhé, rychle se zvednuv,
vyrazí rovinou prudce, by honil jiného ptáka,
podobně zmizel i jim bůh Poseidón, Zemětřas vládce.
Nejprve rychlý Aiás, syn Oileův, rozpoznal boha;
proto již neváhal déle a pravil k Telamónovci:
„Když tedy některý z bohů, již v Olympu obydlí mají,
podobu věštcovu maje, nám velí u lodí válčit —
tohle přec není Kalchás, náš věštec, vykladač ptáků,
vždyť jsem pohyby nohou i lýtek postřehl vzadu,
docela lehko, jak šel — jest snadné poznati bohy.
Avšak i vlastní duch v mých milých prsou mě nutká
o mnoho víc než dřív, bych zápasy sváděl a válčil:
touhou odspodu nohy a odshora ruce se škubou.“
Na to zas Telamónovec mu odvětil těmito slovy:
„Takto se škubou i mé kol kopí nezdolné ruce,

nyní, a přebytek sil v nich překypěl, oběma vespod
nohama vyskočit planu a dychtím v souboji třebas
s Hektorem, z Priama rodem, byť sebe víc zuřil, se potkat.“
Taková byla jich řeč, již navzájem mluvili k sobě;
zjařilť je bojovný duch, jejž bůh jim do srdce vštípil.
Zatím podnítil bůh též zadní u lodí mužstvo,
které dodati sil zas hledělo milému srdci:
neboť těžkou mdlobou jim jednak zemdlely údy,
jednak v srdci jim žal byl probouzen, hledícím na to,
kterak velikou zeď již Trójané přestoupli davem.
Když tak hleděli na ně, tu slzy jim kanuly s víček:
mněliť, že jistý je zmar již nemine.

Zemětřas ovšem

vniknuv do silných řad, jim dodával odvahy snadno:
Nejdřív k Léitu šel, pak k Teukrovi, k Déipyrovi,
potom k Antilochovi a k rekovi Péneleovi,
k statnému Mérionovi a Thoantu, v zápase mistrům,
takto je pobízel všecky a pravil perutná slova:
„Hanba to Argejci jest — ó junáci, spoléhám já se,
statným v zápase bojem že spasíte koráby naše!
Vy-li však záhubnému se budete vyhýbat boji,
ó pak přišel už den, v němž padnem rukama Tróů!
Nastojte! Veliký div teď vidím na vlastní oči,
hrozný, o němž jsem myslil, že nikdy se nemůže státi:

Trójští že vtrhnou až k nám, až do lodí!! — Tito přec jindy
bývali jelenům plachým vždy podobni, kteřížto v lese
šakalům, dravým vlkům jsou pokrmem, pardalům krutým,
bez cíle pobihujíce a bázlivě, bez síly k boji.
Takto si netroufal dřív lid Trójanů — ani dost málo —
achajské síle a rukám se na odpor postavit směle,
nyní daleko města, až u dutých korábů válčí —
vinou našeho vůdce a chabostí vojínů prostých,
kteří se hněvají na něj a bránit nemají chuti
korábů rychlých v plavbě a dávají u nich se vraždit.
Avšak kdyby i vskutku byl pravým viníkem toho
válečník Átreův syn, král Achaiů, přemocný vládce,
poněvadž Péléovce byl zneuctil, rychlého v běhu,
nám však neslušno jest být ochablí v zápase s Tróy!
Pročež zhojme to hned! — duch chrabrých může být zhojen!
Vám však není to ctí, když chabnete v obraně rázné
všickni přec v táboře našem jste výborní — já bych se také
nevadil s takým mužem, jenž v bitvě by chabě si vedl,
slabých jsa sil — však v srdci to *vám* mám velice za zlé.
Změkčilci! Větší zmar vám zajisté způsobí záhy
taký malátný boj! —
Přec v duších probuďte smysl
pro stud a vlastní čest! — Vždyť strašný se rozzuřil zápas:
Hektór, bojovník statný, už válčí u samých lodí,

silák, vždyť prolomil bránu a pevnou závoru dlouhou.“
Tak jim dodával síly a povzbudil achajské vojsko.
Okolo Aiantů obou se rázem stavěly šiky,
v síle, že ani sám Arés ni Pallas budící k boji
nemohli hanět by jich, vždyť vybraní, nejlepší muži
čekali Trójanů k boji i Hektora, slavného reka.
S kopími srazili kopí a ke štítům přitiskli štíty:
k štítu tak přiléhal štít, muž k mužovi, k přilbici přilba,
které s chocholy z žíní se stýkaly hřebenem lesklým,
muži jak kývali hlavou — tak sraženě u sebe stáli.
V řadách trčela kopí a chvatem se ve smělých rukách
chvěla — tak kupředu táhli a touhou po boji prahli.
Hromadně vyrazil vpřed voj Trójanů — v čele jim Hektór
řítil se naproti nim, jak se skály valí se balvan,
který vzkypělý proud byl s okraje skaliny serval,
odplaviv přívalem podklad, jenž držel drzý ten balvan.
Ten pak poskokem letí — les pod jeho nárazy duní:
balvan nerušen běží a úprkem — konečně přijde
na rovnou pláň — tam staví svůj běh, byť rozehnán prudce.
Nejinak nějaký čas též Hektór hrozil, že snadno
prorazí stany a loďmi a pronikne k samému moři,
vražděním, avšak zatím, když narazil na husté řady,
stanul, přitrhnuv blíž, voj Danaů s protější strany
prudce ho tepaje meči a oštěpy o dvojím hrotu,

zatiskl od svých řad — rek zaražen vrávoral z bitvy.
Vzkřikl pak velkým hlasem a zvolal na trójské mužstvo:
„Trójané, Lyčané chrabří, i Dardani, válčící zblízka,
vydržte! — Dlouhý mě čas již nezdrží achajské vojsko,
kdyby se třeba jak zeď druh ke druhu ve čtverhran srazil,
přec však před kopím mým as couvnou, jestli mě vskutku
povzbudil nejvyšší bůh, choť Héřin mohutně hřmící.“
Řekl a každému z nich tím vzbudil bojovnou smělost.
Z nich se tu Déifobos dal na pochod s bujarou myslí,
Priamův syn. — Svou hruď kryl štítem veskrze stejným,
lehkým stoupaje krokem, a kráčeje za štítem ukryt.
Vtom však Molův už syn naň lesklým oštěpem mířil:
ve štít z býčí kůže jej udeřil, veskrze stejný,
nechybiv, avšak přec jej neprotkl, nýbrž se dříve
zlomilo dlouhé kopí blíž násady — od těla vzdálil
štít svůj Priamův syn, jenž v srdci se polekal dřevce
chrabrého Molova syna, však hrdinský bojovník tento
nazpět v soudruhů dav zas couval, rozhněván strašně
proto, že vítězství pozbyl, a pro kopí, které si zlomil.
Vykročil podél stanův a podél achajských lodí
pro jiné dlouhé kopí, jež ve svém zanechal staně.
Druzí válčili dále, a hrozný se ozýval lomoz.
Teukros, Telamónovec, z nich nejdřív Imbria zabil,
který oštěpem válčil, a zplodil ho bohatý koňmi

Mentor. Ten v Pédaiu bydle, než achajští synové přišli,
vedlejší královu dceř měl za ženu, Médesikastu.
Když však připluly lodi a přivezly achajské vojsko,
přišel do Tróje zpět, kdež v trójském vynikl mužstvu,
společně s Priamem bydle, jenž ctil ho jak vlastní své syny.
Jej tam Telamónovec svým dlouhým oštěpem bodnuv
pod uchem, vytrhl hrot. — Jak jasan skácel se na zem,
který na vrchu hor, kol dokola patrných z dálky,
na zem, sekyrou klán, své jemné svrhuje listí.
Takto se skácel i on — zbroj zařinkla, zdobená kovem.
Teukros se rozehnal prudce, jsa dychtiv svléci mu výzbroj.
Hektór tu po něm, jak hnal, svým lesklým oštěpem mrštil,
on však hbitě se uhnul, jak ostří oštěpu zhlédl,
jen tak-tak, však Kteatův syn byl do hrudi raněn
oštěpem, Aktorův vnuk, když právě se do boje vrhal.
Padl, až duněla země, a brnění zařinklo na něm.
Hektór se rozehnal prudce, chtě chrabrému rekovi s hlavy
strhnout přilbici lesklou a ke skráním přilehlou dobře.
Aiás, jak Hektór se hnal, naň lesklým namířil kopím,
nebylo nikde mu pleť však viděti, ježto byl celý
děsným brněním kryt — jen do pukly štítu ho bodl.
Avšak s velikou silou jej odstrčil — ustoupil Hektór
od obou mrtvol padlých, jež Achajci vyrvali potom:
Stichios Amfimacha a Menestheus, hrdina slavný,

vůdcové athénských vojsk, v střed achajských odnesli šiků,
Imbria Aianti zas, neb po rázné obraně prahli.
Podobně dvojice lvů, když vyrvou násilně kozu
hafanům ostrých zubův, ji nesou křovinou hustou,
ve svých čelistech strašných ji nad zemí držíce vzhůru:
tak jej držíce vzhůru dva Aianti, váleční reci,
s těla mu svlékali zbroj.
Pak s měkké šíje mu hlavu
odsekl Oileův syn, byv rozhněván pro Amfimacha,
potom zakrouživ jí, jak míčem ji zástupem hodil,
a pak zapadla v prach, blíž Hektora, před nohy právě.
Tehdy však Poseidáón se rozhněval v hlubinách srdce,
protože vlastní mu vnuk byl v strašné usmrcen řeži,
vykročil podél stanův a podél achajských lodí,
podnítil danajský lid, však Tróům útrapy strojil.
Tenkrát se krétský vladař mu namanul oštěpem slavný,
kráčeje od svého druha, jenž přišel mu, nedávno tomu,
s bojiště, v ohbí kolen jsa ostrým oštěpem raněn.
Toho mu přinesli druzi a rek dav lékařům rozkaz,
spěchal do stanu sám, vždyť mínil se do boje vrátit.
Tehdáž Zemětřas mocný mu pravil těmito slovy,
hlasem Thoantu roven, jenž z Andraimona se zrodil,
který v Pleurónsku celém a strmém na Kalydóně
Aitólů vladařem byl, jak božstvo jsa u lidu v úctě.

„Slavný Kréťanů rádce a vladaři, kdepak jsou hrozby,

kterými achajský lid kdys hrozil národu Tróů?“

K němu tu krétský král zas těmito slovy se ozval:

„Teď aspoň žádný muž, můj Thoante, nenese vinu,

pokud poznávám já, vždyť každý válčiti umí,

nikoho zbabělý strach přec nepoutá, aniž kdo hledí

uniknout zápasům zlým jen z lenosti — pak se to takto

mocnému Kronovu synu as nejspíš zlíbilo v srdci,

aby tu danajský lid byl vyhuben, daleko Arga.

Pročež Thoante vzhůru! — Vždyť statným býval’s i dříve;

jiné přec pobízíš sám, když někoho umdlévat vidíš,

proto jen neustaň nyní a pobízej každého muže!“

Zemětřas Poseidáón mu na to zas odvětil takto:

„Kéž by se takový muž již nevrátil, Ídomenée,

od Tróje, nýbrž psům ať pochoutkou tady se stane,

kdo by si v dnešní den chtěl z úmyslu ochable vésti!

Oblékna tedy svou zbroj, pojď se mnou, musíme spolu

o to se brát, zdaž z nás, jen dvou, kýs užitek bude:

svorností rodí se síla i u lidí nadmíru slabých —

my však sváděti boj též s chrabrými dovedem reky!“

Řekl a kvapem se bůh zas vrátil do boje mužů.

Když pak už krétský král byl ve staně stavěném pevně,

ihned si překrásnou zbroj vzal na sebe, chopil dvě kopí,

potom do boje šel jak blesk, jejž Kronovec mocný

uchopí pravou rukou a s jasného nebe jím mávne,
dávaje znamení lidem, a přejasná z něho jde záře.
Podobně jemu, jak běžel, se jiskřil na hrudi krunýř,
tu však přišel mu vstříc syn Molův, před stanem ještě,
králův výborný druh, jenž kvapil pro kopí z bronzu.
Silný tu krétský vládce mu pravil těmito slovy:
„Rychlý ty Molův synu, ty ze všech nejdražší druhů,
copak že přicházíš sem — proč vražednou opustils bitvu?
Či jsi snad nějak raněn a souží tě od střely ostří? —
Či snad pro mne tě kdos sem posílá? — Ale vždyť nechci
ve staně ani já sám dlít nečinně, raději chci válčit.“
Molův rozumný syn zas toto mu v odpověď pravil:
„Krétů, oděných kovem, ty poradce, Ídomenée,
sháním, zda ve staně svém máš po ruce nějaký oštěp,
bych si jej vzal, vždyť zlomil jsem svůj, jejž dříve jsem nosil,
do štítu Déifobova jej zabodnuv, zpupného muže.“
K němu tu krétský král zas těmito slovy se ozval:
„Kopí, budeš-li chtít, buď jedno — a třebas i dvacet —
najdeš ve staně mém — jsouť opřena o stěnu třpytnou,
trójská, jež odnímám těm, jež porazím, neboť se nikdy,
doufám, nestavím vzad, když bojuji s odpůrci svými.
Proto mám oštěpů dost, mám štítů vypouklých v středu,
přilbic, krunýřů též, jež leskem skvělým se blyští.“
Molův rozumný syn zas toto mu v odpověď pravil:

„Též mám ve vchodu stanu a před svým korábem černým
mnohá brnění trójská — však teď mám daleko pro ně.
Vždyť já též, jak mním, jsem nepustil obranu s mysli,
vždycky se do prvých řad přec v zápase, zdobě to mužů,
stavím i já, když válečný svár jest rozvinut prudký.
Možná že leckdos jiný mě z Achaiův oděných kovem
nevidí, když jsem v bitvě, ty sám však znáš mě, jak doufám.“
K němu tu krétský král zas těmito slovy se ozval:
„Vím, jak statný jsi muž — nač třeba ti mluviti o tom?
Kdybychom, šlechtici totiž, se u lodí sebrali vesměs
v zálohu, v které nejspíš se projeví mužova statnost —
tam totiž najevo vyjde, kdo statný neb zbabělý člověk:
neboť každou chvíli se obličej zbabělci mění,
rovněž i duch jest vzrušen a nedá tiše mu sedět:
skrčen se na boku vrtí a přesedá na obě nohy,
srdce pak uvnitř prsou mu strachem hlasitě buší,
v děsivé představě smrti, a v ústech mu cvakají zuby —
statnému muži se tvář však nemění, ani se hrůzou
neděsí, jakmile jednou se posadí v zálohu mužů,
prahne však v krutou seč čím dřív tím lépe se vrhnout.
Tak tvou sílu a ruce by nemohl pohanět nikdo.
Kdybys i v bojovné práci byl nakrásně boden neb sečen,
nikdy by do šíje tvé neb do zad nevnikla střela,
odzadu, nýbrž v hruď neb do břicha vždycky by vjela,

jak by ses kupředu hnal v rej zápasu vojínů předních.
O věci té však nemluvme již jak dětinští hoši,
stojíce, aby se kdos snad nezjitřil nesmírným hněvem.
Nuž, již do stanu vejdi a vezmi si obrovské kopí!“
Řekl, a Molův syn, jenž hbitý byl jako sám Arés,
s chvatem vzal bronzové kopí a vyšel ze stanu jeho,
pak šel s Ídomenéem a pln byl po boji touhy.
Jako když bere se v boj bůh Arés, záhubce mužstva —
syn jeho, milený Děs, s ním kráčí, bez bázně, silný,
jímž se i válečník dělí, byť sebe byl smělejší člověk;
oba pak ve zbroji své jdou k Efyrům ze země thrécké,
po druhé k zmužilým zas jdou Plegyům — ovšemže oni
nemohou vyslyšet obou — jen jedněm dávají slávu. —
Takto i Molův syn šel do boje s Ídomenéem,
Oba dva vůdcové lidu a v jiskřivý oděni krunýř.
Molův nejprve syn děl ke králi důvěrné slovo:
„Kdepak, Deukaliovče, se míníš do vřavy vrhnout?
Chtěl bys na pravém křídle, či ve středu celého vojska,
či snad na levé straně? — Vždyť Achajci kadeří dlouhých,
myslím, nikde jak tam tak slabí v zápase nejsou.“
K němu tu krétský král zas těmito slovy se ozval:
„Ve středu našich lodí jsou jiní k obraně muži:
s oběma Aianty Teukros, jenž ze všech ve střelbě z luku
největší dovednost má, též v zápase zblízka je mistrem.

Ti ho už proženou bitvou, byť sebe byl chtivější boje,

Hektora, z Priama rodem, ač nad jiné vyniká silou.

Těžké bude mu as, byť velice po boji dychtil,

nezdolné ruce a sílu těch reků překonat dříve,

než nám zapálí lodi — toť musil by hořící hlaveň

Kronovec, Olympan sám, nám vrhnout do lodí rychlých!

Aiás Telamónovec by mužovi necouvl nikdy,

který by podléhal smrti a požíval Démétřin pokrm,

mečem byl poranitelný neb balvanem veliké tíže.

Stěží by ustoupil Aiás i Achillu, průlomci vojů,

aspoň v osobním boji — vždyť v běhu s ním zápasit nelze.

Tuhle nás na levý bok veď táborem, chceme co nejdřív

zvědět, zda dobudem slávy, či jinému oslavu dáme!“

Řekl, a Molův syn, jenž hbitý byl jako sám Arés,

vyšel, až táborem přišli, kam jeho mu naznačil soudruh.

Spatřivše Ídomenéa, jak silou je podoben ohni,

jeho i soudruha jeho v jich brnění zdobeném krásně,

Trójané vykřikli davem a vesměs na něj se vrhli.

Rázem tu společný svár byl rozpoután u zádí lodních.

Jako když z ostrých větrů se vichřice kupředu ženou

v takový den, když ve spoustách prach jest na cestách všude:

nesmírný prachový mrak jest rázem do výše zvířen,

takto se v společný boj tam srazili, všichni si přáli

jeden druhého klát svým ostrým oštěpem v davu.

Od kopí zježil se boj, všem záhubný, vztyčených, dlouhých,
která každým tělem vždy proniknou — přecházel všechněm
září kovovou zrak, jež sálala z třpytivých přilbic,
z krunýřů leštěných nově i ze štítů zářících leskem,
kterak se sráželi v boj — toť věru by srdce měl tvrdé,
kdokoli, boj ten zhlédna, by zaplesal, bez rmutu v srdci.
Tenkráte s různou myslí dva Kronovi synové silní
strojili krutý žal všem mužům hrdinským v boji,
neboť Kronovec Tróům i Hektoru vítězství chystal,
ježto chtěl Achillu Zeus dát oslavu — ovšem si nepřál,
aby snad achajský lid byl zničen před městem Trójou,
chtělť jen Thetidu slavit i Achilla, silného reka.
Argejce Poseidáón zas pobízel, mezi ně přišed,
potajmu, z pěnivých vln tam vystoupiv, neboť se mrzel,
že jsou od Tróů kláni, a horšil se na Dia prudce.
Ovšemť oběma rod byl společný, jediný původ,
avšak Zeus byl narozen dřív, měl znalostí více —
proto se také zdráhal jít na pomoc Achaiům zjevně,
nýbrž je pobízel tajně, jda vojskem v podobě muže.
Osidlo prudkého sváru a všechněm společné války
střídavě, semo i tam, jim prostřeli oběma bozi,
nezlomné, nerozpojné, jež mnohého zbavilo žití.
Trójanům krétský král, ač šedivěl, způsobil zmatek,
povzbudiv achajské mužstvo a vrhnuv se v zástupy Tróů:

usmrtilť Othryonéa.

Byl v Íliu, Kabésan rodem,

přišed nedávno teprv, když uslyšel o válce trójské:

Dceru chtěl Priama krále, všech nejhezčí, za ženu dostat,

Kassandru, bez darů věnných — však slíbil převelké dílo:

z Ília danajský lid jim vypudit — přes jeho odpor.

Tomu ji Priamos kmet též zaslíbil, přikývnuv hlavou,

za choť, a statečný rek pak válčil, spolehnuv na slib.

Tehdy jej krétský král, svým lesklým kopím naň míře,

bodl, jak svysoka kráčel, a úderu nezdržel krunýř,

bronzový, který nosil — v střed břicha mu zarazil kopí.

Padl, až duněla zem.

Rek zajásav, toto mu pravil:

„Nejvíc, Othryonée, tě pochválím z veškerých lidí,

jestliže opravdu slib též vyplníš, který jsi slíbil

Priamu, z Dardana rodem, když vlastní ti zasnoubil dceru. —

Vždyť bychom také mohli ti slib ten dáti a splnit:

nejhezčí z královských dcer bys vyzískal, již bychom z Argu

byli ti za ženu tvou sem přivezli, kdybys byl býval

s námi chtěl Ílion zbořit, to krásné lidnaté město.

No tak už pojď! Nechť o sňatku tvém již brzy se shodnem

u našich mořských lodí — my nevdáme nevěstu draho!“

Řekl, a zuřivou sečí jej za nohu s bojiště vlekl

hrdinský krétský král.

Jej přikvapil Ásios pomstít,

kráčeje před koňmi pěšky, jež otěžník nablízku řídil,

takže mu dýchali do zad.

Ten z hlubin srdce si žádal

udeřit Ídomenéa — však tento jej udeřil dříve

pod bradu, do hrdla přímo, a naskrz hrotem je prohnal.

Skácel se rek, jak nějaký dub neb topol se skácí,

nebo i štíhlá jedle, již sekyrou broušenou nově

tesaři vytnou v horách, by lodním trámem jim byla.

Podobně před svým vozem a před koňmi natažen ležel,

chroptě a v krvavý prach své zaryl zoufale prsty.

Tehdáž otěžník zbyl vší rozvahy, kterou měl dříve,

nemaje tolik síly, by nepřátel rukám se vymkna

nazpátek obrátil spřež.

Syn Nestorův, statečný v boji,

v středu ho probodl dřevcem — a úderu nezdržel krunýř,

bronzový, který nosil — v střed břicha mu zarazil kopí.

On pak, pouštěje ducha, se skácel s úpravné korby,

hned pak koně a vůz syn Nestora, chrabrého reka,

odehnal z trójského vojska a k Achaiům holení krásných.

Nablízko Priamův syn v tom přikvapiv k Ídomenéu,

žalem, že Ásios sklán, naň lesklým oštěpem mrštil,

on však hbitě se uhnul, jak ostří oštěpu zhlédl,

neboť se za svůj štít byl schoval, veskrze stejný,

okrouhlý, z býčí kůže a z třpytné bronzové vrstvy,
jaký nosíval vždycky, a se dvěma držadly uvnitř.
Za ten celý se skrčil — i přelétlo bronzové kopí.
Dutě tu zazněl štít, jak zavadil oštěpem o něj,
přeletem — z těžké ruky však kopím nemrštil marně:
Hypsénór, Hippasův syn, byl raněn, vládyka lidu,
do jater, pod blanou příční, a rázem byl života zbaven.
Mohutně Priamův syn v tom vykřikl s velikou chloubou:
„Neleží bez pomsty přec náš Ásios, nýbrž jak myslím,
ač již v podsvětí kráčí a k silnému dozorci brány,
v srdci se raduje svém — vždyť dal jsem mu průvodce cesty.“
Řekl, a při té chloubě se ozvala v Achajcích bolest,
chrabrý však Nestorův syn byl nadmíru pobouřen v srdci,
ale ač truchlivý byl, přec nepustil přítele s mysli,
přiskočil, obkročil tělo a obestřel k ochraně štítem,
pak dvé soudruhů věrných jej na svá vložilo bedra,
Mékisteus, z Echia rodem, a Alastór, hrdina slavný,
potom, an zhluboka vzdychal, jej k dutým korábům nesli.
Nezdržel krétský král své prudkosti, stále jen prahna,
kterak někoho z Tróů by temnou zahalil nocí,
aneb zahynul sám, zlé záhubě Achaiů bráně.
Vrhl se na Alkathoa, jejž Aisýétés byl zplodil,
Diem živený rek.
Byl vladaře Anchísa zetěm,

neboť nejstarší z dcer měl za ženu, Hippodameiu,
kterou vznešená máti i otec miloval vřele,
dokud bývala doma, vždyť předčila souvěké dívky
krásou, umělou prací i rozumem.
Proto ji také
pojal nejlepší muž, jenž v širé Tróadě bydlil.
Tohoto Poseidáón teď usmrtil Ídomenéem,
ztemniv mu zářící oči a statné upoutav údy,
takže mu nebylo možná ni ucouvnout, ani se uhnout,
stál jak sloup neb košatý strom, kmen vysoko vzrostlý,
nehnutě: do středu hrudi mu ostré zarazil kopí
hrdinský krétský král, jenž naskrz mu probodl krunýř,
bronzový, jenž až dosud mu od těla odvracel zhoubu,
teď však zazvučel temně, jak praskal pod ranou kopí.
Padl, až duněla zem, však kopí tkvělo mu v srdci,
které trhalo sebou a horním oštěpu koncem
chvělo, a teprve pak moc nárazu znenáhla slábla.
Mohutně krétský král vtom vykřikl s velikou chloubou:
„Slušná to náhrada jest, jak myslíme, Priamův synu,
tří smrt za jediného — když *ty* se tak nesmírně chlubíš!
Bláhovče! Jen se mi sám též postav naproti k boji,
ať jen zvíš, ký z Kronovce rod sem do Tróje přišel:
Z Kronovce nejdřív Mínós, ten ochránce Kréty, se zrodil,
Mínós pak Deukalióna byl roditel, statného reka,

já jsem z Deukalióna a mnohým vladařím mužům
v širých krajinách krétských — a *sem* mě teď přivezly lodi
na zmar tobě i otci a všechněm Trójanům druhým.“
Řekl a Priamův syn v své duši se rozmýšlet počal,
měl-li by z mužných Tróů si někoho za druha přibrat,
ustoupě do davu nazpět, či samoten pustit se v zápas.
Když tak přemítal o tom, tu uznal vhodnějším toto:
k rekovi Aineiu jít, jejž viděl v posledních řadách
stát — on na slavného se hněval Priama stále,
ježto mu nevzdával čest, ač nad jiné hrdinou býval.
Kvapem přistoupil k němu a pravil perutná slova:
„Aineie, slavný rádce nás Trójanů, nyní je třeba
švagrovi na pomoc jít, jen trochu-li smutek tě tíží.
Se mnou tedy teď pojď, jej zachránit — byltˇ přec tvým švagrem,
který tě v paláci svém byl vychoval, malého chlapce.
Toho ti krétský král teď zahubil, oštěpem slavný.“
Toto mu hrdina řekl a smutek v duši mu vzbudil:
naproti odpůrci vyšel a pln byl po boji touhy.
Neprchl krétský král jak nějaké mazlivé děcko,
nýbrž stál, jak na horách vepř, své věřící síle,
který štvanici lovců, již blíží se ve velkém počtu,
na místě ústranném čeká a štětiny na zádech ježí,
oči mu plamenem hoří, a kanec tesáky v tlamě
brousí a útokům mužů i ohařů bránit se dychtí.

Podobně krétský král tam čekaje, necouval nijak,

ačkoliv kvapně se rek hnal k útoku.

Na druhy zvolal,

hledě, kde Askalafos, kde Afareus, Déipyros,

Molův kde bojuje syn, též Antiloch, v zápase mistři.

Takto je pobízel všecky a pravil perutná slova:

„Přátelé, sem! Jsem sám — ó pomozte, bojím se hrozně

Aineia, rychlého v běhu, sem jdoucího k útoku na mne,

který je nadmíru silen a v bitvách ubíjí muže,

též jest ve květu mládí, což věru je největší přednost.

Při této statnosti své bych chtěl být roven mu věkem!

Brzy by on neb já lesk slávy si odnesl z boje!“

Řekl, ti odvahu svornou v svých prsou majíce všichni,

těsně se srazili k sobě a k plecím přitiskli štíty.

Aineiás na druhy své zas zvolal na straně Troů,

zíraje na Déifoba a Parida, na Agénora,

kteří zároveň s ním lid vodili — ale pak valem

shrnul se lid, jak hrne se brav, když beran jej z pastvy

zavádí do řeky k pití, a pastýř se raduje v srdci.

Podobně Aineiův duch byl v prsou naplněn plesem,

vida, jak zástup lidu se za ním na pochod vydal.

Oni tu o Alkathoa se nablízku na sebe vrhli

dlouhými oštěpy svými, a krunýře na jejich prsou

řinčely strašným zvukem, jak bodali naproti sobě

ve vřavě — nad jiné zvlášť dvě reků, bojovných mužů,
hrdinský krétský vladař i Aineiás, Areu rovní,
prahli, by tvrdý kov druh druhovi do těla vrazil.
První tu po svém soku rek Aineiás oštěpem mrštil,
on však hbitě se uhnul, jak ostří oštěpu zhlédl.
Tak tedy Aineiův hrot byl s chvěním zaražen v půdu,
neboť z pevné ruky byl mrštěn docela marně.
Do břicha zarazil hrot král Kréťanův Oinomaovi:
proražen krunýře plát, hrot projel vnitřnostmi jeho.
Raněný do prachu padl a zaryl do země prsty.
Z mrtvoly krétský král své stinné vytrhl kopí,
avšak krásnou zbroj již nijak nebylo možná
s plecí mu vzít, vždyť záplava střel jej tísnila zevšad.
Neměly v nohách klouby, jak útočil, pevnosti více,
nemohl za kopím svým již skočiti, ani se uhnout;
pročež záhuby den sic zápasem odvracel stojmým,
avšak z potyčky zpět dost rychle ho nenesly nohy.
Když krok za krokem couval, tu lesklým oštěpem mrštil
po něm Priamův syn, vždyť stále byl rozhněván na něj.
Avšak i tehdy se chybil — hrot přiletěl na Askalafa,
který se z Area zrodil.
I projelo obrovské kopí
ramenem — raněný padl a zaryl do země prsty.
Hřmotný obrovský Arés však dosud potuchy neměl,

kterak vlastní mu syn byl zahuben v zuřivé seči,
nýbrž pod zlatým mračnem si na vrchu Olympu hověl,
poután Diovou vůlí, kde rovněž dleli i druzí
věční bohové všichni, vždyť do války nesměli jíti.
Oni tu o Askalafa se nablízku na sebe vrhli:
Hrdinský Priamův syn sic lesklou mu přilbici strhl,
ale tu zas syn Molův, jenž hbitý byl jako sám Arés,
přiskočiv, bodl ho v paže, a ihned z ruky mu padla
přilbice s otvory v hledí, a řinkot se po zemi ozval.
Molův tu poznovu syn jak sup zas přiskočil k němu,
chopil své obrovské kopí a opět z paže je vyrvav,
nazpět se v soudruhů dav zas navracel.
Vtom však už bratra
odváděl poraněného, kol pasu ho rukama objav,
z potyčky plné smutku rek Polítés, dokud se ke svým
nedostal rychlým koňům, již v pozadí boje a půtek
stáli i s ozdobným vozem a při něm byl vozataj jejich.
Koně ho k Íliu vezli, a raněný zhluboka vzdychal,
trýzněn bolestí zlou, krev prýštila z raněné ruky.
Ostatní válčili dále a hrozný se ozýval lomoz.
Aineiem Kalétorovec, rek Afareus, v hrdlo byl boden —
Aineiás vyrazil naň, když právě se k útoku chystal —
hlava mu stranou klesla, a vypadl štít mu i přilba;
rázem pak černá smrt jej zastřela, hubící život.

Postřehnuv Nestorův syn, jak Thoón se obrátil nazad,
přiskočil, bodl ho kopím a veskrz žílu mu proťal,
která po hřbetě jdouc, až k samé přichází šíji.
Tu tedy celou proťal.
On naznak do prachu padl,
na zem, a k milým druhům svá ramena rozpřáhl obě.
Hrdina přiskočil k němu a štít chtěl vzíti mu s plecí,
zíraje kol — vtom Trójanů dav naň dorážel zevšad,
v široký třpytný štít jej bodaje — přece však uvnitř
nemohli tvrdým hrotem mu jemné poranit tělo:
Zemětřas Poseidáón jej zevšad bezpečně chránil,
ježto byl Nestorův syn — byť vprostřed přívalu kopí.
Nebylť ni okamžik prost svých nepřátel, nýbrž v jich středu
pořád se otáčel rek, hrot nelenil, nýbrž jím pořád
mával a obracel kolem, an hrdina zamýšlel v srdci,
kopím po někom mrštit neb zblízka se na něho vrhnout.
Adamás dobře ho zhlédl, jak dřevcem ve vřavě mířil,
proto ho do štítu, v střed, svým ostrým oštěpem bodl,
zblízka se vyřítiv naň, však zmařil mu účinek bodu
Poseidón tmavých vlasů a nepřál mu sokovy smrti:
ve štítě oštěpu půl, jak kolík ožehlý ohněm,
vězela — druhá pak půl tam ležela na zemi před ním.
Nazpět v soudruhů dav zas couval, prchaje smrti,
Molův však syn, jak couval, ho dohoniv, ranil ho kopím

uprostřed třísla a pupku, kde z celého těla je vždycky
zranění nebohým lidem co nejvíc bolestné ze všech.
Tamo mu zarazil hrot — ten klesnuv, ratiště v těle,
zmítal se, podoben býku, jejž na horách pastýřští muži
provazy násilím sváží a vedou ho, třeba se bránil —
takto se zmítal boden, však nakrátko, nikoli dlouho,
dokud, přiskočiv blíže, mu oštěp nevyrval z těla
Molův hrdinský syn — pak temno mu zastřelo oči.
Helenos Déipyrovi pak vrazil do spánku zblízka
veliký thrécký meč, jímž s hlavy mu přilbici srazil:
Sletěla, na zem padla, a jak se tak kulila dále
pod nohy válčících mužů, tu někdo ji z Achajců zdvihl,
jemu pak černé temno se prostřelo po jeho očích.
Bolestí Átreův syn byv zachvácen, bojovník statný,
na reka, Helena vládce, se s hrozivým pohledem vrhl,
mávaje ostrým kopím, ten napínal lučiště v oblouk:
Tak tam ve srážce té z nich jeden mrštiti hodlal
ostrým oštěpem svým, však druhý z tětivy šipkou.
Nejdřív Priamův syn jej střelil do prsou šípem,
zasáhnuv krunýře plát, než šíp se mu odrazil ostrý.
Jako se odráží hrách neb bobů strakaté plody
od plochy věječky širé a na mlatě prostory velké
prudkým vanutím větru, když převivač věječkou mávne,
podobně ostrý šíp byl krunýřem proslaveného

vladaře odražen prudce a odletěl od něho v dálku.
Do ruky Átreův syn jej poranil, bojovník statný,
do té, v níž hlazený luk měl Helenos, oštěpem ostrým:
u luku bronzový hrot skrz naskrz pronikl rukou.
Nazpět v soudruhů dav zas couval, prchaje smrti,
bezvládně svěsiv ruku a kopí za sebou vlekl.
Agénór, hrdina chrabrý, mu oštěp vytáhl z ruky,
tuto pak zahalil v pás, jenž z ovčí vlny byl pleten,
ve svůj vlastní to prak, jejž soudruh vladaři nosil.
Rovnou na Menelána šel Peisandros, proslaveného,
avšak k hodině smrti jej krutá sudička vedla,
ty abys, vládyko Sparty, jej usmrtil ve strašné řeži.
Když tak na sebe jdouce již docela nablízku byli,
chybil se Átreův syn, hrot kopí mu zalétl stranou,
potom Peisandros zas svým dřevcem do štítu bodl
vladaře proslaveného, však veskrz ho nemohl protít:
široký štít jej zdržel, a kopí blíž násady prasklo;
rek však zajásal v srdci a ve své vítězství doufal.
Stříbrem zdobený meč však vytasiv vládyka Sparty,
vyrazil na Peisandra.
Ten zpod štítu vytáhl pěknou
sekyru z krásného bronzu, v níž topůrko z olivy bylo,
dlouhé, hlazené krásně.
Ti v stejnou se srazili chvíli:

do přilby s chocholem hustým jej v hřeben Peisandros sekl,
navrchu, pod sám chochol, však sok, jak řítil se na něj,
nad nosem bodl jej v čelo.
I praskly mu kosti a k nohám
krví zalité oči mu na zem do prachu padly.
Svalil se, prohnuv se vzad, sok na hruď patou mu stoupnuv,
svlékl mu krunýř s plecí a chlubná promluvil slova:
„Takhle snad necháte lodí nás Danaů, rychlých to jezdců,
Trójané, lidé zpupní a hrozné dychtiví války,
vy, již vždycky jen han, jen potup nadbytek máte,
jimiž jste, bídní psové, mě ztupili — aniž vás v mysli
mohutně hřmící Zeus svým těžkým poděsil hněvem,
jenž jest hostinný bůh! — Ten strmé město vám zničí:
vždyť jste mi manželku z mládí a hojné poklady moje
zločinně odvezli mořem, ač jejími hosty jste byli!
Teď pak plni jste touhy, nám do našich korábů mořských
zhoubný uvrhnout oheň a pobít achajské reky.
Ó, však necháte války, byť sebe jste zuřili více! —
Říkají, otče ty Zéve, žes rozumem nad jiné lepší,
nad lidi všecky i bohy — a z tebe přec tohle je všecko!
Jakým to svévolníkům teď ve všem po vůli činíš,
Trójanům zpupné mysli, již naprosto nemohou nikdy
zápasu společné války se ve svém nasytit srdci.
Všeho se nabaží člověk: i rozkoší lásky i spánku,

lahody plného zpěvu i požitku ladného tance —
těch přec spíš než války se každý nabažit hledí —
avšak trójský národ se nemůže nasytit války!!“
Domluvil Átreův syn — pak padlému odepjal s těla
krví zbrocenou zbroj, již věrným odevzdal druhům,
sám pak vrátil se opět a v přední řady se vmísil.
Tehdy se Harpalión, jenž zrodil se Pylaimenovi,
vyřítil naň. — Ten v trójský kraj šel za milým otcem
válčit — než v otcovskou zem již nazpět nepřišel nikdy.
V Átreovcův štít svým kopím udeřil zblízka,
do středu zasáhnuv jej, však veskrz ho nemohl protít:
Nazpět v soudruhů dav zas couval, prchaje smrti,
všude se dívaje kolem, by nikdo ho neranil kopím.
Molův však syn, jak couval, naň kovanou vystřelil šipku,
ranil ho do pravé hýždě, a rychlá hrocená šipka
veskrz měchýřem prošla a pronikla pod kostí přímo.
Ihned na místě sedl a v náručí milených přátel
pouštěl naposled ducha, jak žížala na zemi leže,
natažen, temná krev svým proudem máčela zemi.
Statní Paflagonové se pečlivě starali o něj:
ti jej vsadili na vůz a k svatému Íliu vezli,
truchliví, za ním šel otec a žalné proléval slzy —
avšak za synův pád již ničím se nemohl pomstít.
Paris však pro jeho smrt byl nesmírně rozhněván v srdci,

poněvadž u Paflagonů mu pohostným přítelem býval.
Pro něj rozlícen hněvem, svou kovanou vystřelil šipku.
Jakýs tam Euchénór byl, jenž pocházel od Polyída,
věštce; byl zámožný, chrabrý, a měl své v Korintě sídlo.
Ten tam na lodi připlul, ač znal svůj záhubný osud:
slýchalť od Polyída, jak říkával vzácný ten stařec,
buďto že v paláci svém kdys zhoubnou nemocí sejde,
aneb v achajském loďstvu že skončí rukama Trójů.
Pročež vyhnout se chtěl jak těžkému Achaiů trestu,
tak též nemoci hrozné, by strastí netrpěl v duši.
Bodl ho pod dáseň hrot, hned pod uchem — rázem mu z jeho
údů vyprchal život, a hrůzné jej objalo temno.
Tak tam sváděli boj jak plamen plápolající.
Hektór Diovi milý však neslyšel, aniž co věděl,
kterak mu trójský lid jest od mužův achajských huben
po levé korábů straně — a jistě by Achajci slávy
dobyli, vždyť tak mocný tam Zemětřas chvějící zemí
pobízel achajské mužstvo a sám svou silou jich hájil —
nýbrž držel se v místě, kde Danaům, štítníkům statným,
husté prorazil řady a vrazil do zdi a brány,
kdež měl koráby Aiás a hrdina Prótesiláos:
na břehu zpěněných vln jim ležely, nad nimi dále
stála jim ochranná zeď, však přenízká, při které nejvíc
vojíni sami i koně se prudkou sráželi bitvou.

U ní boiótský lid, též Ióni s dlouhými rouchy,
Lokrové, rovněž i Fthíjští i Epejci, mužové statní,
bránili útoku na zeď, jen s obtíží, aniž však mohl
Hektór, podobný ohni, být odehnán, hrdina slavný.
Byli to z Athénských přední a vybraní, v čelo pak jejich
Menestheus, chrabrý rek, byl postaven. S nimi též přišli
statný Biás a Feidás a Stichios, z Epeiů zase
Megés, Fýleův syn, s ním Amfíon, Drakios chrabrý.
Vůdcem vojínů fthíjských byl s udatným Podarkem Medón.
Medón, Aiantův bratr, byl božského Oilea krále
z vedlejší manželky syn, než daleko otcovské vlasti,
ve městě Fylace měl své obydlí, usmrtiv muže,
bratra to Eriópidy, své macechy, kterou měl Oíleus.
Podarkés rek byl z Ífikla syn, jejž Fylakos zplodil.
Ti tedy, oděni v zbroj, své zmužilé Fthíany vedli,
bráníce achajských lodí, a po boku Boiótů byli.
Rychlý hrdina Aiás, syn Oileův, naprosto nechtěl
od boku Telamónovce ni na krok někam se vzdálit.
Jako když pevný pluh dvé býků po nivě táhne,
hnědých, a jednotné jest jich smýšlení — na čele jejich
kolem kořene rohů se potu jim pramení proudy —
jedním hlazeným jařmem jsou od sebe děleni býci,
kteří vyorat brázdu, až k souvrati, úsilně hledí,
taktéž docela blízko ti rekové u sebe stáli.

Za synem Telamónovým však velice četní a vzácní
druhové kráčeli v bitvu a štítu ho zbavili vždycky,
kdykoli mdloba a pot již z údů braly mu sílu.
Lokrové za Oileovcem však nebyli, hrdinou chrabrým,
nebyl by milý jich duch v té těsné odolal seči:
přilbice s chocholem hustým jich nekryly, tepané z kovu,
neměli z jasanu kopí ni štítů s krásnými kruhy,
nýbrž jen na své luky a na praky pletené z vlny
spolehše, šli s ním k Tróji a těmito opět a opět
stříleli v trójské řady a chtěli jim prolomit šiky.
Aianti v předních řadách v svém brnění zdobeném krásně
s Trójany sváděli bitvy a s Hektorem oděným kovem.
Střílel lokerský lid kdes z úkrytu — bojovnou mysl
Trójané ztráceli již, vždyť střely je plnily zmatkem.
Tenkráte s velkou hanbou by najisto z lodí a stanů
trójské ucouvly šiky až před Tróju šlehanou větry,
ale v tom Panthoův syn děl k Hektoru, přistoupiv k němu:
„Hektore, nedáš si říci a domluvy poslechnout nechceš:
ježto ti nad jiný lid dal Kronovec válečné činy —
proto chceš moudřejší být též radou nad jiné všecky.
Abys však všecko si sám chtěl přisvojit — sotva je možno:
poněvadž Olympský bůh dal jednomu válečné činy,
Kronovec vidoucí v dálku, a jinému umění tance,
jinému loutnu a zpěv, zas jinému udělil rozum,

zdravý — a přemnohý muž má velký užitek z něho,

neboť zachrání mnohé, a sám to i na sobě pozná.

Pročež řeknu to tak, jak nejlíp zdá se mi v srdci:

Všude tu zápasu kruh kol tebe se rozhořel divě,

Trójští však zmužilí v boji, když přestoupli ochrannou hradbu,

jedni tu opodál stojí, ač ve zbroji, druzí pak válčí,

slabší s přesilou velkou, a porůznu v táboře lodním.

Pročež poustup trochu a svolej veškery vůdce,

chceme se všestranně radit a rozhodnout, zdali se máme

na lodi s četnými vesly již nyní útokem vrhnout —

chtěl-li by vítězství bůh nám dopřáti —, či bychom spíše

od lodí, úrazu prosti, se vzdálili — velmi se totiž

bojím, že včerejší dluh nám opět Danajci splatí.

Vždyť přec při jejich lodích jest bojovník dychtivý války,

dosud, a ten, jak mním, tak snadno se nezřekne boje.“

Řekl a prospěšný návrh se Hektoru velice líbil:

Ihned s povozu svého, i se zbrojí, seskočil na zem,

potom se ozval takto a pravil perutná slova:

„Ty tedy, Púlydamante, zde zadrž veškery vůdce,

já ale odejdu tamto a chci se tam podívat na boj,

avšak vrátím se hned, jak rozkazy udělím řádně!“

Řekl a vyrazil Hektór, jsa sněžné podoben hoře,

s křikem, a řadami Tróův i spojenců pospíchal letem.

Oni se k Púlydamantu teď hrnuli, veškeří vůdci,

k mužnému rekovi, všichni, jak slyšeli Hektorův výzev.
Hektór v popředí kráčel a pátral, zdali by spatřil,
kde je rek Déifobos, kde silný Helenos vládce,
Adamás, Ásiův syn, též Ásios z Hyrtaka vzešlý.
Již však naživě všech neb bez ran neshledal Hektór,
poněvadž někteří z nich již při zádích achajských lodí
rukama danajských vojsk svůj život ztratili v boji,
jiní střeleni byvše neb bodeni, byli již v městě.
Avšak zakrátko zhlédl, jak nalevo slzavé bitvy
slavený Alexandros, choť Heleny kadeří krásných,
dodává druhům ducha a všecky je vzněcuje k boji.
Ihned přistoupil k němu a pravil hanlivou řečí:
„Paride, krásný, však špatný, ty mamiči po ženách vzteklý!
Kdepak je Déifobos a silný Helenos vládce,
Adamás, Ásiův syn, též Ásios z Hyrtaka vzešlý?!
Kdepak je Othryoneus?! — —
Toť Ílion zbořeno strmé,
celé, až k základům svým, teď neujdeš záhubě náhlé!“
Paris podobný bohům mu na to dal odpověď tuto:
„Hektore, jest tvým zvykem, že dáváš nevinným vinu.
Ovšem — jindy snad spíš jsem snažil se vyhnouti bitvě,
ale tak docela chabým mě přec jen nepočla matka.
Od té chvíle co boj byl tebou při lodích vznícen,
od té chvíle jsem tady a s vojskem achajským stále

válčíme — druhové jsou již zabiti, po nichž se tážeš.
Jediný Déifobos a silný Helenos vládce
do města vzdálit se mohli, neb oba dva do ruky ranil
dlouhých oštěpů hrot — však Kronovec odvrátil zhoubu.
Avšak nyní nás veď, kam velí ti srdce a duše,
my pak za tebou půjdem — a nebudeš, jako si myslím,
postrádat obrany rázné — co ovšem stačí nám síla:
nad sílu válčit nelze, byť sebe kdo snažil se více.“
Takto mu Paris pravil a udobřil bratrovo srdce.
S rychlostí odešli tam, kdež nejprudší ryk byl a bitva,
kde byl rek Kebrionés a hrdinský Púlydamás,
také Orthaios, Falkés a Polyfét podobný bohům,
Morys, syn Hippotiónův, i Askanios a Palmys,
kteří předešlý den tam přibyli, vystřídat jiné,
z hrudnaté askanské země, a Zeus je teď pobídl k bitvě.
Oni tu kráčeli v boj jak vichřice zuřivých větrů,
která Diovým bleskem je na zem s prudkostí hnána:
Na moře, strašlivě hučíc, se vyřítí, za vlnou vlna
šumnou kypící pěnou se valí hučícím mořem,
vzdutá, s hřebenem bílým, vpřed jedna a za ní hned druhá —
podobně Trójané též, vpřed jedni a za nimi druzí,
sražení, zářice kovem, šli pospolu za svými vůdci.
V jejich čele byl Hektór jak Arés, záhubce mužstva,
Priamův syn. — Svou hruď kryl štítem veskrze stejným,

který byl z četných kůží a tlustým pobitý bronzem,
na hlavě lesklá přilba se kolem spánku mu třásla.
Všude tu, blíže se k nim, rek zkoušel danajské šiky,
zda by mu ucouvly někde, jak kráčel za štítem ukryt,
avšak nemohl přec v jich prsou statečnost zviklat.
Aiás jda kročejem dlouhým, jej nejprv k zápasu vyzval:
„Bláhovče, pojď jen blíž! — Nač Danajce děsiti hledíš —
marně? — vždyť umění války my nijak neznalí nejsme,
nýbrž Diův jen bič nás Achajce pokořil krutý.
Duch tvůj zajisté doufá, že zničí koráby naše,
avšak ruce i nám jsou k ochraně hotovy mžikem.
Však váš lidnatý hrad vám mnohem dříve se skácí,
silou pravice naší jsa vyvrácen z kořen a dobyt.
Tobě však, mním, již blíží se den, v němž prchaje odsud,
budeš vzývati Dia i druhé nesmrtné bohy,
abys spřežení své měl rychlejší, nežli je jestřáb,
až tě pak povezou k městu a rovinu naplní prachem.“
Toto když děl, vtom věštný pták jim přiletěl zprava,
orel vysokoletý — i zajásal achajský národ,
osmělen znamením tím.
Však statný mu odvětil Hektór:
„Aiante, prázdný mluvko, ty chlubiči, cožes to řekl!?
Kéž bych *já* tak jistě byl synem bouřného Dia,
nesmrtným na věky věkův a zrozen vznešenou Hérou,

stejným způsobem ctěn jak bohyně Pallas a Foibos,
jakože dnešní den vám Danaům přinese zhoubu,
úplně všem — tyť zahyneš též, když s odvahou vyčkáš
dlouhého oštěpu mého, jenž jemné ti rozsápe tělo,
ty pak hafanům trójským a ptákům pokrmem budeš
vlastním sádlem a masem, až u lodí achajských padneš.“
Hektór, domluviv řeč, šel v popředí, oni šli za ním,
nesmírný činíce křik, jim zezadu hlučelo vojsko.
Také argejský lid tam zajásal, aniž se zřekl
obrany — vyčkalť útok, jejž činili vůdcové trójští.
Lomoz pak obou stran šel k Diově záři a nebi.

ZPĚV XIV.

Porada vůdcův achajských

Nestoru neušel ryk, když ve stanu popíjel právě,
proto děl k Asklépiovci a pravil perutná slova:
„Uvažuj, Asklépiovče, jak dále si počínat máme:
lomoz jinochů jarých je nyní u lodí větší;
ty ale seď jen dále a popíjej jiskrné víno,
zatímco služebná dívka ti ohřeje na lázeň vodu,
dívčina pletenců krásných, a krvavou ssedlinu spláchne,
já však na rozhled vyjdu a zakrátko dovím se pravdy.“
Řekl a úpravného se chopil synova štítu,

který ve stanu ležel a patřil Thrasymédovi,
bronzem celý se třpytě — a on měl zase štít otcův —
chopil i silný oštěp, jenž ostrým hrotem se končil.
Potom se postavil před stan — a potupné divadlo spatřil:
jedni jak prchají v zmatku a druzí je odzadu ženou,
Trójané, chrabrý to lid — zeď danajská skácena leží.
Jako když mořská tůň jen slabým se vlněním vzdouvá —
tušíc nárazy prudké, jež působí vichřice ostré —
v poklidu — v nižádný směr proud vlnění nemíří ještě,
dokud nesešle Zeus kýs určitý na moře vítr —
podobně přemýšlel kmet, v své mysli jsa rozštěpen na dvé:
zdali se odebrat má zas k Danaům, rychlým to jezdcům,
či by si ke králi měl snad zajíti, vladaři lidu.
Když tak přemýšlel o tom, tu uznal vhodnějším toto:
odejít k Átreovci.
Lid v bitvě se vzájemně vraždil,
vedoucí boj — jich nezlomný kov jim na těle chřestěl,
kterak se tepali meči a oštěpy o dvojím hrotu.
Vládcům, jež vypěstil Zeus, kmet Nestór do cesty přišel,
všechněm, kdo raněni byli.
Teď kráčeli od lodí právě,
Odysseus, Týdeův syn, též mocný vládyka mužstva,
neboť každý svou loď měl daleko bojiště státi,
na břehu mořské tůně, kde nejblíž koráby svoje

vytáhli na suchou zem — zeď stála jim za vnitřní řadou —
poněvadž mořský břeh, byť široký, nemohl zcela
pojmout korábů všech, vždyť mužstvo by tísněno bylo.
Proto je za sebe kladli, a lodi pak zabraly celé
pobřeží zátoky dlouhé, až k samým hraničním mysům.
Proto, když bitky a boj zas jednou viděti chtěli,
opřeni o svá kopí, šli společně — v prsou jim srdce
smutkem sklíčeno bylo.
Vtom stařec potkal se s nimi,
Nestór, a vzezřením svým jim v prsou zarazil srdce.
Proto se ozval takto a pravil vládyka mocný:
„Nestore, Néleův synu, ty velká Danaů pýcho,
copak že přicházíš sem — proč vražednou opouštíš bitvu?
Strach mám, že vyhrůžku svou teď splní obrovský Hektór,
kterou pohrozil nám, když mluvil ve sboru Tróů:
dřív že se k Íliu zpět, tak pravil, nevrátí z lodí,
nežli je ohněm spálí a pobije veškero mužstvo.
Tak tam prohlásil Hektór a teď se to splňuje všecko.
Běda! Toť také jiní již Achajci holení krásných
stejně jak Achilleus sám v svých prsou na mne se horší,
že již při zádích lodních se nechtí potýkat dále!“
Nestór, Gerénský jezdec, mu odvětil těmito slovy:
„Bohužel, teď je ta věc již hotova, sám by to ani
svysoka hřmící Zeus již nemohl předělat jinak!

Zeď již skácena jest, v niž tolik jsme nadějí kladli,
že to je nezlomný štít jak nám, tak korábům dutým —
oni však urputný boj již vedou při lodích rychlých,
stále, a stěží bys poznal, i sebe tam bystřeji hledě,
s kterých Achajci stran jsou zmatkem velikým hnáni.
Tak jsou napořád kláni — ryk boje až k nebesům stoupá.
My však rozvažme teď, jak dále si počínat máme,
je-li co rozvaha platna — však nemyslím, abyste nyní
dali se v boj, vždyť raněný muž přec nemůže válčit!“
Jemu zas vládyka mužstva dal odpověď těmito slovy:
„Když již při zádích lodních, ó Nestore, svádějí boje,
když nám selhala zeď — tak mohutná — neprospěl příkop,
při nichž se achajský lid tak natrudil, naději maje,
že jsou nezlomný štít jak nám, tak korábům dutým —
pak se to mocnému Diu as nejspíš zlíbilo v srdci,
aby tu danajský lid byl vyhuben, daleko Arga.
V paměti mám, jak pomáhal rád nám Achaiům dříve —
nyní, jak vím, zas Trójany ctí jak blažené bohy,
zato však chrabrost naši a ruce nám nadobro spoutal.
Pročež nyní se tím, jak poradím, spravujme všichni! —
Lodi, jež vtáhli jsme na břeh, hned na kraj, při samém moři,
stáhněm s pobřeží všecky a na jasnou tůni je spusťme,
na kotvách, na širém moři, je zastavme, dokavad božská
nepřijde noc — snad zarazí boj, když nastane temno,

Trójští, a stáhneme pak též ostatní veškeré loďstvo,
neboť zkázy se zbýt jest přípustno, třeba i v noci.
Líp jest uniknout zkáze, než dáti se postihnout od ní.“
Posupně pohleděv naň, zas důvtipný Odysseus pravil:
„Jaká ti vládyko řeč teď vyklouzla z ohrady zubů!?
Proklatče! V jiném vojsku — a bezectném — měl jsi ty raději
veleti, ne však nám být vladařem, kterýmžto přece
od mládí stanovil Zeus, až do stáří, obtížné boje
pořád na sebe brát, až každý se světa sejde.
Ty že bys trójské město chtěl opravdu opustit takto —
Ílion širokých tříd, když tolik jsme zkusili pro ně!?
Raději mlč! — Sic z Achaiů kdos tvůj uslyší výrok,
takový, jakého z úst přec pustit by nemohl člověk,
který v duchu by svém byl schopen mluviti správně,
vladař to vládnoucí žezlem — a tolik ho poslouchá lidu,
kolika danajských mužů ty sám teď vladařem sloveš.
Takhle však pohanět smím tvůj nerozum — cožes to řekl!! —
když nás spustiti zveš — teď vprostřed válečné vřavy —
koráby palubou kryté, by pobídku ještě zas větší
Trójané k radosti měli — vždyť beztoho převahu mají —
aby se náhlý zmar k nám nachýlil — nebudouť moci
Achajci vydržet boj, když budou spouštěny lodi:
budouť se ohlížet spíše a na boj nebudou myslit.
Tu pak, záštito lidu, tvá rada by na škodu byla.“

Jemu zas Achaiů král děl v odpověď, vládyka mužstva:

„Nějak přespříliš prudce mi výtkou do duše saháš,

těžkou — ale vždyť já přec nenutím achajských synů

spouštět — naproti vůli — své koráby palubou kryté!

Kéž tu je muž, jenž lepší než já nám předloží radu,

ať je už mlád, ať stár, ten nadmíru byl by mi vítán!“

Tu tedy Týdeův syn k nim promluvil, bojovník statný:

„Tady je muž! — Nač hledati jej? — Nuž jestliže chcete

říci si dát — však nižádný z vás ať nevzkypí hněvem,

protože po věku já jsem nejmladší ve sboru vašem.

Vždyť přec původem svým též já jsem z vzácného otce,

z Týdea, kterého v Thébách již pokrývá mohyla z hlíny.

Tré kdys hrdinských synů se zrodilo z Porthea krále,

v Pleuróně obydlí měli a strmém na Kalydóně:

byli to Agrios, Melás, a třetí jezdec byl Oineus,

otec mého to otce, však chrabrostí vynikal nad ně.

Oineus zůstal doma, můj otec po dlouhých cestách,

sídlo si zvolil v Argu — tak Zeus chtěl s ostatním božstvem.

Jednu si z královských dcer vzav za ženu, obýval v domě

zámožném hojným jměním:

Měl orných pozemků mnoho,

pšeničných, kolem domu měl velké zahrady štěpné,

měl též přemnoho stád — též kopím nad jiné předčil. — —

Jistě jste o věcech těch již slyšeli, že to je pravda.

Proto si nesmíte myslit, že zbabělý já jsem a nízký,
ani mou zhrdnout radou, až s dobrou ji rozvahou povím:
Vzhůru! Ťeď do boje pojďme, ač raněni — musí to býti!
Tam sic vražedné bitvy se budem zdržovat sami,
z dostřelu, ať snad někdo k své ráně si nestrží ránu,
jiné však povzbuzujíce, tam vyšleme, kteří i jindy
hovějí zbabělé mysli a neválčí, stojíce stranou.“
Oni ho slyšeli rádi a ochotně poslušni jsouce,
chvatně se na cestu dali, a vedl je vládyka mužstva.
Zeus usne. Trójané zahnáni
Poseidón, Zemětřas slavný, však nebyl na stráži marně,
nýbrž za nimi vyšel, jsa podoben starému muži:
přistoupil k Átreovci, a za pravou ruku ho chopiv,
takto se ozval k němu a pravil perutná slova:
„Nyní, Átreův synu, as Achillu nelidské srdce
v prsou radostí plesá, když vidí zkázu a útěk
Achaiů — soucitu v něm bys nenašel, ani dost málo.
Proto ať sám tak zhyne, ať bůh jej slepotou raní!
Tebe přec nemají v záští, tak zúplna, blažení bozi.
I vždyť trójští vůdci a rádcové naplní ještě
prachem rovinu širou, a sám pak na vlastní oči
od našich lodí a stanů je spatříš utíkat k městu!“
Řekl a hlasitě vzkřikl a plání kupředu běžel.
Jako by devět tisíc neb deset tisíců mužů

ve válce vydalo křik, když vedou Areův zápas,

takový vyrazil hlas bůh Poseidón, Zemětřas mocný,

z prsou, a nadbytek sil tak každému do srdce vložil,

aby jen válčil stále a s Trójany zápasy sváděl.

Héré v tom se zlatým trůnem se pozorně rozhlédla bojem

s vrcholu olympské hory, kamž vystoupla:

Seznala ihned,

kterak se ve válce bůh tam namáhá, zdobě to mužů,

rodný bratr i švagr, a nadmíru plesala v srdci.

Na Ídě, bohaté zdroji, pak spatřila Kronovce Dia:

na vršku temene sedět — i zdál se jí odporným v srdci.

Vznešená, výrazných zraků, tu počala přemýšlet Héré,

kterak by pozorný duch byl zatemněn bouřnému Diu.

Konečně záměr tento se jevil jí nejlepším ze všech:

nejdřív se vyzdobit krásně a potom na Ídu zajít,

zda by ho pojala touha, by usnul po jejím boku,

v lásce, a zdravý spánek a lahody plný mu mohla

rozestřít po jeho víčkách a smyslech nadmíru bystrých.

Kráčela v ložnici svou, již syn jí, Héfaistos milý,

zrobil a pevné dveřeji připojil závorou tajnou

k veřejím — jiný bůh jich neuměl otevřít žádný.

Když tam vstoupila Héré, hned lesklé zavřela dveře:

nejdřív nebeským mýdlem si se svého luzného těla

každou poskvrnu smyla, pak mastným se olejem božským

natřela, lahody plným, jenž libou vydával vůni:
kdykoli jen dost málo se v paláci s kovovým prahem
pohnul, po celé zemi i nebi se rozlila vůně.
Tím když krásnou si pleť již natřela, sčesala vlasy,
které rukama svýma si splétala v pletence lesklé,
božské a plné krásy, jež s nesmrtné splývaly hlavy.
Vzala pak božský šat, jejž oblekla — bohyně Pallas
umnou jej utkala rukou a mnohé tam ozdoby všila.
Potom na prsou svých jej sponkami ze zlata spjala,
načež si připjala pás, jenž sty byl zdobený střapci,
potom do dírek ušních dvé náušnic zapjala krásných,
zrnitých s perlami třemi, a ladný zářil z nich půvab.
Potom bohyně jasná se přikryla na hlavě rouškou,
krásnou, zdobenou nově, jež jasná byla jak slunce.
Konečně na nohy lesklé si připjala opánky krásné.
Ale když na těle svém již skončila úpravu všecku,
ihned z ložnice vyšla a vyzvala Afrodítu
opodál druhých bohův a důvěrné slovo jí řekla:
„Chtěla bys, milé dítě, mi vyhovět, oč ti teď řeknu?
Či bys to odepřít chtěla? — Či proto máš nenávist v srdci,
protože Danaům já, však ty zas pomáháš Tróům?“
Na to zas Afrodíté jí odvece, Diova dcera:
„Vznešená bohyně Héro, jež pocházíš z velkého Krona,
pověz, co na mysli máš, mé srdce mi káže to splnit,

jestliže mohu to splnit a vůbec splnit to možno.“

Jí pak, smýšlejíc lest, zas pravila vznešená Héré:

„Propůjč lásky mi kouzlo a svůdnosti, kterýmžto všecky

přemáháš věčné bohy a veškery smrtelné lidi.

K hranicím Země teď jít mám úmysl, dárkyně plodů,

matka kde bydlí Téthys a Ókean, prapůvod bohů,

kteří mě pěstili s péčí a živili ve vlastním domě,

svěřenou od matky Rheie, když Kronovec vidoucí v dálku

pod zem Títéna Krona a pod moře vlnivé svrhl.

Na ty se podívat půjdu a smířit jim nesmírné sváry,

neboť už dlouhý čas druh druha se úplně straní,

milého lůžka a lásky, když hněv jim zapadl v srdce.

Kdybych domluvou svou jim milé smířila srdce,

zase je na lůžko svedla, by opět se spojili v lásce,

navěky bych jim milou a ctěnou byla pak zvána.“

Úsměvná Afrodíté jí na to zas odvece takto:

„Nelze a není slušno se vzpírat žádosti této,

neboť tě Kronovec Zeus, bůh nejlepší, v náručí mívá.“

Řekla, a od prsou svých hned vyňala ozdobný řemen,

s obrazci: v řemeni tom jsou všemožná vábidla skryta,

skryto v něm kouzlo je lásky, v něm svůdnost, laskání vábné,

lichota, která přelstí i moudrých rozvahu lidí.

Ten jí do rukou dá, dí slovo a promluví takto:

„Tu máš, vezmi ten řemen a ukryj ho za ňadra tajně,

ozdobný — všecko to v něm jest vkouzleno — nemyslím tedy,
s nezdarem že se zas vrátíš, oč ve svém duchu se snažíš.“
Bohyně výrazných zraků se usmávši, vznešená Héré,
s úsměvem za ňadra svá ten řemen potajmu skryla.
Domů se Afrodíté zas vrátila, Diova dcera,
Héré kvapně se zvedla a odešla s olympských vrchů,
spěchala pierskou zemí a émathskou, libým to krajem,
přelétla pohoří Thréků, kde chov jest pěstován koňský,
nejvyšší temena sněžná, však ani se nedotkla země,
potom přelétla Athos a na tůň se zvlněnou snesla,
přišla pak do města Lémna, kde božský panoval Thoás.
Se Spánkem, bratrem to Smrti, se potká na této výspě,
vřele mu pravici stiskne, dí slovo a promluví takto:
„Spánku, ty všechněch bohův a všechněch vladaři lidí,
jako jsi žádosti mé již vyhověl, tak mne i nyní
poslechni — budu ti já pak povděčna na věky věků:
Diovy zářící oči hleď uspat pod jeho víčky,
ihned, jakmile já bych přilehla v objetí jeho.
Krásnou a nezrušitelnou ti pohovku věnuji darem,
zlatou, syn můj sám, bůh Héfaistos, dovedný mistr,
zrobí ji obratnou rukou a připojí podnožku vespod,
na kterou, při hodech sedě, si lesklé položíš nohy.“
Na to jí sílivý Spánek dal odpověď těmito slovy:
„Vznešená bohyně Héro, jež pocházíš z velkého Krona,

jiného zajisté já bych z bohů žijících věčně
uspal docela snadno — i samého Ókeana,
nesmírný dmoucí se proud, jenž přece je prapůvod všeho,
avšak k Diovi já bych nechtěl, Kronovu synu,
přistoupit, ani ho uspat — leč sám by mě vybídl k tomu.
Však jsem zajisté já již dostal za vyučenou
rozkazem tvým, jak Zévův syn, ten hrdina chrabrý,
nazpět z Ília plul, když trójské vyvrátil město.
Diovi uspal jsem já tou dobou bdělého ducha,
rozliv se mámivě kol.
Ty's v duši mu smyslila zhoubu,
vzbudivši zuřivé větry a jejich nárazy prudké,
až jsi ho na výspu Kós pak zahnala, lidnatý ostrov,
daleko od přátel všech.
Zeus procitnuv, nesmírně zuřil,
smýkaje domem bohy, však obzvlášť po mně se sháněl
chtěje mě do moře shodit — a byl bych nadobro zmizel.
Mne však spasila Noc, jež krotí bohy i lidi:
k té jsem prchaje přišel — Zeus přestal, jakkoli zuřil,
chráníl' se vykonat čin, jenž kvapné je nemilý Noci.
Nyní nutíš mě zas, bych vykonal nemožnost tuto?"
Bohyně výrazných zraků mu odvece, vznešená Héré:
„Spánku, nač ve věci té máš opět rozpaky v duši?
Myslíš, že Vidoucí v dálku by právě tak pomáhal Tróům,

jako když pro syna hněv jej zachvátil, pro Hérakléa?
Pojď, já z Charitek jednu, z těch mladistvých, Pásitheu,
po které přece ty sám den ze dne jsi roztoužen stále,
za ženu tobě chci dát — tvou chotí bude se zváti.“
Řekla, i zplesal Spánek a toto jí v odpověď pravil:
„U styžských neklamných vod teď, Héro, mi přísahou potvrď,
přičemž jednou rukou se živné dotekni země,
druhou třpytného moře, by bozi nám za svědky byli,
všichni, co hluboko jsou, tam pod zemí, pospolu s Kronem,
ty že mi z Charitek jednu, z těch mladistvých, Pásitheu,
zadáš, po které já den ze dne jsem roztoužen stále!“
Héré bělostných loktů slov Spánkových poslušna byla:
přisáhla, jako si žádal, a výslovně volala všecky
v hlubinách Tartaru bohy, již jménem Títéni slovou.
Když pak se zařekla Héré a přísahu skončila řádně,
ihned se vydali dále a minuli Lémnos a Imbros,
hustým zakryti vzduchem, a rychle si razili dráhu.
K Ídě pak, bohaté zdroji, se dostali, mateři zvěře,
k Lektu, kde první vstup jest od moře; brali se dále
po souši: zachvíval hvozd, jak kráčeli, vrcholy svými.
Tam však Spánek zůstal, než Diovy oči ho zhlédnou,
vyšplhav na vrchol jedle, té nejvyšší, kterážto tenkrát
na Ídě nejvýš vzrostla a vzduchem sahala k nebi.
Na tu se posadiv bůh, byl jedlovým větvovím zakryt,

ptáku, jenž hlas má ostrý, jsa podoben, kterého v horách
chalkida bohové zvou, však lidem kymindis slove.
Na vrch Gargaron Héré pak chvatným vystoupla krokem;
v ídském vysokém horstvu ji Kronovec oblačný spatřil.
Sotva ji zhléd, již rozvážný duch byl zatemněn láskou,
jako když, po prvé tenkrát, se sdružili objetím lásky,
na lůžko vystupujíce, však za zády rodičů milých. —
Ihned před Hérou stanul, děl slovo a promluvil takto:
„Kam tak naspěch, Héro, sem přicházíš s olympských výšin?
Nejsou tu koně a vůz však po ruce, na nějž bys vstoupla.“
Jemu pak, smýšlejíc lest, zas pravila vznešená Héré:
„K hranicím Země teď jít mám úmysl, dárkyně plodů,
matka kde bydlí Téthys a Ókean, prapůvod bohů,
kteří mě pěstili s péčí a živili ve vlastním domě:
Na ty se podívat půjdu a smířit jim nesmírné sváry,
neboť už dlouhý čas druh druha se úplně straní,
milého lůžka a lásky, když hněv jim zapadl v srdce.
Avšak spřežení mé jest pod Ídou, bohatou zdroji,
které mě suchou zemí i vodstvem poveze k cíli.
Teď však za tebou, Die, sem přicházím s olympských výšin,
aby tě na mne pak hněv snad nepojal, kdybych se tajně
vydala k hlubokým proudům a do domu Ókeanova.“
Kronovec, oblačný Zeus, zas těmito odvětil slovy:
„Tam by ses, milá Héro, i později vydati mohla,

my však na lůžko pojďme, ať spočinem v náručí lásky:

neboť taková touha mne dosud nezmohla nikdy,

po žádné z bohyň ni žen, skrz naskrz mi zalivši prsa,

ani když k Ixíonské jsem vzplanul manželce láskou,

mateři Peirithoově, jenž věhlasem roven byl bohům,

k Danai Akrisiovně, té dívčině kotníků krásných,

z které zrodil se Perseus, rek nad muže veškery slavný,

ani když k dívce jsem vzplál, již Foiníx přeslavný zplodil,

mateři Rhadamanthya a Mínóa rovného bohům,

ani když k Semele kdysi a k thébské jsem Alkméně vzplanul,

kterážto Hérákléa mi zrodila, hrdinu lvího,

Semelé Dionýsovi jest mateří, útěše lidstva,

ani když k Démétře sličné, k té vládkyni pletenců krásných,

ani když k přeslavné Létě a také k samotné tobě,

teď jak po tobě bažím a sladká touha mě jímá.“

Jemu pak, smýšlejíc lest, zas pravila vznešená Héré:

„Jaké’s to pravil slovo, ty Kronův přehrozný synu?

Jestliže touha je tvá, bys spočinul v náručí lásky

na vrchu pohoří Ídy — ó pak je sem zdaleka vidět!

Jakpak — kdyby tak nás kdos z bohů žijících věčně

uviděl na hoře spát!? — ten půjde a řekne to bohům!! — —

ó pak já v tvůj dům bych nikdy už nepřišla více,

až bych povstala s lůžka — vždyť nebylo by mi to slušno!

Avšak jestliže chceš — když tvému se zlíbilo srdci —

vždyť máš ložnici přec, již syn tvůj, Héfaistos milý,
zrobil a pevné dveře ti k veřejím připojil zručně:
tam teď lehnout si pojďme, když tobě se zlíbilo lůžko!“
Kronovec, oblačný Zeus, zas těmito odvětil slovy:
„Héro, jen neměj strachu, že někdo nás z bohů neb lidí
spatří: v takový mrak nás kolkol zahalím oba,
v zlatý, že Hélios sám nás naprosto nespatří pod ním —
který paprskem svým přec vidí nejbystřej ze všech.“
Pravil a v náručí bral syn Kronův manželku Héru:
zespodu božská zem jim rodila květiny čerstvé:
vyrostl rosný jetel a šafrán, hyakinth krásný
v koberec hustý a měkký, jenž od země vzhůru je zdvíhal.
Na ten si bohové lehli a přes sebe prostřeli oblak,
krásný, skvoucí se zlatem, jenž třpytné krůpěje rosil.
Tak tam pokojně dřímal, jsa na vrchu Gargarském otec,
zmožen spánkem a láskou a choť svou v náručí držel.
Honem tu sílivý Spánek se rozběhl k achajským lodím,
aby měl rychlou zvěst bůh Poseidón chvějící zemí:
Kvapem přistoupil k němu a pravil perutná slova:
„Chutě jen, Poseidóne, teď Achaiům pomáhej dále,
také slávu jim dej, byť na chvilku, dokud je v spánku
Zeus, vždyť byl jsem to já, jenž libým jej obestřel spánkem.
Héré pak lstí jej svedla, by láskou ji v objetí pojal!“
Řekl a odešel zpět zas k slavným plemenům lidským,

víc jej podnítiv ještě, by Danaům pomocí přispěl:
Skočil do první řady a takto k nim hlasitě volal:
„Argejci, chcete již opět, by Hektór vítězství dobyl,
aby se zmocnil lodí a došel veliké slávy?
On sic má ten záměr a chlubí se, poněvadž meška
Achilleus u lodí dutých, jsa ve svém rozhněván srdci,
o něj pak nebudem stát tak přílišně, budem-li všichni
horlivě k tomu se míti, by jeden druhému přispěl. —
Pročež nyní se tím, jak poradím, spravujme všichni:
štíty, jež v táboře nám jsou nejlepší, největší ze všech,
vezměm a lesklé přilby si na hlavy k ochraně vložme,
oštěpy též, jež nejdelší jsou, v své pravice chopme,
potom vyjděm a já vás povedu — jistěže Hektór,
Priamův syn, pak nezdolá nás, byť sebe víc zuřil.
Je-li kdo statný v boji a štít má na pleci malý,
dej jej slabšímu muži a štítem větším se zakryj!“
Oni ho slyšeli rádi a ochotně poslušní byli.
Vládci, ač raněni byli, své vojíny řadili sami,
Odysseus, Týdeův syn, též mocný vládyka mužstva:
ke všem došli si zvláště a kázali změniti štíty:
silný si štít bral silný a slabší slabšímu dával.
Ale když třpytné štíty si na svá těla už vzali,
vyšli a Poseidón sám šel před nimi, Zemětřas vládce,
strašlivý břitký meč v své pádné pravici maje,

třpytem podobný blesku. — S ním nikdo se utkati nesmí
v kruté válečné seči: zlá bázeň zdržuje muže.
Také Trójany své tam slavný pořádal Hektór.
Tehdáž válečný svár jim prostřeli, nadmíru hrozný,
Poseidón tmavých vlasů a statný hrdina Hektór,
jeden pomáhal Tróům a druhý Danaům zase.
Mocně se zvlnila tůň až k samým stanům a lodím
Argeiů — obojí voj šel do boje s velikým křikem.
Neječí tolik vlna, jež valí se naproti souši,
těžkým Borea dutím jsouc puzena z širého moře,
není takový praskot, jejž vydává planoucí požár
v lesních úvalech horských, když vzplane a stravuje lesy,
nehučí tolik vichr, když burácí v korunách stromů,
který ze všeho nejvíc, jsa rozpoután, zuří a ječí,
jaký se rozlehl ryk, když na sebe zprudka se vrhlo
trójské i achajské mužstvo a hrozný spustilo pokřik.
První po Aiantovi svůj oštěp vymrštil Hektór,
právě když přímo mu rek stál naproti — aniž se chybil:
bodl, kde řemenů dvě měl napjato okolo prsou,
jedním držen byl štít, meč stříbrem zdobený druhým:
tyto pak jemné tělo mu spasily.
Vzplanul tu Hektór
hněvem, že rychlé kopí mu naprázdno vylítlo z ruky.
Nazpět v soudruhů dav zas couval, prchaje smrti.

Jeho, jak couval krokem, zas udeřil veliký Aiás
balvanem — jakých se dost kol nohou válčících mužů,
podloh to korábů rychlých, tam válelo.
Jeden z nich zvednuv,
Hektora do hrudi ranil, hned nad štítem, poblíže krku:
otočil jím jak vlkem, že kolem vrávorat počal.
Jako když velký dub jest vyvrácen Diovou ranou,
z kořen, a hrozný puch pak z otvoru dýmati počne,
sirný — kdo nablízku stojí a výjevu toho je svědkem,
bez dechu jest — vždyť hrůzy je pln blesk bouřného Dia.
Takto i silný Hektór se rázem do prachu skácel,
z ruky mu kopí padlo, a zároveň se štítem přilba,
na těle brnění krásné pak zařinklo, zdobené kovem.
Ihned s velikým křikem se synové achajští shlukli,
mníce, že odvlekou reka, a četná házeli po něm
kopí, však nižádný z nich přec nemohl vládyku lidu
ranit zblízka ni zdáli, vždyť dřív jej mužové přední
obstoupli: Púlydamás i Aineiás, Agénór slavný,
Sarpédón, Lyčanů vůdce, a konečně hrdinský Glaukos.
Každý z ostatních též oň pečoval: rozestřelť před něj
štít svůj s krásnými kruhy — a druzí ho rukama zvedli,
kvapně, a s bojiště pryč s ním prchali, dokud se ke svým
nedostal rychlým koňům, již v pozadí boje a půtek
stáli i s ozdobným vozem a při něm byl vozataj jejich.

Koně ho k Íliu vezli a raněný zhluboka vzdychal.
Když pak přišli až k místu, kde brod jest v půvabných proudech
Skamandru, vírné řeky, již věčný Kronovec zplodil,
tam jej složili na zem a říčnou kropili vodou.
Hrdina přišel k sobě a na chvíli otevřel oči;
pak se však v kolena schoulil a krev se mu spustila temná.
Potom naznak se rek zas překotil, opět mu oči
černá zakryla noc, vždyť dosud ho zmáhala rána.
Sotvaže Achajci zhlédli, že Hektór se vzdaluje z boje,
zhurta se na Tróy vrhli a v prudší dali se bitvu.
Tenkráte rychlý Aiás, syn Oileův, nejdříve ze všech,
Satniu, s ostrým kopím naň vyraziv, zasadil ránu,
který byl Énopův syn. — Jej zrodila rusalka víla
Énopu, pastýři stád, blíž pobřeží Satnioëntu.
Aiás oštěpem slavný jej kopím do slabin bodl,
zblízka se vyřítiv naň. Kles naznak a o jeho tělo
strhla se strašlivá seč jak danajských mužů, tak trójských.
Kopiník Panthoův syn vtom kvapem přišel ho bránit,
který oštěpem svým tam poranil Prothoénora,
rodem z Aréilyka; i projelo obrovské kopí
ramenem — raněný padl a zaryl do země prsty.
Mohutně Púlydamás vtom vykřikl s velikou chloubou:
„Poznovu Panthoův syn, jak myslím, hrdina statný,
z pevné pravice své teď nehodil oštěpem marně,

nýbrž z Achaiů kdos jej do těla přijal, a myslím,

že se oň opírat bude, až do sídla Hádova půjde.“

Řekl, a při té chloubě se ozvala v Achajcích bolest;

chrabrý veliký Aiás byl obzvlášť pobouřen v srdci,

mohutný Telamónovec — vždyť padl mu docela blízko.

S rychlostí, když rek couval, naň lesklým oštěpem mrštil:

Hrdinu Púlydamanta sic černá minula zhouba,

poněvadž uskočil stranou — hrot vjel však do Archelocha,

statného Anténorovce, vždyť bozi mu určili zkázu:

kopím bodl ho tam, kdež hlava se spojuje s týlem,

v obratel nejhornější, a oba mu prosekl svazy.

A když raněný klesl, tu hlava i s nosem a ústy

půdy se dotekla dřív než lýtka a kolena jeho.

K rekovi Púlydamantu zas Aiás mohutně zvolal:

„Uvaž teď, Púlydamante, a pověz mi neklamnou pravdu:

Zdalipak tento zde muž nám vyváží Prothoénora,

cenou — vždyť rodem nízký ni z nízkých věru se nezdá,

bratr je Anténora, jak myslím, statného jezdce,

nebo snad syn, vždyť vzrůstem se zdá být z rodiny jeho.“

Řekl a poznal ho dobře. — Lid trójský zatesknil v srdci.

Promacha boiótského tu Akamás poranil kopím,

bratrovo obkročiv tělo, jež Promachos odvléci hodlal.

Mohutně Akamás rek vtom vykřikl s velikou chloubou:

„Argejci, rekové hubou, a bohatí chlubnými řečmi,

přec tedy nečeká nás, jen jediných, svízel a hoře,
nýbrž bude i vám, jak vidět, hynouti takto!
Uvažte jen, jak na zemi sklán, váš Promachos dřímá,
oštěpem mým — toť bratrův pád vám pomsty mé činem
nebyl nesplacen dlouho — jen proto si ledakdos přává
ve svém domě mít bratra, by stal se mu mstitelem zhouby.“
Řekl, a při té chloubě se ozvala v Achajcích bolest,
chrabrý však Péneleós byl obzvlášť pobouřen v srdci.
Vyrazil na Akamanta — ten nevyčkal útoku dřevcem
statného tohoto vládce, jenž poranil Ílionéa,
Forbanta, boháče stády, to potomka, kterého z Tróů
nejvíc miloval Hermés a hojným jměním ho nadal —
matka mu zrodila však jen jednoho, Ílionéa.
Tehdáž pod samou brvou jej do důlku očního ranil,
panenku vyrazil ven, hrot kopí pronikl okem
naskrz a prorazil týl — on sedl si, roztáhnuv ruce,
avšak statný ten rek vtom meč svůj vytasiv ostrý,
ťal jej do středu hrdla a mečem srazil mu na zem
hlavu, a přilbici s ní.
Ten velký dosavad oštěp
v očním důlku mu tkvěl. Rek hlavu jak makovku zdvihnuv,
všechněm ji ukázal Tróům a chlubná promluvil slova:
„Nuž, teď doneste zvěst, ó Trójané, otci a matce
statného Ílionéa, by v domě se oddali pláči!

Vždyť též Promacha choť, jenž pochází z Alegénora,
s radostí manželův návrat už nespatří, až bychom jednou
z Tróje se na lodích svých zas vrátili, Achajci jaří.“
Řekl, a všechněm Tróům se hrůzou zachvěly údy,
každý se rozhlížel kol, jak náhlé záhubě ujít.
Nyní mi povězte Músy, jež bydlíte v olympských domech,
který, z Achaiů první, se zmocnil krvavých zbraní,
jakmile Zemětřas slavný byl obrátil převahu bitvy.
Aiantem Telamónovcem byl nejdřív Hyrtios raněn,
Gyrtiův syn, jejž za vůdce měl lid statečných Mýsů,
Falkés byl od Antilocha i Mermeros ze zbroje svlečen,
Morys i Hippotión jsou zabiti od Mériona,
od Teukra Perifétés a Prothoón zbaveni žití.
Potom též Hyperénór byl poraněn, vládyka lidu,
do slabin od Menelóa — hrot projel vnitřnostmi jeho:
celé je proťal veskrz, a duše mu zející ranou
kvapem vylétla z těla, a temno mu zastřelo oči.
Rychlý hrdina Aiás, syn Oileův, zabil jich nejvíc,
neboť v stíhání rychlém se nikdo mu nemohl rovnat,
když se dal na útěk lid, jak Zeus v něm způsobil zmatek.

ZPĚV XV.

Zeus procitne a zjedná zase Trójanům vítězství

Hektór zapaluje achajské lodi

Ale když útěkem hnáni, již příkopem prošli a koly,
a když přemnozí z nich též rukou Danaů padli,
teprv při vozích svých zas čekali, zdrževše útěk,
zahnáni, hrůzou bledí.
Tu Kronovec procitnuv povstal
od Héry se zlatým trůnem, jsa na vrchu pohoří Ídy.
Rychle se zvedl a stanul — a Danajce zhlédl a Tróy:
jedni jak prchají v zmatku a druzí je odzadu ženou,
Argejci — ve středu jich jest Zemětřas, Poseidón vládce,
Hektór jak na širou pláň jest položen, u něho druzi —
hrdina sotvaže dech již popadá, omráčen leže,
plivaje krev — vždyť ránu kdo dal, ten nejslabší nebyl.
Otec bohův a králů jej zahlédl. Soucit ho pojal,
posupně pohlédl na choť a takto jí hrozivě pravil:
„Že tvá úskočná lest, ó nezkrotná, zlovolná Héro,
Hektora zdržela boje a na útěk zahnala Tróy!
Avšak nevím, nevím, zda trapných úskoků zase
ovoce nezkusíš první a nebudeš ranami bita!
Nevíš, jak's visela shůry — a jak jsem tenkrát ti připjal
na nohy kovadlin dvé, jak ruce jsem svázal ti poutem
zlatým, nezlomitelným — ty s jasného nebe a mračen

visela’s?

V Olympu širém se bohové mrzeli sice,
přijít a zbavit tě pout však nemohli — koho jsem chytil,
tím jsem mrštil s prahu, jej popadnuv — dopadl na zem,
sotvaže popadal dech.

Však trvalá bolest ni takto
božského pro Hérakléa mi nevyšla z milené duše.
Tenkrát s Boreem větrem jsi strašné vichřice bouřné
na mořskou vlnivou tůň naň poslala, zkázu mu snujíc,
až jsi ho na výspu Kós pak zahnala, lidnatý ostrov.
Já jej zachránil odtud a mořem přivedl nazpět,
do Arga, pastviště koní, ač mnohé podnikl trudy.
To ti chci uvést v paměť — ty všakých úskoků zanech!
— sice ti láska a lůžko, jak uvidíš, prospěje málo,
pro které’s od bohů přišla a mne jím podvedla takto!“
Bohyni výrazných zraků a vznešenou pojala hrůza,
pak se však ozvala takto a pravila perutná slova:
„Svědkem budiž mi Zem, též širá Nebesa shůry,
jakož i Styžský proud, jenž pod zem stéká a bývá
přísahou nejděsnější a největší blaženým bohům,
také svatá tvá hlava a manželské lůžko nás obou,
při kterém v žádný čas bych nechtěla přísahat křivě,
mým že to návodem není, že Zemětřas Poseidáón
Hektoru křivdí a Tróům a pomáhá Danaům v boji.

Nejspíše vlastní duch jej pobízí k tomu a pudí —
asi ho pojal soucit, když viděl je u lodí v tísni.
Naopak já bych spíš jej samého přemluvit chtěla,
aby šel tam, kam ty by sis přál, ó vladaři mraků.“
Otec bohův a králů se usmál k výkladům těmto,
načež jí odvětil takto a pravil perutná slova:
„Vznešená, výrazných zraků, ó kéž bys *ty* aspoň, Héro,
se mnou jedné mysli vždy sedala v poradách bohů! —
Jistě by Poseidáón, byť dychtivě směřoval jinam,
po tvé vůli a mé pak honem změnil svou mysl.
Jestliže pravdivě tedy a z upřímné duše mi mluvíš,
pospěš a se vzkazem mým teď do sboru odejdi bohů,
aby sem Íris přišla i Apollón, lučištník slavný,
ona ať odejde rychle v střed Achaiův oděných kovem,
k vladaři Poseidónu, a řekne mu ode mne rozkaz,
aby již od bojův ustal a do svého domu se vrátil,
Hektora však nechť povzbudí v boj bůh Apollón Foibos,
ať zas vdechne mu sílu a všech jej bolestí zbaví,
jimiž ve hrudi své jest sužován.
Achajské vojsko
nechať zas obrátí nazpět a zbudí v něm zbabělý útěk,
v lodi ať s četnými vesly se zmateným útěkem vrhnou —
Achilla Péléovce, a ten pak do boje pošle
Patrokla, soudruha svého, jejž Hektór zabije slavný

poblíž ílijských zdí, až množství jinochů skosí,
jiných — a též můj syn tam zahyne, Sarpédón slavný.
Rozezlen pro druha svého pak Achilleus Hektora skolí.
Od té chvíle bych já zas zpětný od lodí útěk
pořád po všechen čas zas prováděl, až by se strmé
Achajci zmocnili Tróje dle návodu Pallady božské.
Dřív své nepřízně k nim však nesložím, nebudu také
trpět nikomu z bohů, by Danaům pomáhal v boji,
dokavad Péléovci se nadobro nesplní přání,
jež jsem mu jednou slíbil a hlavou přisvědčil k slibu
v onen zajisté den, když nohy mi objala Thetis,
prosíc, by Achilleus její byl oslaven, bořitel hradů.“
Héré bělostných loktů slov Diových poslušna byla:
sestoupla s ídských vrchů a k výšinám Olympu spěla:
Podobně člověku duch kdys zalétne, jestliže světem
širým prochodil dříve a v bystré si představí mysli:
„tam neb tam bych rád“, an četné plány si dělá,
takovým chvatným letem se přenesla vznešená Héré.
Přibyla na strmý Olymp a shledala v Diově domě,
dosud že nebeský sbor jest pospolu. Sotva ji zhlédli,
všichni jí povstali vstříc, svou číší ji přivítajíce.
Héré si nevšimla druhých, jen od sličné Themisty vzala
podanou číš, vždyť nejdříve vstříc jí přiběhla ze všech.
Themis se ozvala takto a pravila perutná slova:

„Copakže přišla jsi sem? — Tyť vypadáš vzrušena jaksi!
Že on tě Kronův syn zas postrašil, jenž je tvým chotěm!“
Héré bělostných loktů jí dala zas odpověď tuto:
„Netaž se po věci té, ó Themisto, vždyť to víš sama,
jaký Kronovcův duch jest nevlídný, jaký je zpupný.
Ty však s bohy se vrať zas k hostině, dělené stejně —
o tom však uslyšíš též — až ve sboru nesmrtných bohů —
jakou to strašlivou věc sem vzkazuje — nemyslím věru,
všem nám že by se duch moh‘ potěšit, lidem i bohům,
kdyby i některý z nich teď hodoval v náladě dobré.“
Tak tedy bohům řekla a sedla si vznešená Héré.
V paláci božský sbor byl pobouřen — ona se sice
usmála, ale jen rtoma, však nemohla vyjasnit čelo
okolo obrví tmavých a pravila, vzplanuvši hněvem:
„Bláhoví! Na Dia chcem mít nevoli — rozumu prosti!
Pořád by ještě kdo chtěl jej zadržet útokem zblízka,
slovem neb napětím sil — Zeus nedbá, opodál sedě,
aniž všímá si nás — prý z věčných bytostí božských
silou a statností svou jest obzvlášť nejlepší ze všech —
proto jen snášejte zlé, jež Kronovec každému pošle!
Nyní se, jak já mním, též Areu neštěstí stalo:
neboť vlastní mu syn byl zahuben v zuřivé seči,
nejdražší ze všech mužů, jež za své uznává Arés.“
Řekla — vtom udeřil v ráz bůh Arés dlaněma pádně

odshora na křepká stehna a zvolal, běduje takto:

„Teď mi už nemějte za zlé, kdo bydlíte v olympských domech,

k lodím-li achajským půjdu a pomstím synovu zhoubu,

byť mi i souzeno bylo, bych raněn Diovým bleskem

pospolu s mrtvými těly tam ležel v krvi a prachu!“

Rozkázal Třasu a Děsu, by koně mu zapřáhli k vozu,

sám pak na sebe bral svou výzbroj, zářící jasně.

Tehdy by ještě zas větší a hroznější naproti bohům

Diovo záští a hněv byl najisto poznovu vzkypěl,

jenomže Athénská Pallas, jsouc ve strachu o bohy všecky,

s křesla, kde seděla dosud, se pozdvihla, předsíní vyšla,

s plecí strhla mu štít, též přilbici s hlavy mu sňala,

o sloup opřela oštěp, jejž vzala mu z pravice pevné,

přitom domluvou svou jej kárala, prudkého boha:

„Zuřivče, zbavený smyslu, jsi ztracen — patrně marně

k slyšení máš své uši — kde tvůj jest rozum a ostych!?

Slyšels, co řekla tu teď choť Diova bělostných loktů,

která od něho k nám sem přichází, od Olympana!

Přál by sis, abys ty sám zas přišel na Olymp nazpět,

ztrýzněn mnohými strastmi, jsa donucen, truchlivý v srdci,

nám ale, ostatním všem, chceš pohromu způsobit velkou?

Mžikem Trójanů chrabrých i Achaiů Kronovec nechá,

kvapem na Olymp přijde a hrozně tu řáditi bude.

Po řadě popadne nás — ať nevinen bude či vinen. — —

Pročež radím ti teď, bys nevole pro syna nechal!
Vždyť přec i mnohé jiné, i silou i v zápase lepší,
buď již postihla smrt, neb postihne! — Věru je těžko
rod všech smrtelných lidí i potomstvo zbaviti smrti.“
Ihned pak prudký Arés byl na křeslo posazen od ní.
Zatím ze síně ven byl vyvolán od Héry Foibos,
Írida též, jež poselkou zpráv jest nesmrtným bohům.
Pak se k nim ozvala takto a pravila perutná slova:
„Káže vám oběma Zeus jít na Ídu, rychle co možná.
Až však přijdete k němu a vzhlédnete Diovi ve tvář,
učiňte, k čemu vám *on* dá pokyn a poručí konat!“
Když pak toto jim řekla, zas odešla vznešená Héré,
potom si na křeslo sedla. Ti odlétli, zdvihše se rychle;
na Ídu, matku to zvěře, pak přilétli, bohatou zdroji.
Kronovec vidoucí v dálku až na samém temeni seděl,
Gargaru — vonný mrak byl rozestřen okolo něho.
Když pak přišli až k němu a stanuli bohové oba
před Diem, oblačným bohem, ten vida je, zaplesal v srdci,
že slov manželky milé tak ochotně poslušni byli.
Nejdřív se k Íridě ozval a pravil perutná slova:
„Pospěš si, Írido rychlá, a vladaři Poseidónovi
oznam tohleto všecko a lživou poselkou nebuď;
rozkaz vyřiď mu můj, ať nechaje boje a půtek,
ihned v jasnou tůň neb do sboru bohů se vrátí!

Nechce-li rozkazů mých být poslušen, ani jich dbáti,
ať jen přemýšlí o tom i ve svém srdci i v mysli,
zdali si troufat může mi vzdorovat, třeba byl silný,
poněvadž já, jak mním, jsem mnohem silnější nad něj,
také rodem jsem starší — on v milém však neváhá srdci
za rovna se mnou se mít, jenž budím hrůzu i v jiných!“
Íris rychlá jak vítr slov Diových poslušna byla:
sestoupla s ídských vrchů a spěchala do svaté Tróje.
Jako se řítí sníh neb mrazné s oblaků kroupy,
nárazem Borea hnány, jenž z jasných nebes se rodí,
takovým chvatným letem se rychlá přenesla Íris,
přistoupla ku Poseidónu a tato mu pravila slova:
„Od Dia, bouřného boha, ti jakous přináším zprávu,
vladaři tmavých vlasů, jenž zemí zachvíváš mocně:
Rozkaz ti vzkazuje Zeus, bys nechaje boje a půtek,
ihned v jasnou tůň neb do sboru bohů se vrátil.
Nechceš-li rozkazů těch být poslušen, ani jich dbáti,
tuto ti vzkazuje hrozbu, že urputně bojovat bude
s tebou, sám sem přijda, a radí, vyhnout se jeho
rukám, poněvadž myslí, že mnohem je silnější tebe,
také rodem je starší, ty v milém pak neváháš srdci
za rovna jemu se mít, jenž budí hrůzu i v jiných!“
Jí pak, nevole pln, děl slavný Zemětřas toto:
„Cože? — Sic mocný je Zeus, však zpupná promluvil slova:

Mne-li on, rovného v právu, chce znásilnit, proti mé vůli!?
Tré je nás rodných bratrů, jež Kronovi zrodila Rheié,
nejdřív Zeus, pak já, pak Hádés, podsvětí vládce.
V tré jest rozdělen svět, z nás každý vladařství došel
losy, jež metány byly: já dostal pěnivé moře,
abych stále v něm dlel, bůh Hádés temnotu chmurnou,
Zeus pak nebesa širá, by v nadvzduší bydlil a mračnech.
Země a vysoký Olymp jsou všechněm společny bohům:
Proto, jak poroučí Zeus, žít nebudu, nýbrž ať klidně,
třeba byl nadmíru silný, si zůstane v podíle třetím.
Paží ať dokonce již, jak zbabělce, přestane strašit!
Snad by se hodilo lépe, by na vlastní dcery a syny
hroznými dorážel slovy, vždyť sám jest roditel jejich —
ti pak rozkazů jeho, byť neradi, poslušni budou!“
Íris, rychlá jak vítr, mu na to zas pravila toto:
„Opravdu vyřídit mám tvá vzdorná slova a tvrdá,
vladaři tmavých vlasů, jenž zemí zachvíváš mocně?
Či bys povolit chtěl? — Duch moudrých povolný bývá!
Nevíš, že starším lety jsou Lítice po boku vždycky?“
Zemětřas Poseidáón jí na to dal odpověď tuto:
„Zajisté, Írido božská, to slovo jsi patřičně řekla,
též jest výborná věc, když posel chápe, co slušno. —
Ten však strašlivý bol mé srdce i mysl mi svírá,
mne když, rovného stavem — vždyť podíl stejný nám určen

losem — takhle si troufá tu peskovat hněvnými slovy!
Nuž, já ostychem veden, mu pro tenkrát ustoupím ještě.
Jinou ti věc však povím a vážně ho varovat hodlám:
jestliže přes mou vůli i kořistné Pallady přání,
Hermeia, vznešené Héry, a Héfaista, mocného vládce,
ušetří strmé Tróje a nedá vyvrátit město,
aniž Danaům svolí, by dobyli veliké slávy,
věziž, že nezkrotný hněv nám oběma navěky bude!“
Takto jí Zemětřas pravil a opustil achajské mužstvo.
Odešed, v moře se vnořil, jsa postrádán Achaiů reky.
Kronovec, oblačný Zeus, děl tehdáž k Foibovi takto:
„Nyní, milený Foibe, jdi k Hektoru krytému kovem,
poněvadž právě se teď bůh Poseidón chvějící zemí
odebral v jasné moře a vyhnul se náhlému hněvu
našemu — ten náš boj též jiní by slyšeli bozi,
kteří, pospolu s Kronem, jsou vězněni v nesmírné hloubi —
takhle však o mnoho líp věc dopadla — pro mne i pro něj,
bratr že raději dřív chtěl couvnout, ostychem veden,
ramenům mým — vždyť bez potu as ten zápas by nebyl.
Ty však do svých rukou chop aigidu zdobenou střapci,
tou tam zachvívej silně a zastrašuj achajské reky!
Obzvlášť, Nemylný Střelče, buď slavný ti na péči Hektór:
potud sílu v něm vzbuzuj, až celé achajské vojsko
k lodím a k Helléspontu by na svém útěku přišlo!

Od doby té já sám pak stanovím radu a skutek,
aby se danajský lid zas zotavil od trudu boje!“
Řekl, a otcových slov byl poslušen Apollón Foibos:
s vrcholu ídských hor hned sletěl, jestřábu roven,
hbitému, holubů zhoubci, jenž lítá nejrychlej z ptáků.
Zhlédl, jak slavný Hektór, syn Priama, chrabrého reka,
seděl — neležel již — než právě zas nabýval síly,
vůkol soudruhy své zas poznával — záducha s potem
mizely: bouřný Zeus svou vůlí opět ho budil.
Vtom již přistoupil k němu a pravil svémocný Foibos:
„Hektore, Priamův synu, nač *ty* tady, opodál druhých,
sedíš, bez sebe, sláb — snad nějaký smutek tě tíží?“
Jemu, již ztráceje sílu, děl Hektór jiskřící přilbou:
„Kdopak z bohů jsi asi, ó přemilý, že se mne tážeš?
Copak ti není známo, jak u zádí achajských lodí,
když jsem mu kosil druhy, rek Aiás, bojovník statný,
v prsa mě balvanem ranil a zbavil mě obrany rázné?
Však jsem věru již myslil, že k mrtvým v Hádovo sídlo
v tento již odejdu den — již milou duši jsem pouštěl.“
K němu pak svémocný bůh zas promluvil, Apollón vládce:
„Nyní se vzmuž, vždyť takého Zeus, syn Kronův, ti poslal
průvodce s ídských hor, jenž bude ti k ochraně státi,
Foiba to se zlatým mečem, mě Apolla, který i jindy
hájím samého tebe a strmého vašeho města.

Vzhůru, teď trójským jezdcům dej rozkaz, hromadně hnáti
rychlá spřežení svá až k dutým achajským lodím,
já pak v popředí půjdu a rychlým ílijským koňům
srovnám veškeru cestu a obrátím achajské reky!“
Řekl a nadbytek sil v něm vznítil, vladaři lidu.
Nejinak stájní kůň, jenž nažral se u žlabu hojně,
přetrhne ohlávky pouto a dupotem rovinou pádí,
v krásných proudech říčních jsa zvyklý denně se koupat,
jarosti pln, svou hlavu pne do výše, po plecích hříva
po obou stranách mu vlá, kůň krásou těla se pyšní;
rychle ho kolena nesou, kde zvyklá je pastvina koní —
podobně zdvíhal nohy a ohýbal kolena hbitá,
vzněcuje trójské jezdce, když božská uslyšel slova.
Jako když divý kozel neb velký paroháč jelen
od psů vyplašen bývá i od lovců, venkovských mužů,
tu ho však strmá skála a stinná houština lesní
ukryje — neurčil osud, by nyní právě byl chycen —
Vtom se však bradatý lev jim zjeví na jejich pokřik,
v cestě — a v rozběhu svém jest naráz rozplašen zástup;
podobně nějakou chvíli je Danajci stíhali v davu,
prudce je bijíce meči i oštěpy o dvojím hrotu —
když však Hektora zhlédli, jak do řad přichází mužů,
ztrnuli v ráz, jich statný duch jim klesl až k nohám.
Tehdáž mluvil k nim Thoás, jenž pocházel od Andraimona,

z Aitólů nad jiné přední, jenž v házení kopí byl znalec,
statný i v zápase zblízka, a málokdo vynikal nad něj
v schůzích, kde rekové mladí se o svá mínění přeli,
tento, muž moudré mysli, se ujal slova a pravil:
„Nastojte! Veliký div teď vidím na vlastní oči,
jak zas muž ten vstal, své záhubě znova se vyhnuv,
Hektór — každý tu z nás měl jistou naději v srdci,
že jej Telamónovec už usmrtil, veliký Aiás —
teď však některý bůh jej zachránil, poznovu spasil,
reka, jímž přemnohý muž byl zbaven života svého.
Takto se stane i teď, jak mním, vždyť bez vůle sotva
mohutně hřmícího Dia, tak bojechtiv, staví se vpředu.
Pročež nyní se tím, jak poradím, spravujme všichni:
vojsku teď rozkaz dejme, by k dutým korábům couvlo,
sami pak, každý tu z nás, kdož v táboře přední jsme šlechta,
vyjděm mu vstříc! — Svým odporem snad jej zdržíme přece,
zdvihnouce oštěpy své, byť sebe víc po boji dychtil,
přec jen bude se bát nám vniknout do středu šiku.“
Oni ho slyšeli rádi a ochotně poslušní byli.
Ihned s Aiantem rekem a s vladařem Ídomenéem,
Teukrem a Molovým synem a Megétem Areu rovným
svolali přední vůdce a krutou chystali bitvu
naproti trójským vojům a Hektoru.

Za jejich zády

všechen se ostatní lid již vracel k achajským lodím.
Hromadně vyrazil vpřed voj Trójanů — v čele jim Hektór,
dlouhým kráčeje krokem, a před nimi Apollón Foibos,
na plecích zahalen mhou, měl hroznou aigidu v ruce,
útočnou, se střapci kolem, a přeskvoucí, kteroužto mistr
Héfaistos Diovi dal, jenž nosil ji na postrach mužům.
Tu tedy v rukou nesl a v čelo se postavil mužstvu.
Hromadně achajský voj jich vyčkával, povstala vřava
zuřivá s obou stran. — Tam s tětiv lítaly šípy,
četné, a ze smělých ruk též mnohé oštěpy ostré:
do těl jinochů křepkých se jednak zaryly hrotem,
jiné však, cestou ještě, než dolétly k bílému tělu,
v černou se zabodly zem, byť toužily těla se napást.
Dokavad Apollón Foibos měl aigidu nehnutě v rukou,
rány se s obou stran jen sypaly, padalo mužstvo,
ale když Apollón bůh jí zatřásl, do očí hledě
Danaům, rychlým jezdcům, a strašným vykřikl hlasem,
v prsou zmátl jim srdce — i nechali obrany rázné.
Podobně hovězí stádo neb ovcí veliké hejno
plaší dvojice lvů, když v čiré temnotě noční
vrazí mezi ně náhle — a pastýř přítomen není,
tak byl zbaběle hnán lid danajský, neboť ho děsil
Apollón, však Tróům a Hektoru přinášel slávu.
Když pak se vůdců seč již rozmohla, druh tu klál druha:

Hektór Stichia sklál, sklál hrdinu Arkesiláa:
Boiótův, oděných kovem, byl velitel Arkesiláos,
Stichia věrným druhem měl Menestheus, hrdina chrabrý.
Aineiás Medontu zase a Íasu odění odňal:
Medón, Aiantův bratr, byl božského Oilea krále
z vedlejší manželky syn — než daleko otcovské země,
ve městě Fylace měl své obydlí, usmrtiv muže,
bratra to Eriópidy, své macechy, kterou měl Oíleus.
Chrabrý Íasos zas byl velitel athénských vojů;
otec jeho byl Sfélos, a ten se zas z Búkola zrodil.
Mékisteus Púlydamantem a Echios Politem skolen,
v prvním pořadí seče, pak Klonia Agénór zabil,
Paris pak Déiochovi zas odzadu probodl plece,
v první řadě když prchal, a hrotem naskrz ho prohnal.
Zatímco Trójané zbroj jim svlékali, achajské mužstvo
k příkopu ke hlubokému a kolům se přihnalo v zmatku,
prchalo na všecky strany a za zeď se skrývalo z nouze.
Hektór Trójanů lid však pobídl, mohutně vzkřiknuv:
„Na lodi úprkem žeňte a nechejte krvavé zbroje!
Koho já opodál lodí bych spatřil, na druhé straně,
ihned na místě tom jej zabiju — nemyslím, že by
vlastní bratři a sestry ho po smrti spálili ohněm,
nýbrž budou ho rvát, až zahyne, před městem psové.“
Řekl a spřežení své rek Hektór po plecích šlehl,

pobídnuv po řadách lid. — S ním zároveň vykřikli všichni
hlučně a řídili vpřed svá spřežení, tahouny vozů,
náramný činíce křik — jim v popředí Apollón Foibos.
Příkrý příkopu kraj svou nohou strhuje snadno,
do hloubky shazoval hlínu a takto jim upravil cestu
velké šířky a délky, co doletí hozený oštěp,
kdykoliv nějaký muž jej vymrští, zkoušeje sílu.
Po ní v řadách se hnal lid Trójanů — před nimi Foibos
převzácnou aigidu držel a strhoval achajskou hradbu,
lehko, jak nějaký hoch blíž hladiny hromádku písku:
nejdřív si vystaví hračku, z níž těší se v dětinském hraní,
potom ji rukou a nohou zas rozhází — takto se bavě.
Takto jsi, zářící Foibe, tak trudnou práci a trýzeň
Achaiů zboural snadno, v nich samých vzbudil jsi zmatek.
Achajci u lodí svých zas čekali, zdrževše útěk,
druh tam pobízel druha a ke všem v Olympu bohům
zdvíhali s prosbou ruce a každý vroucně se modlil,
avšak Gerénský kmet z nich nejvíce, Achaiů strážce,
zvedal k nebesům ruce a takto se k Diovi modlil:
„Jestli kdo, otče ty Zéve, ti v Argolsku pšenicí hojném,
tučné ze stehen maso kdy pálil z ovcí a býků,
za šťastný návrat prose — ty slíbil’s, přikývnuv hlavou,
na to si vzpomeň, Zéve, a nám den záhuby odvrať,
nedej, by achajský lid byl takto nám od Tróů ničen!“

Těmito prosil slovy a Všemoudrý zahřímal hlučně,
slyše, jak modlí se kmet, jenž pocházel z Nélea otce.
Jak hrom bouřného Dia lid trójský rachotit slyšel,
zhurta se na soky vrhl a v prudší bitvu se pustil.
Jako se příval vln kdys přeleje přes lodní stěnu
na moři širokých cest, když někdy je nárazem pudí
vichřice tlak, jímž nával vln jest nejvíce vzdouván,
taký byl Trójanů řev, když tehdy se valili přes zeď,
pak tam vehnali koňstvo a válčili u zádí lodních
kopími o dvou hrotech — již nablízku — jedni tu s vozů,
druzí pak s černých lodí, když vystoupli na jejich povrch,
házeli dlouhé žerdě, jež na lodích k námořní bitvě
ležely, spojené ztuha, a na konci pobité bronzem.

Patroklos za doby té, když trójské i danajské mužstvo
opodál rychlých lodí kol ochranné válčilo hradby,
seděl ve stanu zatím a bavil hovorem družným
mužného přítele svého a na jeho bolestnou ránu
přikládal hojivý lék, jenž konejší bolesti černé.
Ale když znamenal již, jak Trójané útočí na zeď,
a jak danajský lid jest v útěk lomozný stržen,
tehdáž zaúpěl žalně, a udeřil dlaněma pádně
odshora na obě stehna, a běduje promluvil takto:
„Nemohu, příteli můj, ač velice toho si žádáš,

dél již při tobě být, vždyť strašný se rozzuřil zápas!
Proto ať tebe tvůj druh teď pobaví — já ale musím
honem k Achillu jít, bych přiměl hrdinu k boji.
Kdopak to ví, když přispěje bůh, zdaž myslí mu pohnu
přímluvou svou — když domluví druh, jest vždycky to dobře.“
Nohy jej k Achillu nesly, když domluvil.

Útoky Tróů

odrážel achajský lid pln chrabrosti, ale jich nijak
nemohli od lodí zahnat, ač počtem bylo jich méně.
Avšak nemohl též voj trójský danajských šiků
zlomit a do jejich stanův a korábů nemohl vniknout.
Nejinak lodní trám jest rovnán tesařskou šňůrou
v rukou tesaře znalce, jenž návodem Athény božské
v celém umění svém jest vycvičen docela dobře,
takto jich půtky a boj byl rovnou rozestřen měrou;
každý z oddílů vojsk kol jiné bojoval lodi.
Vyrazil Aiantu vstříc rek Hektór, proslavenému:
o jednu loď tam sváděli boj, však nemohl přece
Hektór Aianta zahnat a koráb zapálit ohněm,
ani jej odrazit Aiás, vždyť bůh jej přivedl k lodím.
Tehdáž Aiantem statným syn Klytiův, Kalétór jménem,
kopím byl poraněn v hruď, jak plamen do lodi nesl:
padl až duněla země, a hlaveň padla mu z ruky.
Sotvaže Hektór zhlédl, jak milý bratranec jeho

mrtev skácel se v prach, byv proboden před lodí černou,
trójský a lycký lid hned pobídl, mohutně vzkřiknuv:
„Trójané, Lyčané chrabří, i Dardani, válčící zblízka,
jenom nechtějte, probůh, mi couvnout v těsnotě této,
nýbrž Klytiův syn buď zachráněn, sic by mu mohli
Achajci svléknouti zbroj, když v lodním táboře padl!“
Řekl a Aiantu vstříc svým lesklým oštěpem mrštil;
chybil se sic, však Mastorův syn byl proboden dřevcem,
Lykofrón, Aiantův druh, muž Kythéřan, který s ním bydlil
pospolu, protože sklál kdys v posvátných Kythérách muže.
Ostrým oštěpem svým jej do hlavy nad ucho bodl,
jak tam s Aiantem stál — on naznak do prachu padl,
na zem za zádí lodní, a rázem byl života zbaven.
Zachvěl v srdci se Aiás a pravil k bratrovi takto:
„Teukre ty můj, teď věrný druh nám právě byl zabit,
Mastorův syn, jenž Kythéřan jest, má obydlí s námi,
jehož jak otce a matku jsme ve svém ctívali domě.
Hektór, udatný rek, jej zahubil. — Kdeže jsou tvoje
smrtící šípy a luk, jejž obdržel’s od boha Foiba?“
Řekl, a Teukros slyšel a přiběhnuv, u něho stanul,
nesa si lučiště pružné a toulec, na střely pouzdro,
v pravici své, pak na trójský lid své vysílal šípy:
střelen byl slavný Kleitos, jenž pocházel od Peisénora
— druh byl Púlydamantův, a ten zas se z Panthoa zrodil —

v rukou když opratě držel a svými byl zaměstnán koňmi:
právě je obracel k místu, kde nejvíc se tísnily šiky,
Tróům a Hektoru vděk — však záhy ho zastihla zhouba,
které nikdo mu z nich, byť toužili, nemohl zdržet,
neboť zezadu v šíj byl šípem žalostným střelen.
Rázem skácel se s vozu a koně mu skočili nazpět,
prázdným hrčíce vozem. To rozenec Panthoův zhlédl,
pročež ze všeho nejdřív se koňům naproti vrhnuv,
vydal je Astynoovi, jenž pocházel od Protióna,
snažně mu na srdce klada, by držel je, zíraje na ně,
blízko. Pak vzdálil se opět a v přední řady se vmísil.
Teukros jinou bral šipku, by střelil krytého kovem
Hektora.
Tenkrát by boj byl najisto u lodí skončil,
kdyby mu, chrabrému reku, byl šipkou ukrátil život.
Diův však bystrý duch jej postřehl, kterýžto chránil
Hektora — oslavu vzal však Teukrovi Telamónovci:
tětivu, kroucenou pevně, mu přetrhl na luku silném,
kterou napínal na něj — a proto byl odražen jinam
těžký, kovaný šíp — též lučiště padlo mu z ruky.
Zachvěl v srdci se Teukros a pravil k bratrovi takto:
„Běda, již pochyby není, že zcela nám záměry bitvy
maří nějaký bůh — vždyť luk mi teď vyrazil z ruky,
tětivu, kroucenou nově, mi přetrhl — já ji přec připjal

ráno, by množství střel jí vrhaných vydržet mohla!“
Na to mu Telamónovec děl v odpověď, veliký Aiás:
„Odlož tedy svůj luk, můj rozmilý, četné své šípy,
jestliže maří je bůh, jenž nepřízeň k Danaům pojal,
vezmi však na plece štít, chop dlouhý do ruky oštěp,
bojuj s Trójany dále a druhé povzbuzuj mužstvo,
ať nám, bez boje aspoň, byť vítězi, nemohou dobýt
lodí palubou krytých. — Jen chutě se do boje dejme!“

Řekl, a bez dlení rek své lučiště do stanu složil,
pak svůj čtyřvrstvý štít kol plecí zavěsil mocných,
potom si na hlavu silnou dal přilbici kovanou pevně,
na které chochol z žíní se s vrcholu strašlivě kýval.
Uchopiv silný oštěp, jenž ostrým hrotem se končil,
kvapem se do běhu pustil a přiběhnuv u něho stanul.
Hektór, jakmile zhlédl, že Teukrovi zmařeny střely,
trójský a lycký lid hned pobídl, mohutně zkřiknuv:
„Trójané, Lyčané chrabří, i Dardani, válčící zblízka,
přátelé, mužové buďte a pomněte obrany rázné
podél korábů dutých, vždyť na vlastní oči jsem viděl,
muži jak výbornému jsou Diem zmařeny střely!
Přesnadno Diovu moc jest poznat na mužích v boji,
kdykoli někomu z nich čest oslavy podává zjevně,
nebo ho snižuje zas, svou pomocí přispěti nechtě.

Takto i Achaiů moc teď snižuje, pomáhá Tróům!
Nyní se shlukněte k lodím a bojujte! Kdo by byl raněn
zblízka neb zpodáli z vás, své smrti a osudu dojda,
mrtev tu buď — jeť veliká věc, když v obraně vlasti
mrtev kdo jest: pak jista je choť, jsou jisty i dítky,
nedotčen jeho je dům, též majetek, jestliže jednou
do milé otcovské země se Achajci s koráby vrátí!“
Řekl a každému z nich tím vzbudil bojovnou smělost.
Aiás na druhy své zas zavolal, Telamónovec:
„Hanba to Argejci jest! — Teď nezbývá, nežli tu zhynout,
aneb zachráněn býti a odvrátit od lodí zhoubu!
Mníte, až jiskřící přilbou se zmocní korábů Hektór,
že se pak v otcovskou zem z vás každý dostane pěšky?
Žádný neslyšel z vás, jak pobízí veškero mužstvo
Hektór, jenž chtivostí plá, nám jižjiž zapálit lodi?
Jistěže nikoli k tanci, než do boje Trójany volá!
Není myšlenka žádná nám nad tuto lepší ni rada,
než jen v zápase zblízka se silou bíti a rukou.
Líp jest najeden ráz buď naživě zůstat neb zhynout,
než se tu dlouhý čas tak trápit v strašlivých řežích,
nadarmo u dutých lodí a od slabších potírán býti!“
Řekl a každému z nich tím vzbudil bojovnou smělost.
Hektór tu Schedia sklál, jenž rodem z Perimédea,
velel fóckému mužstvu, a Aiás Láodamanta,

vůdce to pěšího vojska, jenž z Anténora se zrodil.
Ze zbroje Púlydamantem byl svlečen z Kyllény Ótos,
velitel Epeiů mužných a věrný Megétův soudruh.
Vida to vrazil naň Megés — však hrdina statný se vyhnul
stranou — i chybil se hrot — vždyť nechtěl dopustit Foibos,
aby tam Panthoův syn byl v předních usmrcen řadách.
Za to však do hrudi, v střed, své kopí Kroismovi vrazil:
padl, až duněla země, on s plecí svlékal mu krunýř.
Zatím hrdinský Dolops naň vyrazil, oštěpu znalec,
Lampův to syn, vždyť z Lampa měl rod, jenž předním byl rekem,
rodem jsa z Láomedonta, a znalý byl obrany rázné.
Tehdáž v Megétův štít svým kopím do středu bodl,
zblízka se vyřítiv naň, však zdržel ránu mu krunýř,
pevný, složený z plátů, jejž Fýleus hrdina kdysi
od řeky Selléentu, až z Efyry, přivezl s sebou.
Dal mu jej Eufétés vládce a Dolopův hostinný přítel,
aby jej do boje nosil, by chránil ho nepřátel lítých.
Krunýř od jeho syna i tenkrát odvrátil zhoubu.
Do přilby s chocholem hustým jej ostrým oštěpem bodnuv,
v její kovový kužel, až nahoře, hrdina Megés,
srazil mu žíněný chochol tím úderem — na zemi rázem
celý do prachu padl, jsa čerstvou červení lesklý.
Zatím co směle s ním válčil a ve své vítězství doufal,
bojovný Átreův syn vtom přišel Megéta bránit:

hrdina stoupnuv si zaň, však potajmu, do plecí bodl
Dolopa oštěpem svým, hrot prsoma proletěl chtivě,
mrštěn s prudkostí vpřed.
Rek na tvář poraněn padl.
Oba se na něj vrhli a kovaný krunýř mu svlékli
s plecí.
Tu příbuzným svým rek Hektór domlouval všechněm,
zvlášť však Melanippovi, jenž pocházel z Hiketáona,
rekovi velké síly. Ten v Perkópě loudavé krávy
pásal nějaký čas, když ještě byl nepřítel vzdálen.
Ale když achajský lid pak přivezly prohnuté lodi,
přišel do Tróje zpět, kdež v trójském vynikal mužstvu,
společně s Priamem bydle, jenž ctil ho jak vlastní své syny.
Tohoto Hektór plísnil, děl slovo a promluvil takto:
„Takto-li, příteli můj, chcem chabnout? — Copak tvé srdce
nijak dojato není, když tvůj byl bratranec zabit?
Nevidíš sám, jak na jeho zbroj dav nepřátel padl!?
Za mnou! Nemožno jest již válčit s Achajci z dálky,
dokud buď nezhynou všichni neb strmé Ílion svaté
nebude zbořeno zcela a pobiti občané naši!“
Řekl a v čele se bral, s ním rek šel podobný bohům.
Aiás danajský lid zas pobízel, Telamónovec:
„Přátelé, mužové buďte a studem naplňte duši!
Druh nechť druha se stydí, když válčíte v zuřivé seči:

druha-li stydí se druh, jest víc jich živo než padne,

když však prchají z boje, tu slávy ni obrany není!“

Pravil; lid od sebe sám již dychtiv statně se bránit,

domluvu k srdci si vzal, pak bez dlení kovovou hradbou

sevřel koráby kol.

Zeus Trójany pobídl na ně.

Povzbuzen od Átreovce syn Nestorův, statného reka:

„Nikdo tu z Achaiů není, kdo věkem by tebe byl mladší,

kdo by byl rychlejší v běhu a tolik v zápase silný!

Nechtěl bys vyskočit z řady a probodnout někoho z Trójů?“

Řekl a odkvapil sám zas do řady, podnítiv druha:

z přední vyskočil řady a lesklým oštěpem mrštil,

bystře se rozhlédnuv kol.

Hned couvali Trójané před ním,

jakmile po nich mrštil. On kopím nehodil marně:

mrštiv po Melanippu, jenž pocházel z Hiketáona,

právě když vrhal se v boj, blíž bradavky prsní ho bodl.

Padl, až duněla země, a brnění zařinklo na něm.

Přiskočil Nestorův syn jak pes, když na laň se vrhne,

kterou zastřelil šíp: Když vyběhla z doupěte právě,

lovec ji střelil šťastně a rázem ji života zbavil.

Takto se na tebe hnal syn Nestorův, hrdino statný,

aby ti odňal zbroj.

Však slavný Hektór to spatřiv,

ihned vyšel mu vstříc, skrz vražednou vřavu se žena.
Nevyčkal Nestorův syn, byť mrštným byl válečníkem,
nýbrž prchl jak lev, jenž udělav nějakou škodu —
buďže byl od něho pes, neb pastýř při skotu zabit —
prchá, než pastýřů dav naň vyrazí, odevšad shluklý.
Tak syn Nestorův prchl, a za ním s Trójany Hektór,
nesmírný činíce křik, svá žalná házeli dřevce.
Pak teprv obrátil tvář, když přišel k zástupu druhů.
Trójané podobni lvům, již žerou syrové maso,
na lodi úprkem hnali a Diovu plnili vůli,
který nadbytek sil v nich vzbuzoval — Achaiům ducha
zchromoval, slávu a čest jim ztěžoval, Trójany nutkal,
neboť si raděj žádal, by velké dosáhl slávy
z Priama zrozený Hektór a planoucí nezmarný oheň
do lodí křivých vrhl, a Thetidě nesmírnou žádost
celou splniti moh‘ — vždyť čekal všemoudrý otec,
co by jen zahlédl zář, jak vyšlehne z hořící lodi,
poněvadž od té chvíle zas zpětný od lodí útěk
Tróům způsobit chtěl, však Danaům oslavu dáti.
Takový chovaje plán teď vzněcoval u lodí dutých
Hektora, z Priama rodem, jenž sám již po boji dychtil.
Zuřil jak kopiník Arés neb požár záhuby plný
v horách zuřívá někdy neb v hlubinách houštiny lesní:
pěnou okolo úst byl potřísněn, plameny z očí,

z děsných rekových brv, jen sršely — strašně se třásla
přilbice kolem spánků — jak zuřivě bojoval Hektór,
neboť Kronovec sám byl s nebes pomocník jeho,
Zeus, jenž Hektoru jen, z tak velkého hrdinů počtu,
dával slávu a čest — vždyť jenom kratičkou dobu
měl již na světě žíti, a osudnou hodinu smrti
silou Achilla vládce mu chystala bohyně Pallas.
Tehdáž achajský šik chtěl prolomit, pokusy čině,
kdekoli nejhustší zástup a nejlepší uviděl zbraně.
Nemohl přece ni tak jich prolomit, jakkoli toužil,
stáliť všichni jak zeď, druh při druhu, jako by stála
strmá, veliká skála, jež u tůně pěnivé trčíc,
čelí, když ostrých větrů se přiženou nárazy prudké,
čelí i vzdutým vlnám, jež bijí zuřivě do ní.
Taktéž Danaů voj jim vzdoroval, neprchal nikdo,
v dav však vrhl se rek, jenž celý plamenem zářil:
vřítil se v něj, jak nával vln, když do lodi vpadne,
zdvižený vichrem z mračen a vzbouřený — rázem tu celý
koráb se zahalí v pěnu a strašná vichřice větrů
do placht korábu hučí a plavec v duši se chvěje,
obavy pln, vždyť jen tak tak své uniká smrti.
Takto i Danaů duch byl hrůzou rozrýván v prsou.
Hektór jak lítý lev, jenž vrhne se na stádo skotu,
který v poloze nízké a na velké louce se pase,

bez počtu — jejich pastýř však není vycvičen ještě,
aby se o život krav dal v zápas naproti lvovi.
On sic po všechen čas buď v pozadí kráčí, neb v čele
zároveň se svým stádem, lev do středu vpadne a krávu
zadáví — druhý se skot dá na útěk.
Podobně prchlo
zděšeně před Priamovcem a před Diem achajské mužstvo,
všechno — jen Perifétés byl zabit, hrdina z Mykén,
Kopreův milený syn, jenž od vládce Eurysthéa
k silnému Hérákléu kdys chodíval jakožto posel.
Z něho se narodil on, syn lepší z horšího otce
všemožnou zdatností svou, jak chrabrým bojem, tak během;
také rozumem svým byl k prvním v Mykénách řazen.
Hektoru tehdy ten muž dal dobýt oslavy vzácné:
když se chtěl obrátit nazpět, tu narazil na okraj štítu,
který nosíval sám, až po paty, k odrazu kopí,
o ten klopýtnuv tedy, pad naznak a na hlavě přilba
strašný vydala zvuk kol skrání padlého reka.
Bystře to spatřil Hektór a přiběhnuv, u něho stanul,
v prsa mu vrazil kopí a zabil ho na očích přátel,
kteří nemohli přec, byť truchliví pro druha svého,
pomoci — postrachem byl jim samým slavený Hektór.
Octli se před loďmi přímo, a krajní je ukryly lodi,
které vytáhli nejdál — a za nimi přitrhli Trójští.

Achajci od lodí svých, byť neradi, ucouvli tehdáž,
od prvních — u stanů svých však stanuli hromadně všichni,
aniž se rozptýlil lid vším táborem: stud je a bázeň
zdržely: na druha druh jen pořád hlasitě volal.
Avšak Gerénský kmet z nich nejvíce, Achaiů strážce,
horoucně každého žádal a při jeho rodičích prosil:
„Přátelé, mužové buďte a studem naplňte duši
přede vším lidem světa, a při tom si vzpomeňte každý
na své dítky a choť, svůj majetek, rodiče svoje,
ať je už naživě máte, či odešli v Hádovo sídlo —
při těch tedy teď já vás prosím, vzdálených odsud,
statečně v zápase stůjte — ó nedejte strhnout se v útěk!“
Řekl a každému z nich tím vzbudil bojovnou smělost.
Tehdáž temnoty mrak jim s očí Athéné sňala,
božský, a s obou stran jim jasné zasvitlo světlo,
stejně i se strany loďstva i se strany společné války:
Hektór, bojovník statný, i druhové spatřeni byli
od těch, co v pozadí stáli a účast neměli v boji,
jakož i od oněch všech, kdož válčili u lodí rychlých.
Aiantu, chrabrému reku, se dél již nechtělo v srdci
zároveň s ostatními se opodál zápasu držet,
nýbrž se po krytech lodních jal přecházet kročejem dlouhým,
velikou lodní žerdí v své pádné mávaje dlani,
spojenou pevnými kruhy a dlouhou dvacet dva lokte.

Jako když nějaký muž zná po koních uměle skákat,
kterýžto z mnohých koní jen čtyři si zvolí a spřáhne,
potom je rozžene s pláně a prudce je pohání k městu,
po hlavní silnici jeda — a mnozí s podivem na něj
hledí, muži i ženy, on pořád a s jistotou pevnou
s koně vždy na koně skáče a střídá je — koňové letí;
nejinak po četných krytech rek Aiás na lodích rychlých
chodil kročejem dlouhým a hlas mu až k nebesům sahal.
Pořád strašlivě křičel a nutkal danajské mužstvo
stanův a korábův svých být ochranou.

Ale ni Hektór
nezůstal v hlučném davu svých krajanův oděných v krunýř.
Jako když plavý orel se na hejno křídlatých ptáků
rozletí v ráz, již na březích řek své hledají pastvy,
jeřábů, divokých hus neb labutí s dlouhými krky,
podobně vyrazil rek též na koráb temné přídy,
vyskočiv vstříc — syn Kronův, Zeus, jej zezadu tlačil,
rukou velikou velmi, a zároveň povzbudil mužstvo.
Opět zuřivý boj byl rozpoután u lodí rychlých.
Tehdy bys býval myslil, že čerství a nezmožitelní
spolu se srážejí v seč — jak s velkou válčili chutí.
Tyto pak válčící lid měl myšlenky: achajské mužstvo,
že již najisto zmar jich nemine, nýbrž že zhynou;
Trójanům ve hrudi duch zas doufal, každému zvláště,

lodi že zapálí ohněm a pobijí achajské reky.
Tak tam smýšleli v duchu a čelem si naproti stáli.
A již mořské lodi se za záď uchopil Hektór,
krásné, plující rychle, jež přivezla Prótesiláa,
do Tróje — v otcovskou zem však z Tróje ho nevezla nazpět.
O tuto válčíce loď, jak danajské mužstvo, tak trójské,
spolu se tváří v tvář tam hubili. — Takto pak ovšem
žádný na příval šípův a oštěpů nečekal v dáli,
nýbrž nablízku stáli, a odvahu majíce svornou,
sekyrou břitkého ostří a teslicí sváděli bitvu,
nebo i velkým mečem neb kopím o dvojím hrotu.
Mečů s krásnými jilci a zdobených černými pruhy
hojně jim padalo z rukou, a jiné padaly s plecí
mužů vedoucích boj — krev proudila po zemi černé.
Hektór, jak za kormu loď již popadl, pustit ji nechtěl,
hlavici v rukou maje, a volal na trójské mužstvo:
„Oheň! — A hromadný ryk teď zdvihněte zároveň všichni!
Zeus nám nyní dal den, jenž všecky nám nahradí jiné:
achajských dobýt lodí, jež připluvše bez vůle bohů,
nesmírné množství běd nám spáchaly — vinou však kmetů:
kdykoliv já jsem chtíval zde bojovat u zádí lodních,
kmeti mě zráželi vždycky a bránili trójskému mužstvu. —
Jestliže tenkráte Zeus nás zemdlíval, vidoucí v dálku,
nyní Olympan sám nás pobízí k tomu a pudí!“

Řekl, ti prudčeji vzpláli a na lid se achajský vrhli:
Aiás nemohl dél již vytrvat, střelami tísněn,
avšak couvl jen málo — vždyť myslil, že mu je zhynout —
na lávku o sedmi stopách a sešel s paluby lodní.
Tam tedy hrdina stál — však číhaje, oštěpem vždycky
od lodí odrážel muže, když nesl kdo nezmarný oheň,
pořád strašlivě křiče a nutkaje danajské mužstvo:
„Přátelé, danajští reci, již Areu sloužíte v bitvách,
druhové, mužové buďte a pomněte obrany rázné!
Mníme, že nějaký voj jest k naší ochraně vzadu? —
Či snad pevnější zeď, jež mužům odvrátí zhoubu?
Není tu nablízko město, kol s pevnými věžemi v hradbách,
v němž by nás ochránil lid, jenž mohl by vítězství zjednat:
tady jsme, na *trójské* pláni, a Trójští jsou *oděni* v *krunýř,*
s širým za zády mořem a vzdáleni otcovské země!
Pročež v rukou je spása a nikoli v chabosti války!“
Řekl a divou silou svým ostrým dorážel kopím:
jestliže z Trójanů někdo se k dutým korábům blížil
se žhoucím ohněm v rukou dle rozkazu Hektora vládce,
Aiás čekaje na ně, svým dlouhým je ubíjel kopím.
Dvanáct v popředí lodi jich proklál, docela zblízka.

ZPĚV XVI.

Patroklos

Tak tam sváděli boj kol korábů palubou krytých.
Patroklos k příteli svému tu přistoupiv, k vladaři lidu,
vřelé proléval slzy jak pramen ztemnělé vody,
který se strmých skal svou temnou vylévá vodu.
Slavný Achilleus rychlý naň pohleděv, pocítil soustrast,
proto se ozval takto a pravil perutná slova:
„Copakže, Patrokle můj, ses rozplakal, podoben dívce,
malé, jež běží s matkou a žebroní, aby ji vzala,
škubajíc za její roucho, a v rychlé ji zdržuje chůzi,
s očima plnýma slz k ní vzhlédajíc, aby ji nesla:
podoben Patrokle jí teď drobnou proléváš slzu.
Chceš snad vojínům mým cos povědět — nebo snad *mně* jen?
Či snad nějakou zvěst, sám jediný, z Fthíe jsi slyšel?
Přece je živ tvůj otec, syn Aktorův, jak je nám známo,
živ jest u Myrmidonů syn Aiakův, hrdina Péleus…
ti kdyby ztratili život, tu velká by jala nás žalost…

— — —

Či snad *ty* by ses rmoutil, že Achajci napořád hynou
u dutých korábů svých? — Však pro svůj přestupek vlastní!
Povídej, netaj to v mysli, ať oběma nám je to známo!“
Na tos, Patrokle jezdče, zas odvětil, vzdychaje z hloubi:
„Achille Péléovče, ty z Achaiů nad jiné přední,

nezlob se jen! — Vždyť taková strast lid danajský tísní! —

neboť nyní už každý, kdo býval nejlepší dříve,

u svých korábů leží, jsa oštěpem boden neb střelen.

Střelen je statečný rek, syn Týdeův, mohutný silák,

boden je vládyka mužstva, i Odysseus oštěpem slavný,

rovněž i Euaimonovec jest postřelen do stehna šípem.

Lékaři, zběhlí v lécích, je nyní ošetřit hledí,

léčíce jejich rány. — — —

Ty, Achille, smířit se nedáš!!

O kéž takový hněv bych nepojal, jaký je v tobě!!

Řeku ty zlý — má z tebe kdo teď neb později prospěch,

jestliže achajský lid teď bídné nezbavíš zhouby?!

Bezcitný jezdec Péleus, jak patrno, nebyl tvým otcem,

nebyla matkou Thetis!! — —

Ty zrodil ses v jiskřivém moři,

zrodil ze strmých skal, vždyť tvrdou mysl máš v hrudi!

— — —

Pakli však ve hrudi své máš obavu z nějaké věštby,

jestliže vznešená máť snad něco ti od Dia řekla —

mne aspoň honem pošli a vyprav zároveň se mnou

do boje ostatní lid, bych Danaům přinesl spásu.

Dej též vlastní mi zbroj, bych na svá plece ji oděl,

zdali by podobou tvou snad zmýleni, přestali Trójští

válčit, a danajský lid zas pookřál, chrabré to mužstvo,

z velkých nesnází svých — byť nakrátko, oddech to přece!
S lehkostí, nejsouce mdlí, lid Trójanů, zemdlených bitvou,
od svých lodí a stanů zas nazpět zaženem k městu.“
Těmito prosil slovy, ó bláhový, poněvadž takto
zhoubu a strašnou smrt měl vyprosit — samému sobě!
Achilleus rychlý v běhu, pln nevole, odvětil takto:
„Patrokle, potomku Diův, ó přeběda, co jsi to řekl!?
Věšteb si ani já sám přec nevšímám, ať je to, co chce,
ani mi od Dia nic má vznešená neřekla matka —
ten však strašlivý bol mé srdce i mysl mi svírá,
muž když rovného sobě si troufá o jeho podíl
obrat a dar mu zas vyrvat — že mocí nad něho předčí!! —
Hrozný pro mne to bol — vždyť v duši jsem trampoty snášel!
Dívky, již v čestný mi dar přec danajští synové dali,
dobyl jsem oštěpem svým, když hrazené město jsem zbořil —
tu mi zas achajský král v své přemoci uchvátil z rukou,
Átreův syn — tak jako bych byl kýs bezectný cizák!!
— — —
Co však stalo se dřív, již nechejme!
Není přec možná
pořád ve hrudi své být rozhněván! — Vždyť jsem já tehdy
mínil, že ten svůj hněv dřív neskončím — leda až tenkrát,
až by se válečný ryk k mým vlastním korábům dostal.
Ty teď na plece své mou skvostnou výzbroj si oblec,

potom však vojíny mé veď do boje, dychtivé války!
Temný-li Trójanů mrak již veškery koráby naše
obklopil přesilou mocnou — a lid jest na břehu sevřen,
poněvadž malá jen část již zbývá ze suché země —
Argeiům! — Celá Trója se nyní přihnala na ně!! —
Smělí teď jsou — vždyť nevidí již mé přílbice vpředu,
jak jim do očí plá. — Ó rázem by prchli a rýhy
plnili mrtvými těly — jen král měl, vládyka mocný,
ke mně se přátelsky mít — teď válčí u samých lodí! — —
Nezuří Týdeův syn v své pravici, mohutný silák,
ostrým oštěpem svým, jímž odvracel Achaiům zhoubu —
není už vládcův hlas sem slyšeti, kterým by volal
z těch svých protivných úst! — Jen Hektora, záhubce mužstva,
hlas, jak Trójanům velí, se rozléhá!
S jásotem tito
plní rovinu celou a Danajce zmáhají bitvou! —
— — —
Ale i tak chraň, Patrokle můj, nám od zhouby loďstvo!
Silou mezi ně vraz, sic záhy nám planoucím ohněm
spálí veškery lodi a milý nám odejmou návrat!
Poslyš však hlavní věc, již na tvé srdce ti kladu,
abys mi velkou poctu a vzácnou oslavu opět
u všech Danaů získal, a tito mi překrásnou dívku
nazpět poslali zase a skvostné přidali dary:

zažeň je od lodí nazpět a navrať se! — — Třeba ti dával

dobýt slávy i pak choť Héřin mohutně hřmící!

Ne abys — beze mne sám — pak zatoužil válčiti dále

s Trójany chtivými války! — Tím čest by mi snížena byla!

Také v zápalu boje a hrozné vražedné bitvy,

hubě tam trójský lid, mých vojů k Íliu nevoď!

Některý z věčných bohů by s Olympu přijíti mohl: —

Apollón, svémocný bůh, k nim chová velikou lásku! —

nýbrž vrátit se hleď, jak zjednáš ochranu loďstvu!

Avšak potom jich nechej, ať válčí na pláni sami!

Kéž by jen neušel, Zéve, i Athéno, kéž by jen, Foibe,

žádný z Trójanů muž své záhubě, co jich je živo,

žádný z Argeiů též, jen *my* nechť uniknem zkáze,

abychom strhnout mohli, my jediní, ílijské hradby!“

Taková byla jich řeč, již navzájem mluvili k sobě.

Trójané zapalují achajské loďstvo

Aiás nemohl dél již vytrvat, střelami tísněn:

zmáhalť ho Zeus svou vůlí a statní vojíni trójští

útokem svým — kol skrání mu přílbice řinčela hrozně,

lesklá, tepána jsouc — vždyť pořád tepána byla

po puklách zrobených krásně. — A levice slábla, když pořád

s napětím točil sem tam svým štítem — nemohl nikdo

na těle otřást mu jím, ač dřevci ho bodali stále.

Hrdina sotvaže dech již popadal, s údů mu zevšad

proudem valil se pot — již nebylo možno mu ani
vydechnout — se všech stran jen tíseň stíhala tíseň.
Nyní mi povězte, Músy, jež bydlíte v olympských domech,
kterak plamenů žár byl po prvé do lodí vržen:
Hektór přistoupiv blíž, svým ohromným udeřiv mečem
v Aiantův z jasanu oštěp, blíž násady, za hrotem právě,
veskrz přerazil dřevce.
I zamával oštěpem kusým
Aiás v pravici své, jen naplano — opodál něho
upadlo bronzové ostří, a řinkot se po zemi ozval.
Poznal božský vliv v své hrdinské mysli a ztrnul,
neboť zámysly bitvy, jak patrno, nadobro mařil
svysoka hřmící Zeus, jenž Tróům vítězství chystal. — —
Couval z dosahu střel.
Vtom vržen nezmarný oheň
v rychlou loď — jen mžik — již nezhasným plamenem plála.
Tak tam po kormě žár již plápolal.
Achilleus rychlý
udeřil do obou stehen a takto se k Patroklu ozval:
„Vzhůru již, potomku Diův, ó Patrokle, válečný jezdče!
Zřím, jak plamene žár již plápolá na lodích našich!
Ať se jen nezmocní lodí a není nám zamezen návrat!!
Rychle si vezmi mou zbroj — já shromáždím vojíny naše!“
Řekl a chrabrý rek bral na sebe odění třpytné:

holeně ze všeho nejdřív si položil okolo lýtek,
krásné, kteréžto k nohám mu vázaly stříbrné spony,
potom těžký krunýř si připínal okolo prsou,
hvězdnatý, zdobený pestře, jejž nosíval Achilleus rychlý.
Stříbrem zdobený meč pak na svá pověsil plece,
bronzový, potom si štít vzal do ruky, velký a pevný,
potom si na hlavu silnou dal přílbici kovanou pevně,
na které chochol z žíní se s vrcholu strašlivě kýval.
Vzal dvé oštěpů silných, jež v dlaň se mu hodily dobře.
Jediný oštěp nevzal, jímž hrdinský Achilleus válčil,
těžký, velký, pevný.
Jím nemohl z Achaiů nikdo
mávat — jen Achilleus sám jím jediný mávnouti uměl:
pélijský jasan to byl, jejž Cheirón s vrcholu hory
Pélia daroval otci, by rekům přinášel zhoubu.
Velel pak Automedontu, by nakvap zapřahal koně,
kterého po Achillovi ctil nejvíce, průlomci vojů:
bývalť spolehliv nejvíc a v boji vždy rozkazu vyčkal.
Ihned mu hrdinův druh dvé rychlých přiváděl koňů,
pode jho, Balia s Xanthem, již běhali o závod s větrem,
které Zefyru větru kdys Podargé zrodila matka,
Harpýia, v louce se pasouc dle proudův Ókeanových.
Pédasa výborného jim po bok připřahal volně,
kterého Achilleus z Théb, jichž dobyl, přivedl kdysi;

ten sic smrtelný byl, však stačil nesmrtným koňům.
Achilleus obcházel vojsko a po všech poroučel stanech,
aby se každý muž již vyzbrojil.
Oni jak vlci,
hltaví, jejichžto duch jest naplněn nesmírnou silou,
velký když paroháč jelen byl na horách usmrcen od nich:
teď jej rvou — jim všechněm tvář jest od krve rudá,
pak se zas hromadně ženou, by ze zdroje ztemnělé vody
štíhlým jazykem svým ten temný chlemtali nápoj,
povrchu, krvavý lup tam dávíce, uvnitř jim srdce
v prsou bez bázně jest — ač břich se jim, přeplněn, svírá,
tak se i vůdci a rádci, již veleli vojínům jeho,
hrnuli kolem reka, jenž vzácný byl Achillův přítel.
Ve středu vojínů svých sám bojovný Achilleus stoje,
pobízel vojíny jízdné i oděnce chráněné štíty.
Padesát rychlých lodí měl Achilleus Diovi milý,
s nimiž se v trójskou zem kdys vypravil, na každé lodi
padesát soudruhů měl, již při svých seděli veslech.
Pět jim stanovil vůdců rek Achilleus; těmto pak svěřil
velení, ovšemže sám byl vrchní velitel všechněch.
Velitel první řady byl Menestheus s brněním třpytným,
vlastní to Spercheia syn, té nebem živené řeky.
Krásná jej Polydóré kdys zrodila, z Pélea dcera,
Spercheiu nezmarných sil jsouc manželkou, bohovi žena,

Bórovi jenom dle jména.

Ten syn byl Periéreův,

její to veřejný muž, jenž nesmírné dary dal za ni.
Druhý vojínů díl pak bojovný Eudóros vedl,
zrozený od Polymély, jež krásná bývala v tanci,
dcery to Fýlantovy. K ní zahořel Argovrah silný,
spatřiv ji na vlastní oči, jak tančí uprostřed dívek,
ve sboru Artemidině, té lovkyně s vřetenem zlatým:
vstoupilť do horní síně, kdež potajmu v lásce ji objal
Hermeiás, spasný bůh. Z ní bohovi zrodil se slavný
Eudóros syn, jenž nejlepší byl jak v běhu, tak v boji.
Ale když Eileithýia jej konečně vyvedla na svět,
bohyně budící bol, když paprsky sluneční spatřil,
tehdáž mohutný silák, rek Echeklés, z Aktora rodem,
dívku si přivedl v dům, když bez počtu darů dal za ni.
Chlapce pak stařec Fýlás vždy upřímnou miloval láskou,
pěstil s péčí a živil, jak vlastního milého syna.
Třetí vojínů díl zas bojovný Peisandros vedl,
Maimalův syn, jenž sváděti boj znal nejlépe kopím
ze všech krajanů svých krom Patrokla, rekova druha.
Čtvrtý Foiníkem díl byl spravován, starým tím jezdcem,
pátý Alkimedontem, jenž z Láerka, hrdina, vzešel.
Když pak veškero vojsko i s vůdci již sestavil k boji,
všecky je roztřídiv dobře, tu mluvil k nim důtklivá slova:

„Nikdo ať, soudruzi, z vás svých vyhrůžek nepustí z mysli,
kterými u lodí rychlých jste hrozili národu Tróů
po celé trvání hněvu a každý takto mě vinil:
‚Krutý Péleův synu — toť žlučí tě kojila matka! —
Bezcitný, zdržuješ druhy, zde u lodí, proti jich vůli!
Domů na lodích mořských se raděj vydejme nazpět,
jestliže hněv tak zlý v tvé srdce ti zapadl takto!‘
Toto jste ve schůzích svých kdys mluvili — nyní však přišla
hrozná válečná seč, jež dřív vám bývala touhou.
Nuže, ať zmužilým srdcem teď každý s Trójany válčí!“
Řekl a každému z nich tím vzbudil bojovnou smělost:
hustě se srazily řady, když vládyku slyšely svého.
Jako když z kamenů hustých si člověk buduje stěnu
k stavení velké výšky, by vyhnul se návalu větrů,
tak se i zhustily přílby i v prostředku vypouklé štíty:
ke štítu přiléhal štít, muž k mužovi, k přílbici přílba,
které, s chocholy z žíní, se stýkaly hřebenem lesklým,
muži jak kývali hlavou — tak sraženě při sobě stáli.
V čele pak oděnců všech dvé reků se strojilo k boji,
Patroklos s Automedontem, a svornou odvahu měli,
v popředí vojínů svých jít do boje. —
Achilleus zatím
pospíšil ve svůj stan, v němž úpravné, velice krásné
truhlice otvíral víko. Tu Thetis třpytivých nohou

dala mu na cestu v loď, když do ní mu nakladla sukní,
plášťů bránících větrům a pokrývek zrobených z vlny.
Číše tam, skvostné dílo, mu ležela — dosavad nikdy
žádný smrtelný muž z ní nepíval jiskrné víno,
též, krom Diovi otci, z ní nekropil žádnému z bohů.
Tu tedy z truhlice vyňal a nejdřív vyčistil sírou,
potom ji vypláchl vodou, již v krásných naléval proudech,
sám též umyl si ruce, a nalil v ni jiskrné víno.
Stanul ve středu dvora a modle se, uléval vína,
v nebeskou pohleděv báň — Zeus, vladař blesků, ho viděl:
„Zéve, ty Dódóny vládce a Pelasgů, bydlící v dáli,
Dódóny drsné zimou, kde v okolí Sellové bydlí,
věštcové tví, jimž lůžkem je zem, svých nemyjí nohou —
jako jsi vyslyšel dřív mou modlitbu, když jsem tě prosil,
opět vrátil’s mi čest, lid danajský navštívil’s krutě,
stejně mi splniti rač též nyní toto mé přání:
Já totiž míním tu sám sic zůstat v táboře lodním,
za to však s vojíny svými chci poslat přítele svého
s Trójany v boj, nuž propůjč mu čest, ó Vidoucí v dálku,
posilň v hrudi mu srdce, by také statečný Hektór
poznal, zdali náš druh, též sám, jest — beze mne — schopen
ve válce sváděti boj, či mu nezdolné ruce jen tehdy
zuří, kdykoliv já s ním vcházím do vřavy války
Avšak až bitvu a ryk již zažene od lodí našich,

kéž by se úrazu prost zas k lodím navrátil rychlým
se svou veškerou zbrojí i soudruhy ráznými v boji!“
Těmito prosil slovy, a Zeus jej všemoudrý slyšel:
v jednom mu po vůli byl, však druhou zamítl žádost:
svolil, by bitky a boj jim z lodí odrazil zpátky,
avšak zamítl prosbu, by živý z bitvy se vrátil.
Když se už pomodlil k Diu a ulil mu k oběti vína,
vrátil se ve svůj stan, kdež pohár do truhly vložil,
potom vyšel však ven, v svém srdci jsa žádostiv ještě
spatřit strašlivý boj, jejž Achajci s Trójany svedou.
S Patroklem, chrabrým rekem, šli vojíni s bujarou myslí,
oděni ve svou výzbroj, by na voj trójský se vrhli.
Rázem, podobni vosám, se rojili vojíni jeho,
vosám, jež u cesty hnízdí, a chlapci je ze zvyku dráždí —
škádlí je každý den — vždyť hnízdí u samé cesty —
z chlapectví — společnou strast však mnohým připraví lidem:
kráčí-li nějaký muž tou cestou, pocestný člověk,
vzruší je, nevěda o tom — tu pojednou zmužilým srdcem
celý vyletí roj, svých mláďat brániti chtěje.
Takto i Patroklův lid, jich smělost a srdnatost maje,
od svých lodí se rojil, a hrozný se ozýval lomoz.
Patroklos soudruhy své pak pobídl, mohutně vzkřiknuv:
„Achilla Péléovce, vy soudruzi, Myrmidonové,
přátelé, mužové buďte a pomněte obrany rázné,

aby byl poznovu ctěn syn Péleův, který je ze všech
Argeiův u lodí první i s průvodci ráznými v boji,
aby též vládyka mužstva, syn Átreův, přemocný vládce,
poznal svůj blud — vždyť muž, všech nejlepší, od něho znectěn!“
Řekl a každému z nich tím vzbudil bojovnou smělost.
Hromadně na trójský voj pak vrazili — bouřlivý ohlas
z lodí ozval se kol, když Danajci válečně vzkřikli.
Sotvaže trójský lid jej zahlédl, silného reka,
jeho i Automedonta, jak ve své zářili zbroji,
všechněm zachvěl se duch — jich řady se počaly viklat,
neboť se domníval každý, že Achilleus ve běhu rychlý
u lodí hněv svůj složil a přátelské smýšlení přijal:
každý se ohlédal kol, jak náhlé záhubě ujít.
Patroklos ze všech první svým lesklým oštěpem mrštil
rovnou do jejich středu, kde nejvíc se tísnili v zmatku,
tam, kdež měla svou záď loď chrabrého Prótesiláa:
Pýraichma zasáhl hrot, jenž Paiony, válečné jezdce,
přivedl od Amydóna, kde širý Axios teče:
ranil ho v pravé plece — ten naznak do prachu padl,
vydav zoufalý křik — kol něho se rozprchli druzí
Paioni, velkýť strach v nich ve všech Patroklos vzbudil,
když jim povalil vůdce, jenž býval nejlepší v boji.
Takto je od lodí zahnal a zhasil planoucí oheň.
Napolo spálená loď tam zůstala.

rozehnán trójský lid, však danajské vojsko se rázem
rozlilo po dutých lodích, a strhl se bez konce lomoz.
Jestliže s velkých hor kdys zaplaší, s vrcholů jejich,
blesků sběratel Zeus, syn Kronův, oblaky husté,
rázem veškery hlídky a vrcholy horské se zjeví,
s úvaly — nesmírný jas v té chvíli se provalí s nebes,
tak si i danajský voj, když planoucí odvrátil požár,
oddechl krátký čas — klid zbraní však nenastal ještě;
poněvadž trójský lid tou chvílí od lodí ještě
před jejich bojovným vojskem se úprkem na útěk nedal,
nýbrž k obraně stál — jen z nutnosti od lodí couval.
Když pak se vůdců seč již rozmohla, druh tu klál druha:
silný Menoitiovec tu ze všech poranil nejdřív
do stehna Aréilyka, když právě se obrátil v útěk,
ostrým oštěpem svým, skrz naskrz hrotem ho prohnal:
oštěp rozdrtil kost — on tváří na zemi padl.
Bojovný spartský král pak Thoanta nad štítem ranil,
do prsou, v nekryté místo, a rázem ho života zbavil.
Zahlédnuv Fýleův syn, jak žene se Amfiklos na něj,
nahoře do stehna dřív jej zasáhl, kdežto má právě
člověk nejtužší sval. Kol břitké oštěpu špice
rázem se roztrhly svazy, a temno mu zastřelo oči.
Útoče oštěpem svým syn Nestorův na Atymnia,

bodl ho do jeho slabin a bronzovým hrotem je prohnal:
raněný skácel se vpřed.
Vtom Maris na Antilocha
kopím, pro bratra hněviv, se obořil docela zblízka,
před jeho tělem stanuv.
Tu Thrasyméd podobný bohům
Maria zasáhl dřív svým oštěpem, aniž se chybil,
do plece — odřízl v ráz hrot kopí hořejší paže
úplně ode všech svalů a kost v něm nadobro zdrtil.
Padl, až duněla země, a temno mu zastřelo oči.
Takto tam ode dvou bratrů dva bratrové zbaveni žití,
sestoupli v temnoty říš.
Jim Sarpédón soudruhem býval,
znalcům zápasu kopím.
Jich otec byl Amisódaros,
který Chimairu lítou kdys vychoval k pohromě lidstva.
Vyraziv na Kleobúla, jenž ve zmatku boje byl zdržen,
Oileův syn, jej živého jal, však rázem ho zbavil
sil, jej do šíje ťav svým mečem se zdobným jilcem.
Krví zahřál se meč kol dokola — krvavou smrtí
oči mu zastřeny byly a životním osudem mocným.
Lykón pak s Péneleem se srazili, dřevci však svými
jeden se druhého chybil a naprázdno hodili oba.
Znova se, chopivše meč, pak srazili — tehdy rek Lykón

do přílby s chocholem z žíní jej udeřil — meč se však zlomil
okolo násady své — vtom raněn byl od Pénelea
pod uchem v týl — meč celý tam vjel — jen zůstala kůže,
hlava se svěsila stranou, a rázem byl života zbaven.
Akamás rychlým během byv dostižen od Mériona,
v pravé plece byl boden, když na vůz právě chtěl skočit:
rázem skácel se s vozu, a chmura mu zastřela oči.
Erymás Ídomenéem byl tvrdým poraněn kopím,
do úst, a bronzový hrot skrz naskrz proniknuv hlavou
odspodu pod mozkem ven, když bílé rozštípl kosti,
zuby mu vyrazil z úst — proud krve mu naplnil oči,
obě — a nozdrami dolů a hrdlem vyrazil vzhůru
otvorem úst — v tom mrákotná smrt jej pokryla temnem.
Tak tedy z danajských vůdců tam každý usmrtil muže.
Jako se na ovce kdys neb kůzlata lupiči vlci,
vrhnou a ze středu stáda je rvou, jež po horách všude,
nedbá-li pastucha o ně, se rozejde. — Vlci to spatří,
přijdou a kvapně je dáví — jsouť kůzlata bázlivé mysli,
tak se i achajský lid hnal za Tróy — na útěk oni
myslili burácející a nechali obrany rázné.
Tehdáž Aiás, ten velký, chtěl Hektora krytého kovem
kopím bodnouti svým, však Hektór ve válce zběhlý,
štítem z býčí kůže jsa pokryt na širých plecích,
chránil se sykotu šípů a fičení metaných kopí,

neboť poznával již, jak vítězství Achaiům svědčí,
ale i tak tam zůstal, chtě chránit soudruhů věrných.
Jako když s Olympu mrak v báň nebes rychle se zvedá,
z jasných nadvzduší sfér, když Kronovec rozestře bouři,
podobně Trójanům též byl rozvířen lomozný útěk
od lodí, ústupu řád byl porušen. Odvezli v zbroji
koňové rychlých noh též Hektora: opuštěl Tróy,
které zející příkop tam zadržel — proti jich vůli.
Koňové, tahouni vozů, tam nechali namnoze ležet
v příkopě povozy pánů, když zlomili na předku oje.
Patroklos za nimi hnal, pln prudkosti, Danaům vele,
Trójanům smýšleje zmar. Lid Trójanů naplnil cesty
lomozným útěkem svým, byv rozptýlen. Vzhůru až k mrakům
šířil se prachový vír, v němž koňové jednokopytní
cvalem z lodí a stanů se nazpět k Íliu hnali.
Patroklos tam, kdež nejhustší dav zřel v zmatku se motat,
mířil, strašlivě vzkřiknuv. Tu pod osy padali s vozů
mužové na své tváře a s třeskem se zvracely korby.
Rovnou tu rychlí koně mu přes příkop skočili chvatem,
nesmrtní — za skvostný dar kdys Péleus je od bohů dostal —
letíce vpřed — vždyť duch jej pobízel Hektora stihnout,
neboť dychtil ho sklát — však rychlí jej odvezli koně.
Jako když černá zem jest tížena celá bouří
v podzimní den, když chrlívá Zeus své nejprudší deště,

kdykoliv totiž zuří, jsa na lid rozpálen hněvem,

poněvadž násilně soudí a křivé rozsudky činí,

veškeré vyhnal právo a nedbá božího oka:

řeky se vodami plní a valí se kupředu prudce.

Tehdáž přemnohý vrch jest obklopen bystřiny proudem,

která bouřlivě hučí a v kypící tůni se vlévá,

s horstev střemhlav se řítíc — i zmizejí vzdělaná pole —

podobně, řičíce strašně, se trójští koňové hnali.

Pak jim prorazil šiky a přední zaskočiv řady,

k lodím zpátky je zas chtěl zahnati, ježto si nepřál,

aby mu do města prchli, ač toužili, nýbrž je vraždil

v prostoru prostřed lodí a vysoké hradby a řeky,

bouřlivě útoče na ně, a za mnohé zjednal si pomstu:

Tehdáž Pronoa nejdřív svým kopím nad štítem ranil

do prsou, v nekryté místo, a rázem ho života zbavil.

Padl, až duněla zem. Pak Thestora, z Énopa syna,

opět vyraziv vpřed — ten na korbě hlazené krásně

zděšením skrčen seděl, a již mu i opratě lesklé

vypadly z bezvládných rukou — svým oštěpem, přistoupiv k němu,

do pravé čelisti ranil a všecky mu prorazil zuby.

Potom za kopí vzav, jej přes okraj táhl, jak rybář

na skále vyčnělé sedí a mořskou střelhbitou rybu

lesklým udice kovem a provázkem z prohlubně táhne:

taktéž oštěpem lesklým byl tažen — dokořán ústa —

rek pak na tvář jím mrštil, i opustil padlého život.

Potom po Eryláu, když útočil, balvanem hodil,

rovnou do středu hlavy, ta ve dví se rozštípla celá,

v těžké přílbici jsouc — on rázem na zemi padl

na tvář a černá smrt jej zastřela, hubící život.

Potom byl Amfoteros i Erymás, Epaltés zabit,

Echios, Tlépolemos, syn Damastorův, i Pyris,

Euippos, Polymélos, syn Argeův, jakož i Ífeus

vesměs sraženi byli, druh za druhem, na zemi živnou.

Sarpédón

Sarpédón, jakmile zřel, jak družině nekryté pásem,

rukama Patroklovýma je napořád odnímán život,

na Lyky, rovné bohům, se obrátil káravou řečí:

„Hanba to Lyčané jest! Kam prcháte!? Do boje rychle!

Hodlám utkat se sám s tím člověkem, zvěděti chtěje,

kdo to tu řádí takto a mnoho již natropil zlého

Tróům — vždyť mnohé muže — a vzácné — života zbavil.“

Řekl a s povozu svého, i se zbrojí, seskočil na zem,

Patroklos s druhé strany, když viděl ho, seskočil s korby.

Jako se na skále perou a při tom divoce křičí

supové křivých drápů a zahnutých zobanů silných,

taký spustili křik, jak zprudka se na sebe vrhli.

Zeus, syn lstivého Krona, je zahlédl: soucit ho pojal,

načež promluvil k Héře, své sestře a zároveň choti:

„Běda, že osudem má můj Sarpédón, nejdražší z mužů,

rukama Patroklovýma být zbaven života svého!

Srdce se rozpáčí mé, když ve své přemýšlím duši,

zdali bych vytrhnout měl jej živého ze slzné bitvy,

potom v Lykii rodnou jej postavit, v úrodnou zemi,

či již nyní ho mám dát usmrtit Menoitiovcem.“

Bohyně výrazných zraků mu pravila, vznešená Héré:

„Jaké’s to pravil slovo, ty Kronův přehrozný synu?

Muže, jenž smrtelný jest, jenž propadl osudu dávno,

ze smrti plné smutku bys nazpět vyrvati mínil?!

Pro mne! — Však ostatní bozi ti čin ten neschválí všichni!

Jinou ti věc však povím, ty na mysli přemýšlej o ní:

Bude-li do vlasti své tvůj Sarpédón zaživa vyrván,

uvaž, že jiný z bohů se též pak snažiti bude,

aby mu milý syn byl vyrván ze seče kruté:

vždyť přec svádějí boj kol hradeb Priama vládce

mnozí synové bohů — a ty je tím popudíš hrozně.

Pakli ti jest však milý a ve svém srdci ho želíš,

nuže, pak dopusť, Zéve, by nyní v zuřivé seči

rukama Patroklovýma byl zbaven života svého,

ale až Sarpédonta již opustí duše a život,

poruč, ať sílivý Spánek jej se Smrtí odnesou z bitvy,

pak v kraj Lykie širé ať mrtvé dopraví tělo,

kdežto jej pohřbí bratři a příbuzní, nad hrobem jeho

mohylu zřídí a sloup, jak bývá ku poctě mrtvým.“
Otec bohů a králů byl srozuměn s Héřinou radou,
avšak krvavým kapkám dal padat na zemi živnou,
milému synovi v čest, jejž Patroklos Menoitiovec
v Tróadě, hrudnaté zemi, měl zhubit — daleko vlasti.
Když tak na sebe jdouce, již docela nablízku byli,
Patroklos po Thrasymélu svým dlouhým oštěpem mrštil,
vládyky Sarpédonta to nad jiné statečném druhu:
vespod ho do břicha bodl a rázem ho života zbavil.
Potom se oštěpem svým zas rozpřáhl Sarpédón po něm:
hrdiny minul se hrot — jen ranil Pédasa koně
oštěpem v pravé plece. Kůň zařičel, pouštěje ducha:
zachroptěv do prachu padl, a z těla mu vyletěl život.
Odlétli od sebe koně, jho zlámali, spletla se otěž,
jakmile boční kůň byl do prachu povalen na zem.
Vozataj věděl však hned, jak pomoci, oštěpem slavný:
uchopil břitký meč, jejž vytasil od statné kyčle,
neváhal, přiskočil k vozu a odřízl bočního koně.
Opět se srovnali hřebci a v opratích napjali k běhu.
Reci se srazili zas — byl zápas to hubící život:
Sarpédón opět se chybil, když lesklým oštěpem mrštil:
rekovi oštěpu hrot byl vržen přes levé plece,
neraniv jej, pak Patroklos zas své vymrštil kopí —
tenkrát oštěpu hod však nevyšel z pravice marně,

nýbrž ranil ho v místě, kde svírá bránice srdce.
Skácel se rek, jak nějaký dub neb topol se skácí,
nebo i štíhlá jedle, již sekyrou broušenou nově
vytnou tesaři v horách, by lodním trámem jim byla —
podobně před svým vozem a před koňmi natažen ležel,
chroptě, a v krvavý prach své zaryl zoufale prsty.
Podobně zadáví lev, když na stádo skotu se vrhne,
hnědého hrdého býka, jenž loudavým kravám je v čele:
bučí zuřivě býk, an pode lví čelistí hyne,
nejinak pod Patroklem i lyckých štítníků vůdce
padaje soptil hněvem a oslovil milého druha:
„Glauku ty můj, ty's hrdiny vzor — teď zvláště ti třeba,
válčit hrdinsky kopím a rekem být smělosti plným!
Nyní ti strašný boj buď žádoucí, ačli jsi statný:
nejprve dodej ducha všem lyckým velícím mužům
pochůzkou po všem vojsku, by válčili za Sarpédonta,
avšak pak se i sám dej do boje oštěpem za mne!
Vždyť bych já byl tobě i v budoucnu výtkou a hanbou,
pořád, po všechny časy, až na věky, kdyby mě měli
Achajci ze zbroje svléci, zde padlého v táboře lodním.
Nuž, teď statně se drž, též lid svůj povzbuzuj všechen!“
Sotvaže dokonal řeč, vtom smrt mu již zastřela náhle
zároveň oči a nos.
Rek na hruď patou mu stoupnuv,

z těla mu vytáhl hrot, s nímž také bránice vyšla.
Takto mu vyrval duši a zároveň oštěpu ostří.
Koně, již frkali bujně, hned na místě chyceni byli,
chtíce se na útěk dáti, když uprchli od vozů pánů.
Glauka jal hrozný bol, jak volání bratrovo slyšel,
v hrudi se vzbouřilo srdce, že nemohl pomocí přispět.
Rukou uchopil rámě a tiskl je — hnětlať ho rána,
kterou mu Teukrův šíp byl zasadil, právě když Glaukos
na zeď se vysokou dral, svým druhům chtě odvrátit zhoubu.
K Foibovi, Jistému Střelci, tu počal takto se modlit:
„Pane můj, slyš, jenž v Tróadě kdes neb v úrodné zemi
Lykie dlíš — vždyť možno ti jest, bys vyslyšel všude
člověka v zármutku jeho — jak *mne* teď zármutek tíží,
neboť tuhle mám ránu — a strašlivou — okolo všude
proniká bolesti hrot mou pravici, nemohu ani
usušit proudící krev — má ruka je od rány zchromlá,
nemohu oštěpu již v ní udržet, nemohu k boji
vejít v nepřátel dav… Teď největší hrdina zhynul,
Sarpédón, zrozený z Dia — ni vlastního nechrání syna!
Avšak *ty* aspoň, pane, mi zahoj bolnou tu ránu,
utiš bolesti mé, dej posilu, neboť chci lycké
povzbudit soudruhy svoje a zase je pobídnout k boji,
dejž, ať mohu i já kol padlého hrdiny válčit!“
Těmito prosil slovy, i slyšel ho Apollón Foibos:

ihned bolesti ztišil a ze strašné zející rány
temnou vysušil krev, cit síly mu do ducha vložil.
Glaukos poznal to v mysli a velkou pocítil radost,
kterak veliký bůh tak rychle mu vyslyšel prosbu.
Nejprve dodal ducha všem lyckým velícím mužům
pochůzkou po všem vojsku, by válčili za Sarpédonta,
pak šel kročejem dlouhým a k trójským se odebral vůdcům,
k rekovi Púlydamantu a k slavnému Agénorovi,
potom k Aineiu přišel, pak k Hektoru krytému kovem
kvapným přistoupil krokem a pravil perutná slova:
„Hektore, spojence své teď pustil's nadobro z mysli,
kteří od vlastních přátel a od své otcovské země
vzdáleni, pro tebe hynou, však ty jim pomáhat nechceš!
Mrtev Sarpédón jest, jenž velel štítníkům lyckým,
který Lykie chránil svou ochranou práva i mocí.
Tohoto kovový Arés teď Patroklem usmrtil právě!
Nuže, ó přátelé, pojďte a srdce si naplňte hněvem,
aby mu nesvlékl zbroj lid Patroklův, ani mu těla
nehyzdil, nevole pln, když tolik tu Danaů padlo,
které u lodí rychlých jsme pobili oštěpy svými!"
Řekl a trójský lid byl smutkem naplněn v srdci,
nezkrotným, nepoddajným — vždyť býval záštitou městu,
ačkoli cizinec byl, neb velkou branného lidu
družinu měl, však nad jiné sám byl nejlepší v boji.

Rovnou, zápasu chtiví, šli do boje, v čele jim kráčel
Hektór, pro Sarpédonta jsa rozlícen.
Achajce opět
pobídl Menoitiovec, rek Patroklos zmužilé mysli.
Nejdřív k Aiantům děl, již po boji samoděk prahli:
„Nyní na mysli mějte, ó Aianti, obranu ráznou,
jako jste nad jiné dřív jí pomněli — ano i více;
mrtev je muž, jenž achajskou zeď nám prolomil první,
Sarpédón rek — kéž možno je nám jej vyrvat a znectít,
s plecí mu odění vzíti a mnohého soudruha jeho,
kdo by ho brániti chtěl, svým tvrdým oštěpem zabít!“
Pravil, lid od sebe sám byl dychtiv statně se bránit.
Oni když s obou stran již pevněji zřídili řady,
Argejci, Myrmidonové i trójské voje a lycké,
k boji se srazili v ráz kol mrtvoly padlého reka,
spustivše hrozný křik — zbroj mužů zařinkla hlasně.
Kronovec zhoubnou noc pak rozestřel nad hroznou sečí,
aby byl zhoubný boj, jejž o syna milého vedli.
Achajce jasných zraků voj Trójanů vytiskl nejdřív,
neboť byl Myrmidón sklán, jenž nebyl nejhorší z mužů,
Epeigeus, hrdina slavný, syn Agakla, chrabrého reka,
který v Búdeiu dřív měl vladařství, v lidnatém městě,
avšak tenkráte právě, když chrabrého bratrovce zabil,
k Péleu utekl s prosbou a k Thetidě třpytivých nohou.

Oni mu rozkaz dali, jít s Achillem, průlomcem vojů,
do Tróje bohaté koňmi, by válčil s národem trójským.
Tohoto statný Hektór, když mrtvolu chopiti hleděl,
kamenem do hlavy praštil, jež ve dví se rozštípla celá,
v těžké přílbici jsouc, on rázem k mrtvole padl,
na tvář, a černá smrt jej zastřela, hubící život.
Patrokla pronikl bol, když viděl soudruha hynout:
rovnou skrz přední šik pak vyrazil, jestřábu roven,
rychlému, kterýžto v ráz dav kavek zahnal a špačků,
podobně ve voj lycký a trójský, válečný jezdče,
rovnou's, Patrokle, vrazil, jsa pro druha rozlícen v srdci.
Balvanem po Stheneláu, jenž zrodil se z Ithaimenea,
mrštil a v týl jej ranil a serval svaly mu s něho.
Ucouvl přední šik, sám slavný ucouvl Hektór.
Pokud až táhlý oštěp by vrhem doletět mohl,
kterým, zkoušeje sílu, by mrštil nějaký člověk
v závodních hrách neb v boji, v dav nepřátel hubících život,
potud Trójané couvli, a Danajci hnali je nazpět.
Nejdříve ze všech Glaukos, jenž velel štítníkům lyckým,
opět se obrátiv v boj, sklál Bathykla, chrabrého reka.
Ten byl Chalkónův syn, jenž obydlí v Helladě maje,
štěstím a bohatstvím svým byl vyvýšen nad Myrmidony.
Tomuto v hruď, v sám střed, svůj oštěp zarazil Glaukos,
náhle se obrátiv naň, když Bathyklés byl mu již v patách.

Padl, až duněla zem — lid Danaů nesmírně zalkal,
chrabrý že hrdina sklán, však Trójané zplesali velmi.
Hromadně shrnul se lid kol mrtvoly — ovšemže také
Achajci pomněli síly a s hněvem na ně se vrhli.
Tehdy zas od Mériona syn Onétorův byl zabit,
válečník Láogonos, muž odvážný. Onétór tehdy
Ídského Dia byl kněz, jak božstvo jsa u lidu v úctě.
Bodl ho pod dáseň hrot, hned pod uchem, rázem mu z jeho
údů vyprchal život, a hrůzné jej objalo temno.
Aineiás po Mérionu svým kopím bronzovým mrštil:
doufalť, že protkne ho hrot, byť kráčel za štítem ukryt,
on však hbitě se uhnul, jak ostří oštěpu zhlédl,
dopředu schýliv hlavu, a dlouhé ratiště za ním
v půdu se zarylo hrotem, a horním oštěpu koncem
chvělo, a teprve pak moc nárazu znenáhla slábla.
Tak tedy Aineiův hrot byl s chvěním zaražen v půdu,
neboť z pevné ruky byl vymrštěn docela marně.
Aineiás takto se ozval, jsa ovšem rozhněván v srdci:
„Hned bych byl, Molův ty synu, ač ovšem jsi tanečník svižný,
uklidnil kopím tě svým, až navěky, kdybych byl trefil.“
Hrdina oštěpem slavný mu na to dal odpověď tuto:
„Aineie, těžko ti jest, ač nad jiné’s hrdina silný,
udusit životy všech, když někdo by naproti tobě
vyšel k obraně své — vždyť též jsi jen smrtelný člověk.

Kdybych tě bodl i já v střed prsou oštěpem ostrým,
ačkoľs hrdina silný a ve své spoléháš ruce,
mně bys dal čest, svou duši však Hádovi, slavnému koňmi.“
Silný Menoitiovec jej počal plísniti takto:
„K čemupak, Molův ty synu, ty hrdino, hovoříš tolik?
Necouvnou Trójané přec, můj rozmilý, od toho těla
účinkem hanlivých slov, spíš leckoho pokryje země:
ruce tu rozhodnou boj, však hovory *do rady* patří,
pročež šířiti řeč jest zbytečné — bojovat sluší!“
Řekl a v čele se bral, s ním rek šel podobný bohům.
Jako se rozléhá zvuk, když dřevaři kácejí dříví
v lesních úvalech horských, a každý je zdaleka slyší,
takový zdvíhal se hřmot z jich výzbroje z kovu a kůže
od země širokých cest, též ze štítů zdělaných pevně,
jak se tam tepali meči a oštěpy o dvojím hrotu.
Tenkrát ni pozorný člověk by slavného Sarpédonta
nebyl poznati mohl, jak střelami, krví a prachem
od hlavy zahalen byl skrz naskrz ke konci nohou.
Rojil stále se dav kol mrtvoly, jako když v stáji
bzučí zástupy much kol dojaček do vrchu plných
v jarní čas, když nádoby jsou zas plněny mlékem,
takto se rojil jich dav kol mrtvoly. — Od seče kruté
nespustil Zeus, syn Kronův, ni okamžik zářících očí,
nýbrž na mužů boj jen zíraje, mnoho a mnoho

o smrti Patroklově se rozmýšlel, v úvahu bera,
měl-li by slavný Hektór, hned na místě, nad Sarpédontem
podobným bohu, též jej, již nyní, v zuřivé seči
ostrým oštěpem zabít a odnít s plecí mu výzbroj,
či by snad prudký boj měl ještě jim Patroklos zvětšit.
Když tak přemýšlel o tom, tu uznal vhodnějším toto:
aby teď poznovu zas druh chrabrého Péléovce,
statečný, trójské vojsko i Hektora krytého kovem
nazpátek zahnal k městu a život mnohému odňal.
Nejdřív Hektoru v hruď dal Kronovec bázlivou mysl:
ten hned vystoupil na vůz a obrátiv, vyzval i druhé
Trójany v útěk se dát, znalť mocné Diovy váhy.
Nedleli Lyčané též, byť stateční — dali se všichni
na útěk, vidouce krále, jak na zemi, života zbaven,
leží v hromadě mrtvol, vždyť nad ním přemnoho lidí
zabito, jakmile Zeus jim prudkou rozestřel půtku.
Achajci Sarpédontu hned s plecí brnění vzali,
bronzové, samý lesk, jež silný Menoitiovec
kázal soudruhům dáti, by k dutým nesli je lodím.
Kronovec, oblačný Zeus, děl tehdáž k Foibovi takto:
„Jdi teď, milený Foibe, a odnes mi milého syna
z dosahu střel, pak temnou mu krev spěš setříti s těla,
odnes jej do značné dálky a v říčních proudech ho umyj,
natři ho božskou mastí a v nebeská oděj ho roucha,

potom průvodcům rychlým jej odevzdej, aby ho nesli,
blížencům, Spánku a Smrti, a tito pak za krátkou dobu
daleko, v úrodný kraj, jej složí, v Lykii širé,
kdežto jej pohřbí bratři a příbuzní, nad hrobem jeho
mohylu zřídí a sloup, jak bývá ku poctě mrtvým!“
Řekl, a otcových slov byl poslušen Apollón Foibos:
s vrcholu ídských hor bůh sestoupil do strašné půtky,
slavného Sarpédonta tam z dosahu oštěpů zvedl,
odnesl do značné dálky a v říčních proudech ho umyl,
natřel ho božskou mastí a v nebeská oděl ho roucha,
potom průvodcům rychlým jej odevzdal, aby ho nesli,
blížencům, Spánku a Smrti, a tito pak za krátkou dobu
daleko, v úrodný kraj, jej složili, v Lykii širé.

Patroklova smrt

Patroklos pobídnuv koně i soudruha Automedonta,
trójský i lycký lid hnal dál — však velice zbloudil,
ubohý! — —
Šetřiti měl slov zákazu přítele svého — —
záhubné černé smrti by býval jistě se vyhnul!
Vždy však Diova vůle je mocnější, nežli je lidská —
děsíť i silného muže a odnímá vítězství v boji,
snadno, však jindy zas sám jej pobízí, pustit se v zápas.
Tehdy to též byl Zeus, jenž chrabrost v hrudi mu vzbudil.
Koho’s tam ze všech nejdřív a koho jsi naposled zabil,

Patrokle, když sám Zeus již záhy tě povolal na smrt?
Nejdřív se na Autonoa, pak Adrésta, Echekla vrhl,
potom i Melanippos i Epistór, Elasos padl,
Perimos, Megalův syn, pak Pylartés, Múlios klesl.
Tyto tam sklál — pak všechen už lid měl na mysli útěk.
Ília vysokých bran lid Danaů býval by dobyl,
rukama Patroklovýma, jenž kolem i dopředu zuřil —
nebýt Apolla Foiba, jenž na věži stavěné pevně
stanul na pomoc Tróům — a Patroklu smýšleje zhoubu.
Na spodek vysoké hradby se třikrát pokusil vstoupit
Patroklos sám, však třikráte zpět jej sestrčil Foibos,
rukama nesmrtnýma mu do štítu lesklého bije.
Když se však po čtvrté již chtěl rozehnat, podoben bohu,
hrozným vykřikl hlasem a zvolal perutná slova:
„Ustup, potomku Diův, ó Patrokle — není ti dáno,
aby tu pod kopím tvým hrad mužných Trójanů padl,
ani přec pod Achillovým, jenž mnohem je nad tebe lepší!“
Daleko po slovech těch rek Patroklos dozadu couval,
Apolla, Jistého Střelce, se vyhnuv hroznému hněvu.
Hektór s jednokopytným byl spřežením u Skajské brány,
váhaje, má-li zas válčit a do davu zahnati koně,
či by měl hlasitě vzkřiknout, by vojsko již za hradby prchlo.
Když tak přemýšlel o tom, tu přistoupil Apollón Foibos,
podobu jarého muže a silného na sebe přijav,

Ásia — Hekabin bratr to byl, syn Dymanta vládce,

Hektora, statného jezdce, to vlastní po matce ujec.

Při proudech Sangariových byl sídlem ve fryžské zemi.

Jeho si podobu vzav syn Diův, Apollón, pravil:

„Copakže's nechal boje, ty Hektore?! — Vždyť je to hanba!

Kdybych tak oč jsem slabší, byl o tolik silnější tebe,

brzy bych zajisté já tvou liknavost šeredně ztrestal!

Naproti Patroklu žeň své spřežení mohutných kopyt,

zda bys ho nějak skolil, a popřál ti Apollón slávy!"

Řekl a kvapem se bůh zas vrátil do boje mužů.

Hektór, slavný rek, dal povel chrabrému bratru,

pobídnout koňskou spřež zas do bitvy. —

Apollón zatím

kráčeje vmísil se v zástup a zhoubnou Achaiům seslal

zmatenost, avšak Tróům a Hektoru přinášel slávu.

Hektór si ostatních všech teď nevšímal, ani jich neklál,

nýbrž k Patroklu hnal své spřežení mohutných kopyt.

S vozu tu, Hektoru vstříc, rek Patroklos seskočil na zem,

oštěp v levici maje, však pravicí hranatý balvan,

lesklý, se země bral, jak rukou jej obsáhnout mohl.

Neváhal, napřáhl ruku a mrštil s rozmachem mocným —

nebyl nadarmo hod — byltť vozataj Hektorův raněn,

hrdinský muž, jejž Priamos král měl z vedlejší choti,

do čela balvanem ostrým, když koňské opratě řídil.

Obočí rozbito v ráz tím balvanem — nekladly kosti
odporu — vypadly oči a na zem do prachu klesly
na místě, před nohy přímo, a on jak potápěč sletěl
dolů s úpravné korby — a z kostí mu vyletěl život.
Posměch z něho si tropě, jsi pravil, Patrokle jezdče:
„Aj, jak mrštný to muž! Jak lehce tu po hlavě skáče!
Aby tak dokonce snad též na moři rybném se octl!
Leckoho, hledaje ústřic, by nasytil tuhleten chlapík,
s korábu skákaje v tůň — byť třebas i bouřlivá byla,
jak teď na pláni, s vozu, tak dovedně po hlavě skáče!
Vida, i v národě trójském se vyskytne potápěč mnohý!“
Patroklos, skončiv tu řeč, hned na reka padlého vpadl,
přihnav se s prudkostí lví, jenž pustoše dobytčí stáje,
do srdce poraněn jest — tak vlastní síla ho zhubí —
taktéž k padlému reku jsi Patrokle přiskočil bleskem.
S vozu tu s druhé strany též Hektór seskočil na zem.
Ti tedy o Kebriona jak lvové se potkali bojem,
kteří o padlou laň kdes na vrchu vysoké hory,
hladem týráni oba, se utkají zuřivou myslí,
podobně o Kebriona dva chrabří v zápase mistři,
Patroklos Menoitiovec a slavný hrdina Hektór,
prahli, by tvrdým kovem druh druhovi prorazil tělo.
Hektór, když za hlavu jej již popadl, pustit ho nechtěl,
Patroklos Hektoru vstříc zas za nohu — všude tu kolem

strhla se strašlivá seč jak danajských mužů, tak trójských.
Jako když jižní vítr, a východní, o závod dují
v lesních úvalech horských a hlubokým zmítají lesem,
jasanem, dubovým stromem a svídou s napjatou kůrou:
dlouhými větvemi svými se navzájem divoce bijí,
hukot nesmírný ječí a praskot lámaných větví —
podobně achajské mužstvo i trójské se na sebe vrhlo,
zuříce, nižádný z nich však nevzpomněl na zhoubný útěk.
Četné oštěpy ostré kol padlého utkvěly v tělech,
utkvěly perutné střely, když vylétly s tětivy luku.
Velkých balvanů dešť jim v rukou otřásal štíty,
válčícím o jeho tělo — on v hustých kotoučích prachu
ležel, velikán velký, a neměl už na mysli jízdu.
Pokud Hélios bůh byl rozkročen nad středem nebes,
rány se s obou stran jen sypaly, padalo mužstvo,
ale když jasné slunce se chýlilo k výpřeži býků,
tehdáž achajský voj byl vítězem — naproti sudbě,
který z dosahu střel pak vyrval padlého reka,
z válečné Tróů vřavy a krunýř svlékl mu s plecí.
Patroklos, na mysli zhoubu, se do řad Trójanů vrhl,
třikrát mezi ně vrazil, jsa hbitý jako sám Arés,
strašlivým hlasem křiče, a třikrát devět jich zabil.
Když se však po čtvrté již chtěl rozehnat, podoben bohu,
tenkrát života tvého, ó Patrokle, zjevil se konec,

neboť kráčel ti vstříc bůh Foibos v zuřivé seči,
hrozný — on neviděl jej, jak kráčí ve vřavě boje,
neboť mu naproti vyšel, jsa ve vzduch zahalen hustý.
Přistoupil odzadu k němu a shora jej udeřil dlaní
do zad a širokých plecí — a jemu se stočily oči.
Srazil ranou mu svou bůh Apollón přílbici s hlavy,
která, hlasitě řinčíc, se koulela pod nohy koňské,
přilbice s otvory v hledí, a celý se krví a prachem
potřísnil její chochol — dřív ovšem nebylo možná,
aby se třísnila prachem ta přílbice s chocholem z žíní,
poněvadž božský muž jí hlavu a spanilé čelo,
Achilleus, kryl — však tenkráte Zeus jí Hektoru popřál
na své hlavě ji nést, vždyť zhouba mu nablízku byla.
Také stinný oštěp byl v ruce mu nadobro zlomen,
těžký, velký, pevný a kovaný, s ramenou jeho
štít též s okrajem zdobným i s řemenem, svezl se na zem,
také se uvolnil krunýř, jak Apollón udeřil reka.
Patrokla pojala závrať, a statné údy mu klesly.
Stanul tu úžasu pln — v tom zezadu ostřeným kopím,
nablízku, dardanský muž jej ranil do středu plecí,
Euforbos, Panthoův syn, jenž souvěké jinošstvo všecko
předčil kopím i jízdou i nohama rychlýma v běhu:
vždyť hned tenkráte již, když poprvé s povozem přijel,
dvacet srazil jich s vozu, ač teprv válčit se učil.

Tento tě ranil nejdřív svým oštěpem, Patrokle jezdče,
avšak tě nezabil přec, než couvnuv, schoval se v zástup,
z rány svůj z jasanu oštěp dřív vytrhnuv: odvahy neměl
podstoupit s Patroklem boj, byť zbroje i zbraně byl zbaven.
Patroklos bohovou ranou a kopím zbavený síly,
kvapem v soudruhů dav zas couval, prchaje smrti.
Hektór, jakmile zhlédl, jak Patroklos, hrdina chrabrý,
hledí se uchýlit nazpět, jsa ostrým oštěpem raněn,
prošel řadami vojska, a přiskočiv, oštěpem ostrým
bodl ho do hloubi slabin a naskrz hrotem je prohnal.
Padl, až duněla země — i zarmoutil Achajce velmi.
Nejinak nezmarný vepř jest ode lva přemožen bojem,
kteří na vrchu horském se utkají zuřivou myslí
o malý praménku zdroj, vždyť chtějí se napíti oba —
konečně silou lví jest přemožen, zuřivě chroptě —
podobně Menoitiovce, jenž mnohé usmrtil muže,
Hektór, Priamův syn, svým kopím zahubil zblízka.
Vítěz zajásal nad ním a pravil perutná slova:
„Patrokle, ty sis myslil, že naše nám vyvrátíš město,
že též trójským ženám den svobody odejmeš všechněm,
potom že na svých lodích je odvezeš do milé vlasti…
Bláhový! — K ochraně jich má Hektór spřežení rychlé,
které vždy na skoku jest jet do boje — já zase kopím
z Trójanů chtivých války jsem nejlepší — který jim vždycky

odvracím poroby den — však tebe tu supové snědí.
Ubohý! Achilleus sám, ač hrdina, neprospěl tobě,
který asi, když šel's — sám zůstav — přísně ti velel:
‚Dříve mi nazpět nechoď, ó Patrokle, válečný jezdče,
k dutým korábům mým, než Hektoru záhubci mužů,
krví zbrocený háv kol prsou roztrhneš kopím!'
Tak ti as Achilleus pravil a svedl tvou nemoudrou mysl."
Jemu, již ztráceje sílu, jsi pravil, Patrokle jezdče:
„Teď se jen vychloubej zpupně, ó Hektore, uděliť tobě
Kronovec vítězství toto i Apollón, kteří mě zmohli.
Bez práce byl's — vždyť zbroj s mých plecí sňali mi oni.
Kdyby i třebas dvacet mi takých do cesty přišlo,
všichni by na místě zašli a pod mým oštěpem padli.
Mne však zhoubný osud a Foibos zrozený z Léty,
z lidí Eufarbos zabil — ty vraždíš mě teprve třetí.
Jinou ti věc však povím — ty na mysli přemýšlej o ní:
nebudeš dlouho ni sám již naživě, nýbrž ti blízko
stojí už smrt — jest po boku tvém — s ní přemocný osud —
neboť tě hrdinský muž, syn Péleův, Achilleus, skosí."
Sotvaže dokonal řeč, cíl smrti jej obestřel náhle,
duše mu vylétla z údů a sestoupla v Hádovu říši,
lkající nad svým losem, že opouští mládí a mužnost.
K němu, ač mrtev už byl, zas Hektór promluvil slavný:
„Pročpak jenom mi věstíš, ó Patrokle, záhubu náhlou?

Kdož ví, zda Achilleus sám, syn Thetidy kadeří krásných,
proboden oštěpem mým, svůj život neztratí dříve?“
Takto se ozval k němu a oštěp bronzový z rány
vytrhl, přišlápnuv patou, a naznak jej odstrčil s kopí.
Hned pak s oštěpem svým šel dohonit Automedonta,
rychlého Péléovce to soudruha, rovného bohům,
neboť dychtil ho sklát, však rychlí jej odvezli koně,
nesmrtní — za skvostný dar kdys Péleus je od bohů dostal.

ZPĚV XVII.

Boj o mrtvolu Patroklovu

Bojovný vládyka Sparty, syn Átreův, znamenal dobře,
kterak v líté bitvě byl Patroklos Trójany zabit.
Vykročiv z první řady, jsa oděn v jiskřivý krunýř,
obkročil mrtvolu jeho jak vylíhlé telátko kráva,
prvnička, bučící něžně, dřív nejsouc porodu znalá:
rusý tak Átreův syn trup Patroklův obkročiv tenkrát,
napřáhl před něj kopí a štít svůj veskrze stejný,
dychtiv každého sklát, když přišel by naproti němu.
Ale ni Panthoův syn, muž kopiník, nepustil z mysli
hrdiny Patrokla pád.
Ten přistoupiv, u něho stanul,
načež ku bojovnému se ozval Meneláovi:

„Vladaři živený Diem, ty mocný vévodo lidu,
ustup a mrtvoly nechej a zřekni se krvavé zbroje,
neboť z Trójanů žádný ni ze slavných spojenců jejich
Patrokla neranil dřív svým kopím v zuřivé seči:
proto mi přej, bych vzácnou tu čest měl v národě trójském,
sice tě raním také a sladký život ti vezmu!“
Rusý tu spartský král, pln nevole, odvětil takto:
„Není to slušná věc, věz Zeus, tak zpupně se chlubit!
Nemá zajisté pardál ni lev tak vzdorného ducha,
nemá kanec ho vepř — tak záhubný, v jehožto hrudi
nanejvýš vzdorné srdce se nadouvá nesmírnou silou,
jako je Panthoův rod pln zpupnosti, oštěpem slavný.
Vždyť přec ni Hyperénór, ten silák, statečný jezdec,
mladých neužil let, když vyčkal mě k boji a ztupil:
řekl', že z Danaů já jsem v zápase válečník ze všech
nejhorší — ale já myslím, že na svých se nevrátil nohou
k potěše milé ženy a rodičů vážnosti hodných.
Podobně tvůj též pych teď rozdrtím, jestli mi přijdeš
k zápasu vstříc — však radím ti já, bys raději nazpět
couvl a do davu šel — jen nestav se k zápasu se mnou,
dřív než stihne tě zhouba! — Co stalo se, pozná i blázen!“
Řekl — však přemlouval marně. — On naopak v odpověď pravil:
„Vladaři živený Diem, teď teprv mi najisto splatíš
za bratra, jehož jsi zabil — a ještě se nadutě chlubíš!

V zákoutí ložnice nové jsi vdovou učinil ženu,
nevýslovný smutek a pláč v mých rodičích vzbudil's!
Ó, jak stal bych se já těm nebohým úlevou v pláči,
kdybych tuhle tvou hlavu a výzbroj přinésti mohl,
Panthou v ruce je dáti a Frontidě, vznešené matce!
Ale ten úsilný boj již nebude nezkušen dlouho,
nýbrž se rozhodne záhy — ať porazím tebe či couvnu."
Ve štít veskrze stejný svým dlouhým dřevcem ho bodl,
avšak neprojel kov — hrot kopí nazpět se ohnul
o jeho silný štít.
Pak druhý se rozehnal kopím
rusý Átreův syn, když k otci se pomodlil Diu.
Právě když odpůrce couval, mu oštěp dospodu jícnu
zabodl, přiraziv tělem, své těžké pravici věře:
rázem měkkou šíj skrz naskrz proniklo ostří.
Padl, až duněla země, a brnění zařinklo na něm.
Krví vlhl mu vlas, jenž krásou se Charitkám rovnal,
prstence, které zlatem i stříbrem sepjaty byly.

Jaký je olivy strůmek, jejž na místě ústranném pěstí
sadař k bujnému vzrůstu, kde hojná voda se prýští,
krásný, rostoucí bujně, a vánek všelikých větrů
s korunou jeho si hrá, jež bílým květem jen hýří —
náhle se veliká bouř tam přivalí, puzená vichrem,

rázem ho vytrhne z jamky a vyrvaný povalí na zem,
podobně Panthoův syn, muž kopiník, Euforbos statný,
usmrcen od Menelóa, a ten pak svlékal mu krunýř.
Jako když horský lev, své vlastní věřící síle,
ze stáda uchvátí krávu, kdes na pastvě, nejlepší ze všech —
nejdřív zlomí jí vaz, svým silným ji zahryznuv chrupem,
potom vystřebe krev, pak veškery útroby z nitra,
na kusy trhaje tělo — kol psové a pastýřští muži
křičí nesmírně naň, však zdaleka — nemajíť chuti
lvovi se postavit k boji, a hrůzou tváře jim blednou,
podobně žádný z Tróů v svých prsou smělosti neměl,
vladaři proslavenému se naproti postavit k boji.
Tenkrát by skvostnou zbroj byl s lehkostí Euforbu odňal
statný Átreův syn — však Foibos, závistí pojat,
vznítil Hektora naň, jenž hbitý byl jako sám Arés;
muži jsa podoben Mentu, jenž vojíny Kikonů vedl,
takto se ozval k němu a pravil perutná slova:
„Ty teď takto se honíš, ó Hektore, za nedostižným,
za koňmi Achillovými — jest velice nesnadno přece,
aby je smrtelný muž chtěl při jízdě řídit a zkrotit —
jiný než Achilleus sám, jejž božská zrodila matka.
Zatím ti Átreův syn, muž bojovný, vládyka Sparty,
obkročiv Patroklův trup, všech Tróů prvního zabil,
Euforba, z Panthoa rodem, a zbavil jej obrany rázné.“

Řekl a kvapem se bůh zas vrátil do boje mužů.
Hektoru hrozný bol hned zachmuřil útroby temné:
ihned řadami vojska se rozhlédnuv, v okamžik poznal,
jeden že skvostnou zbroj již svléká, druhý že leží
na zemi — zející ranou že proudem krev se mu valí.
Vykročil z prvních řad jak Héfaistův nezmarný plamen,
v jiskřivý krunýř jsa oděn, a ostrý vyrazil výkřik.
Statný Átreův syn, jak zaslechl výkřik ten ostrý
Hektorův, úzkosti pln děl ke své zmužilé duši:
„Běda mi! Jestli se vzdám té krásné zbroje a vydám
Patrokla všanc, jenž pro moji čest byl v boji tu zabit — —
ať mi jen nezazlí pak, když někdo to z Danaů spatří!!
Kdybych však já jen sám chtěl s Hektorem válčit a s Tróy,
studem jsa hnán, pak sevrou mě zas, jen jednoho mnozí!
Hektór jiskřící přilbou sem přivádí Trójany všecky!
Avšak načpak tu věc má milá rozjímá duše?
Kdokoliv odvahu má vést zápas — navzdory bohům —
s mužem, jejž povznáší bůh, pak velká mu přikvačí zhouba.
Nikdo mi nezazlí tedy, když někdo to z Danaů spatří,
že jsem Hektoru couvl, vždyť válčí návodem božím.
Kdybych tak Aiantův hlas teď zaslechl, statného reka!
Šli bychom pospolu nazpět, a zápasu pomněli zase,
třebas i navzdor bohu — zda nějak vyrveme tělo
pro reka Péléovce — tak nejlíp by v neštěstí bylo!“

Co on přemýšlel takto i ve svém srdci i v mysli,
zatím Trójanů dav k nim přirazil — v čele byl Hektór.
On však dozadu couval a nechával druhova těla,
často však obracel zrak, jak s bradou mohutnou lvice,
kterou psové a muži chtí zaplašit od svého stáje
křikem a oštěpy svými.
Tu v prsou jí zmužilé srdce
strachem pozbývá sil — jen s nechutí od dvora couvne,
podobně spartský král jim couval a opouštěl druha.
Stanul, k soudruhům přišed; pak obrátil oči a pátral,
kde se as Telamónovec teď nachází, veliký Aiás.
Zhlédl ho za krátký čas, jak na levém bojiště křídle
dodává druhům ducha a všecky je vzněcuje k boji,
neboť nesmírný strach v nich způsobil Apollón Foibos.
Pustil se v běh; pak přistoupiv blíž, děl k Aiantu takto:
„Aiante, sem, můj milý, ať o trup Patroklův svedem
zápas a mrtvolu aspoň ať přinést Achillu můžem,
holou, poněvadž zbroj má Hektór jiskřící přilbou!“
Řekl, a chrabrý rek byl ve svém pobouřen srdci:
vykročil z první řady — s ním rusý vládyka Sparty.
Hektór už Patrokla vlekl, když skvostnou výzbroj mu svlékl,
aby svým ostrým mečem mu od plecí odsekl hlavu,
mrtvolu odvlekl s sebou a psům ji pak předhodil trójským.
Vtom však přikvapil Aiás a štít měl podobný věži.

Hektór v soudruhů dav zas krokem dozadu couval,
potom vyskočil na vůz. — Pak dával překrásné zbraně
Tróům do města nésti, by velkou byly mu slávou.
Aiás široký štít vtom nastaviv nad jeho tělem,
stál jak nějaký lev, jenž nad svými mláďaty stojí,
když se s ním lovecký sbor kdes na horách lesnatých setká,
an svá lvíčata vedl — lev silou se nadouvá v hrudi,
celé obočí stáhne, a obě si zakryje oči,
podobně nad padlým stál též Aiás, mrtvoly háje.
Také bojovný rek stál nad ním na druhé straně,
Átreův syn, jenž veliký bol v svých útrobách živil.
Glaukos, Hippolochovec a vévoda vojínů lyckých,
k Hektoru posupně vzhlédl a prudkou ho pokáral výtkou:
„Hektore, krásou jsi skvostný, však v bitvách zůstáváš vzadu!
vzácnou oslavu máš, však neprávem — když jsi tak bázliv!
Přemýšlej teď, jak zachránit chceš své město a obec,
jediný, toliko s lidmi, jimž Trója je kolébka rodná!
Žádný, z Lyčanů aspoň, již nepůjde za město vaše
s mužstvem danajským v boj, vždyť není patrně díků
za to, že s odpůrcem lítým tu válčíme stále a stále!
Jakpak by sprostší muž byl ve vřavě zachráněn tebou,
jestliže Sarpédonta, ty nestydo, za lup a kořist
zanechal’s odpůrcům svým, ač tvým byl hostem a druhem!? —
který ti na prospěch byl již tolikrát, obci i tobě,

dokud byl živ — však zbavit ho psů, teď's odvahy neměl!
Pročež, bude-li lid chtět poslechnout, odejdem domů,
ale pak náhlý zmar tvé Ílion najisto stihne!
Kdyby teď trójský lid měl statnost odvážnou v hrudi,
bez bázně, jakou vždy lid jest pronikán, který se pustí
do boje s odpůrci svými a v zápas za svoji zemi — —
brzy by Patroklův trup byl přivlečen do města Tróje!
Kdyby však takový muž nám přišel, v zápase padlý,
do města Priama vládce — a my jej vyrvali z bitvy,
brzy by achajský lid nám královo brnění vydal,
krásné, a *my* bychom též jej samého přivézti mohli!
Takého hrdiny druh jest usmrcen, který je ze všech
Argeiův u lodí první i s průvodci, ráznými v boji!
Ty jsi však odvahy neměl, bys Aiantu, chrabrému reku,
k zápasu stál, bys tváří se v tvář s ním potýkal v půtce,
abys s ním přímo se bil — jest Aiás nad tebe lepší!"
Posupně pohleděv naň, děl Hektór jiskřící přilbou:
„Pročpak, taký jsa muž, tak zpupné's promluvil slovo?
Aj, jáť mínění měl, že's rozumem nad jiné lepší
ze všech, kdo v Lykii tvé jsou sídlem, v hrudnaté zemi.
Takhle však pohanět musím tvůj nerozum!
Cože's to řekl!?
Pravíš, že Aianta já jsem nevyčkal obrovského?!
Bitev a dusotu koní se já přec neděsím nikdy —

vždy však Diova vůle je mocnější, nežli je lidská:
děsíť i silného muže a odnímá vítězství v boji,
snadno, však jindy zas sám jej pobízí pustit se v zápas.
Sem však, rozmilý, ke mně, a pohleď na moje činy,
budu-li po celý den tak zbabělý, jako jsi pravil,
či spíš z Danaů mnohým, ač po rázné obraně prahnou,
dovedu zarazit boj kol Patrokla padlého v bitvě!“
Pravil a pobídl v boj lid Trójanů, mohutně vzkřiknuv:
„Trójané, Lyčané chrabří, i Dardani válčící zblízka,
přátelé, mužové buďte a pomněte obrany rázné,
zatímco hrdinského si Achilla odění vezmu,
krásné, které jsem vzal, když Patrokla reka jsem zabil!“
Hektór jiskřící přilbou se ihned po těchto slovech
vzdálil z vražedné bitvy, a pustiv se za druhy během,
vbrzku, ne daleko odtud, je křepkým doběhl klusem,
k Íliu skvostnou zbroj již nesoucí — Achilleovu.
Stanul pak opodál bojův a ihned si odění měnil
Hektór a vlastní zbroj dal k svatému Íliu nésti
Trójanům, chtivým války — a v božské se brnění oděl
Achilla Péleovce, jež bohové nebeští dali
Péleu, milému otci, a ten je pak synovi svému,
zestárnuv, dal, však nikterak syn v něm nedožil stáří.
Kronovec, oblačný Zeus, když Hektora zdaleka viděl,
kterak si obléká zbroj, již božský Achilleus nosil,

zakýval božskou hlavou a pravil k milému srdci:

„Ubohý, docela nic své záhuby na mysli nemáš,

která ti jest už blízká! — Ty božské si odění bereš

hrdiny výborného, jenž budí hrůzu i v jiných.

Soudruha jeho jsi zabil, vždy vlídného, silného reka,

zbroj pak s hlavy a s plecí's mu neslušným způsobem odňal.

Já ti však, aspoň nyní, chci velké vítězství dáti,

v náhradu, neboť ti choť již nesejme odění skvostné

Achilla Péléovce — vždyť z bitvy se nevrátíš více!"

Domluviv Kronův syn, svým tmavým obočím kývl.

K tělu mu přilehla zbroj kol dokola, vnikl v něj Arés,

hrozný válečný bůh. Hned statná mysl a síla

ve všech vzplály mu údech. Rek vykročil s velikým křikem

ke svým spojencům slavným — i předstoupil na oči všechněch

třpytě se září zbroje, již chrabrý Achilleus nosil.

Obcházel trójským vojskem a každého pobízel zvláště,

Mesthla i Thersilocha i Medonta, Asteropaia,

Glauka i Deisénora a Forkýna, Hippothoa

Chromia, vévodu Mýsův, i Ennoma, znalého ptáků.

Takto je pobízel všecky a pravil perutná slova:

„Nesčetné spojenců kmeny, mých sousedů, slyšte má slova!

Proto jsem z vašich měst z vás každého do Tróje nezval,

abych měl množství lidí a uznával potřebu jejich,

nýbrž, byste nám ženy a malá robátka naše

od soků, chtivých války, tu chránili s ochotnou myslí.
Z příčiny té vás živím a vybírám v národě dávky,
avšak dodávám tím z vás každému srdnaté mysli.
Proto teď čelem přímo buď každý obrácen k boji:
buďto se zachraň neb zhyň — vždyť tak to je ve válce vždycky!
Kdokoli Patrokla z vás, již mrtvého, ze vřavy vyrve,
k Trójanům, statným jezdcům, a Aiás ucouvne před ním,
tomu dám kořisti půl, já druhou polovic zase
nechám si sám — ten stejnou čest pak bude mít se mnou.“
Pravil, ti zprudka a přímo se na mužstvo achajské vrhli,
zdvihnuvše oštěpy své, vždyť velmi jim doufalo srdce,
Aiantu Telamónovci že mrtvolu najisto vyrvou.
Bláhoví — mnohému z nich byl nad ní utracen život!

Tu tedy velký Aiás se ozval k Meneláovi:
„Vládyko živený Diem, můj rozmilý, obavu chovám,
velkou, že ze srážky té již nevyjdem ani my sami!
Věru že o druhův trup teď nemám takové bázně,
který ptákům a psům již zakrátko pokrmem bude,
jako spíš o svou hlavu, že něco ji hrozného stihne,
o tvou též — jak válečný mrak již pokrývá všecko
Hektór, a oběma nám jest patrna záhuba náhlá.
Nuž teď hrdiny hleď sem zavolat, budou-li slyšet!“
Pravil, a Átreův syn byl srozuměn, bojovník statný,

vykřikl velkým hlasem a na lid danajský zvolal:

„Poslyšte, přátelé milí, vy Danaů vůdci a rádci,

kteří u Menelána a vládyky Agamemnona

pijete nákladem obce a každý velí svým lidem,

neboť sláva i čest jest všem vám od Dia dána!

Těžké věru mi jest, bych pátral po každém vůdci:

takový válečný žár jest kolkol roznícen hrozný!

Přijď však každý sám, z vás každý v duši se zastyď,

kdyby se trójským psům měl Patroklos pochoutkou státi!“

Zvolal, a rychlý Aiás, syn Oileův, jasně ho slyšel,

první přišel mu vstříc, skrz vražednou vřavu se žena,

po něm hned krétský vládce a průvodce krétského vládce,

zrozený z Mola, jak Arés, bůh válečný, vražedník mužův.

Kdopak by z paměti své moh‘ povědět ostatních jména,

kolik vznítilo boj též jiných danajských reků.

Hromadně trójský voj šel dopředu — v čele jim Hektór.

Jaké je hučení vln, jež při ústí naproti proudům

řeky, již živí nebe, se vzdouvají — vysoké břehy

mořské dokola řvou, jak z moře je bičují vlny —

s takým hlukem jich lid šel do boje. Achajští reci

kolem Patrokla stáli a svornou odvahu měli

za hradbou kovaných štítů.

A zároveň nad nimi všemi

hustý rozestřel vzduch kol třpytných kovových přilbic

Kronovec Zeus — vždyť nebyl mu dřív rek Patroklos v záští,
dokud naživě býval, a věrným byl Achillu druhem.
Také si zošklivil v srdci, by psům byl za kořist trójským
Patroklos — z příčiny této mu k ochraně povzbudil druhy.
Achajce jasných zraků voj Trójanů vytiskl nejdřív:
uprchli, mrtvolu všanc tam nechavše — přece však Trójští
neskláli, chrabří muži, z nich nikoho, jakkoli prahli,
tělo však hleděli vzít.
Však Danajci neměli dlouho
oď něho vzdáleni být, vždyť velmi je obrátil rychle
Aiás, který krásou a hrdinstvím nejlepší vždycky
ze všech Danaů byl, krom hrdiny Péléovce.
Rovnou skrz přední šik tam vyrazil, podoben silou
kanci, jenž ohaře lovčí a za nimi jinochy jaré
na horách rozptýlí snadno, když v úvale k útoku přejde,
stejně i statný Aiás, jenž pocházel od Telamóna,
vniknuv do trójských šiků, je rozptýlil velice snadno,
kteří kol Patrokla stáli a obzvlášť v úmyslu měli
vléci ho do svého města a velké dobýti slávy.
Statečný Pelasgů král, syn chrabrého hrdiny Létha,
z boje skrz zuřivou seč již Patrokla za nohu vlekl,
když mu byl okolo žil, blíž kotníkův, uvázal řemen,
Tróům a Hektoru vděk, však záhy ho zastihla zhouba,
které nikdo mu z nich, byť toužili, nemohl zdržet.

Jej tam Telamónovec, jenž vyrazil zástupem na něj,
udeřil ranou zblízka skrz přilbici s bronzovým čelem.
Přilbice s chocholem hustým kol ostří oštěpu praskla,
bodena velkým kopím a pádnou rekovou rukou.
Rázem vystříkl mozek dle tuleje oštěpu z rány,
krvavý — života běh byl přerušen — současně noha
Patrokla, chrabrého reka, mu na zem vypadla z rukou.
On pak skácel se sám blíž mrtvého Patrokla na tvář,
daleko hrudnaté země, své Lárísy, za vychování
nemoha rodičům svým dát náhradu. — Zkrátilť mu život
Aiás, hrdina chrabrý, jenž ostrým kopím ho zabil.
Hektór po Aiantovi svým lesklým oštěpem mrštil,
on však hbitě se uhnul, jak ostří oštěpu zhlédl,
jen tak tak — však Schedios sklán, syn chrabrého reka,
Ífita, nejlepší z Fóků, jenž ve městě, Panopeus jménem,
obýval ve svém domě a četným panoval mužům.
Pod střední klíční kost jej poranil — kované dřevce
rázem proniklo ostřím skrz naskrz při horním pleci.
Padl, až duněla země, a brnění zařinklo na něm.
Aiantem Fainopův syn byl poraněn, udatný Forkýs,
boden do středu břicha, když stanul nad Hippothoem:
proražen krunýře plát — hrot projel vnitřnostmi jeho.
Forkýs do prachu padl a zaryl do země prsty.
Ucouvl přední šik, sám slavný ucouvl Hektór.

Vzkřiknuv tu velkým hlasem šik Achaiů, mrtvé jim vyrval,
Forkýna s Pelasgů králem a s plecí jim odění snímal.
Již by byl trójský lid, jejž bojovní Achajci tiskli,
oddal se zbabělé mysli a nazpět do Tróje prchl,
slávy by argejský lid pak dosáhl — přes Diův osud —
sílou a statností svou.
Vtom podnítil Apollón Foibos
osobně Aineia k boji, jsa podoben Perifantovi,
héroldu, z Épyta rodem, jenž u jeho starého otce
héroldem do stáří býval a mile a moudře mu radil.
Jeho si podobu vzav, syn Diův, Apollón, pravil:
„Jak byste obhájit chtěli — i naproti nepřízni božské —
strmý Ília hrad? — Jak jiné muže jsem viděl,
kteří v sílu a statnost i v zmužilost důvěru měli,
jakož i ve vlastní lid, byť počet jeho byl skrovný!
Zeus nám o mnoho víc než Danaům vítězství přeje,
vy však v nesmírný strach jen klesáte, nechtíce válčit.“
Domluvil bůh — v tom hledě mu v tvář hned s jistotou poznal
Aineiás Jistého Střelce: I zvolal, mohutně vzkřiknuv:
„Hektore s druhými vůdci i spojenců našich i Tróů,
tohle je přec jen hanba, když Achajci statní nás tisknou,
oddat se zbabělé mysli a nazpět do Tróje prchnout!
Pravil mi jakýsi bůh, jenž právě byl přistoupil ke mně,
dosud že nejvyšší král, sám Zeus, nám pomáhá v bitvě.

Proto teď rovnou na ně, ať nemohou beze vší práce
Patrokla, padlého druha, si ke svým dopravit lodím!“
Řekl a z prvních řad hned vykročiv, daleko stanul:
rázem se obrátí vojsko a naproti Achaiům stane.
Vyraziv na Leiókrita, svým ostrým ranil ho dřevcem,
Arisbantova to syna, jenž druhem byl Lykomédovým;
tento pak, bojovný muž, byv rozželen nad jeho pádem,
vykročil, stanul zblízka a lesklým oštěpem mrštil.
Tehdáž Hippasův syn byl poraněn, vládyka lidu,
do jater, pod blanou příční, a rázem byl života zbaven.
Z Paionska, hrudnaté země, ten hrdina do Tróje přišed,
po reku Asteropaiu vždy býval nejlepší v boji.
Bojovný Asteropaios se roztesknil nad jeho pádem,
přímo se dopředu hnal, pln žádosti s Danay válčit.
Avšak nebylo možná, vždyť zevšad kryly je štíty,
jak kol Patrokla stáli a oštěpy vzpřaženy měli.
Aiás obcházel všecky a dával důtklivý rozkaz,
aby se nižádný z nich již nevzdálil od těla nazad,
ani zas neválčil vpředu, jsa od druhých Achaiů vzdálen,
nýbrž kázal jim státi a válčit toliko zblízka.
Tyto jim obrovský rek dal rozkazy.
Země se dole
rudou máčela krví, a hustě druh za druhem padal,
mrtev, vojíni trójští a spojenci nad jiné mužní,

avšak Danajci také — ni jim boj bez krve nebyl —
ovšemže o mnoho míň jich padalo: každý byl dbalý,
kterak by náhlé smrti se navzájem chránili v davu.
Oni jak plamene žár tam válčili — nikdo by nebyl
řekl, že posud slunce neb měsíc na nebi svítí:
poněvadž onen prostor, kde kolem Menoitiovce
přední šlechtici stáli, byl hustým zahalen vzduchem.
Ostatní trójské vojsko i Achajci holení krásných
válčili pod jasnem klidně, vždyť kolkol rozlita byla
ostrá sluneční záře a nebylo nikde ni mráčku
po celé zemi ni v horách.
Tam činili přestávky v boji,
hledíce žalným střelám se po každé navzájem vyhnout,
stojíce daleko sebe.
Ti ve středu snášeli strasti,
bitvou a hustým vzduchem a tvrdým týráni kovem,
kteří nejlepší byli.
Dva bratrové neměli ještě
potuchy: Antilochos a Thrasyméd, mužové slavní,
že již hrdinský druh jim zahynul — mysliliť dosud,
že jest v popředí vřavy a živý s Trójany válčí.
Válčiliť opodál něho a hleděli od druhů vlastních
odvracet útěk i smrt, vždyť tak jim poručil otec,
Nestór, když od lodí černých je posílal v zuřivý zápas.

Jim tam po celý den byl prudkého rozbroje zápas
rozzuřen, námahou hroznou a potem stále a stále
kolena každému z nich, též lýtka i odspodu nohy,
ruce i oční víčka jim v prudkém se máčela boji
o tělo chrabrého reka, jenž vzácný byl Achillův přítel.
Jako když dělníkům svým dá koželuh napínat kůži
staženou s velkého býka a naskrz prosáklou tukem:
dělníci vezmou kůži, pak utvoří kolo a táhnou:
vlhkost vymizí z ní, však mastnota vsakuje do ní,
neboť táhnou ji mnozí — a táhnou ji na všecky strany,
podobné semo i tam tou mrtvolou na malém místě
vláčeli jedni i druzí, vždyť velmi jim doufalo srdce,
Tróům, že k trójským zdem jej přivlekou, Achajci zase
k dutým korábům svým — kol divý se rozzuřil zápas.
Nemohla by jej Pallas ni Arés, buditel boje,
pohanět, patříce naň, byť hněv v nich sebevíc kypěl.
Takový hrozný boj ten den, jak mužů, tak koňů,
před nimi rozestřel Zeus.
Však dosud potuchy neměl
slavný Achilleus o tom, že mrtev Patroklos leží,
poněvadž zápas vojsk byl daleko od lodí rychlých,
pod samou trójskou zdí.
Však naprosto na mysli neměl,
že by byl přítel mrtev — než naopak, myslil, že přijde,

jakmile dorazí k bráně, vždyť vůbec nemyslil na to,
že by kdy zbořiti hrad moh' bez něho — ale ni s ním ne.
Slýchalť od matky své již mnohokrát v rozmluvě tajné
zámysly velkého Zéva, jež matka mu zpravidla řekla —
tenkrát mu takový pád však neřekla, jenž se teď sběhl —
že by mu zahynul druh, jenž nejvíc milý mu býval.
Oni tam oštěpy své kol padlého držíce druha,
pořád se sráželi v boji, a jeden druhého vraždil.
Z Achaiův oděných kovem se leckdos vyslovil takto:
„Nechvalno bylo by nám, ó přátelé, z boje se vrátit
k dutým korábům svým! — Ať všecky nás na místě černá
pohltí zem — toť bylo by líp být pohlcen ihned,
než bychom Patroklův trup jim nechali, statečným jezdcům,
odvléci do města Tróje a velkou slávu si získat!"
Z Tróů, zmužilých v boji, zas leckdos promluvil takto:
„Kdyby i los nám velel, tu padnout nad tělem tímto,
společně všem — přec nižádný z nás ať necouvne z boje!"
Tak tam pravil ten onen a v každém odvahu budil.
Tak tam sváděli zápas, a třeskot železných zbraní
vnikal v kovové nebe, skrz neklidné nadvzduší vzhůru.
Koňové Achilleovi však stojíce opodál bitvy,
propukli v pláč, když zaslechli zvěst, jak vozataj jejich
mrtev do prachu kles, sklán Hektorem, záhubcem mužů.
Ovšemže vozataj jejich, syn Díórův, hrdina silný,

často je šlehal sice, svým mrštným švihaje bičem,
často i vlídnou řeč k nim promlouval, často i hrozil,
přec však nechtěli jíti ni k rychlým korábům nazpět,
k širému Helléspontu, ni do bitvy k Achaiům vpředu:
nýbrž stáli jak sloup, jenž na místě nehnutě trčí,
na rově mrtvého muže neb nějaké ženy jsa vztyčen —
tak tam nehnuté stáli a krásný drželi povoz,
schýlivše leb své hlavy, až do prachu, slzy jim vřelé
s víček kanuly na zem, jak v hořkém tonuli pláči,
touhou po vozataji a bujná se třísnila hříva,
z podkladu, pode jhem z jařma, jim vypadši po obou stranách.
Vida je, jak tam pláčí, syn Kronův, soucitem dojat,
zakýval božskou hlavou a pravil k milému srdci:
„Nač jen dali jsme vás, ó nebozí, Péleu vládci,
jenž byl smrtelný člověk — vy nestárnoucí a věční? —
abyste mnohou strast tam snášeli s nešťastným lidem?
Jistě tak bídného nic jak člověk na světě není,
vůbec ze všeho tvorstva, jež na zemi dýše a chodí!
Avšak nebude s vámi ni s vozem zdobeným krásně
Hektór, Priamův syn, smět jezditi — nesvolím k tomu.
Není-li dost, když má již zbroj, jíž marně se chlubí!
Vám já poskytnu sil, jak kolenům vašim, tak mysli,
abyste ze vřavy mohli též vyvézt Automedonta
k achajským korábům dutým.

Jim ještě dám vítězství v boji,

takže až k lodím přijdou, jež kryty jsou palubou krásně,

v době, kdy zapadá slunce a soumrak posvátný přijde.

Řekl a nadbytek sil těm koňům Kronovec vdechl:

Prach hned setřásli s hřívy a všechen na zemi svrhli,

bleskem pak rychlý vůz v střed Tróův i Achaiů vezli.

V boj se dal vozataj jejich, ač truchlil pro druha svého,

tryskem, jak na husy sup, tak na Tróy s koni se vrhnuv:

snadno, když Trójanů ryk naň dorážel, vždycky jim prchl,

snadno zas do nich vpadal a hustým davem je stíhal.

Mužů však nemohl klát, když vyrazil k útoku na ně:

nebyloť nijak možno, by samoten na kvapném voze

dorážel na Tróy kopím a řídil zároveň koně.

Konečně přec, byť pozdě, jej soudruh na vlastní oči

uviděl statečný muž, syn Láerka, z Haimona rodem.

Vzadu se postavil za vůz a oslovil Automedonta:

„Kterýpak, Automedonte, ti bůh tak daremnou radu

položil do tvých prsou a zdravý rozum ti odňal?

Jakpak tu s Trójany boj chceš svádět v popředí vřavy

samoten?! Vždyť tvůj druh jest usmrcen, v brnění Hektór

oděn je na plecích sám, pln hrdosti — v Achilleovo!“

K němu zas Achillův druh, syn Diórův, promluvil takto:

„Kdopak ti, Alkimedonte, je z Achaiů podoben jiný

v krocení nesmrtných koní a jejich bujaré síly,

než jen Patroklos sám, jenž věhlasem roven byl bohům,
dokud byl živ — teď krutá smrt jej stihla i osud.
Ty tedy uchop se biče a koňských otěží lesklých,
já zase opustím vůz, bych válčil naproti Tróům!“
Pravil, a statečný rek hned na vůz válečný vstoupiv,
opratě bez meškání a bičík do rukou chopil.
Seskočil Achillův druh.
Vtom statný Hektór ho zočiv,
k Aineiu bez meškání se ozval, který byl blízko:
„Aineie, slavný rádce nás Trójanův oděných kovem,
koně jsem zahlédl tamhle, již rychlému Achillu patří,
kteří do bitvy přišli, a vozkové jejich jsou slabí.
Ty bych troufal si vzít — jen ty-li jsi ochoten k tomu,
oba-li útokem svým tam vrazíme, nebudou míti
odvahy naproti stanout a v urputný dáti se zápas.“
Pravil, a Anchísův syn byl srozuměn, hrdina statný.
Oba pak kráčeli přímo, a plece jim kožené štíty
chránily, vyschlé, tuhé a tlustým pobité bronzem.
Zároveň Chromios také a Árétos podobný bohům
kráčeli pospolu s nimi, vždyť velmi jim doufalo srdce,
koně že vysokých šíjí jim zaberou, muže pak skolí.
Bláhoví! — Neměliť ovšem se nazpět bez krve vrátit
od boje s Automedontem. Ten k Diu se pomodliv otci,
silou a statnou myslí si naplnil útroby temné,

načež k Alkimedontu se ozval, věrnému druhu:
„Koňův, Alkimedonte, mi příliš daleko nedrž,
nýbrž ať frkají raděj hned za zády — nemyslím totiž,
že by se Priamův syn, rek Hektór, útoku zdržel,
dokud by nevstoupil na vůz těch koňů půvabné hřívy,
kopím oba nás nesklál a nezahnal achajské řady —
aneb naopak sám byl zabit v popředí boje.“
Pravil a vládyku Sparty i Aianty zavolal oba:
„Aianti, Danaů vůdci, a statný vládyko Sparty,
svěřte to mrtvé tělo teď mužům nejlepším ze všech,
ti ať stojí kol něho a řadám mužů se brání,
raděj však záhuby den nám živým odvrátit hleďte!
Zde totiž v slzné bitvě se na nás s prudkostí vrhli
s Aineiem Hektór sám, již ze všech jsou nejlepší Tróů.
Avšak tahleta věc jest ovšem v pravici boží:
mrštímť kopím i já, vždyť všecko je v Diově vůli.“
Řekl — pak napřáhl ruku a stinným oštěpem mrštiv,
ve štít veskrze stejný jím udeřil Aréta reka:
kopí nezdržel štít, skrz naskrz projelo ostří:
odspodu, opaskem z kůže, mu do břicha zarazil oštěp.
Jako když bujarý muž svou ostrou sekyrou v ruce
zadá polnímu býku, hned za rohy, do týla ránu,
veskrz protne mu sval, býk vyskočiv, svalí se mrtev,
podobně vyskočil on, pad’ naznak, a ve střevech jeho

ostrý oštěp se třásl a rázem mu klesaly údy.
Naproti Automedontu zas Hektór oštěpem mrštil;
on však hbitě se uhnul, jak ostří oštěpu zhlédl,
dopředu schýliv hlavu, a dlouhé ratiště za ním
v půdu se zarylo hrotem a horním oštěpu koncem
chvělo, a teprve pak moc nárazu znenáhla slábla.
A již byli by zblízka se mečem na sebe vrhli,
zatím však Aianti přišli a roztrhli zápasu chtivé,
kteří, když volal je druh, tam davem vojínů přišli.
Těchto se oba dva lekli a opět dozadu couvli,
Aineiás, rovněž Hektór i Chromios podobný bohům,
Áréta nechavše tam, jenž ležel, poraněn v život.
Chrabrý tu Achillův druh, jenž hbitý byl jako sám Arés,
svlékl mu krunýř s plecí a chlubná promluvil slova:
„Zajisté, aspoň trochu, jsem nad smrtí Patrokla svého
ulehčil zármutku srdce, ač horšího muže jsem zabil!“
Pravil a krvavou zbroj hned vložil do vozu svého,
sám pak vstupoval také, jsa krví potřísněn celý,
na nohou, na rukou svrchu, jak lev, když nažral se býka.
Opět hrozná seč kol Patrokla zuřila divě,
slzná, nesmírně prudká, vždyť Pallas budila zápas,
sestoupši s nebes výše. Zeus vidoucí v dálku ji poslal
podnítit Danaů voj, neb vůle se změnila jeho.
Jako když pestrou duhu nám lidem smrtelným s nebes

rozestře Zeus, syn Kronův, by znamením byla buď války,
nebo i bouřných časův a mrazivých, kterézto lidem
v pracích na poli vadí a nadmíru sužují stáda —
nejinak v pestrý mrak svou postavu bohyně skryvši,
vstoupila v Achaiů zástup a nutkala každého muže.
Nejdříve k Átreovci se ozvala, budíc ho k boji,
k silnému vladaři Sparty, jenž právě byl Athéně nejblíž,
Foiníku nezdolným hlasem a postavou těla jsouc rovna:
„Najisto, Átreův synu, tě postihne výtka i hanba,
kdyby snad od rychlých psů měl věrný přítel a soudruh
statného Péléovce být vláčen pod hradbou trójskou.
Nuž, teď statně se drž, též lid svůj povzbuzuj všechen!“
Zase jí Átreův syn děl v odpověď, bojovník statný:
„Tatíčku, staroušku starý, ó Foiníku — kéž by mi Pallas
Athénská dodala síly a chránila útoku kopí —
potom bych — alespoň já — chtěl Patroklu k ochraně státi,
neboť druhova smrt mé duše se bolestně dotkla.
Hroznou však plamene sílu má Hektór, ustati nechce
v zuření oštěpem svým — syn Kronův dává mu slávu.“
Athénu jiskrných zraků ten výrok velice těšil,
ježto se nejdříve k ní byl ze všech pomodlil bohů,
pročež do jeho paží a do kolen vložila sílu,
také odvahu much v něm vzbudila, v útrobách jeho,
které, ač s lidských těl jsou plašeny stále a stále,

přec jen touží je píchnout, vždyť v lidské si libují krvi.
Také takovou smělost v něm vzbudila, v útrobách temných.
Ihned k Patroklu vstoupil a lesklým oštěpem mrštil.
Ve vojsku trójském byl Podés, jenž pocházel z Éetióna,
zámožný, zdatný muž, jejž Hektór nejvíce ctíval,
z lidu — byľ soudruh jeho a milý společník stolu.
Rusý Átreův syn jej kopím v opasek bodnuv,
když se byl na útěk dal — skrz naskrz hrotem ho prohnal.
Padl, až duněla země. Syn Átreův, vládyka Sparty,
mrtvolu z trójských řad v střed vlastních soudruhů vyrval.
Hektora Apollón Foibos zas povzbudil, přistoupiv zblízka,
Fainopu, z Ásia rodem, jsa podoben, který mu ze všech
hostí nejvíc byl milý a měl své v Abýdu sídlo.
Toho si podobu vzav, bůh Apollón svémocný pravil:
„Hektore, kdožpak ještě se z Achaiů poleká tebe?!
Kterak’s ty před Meneláem se poděsil, který přec dříve
malátný kopiník býval — teď před tebou mrtvolu vleče,
jediný sám! — Byľ od něho sklán tvůj důvěrný přítel,
Podés, syn Éetiónův, vždy v předních statečný řadách!“
Pravil, a v okamžik ten jej zastřelo zármutku mračno.
Vykročil z první řady, jsa oděn v jiskřivý krunýř.
Kronovec ve chvíli této vzal aigidu zdobenou střapci,
třpytnou, a v černý mrak kol dokola zahalil Ídu,
zablýskav hřímal strašně a pak svou aigidou zachvěl,

vítězství dávaje Tróům — však Achajce na útěk zahnal.
Nejprve Péneleós, muž Boióťan, počínal útěk,
raněn do plece kopím, jsa kupředu obrácen stále,
škrtem, povrchu jen — též kost mu jen povrchně škrábl
oštěp Púlydamantův, jenž ranil ho, přikročiv blízko.
Léita bodl zas Hektór a do ruky v zápěstí ranil,
rodem z Alektryona, a odňal mu bojovnou mysl.
Uprchl, pohlédnuv kol, vždyť neměl naděje v duši,
že by kdy s kopím v ruce zas válčil naproti Tróům.
Hektora krétský král svým kopím udeřil v krunýř,
v hruď blíž bradavky prsní, když Léita stíhati počal.
Prasklo však dlouhé kopí blíž násady. Hlasitě vzkřikli
Trójané.
Ídomenéa chtěl kopím zasáhnout Hektór,
právě když na voze stál — jen maličko reka se chybil,
za to byl Koiranos sklán, druh Molova syna a vozka,
jenž byl z výstavné Lykty a k svému se přidružil vládci.
Po ránu krétský král sem z lodí prohnutých přišel,
pěšky, a vítězství velké by býval Trójanům zjednal,
kdyby mu nepřihnal v kvap druh Koiranos spřežení rychlé.
Jemu sic přišel k spáse a od něho zahnal den zhouby,
sám však života pozbyl, sklán Hektorem, záhubcem mužů:
bodl ho pod dáseň kopím, hned pod uchem, zuby mu všecky
vyrazil oštěpu hrot, jenž jazyk přeřízl v středu.

Rázem skácel se s vozu a opratě padly mu na zem.
Tyto pak Molův syn svou rukou milenou chopil,
sehnuv se po nich k zemi, a pravil k Ídomenéu:
„Švihej do koňů nyní, až k rychlým přijedeš lodím,
vždyť přec sám již vidíš, že vítězství není už při nás!“
Řekl, a krétský král hnal spřežení půvabné hřívy
k dutým achajským lodím, zlá bázeň v duši mu padla.
Nebylo spartskému králi ni Aiantu, chrabrému reku,
tajno, že Trójanům Zeus již plné vítězství dává.
Tehdáž Telamónovec se ozval, veliký Aiás:
„Ejhle, teď pozná i muž, jenž velmi je bláhové mysli,
že již Kronovec Zeus svou pomocí k Trójanům stojí:
žádná z trójských střel jim neselže, ať si ji vyšle
statný či zbabělý muž, Zeus přece je řídí všecky,
nám však všem jen tak, jen naprázdno, padají na zem.
My tedy, třebas sami, si smysleme nejlepší radu,
jak bychom mrtvé tělo jim vyrvali, ale i sami
bychom se vrátili opět a druhům k radosti přišli,
kteří hledíce sem, jsou truchliví, neboť se bojí,
Hektór že záhubce mužů již stěží zadrží déle
nezdolné ruce a sílu a na černé lodi se vrhne.
Kéž by tu byl kýs druh, jenž chtěl by co nejdříve o tom
donést Achillu zvěst, vždyť, myslím, nezvěděl ani
dosavad smutnou zprávu, že milý soudruh mu zhynul.

Avšak není mi možno, bych takého z Achaiů spatřil:
hustý je zakrývá vzduch, jak vojíny samy, tak koně.
Vysvoboď, Zéve, náš otče, z té temnoty achajské syny,
učiň jasno a dejž, ať vidíme na vlastní oči —
v světle pak třeba nás znič, když takto se zlíbilo tobě!“
Volal a ronil slzy, a otec se smiloval nad ním:
vzduch hned rozptýlil hustý a temnou zaplašil mlhu —
zasvitla sluneční záře a celá se zjasnila bitva.
Tu tedy velký Aiás se ozval k Meneláovi:
„Pohlédni, Átreův synu, zda nevidíš, živený Diem,
zdali je dosavad živ syn Nestora, chrabrého reka,
potom ho ihned vyzvi, by statnému Achillu řekl,
rychle, že zhynul mu druh, jenž nejvíc milý mu býval.“
Pravil, a Átreův syn byl srozuměn, bojovník statný,
vykročil vpřed, jak nějaký lev, jenž od dvorce couvá,
když se již nadráždil dost jak psů, tak pastýřů stáda,
kteří dopustit nechtí, by tučnou krávu jim vyrval,
celou probdíce noc.
Lev po mase velice dychtě,
útočí přec, však nesvede nic, vždyť přečetná dřevce
ze smělých pastýřů rukou se jenjen sypají na něj,
se svazky hořících loučí, jichž on, byť zuřiv, se děsí;
když pak vrátí se jitro, zas odejde, truchlivý v duši.
Tak se i s padlým druhem syn Átreův, bojovník statný,

loučil velice nerad, pln obavy, že by se mohli
Achajci na útěk dáti a Tróům jej za kořist nechat.
Pročež Molovu synu i Aiantům domlouval vřele:
„Aianti, Danaů vůdci, a Molův statečný synu,
nyní ať každý tu z vás jest pamětliv laskavé mysli
Patrokla nešťastného, jenž uměl ke všem být vlídný,
dokud byl živ — však krutá ho smrt teď stihla i osud!“
Rusý Átreův syn pak vykročil po těchto slovech,
kolem pátraje všude, jak orel, který má ze všech
nejbystřejší zrak, jak praví se, z nebeských ptáků,
jemuž, byť sebe byl výše, ni rychlý neujde zajíc,
přikrčen pod křovím hustým a listnatým, nýbrž se na něj
vrhne, jej bleskem lapne a rázem mu odejme život —
tak se ti točily tenkrát, ó vládyko živený Diem,
všude tvé zářící oči a hledaly, zdali by někde
naživě Nestorův syn byl spatřen v zástupech druhů.
Zhlédl ho za krátký čas, jak na levém bojiště křídle
dodává druhům ducha a všecky je vzněcuje k boji.
Rusý Átreův syn vtom přišel k němu a řekl:
„Sem pojď, Nestorův synu, bys uslyšel, živený Diem,
ode mne truchlivou věc, jež nikdy se neměla státi!
Jistě už sám, jak myslím, to vidíš na vlastní oči,
kterak pohromu bůh nám Danaům posílá velkou,
vítězství Trójanům dav.

Jest nejlepší z Danaů zabit,

Patroklos sám — toť veliký stesk nám Achaiům nastal.

Běž však k achajským lodím a kvapně to Achillu řekni,

zdali by mrtvolu jeho co nejrychlej zachránil k lodi,

holou, poněvadž zbroj má Hektór jiskřící přilbou!“

Pravil a Nestorův syn byl poděšen, slyše tu zprávu:

ztratil na dlouhý čas svou řeč, pak slzami rázem

zalil se jinochu zrak, proud hlasu mu uvázl v hrdle.

Ale i tak přec rozkazu dbal, jejž od Menelá

dostal: pustil se v běh, zbroj svěřil však hrdinskému

druhovi Láodokovi, jenž nablízku obracel koně.

Horké proléval slzy, jak nohy jej s bojiště nesly,

když tak truchlivou zvěst měl donést Achilleovi.

Ovšemže, Átreův synu, jsi nemínil, živený Diem,

druhům pomáhat v tísni, jimž odešel s bojiště právě

Nestorův syn, čímž veliký stesk všem Pylanům nastal,

zato však rekova bratra jim podnítil k ochraně státi,

sám však vrátil se k místu, kde hrdina Patroklos ležel.

Zakrátko k Aiantům přišel a ihned toto jim pravil:

„Jeho jsem poslal sice, by k hbitým doběhl lodím,

k Achillu rychlému v běhu, však naděje nemám, že tento

přišel by teď, byť velkou zášť měl k Hektoru v srdci.

Nemůžeť, nemaje zbroje, se pouštět s Trójany v zápas.

My tedy, třebas sami, si smysleme nejlepší radu,

jak bychom Patroklův trup jim vyrvali, ale i sami
z hlučných Trójanů řad své smrti a záhubě ušli!“
Na to zas Telamónovec děl v odpověď, veliký Aiás:
„Přeslavný Átreův synu, to všecko’s po pravdě řekl,
ty však a Molův syn jej zvedněte, na plece vložte,
rychle, a s bojiště pryč s ním prchejte, ale my oba,
za vámi budem se bít jak s Tróy, tak s Hektorem slavným,
majíce stejné jméno i statečnost, jako kdy jindy,
kdykoli, pospolu jsouce, jsme prudké čelili bitvě.“
Takto děl rek, hned se země trup v své náručí brali
do velmi velké výše.
I křičelo zezadu mužstvo
trójské, jakmile zhlédlo, že Achajci zvedají tělo,
rovnou vrazili na ně, jak na kance lovečtí psové,
když byl poraněn kopím, a mladé předběhnou lovce;
ženou se nějakou chvíli a dychtí rozsápat kance,
když však, věře své síle, se kanec zas obrátí na ně,
rázem se otočí nazpět a každý se rozprchne jinam,
podobně nějakou chvíli je Trójané stíhali v davu,
prudce je bijíce meči a oštěpy o dvojím hrotu,
ale jak naproti nim dvé Aiantů stanulo čelem,
rázem zbledly jim tváře a žádný odvahy neměl
kupředu vyrazit z řady a zápasit o tělo dále.
Oni tak bez přestání tu mrtvolu s bojiště nesli

k dutým achajským lodím — a za nimi zuřila bitva,
divá jak plamene žár, jenž přikvačiv, spaluje město,
lidské, zdvihnuv se náhle, a obydlí řítí se na zem
v hrozné plamenů záři — a ječí v to zuřivý vítr,
rovněž takový ryk jak válečníků, tak koňů,
šíře se bez přestání, je provázel postupem chůze.
Tito jak tažní mezci, kdy s napětím mohutné síly
kráčejí skalnatou cestou a vlekou s úsilím s hory
velké lodní břevno či trám — v jich nitru tu duše
námahou spolu i potem se trudí v lopotné práci,
právě tak bez přestání tu mrtvolu nesli a vzadu
Aianti drželi útok, jak vodní zdržuje proudy
lesní výběžek horský, jenž daleko do pláně sahá,
který přívaly škodné, byť mocných, zdržuje toků,
rychle jim odráží proudy a potom je k rovině svádí,
odrazem — jejich nával ho nemůže prolomit silou —
podobně trójský shluk též Aianti dozadu tiskli,
stále. Ti za nimi hnali, a dva z nich nejvíce ze všech,
Aineiás z Anchísa rodem a statný hrdina Hektór.
Jako když kavek mračno neb špačkův ovzduším letíc,
najednou hlasitě vzkřikne, když uzří jestřába letět,
z dálky, jenž malým ptákům svým příchodem záhubu nese,
podobně před Aineiem i Hektorem Achajci jaří
prchali, hlasitě vzkřikli a zápas pustili z mysli.

Množství krásné zbroje kol dokola příkopu bylo

Danaův utíkajících, klid zbraní však nenastal ještě.

ZPĚV XVIII.

Tak tam sváděli boj jak plamen plápolající.

Střelhbitý Nestorův syn, když k Achillu s poselstvím přišel,

u lodí zahnutých vzhůru, v jich popředí, hrdinu zastal,

kterak na mysli tušil, co právě se skutečně sběhlo.

Potom však, úzkosti pln, děl ke své zmužilé duši:

„Podivno! Copakže zas lid Danaů kadeří dlouhých

žene se nazpět k lodím a ve zmatku rovinou pádí?

Že mi to bozi teď bol již poslali, žalostný srdci! — —

Jako mi rodička má kdys podrobnou zjevila věštbu,

kterak mi z krajanů mých, ten nejlepší, za mého žití

rukama trójských mužů prý opustí sluneční světlo!

Že to už Menoitiovec je zbaven života svého!! —

Odvážný! — Vždyť jsem mu kázal, by odvrátil planoucí požár,

potom však k lodím se vrátil a neválčil s Hektorem silou!“

Co on přemýšlel takto i ve svém srdci i v mysli,

statného Nestora syn v tom přišel k Achillu zblízka,

vřelé proléval slzy a řekl mu bolestnou zprávu:

„Chrabrého Pélea synu, ó žel — teď nesmírně smutnou

uslyšíš ode mne věc, jež nikdy se neměla státi!

Mrtev Patroklos jest — kol těla se rozzuřil zápas,

holého — poněvadž zbroj má Hektór jiskřící přilbou.“

Takto mu děl — vtom zármutku mrak jej zahalil černý:

nabral si tmavého prachu a oběma rukama svýma,

vsypal jej na svou hlavu a krásné si zohyzdil líce;

na říze nebeské krásy se černý zavěsil popel,

sám pak do prachu klesl, a roztažen — velikán velký —

ležel a škubal si vlasy a milýma rukama hyzdil.

Dívky, jichž Achilleus kdysi a Patroklos nabyli z plenu,

hlasitě vykřikly bolem a ze stanu, zármutku plny,

k Achillu, chrabrému reku, se sbíhaly, bušíce prudce

rukama do svých ňader, a všechněm se kolena třásla.

Antiloch s druhé strany zas běduje proléval slzy,

přítele za ruce drže, jenž stenal v zmužilém srdci,

neboť ho pojala hrůza, že mečem hrdlo si protkne. —

Pak teprv zalkal strašně.

Thetis u Achillea

Jej slyšela vznešená matka

v hlubinách mořských vod, jsouc u svého starého otce.

Ihned zalkala Thetis a bohyně shlukly se kolem,

veškeré Néréovny, jež v mořských hlubinách dlely.

Byla tam Kýmodoké a Thaleia, byla tam Glauké,

Nésaié, Speió a Thoé i Halié výrazných zraků,

byla tam Kýmothoé i Aktaié, Limnóreia,

Melité, Iaira také, i Agaué, Amfithoé,

Ferúsa, Dýnamené a Dótó s nimi a Prótó,

Dóris a Dexaméné a Panopé, Kallianeira,

byla tam Amfinomé a přeslavná Galateia,

Némertés, Apseudés také, a s nimi též Kallianassa,

byla tam Ianassa a Klyméné, Ianeira,

Óreithýia a Maira a bohyně pletenců krásných,

Amathýia a jiné, jež v mořské hlubině byly.

Jimi se bělostná sluj jen hemžila — nymfy pak vesměs

bušily do svých ňader, a Thetis počala nářek:

„Néréovny, mé sestry, ó poslyšte, abyste všecky

věděly poslouchajíce, co bolů se tají mi v prsou!

Ach, jak nešťastná jsem, já ubohá rekova matka!

Zrozen ze mne byl syn, muž hrdinský, nad jiné silný,

z reků nejlepší všech. Ten vypučel podobný stromku.

Když pak vypěstěn byl jak strůmek v záhybu sadu,

pak jsem do Tróje já jej poslala na křivých lodích,

aby tam s Trójany válčil. — Však já ho už nespatřím doma,

neboť se nevrátí víc v dům statného Pélea otce!

Dokud však na světě žije a vidí sluneční světlo,

má jen žal — já nemohu nic být pomocna jemu. —

Avšak já již půjdu — chci spatřit syna a slyšet,

jaký stihl ho žal, když přece je od války vzdálen.“

Když již skončila Thetis, šla z jeskyně. — Ostatní všecky

plačíce kráčely s ní — jim mořské couvaly vlny.

Jakmile mořské nymfy již do Tróje hrudnaté přišly,

na břeh vkročily řadou, jak vystouply, na kterém hustě

koráby Achilleovy kol vůdcova korábu stály.

K němu, an vzdychal z hloubi, tu přistoupla vznešená matka,

ostrým zalkala hlasem a chopila synovu hlavu,

potom žalostně kvílíc, mu pravila perutná slova:

„Copakže pláčeš dítě? Proč bolest ti do srdce padla?

Povídej, netaj mi nic! Tvé přání splněno přece,

jak sis to od Dia sám byl vyprosil, pozdvihnuv ruce,

aby byl achajský lid sem k zádím korábů zahnán,

po tobě touhou prahna — a krušné útrapy zažil.“

Achilleus rychlý v běhu jí odvětil, vzdychaje z hloubi:

„Ovšemže Olympský Zeus mé přání mi vyplnil, matko —

jaký však z toho mám zisk, když milý soudruh mi zhynul,

Patroklos, jehožto já jsem z druhů nejvíc si vážil —

stejně jak vlastní hlavy! —

Ten zahynul! — Výzbroj mu Hektór

odebral, zabiv ho v bitvě — tu obrovskou — hotový zázrak —

krásnou, již za skvostný dar kdys Péleus od bohů dostal,

v den, v němž v lidské tě lůžko, ač bohyni, uvrhli bozi!

— — —

Měla jsi zůstat doma a u bohyň bydlících v moři,

rovněž i lidskou choť měl raděj vzíti si Péleus!

Takhle však bez počtu muk též tebe teď na duši tíží,
pro smrt milého syna, jejž nikdy už nespatříš doma,
neboť se nevrátím víc — vždyť nechce už ani mé srdce
žíti a s lidmi tu být zas pospolu, kdyby snad neměl
Hektór, mým oštěpem sklán, svůj život ztratit a takto
za zbraň, Patroklu vzatou, mi řádnou pokutu splatit.“
Thetis pak roníc slzy mu dala zas odpověď tuto:
„Ó — pak podle těch slov bys nebyl naživě dlouho!
Hned totiž po Hektorovi jest určen ti života konec!“
Achilleus rychlý v běhu, pln nevole, odvětil takto:
„Na místě mrtev chci být — když neměl jsem příteli svému
přispět v hodině smrti!
Tak daleko od vlasti vzdálen
zhynul — a já tam nebyl, bych odvrátil od něho zhoubu!!
— — —
Teď, když není už možná, bych do milé otčiny přišel,
když jsem ni Patroklu svému ni druhům ochráncem nebyl,
kterých veliký dav jest pobit Hektorem slavným,
nýbrž tu při lodích sedím, jsa marným břemenem země,
ač jsem takový rek, jak z Achaiů oděných kovem
žádný ve válce není — ač na sněmu lepší jsou jiní — —
— — —
Ó kéž každý svár jest vyhlazen z lidí i z bohů,
jakož i hněv, jímž k prudkosti vzplá též rozvážný člověk,

hněv — jenž sladší než med, když člověku do hrdla stéká,
kvapem v mužově hrudi jak pára se do výše zvedá! — —
Takto mě Achaiů král byl rozhněval, vládyka mužstva. —

Co však stalo se dřív, již nechejme — ač je nám krušno —
vášeň pak ve hrudi své již potlačme — vždyť je to nutné!
Půjdu však teď, bych sklál té drahé hlavičky vraha,
Hektora — svou však smrt já podstoupím, kdykoliv ráčí
Kronovec na mne ji poslat i druzí bohové věční.
Neušelť, neušel přec sám silný Héraklés smrti,
který Kronovci kdys byl nejdražší, Diovi vládci,
nýbrž ho přemohl osud a prudká Héřina zloba.
Právě tak já, když podobný los jest tedy mi určen,
ležet budu, až umru — teď vzácné slávy chci dobýt,
abych z Trójanek mnohou i z Dardanek štíhlých v boku
přiměl, s něžných tváří si oběma rukama svýma
žalnou setříti slzu a hlasitě zalkati bolem;
poznajíť, kterak jsem já již dlouho se vzdaloval války!
Od boje, ač mě máš ráda, mne nezdržuj — není to možno!“
Thetis třpytivých nohou mu na to zas pravila toto:
„Jistě to, milý synu, je pravdivé — není to chyba,
druhům pomáhat v tísni a odvracet záhubu náhlou —
ale tvá krásná zbroj jest nyní majetkem Tróů,
bronzová, samý lesk, v níž Hektór jiskřící přilbou

oděn je na plecích sám, pln hrdosti. —

Dlouho však, pravím,

nebude pyšnit se jí, vždyť smrt jest jemu již blízká.

Ty však do vřavy války se nijak nepouštěj ještě,

dokud na vlastní zrak bys nespatřil, že jsem zas přišla,

neboť ráno se zas sem navrátím, s východem slunce,

nesouc překrásnou zbroj, již vyrobí Héfaistos vládce!“

Takto mu pravila Thetis a odešla od syna svého,

potom k mořským nymfám, svým sestrám, pravila toto:

„V mořský hluboký klín teď *vy* se zas ponořte všecky,

abyste mořského starce a otcovo spatřily sídlo,

jemu pak povězte všecko!

Já na Olymp vysoký nyní

k vladaři Héfaistu půjdu, zda slavný umělec svolí,

skvostnou zářící zbroj dát milému synovi mému.“

Řekla a do hlubin mořských se ihned vnořily nymfy.

Thetis třpytivých nohou šla opět na širý Olymp,

skvostnou zářící zbroj chtíc přinést milému synu.

Nohy ji na Olymp nesly.

Achilleus zachrání mrtvolu Patroklovu

Však zatím achajské mužstvo

Hektorem, zhoubcem mužů, jsouc tísněno, s úpěním hrozným

k lodím a k Helléspontu již na svém útěku přišlo.

Nebyl by z četných střel lid Danaů holení krásných

vyrval padlého reka, jenž Achillu soudruhem býval,
neboť mužstvo i koňstvo již opět mrtvolu stihlo,
zvlášť však Priamův syn svou silou podobný ohni.
Třikráte statný Hektór jej odzadu za nohy chopil,
žádostiv odvléci tělo, a mohutně na Tróy volal,
Aianti třikráte již jej zahnali od jeho těla,
oděni v obranu ráznou — on trvale, věře své síle,
jednak se v bojovný ryk naň vrhával, jindy se opět
zastavil, nesmírně křiče, však dozadu necouval vůbec.
Nemůže plavý lev být od těla zvířete zahnán
pastýři venkovskými, když velkým hladem je týrán —
podobně od druha svého jej nemohli zastrašit nijak,
Hektora, z Priama rodem, dva Aianti, váleční reci.
Byl by ho přec jen vyrval a dosáhl nesmírné slávy,
vtom však rychlá jak vítr, tam s Olympu přiběhla Íris,
poselství Achillu nesouc, by neváhal do boje vyjít —
za zády bohův a Dia, jen od Héry vyslána byvši —
Íris přistoupla k němu a pravila perutná slova:
„Povstaň, Péleův synu, jenž nejstrašnější jsi z mužů,
na pomoc Patroklu spěš — jest o jeho mrtvolu právě
strašný u lodí boj, v němž jeden druhého hubí:
brání se achajské mužstvo a zápasí o tělo padlé,
Trójané útočí na ně, by vyrvali mrtvolu jeho
do Tróje šlehané větry — však obzvlášť slavený Hektór

dychtí odvléci jej: jest žádostiv utít mu hlavu
od jeho měkké šíje a potom ji nabodnout na kůl.
Vzhůru, a neleň už dél! Nechť hrůza ti naplní srdce,
že by se trójským psům měl přítel pochoutkou státi:
bude to potupa *tvá,* když zohaven bude nám vrácen!“
Slavný Achilleus rychlý jí na to dal odpověď tuto:
„Kterýpak, Írido božská, tě z bohů s poselstvím vyslal?“
Íris rychlá jak vítr mu na to zas pravila toto:
„Sama mě Diova choť sem poslala, vznešená Héré —
neví docela nic syn Kronův vládnoucí s výše,
nevědí ostatní bozi, již na sněžném Olympu bydlí.“
Achilleus rychlý v běhu jí odvětil těmito slovy:
„Jak mám do vřavy jít, vždyť zbroj mou Trójané mají!
Také milená matka mi brání do boje vyjít,
dokud na vlastní zrak bych nespatřil, že sem zas přišla,
slibujíc, od Héfaista mi přinést překrásnou výzbroj.
Nikoho jiného neznám, v čí zbroj bych skvostnou se oděl,
leč jen jediný štít, jejž nosí veliký Aiás,
ale on sám, jak mním, jest v předních vojínů řadách,
o tělo druhovo válče a kopím ve vřavě zuře.“

Íris rychlá jak vítr mu na to zas pravila toto:
„Dobře i samy to víme, že skvostná ti odňata výzbroj,
avšak přece i tak vkroč k příkopu, na oči Tróům,

zdali by, strachem z tebe, snad zděšeni přestali válčit,
aby se danajský lid zas zotavil, chrabré to mužstvo,
z velkých nesnází svých — byť na krátko, oddech to přece!“
Íris, rychlá v běhu, se vzdálila po těchto slovech.
Diovi milý rek byl poslušen — bohyně Pallas
aigidu, zdobenou střapci, mu vložila na silná plece,
potom bohyně jasná kol hlavy mu prostřela oblak,
zlatý, a nad hlavou jas v něm nítila, zářící vůkol.
Jako když valí se kouř až k nebesům, stoupaje z města,
zdaleka, z jakés výspy, již obléhá nepřátel vojsko,
měšťané po celý den tam v hrozném zápase lítém
bojují s městských zdí, však jakmile zapadne slunce,
zaplanou četné ohně, kol dokola — do výše záře
plápolá vyšlehující, by zřeli ji sousedé vůkol,
zdali by připluli s loďmi a mstiteli zhouby se stali,
podobně sahala zář až k nebesům s rekovy hlavy.
K příkopu Achilleus přišel, jda ode zdi — k Achaiům ovšem
nešel, vždyť mateře své měl na mysli rozvážnou radu.
Tam pak stanul a vzkřikl, a zvlášť zas bohyně vzkřikla,
Pallas, a trójský lid byl přiveden ve velký zmatek.
Jak zní přejasný hlas, když polní zazvučí trubka,
jestliže svírá hrad voj nepřátel hubících život,
podobně Achillův hlas kol dokola přejasně zazněl.
Jakmile Achillův zvuk, ten kovový, zaslechli Trójští,

všechněm zachvěl se duch. — Též koňové půvabné hřívy
povozy točili zpět, vždyť duch jim předvídal zhoubu.
Vozkové zmateni byli, když viděli nezmarný oheň,
jak ten strašlivý žár plá nad hlavou chrabrého reka:
Pallas jiskrných zraků jej totiž nítila nad ním.
Třikrát Achilleus božský tam zahoukl za příkop mocně,
třikrát spojenci slavní i Trójané upadli v zmatek.
Dvanáct šlechtických mužů tam tenkrát pozbylo žití
ve zmatku vlastních vozův a oštěpů.
Achajci zatím
vyrvali z dosahu střel trup Patroklův k radosti vlastní,
pak jej na lůžko dali.
Tu milí jej obstoupli druzi,
plačíce — uprostřed nich pak slavný Achilleus rychlý
vřelé proléval slzy, když uzřel věrného druha,
kterak na marách jest, jak kopím je usmrcen ostrým —
vždyť jej sám byl poslal i se svými koňmi a vozem,
do války — avšak zpět jej neměl přivítat více.
Héliu neúmornému tu Héré výrazných zraků,
vznešená, rozkaz dala, by zapadl do Ókeanu —
Hélios zapadl nerad — i nechali Achajci slavní
konečně prudké vřavy a všechněm společné války.
Sněm Trójanů. Púlydamás
Rovněž i trójský lid, když nechal zuřivé seče

a když rychlé koně si od svých vypřáhl vozů,

večeře nechal stranou a ihned se do schůze sešel.

Zpříma tam na sněmu stáli, a žádný odvahy neměl

sednout — zachvátilť strach z nich každého, neboť se zjevil

Achilleus — dlouhý čas byl trudného válčení vzdálen.

Rozumný Púlydamás k nim počal veřejně mluvit,

Panthoův syn, jenž nazad i vpřed sám jediný viděl.

Byl též Hektorův druh, vždyť jedné se zrodili noci:

jeden vynikal radou, a druhý kopím byl mistr.

Tento, muž moudré mysli, se ujal slova a pravil:

„Přátelé, uvažte dobře — kol dokola — *já* aspoň radím

nyní do města jíti a jasné nečekat Zory

na pláni, poblíž lodí — jsmeť daleko od hradeb městských!

Dokavad na slavného byl rozhněván Agamemnona,

tento zde muž — byl snadnější boj, jejž s Achajci vedem.

Měl' jsem radost i já, když spal jsem při lodích rychlých,

doufaje, jistě že už jim zaberem prohnuté lodi.

Teď však veliký strach mám z Achilla, rychlého reka!

Jaký Achillův duch jest násilný, nebude chtíti

zůstat na pláni tuhle, kde achajské vojsko i trójské,

vprostřed, jedni i druzí, se s rovnou prudkostí bijí —

naopak: o město naše a o ženy povede zápas!

Pročež vraťme se k městu! — Ó věřte mi! — Bude to takhle:

nyní Achilleus rychlý byl ovšem zadržen nocí,

božskou — jestliže nás však zastihne na pláni tady,
za jitra vyraze na nás, zas v brnění, dobře ho každý
pozná a bude pak rád, když vrátí se do svaté Tróje —
prchne-li! — Mnohé z Tróů pak psové a supové snědí.
O kéž o věcech těch bych nemusil slyšeti nikdy!
Chcete-li tedy mých slov, byť s bolestí, poslušní býti,
na sněmu zadržme lid teď za noci — městu pak hradby
s věžemi, vysoká brána a ku bráně přilehlá vrata,
vysoká, hlazená krásně a zavřená, k ochraně budou!
Zrána pak, za svítání, až brnění na sebe vezmem,
staneme na hradbách svých.
Pak běda mu, bude-li chtíti
od lodí vytrhnout na nás a o město bojovat s námi — —
však se zas vrátí k lodím, až spřežení vysokých šíjí
zchvátí všemožným během, jak na město útočit bude!
Avšak dovnitř vniknout mu nijak zmužilost nedá;
také ho nezboří nikdy — dřív rychlí psové ho snědí!“
Posupně pohleděv naň, děl Hektór jiskřící přilbou:
„Púlydamante, co’s děl — toť nijak milé mi není!
Radíš nám couvnout nazpět a uvnitř města se zavřít!
Ještě-li nemáte dost — být v hradbách zavřeni stále!?
Všecken smrtelný lid přec říkal v dřívějších dobách,
kterak Priamův hrad jest bohat zlatem a bronzem!
Teď však poklady krásné už z našich zmizely domů:

do luzné Méonie a Frygie přemnoho zboží

prodejem odchází stále, když Kronovec zanevřel na nás.

Avšak teď, když právě mi dal syn lstivého Krona

u lodí dobýt slávy a Danajce zatlačit k moři — — —

bláhovče, takových rad již před lidem neříkej nahlas!

Nesmí nikdo tvých slov být poslušen — nesvolím k tomu!

Pročež nyní se tím, jak poradím, spravujme všichni!

Sněžte teď — ovšem v četách — svou večeři, v táboře tady,

potom pomněte stráží, a každý bedlivě bděte! —.

Jestliže někoho z Tróů tak přespříliš majetek mrzí,

seber a lidu ho dej — nechť společnou hostinu mají!

Bude přec líp, když stráví jej lid než danajské vojsko!

Zrána pak, za svítání, až brnění na sebe vezmem,

u jejich dutých lodí se v prudkou pustíme bitvu.

Jestliže Achilleus slavný již opravdu u lodí povstal,

hůř se mu, bude-li chtít, pak povede — nepřehnu před ním

ze srážky plné smutku — než já se mu postavím směle! —

ať by již on neb já lesk slávy si odnesl z boje:

společnýť válečný bůh, jenž vraždí toho kdo vraždí!“

Takto k nim Hektór mluvil, a Trójané k pochvale vzkřikli —

bláhovci! — bohyně Pallas jim nadobro odňala rozum:

s Hektorem jevili souhlas, ač dával radu jim špatnou,

žádný s Púlydamantem, jenž radu jim vymýšlel vzácnou.

V táboře večeři svou pak pojedli.

Nářek nad Patroklem

Achajci zatím

kvílili po celou noc kol Patrokla, plačíce žalně.
Achilleus uprostřed nich pak začal hlasitý nářek,
na hruď milého druha své vražedné položiv ruce,
vzdychaje často a prudce jak s bradou mohutnou lvice,
které myslivec kdys byl vybral lvíčata tajně
z hlubin houštiny lesní. Ta později přijde a truchlí,
proběhá údolí mnohá a po stopě lovcově pátrá,
zda by ho nalezla někde, a vztekem zuřivým soptí.
Podobně vzdychal z hloubi a ke svým se vojínům ozval:
„Hleďte, já v onen jsem den jen marné prohodil slovo,
tenkrát, když v paláci svém jsem těšil druhova otce:
děl jsem, že do Opoenta mu přivedu ve velké slávě
syna, až Ílion zboří a dostane z kořisti podíl.
Avšak Kronovec Zeus všech záměrů neplní lidem. —
Tutéž zbrotiti zem nám oběma určeno bylo,
v trójské krajině, tady! — vždyť já se už nevrátím více!
Péleus, starý ten jezdec, mne ve svém nespatří domě,
Thetis mne nespatří máť — vždyť tady mě pokryje země!
Když tedy, Patrokle můj, až po tobě pod zemi půjdu,
nevzdám poctu ti dřív, než Hektora, chrabrého reka,
hlavu a krásnou zbroj sem přinesu, vraha to tvého.
V popředí hranice tvé pak trójským dvanácti synům,

vzácným, podřežu hrdla, jsa pro tvou rozhněván zhoubu.
Zatím u křivých lodí mi budeš bez pohřbu ležet,
dívčiny štíhlé v boku, i trójské i dardanské, budou
plakat ve dne i v noci a nad tebou roniti slzy,
kterých jsme dobyli kdys svým dlouhým kopím a silou,
kdykoli zámožná města jsme bořili smrtelným lidem.“
Pravil a soudruhům svým pak slavný Achilleus velel
trojnohý velký kotel dát na oheň, aby co nejdřív
Patrokla umýt mohli a krvavou ssedlinu spláchnout.
Druhové kvapili dát ten kotel na oheň žhoucí,
nalili do něho vody a vespod topili dřívím:
plápolal velký žár kol trojnože, voda se hřála.
Ale když v lesklém kotli již voda se počala vařit,
tehdy mu omyli tělo a natřeli olejem mastným,
devítiletou mastí mu plnili na těle rány,
pak jej na lože dali a jemným přikryli plátnem,
celého, od hlavy k nohám, a bílým rubášem svrchu.
Achilleus rychlý v běhu a veškeří krajané jeho
kvílili po celou noc kol Patrokla, plačíce žalně.
K Héře tu promluvil Zeus, své sestře a zároveň choti:
„Přece’s provedla svou, ó vznešená, výrazných zraků!
Rychlého reka jsi v boj zas vzbudila — teď je už jisto,
vlastní že synové tví jsou Achajci kadeří dlouhých.“
Bohyně výrazných zraků mu pravila, vznešená Héré:

„Jaké's to pravil slovo, ty Kronův přehrozný synu!?
Vždyť přec i každý *člověk* smí jinému provésti něco,
který jen smrtelný jest, jenž tolik důvtipu nemá,
proč bych nesměla já — jež, myslím, první jsem z bohyň,
ježto jsem téhož rodu a protože slovu tvou ženou,
ty pak, Zéve, jsi král všech nesmrtných bytostí božských —
Trójanům přistrojit pád, když na ně jsem pojala záští!?"
Taková byla jich řeč, již navzájem mluvili k sobě.
Nová zbroj Achilleova
Thetis třpytivých nohou již vcházela v Héfaistův palác,
hvězdnatý, nezrušitelný a z božských nevznešenější,
bronzový, který si sám byl zrobil Héfaistos chromý.
Našla ho v pilné práci, jak zpocen kol měchů se točе,
trojnože, celkem dvacet, si uměle zhotovit hleděl,
aby mu u stěn stály, kol dokola výstavné síně.
Ke každé jejich noze pak připojil kolečko zlaté,
aby mu do schůzí bohův i samoděk dojeti mohly,
odkudž by na místo své zas jezdily — hotový zázrak.
Celkem je hotovy měl, jen scházela ozdobná ucha:
právě je připojit hodlal a koval příhodné nýtky.
Zatím co taková díla tam hotovil umělou myslí,
Thetis třpytivých nohou se vtom již blížila k němu.
Charis, vyšedši z domu, ji zahlédne, závojem krytá,
krásná, již přeslavný bůh měl za ženu, dovedný mistr,

vřele jí pravici tiskne, dí slovo a promluví takto:

„Copak že přišla jsi k nám, ó Thetido s oděvem dlouhým,

milá, nad jiné ctná? — Vždyť jindy sem nechodíš často!

Avšak vejdi jen k nám, bych dala ti jídlo a pití!“

Pravila bohyně jasná a Thetidu zavedši dovnitř,

na křeslo, zdobené stříbrem, ji pozvala v komnatě sednout,

úpravné, velice krásné, jež vespod podnožku mělo,

hned pak volala muže a umělci slavnému řekla:

„Héfaiste, honem pojď sem, vždyť Thetis chce od tebe něco!“

Na to jí přeslavný bůh zas pravil, dovedný mistr:

„Aj, toť vznešenou máme a ctěnou bohyni v domě,

která mě v ochranu vzala, když trpěl jsem hlubokým pádem

z vůle mé nestoudné matky, jež chtěla mě odstranit tajně,

poněvadž jsem byl chromý.

Tu býval bych vytrpěl strasti,

Thetis však s Eurynomou mě v mořský přijaly záliv,

dcerou to Ókeanovou, jenž opět do sebe vtéká.

Tam jsem po devět let jim koval přemnohé skvosty,

přezky a vinuté brože a kalíšky, řetízky na krk,

v jejich prostorné sluji, a hučivě pěnil a šuměl

Ókean, nesmírný proud, kol dokola naprosto nikdo

nevěděl o tom z bohův a žádný z pozemských lidí,

Thetis jen s mořskou nymfou, jež ve svou mě ochranu vzaly.

Ta teď přichází k nám.

Jest svatá povinnost moje

Thetidě kadeří krásných se za život odplatit cele.

Teď však, manželko má, jí předlož jídlo a pití,

já zatím kovářský měch dám se vším nářadím stranou!“

Pravil funící obr a ihned se od špalku zdvihl,

kulhaje — tenká lýtka jen stěží se viklala pod ním.

Odstavil od ohně měchy, a veškero nářadí svoje,

kterým pracoval teď, zas do truhly stříbrné složil.

Ruce pak nakonec obě i obličej omýval houbou,

také mohutnou šíji a široká zarostlá prsa.

Oblékl šat, vzal pádnou hůl, pak ze dveří vyšel,

kulhaje, šly s ním služky a byly mu podporou v chůzi,

ze zlata — živým dívkám však úplně podobny byly:

v prsou rozum jim jest, jest hlas v nich, v nich je i síla,

znají i umělé práce, jimž věční je učili bozi.

S námahou, po boku jdouce, jej držely — Héfaistos belhal

k místu, kde Thetis byla a na lesklém seděla křesle,

vřele jí pravici stiskl, děl slovo a promluvil takto:

„Copak že přišla jsi k nám, ó Thetido s oděvem dlouhým,

milá, nad jiné ctná — vždyť jindy sem nechodíš často!

Pověz, co na mysli máš, mé srdce mi káže to splnit,

jestliže mohu to splnit a vůbec splnit to možno!“

Thetis pak, roníc slzy, mu dala zas odpověď tuto:

„Zkusila některá někdy, co vůbec je v Olympu bohyň,

tolik ve hrudi své, ó Héfaiste, žalostných trampot,
kolik ze všech bohyň mi Kronovec přisoudil strastí?
Neboť z bohyň mořských mě jedinou podrobil muži,
Péleu, z Aiaka rodem. — I snesla jsem lidské to lůžko,
velmi, ach nerada velmi! — Ten smutným vysílen stářím
leží v paláci svém. — Teď přidal trampoty jiné:
Syna mi Olympský Zeus sic zrodit a vychovat popřál,
z hrdinů nejlepšího — ten vypučel podobný stromku.
Když pak vypěstěn byl jak strůmek v záhybu sadu,
pak jsem do Tróje já jej poslala na křivých lodích,
aby tam s Trójany válčil. — Však já ho už nespatřím doma,
neboť se nevrátí víc v dům statného Pélea otce!
Dokud však na světě žije a vidí sluneční světlo,
má jen žal — já nemohu nic být pomocna jemu:
Dívku, již v čestný mu dar kdys danajští synové dali,
tu mu zas Achaiů král v své přemoci uchvátil z rukou.
Pro tu on velmi se trápil a kormoutil.
Achajce zatím
zahnalo trójské mužstvo až do lodí — ani jim vůbec
nedalo vyjíti z nich.
Pak přední ho prosili vůdci,
velice četné dary, a vzácné, nabízejíce.
Tehdáž Achilleus sám sic zamítl odvrátit zkázu,
avšak vlastní zbroj dal Patroklu, příteli svému,

načež ho do bitvy poslal a četné mužstvo mu přidal.
Po celý den pak boj kol Skajské sváděli brány.
Byli by trójský hrad tam zbořili, kdyby byl Foibos
silného Menoitiovce, jenž množství pohubil lidu,
nezabil v předních řadách a Hektoru oslavy nedal.
Proto tu objímám teď tvá kolena, zdali bys nechtěl
ochotně přilbu a štít dát synovi krátkého věku,
také holeně krásné, jež k nohám by vázaly spony,
brnění též — vždyť zbroj, již míval, ztratil mu přítel,
od Tróů sklán.
Teď zármutku pln, syn na zemi leží.“
Na to jí přeslavný bůh zas pravil, dovedný mistr:
„Vzmuž se a o tuto věc v svých prsou starostí neměj!
Kéž bych mohl tak jistě jej před smrtí, zármutku plnou,
daleko skrýt, až hrozný los jej postihne jednou,
jakože dostane zbroj, jíž kráse by jistě se mnohý
z lidstva, jež přečetné jest, pak podivil, kdo by ji spatřil.“
Pravil a nechal ji tam.
Pak ke svým přikročil měchům,
rychle je obrátil k ohni a pak jim dmýchati kázal.
Dvacet celkem měchů mu dmýchalo na jeho pánve,
příhodné do ohně proudy dle potřeby vydechujíce:
silný, by v pospěchu díla byl po ruce, jindy zas slabý,
vždycky, jak Héfaistos chtěl, jak po každé žádalo dílo.

Házel do pánví cín, pak měď též nezlomitelnou,

stříbro a vzácné zlato.

Hned potom Héfaistos vložil

na špalek kovadlo velké a pádné kladivo silné

chopil pravicí svou, však levicí uchopil kleště!

Štít

Velký a pevný štít bůh vyráběl ze všeho nejdřív,

kruhem jej umělé robil a lesklou obrubou vroubil,

trojitou, samý třpyt, pak řemen pobitý stříbrem.

Vrstev veliký štít měl patero, na ploše jeho

ozdobné obrazy mnohé svou umělou vyráběl myslí:

Střed štítu*: země, nebe, moře*

Vprostřed vytvářel zem, báň nebes a hladinu mořskou,

Hélia neúmorného a jasný v úplňku měsíc,

s nimi i veškeré hvězdy, jež celou oblohu zdobí,

souhvězdí Pléjad a Hyad a silného Óarióna.

Také Medvěda zrobil, jenž Vůz jest nazýván příjmím,

točí se na témž místě a zírá na Óríóna,

koupelí Ókeanových sám jediný účasten nejsa.

První pruh: dvě města: a) město v míru: *svatba, soud*

Dvé pak zobrazil měst, v nichž bydlili smrtelní lidé,

krásných — v jednom byl sňatek a slavné svatební hody:

nevěstu z ženské síně tím městem v průvodu vedli,

přičemž pochodně plály a zvučela svatební píseň.

Mladí se tanečníci tam točili, ve středu jejich
píšťaly hrály a loutny — a četné zvědavé ženy,
stojíce v průjezdech domů, se s podivem dívaly na ně.
Hojný na sněmu lid byl shromážděn: jednali právě
o sporu: občanů dvé stran náhrady rozepři mělo
za muže zavražděného: vrah tvrdil, že zaplatil všecko,
dávaje důkazy lidu, sok popíral, že by co dostal.
Avšak přáli si oba, by znalý je rozhodl soudce.
Lid, jak komu kdo přál, svůj souhlas najevo dával.
Héroldi hlučící lid tam tišili, starší pak lidu
na křesla kamenná sedli a v posvátném okruhu soudním
héroldů zvučných hlasů v své pravici drželi žezlo,
s kterým vstávali s křesel a po řadě činili nález.
Zároveň uprostřed nich dvé talentů leželo zlata
za dar pro toho soudce, jenž nález nejlepší podá.
b) město ve válce: *záloha, boj*
Kolem druhého z měst dvé vojenských táborů bylo,
ze zbraní tryskala zář:
Měl nepřítel úmysl dvojí:
buďto jim zbořit město, neb na dvé rozdělit jmění,
všecko, jež ve svém nitru to rozkošné chovalo město.
Měšťané nechtěli svolit a chystali zálohu tajně:
hradeb manželky milé a slabé hájily dítky,
stojíce k ochraně na nich a mužové stiženi stářím.

Vytáhli, v čele jim Arés a bohyně Athénská Pallas,
ze zlata zrobení oba a v zlaté odění roucho,
ve zbroji, postavy velké a krásní jak bohové právě,
nad jiné patrní všem, lid pod nimi mnohem byl menší.
Když však přišli až k místu, kde vhodnou se záloha zdála,
u řeky, u které k pití se scházela veškerá stáda,
tamo si usedlo mužstvo, jsouc oděno v jiskřivý krunýř.
Podál tábora vojska dva zvědové, sedíce zvláště,
číhali, zdali by ovce a lesklé spatřili krávy:
brzy se přihnala stáda, dva pastýři kráčeli s nimi,
píšťal se bavíce hrou, vždyť neměli o léčce tuchy.
Měšťané zhlédli je jíti a přiběhli, s rychlostí velkou
zabrali s obou stran jak hojnost skotu, tak stáda
krásných bělostných ovcí a zabili pastýře bravu.
Když však nepřítel slyšel, jenž seděl před shromaždištěm,
u krav veliký hluk, hned na vozy poskočných koní
vstoupli a za nimi jeli a také záhy je stihli.
Stanuvše počali půtku a válčíce na břehu řeky,
oštěpy kovových hrotů tam házeli naproti sobě.
Tam byl Svár, tam Ryk, tam hrozná Morana zhoubná
jednoho, živého, s ranou, a druhého bez rány držíc,
jiného válečnou vřavou, již mrtvého, za nohy vlekla.
Háv, jejž na plecích měla, byl rudý od krve mužů.
Byli jak živí lidé, jak živí sváděli boje,

mrtvoly padlých mužů si hledíce vzájemně vyrvat.
Druhý pruh: život venkovský: *orba, žně, vinice*
Potom zas kyprý lán tam vytvářel, úrodnou půdu,
širokou, oranou třikrát, a četní oráči na ní
do kruhu potahy hnali, vždy obratem, vzhůru i dolů.
Kdykoli obratem zpět zas dostihli souvrati pole,
pohár sladkého vína jim dával do rukou vždycky
muž, jenž po každé přišel.
Dle brázdy se vraceli jiní,
k souvrati dlouhé nivy se snažíce dostati nazpět.
Vzadu se černala prsť, jež byla jak zoraná právě,
ačkoli ze zlata byla — což obzvlášť budilo podiv.
S vysokým obilím lán tam Héfaistos vytvářel potom:
ženci je kosili srpy, jež ve svých pravicích měli:
hustě tu, za hrstí hrst, jim padaly požaté klasy,
vzadu je vazači brali a povřísly vázali v snopy;
celkem vazačů tré tam vázalo, za nimi hoši
sbírali požaté hrsti, a rychle je nosíce v rukou,
vazačům dávali stále, a u brázdy, ve středu jejich,
pán stál, v pravici žezlo, a mlčky se radoval v srdci.
Sluhové opodál nich jim pod dubem chystali jídlo,
velkého k hostině býka jim zabivše, ženy pak hojnost
ječné mísily mouky a žencům ji chystaly k jídlu.
Potom i viničný sad tam vytvářel, plničký révy,

krásný, ze zlata celý, a tmavé byly tam hrozny.
Stříbrné vinné tyče v něm dlouhým pořadím stály,
příkop po obou stranách byl modravý, ohrada kolem
z cínu, a jediná jen tím sadem pěšinka vedla,
po které nosiči hroznů, když klidili, vždycky se brali.
Po ní mladistvé dívky a jinoši laškovné mysli
sladký nosili plod, jejž v koších pletených měli.
V jejich středu byl hoch, jenž hrál jim na struny libě,
na svou zvučnou loutnu, a zpíval žalozpěv ke hře,
krásně a jemným hlasem, a do taktu veškerá mládež
kráčela, výskala, pěla a tančila k průvodu zpěvu.
Třetí pruh: *lvi přepadnou stádo, pastvina, tanec*
Skotu pak s přímými rohy tam Héfaistos vytvářel stádo,
ze zlata některé z krav bůh vyrobil, jiné pak z cínu:
ze dvora s bučením táhlým se zvířata na pastvu hnala,
podél hučící řeky a podél klátivé třtiny.
Zároveň s kravami svými šli řadou pastýři čtyři,
zlatí, a devět psů jim po boku běželo rychlých.
Dvojice strašných lvů vtom chopila řvoucího býka
v prvním pořadí stáda, a býk ten strašlivě buče,
vlečen byl od oněch lvů.
Psů smečka a junáci za ním. —
Lvové mu roztrhli kůži a chlemtali z velkého býka
střeva i temnou krev.

Však pastýři úplně marně

naproti zuřivým lvům své rychlé ohaře štvali:

neboť majíce kousnout, vždy prchali ode lvů nazpět,

jenom nablízku stáli a štěkali, vždycky však couvli.

Pastvinu přeslavný bůh tam vytvořil, dovedný mistr,

velkou, v úvale krásném, a bělostné ovce tam byly,

ovčíny, pastýřské chýše a ohrady střechami kryté.

Rejiště přeslavný bůh též zobrazil, dovedný mistr,

Héfaistos, docela tak, jak Daidalos v rozlehlém Knósu

pro dívku kadeří krásných kdys vytvořil, pro Ariadnu.

Na něm svobodní hoši a dívčiny veliké ceny

tančili tvoříce kruh, druh v zápěstí soudruha drže.

Dívčiny v jemná roucha a jinoši v suknice krásné,

tkané, oděni byli, jež mírně se olejem leskly,

děvušky čelenky krásné a junáci mečíky měli

zrobené z ryzího zlata a řemeny pobité stříbrem.

Brzy tu cvičenou nohou se pustili do kola v tanec,

lehko, jak hrnčířský kruh, jenž dobře se do dlaní hodí —

— hrnčíř kdy sedne si k němu a zkouší, dobře-li běží —

brzy zas tančili v řadách a kráčeli naproti sobě.

Nadmíru četný dav kol tohoto libého tance,

plný radosti stál.

Též božský pěvec jim zpíval,

na loutnu provodě zpěv.

Dvé kejklířů bylo tam také,

kteří, když počínal zpívat, se točili ve středu jejich.

Čtvrtý pruh: *Ókeanos*

Silný a velký proud tam vytvořil Ókeanův

kolem krajního lemu, kol dokola pevného štítu.

Ostatní zbroj

Když však byl od boha štít již vytvořen, velký a pevný,

zrobil mu také krunýř, jenž svítil nad záři ohně,

zrobil i těžkou přilbu a ke skráním přilehlou dobře,

úpravnou, velice krásnou, a zlatý připevnil chochol,

zrobil i holeně krásné, jež vytvořil z táhlého cínu.

Když již zhotovil zbroj, ten slavný, dovedný mistr,

ihned ji vyzdvihl z dílny a před matku rekovu složil.

Thetis pak hned jak jestřáb se s Olympu sněžného snesla

se zbrojí od Héfaista, jež jasným jiskřila leskem.

ACHILLEUS V BOJI

ZPĚV XIX.

Zora když v rouše jak šafrán se od proudův Ókeanových

zdvíhala, nesouc světlo i věčným bohům i lidem,

Thetis se blížila k lodím a božské nesla tam dary.

Zhlédla, jak milený syn v svém objetí Patrokla maje,

hlasitě nad ním pláče, a četní druzi kol něho

slzeli s ním.

V jich střed vtom vstoupí bohyně jasná,

vřele mu pravici stiskne, dí slovo a promluví takto:

„Jeho tu, milé dítě, již nechejme, ač je nám krušno,

ležet, když po vůli boží již jednou života pozbyl!

Ty však skvostnou tu výzbroj, a překrásnou, od boha přijmi,

jakou žádný člověk až dosud na plecích neměl!“

Tak tedy bohyně řekla a od boha Héfaista výzbroj

složila před synem svým — zbroj zařinkla, lepé to dílo.

Všechen tu Achillův lid jat zděšením, odvahy neměl

žádný pohledět na ni — a ucouvli.

Sotva ji zhlédl

Achilleus, prudký vztek v něm zahořel, v hlavě mu oči

z víček hrozným žárem jak ohnivou zableskly září;

z bohatých skvostných darů se těšil, drže je v rukou.

Ale když dost již dlouho se nadíval na skvostné dílo,

ozval se ke své matce a pravil perutná slova:

„Zbroj tu mi, matko, dal bůh, vždyť taková může jen býti

dílem nesmrtných bohů — to nesvede smrtelný člověk!

Nyní ovšem se já již vyzbrojím, avšak se hrozně

bojím, že po čas boje mi statnému Menoitiovci

do ran vbodených kopím se zatím usadí mouchy,

uvnitř se zlíhnou larvy a mrtvé zohyzdí tělo,

z něhož je zahlazen život, a celé tělo že zetlí.“

Thetis třpytivých nohou mu na to zas pravila toto:

„Synáčku, o tuto věc v svých prsou starostí neměj!

O to se pokusím já, bych zahnala plaché ty roje,

mouchy, jež hlodají muže, když pozbudou života v boji.

Neboť kdyby tu ležel až do konce plného roku,

bude mu po všechen čas pleť netknuta, ano i lepší.

Ty však v poradní sněm teď svolej danajské vůdce,

hněvu, jejž na krále máš, dej výhost, na vládce lidu,

potom se do boje chystej, co nejrychlej, v sílu se oděj!“

Takto mu pravila Thetis a odvážnou statnost mu vdechla,

potom však božský balsám a rudý Patroklu nektar

do nosních dírek kápla, by porucha těla se netkla.

Smír. Achilleus chystá se do boje

On však, hrdina slavný, se ubíral po břehu mořském,

strašlivým hlasem křiče, a vyvolal achajské vůdce.

Tenkrát i tací muži, co dlívali v táboře vždycky:

veškeří řidiči lodní, již kormidla na péči měli,

také správcové jídel a třidiči obecních zásob,

napořád, tehdáž aspoň, šli do sněmu, neboť se zjevil

Achilleus — dlouhý čas byl trudného válčení vzdálen.

Dva se též belhali na sněm, již Areu sloužili v bitvách,

udatný Týdéovec a Odysseus, hrdina slavný,

opřeni o kopí svá, vždyť dosud je bolely rány;

z příčiny té, jak přišli, si ihned dopředu sedli.

Avšak Danaů král šel poslední, vládyka mužstva,

jenž byl poraněn též — jej v zuřivé válečné seči

Koón Anténorovec svým kopím kovaným bodl.

Když pak danajský lid již vesměs do sněmu přišel,

rychlý Achilleus povstal a promluvil těmito slovy:

„Vidíš, Átreův synu, zda tohle kdy na prospěch bylo

oběma nám, jak tobě, tak mně — když s bolestí v duši

svárem, hubícím život, jsme vzplanuli — pro pouhou dívku!

Měla ji Artemis ctná svým šípem na lodích zabít,

v den, když Lyrnéssos zbořiv, jsem sám si ji z kořisti vybral —

nebylo tolik by mužů zde do půdy zarylo nehty

rukou nepřátel našich, když já byl zachvácen hněvem!

Tróům to dopadlo lépe, i Hektoru — Achajci, myslím,

hněv tvůj budou i můj mít v paměti po dlouhou dobu!

Co však stalo se dřív, již nechejme, ač je nám krušno,

vášeň pak ve hrudi své již potlačme — vždyť je to nutné!

Nyní od hněvu svého již upouštím — nesluší přece,

urputně po všechen čas být rozhněván.

Ty ale, králi,

Achajce kadeří dlouhých co nejdřív pobídni k boji,

abych, vyjda jim vstříc, zas jednou Trójanů zkusil,

budou-li ještě mít chuť spát u lodí, ale já myslím,

leckdo že bude pak rád, když sedne si, jestliže jenom

unikne z vražedné bitvy, jsa naším oštěpem puzen!“
S radostí slyšel tu řeč lid Danaů holení krásných,
poněvadž chrabrý rek, syn Péleův, zřekl se hněvu.
Tehdy se ujal slova a pravil vládyka mužstva,
rovnou se svého místa — a nešel do středu jejich:
„Přátelé, danajští reci, již Areu sloužíte v bitvách,
poslouchat toho, kdo vstal, jest příslušné, aniž se sluší
skákat mu v řeč, toť překážkou jest též řečníkům zběhlým:
jakpak může kdo mluvit neb poslouchat ve velkém hluku!?
Můžeť přehlušen být, byť sebe byl zvučnější řečník.
Péléovci tu věc já vysvětlím — ale i druzí
Argejci seberte rozum a řeč mou pochopit hleďte!
Dělal mi danajský lid již mnohokrát výčitku tuto,
haně mě každou chvíli — a já přec viníkem nejsem,
nýbrž Zeus, zlý osud a Erínýs chodící v temnu,
kteří divoký pych v mou duši mi na sněmu vrhli,
ve dni, kdy Achillu dar já sám jsem svémocně odňal. —
Avšak co jsem měl dělat? — Svou vůli si provede božstvo. —
Vznešený Zévův syn jest Blud, jenž obloudí všecky,
zhoubný — chodidla svá má měkounká, neboť se nikdy
nohou nedotkne půdy, jen lidem nad hlavou chodí,
mámí veškery lidi, a jednoho alespoň spoutá.
Vždyť byl kdys sám Zeus jím oblouzen, který je přece
ze všech lidí a bohů prý nejlepší — ale i jeho

Héré zmámila přec svou lstivostí, ač je jen žena,
v onen zajisté den, když v mohutné, hrazené Thébě
Héraklés, silný rek, měl z Alkmény zrodit se na svět.
Tehdy se pochlubil Zeus, všem bohům pověděv toto:
‚Poslyšte veškeří bozi a rovněž bohyně všecky,
abych promluvil k vám, jak duch v mé hrudi mi velí:
na svět hrdinu dnes nám přivede Eileithýia,
bohyně budící bol. — Ten povládne sousedům všechněm,
rodem z oněch jsa mužů, již z vlastní krve mé vzešli.‘
Jemu pak smýšlejíc lest, zas pravila vznešená Héré:
‚Ty to jen lžeš, však přivésti v čin svou přípověď nechceš!
Nuže mi, Olympský Zéve, teď mocnou přísahu vyřkni,
že je to jistá pravda, že povládne sousedům všechněm,
ten, jenž dnešní den by se na svět ze ženy zrodil
z plemene oněch mužů, již z vlastní krve tvé vzešli!‘
Řekla a docela nic bůh nepoznal ženinu léčku,
přísahal přísahu velkou — a tím pak velice zbloudil.
Héré kvapně se zvedla a odešla z olympských vrchů
kvapem v achajské Argos, kdež věděla, právě že nosí
statná Sthenela choť, jenž rodem z Persea vzešel,
v životě milého syna — a sedmý právě byl měsíc.
Tohoto vyvedla na svět, ač nebyl donošen ještě,
Alkménin zdržela porod a vzdálila Eileithýie.
Sama pak k Diovi přišla a toto mu poselství řekla:

‚Otče, ty vladaři blesků, chci něco ti k úvaze říci:
zrozen je vzácný ten muž, jenž Achaiům vládnouti bude,
Eurystheus, Sthenela syn, jenž pochází z Persea rodem —
potomek tvůj — toť důstojný muž vlást Achaiům bude!‘
Řekla, a zármutku hrot jej ranil do hloubi duše:
ihned popadl Blud, jak ve svém srdci se vzlítil,
za hlavu kadeří lesklých a mocnou přísahu vyřkl,
nikdy že v olympská sídla a na nebes hvězdnatou báni
nesmí přijíti Blud, jímž každý oblouzen bývá.
Potom Kronovec Zeus jím mrštil s hvězdného nebe,
rukou zakrouživ jím — ten na pole vzdělaná padl.
Vždy jej proklínal Zeus, když vídal milého syna
konat potupnou práci, vždyť Eurystheus jeho byl pánem.
Tak jsem i já, když danajský lid nám opět a opět
Hektór jiskřící přilbou, tu hubíval u zádí lodních,
pořád na mysli měl svůj blud, jímž dříve jsem zbloudil.
Avšak když jsem už zbloudil, a Zeus můj rozum mi odňal,
opět napravit hodlám, a nesmírnou náhradu dáti.
Nuž již k boji se zvedni a druhé povzbuzuj mužstvo!
Dary, jež včerejší den v tvém staně ti Odysseus slavný
přislíbil, přišed k tobě, jsem hotov všecky ti vydat.
Chceš-li však, počkej ještě, ač velice do boje spěcháš!
Druzi ti přinesou dary, jež vezmou z korábu mého,
abys je uviděl sám — jak velké jich dostaneš množství!“

Achilleus rychlý v běhu mu odvětil těmito slovy:
„Slavný Átreův synu, ty mocný vládyko mužstva,
chceš-li mi dary ty dát, jak záhodno, či si jich necháš,
toť jest na vůli tvé, však teď se už do boje dejme,
honem, a hned, vždyť nebudem chtít přec hovořit dlouho,
aniž mařiti čas — mám skončit veliké dílo —
aby již uzřel každý, jak v předních Achilleus řadách
poznovu trójský šik svým dřevcem bronzovým hubí;
toho buď pamětliv každý a se svým odpůrcem bojuj!“
Důvtipný Láertův syn zas těmito promluvil slovy:
„Achille rovný bohům, ty’s udatný, ale jen nechtěj
bez jídla danajský lid teď posílat naproti městu,
aby tam s Trójany válčil, vždyť nebude trvati krátce
zápas, jakmile jednou se bojem vojínů řady
srazí, a když pak i bůh jim zuřivost oběma vštípí.
Naopak! Argeiům přikaž, ať požijí u lodí rychlých
vína a pokrmů dřív, vždyť v *nich* jest mužnost a síla!
Vojín po celý den přec nemůže, nemá-li jídla,
bojovat tváří v tvář až k samému západu slunce,
neboť kdyby mu duch byl sebe víc dychtivý boje,
přece mu zemdlejí údy, byť znenáhla, vojín je těžce
týrán hladem a žízní, a kolena klesají v chůzi.
Ale když každý muž jest nasycen vínem a jídlem,
třeba by po celý den pak bojoval s odpůrci svými,

srdce pak ve hrudi své má odvážné, aniž mu údy
klesnou, než veškero vojsko by konečně ustalo v boji.
Proto dej rozkaz lidu, ať odejde chystat si jídlo,
spolu ať Achaiů král dá přinést, vládyka mužstva,
do středu schůze své dary, ať mohou Danajci všichni
na své oči je spatřit, a tobě ať okřeje srdce!
Potom ať povstane vládce a přísahou potvrdí tobě,
že k ní nevešel v lůžko a milostných styků s ní neměl,
jako to ve zvyku jest, ó vladaři, u žen i mužů!
Avšak tobě buď též v tvých prsou smířlivá mysl!
Potom ve staně svém ať vladař tě hostinou smíří,
hojnou, by povinné úcty se plnou ti dostalo měrou!
Ty ale, Átreův synu, pak budeš i u jiných platit
za muže dbalého práv — vždyť vladaři neslušné není
nadobro smířit muže, když prvý křivdu mu spáchal!“
Jemu zas Achaiů král děl v odpověď, vládyka mužstva:
„Těším se, Láertův synu, že od tebe slyším to slovo,
neboť probral jsi všecko a vyložil, jako je slušno.
Přísahou ztvrdit tu věc jsem připraven — srdce mě nutí,
aniž přisáhnu křivě, zde před bohem — Achilleus ovšem
zatím ať zdrží se též, ač velice do boje spěchá.
Ostatní zdržte se také, zde hromadně, nežli ty dary
přinesou ze stanu mého, a svatou sjednáme smlouvu!
Tobě pak samému já teď stanovím, ano i velím:

nyní si junáky vyber, všech Danaů velmože přední,
dary jim od lodi mé kaž přinésti, které jsme včera
Achillu slíbili dáti a potom přiveď sem ženy.
Vepře ať hlasatel náš nám opatří v táboře širém,
bychom ho velkému Diu a Héliu zabili v oběť!“
Achilleus rychlý v běhu mu odvětil těmito slovy:
„Slavný Átreův synu, ty mocný vládyko mužstva,
jindy a třebas i více by mělo být starostí o to,
až snad nastal by čas, v němž vojska by přestala válčit,
až též nebudu plát tak prudkou po boji touhou!
Dosud leží tu přec dav zabitých, které byl skosil
Hektór, Priamův syn, když Kronovec skytl mu slávu.
Vy pak nutkáte vojsko, by pojedlo!
Já však bych ovšem
raději danajský lid teď vyzýval do boje vyjít
bez jídla, bez pití též, však jakmile zapadne slunce,
připravit večeři velkou, až pomstíme potupu vlastní. —
Mně aspoň neprojde dřív mým milým do nitra hrdlem
žádné jídlo ni nápoj, když mrtev milený soudruh
leží tu ve stanu mém, byv kopím usmrcen ostrým,
nohama ke vchodu stanu, a kolem druhové jeho
pláčí — a proto můj duch té starosti o jídlo nemá,
nýbrž jen vraždu a krev, jen žalné stenání mužů.“
Důvtipný Láertův syn zas těmito odvětil slovy:

„Achille Péléovče, ty z Achaiů nad jiné přední,
silnější ty’s než já, ty’s nemálo oštěpem lepší,
avšak za to zas já bych rozvahou předstihl tebe,
značně: jsemť zrozen dříve a mnohem mám znalostí více,
utiš se tedy tvé srdce a spokoj se výroky mými:
neboť za krátký čas jest člověk nasycen boje,
v němž sic nesčetná stébla jsou mečem skácena na zem,
výnos však skrovničký jest, když Kronovec ukončí zápas,
Zeus, jenž lidských bojů jest vrchním stanoven správcem.
Achajci nemohou přec svých mrtvých želeti hladem,
neboť padá co den druh za druhem, nadmíru četně,
napořád — kdypak tedy si od hladu oddechne vojín?
Vojína, který padne, přec ihned musíme pohřbít,
pevnou majíce mysl a den jen plačíce pro něj.
Kdo však z hrozné války až dosud naživě zůstal,
ten ať se dosyta nají a napije, abychom mohli
s odpůrci ještě i víc vést zápasy, stále a stále,
oděni v nezlomný krunýř. — A nyní ať nižádný z mužů
nečeká na jinou výzvu a zbytečně nemešká tady!
Tahle je pobídka totiž: kdo zůstane u lodí tady,
tomu se povede špatně — nuž vyrazme v davu a všichni
s Trójany, statnými jezdci, se v prudkou vrhněme bitvu!“
Se syny Nestorovými a se slavným Lykomédeem,
který byl Kreiontův syn, pak s Megétem z Fýlea vzešlým,

s Thoantem, s Molovým synem a s hrdinským Melanippem
Odysseus do stanu šel, jenž náležel Agamemnonu;
hned, jak rozkaz byl dán, byl zároveň vykonán úkol:
Oněch trojnoží sedm, jež přislíbil, ze stanu vzali,
dvacet lesklých kotlů a dvanáct mimo to koňův,
sedm mu vyvedli žen, jež vzácné uměly práce,
sličnou Brísovu dceru, již poslední, přivedli osmou.
Deset talentů zlata pak Odysseus odváživ celkem,
v čele jim šel — s ním jinochů sbor, jenž nesl ty dary.
Ve schůzi, ve středu lidu, je složili.
Nato pak vladař
povstal, hlasatel jeho, jenž hlasem roven byl bohům,
držel rukama vepře a přistoupil k vladaři lidu.
Vytasiv od boku svého syn Átreův pobočný mečík,
který mu visel vždycky dle velké mečové pochvy,
uřezal štětiny v oběť, a k Diovi pozvednuv ruce,
modlil se, — na svých místech pak ostatní seděli mlčky,
Argejci, jak je to zvykem, a slyšeli králova slova.
Ten pak počal se modlit a pohlédl k širému nebi:
„Svědkem mi zvlášť buď Zeus, bůh nejvyšší, nejlepší ze všech,
Země a Hélios jasný a Lítice, kteréžto lidi
pod zemí stíhají mstou, když křivou přísahu vyřknou!
Na dívku, Brísovu dceru, jsem rukou nesáhl nikdy,
žádostiv její lásky či jiné některé věci,

nýbrž ve stanech mých, mnou netknuta, obydlí měla.
Křivě-li něco jsem děl, nechť bozi mi útrapy dají,
hojné, jež dávají lidem, již křivou je přísahou znectí!“
Pravil a tvrdý vzav meč, král Achaiů podřízl vepře,
kterého hlasatel chopil a do mořské propasti hodil,
zpěněné, zakrouživ jím, v lup rybám.
Achilleus potom
k Achaiům chtivým války se ozval, zdvihnuv se s místa:
„Velký ukládáš blud nám mužům, otče ty Zéve!
Nebyl by nikdy, jak mním, v mých prsou pobouřil srdce
statný Átreův syn tak divoce, ani by nevzal
dívku mi naproti vůli tak svévolně — ale to asi
mínil způsobit smrt syn Kronův Achaiům četným. —
Nyní jděte však jíst, ať můžem počíti bitvu!“
Tak k nim promluvil tedy a skončil narychlo schůzi,
načež se rozcházel sněm, k své lodi se ubíral každý.
O dary Achillův lid měl starost, zmužilý v boji,
který nesl je k lodi, jež patřila božskému reku,
potom je složili v staně a ženám kázali sednout,
načež druhové statní mu ke stádu zahnali koně.
Jakmile Bríséovna, jsouc zlaté Kypřance rovna,
spatřila Patrokla v staně, jak kopím je usmrcen ostrým,
s hlasitým nářkem naň padla a oběma rukama svýma
škrábala krásné tváře, i jemnou šíji a prsa.

Dívčina, bohyním rovná, pak pravila, žalostně plačíc:

„Ty můj Patrokle drahý, mně ubohé nejvíce milý,

ještě's naživě byl, když *já* jsem kráčela odsud,

nyní však, záštito lidu, se s tebou shledávám mrtvým,

zpět sem jdouc — tak za bolem bol jen stále mě stíhá.

Manžela, kterého otec i vznešená matka mi dali,

zřela jsem před naším městem, jak kopím je usmrcen ostrým,

rovněž i bratrů tré, jež jedna mi zrodila matka,

předrahých — tito již také dne záhuby dospěli všichni.

Nikdy však, nikdy's nechtěl, bych plakala, když mi byl muže

rychlý Achilleus zabil a božského Mynéta město

rozbořil, nýbrž jsi říkal, že Achilla, božského reka,

řádnou mě učiníš chotí a do Fthíe odvezeš s sebou,

s loďmi, a u Myrmidonů mi slavnou vystrojíš svatbu!

Pročež, příteli vlídný, tvé záhuby trvale želím."

Tak tam pravila s pláčem, a ženštiny kvílily k tomu,

na oko nad Patroklem — však každá nad svými strastmi.

K němu pak samému v stan sbor danajských rádců se sešel,

chtíce, by požil jídla — on odpíral, vzdychaje žalně:

„Chce-li kdo z milých druhů mi splnit nějaké přání,

prosím, neměj mě k tomu, bych jídlem a nápojem dříve

milé občerstvil srdce, vždyť hrozná bolest mě mučí;

počkám k západu slunce a úplně zdržím se jídla."

Takto jim Achilleus pravil a ostatní propustil vůdce,

dva tam jen Átreovci a slavný Odysseus zbyli,
Nestór a krétský král, též Foiníx, starý ten jezdec,
v zármutku těšíce jej — rek necítil útěchy žádné,
leda až v jícen války, ten krvavý, opět se vrhne.
Vzpomněl si na druha svého a pravil, zhluboka vzdychnuv:
„Zajisté mnohdy ty sám, ó nešťastný, nejdražší z druhů,
také ve stanu tomto mi chutné předkládal's jídlo,
rychle a mrštnou rukou, když Achajci kvapili někdy
na Tróy, statné jezdce, se vrhnout slzavou bitvou —
nyní tu ležíš takto, jsa usmrcen, ale mé srdce
zříká se jídla i pití, ač dost jest potravy v stanu,
týráno po tobě touhou.
Mne nemohlo potkati horší
neštěstí, kdybych i zvěděl, že vlastní otec je mrtev! —
Ten teď ve Fthíi jest, kdež drobnou prolévá slzu
touhou po takém synu; já *tady* jsem, v národě cizím,
hrozné Heleně kvůli a válčím naproti Tróům —
— kdyby mi zemřel i syn, jenž na Skýru nyní je chován,
žije-li, rovný bohům, můj milený Neoptolemos. — — —
Vždyť můj ve hrudi duch dřív choval mínění jisté,
sám že tu zničen budu, jsa od Arga, pastviště koní,
vzdálen, v trójské zemi, a ty že se do Fthíe vrátíš,
abys milého syna mi na rychlém korábu černém
odvezl s ostrova Skýru a doma mu okázal všecko,

majetek můj, mou čeleď i palác s vysokým krytem.
Vždyť se již domnívám věru, že Péleus buď nadobro zemřel,
neb snad ještě je živ — však nakrátko — rmoutě se v duši
odporným velkým stářím, a pořád čekaje o mně
truchlivou zvěst — až konečně zví, jak smrtí jsem zhynul.“
Takto tam mluvil s pláčem, a vůdcové kvílili k tomu,
neboť si uvedli v paměť, co každý zanechal doma.
Vida je, jak tam pláčí, syn Kronův, soucitem dojat,
rychle se k Athéně ozval a pravil perutná slova:
„Ty teď, milené dítě, se vzdaluješ chrabrého reka!
Což ti už docela nic syn Péleův na mysli není?!
U lodí zahnutých vzhůru ti nyní prodlévá tamhle,
vpředu, a nad druhem svým tam naříká.
Ostatní všichni
odešli požít jídla — on zcela je žízniv a hladov.
Pročež nektaru honem a líbezné ambrosie
nakapej do jeho hrudi, by hlad jej nemohl týrat!“
Takto ji povzbudil Zeus, ač touhou plála už dříve.
Ona tu nadvzduším nebes, jak sokol širokých křídel,
ostrého hlasu to dravec, se spustila.
Achajci ihned
po jídle, nemeškajíce, se zbrojili.
Achillu v prsa
Pallas nektaru kápla a líbezné ambrosie,

aby mu trýznivý hlad pak z údů neodňal sílu.
Sama se vrátila v dům, jenž mocnému náležel otci.

Achilleus se chystá do boje

Od rychlých korábů svých voj Danaů valem se hrnul:
nejinak mrazný sníh k nám lítá s oblohy hustě,
nárazem Borea hnán, jenž v jasném nebi se rodí,
stejně se tehdáž přilby, jež leskem se blyštěly skvělým,
z lodí hrnuly hustě, i uprostřed vypouklé štíty,
krunýře pevných plátů a dlouhá z jasanu kopí.
K obloze dorážel třpyt, kol celá zaplála země
od lesku kovových zbraní, a dupot se ozýval nohou;
Achilleus, slavný rek, v jich středu si oblékal výzbroj.
Ozval se skřípot zubů a z očí mu plameny plály,
které jak ohnivá zář z nich sršely — v srdce mu vnikal
nesnesitelný bol — rek hněvem na Tróy soptě,
božské dary si bral, jež Héfaistos mistrně zrobil:
Holeně ze všeho nejdřív si položil okolo lýtek,
krásné, které k nohám mu vázaly stříbrné spony,
potom těžký krunýř si připínal okolo prsou.
Stříbrem zdobený meč pak na svá pověsil plece,
bronzový, potom si štít vzal do ruky, velký a pevný,
z kterého jasný lesk, jak z měsíce, do dálky zářil.
Podobně na moři jest, když lodníkům zjeví se záře
z plamene rozhořelého, jenž vysoko na horách hoří,

v samotě, v ohradě stád, však lodníky proti jich vůli
vichřice na rybné moře a daleko od přátel ženou —
nejinak sálala zář až k nebesům z rekova štítu,
krásného, úpravného. — Pak pevnou na hlavu přilbu
vložil, zdvihnuv ji rukou.
Jak na nebi hvězda se leskla
přilbice s chocholem z žíní a kolem vlásiny vlály,
ze zlata, které v hřeben bůh Héfaistos zasadil hustě.
Potom zkusil se sám v té výzbroji Achilleus slavný,
zdali mu přiléhá dobře a sličné údy jsou volné:
výzbroj byla jak křídla a zdvíhala vládyku mužstva.
Nato pak otcův oštěp si Achilleus vytáhl z pouzdra,
těžký, velký, pevný. Jím nemohl z Achaiů nikdo
mávat — jen Achilleus sám jím jediný mávnouti uměl.
Pélijský jasan to byl, jejž Cheirón s vrcholu hory
Pélia daroval otci, by rekům přinášel zhoubu.
Koně mu Alkimos rek pak zapřahal s Automedontem,
horlivě: řemeny prsní jim připjali krásné a vtiskli
udidla do jejich tlamy a otěže vázali vzadu
ke korbě důkladně sbité. Pak bičík uchopil rukou
lesklý, do dlaně vhodný, a vyskočil Automedón
na vůz, pak oděn jsa v zbroj, též Achilleus odzadu vstoupil,
třpytě se výzbrojí svou jak zářící na nebi Jasoň.
Hrdina strašlivě vzkřikl a na koně otcovy zvolal:

„Xanthe a Balie moji, vy z Podargy synové slavní,

líp teď myslete na to, jak spasit řidiče svého

opět v Danaů mužstvo, až zápasu budem už syti,

ne jak Patrokla mého jste nechali mrtvého ležet!“

Rychle mu zpode jha kůň zas pravil, střelhbitý v běhu,

Xanthos, nakloniv hlavu, i vypadla koňovi hříva

z podkladu pode jhem z jařma, až k samé splývajíc půdě —

Héré bělostných loktů mu schopnost poskytla řeči —:

„Ovšemže, aspoň nyní, tě spasíme, obrovský reku,

je ti však záhuby den již nablízku, vinni však nejsme,

nýbrž veliké božstvo a mocný života osud.

Nevzali pro naši lenost a pro naši váhavost v běhu

Trójané Patroklův krunýř a jemu ho nesňali s plecí,

nýbrž přemocný bůh, syn Látóny kadeří krásných,

zabil ho v předních řadách a Hektoru oslavu zjednal.

My bychom s Zefyrem samým i o závod běžeti mohli,

který přec nejrychlejším jest nazýván — tvůj je však osud,

abys tu Achille sám byl skosen bohem a mužem.“

Tak tam promluvil kůň — pak Lítice vzaly mu mluvu.

Achilleus rychlý v běhu, pln nevole, odvětil takto:

„Xanthe, nač věstíš mi smrt? Toť nijak potřeba není!

Vímť já dobře i sám, jak tady mi souzeno zemřít,

daleko otce i matky — než přestat nechci ni takto,

dokavad trójský lid bych dosyta neprohnal v bitvě.“

S křikem pak do předních řad hnal spřežení jednokopytné.

ZPĚV XX.

Tak se tam Achajci v boj již chystali u lodí křivých,

s tebou, Péleův synu, jenž bojů vždycky byl's dychtiv.

Trójští se naproti nim zas chystali na vršku pláně.

Bohové jdou do boje

S Olympu, plného roklin, dal Kronovec Themistě rozkaz,

svolat do schůze bohy. I chodila bohyně všude,

velíc veškerým bohům, by do domu Diova přišli.

Nikdo, až na Ókeana, tam nechyběl z říčního božstva,

také žádná z nymf, jež bydlí v půvabných hájích,

v horských pramenech řek neb v luzích porostlých travou.

Když již sešli se v dům, v němž oblačný Kronovec bydlil,

v loubích, hlazených krásně, si usedli, kterážto kdysi

umělým rozumem svým bůh Héfaistos zbudoval otci.

U Dia božský sbor byl shromážděn — Themisty rovněž

poslechl Zemětřas vládce a přišel mezi ně z moře,

sedl si do jejich středu a zkoumal Diovu vůli:

„Copak že's, vladaři blesků, zas povolal do schůze bohy?

Máš stran trójských vojsk neb danajských nějaký záměr?

Jejich bitky a boj již za malý okamžik vzplanou."

Kronovec, oblačný Zeus, zas těmito odvětil slovy:

„Výborně, Zemětřase, můj úmysl v hrudi jsi poznal,
proč jsem povolal vás: jest líto mi záhuby lidu.
Ovšem budu já sám dlít v roklině olympské hory,
sedě, a budu se dívat a bavit se. — Ostatní všichni
jděte, ať do středu Tróův i Danaů přijdete rychle
na pomoc oběma jim, jak každého náklonnost pudí!
Kdyby se Achilleus sám měl s Trójany potýkat bojem,
rychlého Péléovce ni na krátkou nezdrží chvíli —
vždyť již dřív, jak zhlédli ho jen, hned couvali hrůzou,
nyní, když hrdinův duch jest pro druha rozhněván strašně,
strach mám, že trójskou zeď, byť naproti osudu, zboří.“
Takto jim Kronovec pravil a roznítil urputnou bitvu.
Bohové, smýšlením různí, se do boje vydali všichni:
Athénská Pallas a Héré šly v achajské ležení lodní,
Hermeiás, rychlý posel, jenž proslul nad jiné všecky
nadmíru bystrou myslí, a Poseidón chvějící zemí.
Héfaistos, bezuzdný silou, se ubíral zároveň s nimi,
kulhaje, tenká lýtka jen stěží se viklala pod ním.
Arés, jiskřící přilbou, šel k Trójanům, s Areem kráčel
Foibos s dlouhými vlasy, a Artemis, střelkyně šípů,
úsměvná Afrodíté a také Xanthos a Létó.
Dokavad božský sbor byl vzdálen smrtelných mužů,
vítězství achajský lid měl zajisté, neboť se zjevil
Achilleus — dlouhý čas byl trudného válčení vzdálen.

Trójanům hrozný strach vjel do údů, každému zvláště,
hrůzou, když na očích měli, jak září zbraněmi svými
Achilleus rychlý v běhu, jak Arés, záhubce mužstva.
Když pak v bojiště střed již bohové olympští vešli,
budivoj, prudký Svár byl roznícen, křičela Pallas,
jednak se k příkopu stavíc, jenž podél hradby se táhl,
jednak na šumný břeh, kdež hlasem volala zvučným.
S protějška Arés křičel, jsa chmurné vichřici roven;
volal s temene hradu a pobádal Trójany všecky,
nebo zas při Simoentu dle Kallikolóny se žena.
Takto je s obou stran tam jitřili blažení bozi,
v krutý je vedouce boj, v nich těžký budíce rozpor.
Otec tu bohů a králů, syn Kronův, zahřímal strašně,
shůry — a odspodu zas bůh Poseidón zatřásl hrozně
zemí bez konce velkou, a strmými horskými vrchy.
Pod Ídou, bohatou zdroji, se veškero podhoří třáslo,
třásly se vrcholy též, hrad trójský a danajské lodi.
Zhrozil se Aidóneus, bůh podsvětí, v útrobách zemských,
s hrůzou seskočil s trůnu a zaúpěl, že by snad mohl
Zemětřas Poseidáón mu nad hlavou roztrhnout zemi,
jeho pak obydlí odkrýt i věčným bohům i lidem,
strašná, dusná to místa, jichž hrozí se bohové sami.
Takový zdvihl se ryk, když bozi se blížili k bitvě.
Vladaři Poseidónovi se tehdáž naproti stavěl

k zápasu Apollón Foibos a v ruce měl perutné šípy,

Pallas jiskrných zraků pak naproti bohovi války,

naproti bohyni Héře pak lovkyně s vřetenem zlatým,

Artemis, střelkyně šípů, jež sestra je Jistého Střelce,

Létě pak Hermeiás silný a rychlý posel se stavěl,

velká, hlubokých vírů, šla naproti Héfaistu řeka:

Xanthos bozi ji zvou, však lidem Skamandros slove.

Bozi tak bohům se vstříc tam stavěli.

Aineiův souboj s Achilleem

Achilleus zatím

s Hektorem, z Priama rodem, si ze všech nejvíce žádal

srazit se v boj, vždyť prahl, by obzvlášť jeho se krví

v zápase nasytil Arés, ten štítonoš, bojovník statný.

Apollón, buditel boje, však popudil Aineia k půtce

naproti Achillu přímo a vdechl mu odvahu mužnou,

maje hlas Lykáona, jenž syn byl Priama vládce.

Jeho si podobu vzav, syn Diův, Apollón, pravil:

„Aineie, slavný rádce nás Trójanů, kde jsou tvé chlouby,

kterými trójským králům ses chlubíval, při víně sedě,

ty že chceš s Péléovcem se pustit v urputný zápas!?“

Aineiás na tuto řeč zas toto mu v odpověď pravil:

„Pročpak, Priamův synu, mě vybízíš, ačkoli nechci,

abych se s Achillem v boj teď vydával, hrdinou chrabrým?

Však bych se Achillu já, dnes po prvé, rychlému reku,

nestavěl v boj, vždyť kopím mě svým již jedenkrát zahnal,
s Ídy, když dobytek náš svým útokem přepadl náhle,
potom Lyrnéssos zbořil a Pédasos — mne ale spasil
Kronovec Zeus, jenž dodal mi sil, dal kolenům hbitost,
sic bych pod rukou jeho i Athény jistě byl padl,
která kráčela před ním a hrdinu k vítězství vedla,
velíc, by bronzovým kopím i Lelegy hubil i Tróy.
Pročež není jen tak, když člověk s Achillem válčí:
stále mu některý bůh jest po boku, chráně ho zhouby;
hrot mu i jinak jde k cíli a ve svém nestane letu,
dokavad lidským tělem by neprojel.
Kdyby však volně
bůh dal rozhodnout bitvu, tu věru mu nebude snadno
zvítězit, byť se i chlubil, že naskrz celý je z kovu.“
Na to mu Apollón vládce, syn Diův, odvětil takto:
„K bohům žijícím věčně ty *také* s prosbou se obraťˇ,
hrdino, neboť ty *též* máš původ z Diovy dcery,
z Afrodíty, však on — jen z nižší je bohyně zrozen.
Máť tvá pochází z Dia — a ona jen z mořského starce.
Chutě jen nezlomný hrot nes kupředu — nijak se nedej
děsivým slovem jeho ni hrozbami od boje zvrátit!“
Řekl a nadbytek sil v něm vznítil, vladaři lidu:
vykročil z první řady, jsa oděn v jiskřivý krunýř.
Héře však bělostných loktů syn Anchísův neušel statný,

kterak vojínů shlukem se naproti Achillu béře;

pročež svolala bohy a v jejich pravila středu:

„Oba teď, Poseidóne i Athéno, uvažte sami,

bedlivě na mysli své, jak dále si počínat máme:

Aineiás vyšel tamhle, jsa oděn v jiskřivý krunýř,

naproti Péléovci — a poslal ho Apollón Foibos.

Nuže, teď *my* zas hleďme jej nazpátek odvrátit z boje,

z těchto zde míst, neb některý z nás nechť Achillu stane

po bok a sílu mu dá, ať nijak potřeben není

ničeho ve své mysli a zví, jak nejlepší z bohů

milují jej, však bezmocni jsou, kdož dávnou už dobu

od Tróů odvrátit válku a líté vraždění hledí!

S Olympu všichni jsme sem přec sestoupli, chtějíce míti

účast tohoto boje, by nic ho tu nestihlo zlého,

dnes — však v pozdější čas nechť utrpí, cokoliv Osud

nití mu upředl v den, v němž máť jej zrodila na svět.

Nezví-li o věci té syn Péleův vnuknutím božím,

pojme ho strach, když některý bůh s ním v boji se utká,

neboť hrozná je věc, když bohové zřejmě se zjeví.“

Zemětřas Poseidáón jí na to zas odvětil takto:

„Jen se tak nedurdi, Héro — toť nerozum! — Nač je to třeba?

Nechtěl bych — alespoň já — nás druhé sváděti bohy,

bychom se pouštěli v boj — jsmeť mnohem silnější nad ně.

Z příčiny té radš pojďme a tuhle si sedněme všichni,

na hlídku, stranou stezky — boj mužů starostí bude.
Kdyby však Apollón Foibos neb Arés bojovat počal,
buď že by Achillu bránil, neb nechtěl nechat ho válčit,
ihned potom i nám spor zápasu rozvinut bude
naproti nim — pak myslím, že zakrátko zahnáni z boje,
odejdou na Olymp nazpět a do schůze ostatních bohů,
zdoláni rukou naší a velkou převahou síly.“
Poseidón tmavých vlasů šel napřed po těchto slovech
na násyp Hérákléův, jenž s dvojí byl nasypán strany,
vysoký, který Pallas i Trójané stavěli kdysi,
aby se zachránit mohl a vyhnout obludě mořské,
kdyby se za rekem v pláň snad pustila od kraje břehu.
Tam tedy Poseidáón i druzí si bohové sedli,
neprůzračnou mhou však dříve si pokryli plece.
Na čele Kallikolóny zas bohové trójští si sedli
s Areém, zhoubcem měst, též s tebou, zářící Foibe.
Oni tak s obou stran tam sedíce, v úvahu brali
záměry své, však začíti boj — jak jedni, tak druzí —
bohové váhali přec — Zeus ve výši seděl a velel.
Vojskem se celá pláň jen hemžila, třpytíc se kovem
mužů i jejich koní. I duněla pod kroky země
vojínů kvapících v boj.

Dvé reků se nad jiné předních
scházelo do středu šikův, a po boji dychtili oba,

Aineiás z Anchísa rodem, i Achilleus, hrdina slavný.
První Aineiás byl, jenž přišel s hrozivou tváří,
těžkou kývaje přilbou, a nastavil k ochraně prsou
velký útočný štít, svým bronzovým mávaje dřevcem.
Vyrazil s druhé strany zas Achilleus, podoben lvovi,
lupiči, jejž dav mužů se snaží života zbavit,
shluklých, veškera ves — lev nejdřív nedbaje na ně,
kráčí, ale když kdos jej z bojovných jinochů raní,
kopím, tu otevře tlamu a shrbí se, pěna kol zubů
vstává, a mužný se duch v něm svírá, v útrobách jeho,
ohonem s obou stran své mohutné boky a žebra
šlehá zprava i zleva a sám se tak pobízí k boji.
Vztekem žene se přímo, žár ve zraku, zdali by mohl
zardousit někoho z nich neb zhynout v popředí vřavy —
podobně mužným duchem a hněvem byl Achilleus nutkán,
Aineiu, chrabrému reku, se naproti postavit k boji.
Když tak na sebe jdouce, již docela nablízku byli,
slavný Achilleus rychlý jej první oslovil takto:
„Copak že’s takový kus teď vykročil, daleko z řady?
Či by tě vlastní duch snad pobízel bojovat se mnou?
Trójanů, statných jezdců, si troufáš státi se vládcem,
jako je Priamos sám? — Ó kdybys mě třeba i zabil,
proto ti Priamos přec té hodnosti do rukou nedá!
Vždyť přec syny má sám — jest rozumný — není přec blázen!

Či ti snad trójský národ dal úděl nad jiné vzácný,
krásnou štěpnici plodnou a ornici, abys je pěstil,
kdybys mě života zbavil?
Však stěží to vykonáš asi!
Však jsem tebe, jak mním, už jednou zapudil kopím. —
Nevíš-li již, jak já kdys rychlýma nohama svýma
od skotu s ídských tě hor kdys zahnal, když jsi tam sám byl,
úprkem? — Tehdy ni jednou ses neohléd', prchaje, po mně.
Odtud pak prchl jsi v dál, až v Lyrnéssos. — Já však to město,
za tebou pustiv se tam, jsem s Athénou zbořil a s Diem.
Mnoho jsem zajatých žen, když svobody den jsem jim odňal,
odvedl — tebe však Zeus vzal v ochranu s ostatním božstvem.
Avšak teď, jak myslím, tě nechrání, jako snad v duši
za jisté máš. — Než radím ti já, bys raději nazpět
couvl a do davu šel — jen nestav se k zápasu se mnou,
dřív než stihne tě zhouba! — Co stalo se, pozná i blázen!"
Na to se Aineiás ozval a odvětil těmito slovy:
„Jenom, Péleův synu, si nemysli, *mne* že snad slovy
zděsíš jak malého chlapce! — Vždyť já přec dovedu také
pronést hanlivé řeči a chlubná promluvit slova.
Vzájemně známe svůj rod, své rodiče vzájemně známe,
slyšíce proslulou zvěst, jež koluje u smrtných lidí —
očitě neviděl's mých — já tvých jsem neviděl rovněž.
Péleus je roditel *tvůj,* muž hrdinský, jakož se praví,

Thetis kadeří krásných tvá rodička, zrozená v moři.
Já však pyšnit se mohu, že pocházím z chrabrého reka,
Anchísa — moje pak máť jest bohyně Afrodíté.
Jedni se z rodičů těch teď rozpláčí nad milým synem,
dnes, vždyť nemohu myslit, že pouhými dětskými slovy
takto se rozejdem zase a z bitvy se vrátíme ke svým.
Jestli však o tom bys chtěl též slyšeti, abys to věděl,
o rodu rodiny naší, jejž lidé přemnozí znají:
Diovi oblačnému se zrodil Dardanos nejdřív,
založil dardanský hrad — vždyť nebylo Ília ještě,
města to smrtných lidí, tou dobou na pláni trójské:
na Ídě, bohaté zdroji, lid sídlil, na jejích svazích.
Vládyka Erichthonios se potom z Dardana zrodil,
který z pozemských lidí měl na světě bohatství nejvíc.
Jemu tři tisíce klisen se na travných lučinách páslo,
plodných, a hříbata bujná v nich budila radost a pýchu.
K některým Boreés sám vzplál láskou, jak se tam pásly:
změnil se v černého hřebce a takto pak s nimi se sblížil;
ony pak staly se březí a dvanáct zrodily hříbat.
Jestliže skákali někdy ti koníci po zemi živné,
přes vršky klasů se nesli, a žádný nezlomil stýblo,
když pak skákali někdy též po širém hladiny hřbetu,
po vršcích zpěněných vln jen lítali příbojem moře.
Trós byl z Erichthonia a zrodil se za vládce Tróům.

Synů se hrdinských tré pak zrodilo z vladaře Tróa:
Assarakos a Ílos a Ganyméd podobný bohům,
který z pozemských lidí byl na světě nejkrásnější:
však ho též unesli bozi, by Diovi naléval nektar,
pro jeho velkou krásu, by sídlil ve sboru bohů.
Chrabrému Láomedontu dal život vládyka Ílos,
Títhónos z Láomedonta a Priamos synové vzešli,
Klytias, Hiketáón, druh Areův, statečný Lampos.
Z otce pak Assaraka se Kapys a Anchísés zrodil,
z Anchísa pocházím já, však z Priama slavený Hektór.
Z takého původu tedy a z také pocházím krve.
Mužům statečnost Zeus buď zvětšuje, nebo ji menší,
jak si kdy umíní sám — jest mocný nad jiné všecky.
O věci té však nemluvme již jak dětinští hoši,
stojíce naproti sobě, ač kol jest zuřivá bitva.
Mnoho je po ruce han nám oběma, které lze říci,
tolik, že stoveslý koráb by nemohl unést jich tíže.
Mrštný je lidem jazyk a na něm hovorů mnoho,
všelikých — rejiště slov jest rozsáhlé na dél i na šíř.
Jaké promluvíš slovo, ne jinaké uslyšíš nazpět.
Avšak nač je nám třeba se hádkou a různicí nyní
navzájem do očí přít, jak pro svár hubící život
občas dělají ženy, když velkou se rozlítí zlostí,
do středu ulice vyjdou a jedna tam vyčítá druhé,

ať je to pravda, či není — i k tomu jsou puzeny hněvem.
Od boje, po němž prahnu, mne pouhou nezvrátíš řečí,
dokavad nesvedeš boj svým oštěpem.
Nuže teď rychle
kovaným oštěpem svým již jeden druhého zkusme!“
Řekl a v děsný štít, ten hrozný, zarazil kopí,
obrovské — příšerný zvuk kol hrotu se ze štítu ozval.
Štít však Péleův syn svou pravicí od těla zdvihl,
zděsiv se, neboť myslil, že Aineiás, hrdina chrabrý,
stinným oštěpem svým jej prorazí docela snadno.
Bláhový! — Nepomněl ť rek jak ve svém srdci, tak v mysli,
nijak že není snadno, by skvostné od bohů dary
mohly kdy zničeny býti a podlehnout smrtelným mužům.
Pročež nemohl tenkrát ni Aineiův obrovský oštěp
proniknout — zlatá vrstva, dar bohův, zdržela kopí.
Přece však vrstev dvé hrot prorazil — ještě jich zbylo
tré, vždyť vrstev pět v něj chromý položil mistr:
dvé bylo vrstev z bronzu a dvé zas zespodu z cínu,
jediná ve středu zlatá, jež zdržela z jasanu kopí.
Druhý Achilleus zas svým stinným oštěpem mrštiv,
ve štít veskrze stejný jím udeřil Anchísovce
poblíž krajního lemu, kde nejtenčí běžel pruh kovu,
nejtenčí kožený pruh jej pokrýval. — Pélijský jasan
veskrz pronikl štítem, jenž pod jeho úderem praskl.

Aineiás ale se skrčil a štít svůj nad sebe zvedl,

hrůzou — oštěpu hrot však přeletěv přes jeho záda,

za ním vbodl se v zem, když prorazil obojí vrstvu

štítu, jenž tělo mu kryl. — Rek vyhnuv se dlouhému kopí

stanul, a nesmírná úzkost se rozlila po očích jeho:

ztrnul, když utkvěl mu hrot hned za zády.

Achilleus zatím

meč svůj vytasil ostrý a zuřivě vyrazil na něj,

strašlivým hlasem křiče.

Vtom pozdvihl Aineiás rukou

balvan veliké tíže — dva muži by sotva ho nesli,

jací nyní jsou lidé — on jediný snadno jím mával.

Byl by ho býval ještě, jak útočil, balvanem praštil

v přilbu neb veliký štít — však ten by mu odvrátil zhoubu —:

mečem však Péléovec by býval zblízka ho zabil —

bystře však Poseidáón jej zahlédl, Zemětřas slavný.

Bez dlení k nesmrtným bohům se ozval těmito slovy:

„Žel, jest velmi mi líto, že Aineiás, hrdina chrabrý,

má být Achillem zabit a sejít v Hádovo sídlo,

Apolla, Jistého Střelce, jsa poslušen vybídky k boji,

bláhový — žalnou zhoubu mu odvrátit nebude moci!

Avšak nač má onen, jsa bez viny, snášeti strasti,

zbůhdarma, pro cizí žal, vždyť libé oběti vždycky

Aineiás dává bohům, již bydlí na nebi širém.

Nuže, teď *my* zas hleďme jej vyvést z dosahu smrti,
aby se Kronův syn pak nehněval, kdyby mu zabil
Achilleus tohoto muže — vždyť uniknout dáno mu losem,
aby tak bez dítek nebyl a beze stop nezmizel zcela
Dardanův rod, jejž nejvíce Zeus měl ze synů v lásce,
kteří se zrodili z něho a ze žen smrtelných rodem;
neboť Priamův rod již Kronovec v nenávist pojal:
pročež nad lidem trójským teď Aineiás povládne mocně,
po něm i synové synů, již v příštích dobách se zrodí.“
Bohyně výrazných zraků mu pravila, vznešená Héré:
„Zemětřase, ty sám stran hrdiny rozhodni v mysli,
měl-li bys od smrti teď jej zachovat, či ho již nyní
Achillu Péléovci dát zahubit — třeba byl zdatný!
Vždyť přec my jsme to byly, jež mnohé jsme přísahy vyřkly
před tváří všechněch bohů, já sama i Athénská Pallas,
od žádného že z Tróů den záhuby odvracet nechcem,
kdyby i celá Trója se hltavým rozplála ohněm,
planouc, a danajský voj, lid bojovný, Ílion pálil.“
Zemětřas Poseidáón, jak uslyšel výpověď tuto,
kvapem bitvou kráčel, a zmateným oštěpů kláním
přišel, kde Aineiás právě a slavný Achilleus byli,
hned pak jednomu z nich kol zraků rozestřel chmuru,
Achillu Péléovci — pak jasan kovaný krásně,
který Aineiás chrabrý měl ve štítě, vytrhl chvatně,

načež Péléovci jej nakvap položil k nohám.
Aineia od země zvedl a pak jej do výše hodil:
mnohé tu hrdin řady a mnohé koňů a vozů
vzduchem přeletěl rek, byv vymrštěn z bohovy ruky,
načež dopadl na zem, až za bojem, divokým vřavou,
v místě, kde Kaukónů lid již chystal se do boje jíti.
Zemětřas Poseidáón pak přistoupiv docela blízko,
takto se ozval k němu a pravil perutná slova:
„Kdopak tě vybízí z bohův, ó Aineie — takého blouda,
ty abys s Péléovcem se pouštěl do boje chrabrým,
který je silnější tebe a milejší nesmrtným bohům?!
Pročež, kdyby ses s ním měl sraziti, raděj se vyhni!
Abys přes osud svůj pak nevešel v Hádovo sídlo!
Ale až Péleův syn své smrti a osudu dojde,
tehdy si odvahy dodej a v předních se potýkej řadách!
Žádný z Achaiů jiný ti nevezme života tvého!“
Pravil a nechav ho tam, když všecko mu zevrubně řekl,
rychle se k Achillu vrátil a s očí mu rozptýlil chmuru,
božskou — Péleův syn, pln podivu, vyvalil oči,
potom nevole pln děl ke své zmužilé duši:
„Nastojte! Veliký div teď vidím na vlastní oči,
na zemi oštěp tu můj jest položen, nikde však muže
nevidím, po kterém hrot jsem vymrštil, chtěje ho zabít.
Vskutku, i hrdina ten jest milý nesmrtným bohům! —

Já jsem už opravdu myslil, že naprázdno chlubí se jenom.
Tedy si běž! — Však zajde ho chuť zas jindy mě zkoušet —
ježto's mi jen tak tak teď vyvázl, uniknuv smrti!
Já ale achajský lid zas povzbudím, dychtivý války,
abych, vyjda jim vstříc, též druhých Trójanů zkusil."
Achilleus porazí Trójany na hlavu
Řekl a řadami kvapil a pobízel každého muže:
„Opodál trójských vojsk již nestůjte, Achajci slavní,
nýbrž se vrhněte v boj, muž na muže, bojujte s chutí!
Těžké věru mi jest, ač muž jsem nad jiné silný,
na tolik lidí se vrhnout a se všemi samoten válčit —
neboť ni nesmrtný Arés ni bohyně Athénská Pallas
jícnem takové seče by nemohli projít a válčit!
Pokud však rukama svýma i nohama zmohu a silou,
doufám, že docela nic já nezmeškám, ani dost málo,
nýbrž prorazím šik, skrz naskrze — z Trójanů nikdo
nebude radosti mít, jak nablízko dřevce mi přijde."
Takto jim dodával síly.
Též na Tróy slavený Hektór
hlasem mohutným vzkřikl a slíbil se s Achillem bíti:
„Trójané, chrabří muži, jen Achilla nikdo se neboj!
Slovy též *já* bych válčil — i naproti nesmrtným bohům —
kopím šlo by to hůř, vždyť mnohem jsou mocnější nad nás.
Ani však Achilleus sám všech řečí nesplní vždycky,

nýbrž vyplní jedno, a druhé přetrhne v půli!
S ním já pustím se v boj, byť ruce měl podobny ohni,
ruce měl podobny ohni a žhavému železu mysl!“
Takto jim dodával síly, ti naproti pozdvihli kopí,
Trójané, srážka dvou vojsk již nastala, vřava se strhla.
Tehdy se přiblížil Foibos a takto se k Hektoru ozval:
„Nijak se nepouštěj ještě, ó Hektore, s Achillem v souboj,
nýbrž v zástupu mužů a z válečné vřavy s ním bojuj,
aby tě nebodl kopím neb na blízku nesekl mečem!“
Pravil, a ve shluk mužů se Hektór uchýlil nazpět,
zděšen, když postřehl zvuk, jak Foibos promluvil k němu.
Achilleus na Tróy vrazil, jsa oděn v obranu ráznou,
strašlivým hlasem křiče. I usmrtil Ífitióna,
chrabrého Othryntovce, jenž velel četnému lidu.
Othrynteus, bořitel měst, jej zplodil z rusalky víly,
pod Tmólem krytým sněhem a v úrodné krajině hydské.
Jej, jak zpříma naň hnal, svým kopím Achilleus bodl,
rovnou do středu hlavy, jež ve dví se rozštípla celá;
padl, až duněla zem.
Rek zajásal, Achilleus slavný:
„Ležíš tu, Othryntovce, jenž nejstrašnější jsi z mužů!
Tady tě postihla smrt — však rodná kolébka tvoje
při plese Gýgajském jest, kdež leží ti otcovský úděl,
při toku rybného Hyllu a u vod vířného Hermu.“

Tak tam s jásotem mluvil — tma zastřela padlému oči.
Obruče achajských vozů tam drtily mrtvolu jeho
v prvém pořadí seče.
Pak hrdinu Démoleonta,
syna to Anténorova a zdatného obránce v bitvě,
oštěpem poranil v skráň skrz přilbici s bronzovým čelem,
aniž přilbice bronz jej zadržel: do hlavy vnikl
oštěpu hrot, v ní prorazil kost, až v hlavě mu mozek
celý zalila krev — tak zabil ho, jak se naň řítil.
Potom však Hippodamanta, jak skočiv se svého vozu,
před ním utéci chtěl, svým dřevcem poranil do zad.
Zařičel, pouštěje ducha, jak býk, jenž zařičí hrozně,
vladaři Poseidónovi jsa k oltáři za oběť vlečen,
ani ho jinoši vlekou, a má z nich Zemětřas radost.
Taktéž zařičel padlý, a život mu opustil kosti.
Potom zas na Polydóra, jenž roven byl bohům, se vrhl
s kopím, na Priamovce.
Jej nechtíval do boje pustit
otec, vždyť hrdina ten byl z potomstva nejmladší dítě,
býval miláčkem jeho a ze všech v běhu byl první.
Tenkrát z hlouposti dětské, chtě ukázat obratnost nohou,
vyběhl z první řady — a milého života pozbyl:
slavný Achilleus rychlý, když přebíhal, do středu hřbetu
bodl jej oštěpem svým, kdež zlaté opasku spony

do sebe zapjaty byly a dvojí sbíhal se krunýř:
pronikl oštěpu hrot skrz naskrze, u pupku právě.
Zalkal a do kolen klesl a mlha mu zastřela oči,
temná — a vnitřnosti své, jak padal, přitáhl k sobě.
Jakmile spatřil Hektór, jak bratr se na zemi kácí,
raněn byv ostrým kopím, a v rukou vnitřnosti drží,
rázem mu tmou byl zahalen zrak — již nesnesl déle
opodál obcházet dlouho, než vyskočil, podoben ohni,
naproti Péléovci a ostrým oštěpem mával.
Achilleus, jak jej zhlédl, hned vyraziv, s jásotem zvolal:
„Tady je muž, jenž duše se mé tak bolestně dotkl,
od něhož milený druh byl zavražděn!
Dlouho teď asi
nebudem druhu se druh již vyhýbat po drahách bitvy!“
Posupně pohleděv naň, děl slavnému Hektoru toto:
„Pojď sem blíž, ať konečný zmar v té chvíli tě stihne!“
Hektór jiskřící přilbou se nelekl, nýbrž mu pravil:
„Jenom, Péleův synu, si nemysli, *mne* že snad slovy
zděsíš jak malého chlapce! Vždyť já přec dovedu také
pronést hanlivé řeči a chlubná promluvit slova:
vím, že’s hrdina chrabrý, a já že jsem o mnoho slabší —
avšak tahle ta věc jest ovšem v pravici boží,
zdali bych, ač jsem slabší, tě o tvůj připravil život,
oštěpem svým, vždyť hrot můj *též* jest ostřený vpředu.“

Mrštil, napřáhnuv ruku, svým oštěpem — který však Pallas
od reka proslaveného svým dechem zvrátila nazpět,
dýchnuvši docela mírně — že k slavnému Hektoru zase
sletěl a k nohám se zpět zas položil.
Achilleus potom
zuřivé chtivosti pln, naň vyrazil, chtěje ho zabít,
strašlivým hlasem křiče. —
Jej zachránil Apollón Foibos,
s lehkostí, jakožto bůh, kol hustým vzduchem ho zakryv.
Třikráte za sebou rek naň vyrazil, Achilleus rychlý,
třikráte v hustý vzduch svým dřevcem bronzovým bodl:
když se však po čtvrté již chtěl rozehnat, podoben bohu,
hrozným vykřikl hlasem a zvolal perutná slova:
„Opět jsi ušel smrti, ty pse! — Již docela blízko
přišel ti zmar — však Foibos ti sám tvůj odvrátil osud,
k němuž vždycky se modlíš, když odcházíš v oštěpu praskot.
Však já tě sprovodím přec, byť později, s tebou se sraze,
jestliže na pomoc mám též já snad někoho z bohů!
Teď však na jiné Tróy zas pospíším, koho tu stihnu.“
Řekl a Dryopa ranil svým oštěpem do středu hrdla:
rovnou se k nohám mu skácel.
Rek Dryopa ležeti nechav,
Démúchu zarazil běh — ten muž byl velký a krásný —
v koleno vraziv mu hrot, pak přiskočiv, docela zblízka

ranil ho velkým mečem a milý život mu odňal.
Život vzal Láogonovi i Dardanu, z Bianta synům:
najednou, učiniv útok, je srazil s povozu na zem,
jednoho bodnuv kopím a mečem druhého seknuv.
Trós též Alastorovec — ten k jeho se kolenům vrhl,
zda by ho ušetřit chtěl, jej zajal a živého pustil,
avšak nebral mu život a cit měl se stejným věkem —
bláhový! — neměl zdání, že ničím nedá se smířit:
nebylť to muž, jenž něžný by byl neb jemného srdce,
nýbrž nadmíru drsný. —
On kolena obejmout hleděl,
snaže se prosit reka — ten mečem ho do jater bodl,
játra mu vyklouzla ven, proud temné krve mu z rány
potřísnil celá prsa, a temno mu zastřelo oči,
když ho již opouštěl život.
Rek přiskočiv, Múlia ranil
do ucha oštěpem svým — hned druhým uchem mu projel
bronzový oštěpu hrot. Pak ranil do středu hlavy
Echeta Agénorovce svým mečem se zdobným jilcem.
Krví zahřál se meč kol dokola, krvavou smrtí
oči mu zastřeny byly a životním osudem mocným.
Potom Deukalióna, kde loketní svazy se pojí,
tam, skrz milené rámě, ho probodl Achilleus slavný
bronzovým oštěpem svým — ten čekal ho s raněnou rukou,

smrti se dívaje vstříc.

Rek mečem ho do týla seknuv,

daleko odrazil hlavu i s přilbicí — mícha mu rázem

vystřikla z obratlů ven — sám na zemi natažen ležel.

Potom na Rigma vrazil, jenž syn byl Peiroův statný,

který z krajiny thrécké tam přišel, hrudnaté země.

Bodl ho do středu těla a ostří mu uvázlo v břiše —

rázem skácel se s vozu.

Pak soudruha Aréithoa,

právě když obrátil spřež, svým ostrým udeřil kopím,

do zad a srazil ho s vozu, a oba se splašili koně.

Jako když hloubkami roklí se řítí vyprahlým horstvem

požár planoucí hrozně, a do hloubky chytají lesy:

všude jej pohání vítr a plameny do víru stáčí,

takto tam řádil všude svým oštěpem, podoben bohu,

přes padlé spěchaje vpřed — krev proudila po zemi černé.

Býky když širokých čel muž hospodář pode jho spřáhne,

chtěje, by ječmen bílý mu šlapali na mlatě v poli,

pod kroky bučivých býků se zakrátko vyluští zrní —

koně tak jednokopytní, jež poháněl Achilleus chrabrý,

šlapali po mrtvých tělech i po štítech — náprava vespod

krví zbrocena byla i okraje okolo korby,

na něž padaly kapky, jež od koňských stříkaly kopyt,

jiné s loukotí kol — syn Péleův dosíci dychtil

slávy, a krví a kalem si třísnil nezdolné ruce.

ZPĚV XXI.

Když pak přišli až k místu, kde brod jest v půvabných proudech
Skamandru, vírné řeky, již věčný Kronovec zplodil,
tam jim roztrhl vojsko a hnal z nich rovinou jedny
směrem k Íliu zpět, jímž prchali, zděšeni hrozně,
Danajci včerejší den, když řádil slavený Hektór.
Tudy se valili v zmatku, a Héré, chtějíc je zdržet,
před oči hustý vzduch jim prostřela.

Druhý pak oddíl

do řeky, v hluboký proud, byl zatlačen, v stříbrné víry.
S lomozen divým tam padli — a dravé zašplíchly proudy,
ječel strašlivě břeh kol dokola — s úpěním mužstvo
plavalo semo i tamo a ve vírech točeno bylo.
Jako když před žárem ohně dav kobylek vzduchem se vznáší,
do řeky slétnout chtěje, když nezmarný oheň je pálí,
který vyšlehl náhle, a ony se pod vodu choulí,
podobně hučící proud byl plněn v hlubokých vírech,
smíchaně, koni i lidmi, jak Achilleus útočil prudce.
Potom však potomek Diův svůj oštěp na břehu nechal,
opřev jej o tamaryšek, a seskočil, podobný bohu,
v pravici maje jen meč, jim pohromu smýšleje v duši.

Napořád vůkol je bodal a hrozný se ozýval stenot
mužů vražděných mečem, a krví rděla se voda.
Nejinak prchají ryby, když blíží se obrovský delfín,
plníce každý kout, jejž v příhodné zátoce najdou,
ze strachu: chtivosti pln, když chytne je, sežere každou,
podobně trójský lid pln hrůzy se pod břehy choulil,
v proudech té hrozné řeky.
Když ruce mu zemdlely vraždou,
dvanáct mladíků živých si k oběti ze řeky vybral,
za to, že milený druh byl zabit, Menoitiovec.
Potom je zmámené strachem, jak kolouchy, vyvedl z řeky,
řemenem, krojeným vkusně, jim na záda uvázal ruce,
jaký nosíval každý kol pletené na těle sukně,
načež je vydal druhům, by k dutým lodím je vedli.
Sám však poznovu zas tam vyrazil, vraždit je chtěje.
Tehdy mu Lykáón též, syn Priamův, do rukou padl,
právě když prchal z vody.
Sám Achilleus kdysi už dříve
chytil ho v otcově sadě a odvlekl, třeba se bránil,
v noční se vypraviv čas.
Ten řezal z planého fíku
proutí ostřeným nožem, by okraje korby měl z něho,
vtom se mu slavný rek tam zjevil k záhubě náhlé.
Do Lémna výstavného jej tenkrát v lodi dal zavézt,

kdež jej prodati kázal. Dal Eunéos výkupní cenu,
od něhož hostinným mužem byl vykoupen za velké dary,
imberským Eetiónem, jenž poslal ho v Arisbu skvělou.
Odtud však uprchl tajně a do domu otcova přišel.
Teprv jedenáct dní byl v milém kruhu svých přátel
po svém návratu z Lémnu, v den dvanáctý poté ho božstvo
do rukou Achilleových zas uvrhlo, kterýž ho tenkrát
do Hádu poslati měl — byť nesmírně nerad tam vcházel.
Slavný Achilleus rychlý jak jinocha před sebou spatřil,
bez zbraně — neměl ť štítu ni přilbice, neměl ni kopí,
nýbrž všecku tu zbroj již zahodil, neboť ho týral
pot, když ze řeky prchal a kolena zmáhala mdloba.
Potom, podivu pln, děl ke své zmužilé duši:
„Nastojte, veliký div teď vidím na vlastní oči!
Aj, toť Trójané chrabří, i takoví, které jsem zabil,
z temných podzemních chmur zas na svět vstávati budou! —
jako se vrátil i tento, dni záhuby uniknuv šťastně,
do Lémnu posvátného byv zaprodán — nebyl však zdržen
hloubkou pěnivých vln, jež násilím zdržuje mnohé!
Nechať tedy ten muž též ostří našeho kopí
zakusí, abych viděl a ve své mysli to poznal,
zdali se odtamtud též zas navrátí, čili ho země
zadrží, dárkyně plodů, jež muže i silného zdrží.“
Přemýšlel takto a čekal.

On vyděšen přišel až k němu,

chtěje se chopit kolen, vždyť snažil se z celého srdce,

jak by své strašné zhoubě a černé unikl smrti.

Tehdáž Achilleus slavný své dlouhé pozdvihl kopí,

dychtiv zabíti jej.

Ten podběhnuv, nohy mu objal,

schouliv se — oštěpu hrot však přeletěv přes jeho záda,

za ním vbodl se v půdu, chtě lidským se nasytit tělem.

Lykáón jednou rukou se kolenou chopil a prosil,

druhou však ostrého kopí, a nijak pustit ho nechtěl,

potom se ozval takto a pravil perutná slova:

„Živ mě, ó snažně tě prosím, a slituj se nade mnou, vládce,

neboť, živený Diem, jsem prosebník vážnosti hodný:

vždyť jsem Démétřin chléb já u tebe prvního jedl

v onen tenkráte den, když v úpravném sadě mě zajav,

daleko otce a přátel mě's odvézt kázal a prodat

do Lémnu posvátného — sta krav jsem cenu ti získal.

Teď jsem vykoupen byl, dav třikrát tolik, a právě

dnes jest dvanácté jitro, co přišel jsem, vytrpěv mnoho,

do Tróje zas, teď do rukou tvých jsem dostal se opět

osudem zlým — toť Diovi v zášť jsem patrně padl,

jenž mě ti opět vydal. —

Jen pro život nadmíru krátký

zrozen jsem od Láothoy, jež vladaře Alta je dcera,

Alta, jenž věkem je stařec a bydlí v Pédasu strmém,

u řeky Satnioentu a bojovným Lelegům vládne.

Altovu dceru měl král, měl mnohé ženy i jiné.

Dva jsme z ní zrozeni byli — ty oběma životy vezmeš!

Život jsi Polydórovi, jenž s prvními pěšáky válčil,

odňal, rovnému bohům, svým ostrým kopím ho bodnuv.

Mně teď pohromu zlou zas přinášíš — naděje nemám

uniknout pravici tvé, když k tobě mě přivedlo božstvo.

Jinou ti věc však povím, ty na mysli přemítej o ní:

Nechtěj mě sklát! — Vždyť rodičku touž já s Hektorem nemám,

který ti přítele zabil, jenž býval vlídný i silný!“

Tak tedy Lykáón slavný, syn Priamův, k Achillu mluvil,

vroucími slovy ho prose — však tvrdý uslyšel výrok:

„Nemluv mi o výkupném, ty bláhový, nech si svých řečí!

Pokud Patrokla mého den osudu nestihl ještě,

potud ještě můj duch byl nakloněn poněkud šetřit

Trójů, a také mnohé jsem zaživa zajal a prodal.

Teď však záhubě své již neujde, koho by božstvo

uvrhlo do mých rukou zde poblíž ílijských hradeb —

žádný z Trójanů všech — však především z Priama rodem.

Nuž, jen zemři ty též, můj rozmilý — k čemu ten nářek? —

zemřel i Patroklos můj, jenž mnohem byl nad tebe lepší!

Nevidíš sám, jak postavou já jsem krásný a velký,

z vzácného pocházím otce a božská mě zrodila matka,

avšak přemocný osud a smrt mám souzeny také!
Nastane jednou jitro neb polední doba neb večer,
ve které *můj* též život mi odejme v zápase někdo,
buď že mě zraní kopím, neb zdaleka s tětivy šípem.“
Jinochu po těch slovech i kolena klesla i srdce,
oštěp pustil z ruky a sedl si, roztáhnuv ruce,
obě.
Tu ostřený meč syn Péleův vytasiv z pochvy,
do krku, u klíční kosti, jej zabodl. —
Celý se dovnitř
ponořil dvojsečný meč.
Ten tváří na zemi ležel,
natažen — temná krev svým proudem máčela zemi.
Pak jej za nohu chopil a hodil do proudu řeky,
přitom zajásal nad ním a pravil perutná slova:
„Tam si jen odteďka lež! — Buď s rybami, které ti budou
bez citu hltati krev z tvé rány — a nebude moci
složit tě na lůžko matka a truchliti — zato tě záhy
v mořský širý klín svým vírem zanese Xanthos.
Tu pak leckterá z ryb, jež k temnému čeření vzletí,
poskočí mořskou vlnou, by tuk tvůj pojedla bílý! —
— — —
Hyňte zas dál, než posvátný hrad nám do rukou padne,
trójský — vy utíkajíce, já za vámi, stále vás vraždě,

řeka pak krásných proudů vás nespasí, stříbrných vírů,
které množství býkův už od dávna dáváte v oběť,
koně též jednokopytné jí do víru vrháte živé!
Stihne však přec zlá záhuba vás, až splatíte všichni
za smrt Patrokla mého a strašnou Danaů zhoubu,
které, když jsem byl vzdálen, jste pobili u lodí rychlých!“
Řekl — tu o mnoho víc v svém srdci se rozlítiv Xanthos,
počal přemýšlet v srdci, jak další zamezit boje
slavnému Péléovci a od Tróův odvrátit zhoubu.
Zatím Péleův syn svým stinným oštěpem dlouhým
na reka Asteropaia se hnal, jej zabíti chtěje,
na syna Pélegonova, jenž Axiu širokých proudů
zrozen byl od Periboie. — Ta z Akessamenových byla
nejstarší dcer, již za choť si vzal proud hlubokých vírů.
Na něj se Achilleus vrhl. —
Ten z řeky mu naproti povstal
v rukou maje dvě kopí — a sílu mu do duše vložil
Xanthos, jsa rozhněván v duchu, že tolik jinochů padlo,
pobitých v proudech jeho — a soucitu Achilleus neměl.
Když tak na sebe jdouce, už docela nablízku byli,
slavný Achilleus rychlý jej první oslovil takto:
„Kdopak a odkud jsi rodem, že smělost máš se mnou se utkat:
synové nešťastníků s mou silou se dávají v zápas!“
Statný Pélegonovec mu odvětil těmito slovy:

„Achille, chrabrý reku, nač po mém rodě se tážeš?
Paionsko, hrudnatá země, mě zrodilo, v končinách dálných,
Paionů s dlouhými dřevci jsem velitel — dnes je to jiter
jedenáct od té doby, co do města Tróje jsem přišel.
Já však původem svým jsem z Axia širého proudu,
z Axia, nejhezčí z řek, jež tekou po půdě zemské,
z kterého kopím slavný jest Pélegón — z toho jsem já se
narodil prý — však teď již bojujme, Achille statný!“
Tak děl s hrozivou tváří. Tu Achilleus pozvedl kopí,
slavný to z Pélia jasan. Vtom najednou Asteropaios
oběma mrštil dřevci — byltě oběma rukama stejně
zručný, a do štítu jedním jej udeřil, aniž ho mohl
prorazit — zlatá vrstva, dar bohův, zdržela kopí.
Druhým oštěpem svým jej jenom v pravici škrábl,
po lokti — temná krev z ní vyhrkla, kopí se, vedle
letíc, zabodlo v zem, jak toužilo těla se napást.
Poté Achilleus zas svým kopím letícím zpříma
po reku Asteropaiu se hnal, jej zabíti chtěje.
Jeho se Achilleus chybil a do břehu, do vysokého,
zarazil po samý střed své těžké z jasanu kopí.
Potom broušený meč však vytasiv od statné kyčle
divoce vyrazil naň.
Ten nemohl z příkrého břehu
Achillův z jasanu oštěp svou pádnou vytrhnout rukou.

Třikrát sice jím hnul, jak dychtil z břehu jej vyrvat,
třikrát klesla mu síla. Tu po čtvrté s horlivou myslí
Achillův z jasanu oštěp měl úmysl ohnout a zlámat —
mečem však Achilleus dřív jej zbavil života zblízka,
do břicha, poblíž pupku, ho poraniv. Vnitřnosti všecky
rázem mu vypadly na zem, a temno mu zastřelo oči,
chroptícímu.

Tu na jeho hruď syn Péleův stoupnuv,
svlékl mu výzbroj s plecí a chlubná promluvil slova:
„Tady teď lež — jest těžká to věc chtít sváděti půtku
se syny silného Dia — i kdyby kdo z řeky se zrodil.
Z široko tekoucí řeky, jak pravil's, pocházíš rodem,
já však mohu se chlubit, že pocházím z velkého Dia,
život mi dal pak muž, jenž vladaří nad Myrmidony,
z Aiaka zrozený Péleus, však Aiakos pocházel z Dia.
Proto oč silnější Zeus než do moře hučící řeky,
o to též Diův rod jest silnější nad řeky všecky. —
Vždyť přec veliký proud jest u tebe — ačli ti může
pomocen být — však sváděti boj jest nemožno s Diem.
Ani přec Achelóios, ten mocný, není mu roveň,
není veliký proud, sám Ókean hlubokých toků,
z něhož veškeré řeky a celé bez konce moře,
z něhož i prameny všecky a hluboké studnice tekou —
ale i ten má strach jak z blesku, tak strašného hromu,

kdykoli velký Zeus jím zahřmí s nebeských výšin.“

Řekl a ze břehu ven své bronzové vytáhl kopí.

Jeho však nechával tam, když milý život mu odňal,

ležet na říčním písku — a temná ho máčela voda.

Úhoři kolem něho a četné se hemžily ryby,

bělavé z ledvin sádlo mu po kouskách ožírajíce.

Paiony, válečné jezdce, pak napadl Achilleus slavný,

kteří prchali ještě dle pobřeží vírného proudu,

Skamandru, jakmile zhlédli, že náčelník v zuřivé seči

rukama Achillovýma byl silou zahuben mečem.

Tehdy se na Thersilocha a Mydóna, Thrasia vrhl,

Ainia, na Ofelesta i na Mnésa, na Astypyla.

Boj Skamandrův s Achilleem

Ještě by Paionů víc byl pohubil Achilleus rychlý,

proud však hlubokých vírů mu pravil, rozhněván na něj,

přijav podobu muže, a z hlubin víru se ozval:

„Achille, příliš řádíš a příliš zločinů pášeš,

nad jiné: v každý čas jsou s tebou bohové sami.

Dal-li ti Kronovec sám, bys veškery Trójany zničil,

ze mne je vyžeň na pláň a páchej strašlivá díla!

Vždyť již zabitých těl mé libé proudy jsou plny,

nemohu ani svůj tok již v jasné vylévat moře,

přeplněn mrtvými těly, a ty jen zuřivě vraždíš.

Avšak přestaň už jednou — jsem překvapen, záštito lidu!“

Achilleus rychlý v běhu mu odvětil těmito slovy:

„Stane se, živený Diem, ó Skamandre, jak si to přeješ,

vraždit Trójany zpupné však nemíním přestati dříve,

než bych je do města zahnal a s Hektorem v boji se zkusil

tváří v tvář — ať zahynu já, ať zahubím jeho.“

Řekl a na trójský lid zas vyrazil, podoben bohu.

Xanthos hlubokých vírů děl tehdáž k Foibovi takto:

„Podivno, Stříbrnoluký! — Tys nesplnil, zrozený z Dia,

rozkazu Kronova syna, jenž velmi ti důrazně velel,

Tróům k ochraně stát, než soumrak večerní přijde,

pozdě, a nežli by stín zas pokryl hrudnatou zemi!“

Řekl, i seskočil v ráz syn Péleův oštěpem slavný

s pobřeží v říční střed. —

Bůh vyrazil, vzdouval se, zuřil,

vzbouřiv veškery proudy, a rozvlněn odplavil těla,

četná, byloť jich mnoho, jimž Achilleus životy odňal.

S řevem podobným býku je vyvrhl ze svého vodstva,

na souš — kdo ještě byl živ, těch ve svých půvabných proudech

chránil, a v hlubokých vírech, a velkých, všecky je skrýval.

Vlny se zdvíhaly strašně a vířily, svrchu mu prudký

vrážel do štítu proud, již nebylo možno mu ani

pevně se nohama opřít.

Tu oběma rukama chopil

velký ztepilý jilm, jenž ze samých kořenů vyrván,

celé pobřeží strhl a krásné zalehl proudy

hustými větvemi svými a veškeru překlenul řeku,

celý skácev se v proud.

Syn Péleův, vyraziv z víru,

křepkýma nohama svýma se plání rozběhl zděšen.

Neustal velký bůh, než prudce se na reka vrhl,

kale se povrchem vody, by další mu zamezil boje,

slavnému Péléovci, a od Tróův odvrátil zhoubu.

Uskočil Péléovec, co hozené dolítne kopí,

prudkost v náběhu maje jak orel, tmavý ten lovec,

jenž má největší sílu a z ptáků nejrychlej lítá.

Tomu jsa roven pádil, a krunýř na jeho prsou

řinčel strašlivým zvukem.

Rek stranou proudu se vyhnuv,

prchal — ten s hukotem velkým ho stíhal, vale se za ním.

Jako když kope kdo strouhu, chtě od zdroje ztemnělé vody

určiti odtoku směr, k svým sadům jej veda a sadbě:

v rukou pracuje rýčem a nános ze strouhy hází:

voda se z pramene valí a veškery křeménky na dně

valem hrnou se vpřed — proud zprudka se žene a hrčí

na místě srázného sklonu a předstihne dokonce muže —

podobně zvlněný proud též Achilla dostihl vždycky,

ať byl sebe víc rychlý — jsouť bohové mocnější mužů.

Kdykoliv slavný rek měl v úmyslu, Achilleus rychlý,

stanout naproti proudu a poznati, zdali ho všichni
věční bohové štvou, již bydlí na nebi širém —
po každé přívaly vln té nebem živené řeky
shora mu do plecí bily. —
On do výše nohama skákal,
úzkosti pln v své duši, a vespod mu kolena zmáhal
hrozný, prudký proud, jenž pod ním podrýval písek.
Zalkal tu Péléovec a pohlédl k širému nebi:
„Že pak, ó otče ty Zéve, mě chudáka nikdo si z bohů
netroufal zachránit z řeky! — A potom ať zahynu třebas!!
Žádný z nebeských bohů však není tolik mi vinen,
jako má milená máť, jež řečí mě šálila lživou,
pravíc, že pod městskou zdí kdys Trójanův oděných v krunýř
střelami Apolla Foiba mám zahynout, prudkými v letu.
Kéž by mě Hektór byl sklál, jenž nejlepší vyrostl tady!!
Muž by mě statný zhubil, mně statnému svlékl by výzbroj!
Takhle mi souzeno jest, bych zhynul žalostnou smrtí,
sevřen velikou řekou, jak chlapec, pastucha vepřů,
kterého zachvátí proud, když za bouře přechází řeku!“
Řekl, tu Athénská Pallas a Poseidón velice rychle
přistoupli nablízko k němu, svým tvarem podobni mužům,
rukou ho za ruku vzali a důvěru vzbudili slovy.
Zemětřas Poseidáón tu počal mluviti takto:
„Příliš, Péleův synu, se nelekej ani se nechvěj —

neboť takoví bozi jsme oba dva ochránci tvoji,

Athénská Pallas a já — dal Zeus nám svolení k tomu.

Nijak ti souzeno není, bys zahynul — od řeky aspoň,

neboť ta povolí záhy — však sám již brzy to poznáš.

Avšak, dáš-li si říci, ti povíme rozumnou radu:

od boje společné války svým rukám ustati nedej,

dokavad trójský lid bys v slavné ílijské hradby

nesevřel — ačli kdo prchne.

Pak Hektoru odejma život,

nazpět k lodím se vrať, vždyť přejem ti dosíci slávy!“

Taká řekli mu slova a k věčným odešli bohům.

Hrdina šel, vždyť božský vzkaz jej naplnil silou,

na pláň, kteroužto proud již zaplavil, vystouplý z břehů.

Množství krásné zbroje a mrtvol po vodě plulo

jinochů padlých v bitvě.

On naproti proudu se řítil,

zvedaje do výše přímo svá kolena, aniž ho zdržel

široký říční proud, vždyť Pallas vdechla mu sílu.

Nezdržel útoku svého ni Skamandros, naopak ještě

hněvem se roznítil více a prudké nadouval vlny

zvedaje peřeje své.

Pak zavolal na Simoenta:

„Ty můj milený bratře, teď oba tu rekovu sílu

zdržme, sic velké město by vyvrátil Priamu vládci,

vbrzku, vždyť trójský lid jej nemůže ve vřavě zdolat.
Nuž, buď pomocen rychle a tok svůj rozvodni mocně
vodami ze svých zdrojův a veškery bystřiny vzedmi,
do výše pozvedni vlny a hrozný rozpoutej lomoz
kamenů velkých a klád, ať zkrotíme divého muže,
který tady teď zuří, ba dychtí bohům se rovnat:
neboť nebude, mním, nic platna mu síla ni sličnost,
ani ta krásná zbroj, jež v močále, docela na dně,
bahnem zakryta bude — a odvrchu mrtvolu jeho
pískem zavalím celou a kamení nakupím hojně,
bez počtu!
Achajský lid pak nebude moci už kosti
sebrat — v takový kal jej celého zahalím svrchu.
Na místě bude mu rov tím zařízen, nebude třeba
pak již mohylu sypat, až pohřeb slavit mu budou.“
Pravil a napadl reka, jsa rozvlněn, do výše kypě,
šuměje pěnou i krví a mrtvých vojínů těly.
Rázem vzduly se vlny té nebem živené řeky,
rostly a stoupaly vzhůru a hrozily hrdinu strhnout.
Boj bohů
Héré se nesmírně lekla a hlasitě vykřikla strachem,
aby ten velký proud jej nestrhl do hloubi víru;
pročež k synovi svému se bez dlení ozvala takto:
„Povstaň, chromý můj synu — vždyť toho jsme mínění byli,

Xanthu že vírný proud jest rovným ti v zápase sokem!
Nuž, buď pomocen rychle a žhoucí zaněcuj plamen!
Já ale k Zefyru půjdu a k Notovi, jasnému větru,
abych vám s mořské strany sem prudký poslala vichr,
který by padlým Tróům i výzbroj spálil i těla,
záhubný požár šíře.
Ty po celém pobřeží Xanthu
stromoví pal, jej rozpaluj též — však nijak se nedej
lichotným slovem jeho ni hrozbami od boje zvrátit,
nýbrž nezdržuj dřív své prudkosti, dokud já sama
hlučným nevzkřiknu hlasem — pak zadrž nezměrný požár!“
Řekla, a ohnivý žár hned chystal, planoucí hrozně:
nejdřív plápolal žár kol v rovině, mrtvoly pále,
četné — byloť jich mnoho, jimž Achilleus životy odňal.
Všecka tu vyprahla pláň — hned zdržena třpytivá voda.
Jako když severní vítr, v čas podzimu, vysuší rychle
nedávno rozmoklý sad, čímž těší se pěstitel jeho,
podobně vyschla i pláň, bůh spálil mrtvoly všecky.
Vůkol zářící žár pak zamířil do samé řeky:
hořely tamaryškové i jilmové stromy i vrby,
hořely šáchory též, plál lótos, hořelo sítí,
kterým kol krásných proudů se u řeky dařilo hojně.
Žárem týrány ryby a úhoři ve vírech vodních,
které v půvabných proudech se mrskaly vzhůru i dolů,

vedrem trýzněny jsouce, jímž důvtipný Héfaistos dýchal.
Silný Xanthos, jsa pálen, děl slovo a promluvil takto:
„Héfaiste, žádný z bohů se s tebou nemůže měřit,
nemohu s tebou ni já vést zápasu, soptíš-li oheň.
Ukonči svár!
Ať třebas i hned syn Péleův slavný
Trójany vyžene z města! — Co z pomoci mám teď a boje!?“
Pravil, pálen jsa ohněm, a krásné kloktaly proudy.
Jako vře uvnitř kotel, jsa prudkým plamenem zhříván,
v kterém se rozpouští tuk, jenž z vepře je vykrmeného,
klokotem se všech stran, když dříví odspodu hoří,
nejinak krásný proud byl zažíhán, voda v něm vřela.
Nechtěl prouditi dále a zastavil — týralť ho plamen
chytrého Héfaista silou.
Tu Xanthos bohyni Héru
prosil žalostným hlasem a pravil perutná slova:
„Proč tvůj syn můj proud teď napadl, aby ho soužil
nad jiné zvlášť?
Vždyť nejsem ti já tak mnoho přec vinen,
jako jsou ostatní všichni, kdo Tróům k pomoci stojí.
Nuž, já opravdu rád již přestanu, ty-li tak velíš,
avšak přestaň i on! —
Já ještě ti přisáhnu k tomu,
od žádného že z Tróů dne záhuby odvracet nechci,

kdyby i celá Trója se hltavým rozplála ohněm,

planouc, a danajský voj, lid bojovný, Ílion pálil!“

Héré bělostných loktů, jak slyšela výpověď tuto,

k Héfaistu, synovi svému, se bez dlení ozvala takto:

„Héfaiste, přeslavný synu, již dost! — jest nehodno přece,

aby byl věčný bůh tak trýzněn — pro lidi smrtné.“

Řekla, a ohnivý žár hned zhasil, planoucí hrozně,

hned se pak vrátily vlny a opět proudily krásně.

Když tak Xanthova moc již potřena, přestali bozi,

oba, když bohyně Héré, ač hněvivá, zdržela syna.

Zatím obtížný svár byl vznícen v ostatních bozích,

hrozný to boj, duch ve dvojí směr jim v srdci se dělil.

S lomozem divým se střetli, a širá duněla země,

nebeská báň pak zahřměla kol.

Zeus uslyšel lomoz,

na vrchu Olympu sedě, a v milém srdci se zasmál,

neboť zábavu měl, když viděl v zápase bohy.

Bez boje dlouhý čas již nebyli: průlomce štítů

Arés započal zápas a Palladu napadl první,

bronzový oštěp maje, a hanlivá slova jí řekl:

„Copakže, ty psí moucho, zas bohy tu do boje svádíš,

drzou odvahu majíc? — Toť velká tě ponukla vášeň!

Nevíš-li již, jak Týdeův syn byl pobídnut tebou,

ránu mi dát — jak vzala jsi hrot, všem docela zřejmě,

do mne’s jej vrazila přímo a krásné’s mi proťala tělo?

Za to mi teď, jak myslím, zas odpykáš, čím jsi mi vinna!“

V aigidu zdobenou střapci ji kopím udeřil Arés,

v strašnou to zbroj, vždyť Zévův blesk jí nemůže zmařit!

Do té ji udeřil Arés, bůh krvavý, oštěpem dlouhým.

Ona však ucouvla trochu a pádnou chopila rukou

kámen ležící v pláni — byl černý, drsný a velký,

který mužové dávní tam vložili za mezník pole.

V šíj jím poraněn Arés, a rázem klesly mu údy:

zalehl jiter sedm a prachem se pokryly vlasy,

zařinkla zbroj kol těla a Pallas se zasmála božská,

radostí plesajíc nad ním, a pravila perutná slova:

„Bloudečku — v úvahu nevzal’s, ni za málo, já že se pyšním

lepší o mnoho býti — že silou se se mnou chceš měřit!

Tím bys spláceti moh’ své vlastní mateře kletby,

která v hněvu tvůj zmar má na mysli, poněvadž ty jsi

opustil achajské mužstvo a zpupných Trójanů bráníš.“

Takto mu praví Pallas a zářící odvrátí oči.

Za ruku od Afrodíty byl odváděn, Diovy dcery,

vzdychaje často a prudce a zvolna jen nabýval síly.

Héré bělostných loktů, jak úsměvnou bohyni zhlédne,

ihned se k Athéně ozve a praví perutná slova:

„Pohleď, Nezmožitelná, ty Kronovce bouřného dcero,

zase už ta psí moucha tu vřavou z vražedné bitvy

Area, záhubce mužstva, chce vyvésti! — Dohoň ji rychle!“
Pallas, plesajíc v srdci, se ihned pustila za ní,
potom, jak přiběhla k ní, svou pádnou ji praštila rukou,
do hrudi — na tom místě jí kolena klesla i srdce.
Tak tam na zemi živné ti bohové leželi oba.
Athéné zplesala nad ní a pravila perutná slova:
„Takto ať děje se všem, kdož Tróům k pomoci stojí,
válkou-li stíhati chtí lid Danaův oděných v krunýř,
svéhlaví takto a drzí — jak přišla teď Afrodíté
pomáhat Areu tuhle, s mou silou se dávajíc v zápas!
Vždyť bychom dlouhý čas již byli se zbavili války,
neboť výstavná Trója by bývala zbořena dávno!“
Héré bělostných loktů se usmála výroku tomu.
Poseidón, Zemětřas mocný, tu pravil k Foibovi takto:
„Copak že, bez boje takto, tu stojíme — není to ani
slušno, když začali druzí — toť ostuda, kdybychom přišli
bez boje na Olymp zpět, v dům Diův s kovovým prahem.
Začni, tys rodem mladší, vždyť mně by to nebylo čestné,
neboť jsem zrozen dříve a mnohem mám znalostí více.
Bloudečku! — Nemoudrý byl tvůj duch, vždyť nechováš ani
ve své paměti toho, co trudů jsme snesli kol Tróje,
jediní ze všech bohů, když zpupnému Láomedontu,
od Dia přišedše k němu, jsme na rok vstoupili v službu
za plat smluvený s ním. — On velel a ukládal práce.

Tehdáž Trójanům já kol města jsem vystavěl hradby,
široké, nadmíru krásné, by žádný nedobyl města;
ty zas lesklé krávy a loudavé, Foibe, jsi pásal
na stráních pohoří Ídy, jež plna je lesů a roklin.
Ale když výplaty čas nám přinesly útěšné Hóry,
tehdáž veškeren plat nám oběma násilně odňat
strašným Láomedontem, jenž s hrozbou oba nás vyhnal,
hroze, že oběma nám dá nohy a odshora ruce
svázat a na výspy dálné nás rozkáže na prodej zavézt,
potom že ostrým nožem nám oběma uřeže uši.
Takto jsme z Ília zpět zas chvátali, zuřiví hněvem,
pro plat hněviví naň, jejž přislíbil, ale pak nedal.
Národu jeho ty sám teď pomáháš, s námi pak nechceš
zkusit, jak Trójané zpupní by se světa shlazeni byli
náhlým pádem i s dětmi i se svými ženami ctnými!“
K němu pak svémocný bůh zas promluvil, Apollón vládce:
„Jistěže ani ty sám bys nenazval jednáním moudrým,
kdybych s tebou se já chtěl potýkat — pro lidi smrtné,
ubohé, kteří listům jsou podobni: vyrostou sice,
plní životní síly, a jedí plodiny zemské,
ale pak pozbudou žití a zahynou. — Nuže co nejdřív
zanechme veškerých půtek, a lidé ať zápasí sami!“
Takto mu pravil Foibos a odešel — přec jen se styděl
s otcovým rodným bratrem se v zápas pustiti pěstmi.

Sestra však, vládkyně zvěře, mu prudkou činila výtku,

Artemis, bohyně lovčí, a hanlivá slova mu řekla:

„Prcháš, svémocný bože? — Což nechal bys vítězství všecko

vladaři Poseidónovi? — Toť lacinou dal jsi mu slávu!

Bloudečku — lučiště své jen naprázdno na pleci nosíš?

Ať tě pak neslyším zas, jak v otcovském domě se chlubíš,

jako's to činíval dříve, jsa ve sboru nesmrtných bohů,

ty že chceš s Poseidónem se pustit v urputný zápas!“

Řekla, a svémocný bůh jí neřekl na to ni slova.

Ctihodná Diova choť však velkým vzplanula hněvem,

kárala střelkyni šípů a řekla jí hanlivá slova:

„Jakže? Ty drzá psino, si troufáš naproti Héře

stavět se v boj? — Jest těžká to věc, chtít zápasit se mnou,

třebaže nosíš luk! — Vždyť lvicí tě učinil ženám

Zeus, jenž svěřil ti moc, bys vraždila, kterou bys chtěla!

Věru by bylo ti líp kdes po horách zvířata střílet —

placké jeleny takhle — než s mocnějším bojovat silou!

Jestli však chceš, nuž zápasu zkus, bys věděla dobře,

oč jsem silnější tebe — že se mnou se měřiti hodláš!“

Řekla a chytla ji v mžik svou levicí za obě ruce,

v zápěstí — pravicí svou jí s plecí lučiště strhla,

v uši ji s obou stran jím bušila — kroutící sebou,

s posměšným úsměškem na rtech — a rychlé padaly střely.

Plačíc Artemis prchla, jsouc plachému holoubku rovna,

kterýžto před jestřábem se v puklou uchýlil skálu,

v štěrbinu — neurčilť osud, by nyní právě byl chycen.

Podobně uprchla plačíc a lučiště nechala ležet.

Létě tu Argův vrah zas pravil, průvodce Hermés:

„S tebou se nebudu já přec potýkat! — S ženami věru

Kronovce oblačného jest obtížno sváděti boje!

Ve sboru věčných bohů se můžeš chlubiti směle,

že svou mohutnou silou jsi nade mnou vyhrála v boji.“

Domluvil; bohyně Létó šla sebrat lučiště křivé,

s šípy, z nichž v prachový vír jí každý zaletěl jinam:

ale když dceřin luk již sebrala, kráčela nazpět.

Ta již na Olymp přišla, v dům Diův s kovovým prahem,

u kolen milého otce si plačíc usedla dcera:

na těle božský se háv jí tetelil.

Dcerušku otec

na hruď přivinul Zeus, pak tázal se s úsměvem vlídným:

„Kdopak ti, milé dítě, tak ublížil z nebeských bohů,

drzostně, jako bys snad kýs zločin spáchala zjevný?“

Lovkyně s čelenkou krásnou mu na to zas odvece takto:

„Tatínku, takhle mě ztloukla tvá Héré bělostných loktů,

od níž hádka a svár jen pochází nesmrtným bohům!“

Taková byla jich řeč, již navzájem mluvili k sobě.

Zatím se odebral zpět bůh Apollón do svaté Tróje,

poněvadž o městskou zeď měl starosti, stavěnou pevně,

aby v ten Achajci den ji nestrhli — naproti sudbě.

Ostatní bohové věční zas na Olymp odešli všichni,

jedněmi lomcoval hněv, však druzí s velikou slávou;

k Diu však, vladaři mraků, si usedli.

Útěk Trójanů do města. Apollón oklamal Achillea

Achilleus zatím

hubil tam trójské vojsko i spřežení jednokopytná.

Jako se valívá kouř, až k nebesům stoupaje širým,

město když požárem vzplá, jenž božím hněvem byl vznícen:

z požáru všechněm nářek a mnohým nastane hoře —

podobně připravil rek též Trójanům nářek a hoře.

Stařec, Priamos král, v ten čas stál na božské věži:

Achilla obrovského a před ním Trójany spatřil,

viděl jich zmatený běh, jak prchali — nebylo nikde

obrany — zalkal vládce a na zem sestoupiv z věže,

proslulým hlídačům brány dal rozkaz, stojícím u zdi:

„Dokořán veřeje brány teď otevřte, dokud by trójský

do města nevešel lid, pln zděšení — neboť je tamhle

Achilleus nablízku žene! — — —

Teď nastane záhuba, myslím!

Až však do města prchnou a opět nabudou dechu,

veřeje přilehlé těsně pak ihned přirazte zase!

Strach mám, že zhoubný ten muž nám skočí do hradeb města.“

Řekl, ti odemkli bránu a odtáhli závory obě.

Ochrany vhodný vchod jim poskytl.

Apollón zatím

s hradeb mu naproti skočil, by od Tróův odvrátil zhoubu.

Trójané do města přímo a do jeho vysokých hradeb

prchali, vyprahlí žízní a celí pokrytí prachem,

s pláně — on kopím je hnal, pln prudkosti, vzteklost mu divá

pořád pudila srdce, an dychtil dobýti slávy.

Ília vysokých bran lid Danaů býval by dobyl,

nebýt Apolla Foiba, jímž Agénór slavný byl vyzván,

hrdinský Anténorovec, muž bez hany, nadmíru silný:

Velký smělosti cit v něj položil, sám se mu po bok

postavil, osud smrti chtě od něho odvrátit těžký,

podepřen o dub Diův a ve vzduch zahalen hustý.

Když však byl bořitel měst, syn Péleův, hrdinou spatřen,

stanul tento a čekal a v hrudi mu bušilo srdce,

potom rozpaků pln děl ke své zmužilé duši:

„Běda mi! Budu-li já teď před silným Achillem prchat,

cestou, jíž ženou se druzí a prchají ve zmatku hrozném,

dohoní on mě i takto a zbabělce života zbaví;

nechám-li krajanů svých pak prchat ve zmatku divém,

před synem Péleovým a jinam se od hradeb městských

poženu trójskou plání a poběžím, až bych se dostal

na stráně pohoří Ídy a někde se v křovinách ukryl,

potom večerní čas bych mohl se vykoupat v řece,

pot svůj osušit hojný a opět se do Tróje vrátit. —
Avšak načpak tu věc má milá rozjímá duše?!
Copak, kdyby mě zhlédl, jak po pláni od města prchám!?
Ať se jen nepustí za mnou a rychlým mě nechytí během!
Potom nebude možno se vyhnout smrti a zhoubě,
neboť nad lidi všecky je Achilleus nejvýše silen.
Avšak jestli mu přímo, zde před městem, naproti vyjdu,
přece snad ostrým hrotem též jemu lze poranit tělo!
Jediný má jen život, a lidé ho smrtelným zovou —
ovšemže Zeus, syn Kronův, mu dává velikou slávu!“
Čekal na Achillea, jsa přikrčen, zmužilé srdce
v prsou nutkalo reka, by zápas svedl a válčil.
Podobně z hlubin houště se vrhá divoký pardál
naproti člověku lovci a ve svém nikterak srdci
netrne, aniž se bojí, jak uslyší ohařů štěkot,
neboť kdyby i dřív jej lovec bodl neb sekl,
i když hluboko hrot jej probodne, nenechá přece
obrany, než buď zhyne neb napadne odpůrce svého.
Stejně i Agénór slavný, syn statného Anténora,
nechtěl se na útěk dát, než zápasem Achilla zkusí,
nýbrž nastavil štít k své obraně, veskrze stejný,
kopím na něho mířil a hlasem velikým volal:
„Zajisté, Achille slavný, měl’s jistou naději v srdci,
ty že tu v dnešní den hrad mužných Trójanů zboříš! —

Bloudečku — mnohé strasti to město ti připraví ještě,
neboť dosud je nás tam mužů mnoho — a silných,
kteří k ochraně žen, svých rodičů milých a dítek
hájíme trójského města — ty dojdeš tu osudu svého,
třebaže takto jsi strašný a hrdina smělosti plný!“
Pravil a ostré kopí svou těžkou pravicí hodiv,
udeřil v holenní kost, blíž kolena, aniž se chybil.
Holeň však okolo ní, jsouc dělána z čerstvého cínu,
strašný vydala zvuk — hrot kopí, do kovu vraziv,
odletěl, nevniknuv v něj — dar Héfaistův zadržel oštěp.
Na soka rovného bohům pak Achilleus vyrazil zprudka;
tehdy však Apollón Foibos mu nedal dobýti slávy,
nýbrž zachránil jej, kol hustým vzduchem ho zakryv,
potom rekovi velel, by s klidem z boje se vrátil.
Achilla úskočnou léčkou však od lidu odvrátit hleděl:
o samému Anténorovci jsa ve všem podobou roven,
před ním nablízku stanul.
Rek vyraziv, honil ho během. —
Zatím co pšeničným polem jej Achilleus hrdinský stíhal,
podél hlubokých vírů jej obrátiv Xanthovy řeky —
Apollón totiž ho šálil a běžel maličko před ním,
aby měl naději stále, že jižjiž ho dostihne během —
ostatní trójský lid již v zděšeném útěku přišel
do města, radosti pln, jež celé se hemžilo davem.

Ovšemť odvahy neměl z nich nižádný, před městskou hradbou
jeden druhého čekat a zvědět, kdo z nich as prchl,
nebo kdo zhynul v bitvě — i vrazili s velikou chutí
do města, koho jen nohy a kolena zachránit mohly.

ZPĚV XXII.

Pád Hektorův

Tak tam válečný lid, pln zděšení, kolouchům roven,
o krásné cimbuří zdí byl podepřen, pil jen a žízeň
hasil a vysoušel pot.
Tou dobou danajské mužstvo
k plecím přitisklo štíty a k hradbám přistouplo blíže.
Hektór osudem zlým byv zadržen, na místě zůstal,
před Trójou, jediný sám, blíž Skajské vysoké brány.
Tehdáž Apollón Foibos se ozval k Achillu takto:
„Proč jen, Péleův synu, mě rychlýma nohama honíš,
boha mě nesmrtného, sám smrtelný? —
Copak's mě ještě
nepoznal, že jsem božstvo — že dorážíš na mne tak prudce?
Copak ti s Trójany boj jest lhostejný, které jsi zahnal?
Vždyť ti už do města prchli — ty zatím zašel's až semhle!
Mne přec nemůžeš sklát, vždyť nejsem smrtelný člověk!"
Achilleus rychlý v běhu, pln nevole, odvětil takto:

„Zklamal’s mě, svémocný Foibe, ty ze všech nejkrutší bohů,
sem až mě od městských zdí teď vylákav — sice by mnozí
do země zaryli nehty, než do města byli by vešli!
O velkou ty jsi mě čest teď připravil, Trójany spasil!
Snadná to věc! Vždyť budoucí bát ses nemusil pomsty!
Však bych pomstil se rád, jen možnost kdybych měl k tomu!“
Pravil a k městu se dal zas na pochod s bujarou myslí:
pustil se v běh, jak s povozem kůň, když vítězoslavně
během lehounkým pádí a tryskem rovinou cválá —
podobně zdvíhal nohy a ohýbal kolena hbitá.
První Priamos kmet jej spatřil na vlastní oči,
kterak září jak hvězda a plání kupředu běží.
Hvězda ta vychází v podzim a její přejasná záře
prostřed nesčetných hvězd plá na nebi v temnotě noční;
Óariónův pes též příjmím nazýván bývá:
hvězda to nejjasnější — však bývá znamením zhoubným,
neboť nebohým lidem jest nejednou původem zimnic;
podobně jemu, jak běžel, se jiskřil na hrudi krunýř.
Stařec Priamos zalkal a pěstmi se do hlavy bušil,
vysoko pozdvihl ruce, a zaúpěv, milého syna
prosil, hlasitě vzkřiknuv. —
Ten stál tam před branou městskou,
vroucí chovaje touhu, by pustil se s Achillem v zápas.
Stařec tu vzpínaje ruce, pln žalosti, takto mu pravil:

„Hektore, milý synu, ó nečekej na toho muže,

jediný, vzdálen druhých, ať záhy tě nestihne zhouba,

kdybys byl od něho sklán — jest mnohem silnější tebe!

Strašný to muž! — Kéž od bohů všech jest milován stejně,

jako je mnou!! — Pak psy by byl žrán neb dravými supy —

bez pohřbu!! — —

Hrozná bolest by spadla mi ze srdce mého! —

Vždyť mě již tolika synů — tak zdatných — sirého zbavil,

zabiv neb na výspy dálné je na prodej zavézti kázav.

Teď zas dvé mých synů zde ve vojsku do města prchlém,

Lykáón s Polydórem se nikde mi nejeví očím,

zrození od Láodiky, mé manželky, vládkyně služek.

Přec-li je v táboře svém má naživě, potom je oba

za hojné zlato a měď zas koupíme, dost je ho v domě:

Altés slavného jména dal hojný majetek dceři.

Pakli však jsou již mrtvi a do domu Hádova sešli —

jaký to bol mé duši, i matčině pro syny naše!

Ostatní trójský lid jen krátko se rmoutiti bude,

ty-li jen nezemřeš též, sklán rukou Achilleovou.

Pročež za hradby pojď, ať trójské ženy a muže

zachráníš, milý synu, a nedáš velikou slávu

Péléovci a sám ať milý neztratíš život! —

Také nade mnou bídným se slituj, nebohým mužem,

dokud jsem při smyslech ještě!

zahubí osudem zlým, až mnohé zažiju strasti:

kterak vražděni jsou nám synové, vláčeny dcery,

jak jest drancován dům, jak nebohá robátka malá

v strašné válečné řeži jsou zuřivě vrhána na zem,

vražedná Achaiů pěst jak smýká snachami mými!

Já pak konečně sám kdes v předsíni paláce budu

od psů hltavých rván — až někdo mě oštěpem ostrým

bodne neb zpodálí raní a z údův odejme život —

od psů, jež v komnatách svých jsem krmíval, hlídače dveří,

ti se mou napojí krví, a potom zmámeni v duši,

ležet v předsíni budou. —

Jest krásné při mládci všecko,

jestliže sklán jest v boji a kopím usmrcen ostrým,

leží — vše krásné je na něm, i po smrti cokoli vidíš.

Když však zabit je kmet, když šedé na hlavě vlasy,

šedé na bradě vousy i hanbu mu zohyzdí psové,

není žalnější los než takový, nebohým lidem.“

Takto mu pravil stařec a rval své šedivé vlasy,

s hlavy je škubaje své — však nehnul Hektoru srdcem.

S druhé strany zas máť tam kvílila, ronící slzy:

Rukou odkryla ňadra a prs svůj vyňala druhou,

potom však, roníc slzy, mu pravila perutná slova:

„V úctě ho chovej, synu, můj Hektore, soucit měj se mnou,

jestliže prs jsem ti já kdys podala, tišící žalost,

na to si vzpomeň, dítě, a uvnitř ílijských hradeb

lítému muži se braň — však sám s ním nevcházej v souboj!

Strašný to muž!! — —

Vždyť kdyby tě sklál, již nebudu nad tvým

lůžkem plakati já, tvá rodička, poupátko milé,

nebude zámožná choť — než daleko, daleko od nás

u lodí achajských tamhle tě rychlí sežerou psové!“

Tak tam plakali oba a mluvili ke svému synu,

prosíce vřelým hlasem — však Hektoru nehnuli srdcem:

čekalť obrovského tam Achilla, jenž se už blížil.

Nejinak horský had v svém doupěti na muže čeká,

nažrav se zhoubných bylin — a hrozná ho naplní vzteklost:

strašné pohledy vrhá a doupětem v kruhy se svíjí,

podobně necouval Hektór, jsa naplněn nesmírnou silou,

složiv třpytivý štít, jejž podepřel o pokraj věže.

Potom však, rozpaků pln, děl ke své zmužilé duši:

„Běda mi, jestliže já teď za bránu vejdu a hradby,

obzvlášť Púlydamantem mi budou činěny výtky,

který mi dával radu, bych do města zavedl vojsko

za té zhoubné noci, kdy slavný Achilleus povstal.

Já však nedbal těch slov, což mnohem by bývalo lépe! — —

Teď když zpupností svou jsem zbavil života mužstvo,

velmi se Tróů stydím i Trójanek s vlečnými rouchy,
aby snad leckterý z nich, byť sprostší, neřekl o mně:
‚Hektór zahubil lid, svou vlastní přeceniv sílu!‘
Takto as budou mluvit — mně mnohem lépe by bylo
v souboji Achilla zabít a potom teprv se vrátit,
neb být od něho sklán — však se slávou — před samým městem.
— — —
Jakpak — — kdybych tu štít teď položil vypouklý v středu,
těžkou přilbici sňal, svůj oštěp podepřel o zeď,
sám pak naproti vyšel a Achillu, chrabrému reku,
slíbil, že Helenu vydám a s ní též poklady její,
veškery bez výjimky, jež Paris na dutých lodích
do Tróje přivezl kdys, což příčinou rozbroje bylo,
odevzdám Átreovcům, a zároveň Achaiům zvláště
jiné rozdělit hodlám, jež chová toto zde město — —
v Tróji pak ještě že dám všem kmetům přísahu složit,
oni že neskryjí nic, než na dvé rozdělí jmění,
všecko, co ve svém nitru to rozkošné ukrývá město.
— — —
Avšak načpak tu věc má milá rozjímá duše!?
K němu přec nemohu já jít s prosbami — nebude jistě
se mnou soucitu míti ni ostychu, nýbrž mě rázem
zabije bezbranného jak ženštinu — svléknu-li výzbroj.
Teď již naprosto nelze s ním dlouhé hovory vésti

o starých známých věcech, jak jinoši činí a dívky,

jinoši činí a dívky, když důvěrně hovoří spolu.

Budeť zajisté lépe co nejdřív srazit se bojem,

uzříme, kterému z nás bůh Olympský propůjčí slávu.“

Přemýšlel takto a čekal. — —

Tu Achilleus přišel až k němu,

jako by Arés to byl, ten bojovník třesoucí přilbou.

Pélijský jasan se chvěl, jejž na pravém rameni nesl,

hrozný — krunýř mu plál kol dokola, jako když někdy

září plamene žár, neb jako když vychází slunce.

Hektór, sotva ho zhlédl, jat zděšením, odvahy neměl

zůstat — i opustil bránu a uprchl, úzkosti plný.

Achilleus vrhl se za ním a v křepké spoléhal nohy.

Tak jak na horách jestřáb se lehounce rozletí v útok,

nade vše rychlý pták, když plachého holuba stíhá —

holub tu ulétá stranou, ten s ostrým vzápětí skřekem,

útočí zase a zas, vždyť touha jej nutí ho chytit —

tak hnal zpříma se za ním, pln chtivosti — Hektór pak prchal

dolů pod trójské hradby a ohýbal kolena hbitá.

Potom minuvše hlídku a smokvoň šlehanou větry,

pořád od hradeb dále a po stezce pádili oba.

Ke zdrojům krásných proudů již kvapili, ze kterých prýští

na povrch pramenů dvé, z nichž vytéká Skamandros vírný;

jeden z pramenů těch má teplou vodu, a vůkol

stoupá ze zdroje dým, jak kdyby tam plápolal oheň —
druhý však studený jest — též za léta — jako jsou kroupy
nebo jak mrazný sníh neb led, jenž utuhl z vody.
Poblíž pramenů těch jsou prostorné nádrže k prádlu,
krásné, z kamenů zděné, kde lesklé oděvy často
právaly trójské ženy a krásné dcerušky jejich,
dřív, když ještě byl mír, než synové achajští přišli.
Tam tedy běželi oba — ten vzadu ho stíhal, ten prchal:
prchal statečný muž, však stíhal jej o mnoho lepší —
šílený běh — vždyť nebyl to býk neb hovězí kůže,
kterých by dobýt chtěli — jak bývají odměnou běhu —:
o život Hektora vládce ten běh byl, statného jezdce.
Nejinak jednokopytní se ženou vítězní koně
úprkem okolo sloupu, když na počest padlého muže
velká je odměna v sázce, buď trojnohý kotel neb žena,
podobně rychlým během kol hradeb Priama vládce
třikrát oběhli kolem — a bozi se dívali všichni.

Otec tu bohů a králů k nim počal mluviti takto:
„Nastojte! Milený muž, jak vidím na vlastní oči,
honěn je okolo zdí!
Já ve svém srdci ho želím,
neboť mi hojné maso, jež vyřízl ze stehen býčích,
na Ídě, plné roklin, vždy pálíval, jindy však zase

na samém temeni hradu — a teď ho tam Achilleus slavný

rychlýma nohama honí kol hradeb Priama vládce!

Pročež rozvažte, bozi, a poradu vezměte o tom,

máme-li od smrti jej snad zachovat, či ho již máme

Achillu Péléovci dát zahubit, třeba byl zdatný!“

Pallas jiskrných zraků mu na to zas pravila toto:

„Cože’s to pravil, Zéve, ty vladaři blesků a mraků?

Muže, jenž smrtelný jest, jenž propadl osudu dávno,

ze smrti plné smutku bys nazpět vyrvati mínil?!

Pro mne, však ostatní bozi ti čin ten neschválí všichni!“

Kronovec, oblačný Zeus, zas těmito odvětil slovy:

„Trítogeneio, má dcero, buď pokojná, vždyť já to přece

nedím tak docela přísně a hodlám ti po vůli býti!

Dělej, co milý tvůj duch má v úmyslu, neváhej déle!“

Takto ji povzbudil Zeus — ač touhou plála už dříve.

Sestoupla s olympských výšin a na zem se spustila skokem.

Hektora rychlý rek však s prudkostí honil a stíhal.

Jako když laňčí mládě, kdes na horách, před sebou žene,

vyhnav je z doupěte pes, skrz rokle a úvaly lesní —

kdyby mu na krátký čas snad zmizelo, v houští se schoulíc,

pes přec běhá stále, a čenichá, až je zas najde,

stejně se nemohl skrýt též rychlému Achillu Hektór.

Neboť kdykoli rek chtěl zahnout k dardanské bráně,

pod hradby, stavěné pevně, se hodlaje útěkem spasit,

zdali by střelami svými ho Trójané chránili svrchu,
vždycky ho předběhl z boku a nazpět zahnal ho zpředu,
k rovině — Achilleus sám však běžel po straně města.
Ve snách je nemožno muži, by běžel za tím, kdo prchá:
nemůže jeden prchat a druhý ho nemůže stíhat,
podobně dohonit jeden, ni prchnout nemohl druhý.
Kterak by osudu smrti byl Hektór uniknout mohl,
kdyby mu v poslední mžik, již naposled, pomocen nebyl
Apollón sám? — Ten dodal mu sil, dal kolenům hbitost.
Achaiům Achilleus slavný však bránil, kývaje hlavou,
nechtěje svolení dáti, by ostré naň stříleli šípy,
aby mu nevzali slávu, a sám aby nepřišel pozdě.
Když však po čtvrté již k těm zdrojům rekové přišli,
zlaté osudu váhy tu rozpínal nebeský otec,
smrti pak osudů dvé tam vkládal, zármutku plné:
hrdiny Péléovce a Hektora, statného jezdce,
v středu je chopil a zdvíhal — den osudu Hektoru klesal,
dolů, k Hádově říši — bůh Apollón opustil reka.
Pallas jiskrných zraků v ten okamžik k Achillu přišla,
kvapem přistoupla k němu a pravila perutná slova:
„Konečně, miláčku Diův, jak doufám, Achille slavný,
k dutým achajským lodím si přinesem velikou slávu,
Hektora zbavíce žití, jenž vždycky je dychtivý války.
Teď mu již nemožno jest nám oběma uniknout ještě,

kdyby i nad svou sílu se namáhal svémocný Foibos,
kdyby i před bouřným Diem se po svých kolenou plazil!
Ty však si oddechni nyní a zastav se, k Hektoru já zas
půjdu a přiměju jej, jít s tebou v urputný zápas.“
Takto mu pravila Pallas — i stanul, plesaje v srdci,
opřen jsa o kopí své, jež bronzovým končilo hrotem.
Pallas ho nechala státi a dostihla slavného reka,
postavou Déifobovi i hlasem nezdolným rovná.
Přistoupla k Hektoru blíže a pravila perutná slova:
„Příliš tě, bratříčku můj, již kruší Achilleus rychlý,
honě tě rychlým během kol hradeb Priama vládce.
Teď však zastavme útěk a braňme se, stojíce pevně!“
Hrdina jiskřící přilbou jí pravil, veliký Hektór:
„Vždycky’s mi, bratříčku můj, již dřív byl nejvíce milý
ze všech, jimž Priamos vládce a Hekabé životy dali,
nyní ještě však více tě zamýšlím v srdci svém ctíti,
který ses odvážil sám, když lítostným zrakem’s mě viděl,
za mnou za hradby vyjít — ti druzí zůstali uvnitř.“
Pallas jiskrných zraků mu na to zas pravila toto:
„Prosil mne, bratříčku můj, náš otec i vznešená matka,
jeden za druhým vroucně, i ostatní druhové kolem,
zůstati vnitř, vždyť takový strach tam pojímá všecky,
mně však ve hrudi duch byl týrán zármutkem trapným.
Nyní naň udeřme přímo a bojujme, nebudiž kopí

šetřeno docela nic, chcem viděti, zdali nás oba
usmrtí Achilleus slavný a odnese krvavou výzbroj
k dutým achajským lodím, či pod tvým oštěpem padne!“
Řekla a se lstí chytrou šla napřed bohyně Pallas.
Když tak na sebe jdouce, již docela nablízku byli,
velký, jiskřící přilbou jej první oslovil Hektór:
„Nebudu, Péléovče, již utíkat, jako jsem právě
třikrát okolo zdí teď prchaje, odvahy neměl
čekat na útok tvůj — teď naopak pudí mě srdce
tobě se postavit v zápas — ať zahynu, nebo tě skolím.
Nejdříve bohy si sem však přiberme, poněvadž oni
budou nejlepší svědci a strážcové úmluvy naší:
nehodlám zohavit příliš tvé mrtvoly, Zeus-li mi ráčí
popřát vítězství v boji, a tvůj-li ti odejmu život,
nýbrž skvostnou zbroj bych s těla ti, Achille, svlékl,
Achaiům mrtvolu tvou však navrátil — učiň to také!“
Posupně pohleděv naň, syn Péleův odvětil rychlý:
„Hektore, proklatý vrahu, jen o smlouvách déle mi nemluv!
Tak jak lidem a lvům jsou nemožný úmluvy svaté,
tak jak s beránkem vlk mít nemůže smýšlení svorné,
nýbrž si vzájemně zmar jen chystají, stále a stále,
podobně láska i nám jest nemožná — nemohou vůbec
nikdy nám úmluvy být, než jeden padne a jeho
krví se nasytí Arés, ten štítonoš, bojovník statný.

Každé zdatnosti své buď pamětliv — teď je ti zvláště
třeba být válečníkem a hrdinou smělosti plným!
Teď již vyhnutí není — a rázem tě bohyně Pallas
zabije oštěpem mým — teď najednou odpykáš všecky
útrapy soudruhů mých, jež zabil's, oštěpem zuře!"
Řekl — pak napřáhl ruku a stinným oštěpem mrštil:
on však hbitě se uhnul, jak ostří oštěpu zhlédl:
skrčilť se, uzřev je vpředu — i přelítlo bronzové kopí,
za ním pak zatklo se v půdu.
Je vytrhši Achillu dala
Pallas, však neviděl nic rek Hektór, vládyka lidu.
K Achillu hrdinskému tu Hektór takto se ozval:
„Chybil's! Nikterak tedy, ó Achille podobný bohům,
od Dia o losu mém tys nevěděl — vždyť's to přec tvrdil! —
Avšak byl's jen mluvkou a ve svých poťouchlých řečech,
abych tebe se zděsil a síly a chrabrosti pozbyl.
Ó já neprchnu již — své kopí mi nevrazíš do zad!
Do mých prsou je vraz, jak přímo se na tebe vrhám,
jestliže bůh ti to dal — teď mému se oštěpu vyhni!
Kéž bys ve svém těle ten oštěp si odnesl celý!
Ó pak mnohem lehčí by nastala Trójanům válka,
kdybys zahuben byl — vždyť tys jim největší zkázou!"
Řekl — pak napřáhl ruku a stinným oštěpem mrštiv,
Achillu do štítu, v střed, jím udeřil, aniž se chybil —

v dálku se odrazil oň hrot Hektorův. —

Hrdina vzplanul

hněvem, že rychlý ten hrot tak marně mu vyletěl z ruky.

Stanul, na mysli sklíčen — však neměl jiného kopí.

Vzkřikl a po bratru volal, jenž bělavým štítem byl chráněn,

žádaje za dlouhé kopí — však nebyl nablízku nikdo.

Hektór to poznal v mysli a těmito slovy se ozval:

„Běda! Již pochyby není, že bozi mě vyzvali na smrt!

Já jsem s jistotou mínil, že hrdinský bratr je se mnou —

ten je však uvnitř města — mě přelstila bohyně Pallas.

Teď mi je strašná smrt již nablízku, nikoli v dáli —

není vyhnutí již — toť Zeus as rozhodl takto,

dávno, i Jistý Střelec, syn Diův, kteří mě vždycky

ochotně chránili dřív — však nyní mi nastává konec. — —

Ale ať bez boje aspoň a bez slávy nezhynu bídně!

Velký vykonám čin — nechť o mně i potomci zvědí!“

Takovou promluvil řeč. Pak meč svůj vytasil ostrý,

který, velký a pevný, mu dolů od slabin visel:

skrčiv se učinil útok jak orel vysokoletý,

který, slétaje v pláň, skrz temná mračna se řítí,

chtěje buď útlé jehně, neb plachého zajíce lapit,

podobně vyrazil Hektór a mával přeostrým mečem.

Vyrazil Achilleus též — vír vzteku mu naplnil duši:

divý to hněv, rek před svou hruď k své ochraně zdvihl

krásný, úpravný štít, svou přilbou s hřebeny čtyřmi
kývaje, skvoucí se leskem, a kolem vlásiny vlály
ze zlata, které v hřeben bůh Héfaistos zasadil hustě.
Nejinak Sírius plá, když vychází v temnotě noční,
na večer — nejkrásnější to ze všech na nebi hvězda,
podobně ostrý hrot plál do dálky, kterýmžto statný
Achilleus v pravici mával a chystal Hektoru zhoubu,
po místě na těle slídě, kde ostří by nejlépe vniklo.
Tělo mu bronzová zbroj kol dokola úplně kryla,
krásná, kterou si vzal, když Patrokla silného zabil.
Vidět bylo jen krk, jenž od plecí dělí se klíčem,
jícen, kde život lidský je rychlé záhubě vydán.
Tam, jak na něj se hnal, jej probodl Achilleus slavný:
rázem měkkou šíjí skrz naskrz proniklo ostří.
Jasan kováním těžký však neproťal průdušnou rouru,
pročež promluvit mohl a ještě mu odvětil slovy.
Hektór skácel se v prach, rek zajásal, Achilleus slavný:
„Hektore, ty sis myslil, když svlékali Patrokla mého,
že jsi už jist — však na mne jsi nehleděl, když jsem byl vzdálen!
Bláhový! — Za druhem svým jsem já byl při dutých lodích
zůstaven podál něho, jsa mstitelem nad tebe lepším,
který tě zbavil žití.
Teď tebe tu psové a ptáci
hanebně vláčet budou — jej Achajci pohrobí slavně!“

K Achillu, ztráceje sílu, děl Hektór jiskřící přilbou:
„Prosím tě při duši tvé, tvých kolenou, rodičích vlastních,
jenom rozsápat psům mé mrtvoly u lodí nedej,
nýbrž hojnost bronzu i nadbytek vzácného zlata
přijmiž v dar, jejž otec ti dá s mou vznešenou matkou,
avšak mrtvolu mou vrať do města, aby tak mohli
Trójané, muži i ženy, mě spálit po smrti ohněm!“
Posupně pohleděv naň, syn Péleův odvětil rychlý:
„Jenom mne u mých kolen, ni rodičů, drzoune, nepros!
Ó kéž vztekem a mstou já sám jsem pobídnut k tomu,
abych maso tvé krájel a pojídal — co jsi mi spáchal!
Jakože nežije muž, jenž psy by ti od hlavy zdržel,
kdyby i desetkráte, ba dvacetkrát výkupné větší
přinést a zvážiti dali a ještě mi slíbili jiné,
kdyby i mrtvolu tvou chtěl ryzím vyvážit zlatem
Priamos z Dardana rodem — ni takto tě nebude moci
na lůžko položit matka a truchliti — vlastní své dítě,
nýbrž psové a ptáci tě nadobro rozsápou tady!“
Tehdy, již na prahu smrti, děl Hektór jiskřící přilbou:
„Dobře tě, hledě ti v tvář, teď poznávám — však jsem tě neměl
prosit — vždyť ve hrudi tvé jest ukryto železné srdce!
Hleď však, ať nejsem ti já pak příčinou božího hněvu,
v onen zajisté den, v němž Paris i Apollón Foibos,
jakkoli’s hrdina statný, tě skolí u Skajské brány!“

Sotvaže dokonal řeč, již smrt jej zastřela náhle,
duše mu vylítla z údů a sestoupla v Hádovu říši,
lkající nad svým losem, že opouští mládí a mužnost.
K němu, ač mrtev už byl, zas promluvil Achilleus slavný:
„Mrtev tu lež — svou smrt já podstoupím, kdykoliv ráčí
Kronovec na mne ji seslat i druzí bohové věční!“
Řekl a z mrtvoly ven své bronzové vytáhl kopí,
potom je položil stranou a s plecí svlékal mu krunýř,
krvavý.

Se všech stran kol něho se Achajci sběhli,
s podivem hledíce na vzrůst i postavu na podiv sličnou,
rekovu — nižádný z nich však nepřišel, aniž ho bodl.
Takto tam pravil ten onen a na svého pohlédl druha:
„Pohleďte, kterak Hektór je na dotyk o mnoho měkčí,
než když koráby dřív nám žhoucím zapálil ohněm!“
Tak tam pravil ten onen, a přistoupiv, vždycky ho bodl.
Slavný Achilleus rychlý, když nadobro Hektora svlekl,
ve středu Achaiů stanul a pravil perutná slova:
„Poslyšte, přátelé milí, vy Danaů vůdci a rádci,
když mi již popřáli bozi, bych zabil tohoto muže,
jenž nám uškodil víc než druzí Trójané všichni,
my se tu ve zbroji své teď pokusme o městské hradby,
abychom zvěděli ještě jich smýšlení, které as mají,
zdali snad opustit chtí svůj hrad, když tento jim padl,

či chtí setrvat dále, ač Hektór naživě není!

— — —

Avšak načpak tu věc má milá rozjímá duše?
Mrtvola u lodí mých jest složena, bez pláče, pohřbu,
Patroklos můj, jenž po všechen čas v mé zůstane mysli,
pokud s živými budu a kolena hýbat se budou.
Jestliže těch, kdož v Hádu již jsou, lid nepomní více —
ó já hodlám i tam být pamětliv drahého druha!
Krásný vítězný zpěv teď pějíce, Achajci jaří,
k dutým korábům svým již pospěšme, Hektora vlecme:
Velké jsme dobyli slávy: jest Hektór usmrcen slavný,
kterého ve městě svém lid trójský ctíval jak boha!!“
Řekl a s Hektorem slavným se chystal potupně jednat:
u obou nohou jeho mu od paty po kotník vzadu
nožem prořízl svazy a řemeny protáhl volské,
pak jej přivázal k vozu a hlavu mu na zemi nechal.
Skvostné odění zvedl a sám pak vystoupiv na vůz,
bičem do koní švihl — ne neradi pádili tito.
Prach, jak Hektór byl vlečen, se pozvedal okolo hlavy,
tmavé kadeře vlály a celá hlava mu v prachu
ležela, dřív tak krásná, však tehdáž odpůrcům jeho
dal jej hyzditi Zeus — v jeho vlastní otcovské zemi.
Celou mu hlavu kryl prach kol dokola.

Matka pak jeho

s hlavy si škubala vlasy a lesklou odvrhla roušku,

daleko, spatřivši jej, pak vykřikla v zoufalém bolu.

Zaúpěl milý otec, pln žalosti, okolo všude

po městě kvílily ženy a žalostně úpěli muži.

Nejiný byl tam vzhled, než jako by veškero město,

na svazích stavěnou Tróju, až k základům, stravoval plamen.

Starce, jenž úpěl bolem, jen stěží zdrželi lidé,

neboť z dardanské brány se úsilně namáhal vyjít,

všechněch horoucně prosil a v nečistém prachu se svíjel,

výslovně jmenoval jménem a volal každého zvláště:

„Přátelé, ustaňte přece a nechte mě, ač je vám těžko,

abych vystoupil z města a sám šel k danajským lodím,

poprosit člověka toho, tak zpupného, zločinů strůjce! —

On by se nad věkem mým snad slitoval, chovaje v úctě

stáří, vždyť otec jeho je také tohoto věku,

Péleus, který ho zplodil a vychoval, aby byl zkázou

Trójanům, mně však zvlášť byl pohromou nade vše lidi,

neboť tolik mi sklál mých synů ve květu mládí! — —

Přec však nad nimi já tak netruchlím, jakkoli smuten,

jako teď nad tím jedním — svým Hektorem — — zármutek ostrý

svrhne mě v Hádův dům. — —

Kéž v náručí byl by mi zemřel!

Jak bychom pláčem a nářkem se dosyta nalkati mohli,

matka, jež zrodila jej, tak nešťastná, společně se mnou!“

Tak tam promluvil s pláčem a měšťané vzdychali k tomu.
Hekabé uprostřed žen pak počala hlasitý nářek:
„Synu, nač ještě mám žít, já ubohá — po také ztrátě!? —
Tebe-li postihla smrt, jenž býval's mi ve dne i v noci
chloubou po celém městě a všechněm býval jsi spásou,
ženám i mužům trójským. Ti všichni jak boha tě v městě
vítali — vždyť tys vždycky i jim byl velikou pýchou,
dokuď's byl živ, teď krutá tě smrt však stihla i osud!"
Tak tam pravila s pláčem. —
Však potuchy neměla dosud
o muži choť, vždyť jistotnou zvěst jí neřekl nikdo,
kterak milený muž jí stojí před branou města,
nýbrž v komnatě tkala, jsouc v zadní paláce části,
dvojité nachové roucho a pestrá všívala kvítka.
Kázala po domě právě svým služkám pletenců krásných
trojnohý velký kotel dát na oheň, aby měl Hektór
po ruce teplou lázeň, až domů z bitvy se vrátí — —
ubohá — nemělať zdání, že Pallas jiskrných zraků
pravicí Achilleovou jej zabila — daleko lázní. —
— — —
Vtom však zaslechla nářek a úpění se strany hradeb —
údy ji pojalo chvění, a paprsek padl jí na zem. — —
K dívkám tu pletenců krásných se ozvala těmito slovy:
„Dvě z vás půjdete se mnou, chci spatřit, co se tam stalo:

tchynin žalostný hlas jsem slyšela — v nitru mých prsou
srdce mi divoce skáče, až po hrdlo, kolena vespod
tuhnou — jistě kýs zmar jest nablízku královým synům.
Zpráva ta od uší mých buď vzdálena! — Já se však hrozně
bojím, že smělý Hektór, byv nejspíš Achillem slavným
zaskočen — jediný sám jest na pláň od města stíhán. — —
Že ho snad zbavil navždy té nešťastné mužnosti jeho! —
které vždycky byl pln — vždyť nikdy se nedržel v davu,
nýbrž vybíhal vpřed, svou silou za nikým nejsa!“
Řekla a komnatou ven, jak šílená, vyběhla kvapně
s divoce tlukoucím srdcem — s ní zároveň kvapily služky.
Když již k hradební věži a k zástupu vojínů přišla,
stanula — pohlédla kol — v tom spatřila Hektora svého,
kterak před městskou zdí byl smýkán — koňové rychlí
k dutým achajským lodím jej bez citu po zemi vlekli. — —
Rázem černé temno se prostřelo po jejích očích,
naznak se skácela na zem a bez sebe vydechla duši.
Lesklá úprava vlasů jí sletěla daleko s hlavy:
čelenka, vysoký čepec i pásek pletený krásně,
rouška, již od Afrodíty kdys dostala, bohyně zlaté,
v den, když jiskřící přilbou ji za choť si odváděl Hektór
z Éetiónova domu, když bez počtu darů dal za ni.
Vůkol mužovy sestry i švegruše stanuly četné,
které ve svých loktech ji držely, zděšenou na smrt.

Když však přišla zas k sobě a v hruď se jí sebrala síla,

zaštkala, lkajíc prudce, a k Trójankám pravila toto:

„Hektore, ach já bídná! — Tož k témuž jsme zrozeni losu,

oba, ty v trójském městě a v paláci Priama krále,

já zas ve slavných Thébách, jež pod Plakem lesnatým byly,

v paláci Eetióna, jenž pěstil mě, maličké dítě,

nešťastnou, nebohý sám. —

Ó kéž by mě nebýval zplodil!!

Ty teď v Hádův dům nám odcházíš, do hlubin země,

mne však necháváš tady a v trpkém opouštíš smutku

ve svém paláci — vdovu — a syn — tak maličký ještě,

jemuž dali jsme život, my ubozí! — —

Nebudeš nikdy,

Hektore, synovi spásou, když umřel's, ani on tobě!

— — —

Kdyby i achajské válce, tak slzavé, unikl jednou,

vždy přec dítěti tomu jen v budoucnu nářek a hoře

vzejdou, vždyť cizí lidé mu budou pozemky bráti,

neboť siroby dnem všech druhů pozbývá dítě.

Sirotek věsí hlavu, a líce mu smáčejí slzy. —

A když nouzí je týrán, tu obchází otcovy druhy,

jednoho tahá za plášť a jiného za jeho sukni. —

Snad se z nich slituje někdo a číšku mu přidrží chvilku,

avšak mu svlaží jen ret — však patro mu nesvlaží v ústech!

Živých rodičů hoch jej vystrčí od stolu kvasu,

pěstí do něho buší a hanlivou řečí ho tupí:

‚Táhni mi od stolu pryč, tvůj otec už nejídá s námi!‘

Sirotek plný pláče se vrací k mateři — vdově — —

‚Ília hrad‘, jenž na klíně kdys byl tatíčka svého,

jídaje jenom morek a tučné beránčí sádlo.

Když pak jej objal spánek, a přestal si po dětsku hráti,

spával na svém lůžku a chůva ho mívala v loktech,

na jeho postýlce měkké, když mlsky se pokochal v srdci.

— — —

Mnoho však zakusí teď, když pozbyl milého otce,

‚Ília hrad‘, jak trójský lid jej nazývá příjmím.

— — —

Vždyť’s jim bránával sám jich dlouhé hradby a brány! —

Teď budeš u lodí křivých, jsa rodičů daleko vzdálen,

od červů hemživých žrán, až psové se nasytí tebou,

nahým — — a v komnatě tvé jsou složena pro tebe roucha,

jemná a plné krásy, jež ruce mi utkaly ženské.

Já však vezmu je všechna a spálím na ohni žhoucím —

nejsouť platna ti nic, když nikdy v nich nebudeš ležet —

aspoň však u trójských mužů i u žen sláva ti vzejde!“

Tak tam pravila s pláčem a Trójanky kvílily k tomu.

ZÁVĚR

ZPĚV XXIII.

Patroklův pohřeb

Oni tak po celém městě tam kvílili.

Achajské mužstvo,

jakmile ke svým lodím a k Helléspontu již přišlo,

ihned se rozcházel lid, k své lodi se ubíral každý.

Achilleus vojínům svým však ještě se rozejít nedal,

nýbrž ke svým druhům se ozval, dychtivým války:

„Přátelé, rychlí jezdci a věrní druhové moji,

neberme od vozů ještě svých koní jednokopytných,

nýbrž se svými koňmi a s povozy k Patroklu jeďme,

abychom nad ním lkali, což bývá zesnulých poctou;

ale až kvílením krutým se dosyta nalkáme nad ním,

odpřáhnem od vozů koně a tady pak pojíme všichni!“

Řekl, a všechen se lid jal kvíliti — Achilleus první;

spřežení půvabných hřív kol mrtvoly třikráte hnali,

plačíce, neboť Thetis v nich vznítila po nářku touhu,

slzami máčen písek a máčeno odění mužů:

toužiliť bolestně po něm, vždyť taký byl útěku strůjce.

Achilleus uprostřed nich pak počal hlasitý nářek,

na hruď milého druha své vražedné položiv ruce:

„Potěš se, Patrokle můj, byť v chmurném Hádově domě:

všecko ti splňuji už, jak dřív jsem tobě byl slíbil:

Hektór bude dán psům, již syrové rozsápou tělo,
v popředí hranice tvé pak trójským dvanácti synům,
vzácným, podřežu hrdla, jsa pro tvou rozhněván zhoubu.“
Řekl a s Hektorem slavným se chystal potupně jednat:
u lože přítele svého jej Achilleus rozestřel na tvář,
do prachu.
Každý muž své brnění s těla si svlékal,
bronzové, samý lesk, pak ze svých vypřáhli vozů
koně, jež řehtali k výši, a bez počtu sedli si k lodi
rychlého Péléovce, jenž pohřební hody jim dával.
Množství lesklých krav tam chroptělo, bodaných noži,
také množství ovcí a mnohé mekavé kozy;
vepře též bělostných zubů a hojným kypící sádlem
na oheň Héfaistův kladli, by štětiny ožehl s těla.
Proudem prýštila krev kol mrtvoly padlého reka.
Avšak vládyka sám, syn Péleův ve běhu rychlý,
od jiných achajských vládců byl veden k slavnému králi,
stěží však přemluven byl, vždyť pro druha v srdci se trápil.
Když pak s Achillem jdouce, už do stanu vládcova přišli,
héroldům zvučných hlasů byl od vůdců udělen rozkaz,
trojuchý velký kotel dát na oheň, zdali by mohli
přiměti Péléovce, by sedlinu krvavou spláchl;
rek však se trvale vzpíral a konečně přísahu vyřkl:
„Svědkem budiž mi Zeus, bůh nejvyšší, nejlepší ze všech:

naprosto není slušno, by lázeň se hlavy mé dotkla,
dřív než Patrokla spálím a nad ním nasypu hrobku,
nežli si ustřihnu vlas — vždyť nikdy už v takové míře
nevejde žal v mé srdce, co na světě s živými budu.
Teď však protivným hodům se přec jen podrobme všichni!
Z rána pak, Átreův synu, dej rozkaz, vládyko mužstva,
ať sem navozí dříví a opatří, čeho je třeba
mrtvému člověku dát, když vchází v temnotu chmurnou,
aby mi přítelův trup již spálil nezmarný oheň
s očí co nejdřív možná, by mužstvo se vrátilo k válce!“
Oni ho slyšeli rádi a ochotně poslušni byli:
horlivě každý z knížat si připraviv k večeři jídlo,
jedli a z hostiny duch měl radost, dělené stejně.
Když pak žízeň a hlad již nadobro zahnali všichni,
pak se již rozešli k spánku a každý do stanu spěchal.
Na břehu Péleův syn, kdež hučící šumělo moře,
ležel, vzdychaje z hloubi, jsa vprostřed četného vojska,
na volném u moře místě, kde na břeh šplíchaly vlny.
Právě ho jímal spánek, jenž konejší útrapy srdce,
rozliv se mámivě kol — vždyť velmi mu zemdlely údy,
statné, jak Hektora honil až před Tróju šlehanou větry —
aj, vtom přistoupil blíž duch Patrokla nešťastného,
veskrz velkostí těla i krásným zrakem mu roven,
rovněž i hlaholem svým — byl v totéž oblečen roucho.

Stanul nad jeho hlavou a důtklivé slovo mu řekl:

„Spíš, můj Achille drahý — však mne's již vypustil z mysli!

Vždy jsi mě, pokud jsem žil, měl na mysli — mrtvého nedbáš!

Hleď mě co nejdřív pohřbít, ať do bran Hádových vejdu!

Vstoupit brání mi duše — jen obrazy zesnulých lidí —

nechtíce připustit ještě, bych za řekou s nimi se družil,

pročež takto tam bloudím, jen před Hádem s širokou branou. — —

Teď však ruku mi dej! — Já ubohý! — Neboť už nikdy

nepřijdu z Hádova domu, jak jednou mě spálíte ohněm!

— — —

Společné úřady své již nebudem spřádati živi,

opodál milých druhů kdes sedíce — — — nýbrž mě právě

pohltil hrozný los, jejž dostal jsem, jak jsem se zrodil!

— — —

Ale i samému tobě, ó Achille podobný bohům,

zhynout určeno jest — tam pode zdí zámožných Tróů!

— — —

Jinou ti věc však povím a ukládám, dáš-li si říci:

nechtějž, Achille můj, mých kostí ukládat zvláště,

nýbrž společně s tvými — jak rostli jsme ve vašem domě,

když jsem k vám od Menoitia byl přiveden, ještě jsa chlapec,

ve váš z Opúnta dům — ach pro onu neblahou vraždu,

v den, když milého syna jsem zavraždil Amfidamantu —

bláhový hoch, byť nechtě, když při kostkách vzplanul jsem

hněvem! — —

tenkráte jezdec Péleus mě přijal do domu svého,

hostil s velikou péčí a jmenoval za tvého druha —

taktéž kosti nás dvou ať skrývá společná schránka,

zlatý, dvouuchý džbán, jejž dala ti vznešená matka!“

Achilleus rychlý v běhu mu odvětil těmito slovy:

„Rozmilá hlavičko má, proč nyní ke mně sem’s přišel?

Pročpak vše mi to zvlášť teď vykládáš? — — Ale vždyť já ti

všecko to udělám rád — vždyť vykonám, jak si to přeješ!

Avšak postav se blíž, ať v náručí — na chvilku jenom —

společně kvílením krutým se nalkat dosyta můžem!!“

Tak tedy k němu se ozval a rozpřáhl milené ruce,

avšak nechytil nic, neb duše se ztratila šustíc

pod zem jak dým! — —

On podivu pln hned procitl ze sna,

Achilleus, sprásknuv ruce, a smutné promluvil slovo:

„Nastojte! Opravdu tedy i v chmurném Hádově domě

duše a podoba jest, jen života vůbec v ní není:

Neboť po celou noc duch Patrokla nešťastného

pořád u mne tu stál, zvlášť všecko mi na srdce klada,

tonul v nářku a slzách a divně byl podoben jemu.“

Pravil a roznítil tím v nich všechněch po nářku touhu.

Když tak plakali žalně kol mrtvého druhova těla,

Zora vtom růžových prstů již povstala.

Vládyka mocný

kázal mužům a mezkům, by nakvap pro dříví vyšli,

ze stanů, se všech stran. Muž vzácný dozíral na ně,

Molův to hrdinský syn, druh mužného Ídomenéa.

Vyšli a k sekání dříví si v pravicích sekyry nesli,

také spletená lana, a před nimi kráčeli mezci.

Všude tu nahoru dolů a bokem, napříč se brali.

Jakmile strání Ídy již dostoupili, bohaté zdroji,

vysoké košaté duby hned na místě sekyrou břitkou

káceli s kvapným spěchem — i padaly s praskotem velkým.

Hned pak danajské mužstvo je sekyrou štípajíc v kusy,

vázalo na mezky své, již kopyty zrývali zemi,

chodíce hustým křovím, a toužili po rovné půdě.

Břevnem drvoštěp každý byl zatížen, neboť to velel

Molův hrdinský syn, druh mužného Ídomenéa.

Pořadem shodili na břeh svá břemena, v místě kde slavný

Achilleus velký rov chtěl příteli zřídit — i sobě.

Když pak nesčetných dřev lid Danaů naházel všude,

hromadně usedli všichni a čekali.

Achilleus zatím

rozkaz narychlo dal svým druhům dychtivým války,

aby si odění vzali a do vozů zapřáhli koně.

Ihned povstali druzi, a ve zbroj každý se oděv,

vystoupli na svůj vůz, jak vozka, tak bojovník vedle.

Napřed s povozy jeli, mrak pěších za nimi kráčel,
bez počtu. Uprostřed nich byl Patroklos od druhů nesen,
kteří si ustřihli vlasy a celého pokryli jimi.
Slavný Achilleus sám měl v rukou druhovu hlavu,
truchliv, vždyť hrdinský druh byl provázen v Hádovo sídlo.
Když pak přišli až k místu, jež naznačil Achilleus slavný,
složili mrtvolu na zem a hojné kupili dříví.
Slavný Achilleus rychlý však pojal myšlenku jinou:
opodál hranice stanul a rusé si ustřihnuv vlasy,
které k bujnému vzrůstu byl pěstil Spercheiu řece,
pravil s hořkostí v duši, a s pohledem na třpytné moře:
„Nadarmo otec Péleus, ó Spercheie, přislíbil tobě,
jakmile domů se vrátím a do své otcovské země,
mé že ti ustřihne vlasy a svatou vzdá slavnostní žertvu:
padesát beranů bujných že na břehu zařízne tobě
do zdrojů, kdež máš háj, máš oltář obětí plný.
Takto ti sliboval kmet — ty's nesplnil žádosti jeho!
Teď, když není už možno, bych do milé otčiny přišel,
nuž, já Patroklu svému chci kadeř na cestu dáti."
Řekl a kadeře své dal do rukou milému druhu,
smuten, a roznítil tím v nich všechněch po nářku touhu.
Byl by snad západ slunce je zastihl při pláči ještě,
ale tu k vladaři mužstva děl Achilleus, přistoupiv k němu:
„Zajisté achajský lid tvých rozkazů poslechne vždycky

nejraděj: vždyť přec mohou též jindy si ulevit nářkem,
pročež rozkaz dej lidu, ať odejde chystat si jídlo,
my to tu zastanem již, jak náleží, neboť je nejvíc
mrtvola na péči nám — jen vůdcové zůstaňte tady!“
Mocný vládyka mužstva, jak uslyšel výpověď tuto,
ihned rozkázal lidu, by odešel k souměrným lodím,
toliko pohřebníci tam zůstavše, skládali dříví:
stostopou na dél a na šíř mu zřídili hranici z něho,
mrtvolu na vrchol dřev pak složili, truchliví v srdci.
Přemnohé tučné ovce a lesklé loudavé krávy
v popředí hranice stáhli a chystali. — Hrdina chrabrý
Achilleus vzal z nich tuk, jímž druhovu mrtvolu pokryl,
celou, od hlavy k nohám, a stažená zvířata rovnal.
Potom dvouuché džbány tam položil s medem a tukem,
opřev je o jeho máry, pak koně tam vysokých šíjí
dával s námahou, čtyři, a při tom žalostně vzdychal.
Devět k zábavě psů měl ve staně Achilleus vládce,
dvěma z nich podřezal hrdla a také je na dříví dával.
Dvanáct jinochů trójských, již vzácní po rodě byli,
vraždil broušeným nožem — a chystal hrozné ty skutky.
Oheň pak nezmorných sil tam roznítil, aby to strávil,
potom zaúpěl žalně a zavolal milého druha:
„Potěš se, Patrokle můj, byť v chmurném Hádově domě,
všecko ti splňuji už, jak dřív jsem tobě byl slíbil:

dvanáct jinochů trójských, již po svém rodě jsou vzácní,
oheň, zároveň s tebou, tu stravuje — do ohně Hektór
k spálení nebude dán, syn Priamův — psové ho snědí!“
Takovou pohrůžku děl. — —
Však Hektora nežrali psové,
poněvadž Afrodíté jim bránila, Diova dcera,
pořád, ve dne i v noci, a božským jej olejem třela,
růžovým, aby mu rek, jím smýkaje, neodřel tělo.
Tmavý nad tělem mrak též rozestřel Apollón Foibos,
s výšin nebes až na pláň, a přikryl celé to místo,
na kterém Hektór ležel, by mrtvola kolem a kolem
mocným slunečním žárem se neseschla v svazích a údech.
Hranice s mrtvým druhem však nechtěla ohněm se vznítit.
Slavný Achilleus rychlý tu pojal myšlenku jinou:
opodál hranice stanul a ke dvěma větrům se modlil,
Zefyros byl to a Borrés, a sliboval oběti krásné;
ze své zlaté číše jim uléval, vroucně je prose,
přijít, by vzplanulo dříví, ať všecky ty mrtvoly na něm
kvapem v plameni tom jsou spáleny.
Rekovy prosby
zaslechla rychlá Íris a odešla s poselstvím k větrům.
S Zefyrem dujícím ostře si hromadně v paláci jeho
při hodech hověli právě — když běžíc stanula Íris
na jejich kamenném prahu. —

Ti Íridu s radostí zhlédše,

všichni jí povstali vstříc, z nich každý k sobě ji volal.

Ona si nechtěla sednout a důtklivá slova jim řekla:

„Nesednu — nazpět k proudům chci odejít Ókeanovým,

do země Aithiopů, již vzdávají slavnostní žertvy

bohům, a já bych ráda těch obětí účastna byla.

Nyní však Péleův syn vás toužebně za příchod prosí,

Borea s Zefyrem bouřným, a slibuje oběti krásné,

byste mu v hranici žár tam vznítili, na které leží

Patroklos — achajský lid tam kvílí pro něho všechen.“

Potom se vzdálila zas, když skončila.

Větry se hnaly,

náramný činíce lomoz a před sebou ženouce mračna.

Mžikem se přihnaly k moři a bouřily — vlny se vzduly

ostrým úderem větrů — pak do Tróje, hrudnaté země,

přišedše, v hranici vpadly. —I zapraskal vesele oheň,

vzplanulý — po celou noc pak společně fučíce prudce

šlehaly v hranice žár.

Syn Péleův, hrdina rychlý,

chopil dvouuchý pohár, a čerpaje z měsidla víno,

zlatého, po celou noc lil na zem, svlažuje půdu,

Patroklu nešťastnému, a jménem volal duši. —

Otec také tak lká, když pálí synovy kosti,

který — nedávno ženat — své rodiče zarmoutil smrtí,

podobně Achilleus lkal, když pálil druhovy kosti,
žalostně vláčeje krok kol hranice, vzdychaje hlasně.
Když již denice vstává a hlásí po zemi světlo,
po níž v rouše jak šafrán se nad moře prostírá Zora,
hranice za doby té již zhášela — dohořelť plamen.
Větry se vydaly nazpět, by opět se vrátily domů,
cestou přes moře thrécké, jež ječelo, kypělo, vřelo.
Tehdáž od ohně teprv syn Péleův odešed stranou,
zemdlen na zemi klesl, a sladký naň přikvapil spánek.
Druzí kol Átreovce tou dobou se hromadně sešli,
jejich pak lomoz a dupot, jak kráčeli, Achilla vzbudil.
Tento se posadil zpříma a tato k nim promluvil slova:
„Átreovče i druzí, všech Danaů velmoži přední,
nejdřív jiskrným vínem tu hranici nadobro zhaste,
celou, kam plamene žár až zasáhl, dokola, všude,
Patrokla Menoitiovce pak bílé sbírejme kosti,
dobře je poznávajíce — vždyť snadno je rozeznat možno,
neboť v hranice střed byl položen, ostatní všecko
na kraji hořelo zvlášť, však smíchaně, koně i lidé.
Ty pak do zlaté urny a v dvojí tukovou vrstvu
položme, až já sám v dům Hádův skryju se také.
Příliš však velký rov vám neradím nasypat nad ním,
nýbrž jenom tak slušný — však potom ať achajské mužstvo
ve větší šířku a výšku jej nasype, které by po mně

při lodích s četnými vesly tu naživě zůstalo ještě.“

Řekl tak Péléovec, a všichni ho poslušni byli:

nejdřív jiskrným vínem tu hranici zhasili zcela,

všude, kam zasáhl plamen a vysoko napadal popel,

soudruha laskavé mysli pak bílé sbírali kosti,

plačíce, do zlaté urny a v dvojí tukovou vrstvu,

potom je do stanu dali a jemným přikryli plátnem.

Do kruhu změřili hrobku a vyzdili základy nejdřív

kolem hranice té — pak zřídili mohylu z hlíny.

Když pak zřídili hrobku, zas odešli.

Hry

Achilleus rychlý

zdržel na místě mužstvo a rozsadil v široký okruh.

Z lodí zápasní ceny pak vynášel: trojnože, kotly,

vyváděl koně a mezky a býků mohutné hlavy,

dívčiny s krásnými pásy a konečně železo sivé.

Koňské dostihy

Nejprve rychlým jezdcům dal skvostné odměny tyto:

Prvnímu dívčinu dal, jež vzácné uměla práce,

s trojnohým uchatým kotlem, jenž měřil dvacet dvě míry,

druhému vítězi v jízdě dal Achilleus vyvésti klisnu,

divokou, šesti již let, jež mezčí nosila mládě,

třetímu zápasníku dal kotel docela nový,

krásný, na čtyři míry, jenž leskem ještě se třpytil,

čtvrtému zápasníku pak určil dva talenty zlata,
koflík se dvěma uchy dal pátému, docela nový.
Potom se postavil zpříma a pravil k Argeiům takto:
„Átreovče i druzí vy Achajci holení krásných,
ceny jsou na závodišti a čekají příchodu jezdců.
Kdyby teď achajský lid měl závody jinému k poctě,
první cenu bych já as do svého stanu si nesl;
víte, jak spřežení mé svou zdatností nad jiné předčí:
rodem nesmrtné jest, bůh Poseidón ému je otci
daroval, Péleu vládci, a ten pak *mně* je zas svěřil.
Já však zůstanu tady i koňové jednokopytní,
zhynulť jim takový vozka a takový hrdina slavný,
vlídný, jenž často a často jim vláčný odshora dolů
olej po hřívách lil, když vodou třpytnou je umyl.
Pro něho smutně teď stojí a souží se, oběma hřívy
splývají k samé zemi — i stojí s bolestí v duši.
Avšak druzí se z vás již chystejte, kdokoli z vůdců
ke koňům důvěru chová i k vozům stavěným pevně!“
Domluvil Péléovec a jezdcům odvahy dodal.
Eumélos, vládyka mužstva, se ze všech pozdvihl první,
milý Admétův syn, jenž vynikal uměním jízdním,
mohutný Týdeův syn, rek Dioméd, zdvihnuv se druhý,
do vozu Tróovu spřež dal zapřáhnout, kteroužto kdysi
rekovi Aineiu vzal — jej samého zachránil Foibos.

Rusý pak Átreův syn, král spartský, potomek Diův,
třetí zdvihl se za ním a pode jho přivedl koně,
rychlé: bratrovu Aithu a Podarga, vlastního hřebce.
Kdysi ji Echepólos, syn Anchísův, daroval bratru,
darem, by nemusil jít s ním do Tróje šlehané větry,
nýbrž k potěše své směl zůstati — velkéť mu jmění
udělil Zeus — on sám měl rovinný Sikyón sídlem.
Klisnu tu pode jho vázal, jež po běhu toužila velmi.
Čtvrtý byl Antilochos, jenž koně si půvabné hřívy
zapřahal, Nestorův syn. Rek Nestór chrabrý byl vládce
zrozený z Nélea otce. Ti koňové původem z Pylu,
rychlí, táhli mu vůz.
Vtom Nestór přistoupiv k němu,
rozvážný, radil mu dobře, ač syn byl rozumné mysli:
„Zajisté, milý synu, ač mladý's, pojal tě v lásku
Poseidáón i Zeus — ty's vyučen v jezdectví každém,
od nich, a proto tě učit již vůbec potřeba není:
umíš objíždět cíl pln hbitosti — ale ti koně
náramně zdlouhavě běží, a proto se nezdaru bojím.
Koňové druhých jezdců jsou rychlejší, oni však sami
prostředků nad tebe lepších si vymyslit nemají vtipu.
Ty však, milený synu, teď seber veškeren důvtip,
aby snad první cena ti někam neušla z rukou:
důvtipem o mnoho víc než silou drvoštěp svede,

důvtipem řidič lodi svůj rychlý bezpečně řídí
koráb na moři třpytném, ač zmítaný nárazy větrů,
důvtipem vozataj též má převahu nad vozatajem.
Kdo však důvěru má jen ve svůj povoz a koně,
bez plánu do dálky jede a zatáčí vpravo i vlevo —
koně mu po dráze bloudí a on jich neumí zdržet.
Kdo však rady si ví, byť slabší poháněl koně,
nablízku — na očích cíl — spřež zatáčí, aniž mu ujde
směr, jímž řemením svým hned po prvé popohnal koně;
tímtéž směrem vždy jede a všímá si před sebou jezdce.
Znamení, docela zřejmé, ti naznačím — poznáš je jistě:
trčí tam vyschlý kůl, as na sáh, nad povrch půdy,
ať již z dubu, či smrku, a deštěm neztlívá nikdy.
O něj kamenů dvé jest opřeno, oba dva bílé,
na styku obou cest — kol nich jest rejiště rovné.
Snad že to některý muž má památník, zemřelý dávno,
snad též za starých dob již býval závodním cílem.
Slavný Achilleus rychlý i teď jej stanovil za cíl.
K němu se přibliž těsně a objeď ho s vozem i koňmi,
sám však na levý bok hleď při tom trochu se nahnout
na voze pleteném pevně — však na koně náručního
vzkřikni a též jej šlehni a popusť otěže v rukou.
U cíle podsední kůň ať rychle se přiblíží k němu,
aby se dotýkat zdál již samého sloupu tvůj náboj

kolesa úpravného, však varuj se kamene dotknout,
abys nezranil koně a nerozbil vlastního vozu,
k radosti druhých soků a k potupě samému sobě.
Pročež, milený synu, buď rozvážný, na stráži bdělé!
Jakmile chvatným během bys přejel při samém cíli,
nemožno rychlou jízdou tě dohonit, neřkuli předjet,
kdyby i Aríón sám — ten slavný — za tebou běžel,
Adréstův rychlý kůň, jenž rodem pocházel z bohů,
nebo i vzácní koně tu pěstění Láomedontem.“
Nestór, Néleův syn, když domluvil, na místo sedl,
jakmile hlavní věc byl pověděl synovi svému.
Pátý Molův byl syn, jenž koně si půvabné hřívy
zapřahal.
Vystoupli na vůz a vložili do přilby losy:
losoval Achilleus sám.
Syn Nestora Néléovce
první obdržel los, hned za ním Eumélos vládce,
po něm byl Átreův syn, král spartský, oštěpem slavný,
vedle pak Molův syn měl vyjeti; poslední ze všech
Týdeův syn, jenž nejlepší byl, měl vyjeti s koňmi.
Stanuli v jedné řadě, cíl jízdy jim Achilleus určil
daleko na rovné pláni. Pak jmenoval dozorcem běhu
Foiníka rovného bohům, jenž druh byl rekova otce:
ten měl stopovat jízdu a povědět skutečnou pravdu.

Všichni tu na jeden ráz svůj bičík na koně zdvihli,
opraťmi do hřbetů šlehli, a každý vykřikl na ně,
vzrušení pln. — Jak blesk svou cestu si razili plání,
úprkem, od lodí v dál — mrak prachu se pod jejich hrudí
zdvíhal a stoupal vzhůru jak větrná bouře neb oblak,
hřívy pak váním větrů jim na šíjích vlnivě vlály.
Povozy některou chvíli se živné držely země,
jindy zas skákaly k výši, až do vzduchu — vozkové jejich
vztyčeni na vozích stáli, a každému bušilo srdce,
neboť zvítězit prahli, a každý pobízel koně,
kteří pádili vpřed — mrak prachu se v rovině zdvíhal.
Když již koňové rychlí se blížili ke konci dráhy,
k zpěněné hladině nazpět — tu prokázat chtěli svou zdatnost:
vyjeli rázem všichni, a napjatě — záhy však rychlí
koňové Férétovcovi se kupředu dostali z řady,
za nimi vyběhli vpřed též hřebcové Diomédovi,
Tróovi, daleko od nich však nebyli, nýbrž hned v patách.
Každou chvíli se zdálo, že skočí mu na jeho korbu,
hřáli mu výdechem svým jak široká plece, tak záda,
neboť letíce vpřed své hlavy až u něho měli.
Byl by ho buď již předjel neb výhru mu učinil spornou,
nebýt Apolla Foiba, jenž zanevřel na Týdeovce —
ten totiž lesklý bičík mu najednou vyrazil z ruky.
Hrdina horšil se v srdci, a z očí mu vyhrkly slzy,

jakmile sokovu spřež zřel běžeti o mnoho více,
jeho však mírnili běh, vždyť bič jich nenutil běžet.
Nebylo Athéně tajno, jak ošálen od Apollóna
statný Týdeův syn; hned spěchala k vladaři lidu,
opět dala mu bičík a koňům bujarost vdechla,
potom však k Admétovci, vrouc záštím, přistoupla Pallas,
koňské mu zlomila jařmo, a rázem mu koňové jeho
utekli stranou cesty a oj se mu svalila na zem.
Sám však s povozu spadl a u kola na zem se skulil,
pádem si odřel lokty, i oboje nozdry i ústa,
také si narazil čelo, i s obočím — slzami rázem
zalil se rekovi zrak, proud hlasu mu uvázl v hrdle.
Vyhnul se Týdéovec a veškery soupeře svoje
daleko předhonil vpřed svým spřežením, poněvadž Pallas
koňům dodala síly a rekovi oslavu dala.
Rusý pak Átreův syn, král spartský, ujížděl za ním.
Mohutně Nestorův syn vtom na koně otcovy vzkřikl:
„Vykročte kupředu též! Jen táhněte s největším spěchem!
Ovšem s oněmi koňmi vás nežádám pouštět se v zápas,
chrabrého Týdéovce, jimž bohyně, Athénská Pallas,
dodala rychlosti velké a rekovi oslavu dala,
koní mi Meneláových jen dohoňte — nebuďte chabí!
Tužte se vpřed! — sic hanbou by vás pak pokryla ona,
Aithé — přec jen klisna! Co váháte, stateční hřebci!?

Neboť tohle vám řeknu a také to splněno bude:
Nestór, vládyka lidu, pak nebude o vás mít péči,
nýbrž na místě vás dá ostrým zabíti nožem,
jestliže zdlouhavou jízdou si horší odnesem výhru.
Pročež za nimi běžte — a spěchejte — rychle co možná!
O to se pokusím sám, jak docílit, abychom rychle
projeli těsninou cesty — to věru mi ujíti nesmí!“
Pravil, a spřežení koňské se zhrozilo pánovy výtky:
ihned se rozběhlo víc — jen na chvíli. — Vtom však už těsný
úvoz před sebou měl syn Nestorův statečný v boji.
Byla to prohlubeň půdy, kde shluklé přívaly zimní
vyrvaly kousek cesty a snížily celé to místo.
Zadržel Átreův syn — chtělť v těsnině zamezit srážku,
Nestorův syn však přejel a koně své jednokopytné
řídil po straně cesty, a vybočiv uháněl dále.
Zděsil se spartský vladař a zavolal na Antilocha:
„Rozumné není, jak jedeš, ó příteli — zadrž přec koně!
Úzká cesta tu jest! — Zas na pláni předjíždět můžeš,
sic bys narazil na vůz a oběma způsobil úraz!“
Řekl — však Nestorův syn hnal spřežení rychleji ještě,
bodcem k spěchu je nutě — a jako by nebyl ho slyšel.
Pokud doletí diskos, jsa silnou vymrštěn rukou,
kterým bujarý muž byl hodil, zkoušeje mládí,
o tolik předběhl jej — však koňové Meneláovi

zůstali zpět, neb z úmyslu sám jich pobízet přestal,

sice by jednokopytní se při jízdě srazili koně,

převrhli pletené pevně své povozy, jezdcové sami,

toužíce dobýt výhry, by upadli do prachu na zem.

Rusý tu Átreův syn jej káral těmito slovy:

„Není nad tebe věru ni jediný lstivější člověk!

Jeď si! — Však omyl to byl, když Danajci zvali tě moudrým!

Avšak věru i tak jen s přísahou dostaneš výhru!!“

Řekl a na koně své zas vzkřiknuv, takto se ozval:

„Teď mi už nedlete déle a nestůjte s bolestí v duši!

I vždyť tuhle těm koňům se kolena znaví i nohy

dřív než vám — jest oběma jim již ztraceno mládí!“

Pravil a spřežení koňské se zhrozilo pánovy výtky,

ihned se rozběhlo více a záhy se octlo jim v patách.

V hledišti achajský lid byl rozsazen, na zápas hledě,

koně pak pádili vpřed, mrak prachu se v rovině zdvíhal.

První byl krétský král, jenž rozeznal závodní koně,

vysoko s vyhlídky hledě — on nebyl v hledišti dole —

zdaleka již, bylť rozeznal hlas, jímž pobadač volal.

Poznal význačného též komoně, jsoucího vpředu:

ryzák po celém těle to byl, však na jeho čele

svítilo znamení bílé, a okrouhlé, podobné luně.

Hned se pak postavil zpříma a pravil k Argeiům takto:

„Poslyšte, přátelé milí, vy Danaů vůdci a rádci,

sám jen poznávám koně? — Či *vy* jste je poznali také?
Jiní koňové jsou, jak myslím, v popředí nyní,
jiný je podobou svou též vozataj — oni tam někde
na pláni zdrženi byli, ač v rozjezdu v popředí byli. — —
Vždyť přec viděl jsem dříve, jak objeli okolo cíle,
teď však mi nemožno jest jich spatřiti — upřeným zrakem
v trójskou pohlížím pláň — mé oči se dívají všude.
Či snad mu vypadly z rukou jich otěže, aniž pak mohl
přidržet koně kol cíle a neměl v zatáčce zdaru?
Tam pak vypadl, myslím, a při tom rozlámal povoz,
koně mu vyběhli z dráhy, když divokost v mysl jim vnikla.
Avšak povstaňte také a pohleďte! — Nemohuť já jich
bezpečně rozeznat sám — však zdá se mi, že to je asi
původem aitólský muž, jenž nad lidem achajským vládne,
Týdea, statného jezdce, to rozenec, Dioméd silný.“
Na něj však rychlý Aiás, syn Oileův, hrubě si vyjel:
„Copak že žvaníš takhle — a před časem!? — Daleko ještě
po širé trójské pláni se poskoční koňové ženou.
Vždyť tak docela mlád již v národě achajském nejsi,
rovněž ty tvé oči ti nejbystřej nehledí z hlavy! —
Zato však ve svých řečech jsi žvanilem! — Není ti slušno
takým žvanilem být — jsouť jiní tu nad tebe lepší!
Titíž koňové jsou teď v popředí, právě jak dříve,
Eumélos řídí je sám, v svých rukou řemeny drže.“

Jemu zas krétský král děl v odpověď, zahořev hněvem:

„Aiante, hrdino v hádkách, ty zlovolný! — V ostatním ve všem

nejhorší z Achaiů všech — vždyť tvrdou mysl máš v hrudi!

Pojď jen a o trojnožku neb o kotlík spolu se vsaďme,

zvolme si Átreovce, ať rozhodne, Agamemnona,

kteří koně jsou vpředu — ať poznáš to, zaplatě sázku!“

Řekl a rychlý Aiás, syn Oileův, zdvíhal se kvapně,

hněvu jsa pln — chtělť hanlivou řeč zas ve tvář mu vrhnout.

Tu by se oběma spor byl rozpředl ještě i dále,

vtom však už Achilleus povstal a sám jim důrazně pravil:

„Dál teď hanlivou řeč již ve tvář si nechtějte vrhat,

zlostnou, Ídomenée i Aiante — neníť to slušno!

Jiným to za zlé máte, když takové věci kdo páše! —

Oba teď, v hledišti tuhle, si šednouce, na zápas hleďte!

Koňové za krátký čas sem zajisté přijedou sami,

toužíce dobýt výhry, a potom poznáte každý,

který achajský kůň jest pozadu, který je napřed.“

Vtom již se svými koňmi syn Týdeův přicválal k cíli,

pořád je šlehaje v plece, a vládcovi koňové oba

vysoko zdvíhali hřbety a rychle si razili dráhu.

Pořád prachové pršky se na jezdce hrnuly zevšad,

vůz pak kováním z cínu a ze zlata zdobený skvostně

za koňmi rychlých noh byl rozjetý, sotvaže bylo

vidět v pozadí kol jen mělkou loukotí rýhu

na ploše jemného prachu — jak překotně letěli koně.
Ve středu hlediště stanul a koňům s krku a prsou
potu se prýštily proudy a s těl jim stékaly na zem.
Avšak hrdina sám již seskočil s třpytného vozu,
o jho pak bič svůj opřel. A nijak neváhal také
Sthenelos, silný rek, než kvapem chopiv se výhry,
chrabrým soudruhům svým dal rozkaz dívčinu odvést;
uchatou trojnožku též jim dal, pak vypřahal koně.
Potom hned Nestorův syn, vnuk Néleův, přihnal své koně,
úskokem předhoniv soka a nikoli rychlostí jejich.
Ale i tak hned za ním syn Átreův koně své přihnal.
Jako as od kola kůň jest daleko, kterýžto právě
na voze unáší pána a tryskem rovinou cválá:
ohon tu konečkem žíní se dotýká loukotí kola,
kolo pak běží za ním, hned vzápětí, nevelký jenom
prostor je uprostřed nich, jak po širé rovině pádí,
takto as Átreův syn byl pozadu za Antilochem,
ačkoli v první mžik byl daleko, na dohod diskem,
brzy však dohonil soka, vždyť Aithé půvabné hřívy,
patřící bratrovi jeho, své úsilí zvýšila mocně.
Kdyby jim delší čas byl závod potrval ještě,
byl by ho najisto předjel, a výhra by nebyla sporná.
Statný pak Molův jel syn, druh vladaře Ídomenéa,
za slavným Átreovcem jsa pozadu na dohod kopí:

koně měl půvabné hřívy, však ze všech zdlouhavé nejvíc;
také v závodech jízdních byl nejslabší pohaněč koní.
Konečně Admétův syn, všech poslední, pěšky se vrátil,
vláčeje krásný povoz, a spřež svou před sebou žena.
Slavný Achilleus rychlý, naň pohleděv, pocítil soustrast,
ve středu Argeiů stanul a pravil perutná slova:
„Naposled první jezdec jde se spřeží jednokopytnou,
nuže, jak po právu jest, teď druhou mu věnujme cenu,
avšak Týdeův syn nechť první cenu si vezme!“
Řekl a veškeren lid s tím souhlasil, jak jim to radil.
Již by mu byl dal koně, vždyť Argejci svolili k tomu,
kdyby byl Antiloch sám, syn Nestora, chrabrého reka,
Achillu Péléovci se s protestem neozval takto:
„Velmi se horšit budu, ó Achille, jestliže splníš
tuto svou řeč — vždyť vzíti mi chceš mou závodní výhru
proto, že vůz vzal škodu a rychlí koňové jeho,
třebaže sám jest výborný muž. — Však nebeským bohům
modlit se měl — toť jisto, že nebyl by poslední přišel!
Pakli s ním soustrast cítíš a milým stal se ti srdci,
zlata přec ve staně svém máš nadbytek, máš tam i bronzu,
dost máš stád, máš děv, též koňů jednokopytných —
z toho mu vyber cenu a dej mu ji — třebas i větší,
později — a třebas i hned, bys pochvaly Achaiů došel!
Klisnu však nevydám já — ať každý se pokusí o ni,

kdokoli z mužů má chuť svést se mnou rukama zápas!“
Slavný Achilleus rychlý se zasmál výroku tomu
z radosti nad Antilochem, jenž milým jemu byl druhem;
proto mu odvětil takto a pravil perutná slova:
„Když tedy, příteli milý, mě vybízíš, z majetku mého
jiný dáti mu dar — já splním tobě i toto.
Krunýř darem mu dám, jejž odňal jsem Asteropaiu:
celý bronzový jest, kol něho se slitina vine
z lesknoucího se cínu — ten velice vzácný mu bude.“
Řekl a Automedontu dal rozkaz, milému druhu,
vynést jej ze stanu ven; druh vyšed, přinesl krunýř,
Eumélu v ruce jej vložil a on jej s radostí přijal.
Tehdy se pozvedl též král spartský, rmoutě se v srdci,
rozzloben na Antilocha, pln hořkosti.
Ihned mu hérold
do rukou vložil žezlo a zmlknout Argeiům kázal.
Slavný Átreův syn pak promluvil, podobný bohům:
„Poslyš, Nestorův synu, dřív rozumný, co jsi to spáchal!? —
Potupil’s dovednost mou, mé rychlé koně jsi zdržel,
popohnav kupředu své, již mnohem špatnější byli!
Pročež vyzývám vás, ó Danaů vůdci a rádci,
nestranně rozsoudit spor nám oběma, nikoliv z přízně,
aby pak z Achaiů kdos snad neřekl, oděných kovem:
‚Znásilniv Átreův syn jen podvodem soupeře svého,

klisnu si odvedl sám, ač mnohem horší měl koně,
poněvadž vznešeným stavem a mocí vynikal nad něj.‘
Nuž, já rozsudek sám bych navrhl — nikdo mi tuším
z Achaiů nevytkne nic, vždyť správný zajisté bude:
Sem pojď, Nestorův synu, jak zvyk jest, živený Diem,
postav se před své koně a před povoz — do rukou vezmi
opět svižný svůj bič, jímž poháněl’s, dotkni se koní,
načež přísahy tvé buď Zemětřas chvějící zemí
za svědka zván, že’s naschvál a lstí mých nezdržel koňů!“
Rozumný Nestorův syn zas toto mu v odpověď pravil:
„Utiš se již! — Vždyť daleko já jsem mladšího věku,
mocný vladaři Sparty — ty’s nade mne lepší a starší!
Víš přec sám, jak mladistvý muž jest podroben chybám!
Příliš kvapný je duch — však mělká rozvaha mysli.
Utiš se tedy tvé srdce — já z dobré vůle ti klisnu
postoupím, již jsem vyhrál — a kdybys i z majetku mého
žádal většího cos — já bez dlení raděj bych volil
hned ti to dát než po všechen čas z tvé vypadnout lásky,
vladaři živený Diem, a před bohy ve hříchu býti.“
Řekl a chopiv klisnu syn Nestora, chrabrého reka,
v ruce ji Átreovci chtěl odevzdat.
Vládci tu ihned
v prsou okříval duch jak klas, když rosou je pokryt
v době, kdy osení zraje a polnosti plny jsou klasů.

Podobně, Átreův synu, ti v prsou okřálo srdce.
Potom se ozval takto a pravil perutná slova:
„Příteli, teď já sám již ve svém na tebe hněvu
ustanu: lehké mysli ni větroplach věru jsi nikdy
nebýval dřív — teď rozvahu tvou jen přemohlo mládí.
Avšak příště se chraň, bys lepšího nepřelstil muže!
Zajisté ne tak snadno by jiný mě udobřil Achaj!
Ty však mnoho jsi již byl vytrpěl, mnoho jsi zkusil
ve prospěch můj — též bratr, a také tvůj statečný otec.
Proto ti na tvou prosbu chci vyhovět — nad to ti klisnu
daruji, ač jest má, ať také poznají tito,
kterak nikdy mé srdce ni vzdorné není ni tvrdé.“
Noémón na jeho rozkaz pak odváděl pánovi svému
klisnu, a vládyka sám vzal kotel zářící jasně.
Potom Molův však syn dvé talentů zlata si zvedl,
čtvrtý v řadě, jak přijel — však pátá zbyla tam výhra,
koflík se dvěma uchy.
Ten Achilleus Nestoru určil:
nesl jej Argeiů mužstvem a pravil, přistoupiv k němu:
„Tu máš, ať také ty sám máš v památku na slavný pohřeb
uschován koflík tento, vždyť Patrokla samého nikdy
neuzříš v Achaiů středu — i dávám ti tuhletu výhru,
bez boje: v pěstní boj již nepůjdeš, zápolit také
nebudeš, v zápas kopím se nepustíš ani též během

závodit nebudeš chtít — vždyť těžké stáří tě svírá.“

Řekl a koflík mu podal a on jej s radostí přijal,

potom se ozval takto a pravil perutná slova:

„Všecko to pravdivé jest, co’s pravil, milený synu,

nejsou už údy mi pevné, ó milený, nohy ni ruce

na plecích s obou stran již nijak se nehýbou mrštně.

Kéž jsem dosud tak mlád, ó kéž má síla je pevná,

jako když v Búprasiu kdys Epejci slavili tryzny

mocného Amarynkea, a synové určili výhry! —

Nebylo, kdo by mi rovným byl nalezen — z Epeiů nikdo,

žádný z Pylanů samých ni z Aitólů zmužilých v boji.

Pěstí byl Klytomédés, syn Énopův, ode mne potřen,

v zápasu pleurónský muž byl poražen, Ankaios soupeř,

Ífikla závodním během jsem předstihl, třeba byl zdatný,

kopím jsem nad Polydóra a Fýlea vítězně předčil,

jenom jsem od Aktorovců byl přemožen v závodě jízdném:

jen však počtem mě zmohli, neb závistí zvítězit prahli,

poněvadž největší z cen jim ležely na místě ještě:

Byli to dvojčata bratři, z nich jeden měl otěže stále,

jeden měl otěže stále a druhý pobízel bičem.

Takový kdys jsem býval, však nyní ať mužové mladší

hledí si výkonů takových — já musím smutného stáří

poslušen být — byl čas, když nejlepší z reků jsem býval.

Ale již odejdi zas, bys přítele oslavil hrami,

já však přijímám rád ten koflík: srdce mi plesá,
na mne že příznivce svého vždy myslíváš, čině mi poctu,
kterou, jak příslušno jest, mám ctěn být v achajském lidu.
Za to pak věční bozi ti hojnou odplatu dejtež!“
Řekl, a Péleův syn zas vrátil se Achaiů davem,
četným, když od Néleovce byl vyslechl veškeru chválu.

Pěstní boj

Pro trudný pěstní boj pak stanovil Achilleus výhry:
přiveden robotný mezek a přivázán na zápasišti,
divoký, šesti již let, jejž ujařmit přetěžké bývá;
kdo by však poražen byl, měl dostat dvouuchý pohár.
Potom se postavil zpříma a pravil k Argeiům takto:
„Átreovče i druzí, vy Achajci holení krásných,
nejlepších pěstníků dvé sem voláme, zápasit o to,
vysoko zvednout pěsti a biti se.
Komu by Foibos
na konec vítězství popřál a ode všech uznáno bude,
robotnou mezkyni vezmi a odveď do stanu svého,
kdo však poražen bude, si odnese dvouuchý pohár.“
Řekl a v okamžik ten vstal jinoch krásný a velký,
znalý pěstního boje: — slul Epeios Panopéovec.
Mezka hned robotného se uchopiv, takto se ozval:
„Přistup, kdo dvouuchou číš má úmysl odnésti odsud,
neboť mezka, to pravím, si sotva kdo odvede jiný,

zvítěze v pěstním boji — jsemť já z vás nejlepší ze všech.
Není-li dost, když v boji jsem sláb? — Jest nemožno přece,
aby se v úkonech všech stal člověk dovedným stejně.
Pročež tohle vám řeknu a také to splněno bude:
na hadry roztrhám tělo a všecky mu rozdrtím kosti! —
Raději ať pohřebníci zde na místě čekají na něj,
aby ho odnesli odsud, až pod mýma rukama padne!“
Pravil, i utichli všichni a mrtvé nastalo ticho.
Jenom se Euryalos mu postavil, podobný bohům —
Mékisteus jeho byl otec, muž vladař, z Talaa rodem,
jenž kdys do města Théb, když života Oidipús pozbyl,
přišel a v závodních hrách tam překonal Kadmovce všecky.
O něj se Týdeův syn, muž kopiník, pečlivě staral,
slovy mu vzpružuje srdce, jsa dychtiv vítězství jeho:
nejdřív mu na boky rek dal pásnici, potom mu podal
řemeny z polního býka, jež úhledně krojeny byly.
Když byli hotovi k boji a do středu bojiště vstoupli,
pozdvihše tváří v tvář své pevné oba dva ruce,
vrhli se v boj — již střetly se v ráz jich pravice těžké.
Strašný skřípot skrání se ozýval, s údů jim zevšad
proudem valil se pot.
Vtom vztyčiv se Epeios slavný,
praštil ho v tvář, jak sok naň pohlížel — nemohl déle
pak již na místě státi a statné údy mu klesly.

Jako se vyšvihne ryba, když Borrés hladinu čeří,
u břehu plného řas — pak vlna ji přikryje temná,
takto se vyšvihl raněn, však Epeios, hrdina chrabrý,
chopil ho rukou a vzpřímil, a milí jej obstoupli druzi.
Tito jej bojištěm vedli, an stěží nohama pletl,
hustou plivaje krev, svou hlavou kývaje těžkou,
potom posazen od nich, jsa bez sebe, do jejich středu;
sami se vrátili nazpět a přinesli dvouuchý pohár.

Zápolení

Jiné Péleův syn, již třetí, položil výhry
trudného zápasu v křížku, a všemu je ukázal lidu:
velký a ohnivzdorný dal vítězi trojnohý kotel,
který za dvanáct krav — tak přibližně — cenilo mužstvo,
sokovi poraženému však do středu postavil dívku,
znalou přemnohých prací — ji cenili za čtyři krávy.
Potom se postavil zpříma a pravil k Argeiům takto:
„Vstaňte, kdo úmysl má též v zápase tomto se zkusit!“
Řekl, i zvedl se Aiás, ten velký, Telamónovec,
zvedl se Odysseus též, muž důvtipný, úskoků znalý.
Když byli hotovi k boji a do středu bojiště vstoupli,
v náručí pevnou paží se jeden druhého chytli,
podobni střešním trámům, jež proslulý zaklínil tesař
na domě velké výšky, by vyhnul se návalu větrů.
Oběma praskala záda, jež od smělých sokových rukou

úporně tažena byla, a pot z nich vlhký se řinul.
Četné po celých zádech a po žebrech pružiny bojcům
doruda naběhly krví, však sokové stále a stále
o onu úpravnou trojnož se snažili vítězství dobýt.
Nijak ho nemohl skácet a povalit Odysseus na zem,
Aiás nemohl též, vždyť sokova bránila síla.
Když lid holení krásných se počínal konečně nudit,
tehdáž veliký Aiás mu pravil, Telamónovec:
„Zchytralý Odyssée, ty z Láerta potomku Diův,
zvedni mě, nebo já tebe, vše další je v Diově vůli!“
Řekl a zvednout ho chtěl — sok nepustil úskoku z mysli:
kopl ho do podkolení a takto mu podrazil údy:
naznak svalil se Aiás, a zároveň padl mu na hruď
Odysseus — achajský lid, pln podivu, na to se díval.
Potom jej Odysseus zdvíhal, ten nezdolný hrdina slavný:
sice jím od země hnul, však zcela ho nemohl zdvihnout,
zato mu nastavil nohu — a oba se svalili na zem,
jeden druhému blízko, a prachem se pokryli oba.
Opět byli by vstali a po třetí dali se v zápas,
v tom však už Achilleus povstal a sám jim v zápase bránil:
„Teď již zápasu nechte a trýzní nemařte síly,
vítězství obou je vás, tož stejné vezmouce výhry,
vzdalte se, by se i jiní těch závodův účastnit mohli.“
Oni to slyšeli rádi a ochotně poslušní jsouce,

tělo si otřeli z prachu a opět si oděli roucha.

Běh

Achilleus na rychlý běh hned potom položil výhry:
stříbrné měsidlo skvělé: jen šest měr mohlo sic pojmout,
bylo však nejvzácnější svou krásou na celém světě.
Sidonci v umění zběhlí je zrobili nadmíru vkusně,
avšak foiníčtí plavci je odvezli po vzdušném moři,
potom připluli v přístav a dali je Thoantu darem.
K výkupu za Priamovce je nabídl, za Lykáona,
Patroklu, statnému reku, král Eunéos Iésonovec.
Také je Achilleus rek dal za výhru, příteli k poctě,
tomu, kdo nejrychlejším se v křepkém osvědčí běhu.
Druhému velkého býka pak určil, tučného lojem,
konečně za třetí výhru půl talentu položil zlata.
Potom se postavil zpříma a pravil k Argeiům takto:
„Vstaňte, kdo úmysl má též v zápase tomto se zkusit!“
Řekl, a rychlý Aiás, syn Oileův, zvedal se kvapně,
zvedal se Odysseus též, muž důvtipný, třetí se potom
zvedal Nestorův syn, jenž v běhu byl z jinochů první.
Stanuli v jedné řadě, cíl běhu jim Achilleus určil:
od šraňků běh jim vyměřen byl.
Vtom vyrazil napřed
Aiás, Oileův syn, hned za ním Odysseus slavný,
těsně — jak tkalcovská hůlka jest docela nablízku prsou

ženštiny s krásným pásem, jež rukou ji přitáhne zručně,
u samých prsou ji drží a osnovou provléká útek —
stejně mu Odysseus rek byl nablízku — nohama vzadu
šlapaje do jeho stop, než prachem zakryty byly.
Přes hlavu horkým dechem mu slavný Odysseus dýchal,
pořád úprkem běže — a Danajci křičeli na něj,
an tak zvítězit prahl, a hlučné mu volali: „Pospěš!“
Když pak se schyloval běh již ke konci, Odysseus kvapně
k Athéně jiskrných zraků se modlil potichu v srdci:
„Slyš mě, ó bohyně má, mým nohám laskavě přispěj!“
Těmito prosil slovy, a Pallas ho slyšela božská,
dodala mrštnosti údům, i odshora rukám i nohám.
Když pak doběhnout měl, již zakrátko, k odměně běhu,
tehdáž ve běhu sklouzl syn Oileův, Palladou stržen:
z bučivých zabitých krav tam trus byl roztroušen právě,
které Achilleus rychlý dal porazit, Patroklu k poctě:
Aiantu ústa i nos byl kravským naplněn trusem.
Výhru si Odysseus vzal, ten nezdolný hrdina slavný,
poněvadž doběhl dříve — však Aiás obdržel býka.
Stanul a do rukou svých vzal za roh polního býka,
pořád plivaje trus — pak ve středu Achaiů pravil:
„Pallas mi podtrhla nohy, jež po bok se Odysséovi
staví od dávných časů a pomáhá jemu jak matka.“
Pravil a nad těmi slovy se od plic zasmáli všichni.

Poslední Nestorův syn svou zápasní cenu si nesl
s vlídným úsměvem na rtech a pravil žertovně toto:
„Ačkoli každý to ví, přec přátelé povím, že bozi
lidem staršího věku i nyní vzdávají poctu,
neboť tuhle sic Aiás jen o něco málo je starší,
zato však Odysseus tuhle je ze starých časů a rodu,
ale je dosud starcem prý jadrným — neboť je těžko
Achaiům ve běhu s ním chtít zápasit, Achilla vyjmouc.“
Pravil a rychlému tím vzdal pochvalu Péléovci.
Achilleus ujal se slova a řekl mu odpověď tuto:
„Nebyla, Nestorův synu, tvá pochvala řečena marně,
neboť ke tvé výhře ti přidám půl talentu zlata.“
Pravil a zlato mu dával a tento je s radostí přijal.
Zápas kopím
Potom Péleův syn vzal stinný do ruky oštěp,
vložil jej na zápasiště, a štít dal vedle a přilbu,
výzbroj to ze Sarpédonta, již v boji mu Patroklos odňal.
Potom se postavil zpříma a pravil k Argeiům takto:
„Nejlepších hrdinů dvé sem voláme, zápasit o to.
Vezměte výzbroj a kopí, jež každým pronikne tělem,
potom zkuste druh druha, zde před davem diváků valným:
kdokoli krásné tělo by z obou zasáhl dříve,
dotkna se vnitřních částí skrz brnění — do toku krve,
tomu bych tento zde meč dal v odměnu, zdobený stříbrem,

krásný, thréckou to práci, jejž odňal jsem Asteropaiu;
o zbroj sokové oba se rovným podělte dílem;
potom ve stanu svém jim vystrojím hostinu dobrou.“
Řekl, i zvedl se Aiás, ten velký, Telamónovec,
potom mohutný rek, syn Týdeův, zvedl se druhý.
Jakmile na obou stranách si rekové odění vzali,
a když do středu davů se scházeli, dychtiví boje,
hledíce hrozným zrakem, jal veškery Danay úžas.
Když tak na sebe jdouce, již docela nablízku byli,
třikrát se na sebe vrhli a třikrát zblízka se potkli:
Ve štít veskrze stejný jej Aiás veliký bodl,
aniž pronikl k tělu, neb brnění bránilo uvnitř,
statný Týdeův syn však nad krajem velkého štítu
hrotem lesklého dřevce mu pořád po hrdle mířil,
tu však už o Aianta se Achajci nadmíru lekše,
oběma kázali přestat a stejné vzíti si výhry.
Avšak veliký meč dal hrdina Týdéovci,
nesa jej zároveň s pochvou i s řemenem krojeným vkusně.
Házení diskem
Pak tam Péleův syn dal masivní železný kotouč,
kterýmžto Éetión kdys házíval, nadmíru silný.
Slavný Achilleus rychlý však usmrtiv Éetióna,
v lodi si odvezl kotouč i s ostatním majetkem hojným.
Potom se postavil zpříma a pravil k Argeiům takto:

„Vstaňte, kdo úmysl má též v zápase tomto se zkusit!
Kdyby svůj úrodný lán měl vítěz i daleko z města,
na pět za sebou let pak bude mít železa hojnost
k všeliké potřebě své — pak nebude do města chodit
pastýř jeho ni oráč, by koupil je — stačí mu kotouč.“
Řekl, a Polypoités, muž udatný, zvedl se s místa,
Leonteus, rovný bohům, pak povstal, veliký silák,
Aiás, Telamónovec, a konečně Epeios slavný.
Pořadím stanuli všichni.
Vzal kotouč Epeios slavný:
zakrouživ, vymrštil jej — však Danajci propukli ve smích,
druhý kotoučem hodil rek Leonteus, Areův soudruh,
třetí syn Telamónův jej vyhodil, veliký Aiás,
ze své pravice pevné a přehodil předchůdců značky,
ale když Polypoités, muž udatný, disku se chopil —
jako když pastýřský muž svůj obušek vyhodí z ruky,
ten se pak točí vzduchem a letí dobytčím stádem —
o tolik bojiště celé rek přehodil — diváci vzkřikli.
Druhové Polypoitovi se pozvedli se svého místa,
chopili královu výhru a k dutým lodím ji nesli.
Střelba z luku
Ai e pak střelcům z luku dal za výhru železo modré:
deset tam dvojsekyr složil a deset sekyrek prostých.
Z korábu temné přídy dal stožár vysoký vztyčit,

opodál v pobřežním písku — a na něm teninkou stužkou
za nohu plachý holub byl přivázán.
Na toho velel
střílet: „Kým by tu z vás ten plachý holub byl střelen,
odměnu dvojsekyr všech nechť do stanu odsud si vezme,
kdo by však holuba chybil a zasáhl toliko stužku,
ten jest patrně horší — a odnese sekyrky prosté.“
Tak tedy Achilleus děl.
Vstal silný vládyka Teukros,
statný pak Molův vstal syn, druh mužného Ídomenéa.
Potom metali losy, jež do přilby kované dali:
Teukrův nejprve los z ní vyskočil.
Z luku tu ihned
s úsilím vystřelil šíp — však zapomněl slíbiti Foibu,
ze svých že prvňátek jehňat jej poctí slavnostní žertvou —
— ovšem ptáka se chybil, neb Foibos mu odepřel toho,
střelil však u nohy stužku, kde právě byl uvázán holub:
rázem tu ostrý šíp skrz naskrz přeřízl stužku,
ihned vyletěl holub až k nebesům, stužka se dolů
svěsila směrem k zemi — a Danajci spustili pokřik.
Nakvap Teukrovi luk syn Molův vytrhl z ruky,
šíp však držel už dávno, kdy Teukros ještě byl mířil,
ihned bohovi Foibu dal přípověď, Jistému Střelci,
ze svých že prvňátek jehňat jej poctí slavnostní žertvou:

holuba plachého zhlédl už vysoko — pod samým mračnem,
tam, jak dokola kroužil, jej pod křídlem do prsou střelil.
Veskrz proletěl šíp, však potom přiletěv nazpět,
do země, střelcovi k nohám, se zabodl — střelený holub
usedl na stěžeň lodi, jež tmavá na přídě byla,
stranou svěsil šíji, a hustá sklesla mu křídla;
z údů mu vyletěl duch, již zakrátko: se stěžně spadl,
opodál — achajský lid pln podivu na to se díval.
Ihned Molův tu syn všech deset si dvojsekyr zvedl,
Teukros sekyrky prosté si k dutým odnášel lodím.
Házení kopím
Naposled Péleův syn tam stinný položil oštěp,
za výhru kotel dal nový a zdobený krásnými květy,
který cenu měl býka.
I povstali oštěpníci:
nejdříve vládyka mužstva se pozdvihl, přemocný vládce,
statný pak Molův vstal syn, druh vladaře Ídomenéa.
Slavný Achilleus rychlý tu pravil ve středu jejich:
„Átreovče, vždyť víme, oč předčíš nad jiné všecky,
víme, že v síle i v kopí ses osvědčil nejlepším ze všech,
nuže, ty tuto zde výhru si ke svým korábům odnes,
chrabrému Molovu synu pak oštěp darujme tento,
ty-li jen ve svém srdci to dovolíš — já bych to radil.“
Pravil, a Átreův syn byl srozuměn, vládyka mužstva:

bronzový oštěp tedy dán sokovi.

Vládyka lidu

héroldu Talthybiovi pak odevzdal překrásnou výhru.

ZPĚV XXIV.

Hektorův výkup a pohřeb

Rozpuštěn Achaiů sbor, lid k rychlým se rozešel lodím,

po kmenech, každý k svým.

Tam jednak se hleděli jídlem,

jednak i sladkým spánkem zas zotavit.

Achilleuszatím

v mysli měl milého druha a želel ho — spánek ho míjel,

krotitel všechněch tvorů — i válel se vpravo i vlevo,

po síle přítele svého i jaré mužnosti touže:

všecko, co vykonal s ním, též kolik vytrpěl strastí,

zápasy sváděje s muži a brodě se hrůzami moře —

všecko si uváděl v paměť a proudem proléval slzy,

chvílemi na boku svém, zas chvílemi naznaku leže,

chvílemi na tváři zas — však někdy se pozdvihl zpříma,

chodil po břehu mořském, pln bolesti, aniž mu ušlo,

kdykoli nad mořskou plání a nad břehem vzcházela Zora.

Vždycky tu k povozu svému si rychlé zapřahal koně,

Hektora vázal za vůz a pak jím po zemi smýkal.

Když s ním třikráte objel kol mohyly mrtvého druha,

pak zas ve stanu svém byl klidnější — Hektora v prachu,

k zemi jej obrátiv tváří, vždy nechával…

Foibos však bránil

každému zhyzdění těla — mělť velkou s hrdinou soustrast,

ačkoli mrtev už byl — jej celého aigidou zakryv,

zlatou, aby mu rek, jím smýkaje, neodřel tělo.

On tak ve hněvu svém tam slavného Hektora hyzdil.

Blažení bozi co den naň hledíce, soucitem jati,

Hermeia bystrých očí vždy nutili, tajně ho vzíti.

Každý s návrhem tím byl srozuměn, jenom ne Héré,

nikdy též Poseidáón a Pallas jiskrných zraků,

nýbrž trvali na svém, jak jednou svatá v nich Trója

vzbudila zášť, jak král, tak lid, skrz Paridův zločin,

kterým bohyně zlehčil, když přišly mu v pastýřskou chýši —

vzdal však pochvalu *té,* jež dala mu záhubnou rozkoš.

Ale když od té chvíle již dvanáctá nastala zora,

tehdáž Apollón Foibos se ozval ve sboru bohů:

„Jak jste, vy bohové, zlí, jak záhubní! —

Nikdy-li Hektór

z bezvadných býků a koz vám nespálil ze stehen maso —

že jste se k ochraně jeho, byť mrtvého, nemohli vzchopit —

aby ho viděla matka i vlastní žena i dítě,

národ a rodný otec, král Priamos? — Ti by mu rychle

ohněm spálili tělo a pohřební vzdali mu oběť.
Lítému Achillu spíš, ó bohové, pomáhat chcete,
jemuž citlivý duch jest neznámý, povolné srdce
nemá ve hrudi své — jak lev má divokou mysl,
který velikou silou a zmužilým duchem jsa puzen,
napadá pastýřům stádo, by sehnal potravu hojnou.
Tak cit srdce i v něm byl potlačen, stud se v něm žádný
neozve — který lidem buď prospívá, nebo jim škodí. —
Vždyť přec i jiným lidem kdos zahyne, milejší ještě,
ať již rodný bratr to jest, ať syn je to vlastní —
když se však dost už nalká a napláče, ustane zase:
osudem duch byl člověku dán, jenž dovede snášet —
on však za povoz váže, když milý život mu vyrval,
Hektora, slavného reka, a kolem druhova rovu
vláčí — to není hezké a ovšem nikterak správné! — —

Ale, ač výborný jest, ať *my* ho pak nepojmem v záští,
neboť ve hněvu svém tam hyzdí bezcitné tělo!“
Héré bělostných loktů tu vzplanula hněvem a řekla:
„Mohla by, Stříbrnoluký, i tato tvá slova být správná,
stejnou-li Péléovci i Hektoru přiřknete hodnost:
Hektór z člověka jest, jej lidská kojila matka,
Achilleus však jest bohynin syn, již kdysi jsem sama
živila, chovala já — však člověku za ženu dala,

Péleu, který se stal všem bohům obzvláště milým. —
Všichni jste na svatbě byli — a ty's tam hodoval také,
hraje nám na svou loutnu — ty nevěrný, soudruhu špatných!“
Kronovec, oblačný Zeus, jí těmito odvětil slovy:
„Nemusíš docela nic být na bohy hněvivá, Héro!
Oběma stejná čest jim nebude — ale i Hektór
ze všech, co v Íliu jsou, byl bohům nanejvýš milý,
mně však zvlášť, vždyť líbezný dar jsem dostával stále:
hostiny příslušný díl byl na mém oltáři vždycky,
zápalná oběť i víno, jichž k poctě se dostává bohům. —
Aby však smělý Hektór byl unesen — — nechejme toho!
Za zády Achillovými to nepůjde, poněvadž matka
pořád, ve dne i v noci, mu na pomoc po boku stojí. —
Kdyby však některý z vás chtěl Thetidu zavolat ke mně,
abych rozumný návrh jí pověděl, kterak by výkup
Achilleus od otce přijal a zase mu Hektora vrátil!“
Řekl, a rychlá jak vichr se s poselstvím vzdálila Íris:
mezi skalnatým Imbrem a Samem, ve středu obou,
v tmavou vrhla se tůni — i zašplíchlo v zátoce moře.
Ona jak z olova kulka se v mořskou hlubinu vrhla,
která na rource tkvíc, jež z rohu je polního býka,
k záhubě žravým rybám se noří do mořské hloubi.
Našla ji v prostorné sluji, a ostatní bohyně mořské
hromadně okolo ní tam seděly — ona v jich středu

truchlila nad synem svým, tím hrdinou, který jí záhy
v Tróadě, hrudnaté zemi, měl zhynout — daleko vlasti.
Íris rychlá v běhu k ní přistoupla blíže a řekla:
„Thetido, volá tě Zeus, jenž nezmarné úmysly chová!“
Thetis třpytivých nohou jí dala zas odpověď tuto:
„Proč mě ten velký bůh dal zavolat? — Ostych mě jímá
k bohům nebeským jít — mám velký zármutek v duši.
Půjdu však přec, ne nadarmo Zeus své rozkazy dává!“
Dořekla bohyně jasná a vzala si na hlavu roušku,
tmavou — a nebylo šatu, jenž tmavší nad ni by býval.
Vyšla, a před ní Íris, ta bohyně rychlá jak vítr,
spěchajíc — s obou stran jim mořské couvaly vlny.
Potom vystouply na břeh a ihned k nebi se vznesly.
Kronovec vidoucí v dálku a ostatní okolo něho
hromadně seděli bozi, již žijí věčně a blaze.
Sedla si k Diovi otci, a ihned jí ustoupla Pallas.
Krásnou ze zlata číš jí do ruky vložila Héré,
vlídnou ji vítajíc řečí — ta vypivši vrátila pohár.
Otec tu bohů a králů k ní počal mluviti takto:
„Přišla’s na Olymp k nám, ó bohyně, jakkoli truchlíš,
neboť stále jen žal máš na srdci — sám to vím dobře.
Já však ti řeknu i tak, proč kázal jsem zavolat tebe.
Devět se dní již bohové prou: jest předmětem sporu
mrtvola Hektora vládce a syn tvůj, bořitel hradů.

Chtějí, by tajně ho vzal bůh Hermés bystrého zraku,
já však tuto bych čest chtěl popřát Achillu tvému,
abych tvou přízeň a vážnost si zachoval k budoucím časům:
pospěš a do vojska vejdi a vyřiď synovi svému:
řekni, že bozi se naň již hněvají — já však nejvíc
ze všech bohů se horším, že Hektora u lodí křivých
zdržuje, na mysli své pln vzteklosti, nechtě ho vydat —
zdali se nějak mne lekne a vydá Hektora nazpět!
Íridu já zas pošlu, by chrabrému Priamu řekla,
aby šel k achajským lodím a vykoupil milého syna,
Achillu zanesa dary, jež mohly by srdce mu smířit.“
Thetis třpytivých nohou slov Diových poslušná byla:
sestoupla s olympských výšin a na zem se spustivši skokem,
vstoupila v Achillův stan, v němž viděla milého syna,
jak tam hlasitě vzdychá, a milí druzi kol něho
kvapem si hledí práce a strojí k snídani jídlo:
velký huňatý beran tam zabit ve stanu ležel.
Ona tu, vznešená máti, si usedne synovi po bok,
měkce ho pohladí rukou, dí slovo a promluví takto:
„Synáčku můj, jak dlouhý čas, pln stesku a nářku,
srdce své hlodati chceš? — Vždyť nedbáš jídla ni lůžka
docela nic — jest dobrá věc též obejmout dívku.
Nebudeš dlouhý čas již naživě, nýbrž ti blízko
stojí už smrt —jest po boku tvém — s ní přemocný osud.

Pročež rychle mě slyš, vždyť přicházím s Diovým vzkazem:
bozi se na tě, jak děl, již hněvají — sám však nejvíc
ze všech bohů se horší, že Hektora u lodí křivých
zdržuješ, na mysli své pln vzteklosti, nechtě ho vydat.
Pročež Hektora vydej a za tělo výkupné přijmi!“
Achilleus rychlý v běhu jí odvětil těmito slovy:
„Takto se staň! — Když výkupné dá, nechť vezme si tělo —
jestliže Olympan sám tak s vážnou poroučí myslí!“
Tak tam v táboře lodním i matka i rozenec její
množství perutných slov druh ke druhu mluvili ještě.
Íridu Kronovec Zeus zas posílal do svaté Tróje:
„Pospěš si, Írido rychlá, a opusť olympské sídlo,
Priamu, chrabrému reku, jdi oznámit do města Tróje,
aby šel k achajským lodím a vykoupil milého syna,
Achillu donesa dary, jež mohly by srdce mu smířit,
sám — ať žádný muž s ním z Trójanů nechodí jiný!
Starší jen jakýs vozka ho provázejž, aby mu řídil
povoz s krásnými koly a zase mu přivezl nazpět
do města padlého syna, jejž usmrtil Achilleus slavný —
— aby se neděsil smrti a vůbec se ničeho nebál:
bude mu Argův vrah dán od nás k ochraně jeho,
který ho provodí cestou a zavede Achillu před tvář.
Ale až v Achillův stan pak konečně přiveden bude,
ani ho neskolí sám — spíš jiné od toho zdrží —

vždyť přec nemoudrý není a lehké mysli a rouhač,
k tobě, když přijdeš s prosbou, se šetrně chovati bude.“
Řekl, a rychlá jak vichr se s poselstvím vzdálila Íris,
vstoupila v Priamův hrad; tam slyšela pokřik a nářek,
vidouc, jak rozenců dav kol Priama ve dvoře sedí,
slzami kropíce šat, sám stařec ve středu jejich
těsně je zahalen v plášť — kol dokola chumáče prachu
leží po hlavě všade a po šíji tohoto starce,
kterým se posypal sám, když v prachu se bolestí svíjel.
Dcery i manželky synů v svých komnatách tonuly v pláči,
v myšlenkách želíce těch, jichž tolik, četných i vzácných,
rukama danajských vojsk svůj život ztratilo v boji.
Vtom již poslice božská se po boku Priama krále
tichým ozvala hlasem — a jemu se zachvěly údy:
„Osměl se ve svém srdci, ó Priame — nijak se neboj! —
Není přec vidět mi z očí, že se zlou přicházím zprávou,
nýbrž s úmyslem dobrým, jduť s poselstvím samého Dia,
který, ač daleko jest, má soucit a útrpnost s tebou.
Káže ti Olympan Zeus, bys vykoupil slavného syna,
Achillu zanesa dary, jež mohly by srdce mu smířit,
sám — ať žádný muž prý z Trójanů nechodí s tebou —
starší jen jakýs vozka tě provázejž, aby ti řídil
povoz s krásnými koly, a zase ti přivezl nazpět
do města padlého syna, jejž usmrtil Achilleus slavný.

Nemáš se děsit smrti a vůbec se ničeho báti:
bude ti Argův vrah dán od Dia k ochraně tvojí,
který tě provodí cestou a zavede Achillu před tvář.
Ale až v Achillův stan pak konečně přiveden budeš,
ani tě neskolí sám — spíš jiné od toho zdrží —
vždyť přec nemoudrý není a lehké mysli a rouhač,
k tobě, když přijdeš s prosbou, se šetrně chovati bude.“
Íris, rychlá v běhu, se vzdálila po těchto slovech.
Ihned poručil král svým synům přichystat povoz,
mezčí, s krásnými koly, a korbu dal přivázat na něj.
Sám však v pokladní síň šel Priamos, klenutou pevně,
cedrovou, s vysokým stropem, jež mnohé chovala skvosty,
tam pak manželku svou dav zavolat, toto jí pravil:
„Ubohá, olympský posel mi od Dia samého přišel,
abych šel k achajským lodím a vykoupil milého syna,
Achillu zanesa dary, jež mohly by srdce mu smířit,
pročež tohle mi pověz, co soudíš o věci této!
Nesmírně srdce i touha mě samého ponouká k tomu,
abych se vydal k lodím a v širý achajský tábor.“
Řekl, i zalkala žena a tuto mu odpověď dala:
„Ó, kam rozvaha tvá jen zmizela, kterou’s byl dříve
proslulý u lidí cizích, i u těch, nad nimiž vládneš?!
Jakže!? — Ty opravdu chceš — sám jediný — k achajským lodím
přijít na oči muže, jenž tolik, četných a vzácných,

synů zhubil ti již — toť železné srdce máš v hrudi!!

Jestliže totiž tě chytí a na své oči tě zhlédne —

on — ten zákeřný člověk — ten surovec — nebude jistě

s tebou soucitu míti ni ostychu!! — —

Plačme jen v dáli,

sedíce v paláci svém! — —

Tak zajisté přemocný osud

nití mu upředl v den, v němž já jej zrodila sama,

aby pak rychlých psů byl pokrmem — rodičů vzdálen —

před zrakem krutého muže. — —

Ó kéž se mu do středu jater

zakousnout mohu a jíst! — O — to by pak odvetu řádnou

měl můj syn!! — Což zbabělce sklál? Tím dokonce nebyl,

nýbrž k ochraně Tróů a Trójanek štíhlého boku

k zápasu stál — strach v boji, i útěk, vždy mu byl cizí!“

Na to zas Priamos kmet jí odvětil, podobný bohům:

„Nikterak, když tam chci jíti, mne nezdržuj! — Nebuď mi přece

ptákem zlověstným sama — zde v paláci! — Nedám se zviklat! —

Kdyby mě k tomuhle měl kdos jiný z pozemských lidí,

z oněch, kdo věštcové jsou neb dozorci žertev neb kněží,

nazvali bychom ho lhářem, a tím se ho chránili spíše,

ale to tváří v tvář jsem bohyni viděl a slyšel!

Půjdu! — Ať rozkaz její jest vyplněn!

Pakliže přece

losem dáno mi jest, bych při lodích achajských zhynul,

dobrá!! — Ať na místě, hned, jsem raději Achillem skolen,

jenom když obejmu syna a kvílením ulehčím srdci!“

Řekl a krásná víka šel u truhel otevřít vladař,

v kterých dvanácte rouch proň vyhledal krásného díla,

dvanácte prostých plášťů a tolikéž pokrývek vybral,

tolikéž plášťů skvostných a přidal tolikéž suknic.

Deset talentů zlata pak odvážil Priamos celkem,

lesklých trojnožek dvé, pak vytáhl kotlíky čtyři,

vyňal i překrásný pohár, jejž kdysi mu Thrékové dali,

když k nim jak vyslanec přišel — ni tohoto vzácného skvostu

nenechal v pokladech svých, vždyť toužil z celého srdce

vykoupit milého syna.

Pak vyháněl Trójany všecky

z předsíně paláce svého a hanlivou řečí je tupil:

„Ihned, ničemná chásko, mi táhněte! — Copak vy doma

nemáte zármutku nazbyt, že *sem* jste mě soužit přišli?

Není vám dost, když zoufalstvím *já* byl zahrnut Diem!? —

Že mi byl zahuben syn — můj nejlepší!?

Sami to záhy

poznáte též, vždyť daleko snáz teď Danaům bude,

když jest utracen on, vás porazit — já bych však raděj

vešel v Hádovu říš, než vidět na vlastní oči,

kterak bořeno jest — jak pleněno — toto mé město!“

Pravil a rozháněl lid svým žezlem. Z paláce prchli,

ježto byl rozhněván kmet.

Pak s výtkou syny své volal:

ihned Helenos přišel i Agathón slavný i Paris,

Pammón i Antifonos a Polítés, bojovník statný,

Déifobos a Díos a statečný Hippothoos.

Stařec těm devíti synům dal rozkaz, mohutně vzkřiknuv:

„Honem, synové špatní, vy sketové! — Měli jste všichni

namísto Hektora mého být zabiti u lodí rychlých!

Ach, já nešťastný muž, jenž ze všech nejlepší syny

zplodil jsem v širé Tróji! — Z těch bohužel nikdo mi nezbyl:

Méstór podobný bohům a Tróilos, bujarý jezdec,

Hektór, který jak bůh byl v národě — jako by nebyl

smrtného člověka syn — spíš jako by pocházel z boha.

Tyto mi zahubil Arés — a zbabělci zbyli mi všichni!

Lháři a rekové v tanci a mistrové v kolovém reji,

lupiči jehňat a kůzlat, jež berete vlastním lidem!

Copak že nejdete už, můj povoz mi připravit rychle!

Tohle tam naložte všecko, ať můžem se na cestu vydat!“

Takto se rozkřikl na ně, ti otcovy výtky se lekli,

mezčí, s krásnými koly, šli ihned vynésti povoz,

krásný, zrobený nově, a na něj vázali korbu,

potom mezčí jařmo, jež na hřebu viselo, sňali,

bukové, s hlavicí v středu a s pevnými navrchu kruhy.

Vynesli zároveň s jařmem i řemen devíti loket,
na oj hlazenou krásně pak vložili pozorně jařmo,
na jeho předním konci, a na svorník navlékli prsten,
třikrát obvili křížem kol hlavice jařmový řemen,
svázali po řadě vespod a zahnuli pod zobec oje.
Potom nesmírné skvosty, jež Hektora vykoupit měly,
snášeli z pokladní síně a na vůz hlazený kladli,
mezky pak silných kopyt mu zapřáhli, tahouny břemen,
které za skvostný dar kdys Priamos od Mýsů dostal.
Pro vládce komoňů dvé jest vedeno, které ten stařec
při žlabu hlazeném krásně si sám byl choval a krmil.
Když tak vozka i král, dvé mužů rozumné mysli,
tahouny zapřáhnout dali a v hrdém paláci stáli,
pojednou Hekabé choť k nim přistoupla, truchliva v duši,
krásný ze zlata pohár, v němž chutné se perlilo víno,
ve své pravici nesouc, by před cestou ulili bohům.
Zastaví před vozem s koňmi, dí slovo a promluví takto:
„Tu máš, Diovi ulej a modli se za návrat domů
z rukou nepřátel svých, když tebe již pobízí duše,
k lodím odejít přece, ač já jsem naproti tomu!
Ty tedy modli se sám teď k Diovi, vladaři mraků,
Ídskému, který Tróju i s veškerým okolím vidí;
za ptáka, rychlého posla, ho požádej, který jest jemu
z ptákův obzvláště milý a ze všech má největší sílu,

napravo, abys ty sám jej spatřil na vlastní oči!
K Danaům, rychlým jezdcům, pak odejdi, důvěry plný!
Zeus-li však vidoucí v dálku ti odepře vlastního posla,
potom bych nemohla ovšem ti dávat důtklivou radu,
k lodím achajským jít, ač velmi již odejít dychtíš.“
Priamos podobný bohům jí na to dal odpověď tuto:
„Chci tedy pobídky tvé být poslušen, milená ženo,
dobře je zvednout ruce, zda Zeus by chtěl milostiv býti.“
Ihned poručil kmet své klíčnici, aby mu čisté
nalila na ruce vody. Ta přistoupla na jeho rozkaz,
v rukou na mytí misku a s vodou konvici nesouc.
Když pak ruce si umyl, ten pohár od choti přijal,
stanul ve středu dvora a modle se uléval víno,
v nebeskou pohleděv báň — pak hlasitě promluvil takto:
„Veliký, slavný Zéve, náš ochránce, vládnoucí s Ídy,
popřej, až k Achillu přijdu, ať zbudím v něm soucit a lásku!
Ptáka mi, rychlého posla, rač poslati, který je tobě
z ptákův obzvláště milý a ze všech má největší sílu,
napravo, abych já sám jej zahlédna na vlastní oči,
k Danaům, rychlým jezdcům, pak odešel důvěry plný!“
Těmito prosil slovy a Zeus jej všemoudrý slyšel.
Ihned poslal mu orla, jenž nejjistší znamení dává,
onoho tmavého lovce, jejž také strakáčem zovou.
Jak jsou široké dveře, jež v komnatě s vysokým stropem

člověk zámožný mívá, a závorou přilehlé pevně,
takové s obou stran měl perutě. — Zhlédli, jak vpravo
nad městem letí ten pták. Jak mužové spatřili orla,
radostně zplesali v hrudi a všechněm se rozhřálo srdce.
Stařec už nemeškal déle, a vstoupiv na hladký povoz,
vyjel z průjezdu domu a z ozvučné podsíně dvorní.
Napřed čtyřkolý vůz byl vlečen tažnými mezky,
které mu Ídaios hnal, muž zkušený, za nimi koně
kráčeli, které ten kmet svým bičem pobízel k běhu,
pospěšně městem dolů, a celá rodina za ním
kráčela s hlasným lkáním, jak kdyby se ubíral na smrt.
Oni když sestoupli z města a na širou rovinu přišli,
zeťové jeho a děti zas nazpět kráčeli k Tróji.
Priama zahlédl Zeus, jak na pláň s Ídaiem vyjel,
Kronovec, vidoucí v dálku, a soucit pocítiv s kmetem,
bez dlení oslovil Herma a milému synovi řekl:
„Herme, vždyť obzvlášť tobě to dělá největší radost,
družit se k někomu z lidí — i vyslyšíš, koho ti libo;
také Priama provoď a k dutým zaveď ho lodím,
tajně, by nižádný muž jej neviděl, aniž co tušil
z druhých Danaů všech, než k samému Achillu přijde!“
Domluvil, Argův vrah byl poslušen, průvodce Hermés:
ihned na své nohy si uvázal opánky krásné,
božské, ze zlata celé, jež nosí ho po mořských drahách,

jakož i nesmírnou zemí — i lítá s vanutím větru.

Pak vzal kouzelný prut, jímž lidem, podle své vůle,

bdícím uspává oči a jiné ze spánku budí.

Prut ten tedy měl v rukou a vznášel se Argovrah silný.

Zakrátko k Helléspontu a k trójské přiletěv zemi,

kráčel a podobou svou byl královským jinochům roven

s prvním na bradě chmýřím, kdy mládí nejkrásněj kvete.

Ale když přejeli již kol velkého Ílova rovu,

stanuli s koňmi a mezky, by mohli se napíti v řece —

avšak vtom již také se po zemi prostřelo temno.

Najednou pohleděl před se a spatřiv nablízku Herma

vozataj, takto se ozval a pravil vladaři svému:

„Pozor, Dardanův vnuku, jest potřeba pozorné mysli!

Tamhle je muž — ten, mním, nás na kusy rozsápe záhy!!

Pročež na voze svém teď honem se zachránit hleďme,

nebo se kolenou chopme a prosme ho za slitování!“

Řekl, a starcův duch byl pomaten, jala ho hrůza:

vlasy se zježily zpříma a na těle shrbeném stály,

stanul tu úžasu pln. — — —

Vtom rychlý přistoupil posel,

zblízka, vzal za ruku starce a tázal se těmito slovy:

„Kampak ženeš ty koně, ty tatíčku — ano i mezky,

za doby božské noci, kdy jiní spávají lidé?!

Copak se nebojíš nic vojsk Danaů, soptících hněvem,

úhlavních nepřátel svých, již nejsou daleko odsud?!
Kdyby tě někdo z nich zhlédl, jak v černé kvapivé noci
odvážíš tolik skvostů — jak u srdce potom ti bude?
Sám přec nejsi už mlád — též tuhle tě provází stařec —
jakpak se ubráníš muži, jenž prvý by křivdu ti spáchal?!
Já však násilí žádné ti nespášu — spíše bych jiné
od tebe zapudit chtěl — vždyť mému jsi podoben otci!“
Stařec podobný bohům zas pravil Hermovi toto:
„Všecko to, milý synu, je skutečně, jako jsi pravil — —
přec jen některý z bohů i nade mnou pravici vztáhl,
který s pocestným takým mi dopřál cestou se potkat,
vhod, jak ty svým vzrůstem a postavou těla jsi sličný,
duch tvůj rozumný jest — tyť z blažených rodičů vzešel’s!“
Na to mu Argův vrah zas pravil, průvodce Hermés:
„Všecko to pravdivé jest, co’s pravil, milený starče;
avšak tohle mi pověz a poctivou pravdu mi vylož:
někam snad odklidit chceš své poklady, četné a vzácné,
k mužům cizího kmene, by u nich ti bezpečny byly? —
Či již ze svaté Tróje se dáváte na útěk všichni,
strachem, když takový muž, váš největší hrdina, zhynul,
syn tvůj? — Vždyť v bitvách nikdy a za nikým pozadu nebyl.“
Stařec podobný bohům zas pravil Hermovi toto:
„Kdopak jsi, rozmilý muži, a z kterých ses rodičů zrodil?
Kterak’s o synu mém — tak nešťastném — šlechetně mluvil!“

Na to mu Argův vrah zas pravil, průvodce Hermés:

„Ty mě tu zkoumáš, starče, když po slavném synu se tážeš.

Já jsem ho v zápase často, ó přečasto, zdobě to mužů,

viděl na vlastní oči, a zvlášť když Danajce zahnal

k lodím a tam je pak klál svým strašným oštěpem ostrým.

My tam s podivem stáli a hleděli, neboť nám nedal

Achilleus do boje jíti, jsa rozhněván na Átreovce.

Jeho jsem druh, nás úpravná loď sem přivezla tatáž,

já jsem Myrmidón rodem, a Polyktór slove můj otec.

Ten jest zámožný muž, však stařec, jako jsi *ty* teď;

synů ještě má šest, já sedmý z něho se zrodil.

Když jsem pak losoval s nimi, tu já byl vyvolen jíti.

Nyní od lodí v pláň sem přicházím, neboť hned zrána

Achajci jasných zraků chtí počít o město bitvu,

vždyť jim nečinnost jest už protivná — achajští vládci

nijak nemohou již jich horlivost od války zdržet.“

Stařec podobný bohům zas pravil Hermovi toto:

„Jestliže Péléovce jsi opravdu Achilla druhem,

potom tedy mi pověz a vylož skutečnou pravdu,

dosud-li ještě můj syn jest u lodí, či ho tvůj vladař

za údem úd již zkrájel a psům jej předhodil k žrádlu?“

Na to mu Argův vrah zas pravil, průvodce Hermés:

„Dosud, milený starče, ho nesnědli psově ni ptáci:

u lodi Achilla vládce ti dosud před stanem leží,

nezměněn, jak byl dřív.

Ač dvanáctá minula zora,

co tam položen jest, pleť netlí, aniž ho žerou

červi, již hlodají muže, když pozbudou života v boji.

On sic každý den jím bez citu smýká kol rovu

milého přítele svého, když jasná Zora se zjeví,

avšak ho nemůže zhyzdit. — Ty užasneš, osobně přijda,

kterak leží tam čerstvý a krev jest omyta z těla.

Není poskvrněn nikde a všecky se zavřely rány,

kterými pobodán byl, vždyť kopím ho zbodali mnozí.

Tak tvůj milený syn jest na péči blaženým bohům,

ačkoli mrtev už jest, vždyť býval v srdci jim milý.“

Řekl, i zplesal stařec a odvětil těmito slovy:

„Jak jest dobře, mé dítě, vždy dávat příslušné dary

bohům, jak v každý čas můj Hektór — ačli kdy býval —

v paláci vzpomínal bohů, již v Olympu obydlí mají! —

Toho mu vzpomněli tedy i v zhoubném osudu smrti.

Ty však tuhletu číš, dar krásný, ode mne přijmi,

mne pak v ochranu vezmi a provoď s pomocí boží,

abych konečně přišel až do stanu vladaře tvého!“

Na to mu Argův vrah zas pravil, průvodce Hermés:

„Ty mě tu zkoumáš, kmete, mě mladého — je to však marné —

za zády Achillovými mě lákaje přijímat dary,

neboť velmi se bojím a ve svém ostýchám srdci

obírat jej — sic mohlo by pak cos zlého mě stihnout.
Avšak tebe bych chtěl též v Argos dovésti slavné
s péčí na lodi rychlé, ba po suchu putuje s tebou:
nikdo by průvodcem zhrdnout a na tebe útočit nesměl.“
Domluvil rychlý posel a vskočiv na koňský povoz,
bez dlení lesklý bičík a opratě do ruky chopil,
koňům pak křepkou sílu, i mezkům, do hrudi vdechl.
Ale když k příkopu přišli a za ním k ohradě lodí,
v místě, kde hlídačů sbor svou večeři právě si chystal,
bez dlení Argův vrah jim rozlil po víčkách spánek,
všechněm, pak odemkl bránu a odsunul závory obě,
branou Priama vpustil i skvostné na voze dary.
Když pak konečně přišli až ke stanu Achilla vládce,
který, vysoký velmi, kdys Achillu vojíni jeho
zrobili z jedlových prken a svrchu jej pokryli stropem
z rákosí vlásinatého, jež požali na vlhkých lukách —
kolkolem veliký plot tam zřídili vladaři svému
z kolů vtlučených hustě, a vrata jen závora jedna
držela — Achaiů tré však vždycky ji musilo vsunout,
vysunout rovněž tré — vždyť závora ohromná byla,
avšak Péleův syn sám jediný vsunout ji stačil. —
Tu tedy rychlý posel, bůh Hermés, otevřel starci,
vzácné tam zavezl dary, jež určeny Achillu byly,
na zem sestoupil s vozu a takto se ke starci ozval:

„Věziž, že já jsem nesmrtný bůh, jenž k tobě jsem přišel,
Hermés, neboť můj otec mě určil za vůdce tobě.
Avšak nyní se já již navrátím, nechtěje ovšem
Achillu na oči jít, vždyť jistě by nebylo slušno,
aby byl věčný bůh tak veřejně nakloněn lidem!
Ty však do stanu vejdi a obejmi kolena jeho,
popros ho při otci milém a při matce kadeří krásných,
jakož i při jeho dítku, bys srdcem jeho tak pohnul!“
Tak tedy promluvil Hermés a odešel na širý Olymp,
vladař Priamos sám pak na zem seskočiv z vozu,
Ídaia, svého to vozku, tam zanechal, aby mu zatím
držel koně a mezky.
Sám kráčel do stanu přímo,
v němž rek Diovi milý vždy sedával. Tam ho i zastal.
Druhové seděli zvlášť, však dva tam toliko byli,
hrdina Automedón i Alkimos, Areův soudruh:
spěchali přisluhujíce, an skončil večeři právě,
jídla i nápoje syt — stůl ještě byl postaven před ním.
Neviděn vznešený kmet tam vkročiv, přistoupil blíže,
objal kolena jeho a líbal rekovy ruce,
hrozné ty vražedné ruce, jež tolik synů mu sklály!
Jako když velkým bludem je zaslepen někdo a doma
o život připraví muže a uteče do cizí země,
k člověku zámožnému — i žasnou, kteří ho vidí,

nejinak Achilleus žasl, zře Priama rovného bohům.
Užasli také druzí a vzájemně na sebe hledli.
Priamos jal se ho prosit a tato mu promluvil slova:
„Vzpomeň si na svého otce, ó Achille podobný bohům,
starého, jako jsem já, již na prahu krušného stáří! —
Možná, že také jej tam sousedé, bydlící kolem,
souží, a nikoho není, kdo bránil by zhoubě a zkáze. —
Avšak přec, když slyší, že ty jsi mu naživě dosud,
ve svém se raduje srdci a doufá potom den ze dne,
spatřit milého syna, až od Tróje vracet se bude.
Já však nešťastný muž! — Vždyť ze všech nejlepší syny
zplodil jsem v širé Tróji — však bohužel nikdo mi nezbyl!
Padesát jsem jich měl, když synové achajští přišli:
synů devatenácte mi z jedné se zrodilo ženy,
ostatní v paláci mém jsou zrozeni z vedlejších chotí.
Z těchto mi prudký Arés již mnohé života zbavil.
Jediný, který mi zbýval a sám nám Ília chránil —
ty jsi ho nedávno sklál, když rodné otčiny hájil —
Hektora.
Pro toho já sem přicházím, k achajským lodím,
chtěje si vykoupit syna, a nesmírné výkupné nesu. —
Proto se obávej bohův, ó Achille, soucit měj se mnou!
Vzpomeň si na otce svého! — — —
Však já jsem bídnější mnohem,

neboť jsem podnikl čin, jak žádný pozemčan jiný:

k ústům synova vraha jsem pravici prosebně vztáhl!“

Řekl a pro otce tím v něm vznítil po nářku touhu.

Achilleus ruky se chopil a odstrčil stařečka jemně.

Takto se rozpomenuvše — ten nad synem, záhubcem mužů,

Hektorem, hlasitě vzlykal, jsa u nohou rekových schoulen,

onen zas nad svým otcem a nad milým přítelem plakal,

Patroklem svým — jich dvou tam pláč zněl žalostně stanem.

Ale když kvílením krutým se nasytil Achilleus slavný

a když z údů a srdce mu zmizela po nářku touha,

s rychlostí povstal s křesla a zvedal za ruku kmeta,

z lítosti nad šedou hlavou a nad šedým na bradě vousem.

Potom se ozval takto a pravil perutná slova:

„Mnoho již, ubohý muži, jsi útrap vytrpěl v duši!

— — —

Jakpak sis troufati moh’, sám jediný, k achajským lodím

přijít na oči muže, jenž tolik, četných a vzácných,

synů zhubil ti již?! — Toť železné srdce máš v hrudi!

— — —

Teď si však na křeslo sedni — a veškery útrapy svoje

v poklidu ve svých srdcích již nechejme, ač je nám krušno,

poněvadž hrozný žal nám vůbec není nic platen:

vždyť přec nesmrtný bůh nám určil, nebohým lidem,

pořád v trampotách žít — však sám jest zármutku zbaven.

Džbánů zajisté dvé jest u prahu Kronovce Dia,

s dary, jež rozdává Zeus, zlé v jednom, ve druhém dobré.

Komu by vladař blesků dal údělem smíšené dary,

ten pak se štěstím někdy, a jindy se s neštěstím potká,

komu jen ze strastí dá, ten zcela je potupě vydán,

strašná hladovost zlá jej honí po zemi božské,

světem pak bloudě sem tam, jest u bohů v necti i lidí. — —

Taktéž od bohů Péleus, již ode dne zrození svého,

obdržel skvostné dary a předčil veškery lidi

štěstím a bohatstvím svým, byl vládcem nad Myrmidony,

ano, ač smrtelný byl, přec bohyni za choť mu dali — —

ale i jemu dal bůh též neštěstí: odepřelť jemu,

aby měl v paláci svém rod synů, dědiců vlády —

nýbrž zrozen mu syn jen jediný, propadlý smrti.

Nemohuť já jej v stáří ni ošetřit, neboť tu v Tróji

sedím daleko vlasti a tebe a dítky tvé soužím.

— — —

O tobě slýcháme též, jak šťasten dříve jsi býval:

kolika na sever zemím jest hranicí Makarův Lesbos,

kolika na východ Fryžsko, a bez hranic Hellésponthos,

nad těmi všemi, ó starče, jsi vynikal jměním i syny.

Ale když tuhle tu svízel ti přivedli nebeští bozi,

pořád ti kolem města je rubání mužů a bitvy.

— — —

Vzmuž se a ve své duši už bez konce neteskni déle,
neboť nad synem smutek ti nijak nebude platen,
vždyť jej nevzkřísíš víc — spíš sám bys zahynul dříve!“
Priamos podobný bohům zas odvětil Achillu takto:
„Nechtěj, živený Diem, bych usedl, dokud mi Hektór
bez pohřbu na dvoře tvém jest položen, nýbrž už rychle
vydej mi jej, bych viděl ho sám — rač výkupné přijmout,
hojné, které ti vezu — ty užij ho dobře a vrať se
ve svou otcovskou zem — vždyť dříve jsi přivolil k tomu,
abych naživě zůstal a viděl sluneční světlo!“
Posupně pohleděv naň syn Péleův odvětil rychlý:
„Teď mě už nedráždi, starče, já sám přec v úmyslu chovám,
vydat ti synovo tělo, vždyť od Dia s poselstvím přišla
Thetis, matka to má, jež mořského starce je dcera.
Však to i poznávám sám, ó Priame, aniž mi ušlo,
někdo že z věčných bohů tě k rychlým korábům vedl:
neměl by odvahy muž sem přijíti, sebe jsa mladší,
táborem, ježto by stráž jej viděla — také by ovšem
závoru našich dveří as nemohl odsunout snadno.
Pročež ještě mi víc, v mé bolesti, nejitři srdce,
sic bych ti samému, starče, zde ve staně, ublížit mohl,
třebaže s prosbou’s přišel — a porušit Diovu vůli!“
Řekl — i zhrozil se stařec a poslechl rozkazu jeho.
Péleův syn jak lev pak vyšel ze dveří stanu,

nikoli sám, vždyť soudruhů dvé s ním kráčelo cestou,
hrdina Automedón i Alkimos, kteréžto z druhův
nejvíc Achilleus ctil, když přítel Patroklos padl.
Tito mu vypřáhli mezky i koňské spřežení ze jha,
vozku mu zavedli dovnitř, jenž hlasatel toho byl starce,
kdežto mu kázali sednout. Pak s povozu loukotí pevných
nesmírné snášeli skvosty, jež Hektora vykoupit měly;
dvé tam jen nechali rouch, též suknici, utkanou krásně,
do nichž by oděl reka a dal jej zavézti domů.
Potom zavolal služky a kázal jej umýt a natřít,
ale pak odnést stranou, by Priamos neviděl syna,
sice by z bolesti srdce pak nemohl zdržeti hněvu
pohledem na syna svého a rozjitřil Achillu srdce,
jenž by ho pak snad zabil a porušil Diovu vůli.
Když ho pak omyly služky a natřely olejem lesklým,
a když v krásný rubáš a v sukni mu oděly tělo,
tehdáž Achilleus sám jej na lůžko zdvihl a složil,
druzi pak zároveň s ním jej na vůz hlazený zvedli.
Hned pak zaúpěl žalně a zavolal milého druha:
„Milý Patrokle můj, jen nezlob se, jestli se dovíš,
třebaže’s v Hádově domě, že Hektora, slavného reka,
dal jsem milému otci, když hojné výkupné složil,
o které s tebou se já pak podělím, jako se sluší!“
Pravil a ve svůj stan zas slavný Achilleus kráčel,

na židli, zdobenou krásně, si usedl, s které byl povstal,
podál, u druhé stěny, a k Priamu promluvil takto:
„Syn již tvůj, ó starče, je vydán, jak jsi mne žádal,
venku již na lůžku leží; za jitra, s úsvitem Zory,
spatříš a povezeš sám — však nyní pomněme jídla!
Vždyť přec pomněla jídla i Niobé kadeří krásných,
ačkoli dvanáct dítek jí zhynulo v paláci jejím,
náhle, šest dcer, šest synů, již bujeli v rozkvětu mládí —
které ze stříbrného jí Foibos lučiště zabil,
chovaje k Niobě záští, a Artemis, střelkyně šípů,
dcery, vždyť krásné Létě se naroveň stavětí chtěla:
řeklať, že matka je dvou, však sama že zrodila mnohé:
proto, ač dva jen byli, jí zhubili veškery dítky.
Leželi po devět dní tam pobiti, nikdo jich pohřbít
nemohl — veškeren lid syn Kronův proměnil v kámen;
proto je desátý den pak pohřbili nebeští bozi.
Přec však pomněla jídla, když dost již prolila slzí.
Avšak *teď* prý ve skalách jest — kdes v samotách pustých
sipylských hor, kdež jest, jak pověst vypráví lidská,
bydliště nymf, jež provodí rej kdes při Achelóu.
Tamo, ač kamenem jest, přec snáší od bohů strasti.
Pročež, kmete ty slavný, i my teď pomněme jídla! —
Vždyť přec nad synem svým též později plakati můžeš,
až jej přivezeš domů, kdež mnoho proň plakati budou.“

Domluvil Achilleus rychlý; pak povstav, bělostnou ovci
zařízl, druzi ji stáhli a chystali, po řadě hezky:
krájeli na drobno zručně a nabodli na rožně kusy,
pozorně upekli všecky a potom stáhli je s rožňů.
Chleba vzal Achillův přítel a po stole v košících krásných
oběma rozdělil jej, však maso zas Achilleus dělil.
Oni tu zvedali ruce a se stolu brali si jídla.
Když pak žízeň a hlad již nadobro zahnali oba,
tehdáž na Achillea se s podivem Priamos díval,
jak jest velký a krásný a zcela se podobá bohům,
ale i na Dardanovce se s podivem Achilleus díval,
na jeho vznešené tváře, a starcův rozhovor slyše.
Ale když dost už dlouho si navzájem hleděli v líce,
první se Priamos kmet jal mluviti, podobný bohům:
„Rychle mě, živený Diem, dej na lůžko, bychom už také
konečně sladkým spánkem se na loži občerstvit mohli!
Neboť pod mými víčky se dosud nezamkly oči,
od té chvíle, co syn tvou pravicí života pozbyl,
nýbrž pořád jen vzdychám a snáším bez počtu žalů,
ležím v ohradě dvora a svíjím se v nečistém prachu.
Pokrm jsem teprve teď zas pojedl, po prvé v hrdlo
jiskrné víno jsem vlil — však nic jsem nepožil dříve.“
Řekl, tu Péleův syn dal rozkaz druhům i služkám,
v předsíni postavit lůžka a prostřít podušky na ně,

krásné, nachové barvy, a rozestřít koberce přes ně,
vlněné pokrývky navrch, by mohli se přikrýti jimi.
Služebné z komnaty vyšly a v rukou pochodeň nesly,
rychle pak postelí dvé tam prostřely, pílíce kvapně.
Potom žertuje s ním zas rychlý Achilleus pravil:
„V předsíni, milý starče, si ulehni, ježto by mohl
některý z achajských rádců sem vstoupiti, kteří tu vždycky
sedají po mém boku a radí se, jako to bývá!
Kdyby tě někdo tu zhlédl, v čas černé kvapivé noci,
hned by šel k Agamemnonu a řekl to vladaři lidu,
pak by však možná nastal stran vydání mrtvoly průtah.
Avšak tohle mi pověz a poctivou pravdu mi vylož,
za kolik celkem dní chceš Hektora slavného pohřbít —
já bych zatím tu počkal a zadržel ostatní mužstvo.“
Stařec podobný bohům zas odvětil Achillu takto:
„Jestliže svolíš tedy, bych slavného Hektora pohřbil,
pak bys prokázal nám tím skutkem velikou milost.
Víš, jak v městě náš lid jest obklíčen — daleko máme
dříví svážeti s hor, však Trójané velmi se bojí.
Chci, aby po devět dní lid kvílil v paláci nad ním,
v desátý byl by pak pohřeb a národ by hostinu slavil,
ale v den jedenáctý chcem nad ním zříditi hrobku;
zápasit v dvanáctý den zas počneme, když je to nutno.“
Slavný Achilleus rychlý mu odvětil těmito slovy:

„Stane se také tohle, ó Priame, jak si to přeješ:
zdržím po tento čas běs válčení, jak jsi mě vyzval.“
Takto se Achilleus ozval a v zápěstí uchopil starce,
u jeho pravé ruky, by nijak se nelekl v duši.
Tam tedy, v předsíni stanu, si na lože ulehli k spánku
pospolu, vozka i král, dvé mužů rozumné mysli.
Uvnitř Achilleus sám spal ve staně, stavěném pevně,
v lůžko pak vstoupila s ním též sličná Brísova dcera.
Ostatní bohové spali i mužové, váleční jezdci,
tehdáž po celou noc, dar libého spánku je poutal,
Hermeia, rychlého posla, však sladký nejímal spánek,
neboť přemítal v mysli, jak nejlíp Priama krále
provést by od lodí měl, však neviděn od silných strážců.
Stanul nad jeho hlavou a důtklivé slovo mu řekl:
„Copak ti bezpečí tvé jest lhostejno — že jsi tak klidně
prostřed nepřátel usnul, když Achilleus ušetřil tebe?
Jestliže mnoho jsi dal, bys vykoupil milého syna,
za tebe, ježto jsi živ, snad třikrát výkupné větší
synové, již jsou v městě, by vydali, kdyby tě tady
spatřil vládyka lidu a spatřili Achajci druzí.“
Řekl, i zhrozil se stařec a také probudil vozku.
Hermés tu bez meškání jim zapřáhl koně i mezky,
sám jel táborem rychle — a z vojska jich neviděl nikdo.
Když však přišli až k místu, kdež brod jest v půvabných

proudech

Skamandru, vířné řeky, již věčný Kronovec zplodil,
tu se již Hermés vrátil a odešel na širý Olymp.
Zora vtom v rouše jak šafrán se prostřela po celé zemi,
oni pak k městským zdem své spřežení s pláčem a nářkem
řídili — Hektorův trup byl přivážen od mezků vzadu.
Nikdo jich neviděl z mužů ni ze žen s krásnými pásy,
jenom Kassandré sama. Ta zlaté Kypřance rovná
vystoupla na hrad trójský — a poznala milého otce,
kterak na voze stojí, též Ídaios, hlasatel města —
bratra pak na voze mezčím, jak v rouchách zahalen leží.
Ihned zalkala hlasně a volala po celém městě:
„Pojďte, ó Trójané všickni, i Trójanky, Hektora spatřit,
ačli jste plesali dřív, když domů se vracíval z bitvy,
živ, vždyť rozkoší býval i národu všemu i městu!“
Řekla, a vůbec nikdo již uvnitř nezůstal v městě,
žena ni muž, vždyť nezkrotný žal v nich probuzen všechněch.
Před branou sešli se s ním, an přivážel mrtvého reka.
Nejdřív manželka milá i vznešená matka se vrhly
na vůz s krásnými koly a zoufale rvaly si vlasy,
hlavy se dotýkajíce — a lid stál okolo s pláčem.
Tehdáž po celý den, snad k samému západu slunce,
byli by nad ním lkali a kvílili před branou města,
kdyby byl s povozu svého se stařec neozval k lidu:

„S cesty, teď ustupte mezkům, ať projedu, můžete potom
hořkým se nasytit pláčem, až mrtvolu přivezu domů!“
Řekl a všechen se lid hned rozstoupil, uhnuv se vozu.
Ale když ve skvostný dům jej zavezli, ihned ho dali
na lůžko zdobené řezbou a zpěváky pozvali k němu
k předzpěvu žalných písní. Ti zpěvem stenotu plným
zpívali truchlým hlasem, a ženštiny kvílily k tomu.
Manželka bělostných loktů tu počala hlasitý nářek,
Hektora, záhubce mužů, v svých rukou chovajíc hlavu:
„O život, manžele můj, byl’s oloupen, mne pak tu vdovou
opouštíš ve svém domě — a syn — tak maličký ještě —
jemuž dali jsme život — my ubozí! — —
Beztoho ani
nedočká jinošských let — dřív zbořena v základech bude
Trója — ty ochránce její jsi zahynul, který’s jí vždycky
hájíval, milých chotí a malých dítek jsa strážcem.
Všecky je za krátký čas již povezou na dutých lodích — —
mne též ve středu jejich — a ty zas, dítě, buď se mnou
půjdeš, kde otrocké práce pak konat donucen budeš,
pro pána bezcitného, a možná že také tě někdo
z Achaiů za ručku chytne a svrhne tě v záhubu bídnou
s městských zdí, pln hněvu, že bratr mu Hektorem zabit,
nebo snad otec neb syn — vždyť Danaů veliké množství
rukama Rektorovýma tu do půdy zarylo nehty,

neboť milosti neznal tvůj otec v zápase krutém.
Proto i veškeren lid teď nad ním po městě kvílí.
Nevýslovný smutek a pláč v svých rodičích vzbudil's,
Hektore, mně však zvlášť teď zůstanou útrapy žalné.
Nevztáhl's se svého lůžka, když umíral's, po mně své ruce,
neřekl's útěšných slov, jež já bych po celý život
chovala, ve dne i v noci, a nad tebou ronila slzy!"
Tak tam pravila s pláčem, a ženštiny kvílily k tomu.
Hekabé uprostřed žen pak počala hlasitý nářek:
„Hektore, ze všech synů ty nejvíc v srdci mi drahý,
zajisté, dokuď's byl živ, ty's býval miláčkem bohů,
již tě pak na péči měli i v zhoubném osudu smrti,
neboť jiné mé syny rek Achilleus ve běhu rychlý
prodával, koho kdy zajal, až za mořskou vlnivou tůni,
na Samos, na ostrov Imbros i do Lémna plného dýmu,
ty když břitkým dřevcem byl's od něho života zbaven,
mnoho sic tebou smýkal kol mohyly přítele svého,
Patrokla, jehož jsi sklál — však proto ho nevzkřísil přece — —
nyní takto mi čerstvý, jak živý, v komnatě naší
ležíš, jak by tě teď bůh Apollón Stříbrnoluký
jednou z líbezných střel byl zahubil, střeliv tě náhle."
Tak tam pravila s pláčem a sten v nich vzbudila prudký.
Helené ve středu jich pak třetí počala nářek:
„Hektore, ze všech švagrů ty nejvíc v srdci mi drahý!

Ovšem manželem mým jest Paris podobný bohům,
který mě přivedl v Tróju — ó kéž jsem zhynula dříve! —
neboť dvacátý rok již míjí od oné doby,
co jsem z domova vyšla a pryč jsem z rodiště svého,
ale ni slovíčka zlého ni příkrého nikdy's mi neděl,
naopak, někdo-li jiný mi v paláci výčitky dělal
z mužových bratrů neb sester neb z manželek mužových bratrů,
nebo i mužova máť — tchán vždycky je vlídný jak otec —
ty jsi je po každé dobřil a snažně ses přimlouval za mne
srdcem dobroty plným a mluvě k nim vlídnou svou řečí.
Pročež nad tebou pláču, i nad sebou, s bolestí v duši,
nebohá — — v širé Tróji už není mi docela nikdo
jiný přízniv a vlídný — a všichni se přede mnou děsí!"
Tak tam pravila s pláčem — i vzdychal nesčetný zástup.
Potom už Priamos kmet dal rozkaz ve středu lidu:
„Nyní do města dříví už přivezte!
Nemějte strachu,
silný že v záloze šik vás přepadne — takto mě totiž
ujistil Péleův syn, když pouštěl mě od lodí černých,
dříve že nezačne boj, než dvanáctá přikvapí zora."
Tak jim Priamos děl. Hned zapřáhli býky i mezky
s rychlostí do svých vozů a potom se před městem sešli.
Po celých devět dní pak sváželi nesčetné dříví;
když pak se zjevila zora, již desátá, pochodeň lidstva,

tehdáž, roníce slzy, už smělého Hektora nesli,
mrtvolu na vrchol dřev pak složivše, vznítili oheň.
Zora když růžových prstů se zjevila, s jitrem se rodíc,
tehdy se shromáždil lid kol hranice slavného reka.
Avšak když se už sešli a všichni se v hromadu shlukli,
nejdřív jiskrným vínem tu hranici zhasili zcela,
všecku, kam plamene žár až zasáhl, dokola, všude.
Bratři a druhové jeho pak bílé sbírali kosti,
ve zraku pláč — proud slz jim s tváří na zem se řinul.
Když pak sebrali kosti a do zlaté truhly je dali,
v jemná nachová roucha je pečlivě sbalivše dříve,
konečně v hlubinu hrobky je vložili rychle a potom
hustými kameny svrchu, a velkými, přikryli hrobku.
Rychle pak zřídili rov. —
Kol dokola hlídači byli,
aby tam nevpadl dřív lid Danaů holení krásných.
Když pak zřídili hrobku, zas odešli, ale pak zase
všichni se v hromadu sešli a skvostné slavili hody
v paláci Priama vládce, jenž král byl živený Diem.
Tak tam Hektora pohřeb byl slaven, statného jezdce.

PŘEHLED ZPĚVŮ ÍLIADY

Ílias není epické vyprávění o válce trójské, o jejím vzniku a průběhu, nýbrž je to umělecké dílo, založené na myšlence o hněvu Achilleově, jeho vzniku a následcích. Nejsou to chladné popisy ani lhostejné vyprávění událostí, nýbrž promyšlené, psychologické a namnoze dramatické líčení pohnutlivých situací a scén úmyslně volených. Zvláštní podiv vzbuzuje mistrné líčení duševního stavu zúčastněných osob. Je tam ovšem mnoho míst rázu ryze epického, jako je výčet loďstva a vojska achajského a trójského, popisy bitev, soubojů, obětí, smluv atd. atd. Jak jinak měl básník takovéto scény vypravovat než klidně? A jistě by si nepočínal jinak ani spisovatel novověký, ani romanopisec a povídkář, ledaže by tu a tam přidal nějakou reflexi, jak to dělávají.

Ale jsou v Íliadě místa, která svou psychologickou a citovou hloubkou a živostí provedení pranic nezadají ani nejlepším plodům novověkých básníků. V I. zpěvu básník *nevypravuje* o hněvu Achilleově, nýbrž nám jej *přímo* předvádí, jak a proč vznikl, jak rostl, až dostoupil svého vrcholu. Pravím *přímo předvádí* před oči a duši vlastními slovy, ano i skutky zúčastněných osob, jak to vídáme na divadle. Jejich slova jsou výrazem duševního stavu, planoucí oči a sahání po meči značí rostoucí, kypící vášeň. Nebýt spojovacích veršů, jako jsou:

Achilleus rychlý v běhu mu odvětil těmito slovy*:*

neb

Jemu zas Agamemnón dal odpověď, vládyka mužstva,

připadá nám, jako bychom slyšeli dramatickou scénu na jevišti.

Je možno scénu, v níž Priamos ve zpěvu XXIV. prosí Achillea za vydání svého syna Hektora, pokládat za lhostejné vypravování? Tam mluví ne Priamova ústa, nýbrž srdce utýrané bolestí, a není čtenáře, jehož srdce by se nechvělo, když to čte. Ale i tam, kde mluví básník sám, i tam slova jeho mívají účinek dramatický. Když básník líčí, jak Achilleus vzpomínkou na starého otce rázem zapomněl na svůj strašlivý hněv a propukl v pláč a zároveň s ním plakal Priamos, tu čtenář neslyší jen slova básníkova, nýbrž přímo před sebou vidí starce, jak pláče nad padlým synem, a mladého hrdinu, jak pláče nad starým otcem. Ale i v další části této scény čtenář vidí před sebou dva nepřátele, jak spolu sedí, spolu hovoří a spolu jedí atd.

Ze slov Hektorových a jeho manželky v VI. zpěvu mluví vřelý cit. Nic se tam neděje, žádná událost, ale oba si vzájemně otvírají svá milující srdce, Hektór, který jde do války, *musí* jít do války, snad na smrt, a manželka, která se bojí o jeho život. Tato část básně je spíše lyrická než epická.

Připomínám ještě scénu s Lykáonem ve zpěvu XXI. I zde čtenář přímo vidí mladistvého chlapce, jak se třese strachem, jak zoufale drží Achilleovo kopí, aby ho nemohl bodnout, a naproti němu obrovského hrdinu, rozlíceného pro smrt milého přítele Patrokla. I to je scéna spíš dramatická než epická. Proč? Poněvadž ani v ní není pouhé vypravování, nýbrž osoby zúčastněné samy svými projevy vyjadřují, co se děje v jejich rozrušených duších atd. atd.

To jsou věci, které každý zná a každému jsou jasny, a sotva se najde čtenář, který by pochopil, že by takováto místa mohla být vyhlašována za klidné a lhostejné vypravování. Však asi, aspoň u nás, nikdo se už nepřidržuje tohoto zastaralého, nemožného učení. Byl by to veliký omyl, kdyby ještě dnes někdo tvrdil, že v Íliadě není nic než klidné, lhostejné vypravování – nemohu si představit většího poblouznění, poněvadž povaha básní homérských se tímto učením zkresluje, a kdo by je hlásal, vkládal by do Homéra něco, čeho tam není, naopak duchu jeho silně odporuje.

Snad bude čtenáře překladu Íliady zajímat časový a číselný poměr všeho toho, co je líčeno v Íliadě. Něco z toho poznamenáváme. Líčení Íliady zabírá celkem 51 dnů, ale většina toho počtu připadá nikoli na děje, nýbrž na pausy, které jsou jen ve zpěvu I. Na pausy připadají 33 dni, na všecky události dohromady 18 dní. Všecky boje, jejichž líčení se zdá čtenáři nekonečným, zabírají všeho všudy 4 dni, ale k jejich vylíčení spotřeboval básník 19 zpěvů (první den bitevní [II–VII] zabírá 6 zpěvů, druhý den bitevní [VIII] 1 zpěv, třetí den bitevní [XI–XVIII] bezmála 8 zpěvů a čtvrtý den bitevní [XIX–XXII] 4 zpěvy).

Rozdělení je velmi nestejnoměrné: tak I. zpěv zabírá 21 dnů, ale zpěvy XI–XVIII (bezmála 8 zpěvů) 1 den atd.

Podrobný výčet by čtenáře asi nebavil.

Přehled zpěvů Íliady

Obsah Íliady dělíme na *čtyři oddíly.* I. Příčina hněvu Achilleova a jeho následky = zpěv I. – II. Boje bez Achillea = zpěv II. až XVIII.–III. Achilleus v boji = zpěvy XIX.–XXII. – IV. závěr = zpěv XXIII.–XXIV.

PRVNÍ ODDÍL ÍLIADY

Zpěv I. je základem a rozvrhem celé básně, vykládaje o příčinách Achilleova hněvu a jeho následcích, tj. o Diově slibu, že od nynějška budou Trójané tak dlouho vítězit, až Agamemnón pozná svůj blud.

Zpěv I. Do achajského tábora přišel Apollónův kněz Chrýsés, chtěje vykoupit svou dceru, zajatkyni, kterou měl u sebe král Agamemnón. Ale Agamemnón kněze potupně vyhnal. Na prosbu knězovu Apollón poslal na Achajce mor. Po 9 dní lítaly bohovy střely po táboře achajském, ale král se nijak nepřičinil, aby hněv Apollónův odvrátil. Proto 10. dne svolal sněm Achilleus, který byl ve vojsku achajském po králi první a měl o vojsko největší zásluhy. Na schůzi Achilleus navrhoval, aby se zeptali nějakého věštce, proč se Apollón tolik rozhněval. Věštec Kalchás odpověděl, že se bůh rozezlil proto, že Agamemnón jeho kněze urazil, a že král jen tenkrát boha smíří, když Chrýsovi dceru vrátí a bohovi vzdá slavnostní žertvu. Agamemnón neodvážil se odporovat výroku věštcovu, ale prohlásil, že mu hned musí být dána náhrada. Tomu se Achilleus opřel. Z toho se rozpoutal mezi oběma prudký spor, ve kterém mluvil s Achilleem urážlivě a pohrdlivě, a konečně mu pohrozil, že mu násilím odejme dívku Bríseovnu. Uražený hrdina byl by málem Agamemnona mečem probodl. Z achajských knížat se nikdo Achillea nezastal. Marně se snažil Nestór, starý král pylský, aby spor urovnal. Když se sněm rozešel, Agamemnón Achilleovi násilím Bríseovnu odňal: Achilleus zanevřel na krále i všecky ostatní Achajce a nejenže se zřekl dalšího válčení, nýbrž i požádal matku Thetidu, aby od Dia vyprosila, by od té doby napořád vítězili Trójané, dokud by král nepoznal svůj blud. Zeus slíbil.

DRUHÝ ODDÍL ÍLIADY

V 2. oddíle, v Bojích bez Achillea, rozeznáváme tyto čtyři části: V II. zpěvu se chystají obě vojska k boji, pak je 1. den bitevní ve zpěvech III.–VII. – boj byl nerozhodný, pak je 2. den bitevní ve zpěvu VIII. – Achajci poraženi. Ve zpěvu IX. je poselství k Achilleovi (večer po bitvě líčené ve zpěvu VIII.). Ve zpěvu X. je noční výprava do trójského tábora (téže noci jako IX.). Třetí den bitevní ve zpěvech XI.–XVIII. – Achajci na hlavu poraženi.

Zpěv II. Aby Zeus přiměl Agamemnona k boji, poslal mu klamný sen, aby mu od Dia vyřídil vzkaz, že má vypravit Achajce k boji, poněvadž by mohl dobýt Tróje; bohové prý na přímluvu Héřinu jsou jedné mysli a příznivi Achaiům. Ag. ráno svolal poradu vůdců a sněm vojska. Vůdcům oznámil svůj sen a vybídl je, aby vypravili vojsko k bitvě, ale ohlásil, že chce nejdřív zkusit smýšlení lidu, a že je proto vybídne k odplutí domů, ale vůdcové aby je zdržovali. Na schůzi vojska vybídl tedy král lid, aby odplul domů, ale mluvil tak, že z jeho řeči bylo zřejmo, jak by bylo nemoudré odplout. Ale lid, sotva uslyšel, že má odplout, s velikou radostí a hlukem se rozběhl k lodím. Ale Odysseus na pobídku Athéninu lid přemluvil, aby zůstal, a přitom náležitě potrestal drzého mluvku Thersíta. Také Nestor domluvil lidu. Agamemnón vyzval lid, aby se šel najíst, Diovi obětoval býka a nařídil, aby vojsko vytáhlo. Pak je výčet achajského loďstva a vojska. Pak pochod Trójanů a výčet jejich vojsk.

První bitevní den, zp. III–VII. – boj nerozhodný

Zpěv III. Paridův souboj s Meneláem. Smlouva. Když obě vojska táhla proti sobě, Paris kráčel v popředí vojska trójského a vyzýval k souboji veškery vůdce achajské. Ale když mu vyšel vstříc Meneláos, Paris se ho lekl a couvl zpět do řad vojska trójského. Teprv na pokárání Hektorovo odhodlal se k souboji s Meneláem o Helenu a poklady. Hektór pak ohlásil Paridův návrh oběma vojskům. I chystali se učinit smlouvu a poslali do Tróje pro Priama. Ten právě seděl s předními trójskými šlechtici na Skajské bráně a Helené mu ukazovala jednotlivé reky achajské. Při smlouvě bylo ujednáno toto: zvítězí-li Paris a zabije Menelá, vezme si Helenu a poklady, Achajci pak odplují; zvítězí-li Meneláos a zabije Parida, dostane Helenu a poklady a Achajci dostanou válečnou náhradu. V souboji měl Meneláos převahu, ale boj dokončen nebyl, poněvadž v největším nebezpečí Parida odnesla Afrodíté. Vítězem byl Meneláos, ale Paris zabit nebyl. Agamemnón se domáhal, aby byly vyplněny podmínky vítězství. Trójané se nevyjádřili.

Zpěv IV. je přímé pokračování zpěvu III. Větší díl obsahu je věnován přípravám k novému boji: porušení smlouvy z rozkazu Diova, králova pochůzka po táboře. – Kdyby Trójané výzvu Agamemnonovu byli přijali, byl by konec války a ovšem také básně Íliady. Bylo tedy v zájmu básníkově, aby válka byla vedena dále. Proto musila být smlouva porušena, ale ovšem od Trójanů. Jako obyčejně, zakročili bohové. Na tom, aby Trója byla zničena, záleželo nejvíc Athéně a Héře. Na popud Héřin poslal Zeus Athénu, aby přiměla Trójany k porušení přísežné smlouvy, a tak na sebe uvalili vinu křivé přísahy, která pak ovšem musila být potrestána. Athéné sletěla s nebes a v podobě Trójana Láodoka vyzvala lyckého lukostřelce Pandara, aby zastřelil Menelá, sama však řídila střelu tak, aby M. byl jen lehce poraněn. Zatímco raněného léčil Macháón, přihnali se už Trójané k bitvě, Achajci ovšem také si oblékli zas brnění, chtíce bojovat. Agamemnón pak obcházel vojsko a pobízel každého ke statečnosti. Vzplanul obecný boj.

Zpěv V. V této bitvě se nejvíc vyznamenal hrdina Diomédés, jemuž básník věnoval celý V. zpěv, který se také nazývá „Diomédovo hrdinství“: Bohyně Athéné dala Diomédovi velkou smělost a sílu, sňala mu s očí mlhu, aby rozeznal bohy, a vybídla jej, aby se chránil boje s bohy, ale Afrodítu aby ranil. Diomédés hrozně řádil v trójském vojsku, i když byl od Pandara šípem střelen do pravé plece. Aineiás, vida, jak Diomédés hubí Trójany, vyjel mu s Pandarem vstříc, ale Diomédés Pandara zabil a rozdrtil Ainéiovi balvanem kyčel, a když jej matka, bohyně

Afrodíté, unášela z bojiště, Diomédés ranil i ji. Aineia unesl Apollón do svého chrámu v Tróji, kde jej léčily bohyně Artemis a Létó. Aineiás se za chvíli uzdraven vrátil. Pak vybídl Apollón boha války Area k boji proti Diomédovi, ale Diomédés s pomocí Athéninou ranil i jej. Epizodicky jest líčen boj Tlépolema, vnuka Diova, a Sarpédonta, syna Diova, v němž byl zabit Tlépolemos.

Zpěv VI. přerušuje líčení bojů a hlavním obsahem je Hektorův pobyt v Tróji:

Po odchodu Areově nabyli zase Achaiové převahy, ale Diomédés ustupuje jaksi do pozadí. Trójané již pomýšleli na ústup. Tu Hektór na vyzvání věštce Helena – povzbudiv trójské vojsko k udatnosti – odešel do Tróje vyzvat matku, aby svolala manželky knížat, vystoupila s nimi na hrad do chrámu bohyně Athény, obětovala jí skvostné roucho a poprosila ji o pomoc hlavně proti Diomédovi. Stalo se, ale Athéné odepřela.

Pak šel Hektór do domu Paridova, aby jej vyzval znova do boje. Nežli se Paris vypravil, Hektór šel do svého domu, aby uviděl manželku Andromachu a svého synáčka Astyanakta. Ale manželka nebyla doma, nýbrž dívala se z hradeb na boj. Hektór tedy vyšel z domu, ale poblíž brány přišla mu Andromaché vstříc. Jejich rozmluva je ono světoznámé Hektorovo setkání s Andromachou. Pak šel Hektór na bojiště; na cestě jej dohonil Paris. Zatímco se Hektór ubíral z bojiště do Tróje, básník vypravuje epizodicky setkání vůdce Lyčanů Glauka s Diomédem. Vyšli si naproti k boji, ale poznali se jako dávní pohostinní přátelé (Bellerofontés).

Zpěv VII. Tímto zpěvem se končí vypravování o prvním dnu bitevním. Hlavní obsah je Hektorův souboj s Aiantem Telamónovcem, návrh Anténorův na sněmě trójském a stavba zdi na ochranu lodí.

Když Hektór a Paris po svém příchodu na bojiště úspěšně bojovali, Athéné s Apollónem dodali Hektorovi síly, zdali by chtěl k souboji vyzvat nejlepšího achajského reka. Věštec Helenos postřehl tuto úradu bohů, vybídl Hektora k souboji a ujistil ho, že nezemře. H. tedy vstoupil do středu vojsk a nabídl souboj. Ale v achajském vojsku nastalo mrtvé ticho, nikdo se nehlásil. Ale když je pohaněl Meneláos a chtěl sám bojovat s Hektorem, ačkoli byl mnohem slabší než H., a když jim domluvil Nestor, přihlásilo se devět reků, z nichž losem byl zvolen Aiás Telamónovec. Oba bojovali slavně, Aiás slavněji, ale souboj dokončit nemohli, poněvadž nastala noc. Po souboji byl v Tróji hlučný sněm, na němž Anténór, přední šlechtic trójský, radil, aby Trójané vrátili Achaiům Helenu i s poklady, poněvadž Trójané, porušivše přísežní smlouvu, vedou válku zločinnou. Paris prohlásil, že je ochoten vydat poklady, ale nikoli Helenu. Priamos druhého dne vzkázal po hlasateli Achaiům návrh Paridův a zároveň jim nabídl příměří, co by

obě strany spálily padlé vojíny. Achajci návrh Paridův zamítli, ale příměří přijali. Po pohřbu vykopali hluboký příkop a vystavěli pevnou zeď s věžemi a branami, která by chránila lodí.

Druhý bitevní den, tj. zpěv VIII. Achajci poraženi

Zpěv VIII. Osobní zakročení Diovo. Zeus svolal bohy do svého paláce a zakázal jim jakoukoli účast v boji a sám odjel na Ídu. Boji dal volný průběh až do poledne, ale pak mrštil bleskem do achajského vojska a zastrašil Achajce. Prchli. Prchl koněčně i Diomédés, ačkoli se dlouho zdráhal. Na prosbu Agamemnonovu dal Zeus na chvilku Achaiům sílu, takže postoupili dopředu, ale pak poznovu posílil Trójany. Achajci byli zahnáni až k lodím. Héré s Athénou vyjely sice z Olympu na pomoc Achaiům, ale pohrůžkou, kterou jim Zeus z Ídy po Íridě poslal, polekány zas se vrátily. Nastalá noc přerušila boj. Trójané nocovali venku, před achajským táborem.

Zpěv IX. Smírné poselství k Achilleovi. Toto poselství bylo k Achilleovi posláno večer druhého dne bitevního, líčeného v VIII. zpěvu.

Achaiové, zvl. Vůdcové, byli porážkou zdrceni. Agamemnón dal svolat schůzi vojska a radil k útěku. Tomu se opřel Diomédés. Nestor pak radil rozestavit stráže a svolat schůzi vůdců. Na té radil vyslat k Achilleovi smírné poselství, které by uraženého reka smířilo. Agamemnón radu přijal a vypočítával dary, které by Achilleovi dal na usmířenou. Vypraveni Odysseus, Foiníx, Aiás Telamónovec a dva hlasatelé. Achilleus je vlídně přijal a pohostil. Mluvil Odysseus, Foiníx i Aiás. Ale Achilleus všecky jejich nabídky a důvody zamítl. Poslové mluvili vřele a přesvědčivě a čtenář cítí, že mají pravdu a že Achilleus daleko překračuje míru a nejedná správně, stavěje svou osobu nad zájmy všeho národa. Poslové odešli s nepořízenou. Zpráva o tom velmi zarmoutila vůdce achajské, jediný Diomédés neztratil hlavu a radil k statečné obraně, hlavně pak, aby Agamemnón sám chrabře bojoval v čele vojska.

Zpěv X. Noční výprava. Tato výprava byla podniknuta rovněž jako poselství Achilleovi v noci po druhém dni bitevním, líčeném v VIII. zpěvu.

Agamemnón nemohl starostmi spát a rval si zoufalstvím vlasy. Konečně se rozhodl odejít k Nestorovi o radu. Zatím k němu přišel Meneláos, který také nemohl spát. Vzbudili ostatní reky a šli nejprve dohlédnout na stráže, ale pak přešli příkop a usedli na volném místě k poradě. Na popud Nestorův vydal se Diomédés s Odysseem na zvědy do trójského tábora. Na cestě se potkali s trójským zvědem Dolónem, kterého poslal Hektór, zajali jej, vyzvěděli od něho, čeho potřebovali, a pak jej zabili. Nato vešli do tábora thráckého krále Rhésa, který právě přišel na

pomoc Trójanům, zabili jej i 12 jiných Thráků, odvedli jeho sněhobílé koně a ujeli na nich zpět do tábora achajského.

Třetí den bitevní ve zpěvech XI.–XVIII.

Achajci byli na hlavu poraženi. Patroklos

Zpěv XI. Ráno se oboje vojska vypravila do boje, Achajce vedl Agamemnón, Trójany Hektór. Agamemnón vedl si tak hrdinsky, že Trójané před ním prchali. Zeus vzkázal Hektorovi po Íridě, aby se tak dlouho držel stranou, až Agamemnón bude raněn a odejde z bojiště, pak že mu dá slávu. Hektór tedy nevystupoval z řady. Ale zakrátko byl Agamemnón raněn od Koóna a musil opustit bojiště. Tu teprv vyrazil Hektór a strašlivě hubil Achajce, až jej Diomédés omráčil ranou kopí a Hektór odjel na voze z bojiště. Také jiní přední vůdcové byli raněni a musili z boje odejít. Diomédés byl od Parida střelen do chodidla pravé nohy. Odysseus byl kopím boden od Sóka, lékař a statný bojovník Macháón střelen od Parida do pravého plece a Eurypylos do stehna. I Aiás Telamónovec byl donucen couvat. Trójané nabyli ohromné převahy. – Tou dobou se díval Achilleus z lodi na boj a zdálo se mu, že Nestor veze raněného Macháóna, ale jistoty neměl. Proto poslal Patrokla k Nestorovi, aby se ho zeptal, koho to veze. To byl počátek zkázy Patroklovy, neboť Nestor mu poradil, aby přiměl Achillea, by ho poslal do boje a půjčil mu svou zbroj. Když se Patroklos vracel k Achilleovi, potkal raněného Eurypyla, zavedl ho do stanu, vyřízl mu z rány šíp a léčil jej (k Achilleovi se vrátil až ve zpěvu XVI.).

Zpěv XII. Dobývání achajské zdi. To předpokládá, že Achajci zatím prchli až za zeď, ale výslovně to nikde pověděno není. Zpěv XII. je pokračování popisu bitvy, jejíž líčení bylo ve zpěvu XI. přerušeno tam, kde básník nám předvádí Achillea, jak se dívá z lodi na boj.

Na začátku zpěvu básník líčí budoucí osudy achajské zdi, pak teprv přechází k líčení boje. Na radu Púlydamantovu nechali Trójané své vozy a koně před příkopem a pěšky přešli v pěti oddílech příkop, aby dobývali zdi. Jediný Ásios pustil se sám nalevo, chtěje dobýt levé brány, které hájili dva Lapiti, Leonteus a Polypoités. Nepříznivého znamení přes výstrahu Púlydamantovu Hektór nedbal. Rozpoutal se zuřivý boj o zeď. Konečně Sarpédón, velitel Lyčanů, strhl ze zdi cimbuří a Hektór velikým balvanem prorazil bránu. Tak Trójané dobyli achajské zdi.

Zpěv XIII. Počíná boj o lodi. Když Zeus přivedl Trójany až k lodím, odvrátil oči na sever, do Thrákie, poněvadž se nenadál, že by některý z bohů se odvážil účastnit boje. Ale Poseidón, který seděl na Samothráce, vida nepozornost Diovu, sestoupil k Achaiům a povzbudil Aianty a jiné vůdce. Achajci se srazili v hustý šik, takže Trójané, když se po dobytí achajské zdi s velikým křikem přihnali, narazili na tuhý odpor. Rozpoutal se prudký boj, líčený skoro v celém zpěvu XIII. Ásios padl kopím Ídomenéovým. Na radu Púlydamantovu Hektór soustředil vůdce a vojíny a učinil útok.

Zpěv XIV. Héré uspí Dia. Hektór omráčen balvanem. Trójané zahnáni za příkop.

Nestor, který ve svém stanu hostil raněného Macháona, uslyšel válečný ryk už docela nablízku. Vyšel ze stanu a spatřil, kterak Trójané dobyli achajské zdi a válčí už u lodí. I rozhodl se dojít k Agamemnonovi. Ale na cestě potkal už jej samého v průvodu Odysseově a Diomédově. Šli se podívat na boj, ač raněni. Když Nestor vyprávěl, co viděl, Agamemnón, domnívaje se, že je to z vůle Diovy, který chce Achajce zničit, radil, aby stáhli lodi do moře a ujeli. Tomu se opřel Odysseus. Na radu Diomédovu odebrali se ranění vůdcové na bojiště, chtíce své vojíny povzbuzovat. – Zatím Héré shlédla s Olympu, jak Poseidón skrytě pomáhá Achaiům. I umínila si uspat Dia. Vypůjčila si od Afrodíty kouzelný řemen lásky a slíbila bohu spánku za choť překrásnou Charitku Pásitheu, když uspí Dia. Pak odešla k Diovi na Idu, kde se jí podařilo Dia uspat. Uslyšev o tom Poseidón od boha Spánku, postavil se zjevně v čelo Achaiů a způsobil obrat: Hektór byl od Aianta Telamónovce omráčen balvanem a odvezen k řece Skamandru a Trójané zahnáni za příkop.

Zpěv XV. Zeus procitne a zjedná zase Trójanům vítězství. Boj o lodi.

Zeus procitne a spatří na bojišti Poseidóna, Trójany na útěku a Hektora omráčeného. Maje za to, že se to stalo z návodu Héřina, vyhrožoval jí. Ale když mu Héré přísahala, že Poseidóna nenavedla, nařídil jí, aby šla na Olymp a poslala mu Apollóna a Íridu. Stalo se. Íridu poslal k Poseidónovi, aby opustil bojiště. Poseidón se sice vzpíral, ale konečně odešel. Pak nařídil Apollónovi, aby Hektora uzdravil, Achajce aigidou zastrašil a zahnal. Tak byli Achaiové zahnáni zpět za příkop a za zeď až k lodím. – Patroklos, vida, jak Achajci utíkají, opustil Eurypyla a pospíchal k Achilleovi. Zatím Trójané postoupili až k samým lodím a chtěli je zapálit. Aiás jich zuřivě bránil a zabíjel každého, kdo nesl oheň.

Zpěv XVI., který je z nejkrásnějších zpěvů epických vůbec, líčí vystoupení Patroklovo a jeho smrt. Je to zpěv plný psychologické hloubky, citové vřelosti a poetické velkoleposti. Stěží se najde, i ve světové literatuře, něco lepšího a krásnějšího.

Patroklos přikvapil od Eurypyla pln úzkosti a se slzami v očích a poukazoval na hrůzu, která obešla všechny Achajce, a prosil Achillea, nechce-li jít sám do boje strachem z nějaké věštby, aby dovolil jemu, Patroklovi, jít s Myrmidony v boj a půjčil mu svou zbroj, zdali by se Trójané, zmýleni jeho podobou, dali na ústup. Achilleus překonal v sobě hněv a svolil, ale nařizoval Patroklovi, aby Trójany toliko zahnal od lodí a vrátil se, aby mu nesnížil čest. Dokonce pak aby se nepouštěl k Tróji, poněvadž by mohl zakročit některý bůh, zvlášť Apollón. – Zatím už Trójané zapalovali lodi, neboť Aiás nemohl samojediný odolat útoku tolika nepřátel, slábl a sotvaže popadal dech – couvl. V tu chvíli vržen oheň do lodi, která rychle vzplála. Rázem vyrazil Patroklos s 2500 bojechtivých Myrmidonů – Trójané se zarazili. Ale když se z lodí vyrojilo též ostatní vojsko achajské, které před chvílí bylo prchlo, Trójané po krátkém boji byli zahnáni na prudký útěk. Patroklos přímo zuřil. Tu se mu postavil k boji velestatečný vůdce Lyčanů, Sarpédón, ale i ten padl. V zuřivém boji o jeho mrtvolu zvítězili Achajci a svlékli mu zbroj. Ale padl vzápětí i Patroklos. V zápalu boje zapomněl na výstrahu Achilleovu, pustil se k Tróji, ba pokoušel se i o dobytí hradeb a jen na zakročení Apollonovo od toho upustil. Pak se znovu vrhl na Trójany a hubil je strašlivě. Tu přistoupil k němu bůh Apollón, ranou do zad jej omráčil, srazil mu přílbu, štít i krunýř a zlomil mu i kopí. Tu jej ranil Trójan Euforbos a dorazil pak Hektór. Umírající Patroklos věstil mu brzkou smrt. Hned potom Hektór, nechav mrtvolu Patroklovu ležet, odešel, aby se zmocnil nesmrtelných koní Achilleových.

Zpěv XVI. značí obrat v dějích Íliady: Achilleus překonal svůj urputný hněv a nalezl sám sebe – zarputilost hněvu byla zlomena.

Boj o mrtvolu Patroklovu ve zpěvu XVII. a XVIII.

Zpěv XVII.[9] Meneláův boj s Euforbem o mrtvolu Patroklovu, Euforbos padl. Meneláos pak čekal u mrtvoly. Zatím bůh Apollón upozornil Hektóra, že jeho snaha zmocnit se koní Achilleových, je marná, a oznámil mu, že Meneláos usmrtil Euforba. Hektór provázen zástupem Trójanů blížil se s velikým hlukem a Meneláos, vida před sebou přesilu, ustoupil, chtěje zavolat Aianta na pomoc. Hektór zatím svlekl Patroklovi zbroj, a když se Meneláos vracel s Aiantem, už vlekl Patrokla k Trójanům. Ale spatřiv Aianta, couvl a odešel z bojiště, aby si oblékl ukořistěnou zbroj Achilleovu. Když se vrátil, nastal zuřivý boj o Patrokla. Achilleus zatím neměl ještě ani tušení o pádu Patroklově. Zatím jeho nesmrtelní koňové propukli v pláč. Zeus se nad nimi slitoval a dodal jim síly, takže je vozataj Automedón mohl

hnát k útoku na Trójany. Hektorův a Aineiův pokus, aby se jich zmocnili, se nezdařil. Aiás vida, jak Hektór a Aineás prudce útočí, vybídl Menelána, by poslal Antilocha k Achilleovi s rychlou zprávou, že Patroklos padl. Pak vyzval Menelána a Mériona, aby zvedli Patrokla a unášeli ho z bojiště.

Zpěv XVIII. Obsah tohoto zpěvu má dva díly. První díl je přímé pokračování předešlého zpěvu, druhý díl je vypravování o nové zbroji Achilleově.

I. díl: Achilleus, nemoha se Patrokla dočkat a vida útěk Achaiů, má již obavy o život Patroklův. Vtom k němu přikvapil Antilochos a oznámil mu Patroklův pád. Účinek byl strašný. Achillea obstřela tma, klesl do prachu, ale nemohl vypravit slova. Teprve po chvíli vyrazil strašlivý výkřik. Jej slyšela v mořských hlubinách matka Thetis a ihned přišla v průvodu Néreoven k Achilleovi. Když od něho slyšela úmysl, že chce zabít Hektora, oznámila mu, že hned po Hektorovi zemře i on. Ale když Achilleus setrval na svém úmyslu, slíbila mu, že požádá boha Héfaista, aby mu zhotovil novou zbroj.

Zatím bylo nebezpečí, že Hektór mrtvolu Patroklovu přece jen vyrve, vtom přišla k Achilleovi bohyně Íris se vzkazem od Héry, aby došel k příkopu a zastrašil Trójany. Achilleus poslechl. Bohyně Athéné vznítila mu nad hlavou strašný plamen, který vysoko šlehal. Achilleus třikrát vykřikl a spolu s ním vykřikla Athéné. Trójané slyšíce Achilleův hlas a vidouce nad hlavou plamen, zastavili útěk, a mrtvola Patroklova byla zachráněna. Héré chtěla příchodem noci zastavit všechen další boj, a proto rozkázala Héliovi, aby před časem zapadl. Patrokla přinesli do tábora, umyli jej teplou vodou, rány naplnili mastí a přikryli jemným plátnem a celou noc nad ním lkali. – Trójané byli zjevem Achilleovým tak zastrašeni, že si netroufali na sněmu ani sednout. Púlydamás radil, aby vešli do města a bránili se za hradbami. Hektór ten návrh příkře zamítl a slíbil, že sám podstoupí s Achilleem boj.

II. díl: Nová zbroj Achilleova. Když Thetis přišla na Olymp do domu Héfaistova, přivítali ji vřele manželka Héfaistova Charis i Héfaistos sám. Když mu Thetis přednesla svou žádost, Héfaistos milerád slíbil, že Achilleovi novou zbroj zhotoví z vděčnosti za to, že ho s Eurynomou zachránila, když jej matka svrhla s nebes, poněvadž byl chromý. Pak šel do dílny a zhotovil překrásnou zbroj, zvlášť přeumělý štít.

TŘETÍ DÍL ÍLIADY

Achilleus v boji, zpěvy XIX.–XXII. Ale zpěv XIX. je toliko přípravou k boji, boj sám začíná zpěvem XX.

Zpěv XIX. Za časného rána Thetis přinesla Achilleovi novou zbroj, nad kterou všichni užasli. Pak kápla Patroklovi do nosu ambrosie a nektaru, aby tělo netlelo, a odešla. Achilleus svolal sněm, odřekl se hněvu a žádal, aby bez průtahů začali boj. Agamemnón přiznal se k své vině a nabízel Achilleovi dary, které mu včera Odysseus slíbil. Odysseus upozorňuje s důrazem na to, že není možná posílat vojíny do boje bez jídla, a žádá, aby dříve pojedli. Agamemnón dal přinést dary a stvrdil přísahou, že se Bríseovny ani nedotkl. Bríseovna plakala nad mrtvolou Patroklovou. Všichni pojedli, jenom Achilleus nejedl nic, proto Athéné na vyzvání Diovo kápla mu do prsou ambrosie a nektaru, aby ho nezeslaboval hlad. Pak se Achilleus vystrojil do boje. Kůň Xanthos věstí Achilleovi brzkou smrt.

Zpěv XX. Bohové jdou na bojiště. Porážka Trójanů. Zeus svolal sněm bohů a vyzval je, aby se účastnili boje, poněvadž kdyby měl Achilleus bojovat sám bez účasti bohů, vyvrátil by Tróju i proti osudu. Bohové odešli na bojiště a jitřili obě strany k boji, přičemž Zeus hrozně hřímal a Poseidón otřásal zemí, takže se i sám bůh podsvětí polekal, aby se nad podsvětím neroztrhla země. Potom se bohové rozestavili naproti sobě k boji – ale boj ten nenastal, nýbrž básník líčí obšírně Aineiův souboj s Achilleem. Apollón totiž pobídl Aineia k boji naproti Achilleovi a Héré chtěla přimět bohy, kteří přáli Achaiům, aby se tohoto boje účastnili naproti bohům, kteří přáli Trójanům, ale Poseidón radil, aby si raději usedli stranou: „Nechtěl bych, abychom sváděli boj s bohy, kteří přejí Trójanům, poněvadž jsme o mnoho silnější než oni, a teprve kdyby začali oni, počneme boj.“ Takto básník odůvodňuje překvapující událost, že se bohové vzdali vzájemného boje. Když však se Aineiás ocitl v nebezpečí života, Poseidón jej s vědomím ostatních bohů zachránil. – Achilleus i Hektór pobádají své vojíny k statečnosti, a Hektór docela prohlašuje, že sám svede s Achilleem boj. Ale Apollón jej od toho varoval – Hektór tedy ustoupil. Achilleus hrozně ubíjel Trójany, ale když ranil smrtelně Hektorova bratra Polydóra, Hektór se nezdržel a vyrazil proti Achilleovi. Jen Apollón jej zachránil od jisté smrti. Achilleus v boji přímo řádil a zahnal Trójany na útěk a pronásledoval je na voze.

Zpěv XXI.[10] Achilleus pronásledoval Trójany až k řece Skamandru (Xanthu), kdež jim roztrhl vojsko ve dva oddíly: jeden oddíl, ve kterém byl i Hektór, prchal k Tróji, druhý byl zatlačen do řeky Skamandru. Achilleus k našemu podivu nepronásledoval oddíl, ve kterém byl Hektór, nýbrž opřel kopí o tamaryšek a vrhl se za těmi, kteří hledali útočiště v řece, a tam jich ubíjel tolik, že se až zastavovaly proudy řeky. Vybral si tam také 12 urozených mladíků trójských, chtěje je obětovat Patroklovi. V této části je také pohnutlivá scéna s Lykáonem. Přitom urazil boha řeky Skamandra posměchem, že řeka nepomohla Trójanům, kteří v ní hledali útočiště. Ještě více urazil Achilleus Skamandra i všecky řeky v boji s Asteropaiem, který byl vnuk krásné

řeky Axia (v sev. Makedonii). Skamandros sám Asteropaiovi dodal síly k boji. Když jej pak přemohl, posmíval se bezmocnosti všech řek, i Ókeanově. Pak vraždil v řece Trójany dále. Tu bůh řeky Skamandru, rozhněván, že Achilleus tolik jinochů v jeho proudech pobil, žádal Achillea, aby nevraždil Trójanů v jeho proudech, nýbrž na suché zemi. Achilleus slíbil, ale slyše výčitku, kterou činil Skamandros Apollónovi, že nechrání Trójanů (dle rozkazu Diova), vrhl se uražen znovu do řeky. Tu Skamandros, rozlícen, se rozvodnil tak, že Achilleus stěží vyvázl z řeky, ale i na suchu jej pronásledoval, takže byl Achilleus v nebezpečí života. Tu Héré poslala naň syna Héfaista, boha ohně, a ten zkrušil Skamandra tak, že prosil za slitování. Héfaistos na rozkaz Héřin ustal od boje. – Pak nastal boj ostatních bohů. Apollón a Hermés se boje vzdali. Ostatní boje bohů nám dnes připadají nevkusné a odporné. Priamos, vida z věže útěk Trójanů, dal otevřít dokořán bránu, aby se utíkající Trójané mohli zachránit. Aby Achillea zdržel, Apollón podnítil k boji s Achilleem Agénora, zachránil ho a pak v podobě Agénorově před Achilleem prchal a odvedl ho daleko od města. Teprve když už všichni Trójané byli ve městě, dal se mu poznat. Achilleus pak se vrátil k Tróji.

Zpěv XXII. Hektorův pád.[11] Všichni Trójané již prchli do města, udýchaní, plní hrůzy. Jediný Hektór zůstal před Skajskou branou odhodlán k boji s Achilleem – byv tam osudem zdržen. Ale zdržel jej tam i stud: bál se výčitek, že tuto pohromu zavinil. Zatím Achilleus, seznav, že nepronásleduje Agénora, nýbrž samého Apollóna, spěchal k Tróji – přímo běžel.[12] Z hradeb spatřil jej král Priamos, zaúpěl, bušil se pěstí do hlavy, škubal své šedivé vlasy a úzkostně prosil Hektora, aby se nedával do boje s Achilleem, který je mnohem silnější, a raději bránil města za hradbami. Prosil marně, marně prosila i matka. Hektór setrval, ale byl pln úzkostí. Vtom se před ním objevil Achilleus a Hektór, beztoho pln obav, dal se na útěk. Třikrát oběhli kruh pod hradbami trójskými. – Zeus rozepjal váhy osudu a los Hektorův hluboce klesl. Apollón opustil Hektora. Vtom přišla bohyně Athéné, zastavila Achillea, pak v podobě bratra Déifoba přišla k Hektorovi a vyzvala ho k boji s Achilleem. – Po krátkém boji Hektór padl. Jeho prosbu, aby mrtvolu jeho nedával psům, Achilleus drsně odmítl, a umírající rek věstil mu brzkou smrt. Vítěz prořízl padlému nohy u kotníků, provlékl řemen, uvázal k vozu a vlekl jej v prachu k lodím. Nářek otcův, matčin, manželčin.

Zpěvem XXII. se vlastně Ílias končí, nic více se v Íliadě nestalo. Básník jen chtěl, a bylo toho také potřeba, svou báseň vhodně ukončit a to se stalo vylíčením Patroklova pohřbu, pohřebních her ku poctě Patroklově a výkupu Hektorova. Všecky tyto tři kusy jsou pěkné, místy skvostné, ale poslední dva jsou, smím-li toho slova užít, kusy přímo parádní a patří k perlám Íliady i celé řecké i světové literatury.

ČTVRTÝ ODDÍL ÍLIADY

Zpěv XXIII. obsahuje pohřeb Patroklův a pohřební hry ku poctě Patroklově.

Patroklův pohřeb: Když se Achilleus s Myrmidony vrátil z boje, objeli s koňmi a vozy třikrát mrtvolu Patroklovu a plakali nad ním. Achilleus vláčel za sebou mrtvého Hektora přivázaného k vozu. Patroklovi sliboval, že dá Hektora rozsápat psům a že mu obětuje 12 urozených jinochů trójských. Pak odvázal Hektora od vozu a položil ho u Patroklova lože tváří do prachu. Pak vystrojil mužstvu pohřební hody a sám šel na hostinu k Agamemnonovi, ale umýt se nechtěl, dokud Patrokla nepohřbí. Potom si lehl na zem na mořský břeh a usnul. Vtom se mu zjevil Patroklův duch a žádal za pohřeb, poněvadž prý ho duše podsvětní nechtějí pustit za řeku Stygu. Dále prosil, aby kosti obou byly dány do společné urny a také aby jim byla nasypána společná mohyla. Druhý den ráno svezli z Ídy dříví, zbudovali hranici a dali na ni Patrokla. Větrové Zefyros a Borrés na prosbu Achilleovu roznítili oheň. Hranice hořela celou noc. Ráno dali Patroklovy kosti do zlaté urny a zřídili zatímní hrobku.

Hry, které básník velmi obšírně popisuje, byly tyto: koňské dostihy, pěstní boj, zápolení, běh, zápas kopím na ostro, házení diskem, střelba z luku, házení kopím.

Zpěv XXIV. ukončuje smírně všecky ty vášně a hrůzy, které líčí Ílias.

Achilleus nemohl v noci spát, stále maje na mysli milovaného druha. Vstával z lože a chodil po břehu mořském. Ráno pak vázal Hektora za vůz a vláčel jej třikrát okolo mohyly Patroklovy, pak Hektora odvázal a položil na zem, tváří do prachu. To trvalo 12 dní. Apollón ovšem chránil reka, aby se mu neodřelo tělo. Dvanáctého dne ujal se ho Apollón. Zeus pak si obeslal Thetidu, aby Achilleovi vyřídila, že si Zeus přeje, aby Hektora za výkupné vydal. Achilleus ihned poslechl. K Priamovi pak poslal Íridu, aby došel k Achilleovi vykoupit syna, ale aby jel sám se starším vozkou a nebál se, poněvadž mu Zeus pošle Herma za průvodce. Priamos přes odpor manželčin se vydal na cestu, ale před odjezdem žádal Dia za znamení. Zeus mu poslal vpravo orla. Na cestě jim přišel vstříc Hermés, vlídně oslovil Priama a získav tak jeho důvěru, chopil se otěží, uspal stráž a dovezl jej až na dvůr stanu Achilleova. Pak řekl Priamovi, kdo je, a odešel na Olymp. Priamos vešel do stanu, objal kolena Achilleova, líbal mu ruce, ty ruce, které zabily Hektora, připomněl mu otce, také tak starého, a prosil za vydání Hektorovo. Vzpomínka na otce tak působila na srdce Achilleovo, že zapomněl na svůj strašlivý hněv proti Hektorovi a dal se do pláče. Oba plakali, Priamos nad synem, Achilleus nad otcem. Pak vstal z křesla, zdvihl jemně starce a posadil ho a mluvil s ním vlídně. Pak dal Hektora umýt, natřít olejem, obléci v krásný rubáš a sám jej pomáhal zdvihnout na vůz. Pak pohostil Priama a dal mu připravit lůžko

v předsíni. Ale v noci vzbudil Priama Hermés, rychle zapřáhl koně i mezky, nepozorovaně projel táborem a zavezl je až k řece Skamandru. Pak se vrátil na Olymp. Časně ráno je zhlédla z hradu Kassandré, svolala Trójany a vyšla s nimi Priamovi vstříc. V městě nad ním naříká manželka, matka i Helené. Pak svezli Trójané dříví, postavili hranici, Hektora spálili a konečně slavili pohřební hody.

SLOVNÍČEK[13]

Zkratky:

bř. = břeh, pobřeží

dc. = dcera

h. = hora

Í. = Ílias, Í-dy = Íliady atd.

j. = jak, jako, jih, jižní, -ně

jm. = jméno

k. = krajina

kr. = král, kr-na = královna

m. = město

mo. = moře

n. = národ, neb, nebo

o. = ostrov

ph. = pohoří

ř. = řeka

s. = sever, -ní, -ně

z. = západ, -ní, -ně

ze. = země

zl. = záliv

Složky: sv., sz., jv., jz. = severovýchod, -ní, -ně atd.

A

Abanti, nejstarší obyvatelé o-a Euboie.

Abiové byli Skythové ve v. Evropě, básník je nazývá ctiteli práva.

Abýdos (2. pád -du), trójské m. nad Helléspontem.

Adréstos (2. pád -ta). 1. kr. v Argu. Vypuzen byv z Arga od Amfiaráa, prchl k sikyónskému kr. Polybovi, pojal jeho dc. za choť a stal se tak vladařem v Sikyóně. Později se smířil s Amfiaráem, dal mu za manželku svou sestru Erifýlu a vrátil se do Arga. V Í-dě čteme, že A. byl *dříve* kr-em v Sikyóně, tj. dříve, nežli se vrátil do Arga. Ostatek viz Týdeus. 2. syn perkótského Meropa, věštce (Perkóté [2. pád -ty] = m. v Mýsu na Helléspontu). 3. Trójan přemožený od Menelána a zabitý od Agamemnona. 4. Trójan zabitý od Patrokla.

Adréstovna (2. pád -ny) byla mladší dc. Adréstova, Aigiáleia, choť Diomédova. Poněvadž otec jeho, Týdeus, měl za ž. starší Adréstovu dc. Déipylu, byli otec se synem švagry.

Afrodíté (2. pád -ty) jest v Í-dě krásná dc. Diova a Diónina (Dióné), kdežto dle pozd. bájí vynořila se z pěny mořské. Jest bohyně krásy, smyslné lásky a manželství. Krásné ženy bývají k ní přirovnávány. Svou krásu zvyšovala skvostným rouchem, které jí tkaly Charitky, zlatými šperky a voňavkami (růžovým olejem). Nikdo neodolal její moci, ani bohové. Tuto moc jí dával kouzelný řemen. Komu přála, tomu dávala krásu a půvab (milosti A-iny). – Ale ve válce byla slabá. Byla Diomédem raněna, když unášela z bojiště syna Aineia, kterého balvanem poranil Diomédés. – Pomáhala Trójanům, zvl. synu Aineiovi a Paridovi. Hlavním sídlem jejího kultu byl o. Kypros a zvl. m. Palos na z. bř. – Kypřanka – a o. Kythéra, z. od Épeiru – Kythéřanka. O jejím poměru k Heleně viz Helené. Manžel A-in není v Íl-dě jmenován, jen se praví, že Anchísovi porodila Aineia. (V Odysseji je manželkou Héfaistovou.) Byla původkyní války trójské (viz Paris), ale v osnovu básně nezasáhla.

Agamemnón (2. pád -nona), syn mykénského kr. Átrea (proto Átréovec n. Átreovec), bratr Meneláův, vnuk Pelopův, nejvyšší vůdce achajského vojska. Postavy byl vznešené, byl statečný (přihlásil se také k souboji s Hektorem). Proto jej básník nazývá bohatýrem, slavným a sám Achilleus jej uznává za nejlepšího kopiníka. Ale v dobách zlých ztrácel hlavu. Byl nejmocnější a nejbohatší z achajských králů, vládna celému Argolsku a mnohým ostrovům. K Tróji přivedl největší loďstvo (100 korábů) a nejčetnější vojsko. Proto si jej Achajci zvolili za velitele. – Byl pánovitý, domýšlivý a sobecký a na svou moc žárlivý, což jej svádělo i k násilnostem. Ve sporu

s Achilleem chování jeho bylo násilné a nanejvýš urážlivé. Viz úvod. Manželkou jeho byla Klytaiméstré, sestra Helenina, syn Orestes, dc-y Chrýsothemis, Láodiké a Ífianassa. Později místo Láodiky jmenována Élektrá, místo Ífianassy Ífigeneia. O tom, že by Ífigeneia byla obětována bohyni Artemidě, Homéros výslovně nevypravuje, ale jeho slova ke Kalchantovi učenci v ten smysl si vykládají. – Agamemnonův spor s Achilleem byl základem a hlavním obsahem Í-dy. Homérský Ag. je nám ze všech nejméně sympatický, ale básník ho tak potřeboval k plánu své básně. Šlechtí jej, že chybu svou uznal, litoval a všemožně ji hleděl napravit.

Achaia (2. pád -chaie), podlouhlá přímořská země v s. Peloponnésu podél Arkadie.

Achaiové, Achajci, nejmocnější kmen řecký, bydlící za doby hérojské v severním a středním Řecku, na Peloponnésu i na Krétě. U Homéra jsou jejich jménem označováni všichni Řekové před Trójou (srov. Argeiové a Danaové).

Achilleus (2. pád -llea), první hrdina Í-dy, která není než písní o jeho hněvu a strašných jeho následcích. A. je nejskvělejší zjev ze všeho, co vytvořila řecká literatura. Byl ideál hrdiny, poctivce a přítele, ale byl nešťastný a ovšem, jako všichni lidé, podroben chybám. Byl syn zbožného Pélea, myrmidonského kr. v thessalské Fthíi, vnuk spravedlivého Aiaka, kr. aigínského, pravnuk Diův. Proto slove božský, potomek Diův, Diovi milý. Matkou jeho byla mořská bohyně, Néreovna. Vychovatelem jeho byl Foinix, který jej vyučil válečnictví a řečnictví, a Kentaur Cheirón, od něhož se naučil lékařství. Vedle Hérákléa byl největším bohatýrem starověku. Postavy byl obrovské, ze všech nejkrásnější, nejsilnější, nejstatečnější a nejrychlejší, hrůzou Trójanů i dalekého okolí, které svými výpravami ničil a plenil. Trójané po prvých porážkách se vůbec ani neodvažovali boje s A-em. Zeus sám praví, že Trójané, jak jen A-a zhlédli, již couvali. Nazýván průlomcem vojů, bořitelem měst, bořitelem hradů. – Přítelem byl oddaným a vroucím, zvláště Patrokla si zamiloval z celé duše a ze vší mysli své, a když přítel padl, div bolestí nezešílel. A jako bylo neomezené jeho přátelství k Patroklovi, tak strašná a nesmiřitelná byla jeho nenávist k Hektorovi, který Patrokla v boji zabil. – V A-ovi bylo vše veliké, neobyčejné, nade vši míru, do krajnosti. Stýkaly se v něm největší protivy. Strašlivá krutost, až nelidská, a zase jemnost a měkkost citu. Na bojišti zuří j. démon zhouby, nelítostně vraždí bezbranného chlapce Lykáona, který ho prosil o slitování – a zase přijímá ve svém stanu Priama, pláče s ním, hostí jej a nechává u sebe na noc. O jemnosti jeho povahy svědčí také to, že byl oddán zpěvu a hudbě. Smýšlení byl rytířského. Zabiv v boji krále Éetióna, nevzal mu zbroj, nýbrž dal reka spálit i se zbrojí. Ale nejvíc jej šlechtí cit pro právo, poctivost, nezištnost, přímost a pevnost povahy. A tento hrdina, vždy vítězný, jinoch krásný, slavný, ode všech ctěný,

nadaný tolika skvělými dary, nebyl v životě šťasten. Jak málo měl šťastných, pokojných chvil. Byl štván z boje do boje. V bojích byl neúnavný, nanejvýš obětavý a nezištný. A za to se dočkal jen urážek a nevděku. Život měl krátký. Mohl si volit: buď život dlouhý, ale beze slávy, neb krátký, ale slavný. A. volil slávu. Brzká smrt mu byla častěji prorokována: Od matky, od koně Xantha a od umírajícího Hektora. A tento krátký život mu byl otravován lidskými špatnostmi, které tak nenáviděl. Věděl, že padne před Trójou ve květu mládí, a přece neustoupil od povinností, které vzal na sebe, ač mohl odplout do vlasti a žít tam šťastně a dlouho. – Bohů byl na slovo poslušen, a to hned, i v sebevětší rozvášněnosti. Po této stránce byl vzorem Vergiliova Aenéa. Nemůžeme lépe skončit nežli slovy jemnocitného Hanačíka: Krásný jinoch, duše rekovná i zpěvná, vášnivá i něžná, trpící i vítězící, velká v hněvu i lásce, slavná v životě i smrti.[14]

Aiakos (2. pád -ka), kr. aigínský, syn Diův, otec Péleův a Telamónův, děd Achilleův a Telamónovce Aianta.

1. **Aiás** (2. pád -anta), 1. syn salamínského kr. Telamóna, vnuk aigínského kr. Aiaka, syna Diova, proto slove potomek Diův. Byl po Achilleovi nejsilnější, nejstatečnější a nejkrásnější. Lišil se od něho tím, že byl nepřemožitelný v obraně, Achilleus v útoku. Byl veliké postavy, a slul proto veliký, mohutný na rozdíl od Aianta, syna Oíleova, s nímž většinou bojoval pospolu. Byl vždy hrdinský, ale nejslavnější jeho činy byly tři: souboj s Hektorem, obrana lodí a mrtvoly Patroklovy. V boji kryl svým štítem nevlastního bratra Teukra, když střílel z luku. Proslulý byl jeho veliký, neprolomný štít, složený ze sedmi hovězích koží a pobitý bronzem. Jest postava naskrz důstojná, ale v osnovu básně nezasáhl. Rovný bohům.

2. **Aiás** (2. pád -anta), syn Oíleův, kr. Lokrů, byl postavy malé, ale statečný kopiník, velmi hbitý a rychlý. Měl brnění lněné, jeho lid však odění neměl a bojoval jen praky a šípy. Povahy byl drsné a vzpurné, jak o tom svědčí jeho hádka s Ídomenéem při závodech koňských.

Aigaión (2. pád -óna), hrozný obr mořský, syn Poseidónův, od bohů nazývaný Briareós, zachránil na vyzvání Thetidino Dia od toho, že nebyl od bohů spoután.

Aigialeia, viz Adréstovna.

Aigína (2. pád -ny), o. mezi Attikou a Argolidou, j. od Salamíny. Viz Aiás 1.

aigis (2. pád -gidy), zbraň zastrašující v rukou Diových i Foibových. Nikdo nebyl s to, aby ji prorazil, ani Arés, ba ani sám Zeus svým bleskem. Nebyla to zbraň útočná ani obranná, nýbrž

jen zastrašující; původně to byl bouřný mrak, bouře s hromem a blesky. Později si ji představovali jako štít. Apollón aigidou chránil mrtvolu Hektorovu před zohyzděním. Zlatá.

Aigy (2. pád Aig), jméno několika sídel Poseidónových.

Aineiás (2. pád -neia), vůdce Dardanův, byl z nejstatečnějších bojovníků trójských vedle Hektora. Pocházel z téhož praotce, tj. z Diova syna Dardana, kterého Zeus nejvíce miloval ze svých pozemských synů. Dardanos založil Dardanii na úpatí ph. Ídy, kdež on i syn jeho vládl až do založení Tróje, které se přičítá Ílovi, vnuku Dardanovu. Odtud se rod rozdělil: starší větev vládla v Dardanii, mladší v Tróji.

Dardanos

|

Erichthonios

|

Trós:

Ílos, Láomedón, Títhónos, Priamos, Hektór = vládli v Tróji

Assarakos, Kapys, Anchísés, Aineiás = vládli v Dardanii

Ganymédés

Pro tuto rodovou blízkost býval Aineiás jmenován také vůdcem trójským. Matkou jeho byla bohyně Afrodíté. Ale zdá se, že oba rody žily v jistém napětí, aspoň na začátku se Aineiás války neúčastnil: byl v Dardanii a pásl klidně otcovská stáda na stráních Ídy. Teprv když Achilleus jej přepadl a zahnal do Lyrnésa (který pak zbořil), přivedl Aineiás Dardany do Tróje. Ale ani pak nežily oba rody v úplném souladu. Priamos Aineia nectil, ačkoli nad jiné hrdinou býval. Proto se Aineiás na Priama hněval a stranival se boje. Příčina není nám známa. Zato trójský lid si ho velice vážil dle básníkových slov „jako boha“ a Trójan Helenos mu do očí řekl, že na Hektorovi a na něm založen je všechen válečný trud. Určen byl, aby po Priamovi, jehož rod se už Diovi zprotivil, vládl nad lidem trójským a po něm i synové synů. Nikde se v starověku o tom nemluví, že by Aineiás a jeho rod panoval nad Trójany v nově zbudované Tróji, a už staří a ovšem zvláště Římané a zejména rod Júlský slova ta si vykládali v ten smysl, že potomci

Aineiovi založí Řím. Sr. Verg. Aen. III. 97. Vychován byl u svého švagra Alkathoa, muže nejstarší Aineiovy sestry Hippodameie. Alkathoos byl zabit od Ídomenéa.

Aithiopové, tj. lidé s opáleným obličejem, mouřenínové, negři, bydlili na konci země u Ókeanu. Byli velmi zbožní, takže i bohové se účastnili jejich obětních hodů.

Aithré (2. pád -thry), Pitthéovna, služka Helenina. Ale Aithré, dc. troizénského kr. Pitthéa, byla manželkou athénského kr. Aigea, tedy kr-na. Jak bylo možno, aby athénská kr-na byla Heleninou služkou? To se zakládá na báji, že Aigeův syn Théseus unesl Helenu, ale její bratři Kastor a Polydeukés ji vysvobodili a odvedli s sebou Aithru, matku Théseovu, do zajetí.

Aitólové, bojovný n. v z. Řecku. Hlavní jejich m-a byla Kalydón (Aitólové) a Pleurón (Kúréti). Později byli Kúréti od Aitólů vypuzeni.

Akarnánie (2. pád -nie), nejzápadnější země středního Řecka.

Akrisios (2. pád -sia), kr. v Argu, otec Danain, viz Danaé.

Alalkomeny (2. pád -men), m. v Boiótii s kultem Athéniným.

Alastór (2. pád -tora). Jsou tři: 1. Lyčan, zabitý od Odyssea. 2. Pylan, vůdce jednoho sboru Nestorova. 3. otec Tróa, zabitého od Achillea.

Aléjská pláň (Aléion pedion), vl. Bludná pláň (sloveso alaomai = bloudím). Bloudil po ní duševně chorý Bellerofontés.

Alexandros (2. pád -dra) jest druhé řecké jm. Paridovo.

Alfeios (2. pád -feiu), ř. a bůh ř-y v Élidě (bůh má 2. pád -a).

Alkméné (2. pád -ny), manželka thébského kr. Amfitryóna, matka Hérakléova, jehož otcem byl Zeus.

Altés (2. pád -ta), viz Lelegové.

Amazonky, mužatky, n. bojovných žen starověkých. Hlavní jejich sídlo bylo u ř. Thermódontu (v Pontu), vtékajícího do Černého mo. Dělaly časté vpády do zemí okolních j. do Frygie. Bojoval s nimi i Bellerofontés. Mužatky, mužatky chrabré.

Amfitryón (2. pád -óna), vnuk Perseův, manžel Alkmény, matky Hérakléovy. Viz Héraklés a Alkméné.

Amisódaros (2. pád -ta), kr. lycký, otec Atymniův a Mariův, vychoval Chimairu.

Amydón (2. pád -dona), paionské m. nad ř. Axiem (v Makedonii).

Amyntór (2. pád -tora), otec Achilleova vychovatele Foiníka.

Andraimón (2. pád -mona), kr. aitólský, otec Thoantův (Thoás). (Andraimonovec = Thoás).

Andromaché (2. pád -chy), dc. Éetióna, kr. v Thébě pod h. Plakem v Mýsii, výborná manželka Hektorova. K nejkrásnějším částem Í-dy patří její setkání s Hektorem a pak její nářek nad jeho smrtí.

Andromeda (2. pád -dy), dc. aigyptského kr. Kéfea a Kassiopeie, manželka Perseova.

Anchísés (2. pád -sa), otec Aineiův, manžel Afrodítin. Viz Aineiás. Jiný Anchísés byl kr. sikyónský, otec Echepólův.

Anténór (2. pád -nora), manžel trójské kněžky Theány (Theánó), otec Agénorův a jiných synů, náležel k předním Trójanům. Jest v Í-dě representantem citu práva u Trójanů. Po Hektorově souboji s Aiantem Telamónovcem radil Trójanům, aby vydali Achaiům Helenu i s poklady, poněvadž Trójané porušili smlouvu, a bojují tedy proti právu. Ale když Paris prohlásil, že vydá jen poklady, nikoliv Helenu, nikdo se k Anténorovi nepřidal, ani Priamos. A byl to přece návrh, který jedině vyhovoval citu práva mezinárodního. Kr. jen vzkázal Achaiům Paridovu nabídku. Snad jej k tomu vedla nepravá hrdost, snad strach, že by to bylo pokládáno za slabost a sebepokořování.

Antilochos (2. pád -cha), syn Nestorův, statečný bojovník a z jinochů nejrychlejší. Proto byl poslán k Achilleovi s rychlou zprávou o smrti Patroklově. Ale v zápase během nestačil nejlepším běžcům. Byl i rozumný: ve svém sporu s Meneláem zachoval se přímo rytířsky.

Apollón (2. pád -llóna), syn Diův a Létin (Léto), mocný bůh, který vydatně zasahoval do války jak na bojišti, tak ve sboru bohů. Pomáhal Trójanům a chránil Tróju, v níž měl chrám. Dával slávu i vítězství. Byl bůh *střelby z luku* (Stříbrnoluký, Jistý, Nemylný střelec, slavný lučištník a dával lučištníkům úspěch. Svými šípy trestal každou urážku (Títya, Niobu, Achajce). Vedle luku a toulce nosil do bitvy i zlatý meč. A. byl *bůh věští*. Věstil v Pýthě (Pýthó = Delfy). Byl i *bůh hudby*. Hrou na loutnu obveseloval bohy při hodech, o svatbě Péleově. Z lidského zpěvu se těšil, Achajci smiřovali ho zpěvem. – Původně byl *bůh světla,* zvl. slunečního, čistého a jasného: Foibos – čistý, zářící. Světlorodý. Draka Pýthóna (démona temnoty?) hned po svém narození zabil, zasvětil svatyni v Pýthě (Delfech) a založil hry pýthické. Byl i *bůh stád a pastvy*. Sám pásal stáda Láomedontova a férského kr. Adméta v Thessalii a vypěstil mu koně nejlepší po Achilleových, Eumélos, Admétův syn, přivedl je k Tróji. Byl *hubitelem*

myší, Smintheus (sminthos = myš). Jeho šípy byly *žhoucí paprsky sluneční,* které působily mor. Po této stránce byl A. *bůh smrti.* A. však také mor odvracel. Ctěn byl v Kille, Tenedu, Chrýse a v Tróji. Byl tedy *bůh asijský.* Glaukos ví jen o dvou A-ových sídlech, a ta jsou v Asii. Proto pomáhal Trójanům – i přes nevděčnost jejich krále. V osnovu Í-dy hluboko zasáhl, ba stal se bezděkým původcem všech jejích událostí.

Arés (2. pád -rea), syn Diův, byl bůh zuřivé vřavy válečné a pobíjel lidi napořád, zbytečně a proti právu. Proto byl i samému Diovi protivný. Proti tomu Athéné byla bohyně války vedené rozvážně, a proto vždy vítězná. O slavných recích se říkalo, že slouží Areu v bitvách nebo že jsou Areovi druhové. V jeho průvodě byla *Enýó,* bohyně zuřivé války, vznešená a božská, záhuba hradů, bratr jeho *Svár*, synové *Třas* a *Děs* (Deimos a Fobos). K nim se družila *Morana* (Kér), bohyně smrti, a *Ryk* (Kydoimos). – Pomáhal Trójanům. Báje, že Ótos a Epialtés, synové Alóeovi (Alóeus = sadař, štěpař), A-a svázali a po 13 měsíců věznili v bronzovém sudě, je vykládána v ten smysl, že Ó. a E. byli ochránci rolnictví, jemuž ovšem válka nejvíce škodí. Areův tanec = různé pohyby v boji. Slovem A. označován také boj sám. V osnovu básně nezasáhl.

Argeiové, Argejci, nejčetnější a nejmocnější kmen achajský na Peloponnésu. Původně to byli obyvatelé Argolidy, pak říše Agamemnonovy a konečně celého Peloponnésu. Básník tím jménem označoval všecky Řeky bojující před Trójou. Viz Achaiové a Danaové.

Argos (2. pád -ga) (někdy jsem v překladě užil množ. č. podle lat. názvu Argi), m. ve v. Peloponnésu. Někdy znamená nejen m., nýbrž i k-u, ze., tj. Argolsko, jak je patrno z názvů: žíznivé (tj. pro nedostatek vody), pšenicí hojné, pastviště koní. Nazývá se i achajské A. V Argu bývala ctěna Héré. Také Helené bývala nazývána „z Argu“, tj. asi j. Řekyně, poněvadž se jménem A. označovalo také celé Řecko. Pelasgické Argos byla thessalská rovina u ř. Péneiu, někdy celé Thessalsko, viz Pelasgové.

Argovrah, tj. vrah Argův, příjmí Hermovo, viz Hermés.

Ariadné (2. pád -dny), spanilá dc. krétského kr. Mínóa. Daidalos, stavitel krétského labyrinthu, vytvořil jí sborový tanec. Jak a z jaké látky, básník nepraví. Byl to asi tanec oslavující Théseovo vítězství nad Minótaurem. Tančil ho asi Théseus, Ariadné a osvobození mladíci a dívky athénské. Později ukazován v Knósu reliéf z bílého mramoru, na němž byl vytvořen řadový tanec – to prý byl ten Daidalův.

Arimové, viz Tyfóeus.

Arisbé (2. pád -by), trójské m. v. od Abýdu.

Arkádové, obyvatelé Arkadie ve středním Peloponnésu. Arkadie byla ze všech stran ohraničena vysokými, lesnatými h-mi.

Artemis (2. pád -midy), dc. Diova a Létina (Létó), sestra Apollonova, jemuž se v mnohém podobala. Též o ní se věřilo, že způsobuje náhlou smrt ženám j. Apollón mužům. Proto jí Héré vytýká, že ji Zeus učinil lvicí ženám, tj. že dáví ženy dle libosti, j. lvice dáví zvířata. A. byla krásná – nejkrásnější ženy byly k ní přirovnávány (Helené, Nausikaá v Odysseji). – Zachovávala přísnou čistotu a milovala čisté dívky a chránila jich. V Í-dě je hlavně *bohyní lovu a zvěře*. Nazývána lovkyní s vřetenem zlatým, což někteří vykládají „se zlatým šípem“ (vřeteno bylo šípu podobno). O kanci kalydónském viz Meleagros. Bydlila v Apollónově chrámě v Tróji, kde také léčila raněného Aineia. V osnovu Íl-dy nezasáhla. Svítící zlatem.

Ásijská louka kolem ř. Kaystra v Lýdii, jz. od h. Tmólu. Od této krajiny pochází název nynější Asie.

Ásios (2. pád -sia), 1. syn Dymantův (Dymás), bratr Hekabin z Frygie, 2. syn Hyrtakův (Hyrtakos) z Arisby, spojenec Trójanů.

Askanié (2. pád -nie), dvě krajiny v Malé Asii, jedna v Mýsii, jiná ve Frygii.

Asklépios (2. pád -pia), výborný lékař, otec Macháonův a Podaleiriův. Asklépiovče = Macháone.

Ásópos (2. pád -pu i -pa), ř. a bůh ř-y v z. Boiótsku.

Asteropaios (2. pád -paia), vůdce Paionů, syn boha ř-y Axia v Paionii, viz Paioni.

Athéné (2. pád -ny), dc. Diova bez matky. Dle pozd. bájí (nejdřív u Hésioda) nar. se z hlavy Diovy. V Í-dě jest hlavně *bohyní války rozvážně vedené, a proto vždy vítězné*. Pomáhala Achaiům, hl. Achilleovi, Diomédovi, Odysseovi. Ale byla také *bohyní umělých prací*, hl. tkaní, ale i jiných umění, např. stavby lodí. Tak soustřeďovala v sobě činnost válečnou i mírovou. Který byl její původní význam, není zjištěno. Že byla s Hérou bohyní nebes, k tomu by ukazovalo to, že tyto bohyně hřímaly. Athéňané ctili ji jakožto *bohyni rolnictví*. Sem hledí báj o Erechtheovi (Erichthoniovi), geniovi to úrodné půdy. E. narodil se ze země, ale A. jej vychovala ve svém chrámě na athénské akropoli (hradě, Vyšehradě). – A. byla vznešené, mocné božstvo, kadeří krásných a zraků jiskrných. Byla miláčkem Diovým, který jí ve všem polevoval a nikdy ji nekáral. Také aigidu jí půjčoval. Vykonávala rozkazy Diovy a Héřiny, ale někdy se

přece vůli Diově vzepřela. Příjmí *Pallas* vykládá Preller-Robert jako mávající sílu (palló = mávám), příjmí *Trítogeneia* bylo vykládáno různě. A. prý se narodila dle jedněch u jezera Trítonis v Libyi, dle jiných u potoka Triton v Boiótii, jiní myslí, že Trítogeneia = zrozená z vody, tj. ze šumícího Ókeana. Původní význam později potuchl a básník ji nazývá Trítogeneiou a zároveň Diovou dcerou a Zeus sám ji oslovuje: „Trítogeneio, má dcero!“ Původ slova Athéné není dosud objasněn. Ctěna byla na mnohých místech, j. v Tróji, v Alalkomenách u jezera Kópaiského v Boiótii, ale hl. v Athénách, proto slove Athénská Pallas. V Í-dě nemá ani stínu toho významu, jaký má v Odysseji. V osnovu básně nezasáhla – leda tím, že zabránila, by Achilleus nezabil Agamemnona, čímž by děj Í-dy byl býval znemožněn. Slove kořistná.

Athós (2. pád Athou n. Athu), ph. na v. výběžku po. Chalkidiky.

Átreus (2. pád -trea), syn Pelopův, otec Agamemnonův a Menelášův, bratr Thyestův, kr. mykénský. – Átreovec = syn Átreův, buď Agamemnón neb Meneláos.

Augeiás (2. pád -geia), kr. v Élidě, s nímž válčil Nestór. O jeho stycích s Hérákleem (Augeiův chlév) u Homéra nečteme.

Aulis (2. pád -lidy), boiótský přístav proti Chalkidě. V něm se shromažďovalo achajské loďstvo před výpravou do Tróje.

Automedón (2. pád -donta), syn Diórův, vozataj Achilleův a Patroklův.

Axios (2. pád -xiu), ř. i bůh ř-y (2. pád -xia) v Paionsku.

B

Bakchos (2. pád -cha) = Dionýsos.

Bellerofontés (2. pád -ta), syn Glaukův, vnuk Sisyfa, vládce v argejské Efyře, kde prý zabil jakéhosi Bellera. Odtud název B., tj. vrah Bellerův, jako Argeifontés, vrah Argův. Aby se očistil, uprchl k tírynthskému kr. Proitovi. Jeho činy vypravuje Glaukos Diomédovi.

Blud, tj. zosobněný blud, bůh bludu.

Boiótové, n. ve stř. Řecku, hraničící s Attikou, hl. m. = Théby.

Boreés (2. pád -ea), Borrés prudký s. vítr vanoucí z Thrákie. Bývá studený a rodí se z jasných nebes. Ale bývá i mírný. V podobě hřebce s černou hřívou zplodil přerychlé koně s klisnou dardanského kr. Erichthonia, syna Dardanova. Tato báje ukazuje, že si představovali Větry v podobě uhánějících koní. Sr. Zefyros.

Briareós (2. pád -rea), viz Aigaión.

Bríseovna, dc. lyrnésského kr. Bríséa, zajatkyně a milenka Achilleova. Zasáhla bezděky hluboko v osnovu Í-dy.

D

Daidalos (2. pád -la), viz Ariadné. Byl mistr umění sochařského a stavitelského.

Danaé (2. pád Danay). Argejskému kr. Akrisiovi bylo věštěno, že syn jeho dc. Danay jej zabije. Proto ji A. uzavřel v podzemní sluji, ale Zeus v podobě zlatého deště vnikl do sluje a zplodil s ní Persea, hrdinu velmi slavného. Když se po dlouhých letech Perseus vrátil do Arga, Ak. před ním uprchl do Lárissy, kde byl později od Persea náhodou zavražděn.

Danaové, potomci Egypťana Danaa (Danaos), který prchl do Arga, kde vystavěl hrad. U Homéra je to souborné jméno Achaiů před Trójou. Viz Achaiové, Argeiové.

Dardanos (2. pád -na), 1. syn Diův, viz Aineiás. D. založil d-ý hrad, m. i stát na úpatí Ídy, ovšem dříve, než byla založena Trója. Obyvatelé sluli Dardanové. V Í-dě je vůdcem jejich Aineiás. Byli spojenci Trójanů. 2. Trójan zabitý od Achillea.

Déifobos (2. pád -ba), syn Priamův, bratr Hektorův.

Démétér (2. pád -try), vládkyně pletenců krásných, bohyně úrody zemské, choť Diova. – Démétřin pokrm, tj. chléb z Démétřina obilí, jedli jen smrtelní lidé. Kdo požil u někoho Démétřina zrna (chleba), stal se oprávněným jeho prosebníkem. Zeus k ní vzplál láskou. Že by Persefoneia byla dc. Démétřinou a že by od Háda, boha podsvětí, byla unesena, v Í-dě nečteme.

Děs a Třas, viz Arés.

Deukalión (2. pád -óna), 1. syn Mínóův, kr. Krétský, 2. Trójan, zabitý od Achillea. Deukaliovče, synu Deukaliónův, tj. Ídomenée.

Dia, Diovi, Diem… viz Zeus.

Diomédés (2. pád -da), syn Týdeův, rodem Aitólan, kr. v Argu, účastnil se trójské výpravy s 80 loďmi. Byl z nejstatečnějších reků achajských. Básník věnoval mu celý pátý zpěv Í-dy. Poranil i bohyni Afrodítu a s pomocí Athéninou i samého Area. V boji neznal bázně, ba ani když ho Zeus bleskem varoval, nechtěl upustit od boje s Hektorem. S Odysseem vydal se na noční výpravu do tábora trójského. O zdaru války nikdy nepochyboval, a proto neschvaloval

poselství k Achilleovi a káral kr-e, když radil k odchodu od Tróje. V osnovu Í-dy nezasáhl. Za choť měl Aigialeiu, dc. Adréstovu.

Dióné (2. pád -ny), matka Afrodítina, viz Afrodíté.

Dionýsos (2. pád -sa), syn Diův a Semelin (Semelé), bůh vína. Jeho slavnosti byly od jeho pěstounek, bakchantek, hlučně slaveny. Slul i Bakchos.

Dioskúrové = Kastór a Polydeukés, bratři Helenini.

Dolón (2. pád -óna), trójský vyzvědač.

Dódóné (2. pád -ny), nejstarší řecká věštírna. Byla v Épeiru. Básník praví, že byla drsná zimou. Kněží Sellové věstili ze šelestu listů posvátného dubu Diova. Žili asketicky, spali na zemi a nemyli si nohou. Nejstarší představa byla asi ta, že Zeus v tom dubu bydlil a svou vůli dával najevo šuměním listů, kněží pak jeho vůli jen vykládali.

Dúlichion (2. pád -chia), o. jv. od Ithaky při z. bř. středního Řecka.

Dymás (2. pád -manta), otec Asiův a Hekaby, kr-ny trójské.

E

Éetión (2. pád -óna), 1. otec Hektorovy choti Andromachy, 2. pohostiný Priamův přítel na ostrově Imbru. Vykoupil Priamova syna Lykáona a poslal ho do Arisby, 3. Trójan, jehož syn byl Poděs, přítel Hektorův.

Efyré (2. pád -ry), 1. m. v Argolsku, sídlo Sisyfovo, dle obyč. výkladu staré jm. m. Korinthu, 2. m. v Élidě na ř. Selléentu, sídlo kr. Augeia.

Echínské o-vy, Echíny, proti ústí ř-y Achelóu.

Eileithýia (2. pád -thýie), dc. Héřina, někdy i v mn. čís. Eileithýie (2. pád -thyí), bohyně porodu budící bolest.

Élis (2. pád -lidy), k. v sz. Peloponnésu.

Émathié (2. pád -thie) = staré jm. Makedonie. Básník ji nazývá libým krajem.

Enýó (2. pád Enýy), viz Arés. Nosila s sebou do bitvy Ryk. Co tím básník myslil, nevíme. Snad byl tento Ryk nějaká zastrašující zbraň jako aigis v rukou Diových.

Éós, Zora, červánky, bohyně jitřního světla. Ráno před východem slunce vstávala z proudů Ókeanových neb z lože svého manžela Títhóna, nesouc světlo bohům i lidem. Slove bohyně růžových prstů, poněvadž v Řecku mívají červánky podobu ruky s roztaženými prsty. Krásnotrůnná, v rouše jak šafrán atd.

Epeios (2. pád Epeia), syn Fóčana Panopéa, jinoch krásný a velký, výborný v pěstním zápase, ale slabý zápasník diskem. Dle Odysseje zbudoval s Athéninou pomocí dřevěného koně.

Epeiové, Epejci, obyvatelé z-ho Peloponnésu.

Épeirós (2. pád -ru), vl. pevnina (proti moři) – z. k. s-ho Řecka, v E-u byla věštírna Dódóna.

Epialtés (2. pád -ta), také Efialtés. E. a Ótos, synové Alóeovi (Alóeus = sadař, štěpař), svázali Area a věznili ho v kovovém sudě po 13 měsíců, až jej vysvobodil bratr Hermés, kterému jeho vězení prozradila nevlastní jejich matka Éeriboia (viz Arés). Dle Odysseje prý vyhrožovali bohům, že učiní útok na Olympos.

Erebos (2. pád -bu), vlastně tma, temnota, temno podsvětní, říše temnoty, podsvětí, viz Hádés.

Erechtheus (2. pád -thea), viz Athéné.

Erínýs (2. pád -nye), též v množ. č., čs. Lítice. Byly to podsvětné bohyně kletby a pomsty za zločiny, zvl. za vraždu. Kdo proklínal, volal Lítice a ony slyšely kletbu. Zakročovaly i proti bohům a proti porušování přírodních zákonů. Tak vzaly Achilleovu koni mluvu, poněv. je proti přírodě, aby kůň mluvil. Lítice také k zločinu sváděly. Tak si stěžoval Agamemnón, že ho zaslepil Zeus, Osud a Erínye v den, kdy odňal Achilleovi dar. Byly neviditelné, byly hrozné a tvrdého srdce. Básník neudává jmen a počtu jejich, později počítány byly tři: Alléktó, Tísifoné a Megaira.

Eteoklés (2. pád -klea), bratr Polyneikův, syn thébského kr. Oidipa a Iokasty.

Euaimón (2. pád -mona), otec Eurypylův, který je proto Euaimonovec.

Euénos (2. pád -na), 1. otec Marpéssin, 2. kr. v Lyrnéssu.

Eumélos (2. pád -la), mocný kr. férský v Thessalii, syn krále Adméta a matky Alkéstidy, dcery Peliovy (Peliés), manžel Ifthímy, sestry Pénelopéiny, měl nejlepší koně po Achilleových. Byly to dvě klisny, které vychoval Admétovi sám Apollón. Letěli jak ptáci a Eumélos byl nejlepší jezdec.

Eunéos (2. pád -néa), syn Iésonův a Hypsipylin, kr. na Lémnu.

Európé (2. pád -py), dc. přeslavného Foiníka, dle obyčejné báje dc. foinického kr. Agénora. Někteří se domnívají, že slovo Foiníx znamená Foiníčan, nikoli vlastní jm. Foiníx. Pak by ovšem Foiníčan mohl označovat Agénora. V překladě pokládáme Foiníx za vlastní jm. Zeus prý se proměnil v býka a unesl Európu na Krétu. Synové její byli Mínós a Rhadamantys. Viz o nich ve slovn.

Euros (2. pád -ra [bůh], -ru [vítr]), bůh jv., často bouřlivého větru.

Euryalos (2. pád -la), syn Mékisteův, jeden z vůdců argejských (vedle Dioméda a Sthenela), byl v závodech dávaných na počest Patroklovu od Epeia přemožen.

Eurymedón (2. pád -donta), 1. vozataj Agamemnonův, 2. sluha a vozataj Nestorův.

Eurynomé (2. pád -my), dc. Ókeanova, zachránila s Thetidou Héfaista, když byl od Héry shozen s nebes, poněv. byl chromý.

Eurypylos (2. pád -la), vzácný syn Euaimonův, thessalský velitel, náležel k předním bojovníkům achajským. Hlásil se také k souboji s Hektorem. Když raněn od Parida šípem se vracel z bitvy a potkal Patrokla, který spěchal k Achilleovi se zprávou o raněném Macháonovi, Patroklos jej zavedl do stanu a léčil jej. Této scény básník použil k tomu, aby za dlouhého trvání bojů zdržel Patroklovo zasažení do boje.

Eurystheus (2. pád -sthea), kr. mykénský, syn Sthenelův, vnuk Perseův, velitel Hérakléův.

F

Fery (2. pád Fer), řc. Ferai, m. v Thessalii, sídlo Admétovo a Eumélovo.

Féry (2. pád Fér), řc. Férai, m. v Messénii, které Agamemnón chtěl darovat Achilleovi.

Foibos (2. pád -ba), tj. čistý, zářící, příjmí Apollónovo.

Foiníčané, n. kmene semitského na úzkém přímoří asijském, jz. od Kypru. V Í-dě je o nich zmínka jen jednou jakožto o obchodnících. V Odysseji jsou, líčeni jako prohnaní šejdíři a mořští loupežníci.

Foiníx (2. pád -níka), 1. syn Amyntorův, vychovatel Achilleův. O svých osudech vypravuje Achilleovi. Byl vůdcem prosebného poselství k Achilleovi, 2. otec Európin, viz Európé.

forminx (2. pád -mingy), strunový nástroj, jímž doprovázeli zpěv.

Frygié (2. pád -gie), viz Frygové.

Frygové bydlili jednak u Hellespontu (Malá Frygie), jednak u ř. Sangaria, tekoucí Bithýnií do Černého moře (Velká Frygie).

Fthié (2. pád Fthíe), m. a k. v j. Thessalsku, říše Péleova a pak Achilleova, země Myrmidonů. Hrudnatá, tj. úrodná, rodná.

Fýleus (2. pád -lea), syn élidského kr. Augeia, otec Megétův.

G

Ganymédés (2. pád -da), syn trójského kr. Tróa, byl ze všech lidí nejkrásnější. Proto byl unesen na Olymp, aby tam byl číšníkem bohů. Dle ob. báje dal G-a unést Zeus svým orlem, ale u Homéra se praví všeobecně, že ho pro jeho velkou krásu unesli bozi, aby Diovi naléval nektar a sídlil ve sboru bohů, a praví se, že Zeus dal Tróovi v náhradu za G-a nejlepší koně, co pod zorou žijí a sluncem.

Gargaron (2. pád -ru) je vrchol ph. Ídy, vysoký 1800 m, s Diovou svatyní.

Glaukos (2. pád -ka), syn Sisyfův, otec Bellerofontův, 2. vnuk Bellerofontův, syn Hippolochův, vůdce Lyčanů zároveň se Sarpédontem. Poněvadž děd Diomédův pohostil Bellerofonta, děda Glaukova, byli Diomédés a Glaukos pohostní přátelé a slíbili si, že nebudou na sebe útočit.

Gorgó (2. pád -gony), děsná nestvůra podsvětní. Její hlava byla na Diově aigidě. Také vyplňovala puklu štítu Agamemnonova. Pohled na ni prý každého zkamenil. Hektór měl pohled Gorgony neb Area.

H

Hádés (2. pád -da), syn Kronův a Rhein, bratr Diův, Poseidónův a Héřin, neobměkčitelný, nesmiřitelný bůh podsvětní. Co jednou vešlo do jeho říše, nikdy se nevrátilo. Proto byl protivný lidem i bohům. U Hom. slove vl. Aidés (čti A-i-dés), tj. neviditelný. Jeho přílba činila neviditelným. – Slul i podzemní Zeus. Stejně hrozná byla jeho choť Persefoneia. Oba byli vykonavatelé kletby. Hádův přívlastek „slavný koňmi“. Obvyklou představou Řeků je, že H. jezdí na rychlém voze a kořist náhle uchvacuje. Zaživa do Hádu nikdo nevstoupil. Jen někteří vynikající muži, j. Héraklés, z donucení, byv od Eurysthea poslán pro podsvětního psa Kerbera. *Podsvětí* bylo dusné, tmavé a smutné místo duší zemřelých, Erebos. Umřít bylo tolik jako „vejít do Hádova domu“ se širokou branou, kterou duše zemřelých musily projít. Někdy se branou Hádovou myslí podsvětí samo. Proto byl H. zván silným vrátným, dozorcem brány,

aby nikdo nemohl z podsvětí odejít. Později zobrazován byl s klíčem v ruce. V podsvětní bráně Héraklés postřelil Háda šípem do ramene, patrně když chtěl odvléci podsvětního psa Kerbera. – Duše zemřelých, jen vzdušné obrazy nebožtíků, bez života, těkají po louce asfodelové, mihotajíce se jako sen. Asfodelos, česky kopíčko, sázeli Řekové na hrobech, majíce za to, že duše zemřelých živí se jeho hlízami. – V Í-dě je podsvětí přímo pod zemí. V Odysseji jsou představy jiné. Různé jsou v obou básních také představy o podsvětních ř-ách. Nejstarší a zprvu jediná ř. podsvětní byla dravá Styx. Héraklés jen s pomocí Athéninou vyvázl z jejích proudů. O převozníku Charontovi u Homéra nečteme, třebaže o tom Vergil v Aenéidě píše, že Ch. převážel Héraklea. V Odysseji se mluví ještě o jiných ř-ách podsvětních, jsou to Acherón, Kókytos, Pyriflegethón. U Vergilia *je* ještě ř. Léthé a Éridanus. V Í-dě se také nemluví o nivách Élysijských. V osnovu básně nezasáhl. Duše padlých bojovníků, Achaiů i Trójanů, vcházejí do podsvětí hned po své smrti; jen zvídáme, že duše podsvětní nechtějí Patrokla pustit do podsvětí, dokud nebude pohřben.

Harpýia (2. pád -pýie), vichřice. O Harpýi Podargé viz Zefyros.

Hébé (2. pád -by), dcera Diova a Héřina, nalévá bohům víno a koná i jiné práce. V Odysseji je manželkou Hérákleovou na Olympu.

Héfaistos (2. pád -ta), syn Diův a Héřin, bůh ohně, pův. oheň sám. Jeho boj s ř. Xanthem je vlastně boj ohně s vodou. Byl statný a silný, ale nohy měl tenké a slabé. Proto nosil hůl a byl podpírán služkami, které si sám vyrobil ze zlata: měly rozum a hlas a znaly umělé práce. Ale i tak se jen belhal. Tyto viklavé, vrávoravé nohy byly asi obrazem kmitavého plápolavého ohně. H. narodil se chromý. Matka Héré se za něj styděla a svrhla ho s nebe. Shodil ho Zeus, poněv. se proti němu zastával matky. – H. *byl bůh umělých prací, vyráběných ohněm,* např. Achilleova zbroj, Diova aigis, Agamemnonovo žezlo, zlaté služky, dvacet samočinných trojnožek, dvacet samočinných měchů. Také vyráběl šperky atd. Na Olympu vystavěl každému bohovi krásný dům. Jeho vlastní dům byl bronzový, hvězdnatý a ze všech domů božských byl nejvznešenější. Také dílnu si tam vystavěl. Diovi vystavěl ložnici a hlazené loubí a Héře ložnici s tajným zámkem. Dílna H-ova byla záhy přenášena do sopek (na Lémnu a na Sicilii). U Vergilia je v dutinách jednoho z Liparských o-ů a pracovali mu tam Kyklopové. Přál Achaiům, ale přece zachránil od smrti Trójana Ídaia, poněvadž byl syn jeho kněze Daréta. – V Í-dě je manželkou jeho Charís, v Odysseji Afrodíté. V osnovu básně zasáhl výrobou zbroje Achilleovy. Byl důvtipný, přeslavný, dovedný mistr.

Hekabé (2. pád -by), řádná manželka Priamova, kr-na trójská.

Hektór (2. pád -tora), nejstarší syn Priamův, manžel ušlechtilé Andromachy, otec Astyanaktův (Skamandriův). Byl nejsilnější a nejstatečnější ze všech Trójanů a jen Aineiás blížil se mu chrabrostí. Postavy byl veliké, podobou krásný. Zápasil vždy v prvních řadách, a odmítal proto ženinu radu, aby hájil města za hradbami. Chrabrost jeho uznal sám Achilleus, který vyznává, že by mohl být od Hektora zabit. Trójský lid ho ctil j. boha, neboť H. byl jediný, který jim Ília chránil. Byl zbožný a bohům horlivě obětoval. Proto byl milý Diovi, který mu rád dopřával slávy. Svou vlast miloval nade všecko a rád za ni nasazoval život. H. je nejsympatičtější postava Í-dy, jak povahou a vlastnostmi, tak činy. Povahy byl mírné a laskavé, třebaže byl někdy prudký a činil výtky i nespravedlivé. Ani Heleně neubližoval. Manželem a otcem byl vzorným. Nejkrásnější scény Í-dy týkají se jeho. Setkání jeho s Andromachou a Priamos u Achillea náleží k nejvzácnějším perlám světové poesie. S Achilleem a Patroklem je nejpřednější osobou Í-dy.

Helené (2. pád -ny), dc. Diova, manželka spartského kr. Menelána, matka jediné dc. Hermiony. Byla nejkrásnější z achajských žen, podobná krásou bohyni Artemidě. – O tom, jak přišla s Paridem do Tróje, jsou dvě verse. Dle obyčejné báje šla z návodu Afrodítina s Paridem dobrovolně a vzala s sebou také poklady. Ale dle verse starší byla od Parida unesena násilím. Sem hledí Nestorova slova, aby nikdo z Achaiů nepomýšlel na návrat, *dokud by nesplatil vzdechy a trýzeň Heleninu.* To byl asi původní smysl báje i války: vysvobodit Helenu, která byla násilím odvlečena a v Tróji se trápila. Ale básník přidržuje se leckde i verse prvé, jak je to patrno z několika míst, kde se H. sama obviňuje. Tak praví sama, že měla raději volit strašnou smrt nežli s Paridem plout do Tróje a *zradit* manžela, dcerušku, příbuzné a přítelkyně. Praví dokonce, že v den jejího zrození ji měl vichr zanést do pustých hor neb do mo. a že by nebyla nastala válka s Trójany. Nazývá se nestoudnou, ohavnou, hroznou a drzou. – Zvláštní byl její poměr k Afrodítě. Bohyně ji slíbila Paridovi, uzná-li ji za nejkrásnější, a pak přiměla Helenu k odplutí do Tróje. Ale nastala válka, dlouhá a krutá, a Trójané nenáviděli původkyni tolika strastí; přáli si, aby raději z Tróje odplula. Vidouc kolem sebe samou nepřízeň a neustále poslouchajíc výčitky, litovala svého činu. Ze své lásky k Paridovi brzo vystřízlivěla. Byl sice krásný, ano i statečný, ale dokonce nebyl ideálem hrdiny, po jakém prahla a jakým byl např. Hektór. Zprotivil se jí. Toužila po dřívějším choti, po jehož boku byla mocnou královnou, všude milovanou a váženou. Nebyla tedy Afrodítě vděčna, naopak viděla v ní původkyni svých nynějších strastí a činila jí trpké výčitky. Patrno je to také ze scény mezi ní a Paridem po jeho souboji s Meneláem. Básník tedy líčí Helenu celkem sympaticky, a čtenářovi nejeví se jako lehkomyslná záletnice, jak bývala později líčena.

Helenos (2. pád -na), syn Priamův, věštec a udatný bojovník. Znal řeči a zámysly bohů. Když byli Trójané tištěni Diomédem, poslal Hektora do Tróje vybídnout manželky knížat, aby se k Athéně v jejím chrámě modlily za pomoc proti Diomédovi. To byl poetický motiv toho, že se mohl Hektór vzdálit z bojiště a setkat se s Andromachou. Když se Hektór z m. vrátil, vybídl jej Helenos k souboji s nejchrabřejším rekem achajským a ujistil jej, že v souboji nepadne.

Helikónský vladař = Poseidón.

Hélios (2. pád -lia), v textu homérském Éelios, bůh slunce, Jasoň. Rodiče jeho nejsou v Í-dě udáni. Dle hymnu na Démétru byl otcem jeho Titén Hyperíón. Ale i sám bývá zván Hyp. (zvl. v Odysseji). Ráno vycházel z Ókeanu a kráčel vytrvale celý den oblohou a večer se opět ponořoval do Ókeanu. H. tedy kráčel nebem pěšky, ale už v hom. hymnu na Herma a Démétru je zmínka o slunečním voze. H. svými paprsky vše vidí a také vše slyší, a proto býval brán za svědka přísah a smluv. V oběť dávali mu bílou ovci n. vepře. Jménem hélios n. éelios označováno i slunce samo.

Helléspontos (2. pád -tu) = Dardanelly. Proudný, bez hranic, širý.

Héraklés (2. pád -kléa), národní rek řecký, nejsilnější z nejsilnějších, ideál hrdiny doby hérojské. Báje o něm jsou velmi četné a rozmanité, ale v Í-dě je zmínka jen o některých. Byl syn Alkménin a Diův, ale básník jej také nazývá synem Amfitryóna, muže Alkménina, kr. tírynthského, který však pro vraždu tchána svého prchl do Théb, kdež narodil se Héraklés. Ač byl syn Diův, byl podroben Eurystheovi, svému příbuznému (z rodu Perseova), kr. mykénskému, který mu ukládal přetěžké práce. Na Hérakléovu výpravu proti Tróji naráží básník na několika místech. Báje o tom je stručně tato: Když bůh Poseidón vystavěl králi Láomedontovi zeď kolem Tróje, kr. mu odepřel smluvenou mzdu, a ještě jej urazil. Poseidón mu poslal do země mořskou obludu, která hubila k-u i lidi. Héraklés ujednal s Láomedontem, že obludu zabije, když mu dá nesmrtelné koně, které kdysi dal Zeus Tróovi za Ganyméda. Tehdy prý Athéné s Trójany vystavěla vysoký násyp, aby se naň Héraklés mohl uchýlit, kdyby v boji s obludou byl nucen couvnout. H. obludu zabil, ale L. mu koně odepřel, a ještě jej potupil. Proto H. připlul se šesti loďmi, Tróju vyvrátil a zpustošil. Když pak plul domů, Héré jej zahnala mořskou bouří na o. Kós. Tehdy se Zeus tak rozlítil, že přivázal Héru k nebi zlatými řetězy a na každou nohu jí přivázal kovadlinu. Hérakléa pak přivedl domů. Z Í-dy také zvídáme o Hérakléově výpravě proti kr. Néléovi. Tam prý H. poranil také Héru, která Néléovi pomáhala. Z 12 jeho prací je v Í-dě zmínka jen o podsvětním psu (Kerberovi), kterého mu Eurystheus velel přivést. Athéné mu pomohla přejít dravé proudy ř. Stygy, dle Odysseje pomáhal mu také

Hermés. – Z Astyocheie měl syna Tlépolema, kr. rhodského, kterého zabil Sarpédón. Jiný jeho syn byl Thessalos.

Héré (2. pád -ry), dc. Kronova a Rheina (Rheié), choť a sestra Diova, matka Héfaistova, Areova a Eileithyí. Sedíc na zlatém trůně (zlatotrůnná) vedle Dia, byla zároveň s ním *královnou nebes a jejich přírodních zjevů,*jimž velí jako Zeus. Ale měla i povahy nestálých zjevů přírodních na nebi: odtud báje o jejích svárech s Diem. Mimoto Zeus, který deštěm oplozuje zemi, byl otcem mnohých bytostí, např. nymf. Když pak na tento význam bylo zapomenuto, učiněn z Dia záletník, jenž měl milostné styky s bohyněmi i lidskými ženami. Tato představa je už v Í-dě, kde sám Zeus vypočítává Héře řadu svých milenek. Z toho pocházely ovšem mnohé sváry mezi nimi. Básník o H-ině svárlivosti mnoho vypravuje a Zeus musí leckdy přísně zakročit, ano i Héru trestat. H. tedy, bojíc se hněvu Diova, uchylovala se ke lsti. Byla krásná, měla výrazný pohled, bělostnou pleť a kadeře krásné. V životě byla hlavně bohyní manželství a žen. Kult její byl v Řecku prastarý, hl. v Argu – proto „Argejská, ctívaná v Argu“, ale i ve Spartě a v Mykénách. Raněna byla od Hérakléa. V osnovu Í-dy zasahovala, jak mohla. Tak např. způsobila porušení smlouvy mezi Achajci a Trójany a zmařila tak mír, jímž by zamezeno bylo zničení Tróje. Uspala Dia a způsobila Trójanům porážku.

Hermés (2. pád -ma) n. Hermeiás (2. pád -meia), milý syn Diův a Máin (Máia), otec Eudórův z Polymély. V Í-dě je H. chytrý, bystrý bůh a provádí snadno i nejtěžší úkoly. Vyvedl Area tajně z vězení, zavedl Priama z rozkazu Diova do stanu Achilleova a ze své vůle zpět, aniž kdo co pozoroval. Byl rychlý posel a nadmíru silný. Rád se družil k lidem a provázel je. Nosil kouzelný prut, jímž lidi uspával i budil. Dával lidem bohatství, hl. stáda, jejichž byl ochráncem. Byl spasný bůh. Pomáhal Achaiům proti Trójanům. Slul také Argovrah, poněv. usmrtil stookého Arga, který hlídal Diovu milenku Ía (Ió), již Zeus ze strachu před Hérou proměnil v krávu. V osnovu básně nezasáhl, leda tím, že zavedl Priama k Achilleovi.

Hésioné (2. pád -ny), dc. trójského kr. Láomedonta. Když Láomedón nevyplatil Poseidónovi smluvenou mzdu za vystavění trójských hradeb, poslal Pos. obludu mořskou, která měla pohltit Láomovu dc. Hésionu. Ale Héraklés slíbil, že obludu zabije, když mu Láom. dá nesmrtelné koně, které Trós od Dia dostal za Ganyméda. Hér. obludu zabil, ale Láom. mu koní nedal, a ještě jej urazil. Hér. Tróje dobyl, Hésionu zajal a dal ji za manželku salamínskému kr. Telamónovi, který mu v této válce pomáhal. Syn Hésionin byl pak Teukros, nevlastní bratr Aianta Telamónovce. Hésioné byla jen vedlejší chotí Telamónovou.

Hippémolgové, tj. lid dojící koně, živící se koňským mlékem, severně od Istru.

Hóry (2. pád Hór), byly vrátné u brány nebeské, odmykajíce a zamykajíce husté mračno, které zavíralo vchod do nebes. Héře odpřahaly koně. Jejich jmen a počtu básník neudává.

Hyady (2. pád -ad), souhvězdí v Býku. S jejich východem nastávaly deště.

Hyperíón (2. pád -íona), viz Hélios.

CH

Charitky (2. pád -tek), řc. Charites, lat. Gratiae, čes. Milostky, byly bohyně půvabu a krásy. Bez nich by zmizela veškera vnada z přírody i z lidského života. Počtu a jmen básník neudává, jmenuje toliko Pásitheu. Charis je manželkou Héfaistovou. Teprv básník Hésiodos jmenuje tři Ch-y. Jsou to Aglaia, tj. Skvělá, Eufrosyné, tj. Dobromyslná, a Thaleia, tj. Kvetoucí. Afrodítě utkaly božský háv. Byly krásné, zvláště půvabné byly jejich vlasy, s nimiž básník srovnává vlasy Euforbovy.

Cheirón (2. pád -róna), nejvzdělanější z Kentaurů, viz Kentaurové. Achillea a Asklépia naučil umění lékařskému. Péleovi daroval o jeho svatbě s Thetidou obrovské kopí z jasanu, který uřízl na h. Péliu.

Chimaira (2. pád -ry), báječná obluda, kterou zabil Bellerofontés. Vychoval ji lycký kr. Amisódaros k pohromě lidstva.

Chrýseovna, dc. Chrýsa, kněze Apollónova. Viz Kilikové.

Chrýsés (2. pád -sa), Apollónův kněz, bezděčný původce Achilleova sporu s Agamemnonem. Dc.: Chrýseovna.

I

Íapetos (2. pád -ta), Titén, vězněný s Kronem v Tartaru.

Ídaios (2. pád -daia) 1. trójský hlasatel, 2. Trójan zabitý od Dioméda.

Ídé (2. pád -dy), vysoké, táhlé ph. v sz. Malé Asii. Bylo bohaté zdroji, plné lesů, roklin a zvěře. Nejvyšší vrchol slul Gargaron. Předhoří sbíhající až do mo. slulo Lekton. Tam byl výstup od mo. Na stráních Ídy Trójané pásli svůj skot. Z jejího vrcholu Zeus řídil bitvu a slul vládnoucí s Ídy.

Ídomeneus (2. pád -néa), syn Deukaliónův, vnuk Mínóův, udatný vůdce krétský, druh Mérionův. Ačkoliv už šedivěl, byl přece nad jiné statečný. Přihlásil se i k souboji s Hektorem. Agamemnón si ho nadmíru vážil. V osnovu Í-dy nezasáhl. Deukaliovec.

Ílion n. **Ílios** (2. pád Ília) = Trója.

Ílos (2. pád -la), viz Aineiás.

Imbros (2. pád -bru), o. s m. téhož jm. v Thráckém mo. nedaleko Helléspontu. Skalnatý.

Íris (2. pád -ridy), v Í-dě poselkyně bohů, zvl. Diova a Héřina, proniká všude, i do hlubin mořských. Byla rychlá v běhu, poněvadž na svých cestách skutečně běžela. Byla rychlá j. vítr, j. vichr. Měla zlatá křídla. Poselství vyřizovala do slova a hned se vracela. Thetidě oznámila vzkaz Diův jediným veršem. Ale někdy byla poselkyní o své vůli, bez vyzvání. Byla i rádkyní (Poseidónovi radila k povolnosti), i pomocnicí. Účastnila se i slavnostních žertev u Aithiopů. V osnovu Í-dy nezasáhla.

Ithaké (2. pád -ky), o. v Iónském mo. s m. téhož jm., rodiště a sídlo Odysseovo. Leží na z. od Akarnánie, nyní Ithaki, Thiaki. Skalný ostrov.

Ixíonská manželka, tj. Ixíonova, Dié, matka Peirithoova.

Ixíón (2. pád -ona) byl mythický kr. thessalských Lapithů, vrah a nepolepšitelný zločinec. Zeus ho potrestal tím, že ho za ruce a nohy připevnil na kolo, které se věčně s prudkostí otáčelo.

J

Jasoň = Slunce, Hélios.

K

Kadmos (2. pád -ma), otec Ínin (Ínó), zakladatel Théb.

Kadmovci, Thébané, viz Kadmos.

Kalchás (2. pád -chanta), syn Thestorův, nejlepší věštec achajský, způsobil svou věštbou týkající se Apollónova moru roztržku mezi Achilleem a kr. Agamemnonem. – Neklamný věštec.

Kallikolóné (2. pád -ny), „krásný pahorek“ u Tróje nad Simoentem.

Kalydón (2. pád -dónu, -dona), staré m. v Aitólii na ř. Euénu. Skalnatý, strmý, rozkošné m.

Kapaneus (2. pád -néa), otec Sthenelův, jeden z vůdců sedmi proti Thébám.

Kárie (neb Kársko), k. v jz. Malé Asii, obyvatelé byli Kárové, mluvící drsně.

Kassandré (2. pád -dry), nejkrásnější dc. Priamova a Hekabina, podobná zlaté Afrodítě. Othryoneus rodem z Kabésa v Lykii ucházel se o ni bez darů věnných, ale slíbil Priamovi, že Achajce z Tróje vyžene. Byl však zabit od Ídomenéa.

Kastór (2. pád -tora), syn Tyndareův a Lédin, bratr Polydeukův, Helenin a Klytaiméstřin III. Dle Í-dy oba zemřeli. Statný v jízdě.

Kayster (2. pád -tru), řc. Kaystrios (2. pád -triu), ř. v j. Lýdii, vlévající se do mo. u m. Efesa. Viz Asijská louka.

Kéfísos (2. pád -su), ř. prýštící na s. str. h. Parnésu a tekoucí Fókidou a Boiótií do jez. Kópského.

Kentaurové, divocí a suroví obyvatelé hornaté Thessalie. Dle Í-dy bydlili na hoře Péliu (Pélion), odkud je Peirithoos s Lapithy zahnal k n-u Aithíků na v. straně Pindu (viz Peirithoos). Básník je nazývá horskými divochy, tj. polozvířaty, obludami a na jiném místě zarostlými, kostnatými divochy. Nebyli to tedy lidé, nýbrž jacísi horští démoni, zarostlí lesní muži. O podobě Kentaurů se z Í-dy nedovídáme. Později si je představovali jako lidi, k jejichžto zádům bylo přirostlé tělo koňské. Kentauři měli tedy zadní nohy koňské, ale přední lidské. Ještě později si je představovali jako koně s lidským poprsím a lidskou hlavou, takže pak měli všecky čtyři nohy koňské. Možná, že básník měl na mysli některou z těchto podob, ale nelze říci nic určitého.

Kikonové, thrácký n., spojenci Trójanů, dobří kopiníci. Jejich vůdcem byl Mentés (2. pád -ta).

Kilikové, fryžský n. v jv. Trójsku. Měli dva kr.: v Thébě pod h. Plakem (Plakos) vládl Éetión, v Lyrnéssu Mynés (2. pád -néta), syn Euénův. Achilleus vyvrátil obě města. V Thébě zabil Éetióna i jeho sedm synů a zajal tam Chrýseovnu (která tam byla snad na návštěvě), v Lyrnéssu zabil Mynéta a zajal jeho manželku Bríseovnu, kterou mu pak odňal Agamemnón.

Kinyrés (2. pád -ra), bohatý první kr. na o. Kypru a první kněz Afrodítin.

Kleopatré (2. pád -try), viz Marpéssa a Meleagros.

Knósos (2. pád -sa i -su), krétské m. na s. bř., sídlo kr. Mínóa. Rozlehlý.

král krétský = Ídomeneus, král Achaiů = Agamemnón, král spartský = Meneláos.

Kúréti viz Aitólové.

Kypřanka, viz Afrodíté.

L

Lakedaimón (2. pád -monu), v. k. j-ho Peloponnésu, říše Méneláova, kotlina.

Láomedón (2. pád -donta), syn Ílův, otec Priamův, kr. trójský, viz Héraklés a Poseidón.

Lapithové, n. ve v. Thessalii. Byli nadmíru silní a bojovní. Kentaury porazili a vyhnali z hory Pélia, na níž bydlili. Dva Lapithové, Leonteus, vnuk Kainea (Kaineus), krále Lapithů, a Polypoités, syn Peirithouv, v boji o hradbu achajskou hájili brány podobni horským dubům.

Lárísa (2. pád -sy), m. maloasijských Pelasgů.

Látóna (2. pád -ny), lat. jm. Létino (Léto).

Lekton (2. pád -tu), mys v jz. Trójsku, výběžek Ídy.

Lelegové, bojovný, pobřežní n. v jz. Trójsku j. od ph. Idy proti Lesbu u ř. Satnioentu s hl. m. Pédasem, kde vládl Aktés, otec Láothoy, vedlejší manželky Priamovy. Byli spojenci Trójanů, a proto jim Achilleus vyvrátil město Pédasos.

Lémnos (2. pád -nu), o. s m-em téhož jm. v s. mo. Aigajském jz. od Helléspontu. Byl sopečný, plný dýmu, a proto Héfaistovi, bohu ohně, milý, už také proto, že když Zeus Héfaista shodil s nebe, dopadl na o. Lémnos, kde se ho ujali Sintiové. Svatý. Na L-u také pobýval Filoktétés, zanechaný na tomto o., poněv. byl uštknut jedovatým hadem, a tou ranou strašně trpěl. V m. Lémnu vládl Thoás. Na Lémnu se také Héré potkala s bohem spánku.

Lesbos (2. pád -bu), veliký o. j. od Tróady. Achilleus jej podmanil. Vzdělaný.

Létó (2. pád -ty), manž. Diova. Dítky její byly Apollón a Artemis. Raněného Aineia léčila s Artemidou v Apollónově chrámu v Tróji.

Lítice, viz Erínýs.

Lokrové, obyvatelé kolem m. Opoenta ve středním Řecku. Později zváni Opúnští Lokrové. Jejich vůdce byl menší Aiás, syn Oíleův. Viz Aiás 2.

Lyčané. Lykie byla dvojí: 1. severní čili trójská při ř. Aisépu, s. od Ídy s m-em Zeleiou, rodištěm Pandarovým. Tito Lyčané zváni též Trójané. 2. Lykié jižní přímořská, na j. bř. Malé Asie s hl. ř. Xanthem. Vůdcové těchto L-ů byli Sarpédón a Glaukos. Tam byl také poslán Bellerofontés, děd Sarpédontův.

Lýdié (2. pád -die), k. v Malé Asii mezi Mýsií a Kárií, s ř. Hermem a ph. Tmólem, pozd. bylo hl. m. Sardy. Dřív slula Méonie.

Lykáón (2. pád -káona), 1. kr. v s. Lykii, otec Pandarův. Proto Pandaros = Lykáonovec. 2. syn Priamův a Láothoin.

Lykoorgos (2. pád -ga), n. Lykúrgos (2. pád -ga), 1. Arkaďan, 2. syn Dryantův, kr. thrácký, pronásledoval bakchantky. Viz Dionýsos.

Lyrnéssos (2. pád -ssa, -ssu), m. v j. Trójsku u Théby Podplacké, nedaleko Chrýsy, sídlo Mynétovo. V něm byla Chrýseovna od Achillea ukořistěna (Lepař).

M

Macháón (2. pád -chaona) a Podaleirios, synové výborného lékaře Asklépia, velitelé vojínů thessalské Trikky a Ithómy. Přijeli s 30 loďmi. Oba byli stateční bojovníci a výborní lékaři. Macháón = Asklépiovec.

Máia (2. pád Máie), řc. tvar Maias (2. pád -ady), dcera Atlantova, matka Hermova. Atlas (2. pád -tlanta) je mořský obr, který drží svým tělem veliké sloupy, které oddělují nebe a zemi.

Makar (2. pád -kara), kr. lesbický (Lesbos).

Marpéssa (2. pád -ssy), dcera Euéna, kr. aitólského (proto Euénovna), byla unesena od Messéňana Ída (Ídés). Otec její Euénos pronásledoval únosce, ale když ho nemohl dostihnout, vrhl se do aitólské řeky, která pak od něho dostala název (Euénos). Avšak u élidského města Árény Apollón Ídovi nevěstu vzal. Ídés, ohromný silák, aby jí dobyl nazpět, namířil na Apollóna luk.

Medúsa (2. pád -sy), viz Gorgó.

Megés (2. pád -géta), syn Fýleův a sestry Odysseovy, kr. na Dúli-chiu a o-ech Echínských před ústím Achelóovým. Areu rovný.

Medvěd je souhvězdí Velkého Medvěda.

Mékisteus (2. pád -téa), viz Euryalos.

Meleagros (2. pád -gra), syn Oinea, kr. v aitólském Kalydóně a matky Althaie, bratr Týdeův. Artemis pohněvána, že jí jediné z bohů Oineus nevzdal prvotiny žertev, poslala mu do země divokého kance, který hubil k-u i lidi. Meleagros pomocí předních hrdinů z okolních měst kance usmrtil. Ale Artemis, pořád ještě rozhněvána, vznítila mezi Aitóly a Kúréty (tj. obyvateli města

Pleuróna) spor o kančí hlavu a kůži. Z toho válka. Kúréti poraženi a Aitólové oblehli jejich město Pleurón. Ale v boji byl od Meleagra zabit bratr Althain. Dle antických představ byl bratr bližší než vlastní syn. Matka tedy proklínala syna a volala naň smrt. M. byl tím uražen a vzdal se dalšího boje. Ihned se obrátilo štěstí válečné. Kúréti nejenže zahnali Aitóly od Pleurónu, nýbrž oblehli i jejich město Kalydón. Básník překrásně líčí úzkosti a prosby Aitólů. Meleagros nedbal. Teprv choť jeho Kleopatré přiměla ho k boji a M. Kúréty zahnal. Tak v Í-dě. Báje však vyprávěla jinak: když se M. narodil, Sudičky (Moiry) přinesly do matčiny komnaty poleno, vložily je do plamene a prohlásily, že dítě bude tak dlouho živo, dokud poleno neshoří. Matka však poleno z ohně vzala, uhasila a schovala. Když Meleagros usmrtil jejího bratra, vhodila poleno do plamene a Meleagros umřel. Za války trójské nebyl už M. naživu.

Meneláos (2. pád -láa), syn Átreův (Átreovec), bratr Agamemnonův, král Lakedaimona, s hl. m. Spartou. Když Paris mu za jeho nepřítomnosti odvezl manželku Helenu i s poklady, vydal se s Odysseem do Tróje žádat za vydání Heleny i pokladů. Byli hosty Anténorovými. Trójané odepřeli a vypukla válka. M. připlul se 60 loďmi. – Byl udatný a smělý bojovník: Porazil v souboji Parida, a chtěl dokonce podstoupit souboj s Hektorem, hájil statečně mrtvolu Patroklovu a nakonec ji s Mérionem odnesl z bojiště. Postavy byl statné, vlasy měl rusé – proto slul rusý. Řeči jeho bývaly stručné a jadrné, hlas měl zvučný. Povahou nebyl samostatný, čekaje na pokyn bratrův, jehož vládu uznával. Pyšnil se tím, že je bratr nejvyššího vojevůdce, a pokládal se za vznešenějšího, než byli ostatní vůdci, ale byl smířlivý, jak ukázal ve svém sporu s Antilochem. Zván bývá též potomkem Diovým, poněvadž jeho praděd Tantalos byl syn Diův. Slove i „živený Diem“ jako všichni králové. V osnovu Í-dy zasáhl tím, že zachránil mrtvolu Patroklovu, čímž umožnil všecky scény pozdější. V překladě bývá často označován jako vládyka Sparty, vladař Sparty, spartský kr., bojovný Átreův syn, rusý Átreův syn atd.

Menestheus (2. pád -sthea), syn Peteóův, vůdce Athéňanů.

Menoitios (2. pád -tia), syn Aktorův, otec Patroklův. Bydlil v Opoentě, m. lokerském. Je označen j. syn Aktorův. Menoitiovec – Patroklos.

Méonié (2. pád -nie), Méonsko – pozdější Lýdie. Luzná.

Méonové, obyvatelé Méonie.

Mérionés (2. pád -na), syn Molův, velitel Kréťanů, soudruh Ídomenéův, po jehož boku skoro neustále bojoval. Byl velmi statečný, rozumný a bdělý, znamenitý lučištník a výborný v hodu kopím. V překladě bývá označován slovy „Molův syn“.

Mínós (2. pád -nóa), syn Diův, kr. krétský v m. Knósu, bratr Rhadamantyův, otec Ariadnin a Deukaliónův, děd Ídomenéův. Ochránce Kréty, rovný bohům.

Minyjský byl Orchomenos, m. v Boiótii a sídlo vlády n-a Minyů (před Thébany). Také v Élidě byla jakási minyjská řeka, zvaná Minyéios.

Minyové, tj. Achaiové boiótští s hl. m. Orchomenem. Později byla jejich vláda překonána od Thébanů.

Molos (2. pád -la), Kréťan, syn Deukaliónův, otec Mérionův.

Morana, bohyně smrti, smrt. Černá, hrozná a zhoubná.

Músy, n. v jedn. č. Músa, dcera Diova. Matku básník neudává. Teprv později jmenována Mnémosyné. Músy byly bohyně zpěvu a bydlely na Olympu, kdež bohům zpívaly při hostinách. Básníci pěli své písně jen z vnuknutí Mús. Bez nich by náš básník nemohl vyčíst počtu lodí a vojska. Ale také dar zpěvu odnímaly. Počet Mús v Í-dě udán není, teprve v Odysseji je udán počet devíti Mús.

Mykény (2. pád -kén), n. i v jedn. č. Mykéné (2. pád -ny), starobylé m. v Argolidě, sídlo Agamemnonovo. Bohaté zlatem.

Mynés (2. pád -néta), viz Kilikové.

Myrmidoni, obyvatelé Hellady (Hellas) a Fthíe v Thessalii, poddaní Péleovi a Achilleovi.

Mýsové, n. v Malé Asii (asi od ř. Aisépu k maloasijskému ph. Olympu), spojenci Trójanů, Mužní. – Jiní M-ové bydlili v Thrákii, j. od ř. Istru (= Dunaj), v Moesii, nynějším Bulharsku. Rázní v boji.

N

Néleus (2. pád -léa), syn Poseidónův a Týřin (Týró, dc. Salmónea, vládce v Thessalii, později v Élidě), otec Nestorův. Od svého bratra Pelia (Peliés) byl vyhnán z Iaólku v Thessalii a odstěhoval se do Messénie, kde založil m. Pylos. Ve válce s Hérákléem ztratil 11 synů.

Nemylný střelec jest Apollón.

Néréovny, dc-y mořského boha Néréa. Bylo jich prý 50, dle pozd. bájí 100. Některé jsou jmenovány v Í-dě. Nejdůležitější z nich je v Í-dě Thetis, Achilleova matka, Amfitríté, choť Poseidónova, je jmenována teprve v Odysseji.

Nestór (2. pád -tora), kr. pylský, syn Néléův (Néléovec). Ze synů N-ových nejznámější jest Antilochos a Thrasymédés. Ač byl velmi stár (vládl již třetímu pokolení), přece účastnil se bojů, ale ovšem se už nevyrovnal mladým bojovníkům. Zato za svého mládí vykonal mnoho rekovných činů, o kterých mluví s pýchou. Byl muž chrabrý a slavný a Achajci ho nazývali velkou Danaů pýchou. Byl postavy velké a neobyčejně silen. Nestor byl výborný jezdec a uměl obratně pořádat šiky. Gerénský slul nejspíš po Gerénii, m. u zátoky messénské. Největší zásluhy měl svou moudrostí a výbornými radami. Měl velikou vážnost, ale přece se mu nepodařilo smířit rozvaděné náčelníky Achillea s Agamemnonem. Nestor to byl, který radil poslat k Achilleovi prosebné poselství, Patroklovi pak radil, aby přiměl Achillea k boji nebo aby aspoň jeho (Patrokla) vyslal do boje ve vlastní zbroji. Tím Nestor hluboko zasáhl v osnovu Í-dy, způsobiv obrat událostí. Básník popisuje skvostný jeho pohár a štít. Rodu Nestorova chránil Poseidón, viz Néleus.

Niobé (2. pád-by), dc. Tantalova, sestra Pelopova, choť Amfíona, kr-e thébského.

Noc, tj. bohyně noci. Svým příchodem všecko uklidňuje, lidstvo i přírodu, a každý jí ustoupí, i Zeus. Krotitelka bohů i lidí. Slove kvapná (poněv. na jihu nastupuje náhle, bez večerního šera).

Notos (2. pád -ta [bůh], -tu [vítr]), j. a jz. vítr přinášející prudké deště. Rozestírá po horách mlhu. Vedle Zefyra byl z nejnebezpečnějších větrů, ale býval i jasný, tj. rozjasňující, přinášející jasné počasí.

Nymfy (2. pád -Nymf), dc. Diovy, jsou démonické bytosti *pramenů, hor a stromů*. N. pramenů a řek sluly Néiady, horské Oready, ve stromech žily Dryady. Byly to překrásné dívky, které se rády zdobily květy a věnci. Bývaly také zvány do schůzí bohů. Lidem nebyly nepřátelské, naopak někteří hrdinové, zvl. sliční, bývali i manžely nymf a měli z nich dítky. Slavné reky ctívaly též po smrti, tak kolem rovu Étiónova nymfy horské nasázely jilmů.

O

Óarión (2. pád -óna), viz Oríón.

Odysseus (2. pád -ssea), syn Láertův (Láertovec), kr. ithacký, není v Í-dě první osobou jako v Odysseji, ale má tytéž vlastnosti. Byl statečný, nadmíru smělý, velice silný. Ani Aiás, syn Telamónův, nejsilnější po Achilleovi, nemohl ho v zápolení přemoci. Byl neobyčejně chytrý, ano lstivý a neztrácel hlavu ani v nejhorších chvílích. Býval oslovován: „Slavený Odyssee, ty velká Danaů pýcho!“ Přihlásil se i k souboji s Hektorem a nebál se pustit samojediný do boje s velikou přesilou Trójanů. Neméně vynikal důmyslem a rozvahou. Ale byl i rázný a pohotový:

rázně zamezil útěk od Tróje a ještě rázněji zkrotil Thersíta. Byl vynikající řečník. Proto byl poslán s prosebným poselstvím k Achilleovi. Bývá i zván potomkem Diovým, protože prý jeho praděd pocházel od Dia. Proto také bývá nazýván božský, Diovi milý. K Tróji se vypravil s 12 loďmi. V osnovu Í-dy zasáhl tím, že rázně zamezil útěk Achaiův od Tróje a tím umožnil další průběh básně, dále že se důrazně vzepřel zbabělé radě králově, který ve chvíli, kdy se Hektór s Trójany nezadržitelně blížil k achajskému táboru, navrhoval, aby Achaiové spustili lodi na moře a vstoupili na ně. Tím odvrátil nevyhnutelné zničení Achaiů; konečně svým účastenstvím v prosebném poselství, jehož nezdar byl v plánu básně. Odysseova noční výprava, kterou s Diomédem podnikl do tábora trójského, neměla nejmenšího účinku na další průběh událostí. Účel její byl ten, aby i na tomto poli byla prokázána převaha Achaiů, tj. v chytrosti a energii, které se vždy potkávají s úspěchem.

Oidipodés (2. pád -poda), obyčejně Oidipús (2. pád -pa). V Í-dě jest o něm zmínka jen jednou, že totiž Mékisteus v závodech na počest zemřelého Oidipa porazil všecky Thébany (Kadmovce). Dle tohoto místa Oidipús zemřel v Thébách, ne ve vyhnanství. O tom, že by byl Oidipús nevědomky zabil otce a pojal matku za manželku, u Homéra se nedočítáme.

Oíleovec, viz Aiás, 2.

Oineus (2. pád -néa), otec Meleagrův, pohostný přítel Bellerofontův.

Ókeanos (2. pád -na [bůh], -nu [živel]), byl nesmírný, veliký a hluboký, ale klidný proud, který obtékal zemi a opět sám do sebe vtékal, jsa takto hranicí země. Zlidštěný bůh tohoto proudu slul též Ó., manželka slula Téthys. Bydlil až za hranicemi země, daleko všeho života bohů i lidí. Proto také Rheié svěřila dceru svou Héru Ókeanovi a jeho choti Téthyi po dobu Diova boje s Títény. – Ó. je prapůvod všech věcí, i bohů. Z něho vytéká moře (– mořem je mo. Středozemní), všecky řeky, prameny i hluboké studnice, které jsou s Ókeanem spojeny podzemím. Z Ó-u vycházejí a zase do něho zapadají hvězdy (krom souhvězdí velkého Medvěda), Hélios i Zora. U Ó-u bydlili Aithiopové. Jak vidět, Ó. nebyl mo. – básník činí mezi nimi přísný rozdíl. Ó. byl bytost nad jiné vznešená, ale blesků Diových se bál.

Olympos (2. pád -pu), 1. je táhlé, vysoké a strmé ph. mezi Thessalií a Makedonií, plné vrcholů a rozsedlin. Jeho nejvyšší vrchol je bezmála 3000 m vysoký a jest i v létě pokryt sněhem. Staří myslili, že tímto vrcholem sahá do éteru, do nebes, pročež Olympos býval s nebem ztotožňován. Byl sídlem bohů, kteří tam měli své domy, vystavěné od Héfaista. Viz i Zeus. Z Olympu na zem sjížděli bohové vzduchem ve voze taženém koňmi nebo se s něho prostě spouštěli. Týmiž dvěma způsoby také na Olympos vystupovali. 2. je ještě jiné ph. O. v maloasijské Mýsii.

Opús (2. pád Opúnta), u Homéra **Opoeis** i (2. pád Opoenta), lokerské m. u zl. eubojského. Kraloval tam Aiás menší. O. byl rodištěm Patroklovým.

Orchomenos (2. pád -na n. -nu), 1. boiótské m. při ústí ř-y Kéfisu do jez. Kópského; bylo to bohaté m. mocné říše Minyů. – 2. m. v Arkadii.

Óríón neb **Óarión** (2. pád -óna), nejkrásnější souhvězdí naší oblohy. Staří viděli v něm obrovského lovce. Básník nazývá hvězdu Seiria Óríónovým psem. V zimě byl věštcem mořských bouří.

Ótos (2. pád -ta), 1. viz Epialtés. 2. achajský bojovník.

P

Paflagoni, n. v přímořské k. u Černého mo. (na v. je hranicí ř. Halys, na z. ř. Parthenios).

Paiéón (2. pád -ona), božský lékař na Olympu.

Paioni, obyvatelé Paionie, tj. pozdější Makedonie a Thrákie u ř. Axia a Strýmónu, spojenci Trójanů. M-em jejich byl Amydón u ř. Axia. Jejich kr. Pyraichmés zabit od Patrokla, jiný jejich vůdce, Asteropaios, byl usmrcen od Achillea. Bojovali kopím i lukem. – Váleční jezdci s dlouhými dřevci a křivými luky.

Pallas (2. pád -llady), příjmí Athénino (mávající síla), viz Athéné.

Pandaros (2. pád -ra), syn lyckého Lykáona, vůdce trójských Lyčanů, výborný lučištník. Z Athénina návodu postřelil Menelána, čímž porušil smlouvu, kterou Trójané učinili s Achajci před Paridovým soubojem. V boji postřelil i Dioméda, ale ještě téhož dne byl od něho zabit. V osnovu básně zasáhl tím, že zamezil smír a umožnil tím další vývoj událostí.

Panopeus (2. pád -péa), 1. otec pěstního zápasníka Epeia, 2. fócké m. na ř. Kéfisu.

Panthoos (2. pád -thoa), otec Púlydamantův, přední šlechtic trójský, obecní starší a průvodce Priamův. Jiní dva jeho synové byli Euforbos, který první ranil Patrokla, a Hyperénór (2. pád -nora), Panthoovci. Oba byli zabiti od Menelána.

Paris (2. pád Parida), jinak též Alexandros, syn Priamův, bratr Hektorův, původce války trójské. Ve sporu tří bohyň o krásu (Afrodíty, Athény a Héry) přiřkl cenu krásy Afrodítě, když mu slíbila nejkrásnější ženu. Pohaněné bohyně (Athéné a Héré) zanevřely prudkým záštím nejen na něj, nýbrž vůbec na všecky Trójany. O únosu Heleny viz Helené. – Přímo do Tróje s Helenou se nevrátil, nýbrž asi bloudil, jak soudíme z toho, že s ní byl v Sídóně. – Ve válce

choval se nestále. Byl statečný bojovník, hlavně měl úspěchy šípem. Ale rád si hověl a nechtíval bojovat, hledě si raději milostných pletek, fintění a loutny. Pro tyto vlastnosti, ale ovšem hlavně proto, že na ně uvalil krutou válku, byl v nenávisti u Trójanů, kteří se smýšlením svým netajili, ale netroufali si veřejně proti němu vystoupit. Ani bratr Hektór o něm nesmýšlel příznivě, ba přál si i jeho smrt. Paris o té nepřízni věděl, a snad proto po souboji s Meneláem nechtěl jít do boje. Tak si to také vykládal Hektór. Ale Paris vykládá své jednání žalostí. Také Heleně se zprotivil. Ale pro smyslný požitek zapomínal na hrdost muže. Po porážce v souboji s Meneláem přivítala ho s posměchem a nenávistně jej odpuzovala – a P. ji ještě žebral o lásku. – A přece byl od osob rozhodujících chráněn. Viz Anténór. Jest vedle Agamemnona ze všech osob Í-dy nejnesympatičtější. V osnovu básně zasáhl negativně tím, že zamítl návrh Anténorův a zamezil tak ukončení války.

Pásitheé (2. pád -they), Charitka.

Patroklos (2. pád -kla), syn Menoitiův z lokerského Opoenta (Menoitiovec). Zabiv z chlapecké prchlivosti při kostkách syna jakéhosi Amfidamanta, byl od otce přiveden do Fthíe k Péleovi, který jej vlídně přijal a dal Achilleovi za soudruha. Záhy se mezi oběma hochy vyvinulo nejvřelejší přátelství, bezpochyby pro různost povahy. Ach. byl nanejvýš prudký, kdežto Pat. mírný, povolný a vlídný. Ach. P-a miloval víc než otce a syna. K splynutí obou přispívalo také to, že Ach. byl před Trójou osamocen. Vynikal po každé stránce nade všecky reky. Ale taková převaha tísní; vede snad k úctě a podivu, ale ne k přátelství a lásce. Mimoto byl A. prudký, přímý, až bezohledný. To neláká, spíš odpuzuje. Neměl tedy nikoho krom Patrokla, k němuž tím více přilnul. A přece byl P. jaksi v pozadí. Když odjížděli do války, otec Menoitios kladl P-ovi na srdce, aby jakožto starší byl A-ovi rádcem a vůdcem; Achilleus že ho bude poslušen. Ale v Í-dě je to naopak. P. je na slovo a mlčky poslušen rozkazů A-ových a nikdy se neodvažuje říci mu odlišné mínění. Bojí se jeho prudkosti. Až když Trójané zapalovali lodi, tu teprv – a to ještě na popud Nestorův – odvážil se prosit za pomoc Achaiům. – P. byl ke každému vlídný, a proto ho měl každý rád. I ta cizí zajatkyně, Bríseovna, vrhla se na mrtvolu jeho, nazývajíc ho drahým a nade vše milým. I koní Achilleových si hleděl s láskou, takže i tito koňové nad smrtí jeho plakali. Odtud ta nesmírná láska k němu, proto všecky ty pocty. Byl statečný – zbabělce by si byl A. nezvolil za přítele. Slove i potomkem Diovým, poněv. prý pocházel z rodu Aiaka, syna Diova. Byl i dobrým vozatajem a válečným jezdcem. Od Achillea se naučil lékařství. P. jest vedle Hektora z nejsympatičtějších postav Í-dy. Hluboko zasáhl v osnovu básně, způsobiv svou smrtí obrat událostí. Je s Achilleem a Hektorem hlavní osobou básně. Bez těchto tří nelze si Í-dy myslit.

Pédasos (2. pád -sa), 1. výborný, ale smrtelný kůň Achilleův, 2. strmé m. Lelegův u ř. Satnioentu, sídlo Alta, otce Láóthoy, vedlejší manželky Priamovy. Zbořil je Achilleus, 3. m., které Agamemnón sliboval Achilleovi, upustí-li od hněvu, 4. syn víly Abarbarey a Búkolióna, nejstaršího syna Láomedontova.

Peirithoos (2. pád -thoa), syn Diův a Die (Dié), dc. Ixíonovy, manžel Hippodamein, otec Polypoitův, kr. Lapithů, zahnal Kentaury z Pélia k Aithíkům, když jeden z nich, Eurytión, o svatbě Peirithoově, chtěl unést jeho choť.

Peirithoovec, syn P-ův = Polypoités.

Pelasgové, prastarý n., který dle udání Í-dy bydlil v Épeiru v okolí Dódóny, v Thessalii, kde Pélasgické Argos je thessalská rovina podle ř. Péneia, n. i celé Thessalsko, pak n. v Malé Asii, pobřežní k. j-í Tróady podél zl. Adramytského.

Pélegón (2. pád -gona), syn boha ř-y Axia a Periboie, otec Asteropáiův. Proto Pélegonovec je Asteropaios.

Péleus (2. pád -lea), otec Achilleův. Byl syn Aiaka, kr. *aiginského,* syna a kněze Diova, ale sám byl kr. *Myrmidonů* v thessalské Fthíi. To si vysvětlíme z báje zachované od pozdějších spisovatelů. Zabil prý nevlastního bratra Fóka, a proto prchl do Fthíe ke králi Eurytiónovi, který jej očistil a dal mu za choť svou dc. Antigonu, z níž měl dceru Polydóru. Teprv po smrti prvé manželky pojal za choť Néréovnu Thetidu – člověk bohyni (viz Thetis). P. byl pro svou zbožnost bohům obzvlášť milý, a proto se účastnili jeho svatby s bohyní a dali mu vzácné dary: pélijské kopí (viz Cheirón), nesmrtelné koně, Xantha a Balia, a krásnou obrovskou zbroj, kterou potom nosil syn Achilleus. Z toho vysvítá, že Péleus byl také tak veliký, jako byl Achilleus, a rovněž tak silný, poněvadž jemu dal Cheirón obrovské kopí, kterým z Achaiů nikdo nemohl mávat kromě Achillea. P. byl velmi statečný – Trójské války se pro stáří neúčastnil.

Pélion (2. pád -lia), lesnaté ph. (proto „chvějící listím“) v Thessalii (v Magnésii), sídlo Kentaurů, hl. Cheirónovo.

Pelops (2. pád -pa), otec Átreův a Thyestův.

Péneios (2. pád -neiu [ř.], -neia [bůh]), největší ř. thessalská, tekoucí údolím Tempským do mo. Aigajského.

Pergamos (2. pád -mu), je trójský hrad.

Perseus (2. pád -sea), syn Diův a Danain, otec Sthenelův, ze kterého pocházel Eurystheus.

Persefoneia (2. pád -neie), viz Hádés.

Pídimužíci, **Pygmaiové**, národ trpaslíků na nejzazším jihu při Ókeaně.

Píerié (2. pád -rie), k. s. od Olympu.

Pindos (2. pád -du), ph. mezi Thessalií a Épeirem.

Pléiady, souhvězdí Kuřátek, skupina sedmi drobných hvězd v souhvězdí Býka. S jejich východem počíná léto a plavba, s jejich západem zima a konec plavby.

Pleurón (2. pád -na, -nu), m. v j. Aitólsku, z. od Kalydóna, zprvu sídlo Kúrétů, později však byli od Aitólů vypuzeni a v Pleuróně usadili se Aitolove. K-a = Pleurónsko.

Podargé (2. pád -gy), Harpýia, matka koňů Achilleových z otce Zefyra.

Polydeukés (2. pád -ka), lat. jm. Pollux (2. pád -lluka), viz Aithré. Byl výborný zápasník pěstní.

Polyneikés (2. pád -ka), známý z výpravy „Sedmi proti Thébám“. Viz Týdeus.

Polypoités (2. pád -ta), Lapith, syn Peirithoův. Viz Lapithové. Hájil s Leonteem brány do achajské hradby. Při hrách ku poctě Patroklově zvítězil v hodu diskem.

Poseidón (2. pád -dóna), neb Poseidáón (2. pád -dáóna), syn Kronův a Rhein, bratr Diův, Hádův a Héřin, pán moře, nikoli veškerého vodstva ostatního. Jeho zbraní byl trojzubec (triaina), trojhroté kopí, podobné poněkud našim vidlím. Jím pobuřoval moře, lámal skály a otřásal zemí. Proto slove Zemětřas, chvějící zemí. Ale posílá i příznivé větry a dává lidem šťastnou plavbu. Posílá i mořské obludy na lidi, kteří ho rozhněvali, např. na Láomedonta, viz Héraklés. – Sídlil v hlubinách mořských, kdež měl nádherný palác u Aig (Aigai), které jsou v Í-dě asi na jihu Euboie, v Odysseji na s. bř. Achaie. Mezi Imbrem a Tenedem měl v hlubinách mořských sluj. Byl též *tvůrcem a krotitelem koní.* Koňmi jsou míněny mořské vlny, zvl. bouřlivé, neboť se podobají pohybům koní v běhu. Pozd. na tento symbolický význam zapomněli a P. pokládán za tvůrce skutečného koně (Aríón, kůň Adréstův, i koně Achilleovi byli jeho dary). Učil také lidi jezdectví, např. Antilocha. – Dia byl poslušen a někdy k němu až okázale ochotný, ale přec se mu jednou opřel. Byl nepřítelem Trójanů, poněv. jej kr. Láomedón urazil, viz Héraklés. Ale přece zachránil Aineia. Zato pomáhal Achaiům, jak jen mohl. Pod zvláštní ochranou jeho byl rod Nestorův, viz Néleus. – Zasvěcen mu kůň, delfín (symbol klidného mo.) a býk (symbol řvoucích, burácejících vln). Býk mu býval obětován. Ctěn v Aigách a v Helice (Heliké [2. pád -ky], m. v Achai v s. Peloponnésu).

Priamos (2. pád -ma), syn Láomedontův, kr. trójský, náčelník mladší větve rodu Dardanova. Viz Aineiás. Vládl nad Tróadou, mnohými n-y asijskými, thráckými i nad některými ostrovany – Měl několik manželek, ale kr-nou byla Hekabé, dc. Dymantova, sestra Ásiova, z níž měl 19 synů. Celkem měl 50 synů a 12 dcer. Na trójské akropoli měl rozsáhlý palác. Byl statečný, slavný a zbožný, a proto Diovi milý. Ale přece čteme, že Zeus už pojal v nenávist rod Priamův a že nad lidem trójským povládne Aineiás (viz Aineiás). Chování Priamovo bylo vznešené a vlídné. I k Heleně byl laskav. Jeho výpad proti synům před odjezdem do stanu Achilleova byl jen výraz zoufalého bolu. – Zdá se, že Priamos nebyl absolutním panovníkem, poněvadž se účastnil sněmů. Někdy nemůžeme jeho jednání ani dobře pochopit. Viz Anténór. Války se pro stáří neúčastnil. – V osnovu básně zasáhl jen negativně, jednak tím, že neprovedl návrhu Anténorova, čímž umožněna další válka, jednak tím, že nemohl přimět Hektora k tomu, aby vešel do města, čímž umožněn Hektorův souboj s Achilleem a jeho pád. Nevyrovnatelné jest jeho setkání s Achilleem, jež patří k nejskvostnějším perlám všech literatur. Priamos je z nejsympatičtějších zjevů Í-dy. Podobný bohům.

Proitos (2. pád -ta), viz Bellerofontés.

Púlydamás (2. pád -manta), syn Panthoa, kněze Apollónova, bratr Euforbův, Hyperénorův, druh Hektorův. Byl prozíravý a často radil Hektorovi v bojích. Hektór ho rád poslechl, pokud neradil k couvnutí. Tu se pak naň zle osopil. Jest v Í-dě representantem rozumu a prozíravosti u Trójanů.

Pygmaiové, viz Pídimužíci.

Pylaimenés (2. pád -mena), vůdce Paflagonů, hrdina zmužilé duše. Prvního dne bitevního jej usmrtil Meneláos, ale třetího bitevního dne provázel padlého syna Harpalióna, když ho Paflagoni odváželi z bojiště. Rozpor tento a jiné byly hlavním důvodem tvrzení, že Ílias pochází od různých básníků. Ale takové omyly jsou časté i u básníků novověkých, ale nejsou a nemohou být důkazem různosti autorů.

Pylos (2. pád -lu), 1. m. Néléovo a Nestorovo v Messénii (nyní Navarino), 2. k., tj. říše Néléova a Nestorova (j. a stř. Élis a Messénsko) na z. od spartské říše Meneláovy. Písečný.

Pýthó (2. pád -thy), Apollónova věštírna j. pod Parnésem – pozdější Delfy. Skalnatá.

R

Rhadamanthys (2. pád -thya). V Í-dě jest jen zmínka, že byl syn Diův a dc. Foiníkovy (Európy). V Odysseji čteme, že žil na rovině Élysijské, kde žili jen lidé spravedliví.

Rheié (2. pád Rheiy), dc. Úranova (Nebes) a manželka Kronova.

Ryk viz Enýó.

S

Salamis (2. pád -miny), o. u z. břehu Attiky, vlast Aianta Telamónovce.

Salmóneus (2. pád -néa), otec Týřin (Týró), vládce v Thessalii, později v Élidě.

Samos (2. pád -mu), 1. = Samé (2. pád -my), o. na z. od Ithaky. – 2. o. v s. mo. Aigajském, zvaný thrécký, pozdější Samothráké. – Ostrov, později zvaný Samos, není homérský. Tento Samos leží u z. bř. Malé Asie (Kárie mezi m. Milétem a Efesem).

Sangarios (2. pád -riu), ř. v Malé Asii, v Bithýnii, tekoucí do Pontu Eux., nyní Sakaria.

Sarpédón (2. pád -dona i -donta), syn Diův a Láodameie, dc. Bellerofontovy, kr. a vůdce Lyčanů s Glaukem, host a druh Hektorův. Byl slavný bojovník, rovný bohům. První srazil cimbuří z achajské hradby. Hektora, jejž balvanem omráčil Aiás, ještě s jinými zachránil. Zeus ho velmi miloval, nazývaje ho nejdražším z mužů, a rozpakoval se, má-li dopustit jeho pád, a když byl od Patrokla zabit, kázal Spánku a Smrti, aby jej zanesli do rodné Lykie.

Satnioeis (2. pád -oentu), prudká bystřina v j. Trójsku, tekoucí do mo. Aigajského.

Selléeis (2. pád -éentu), ř. 1. v Élidě, přítok ř-y Péneiu, 2. v Tróadě.

Sellové, Diovi kněží v Dódóně, viz Dódóné.

Semelé (2. pád -ly), dc. Kadmova, matka Dionýsova z Dia.

Sídón (2. pád -dónu, -na), m. foinické.

Sikyón (2. pád -óna), m. v s. Argolidě, sv. od Korintha, kdysi sídlo Adréstovo.

Simoeis (2. pád -moentu), přítok ř-y Skamandru, pramenící na Ídě. Simoeisios (2. pád -sia), Trójan, který se narodil na bř. ř-y Simoentu.

Sipylské hory, ph. v Lýdii, nedaleko m. Magnésie. Niobé žalostí nad ztrátou svých dětí v těchto horách zkameněla, ale i tak cítí bolest a prolévá slzy.

Sírius (2. pád -ria), u Hésioda Seirios, hvězda první velikosti, nejjasnější na naší obloze v souhvězdí Psa.

Sísyfos (2. pád -fa), syn Aiolův, zakladatel Efyry. V Í-dě se o jeho trestu v podsvětí nemluví.

Skajská brána, vl. levá, západní, kudy Trójané vycházeli do boje. U této brány padl Patroklos, Hektór a později Achilleus.

Skamandros [2. pád -dra (bůh), -dru (řeka)], hlavní ř. trójská, nyní Mendere. Bohové ji nazývali Xanthos. Byla veliká, krásná a hlubokých vírů. Pochází od Dia, a proto „božské Skamandru proudy“. O jeho zdroji nevyslovuje se básník stejně. Vytékal buď s jinými řekami z Ídy, nebo vytékal nedaleko Tróje ze dvou pramenů, z nichž jeden byl teplý, druhý studený. Bůh Skamandros stál při Trójanech a bojoval proti Achilleovi a Héfaistovi. Trójané mu obětovali koně a býky. Měl i zvláštního obětníka.

Skýros (2. pád -ru), o. v Aigajském mo. v. od Euboie s m-em téhož jm., jehož dobyl Achilleus. Na S-u měl Achilleus svého syna. Strmý.

Smintheus (2. pád -thea), hubitel myší, příjmí Apollónovo. Viz Apollón.

Solymové, n. v Lykii.

Spánek, tj. bůh spánku.

Sparté (2. pád -ty), hl. m. Lakónie, sídlo Meneláovo. Ze Sparty Paris unesl Helenu.

Spercheios (2. pád -cheiu), ř. vlévající se do Malijského zl.

Sthenelos (2. pád -la), 1. syn Andromédin a Perseův, otec Eurysthea, kr. v Argu a v Mykénách, 2. syn Kapanéův, soudruh Diomédův. O výpravě proti Thébám viz Týdeus.

Stříbrnoluký, příjmí Apollónovo.

Styx (2. pád -gy, -gu), ř. v podsvětí, při níž přisahali bohové. Taková přísaha byla nezrušitelná. Styx byla prudká a nebezpečná ř. Héraklés jen s pomocí Athéninou vyvázl z jejích proudů.

Sudičky, bohyně osudu, zosobnění osudu člověku při narození přisouzeného, jakoby upředeného. Homéros mluví obyč. o jedné Sudičce (Moira), teprv básník Hésiodos jmenuje tři Moiry, Klóthó, Lachesis a Atropos, které člověku při narození osud upřádaly: Klóthó jej roz-přádá, Lachesis dále rozvíjí, Atropos nit osudu přestřihuje.

Svár, zosobnění sváru, bůh sváru.

Svémocný, příjmí Apollónovo.

T

Talthybios (2. pád -bia), hlasatel Agamemnonův.

Tantalos (2. pád -la), syn Diův, otec Pelopův a Niobin, děd Átreův a Thysteův, kr. v Sipylu v Lýdii. Zeus jej velmi miloval, zval jej na Olymp na hody a svěřoval mu své zámysly. Tantalos však tajemství Diova prozrazoval, kradl ambrosii a nektar a dával je lidem. Za to jej Zeus potrestal věčným hladem a žízní.

Tartaros (2. pád -ru), u Homéra zcela se liší od podsvětí, Hádu. Hádés je sídlo duší zemřelých uvnitř země, Tartaros je vězení Titénů tak hluboko pod Hádem, jako je nebe vysoko nad zemí, na samých končinách země a moře. Nevnikne tam ani světlo sluneční, ani vítr. Tartaros není tedy v nitru zemském, nýbrž hluboko pod ním i pod mořem, tedy mimo zemi (Preller). Teprv později byl umístěn do nitra země.

Tenedos (2. pád -du), o. v sv. mo. Aigajském na z. od Tróady s kultem Apollónovým.

Téthys (2. pád -thyie), manželka Ókeanova, viz Ókeanos.

Teukros (2. pád -kra), syn Telamóna, kr. salamínského, a Hésionin, nevlastní bratr Aiantův, mistr ve střelbě z luku, ale i výborný bojovník kopím.

Thamyris, thrácký pěvec.

Theánó (2. pád -ny), kněžka trójské Athény, dc. thráckého kr. Kissa, choť Anténorova. Jasná, sličná.

Thébé (2. pád -by) i v množ. č. Théby (2. pád Théb), m. V Í-dě je troje: 1. Théby, přebohaté, stobranné m. aigyptské, 2. slavná, svatá, vysokobranná Thébé v jv. Trójsku pod h. Plakem nad zl. Adramyttským, sídlo kr-e Kiliků Éetióna, otce Hektorovy manželky Andromachy. Achilleus tuto Thébu zbořil. 3. *Thébé* a *Théby,* m. v Boiótii, mohutné, hrazené m., proti kterému byla výprava „Sedmi proti Thébám“, tj. sedmi vůdců proti Thébám a po jejich porážce výprava jejich synů, mezi nimiž byl i Diomédés a Sthenelos.

Themis (2. pád -misty). O podstatě této bohyně v Í-dě se nedovídáme. Byla to bohyně zákonitého pořádku v přírodě i v životě lidském, *zvl.* ve sněmích a při hostinách. V Í-dě z rozkazu Diova svolávala bohy do shromáždění.

Thersítés (2. pád -ta), vl. Drzoun, démagóg v táboře achajském.

Thessalie (2. pád -lie), v. polovice s-ho Řecka, na v. od Épeiru na j. od Makedonie. Hl. m. Lárísa, hl. ř. Péneios s údolím Tempé, hl. dvě hory = Ossa a Pélion. Na sv. hranicích je ph. Olympos.

Théseus (2. pád -sea), syn athénského kr. Aigea, národní hrdina kmene iónského, vrah krétského Mínótaura, přítel Peirithoův. Z hojných jeho skutků uvádí náš básník jen to, že pomáhal Peirithoovi v boji s Kentaury. Muž rovný nesmrtným bohům.

Thestór (2. pád -tora), 1. otec věštce Kalchanta, 2. otec Alkmáona, zabitého od Sarpédonta, 3. Trójan zabitý od Patrokla.

Thetis (2. pád -tidy), dc. Néréova, bohyně mořská. Proto slula bohyní třpytivých nohou: vystoupí-li někdo z vody, tělo jeho září na slunci jako třpytné stříbro. U Thetidy, která byla vždy oděna, bylo vidět jen třpytné nohy. V Í-dě jest manželkou Péleovou. Proč si vzala Pélea – bohyně člověka – není v Í-dě udáno, ale dočítáme se, že si ho vzala velmi, velmi nerada. Podrobila se patrně vyšší vůli bohů. Ale tu je v Í-dě neshoda: buď se to stalo z rozkazu bohů, nebo to přikázal Zeus, nebo Héré. Žila-li s Péleem ve Fthíi, či ne, nelze dobře z Í-dy rozhodnout. Z některých míst je zřejmo, že žila, ale kdykoliv ji Achilleus u Tróje zavolal, vždy ho hned slyšela a vystoupila z mo. Byla tedy v mo. u Tróady. Snad tam byla jen potud, pokud tam dlel Achilleus. Byla pečlivou a cituplnou matkou a pomáhala i jiným: zachránila Dia, přijala v ochranu Dionýsa, když ho pronásledoval Lykoorgos, a Héfaista, když ho matka shodila s Olympu (viz Héfaistos). Proto ji měli všichni rádi a vzdávali jí všemožnou poctu. Byla krásná. V osnově Í-dy má předůležitý úkol. Bez jejího zakročení u Dia nebyla by vůbec Ílias možná, tj. nebylo by vítězství Trójanů a bez nové zbroje by nebylo Hektorova pádu.

Thoás (2. pád -anta), 1. syn aitólského krále Andraimona. Po smrti synů Oinéových stal se vládcem Aitólů v Kalydóně i Pleuróně, 2. Trójan zabitý od Menelána, 3. božský Thoás, kr. v městě Lémnu na ostrově téhož jm. Jeho vnuk Eunéos, Iésonův syn, dodával Achaiům k Trói víno.

Thrasymédés (2. pád -da), syn Nestorův (vedle Antilocha).

Thyestés (2. pád -ta), syn Pelopův, bratr Átreův, otec Aigisthův.

thyrsos (2. pád -su), „tyč ovinutá révovím a břečťanem a zakončená nahoře piniovou šiškou, symbol orgiastických slavností Dionýsových“.

Tíryns (2. pád -ryntha), pevně hrazené m. v Argolsku.

Títéni, bohové, kteří vládli nad světem před bohy olympskými. Kronos, syn Úrana (Úranos = nebe) a Gaie (Gaia = Země), byl jejich náčelníkem. Jako svrhl Kronos otce svého Úrana, tak svrhl Zeus otce Krona a Títény do Tartaru. V Í-dě jsou jmenováni jen dva Títéni, Kronos a Íapetos. Héré volala je za svědky své přísahy, že dá bohu Spánkovi Pásitheu.

Títhónos (2. pád -na), syn Láomedontův, bratr Priamův, manžel Zořin.

Tlépolemos (2. pád -ma), 1. Trójan, syn Damastorův, zabitý od Patrokla, 2. syn Hérákleův zabitý od Sarpédonta. Viz Héráklés ke konci.

Tmólos (2. pád -lu), ph. v Lydii u m. Sard.

Triké n. **Trikké** (2. pád -ky), m. v Thessalii.

Trítogeneia (2. pád -neie), příjmí Athénino, viz Athéné.

Troizén (2. pád -zény, čs. Troizéna), pobřežní m. ve v. Argolsku.

Trós (2. pád Tróa), 1. viz Aineiás a Ganymédés. 2. Trójan zabitý od Achillea.

Třas (2. pád -sa), průvodčí a sluha Areův.

Týdeus (2. pád -dea), syn Oinéa, kr. aitólského v Kalydóně, otec Diomédův, bratr Meleagrův. Pro vraždu příbuzných uprchl z rodného Kalydónu do Arga ke králi Adréstovi. Ten jej očistil a dal mu svou dceru Déipylu za choť. Současně přišel k Adréstovi Polyneikés, hledaje pomoci proti Eteokleovi, který ho vyhnal z Théb. Adréstos přijal i jeho, slíbil mu pomoc a dal mu druhou svou dceru za manželku. Polyneikovi pomáhal shánět pomoc i Týdeus. Jak čteme v Í-dě, byl s ním i v Mykénách žádat za spojenectví. Konečně došlo k slavné výpravě „Sedmi proti Thébám“, tj. sedmi vůdců proti Thébám. Když přitáhli k řece Ásópu, byl Týdeus poslán do Théb se zprostředkujícím návrhem. Tam vyzval Kadmovce (Thébany) k zápasu a všecky je s Athéninou pomocí přemohl. Ale vojsko bylo poraženo a všichni vůdcové padli, i Týdeus. Jen Adrésta zachránil přerychlý jeho kůň Aríón. Po 10 letech Adréstos povzbudil syny padlých reků k nové výpravě proti Thébám, jíž se účastnil také Diomédés, syn Týdeův, a Sthenelos, syn Kapanéův. Tentokrát byli Thébané poraženi a město zbořeno. – T. byl postavy malé, ale srdnatý.

Tyfóeus (2. pád -fóea), démon podzemních žhavých výparů sopečných, které způsobují násilné výbuchy a převraty. Byl to nestvůrný obr chrlící oheň. Homérovi byl znám jeho boj s Diem. Básník praví, že Zeus, kdykoli se hněvá, šlehá svými blesky zemi kol Tyfóea v Arimech, kdež prý má T. lože. Kde to je, se neudává. Později hledali je na různých místech, hl. v Kilikii. Zeus prý jej po strašném boji přemohl a svalil na něj horu. Kdykoli T. se hledí své tíže zbavit, nastává zemětřesení a Zeus šlehá blesky okolní půdu. Jiné jméno je Tyfáón.

Týró (2. pád -ry), viz Néleus.

U

Úranos (2. pád -na), otec Titénů, viz Titéni.

X

Xanthos (2. pád -tha [kůň], -thu [řeka]), 1. jm. Hektorova i Achilleova koně. Achilleův Xanthos s druhým koněm Baliem byli synové Zefyrovi a Podargini. X-os věstil lidskou řečí Achilleovi brzkou smrt. – 2. jm. dvou řek: a) ř-y trójské, kterou lidé nazývali Skamandrem, bohové Xanthem (viz Skamandros), b) ř-y v Lykii, 3. Trójan, syn Fainopův, usmrcený od Dioméda.

Z

Zefyros (2. pád -ra [bůh], -ru [vítr]), bouřlivý vítr, dující ostře a hučící. S Harpýí Podargou zplodil Achilleovy koně Xantha a Balia. Sr. Boreés.

Zeleia (2. pád -leie), m. na úpatí Ídy, rodiště Pandarovo, Svatá.

Zemětřas, příjmí boha Poseidóna, který trojzubcem i chůzí otřásal zemí.

Zeus (2. pád Dia a Zéva), nejvyšší bůh řecký, syn Kronův a Rhein, bratr Poseidónův a Hádův, manžel (a bratr) Héřin. Měl mnoho synů a dcer z různých manželek. Viz i Kronos. Při dělbě o vládu světa dostalo se mu nebes, tj. zářící, nadvzdušné oblasti světla, étheru. Bydlil na temenech vysokých hor, které svými vrcholy sahají do étheru, zvl. na Olympu a Ídě, ale i na jiných. Na Olympu mu Héfaistos vystavěl nádherný palác, ve kterém se shromáždili bohové. Jest nejvyšším vládcem *přírody, bohů i lidí.* 1. Jakožto bůh nebes je *původcem všech zjevů atmosférických, tepelných i světelných změn.* Od něho pochází hrom, blesk, mračna, déšť, sníh, větry, bouře i duha. Rozžíhá jitro, posílá noc, roky a střídání počasí. Přívlastek *oblačný, sběratel mraků* pochází odtud, že kolem vrcholů vysokých hor mračna nejdřív „se sbírají“, shromažďují. Vládna bleskem, je nejmocnější z bohů, svrchovaný pán všeho, co jest. I fysicky je nejsilnější. Pokynem brv a chůzí otřásá Olympem. 2. Jest králem bohů, po výtce „bůh“, otec, nejvyšší vládce. Bohové se bojí blesku i jeho síly a poslouchají ho, ale jen ze strachu – také ukazují vždy jen na to, že Z. je nejsilnější. Kde mohou, hlavně za zády, jej klamou, zvl. Héré. Ale vystoupí-li proti němu veřejně, dovede si poslušnost vynutit. 3. *Diova vláda nad lidmi* jeví se nejrozmanitějším způsobem a po každé stránce. – *Svou vůli projevoval* bleskem a hromem neb letem orla, ale i jinými znameními (vrabčata). Nejstarší a vedle delfské nejslavnější byla *věštírna v Dódóně* v Épeiru, kde zkoumali jeho vůli ze šumění posvátného dubu. Kněží, Sellové, nemyli si nohou a spali na zemi. Z. sesílal sny, i klamné, vidění ve snách, i tajemnou pověst náhle vznikající (Ossa, Omfé). Zkrátka Z. rozhoduje o všem v životě bohů i lidí, v

rodinách a ve státech: vše závisí na něm, on je všeho počátek i konec, A–Ž. – A přece *není moc jeho neomezená:* Je nejmocnější a nejsilnější nade všecky bohy, a přece stačili tři bohové, Athéné, Poseidón a Héré, aby ho svázali, a jen Thetis ho zachránila. – Je nejmoudřejší, všecko ví, ale každou chvíli ho některý bůh oklame, i on podléhá Bludu, svému synovi. Leckdy je na rozpacích, jak se má rozhodnout, a tu mu radívají jiní bohové; např. Sarpédonta. Známy jsou Diovy váhy. Povahou byl mírumilovný, dobrý a laskavý, ale prchlivý. Kde mohl, vyhnul se sporu a raději ustoupil, hlavně Héře.

Zora (2. pád -ry), viz Éós.

Poznámky:

[1] Více o Patroklovi viz ve zvláštním odstavci tohoto úvodu „Patroklos“.

[2] Někdy se zdá, že básník úmyslně statečnost Hektorovu snižuje, na příklad v boji s Patroklem a v souboji s Achilleem.

[3] Jedni nemohli přemoci druhých a jejich zápasy byly bezvýsledny. To byl také motiv Diova zakročení.

[4] Jiného cíle tato část nemá. Není tedy jejím úkolem *oslava* hrdinských činů také jiných reků achajských – že totiž básník v této části Íliady použil nepřítomnosti Achilleovy k tomu, aby je vylíčil, a tím oslavil. Básník ovšem úmyslně, obšírně a se zálibou činy jejich líčí, a tím je také oslavuje; ale to líčení děje se proto, aby básník ukázal, že sebevětší hrdinství reků achajských nestačilo, aby bez Achillea způsobilo Trójanům porážku.

[5] Nedbajíce této vnitřní odůvodněnosti a vnitřní potřeby, nebo snad o ní nevědouce, někteří učenci tuto část vylučovali z Íliady z důvodu, že porušuje souvislost a způsobuje těžký rozpor mezi Diovým slibem (I) a skutečným průběhem událostí. Zeus totiž přislíbil Thetidě, že Achaiové budou od Trójanů tak dlouho poráženi, dokud nedají Achilleovi dostiučinění a nepovznesou jeho potupenou čest, a hned v noci po jejím odchodu povzbudil (klamným Snem) Agamemnona k boji. Ale když ten boj ráno nastal, tu najednou místo porážky Achajů byl boj nerozhodný, ve kterém Achajové měli převahu. Teprve v druhém dni bitevním (VIII) Zeus dostál svému slibu. To je ovšem rozpor, který na první pohled bije do očí. – Ale můžeme jej dobře vysvětlit. Básník bohužel nikde nevysvětluje, proč Zeus nesplnil svého slibu hned, takže jsme tu odkázáni sami na sebe. Nezbývá než hledat vysvětlení v povaze osob a situace a hledět onen rozpor pravděpodobně vyložit – ovšemže, nemohouce se opírat o důvody básníka samého,

můžeme se dopátrat jen větší neb menší pravděpodobnosti. Svůj slib, že propůjčí Trójanům vítězství nad Achajci, dával Zeus velmi nerad a s patrnou nechutí. Byl' dosud nestranný, a teď měl tuto nestrannost porušit! Věděl, jak Héré, jeho choť, Athéné, jeho nejmilejší dcera, i Poseidón, jeho bratr, nenávidí Trójanův a jak touží po záhubě Tróje, a teď měl proti nim zakročit a dávat Trójanům vítězství! Není tedy divu, že neměl valné chuti k zakročení proti Achajům a že by byl raději viděl, aby zakročovat nemusil. Snad se tedy chtěl dřív přesvědčit, jak boj za nepřítomnosti Achilleovy dopadne bez jeho zakročení, snad dokonce doufal, že Trójané, když Achilleus nebojoval, porazí Achajce sami. Proto dal prvnímu boji volný průchod. Teprv když se přesvědčil, že Trójané Achajců sami neporazí, zakročil druhého dne sám. –

Dále musíme mít na mysli, že Zeus Thetidě sice přislíbil, že dá Trójanům vítězství, ale nikde neřekl, že se to stane hned; nikde to z jeho slov určitě nevyplývá. Jisto je, že Zeus chtěl svůj slib vyplnit, vždyť to slavnostně slíbil, a také to vyplývá z jeho slov (II), ale že se asi chtěl sám dřív přesvědčit, jak dopadne boj bez Achillea. Zdá se tedy, že onen spor je jen zdánlivý, a že jej lze pravděpodobně vysvětlit, jak jsme se o to právě pokusili.

Snad se i zde setkáváme se známou básníkovou zálibou v překvapování. Vypravuje totiž věc často tak, že čtenář předpokládá, ba s jistotou očekává takového průběhu událostí, jaký z dosavadního líčení jaksi vyplývá. Ale najednou básník další průběh úplně změní. Uvádím jen jeden příklad: Z líčení ve XX. zpěvu by každý očekával, že boj bohů nastane hned. Zatím však básník líčí Aineiův souboj s Achilleem, a bohové si klidně sedli na hlídku a dívali se na boj mužů (XX); boj bohů nastal mnohem později (XXI). Snad si i zde básník podobně počínal; vzbudil domněnku, jako by porážka Achajců již již nastávala, a zatím boj byl nerozhodný. – Konečně nezapomínejme, že básník nutně potřeboval této části (II–VII) k provedení svého plánu a že snad ani nechtěl svého postupu odůvodňovat, doufaje, že čtenář sám z průběhu událostí se domyslí pravého stavu věcí.

[6] Tato poetická idea se zcela různí od výkladů Nietzschových.

[7] Patroklos bolem a rozčilením i plakal. Toto neobyčejné pohnutí přítelovo tak překvapilo Achillea, že zapomněl se zeptat na zprávu, pro niž před chvílí Patrokla sám ze stanu poslal.

[8] K chování Patroklovu přispěla snad i jiná ještě okolnost. Patroklos byl silný, statečný a odvážný hrdina, ale dosud neměl příležitosti, aby svou sílu, chrabrost a smělost osvědčil. Bojoval vždy jen po boku Achilleově, vedle něhož ovšem hrdinství jeho nemohlo vyniknout. Achilleus sám byl zvědav, jak se Patroklos bez něho v boji osvědčí (XVI). – Nebylo přirozeno, že Patroklos chtěl ukázat, co dovede, když bojuje sám, bez Achillea?

[9] Aby básník mohl provést svůj zdařilý a vskutku pěkný popis boje o mrtvolu Patroklovu, připustil některé pravděnepodobnosti, bezpochyby vědomě a úmyslně. Když Hektór byl od Aianta balvanem omráčen, ihned se sběhli přední rekové trójští, obstoupili raněného a chránili ho štíty, ostatní jej zvedli a kvapně s ním prchali z bojiště a pak jej dali vozem zavézt na bezpečné místo k řece Skamandru, kdež jej kropili vodou atd. (XIV). Čtenář, který toto místo četl, nepochopí, jak je možno, aby si Patroklova pádu Myrmidoni ani nevšimli, v jejichž čele bojoval a kteří dle XVI. nebyli daleko, zvláště když Patrokla pro jeho statečnost a vlídnost každý miloval. Také je divno, že Hektór, který přece znal důležitost Patroklovu hned, jakmile jej zabil, nechal ho ležet i se zbrojí a šel zabrat Achilleovy koně. Zavlečení Patrokla do řad trójských nebylo tenkrát ani nemožné, ani nesnadné. Dále je divno, že ani z Trójanů, ani z Achaiů nikdo se nesnažil zavléci Patrokla do svých řad, ačkoli ten den byl Patroklos prvním hrdinou zápasu – jako by nikdo o jeho pádu ani nevěděl. Jediní, kdo jej viděli padnout, byl Meneláos a Trójan Euforbos, který Patrokla první ranil. První přistoupil k mrtvole Meneláos, ale ani on se nesnažil zachránit tělo Patroklovo, nýbrž je obkročil, nastavil kopí a *čekal,* přijde-li nějaký nepřítel. Známe-li úmysl básníkův, chápeme, proč to líčení je takové, jaké jest. Kdyby kdokoli Patrokla byl z bojiště odnesl, nebylo by líčení boje o jeho mrtvolu možné.

[10] Podle zp. XVIII. by čtenář čekal, že Achilleus po ničem tak netouží jako po tom, aby Hektora zabil, a že bude stíhat hlavně jej. Najednou však čteme ve zp. XXI., že Achilleus roztrhl Trójanům vojsko ve dva díly: jeden díl, v němž byl i Hektór, prchal k městu, druhý byl zatlačen do řeky Skamandru. Čekali bychom, že Achilleus bude pronásledovat oddíl, v němž byl Hektór. Ale Achilleus nechal tento oddíl klidně prchat a vrhl se za oddílem, který hledal útočiště v řece. Proč? To není neobratnost ani zapomnětlivost básníkova, nýbrž úmysl, aby mohl vylíčit boj Skamandrův s Héfaistem, vody s ohněm – část to vskutku velkolepá.

[11] Hektór byl už několikrát v nebezpečí života. Tak ve zp. XI. jej Diomédés udeřil tak prudce kopím do přílbice, že Hektór klesl a černé temno se prostřelo po jeho očích – odjel a tak unikl smrti. Ve zp. XIV. byl od Aianta omráčen velikým balvanem. Trójané jej odvezli k řece Skamandru, kde stěží přišel k sobě. Ve zp. ve srážce s Achilleem ho zachránil Apollón. Ale básník zachoval Hektorův život až k tomuto souboji ve zp. XXII.

[12] Proč vlastně Achilleus běžel k Tróji, není dost pochopitelno. Vždyť ve zp. XXII. slyšel od samého Apollóna, že Trójané už prchli do města – rozumělo se samo sebou, že Hektór také prchl do města, třebaže to Apollón výslovně neřekl. Achilleus se nemohl nadít, že Hektór ho čeká před branou.

[13] Nebylo možná do tohoto slovníčku pojmout všecka vlastní jména osob a věcí, je jich příliš mnoho. Zvláště zeměpisná jména až na skrovné výjimky jsou vynechána, poněvadž by výklad o nich ničím nepřispěl k porozumění místům. Jen nepatrnou část všech vl. jmen jsem do slovníčku zařadil. Jsou to předně jména, na která jsou v básni činěny narážky, jimž by čtenář bez výkladu neporozuměl, např. Marpéssa, Týdeus a jiná, a pak ovšem jména osob, jež mají v básni důležitý úkol a bylo potřeba je stručně charakterisovat, a konečně jména, jež bylo nutno vysvětlit, aby mohlo být místům porozuměno. Do slovníčku pojato jen to, co bylo k výkladu míst nezbytně nutné.

[14] Viz krásnou a vyčerpávající rozpravu Achilleus od Vojtěcha Hanačíka ve výr. zprávě vyššího gymn. v Žitné ulici v Praze r. 1889/90. Některé myšlenky jsem z ní ovšem přijal.